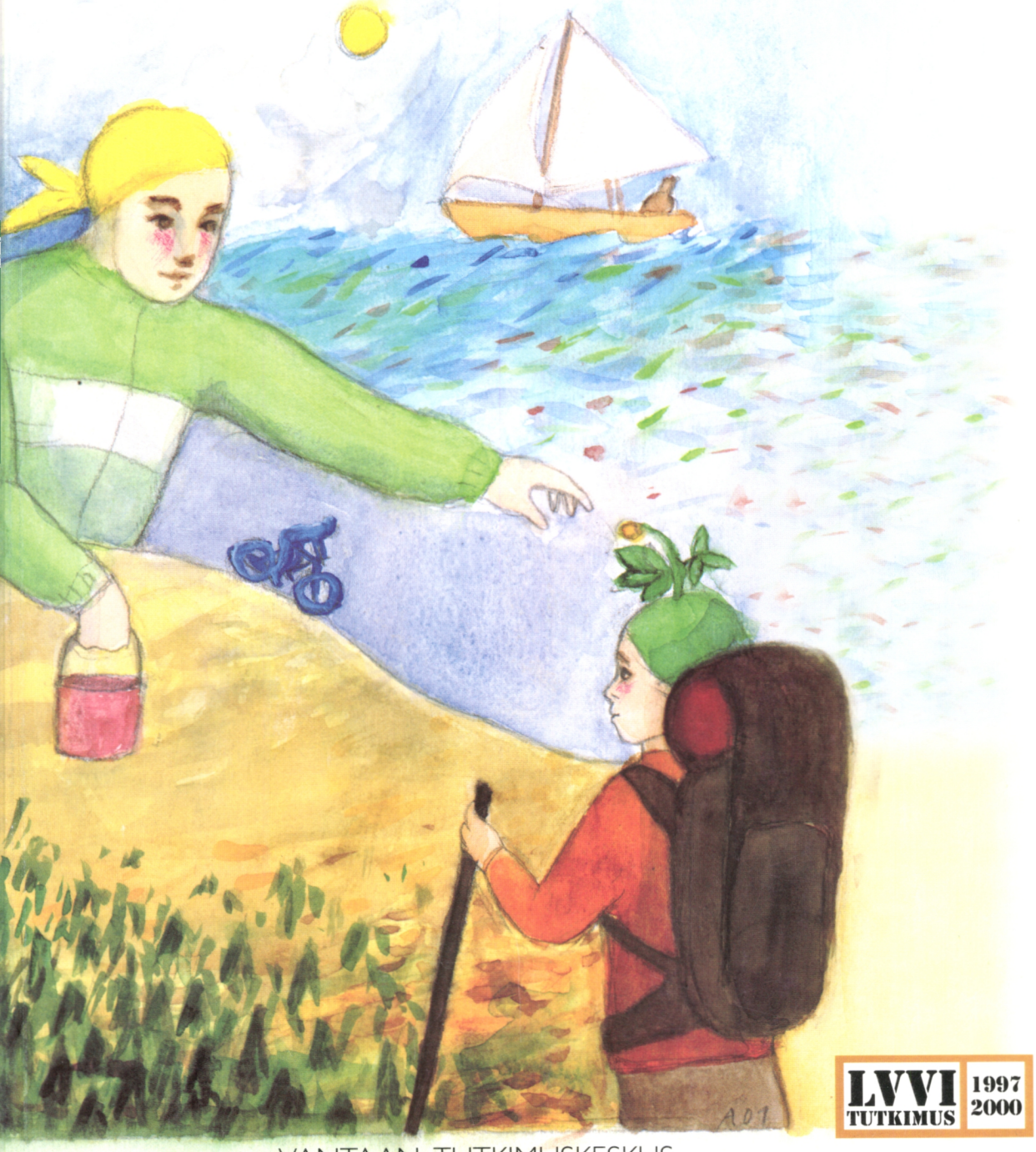
METSÄNTUTKIMUSLAITOKSEN TIEDONANTOJA 802, 2001

Luonnon virkistyskäyttö 2000

Tuija Sievänen (toim.)



LVVI TUTKIMUS 1997 2000

VANTAAN TUTKIMUSKESKUS

METLA

METSÄNTUTKIMUSLAITOKSEN TIEDONANTOJA 802, 2001

Ristolle ystävyydellä
Tuija
4.5.2001

Luonnon virkistyskäyttö 2000

Tuija Sievänen (toim.)

Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi
LVVI-tutkimus, 1997–2000
Loppuraportti

VANTAAN TUTKIMUSKESKUS

LVVI TUTKIMUS 1997 2000

Julkaisija: Metsäntutkimuslaitos. Vantaan tutkimuskeskus.
Hanke 3287 'Virkistyskäytön kysyntä ja hyödyt'.
Hyväksynyt tutkimusjohtaja Kari Mielikäinen 20.3.2001.

Yhteystiedot: Tuija Sievänen, Metsäntutkimuslaitos,
Helsingin toimipaikka, Unioninkatu 40 A, 00170 Helsinki,
puh. (09) 85705769, faksi (09) 85705717,
tuija.sievanen@metla.fi

Lisätietoja: www.metla.fi/metinfo/monikaytto/lvvi

Kirjan taitto: Anna-Kaisu Korhonen
Taulukoiden ja kuvien ulkoasu: Simo Sahla
Kansi ja piirroskuvat: Aino Sievänen

Tilaukset: Metsäntutkimuslaitos, kirjasto/julkaisumyynti, PL 18, 01301 Vantaa,
puh. (09) 8579 5589, faksi (09) 86755582, kirjasto@metla.fi

Sievänen, T. 2001 (toim.). Luonnon virkistyskäyttö 2000. Summary: Outdoor recreation 2000. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 802, 204 s. + liitteet. ISBN 951-40-1772-2, ISSN 0358-4283.

Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi (LVVI)-tutkimuksessa toteutui 1997 esitutkimus ja 1998-2000 päätutkimus. Tutkimus on toteutunut useiden tutkimuslaitosten ja yliopistojen yhteistyönä, jota Metsäntutkimuslaitos on koordinoinut.

Virkistyskäytön kysyntätutkimuksessa tehtiin laaja väestökysely, jolla selvitettiin suomalaisten osallistumista ulkoiluun, erilaisiin ulkoiluharrastuksiin, ulkoilun kohdistumista erilaisille alueille sekä virkistykseen käytettävissä olevia voimavaroja. Väestökyselyyn liittyi myös neljä teematutkimusta. Väestökyselyn otos oli 12 000 satunnaisesti valittua suomalaista, joille tehtiin puhelinhaastattelu (vastaus-% 84) ja postikysely (vastaus-% 66). Aineistoa kerättiin elokuusta 1998 toukokuuhun 2000 joka toinen kuukausi noin 1 000 hengen otoksella.

Ulkoilu on merkittävä osa suomalaisten elämäntapaa, sillä 97 % suomalaisista osallistuu jollakin tavoin ulkoiluun vuoden aikana, ja kaksi kolmesta harrastaa ulkoilua viikottain. Suosituimpia ulkoiluharrastuksia ovat kävely, uinti luonnon vesissä, mökkeily, marjastus, pyöräily, kalastus, veneily, hiihto, sienestys ja auringonotto rannalla. Lähiulkoilua harrastetaan tasaisesti vuoden ympäri, keskimäärin 1,5 tuntia kerrallaan. Noin 40 % suomalaisista tekee luontomatkoja, jotka kestävät keskimäärin 4–5 päivää. Kolme neljästä suomalaisesta virkistäytyy luonnossa jokamiehenoikeudella, kaksi viidestä kunnan virkistysalueilla ja yksi viidestä käyttää valtion virkistysalueita.

Suomalaiset arvostavat valtion kansallispuistoja ja retkeilyalueiden tarjoamia palveluja. Vuotuinen valtion virkistyspalvelujen arvo aikuista suomalaista kohti arvioitiin noin reilun 100 markan suuruiseksi. Virkistyskalastajista nuoret harrastavat enemmän istuta ja ongi-kalastusta kuin muut. Pyydystä ja päästä -kalastus ei innosta suomalaisia. Ulkoilun hyvinvointivaikutukset saivat varmistusta: liikkuminen ja oleskelu luonnossa virkistää ja vähentää alakuloa, rauhoittaa ja rentouttaa stressistä sekä tuottaa monia muita mielihyvän kokemuksia. Suomalaiset viettävät luontolomansa mieluummin omassa rauhassa kuin ohjatusti ja seurassa. Luontomatkailijoiden mielestä vetovoimaisella luontokohteella tulee olla ulkoilukäyttöön tarkoitettuja rakenteita ja retkeilyreittejä.

Kysyntätutkimuksessa kehitettiin standardisoituja malleja kävijätietojen keräämiseksi virkistysalueilla. Sitä varten tuotettiin kävijätutkimuskäsikirja ja siihen liittyvä ATK-sovellus, joista löytyy ohjeet kyselylomakkeiden valmistamiseen, aineiston tallentamiseen ja tilastolliseen käsittelyyn sekä raportin tekemiseen.

Virkistysmahdollisuuksien tarjontatutkimuksessa kerättiin tietoja virkistysalueista, ulkoilureiteistä ja virkistyspalveluista. Aineistonkeruu toteutettiin kyselynä kaikkiin Suomen kuntiin sekä valtion alueiden osalta alueita hallinnoiville tahoille. Vuoden 2000 loppuun mennessä aineistoa oli saatu noin puolesta kunnista. Tarjontatieto on koottu LVVI-LUOVI tietojärjestelmään, mistä löytyy ominaisuustietoja 622 virkistysalueesta, 5 182 reitistä ja 6 295 virkistyspalvelusta. Paikkatietoaineistosta on esimerkinomaisesti tarkasteltu virkistysmahdollisuuksia Pirkanmaalla. Tarkastelukohteina ovat mm. virkistyskäytön luonnonsuojelualueille aiheuttamat paineet, asuntojen ja virkistysalueiden välinen etäisyys sekä virkistysalueiden metsät ja ranta-alueet. Luontomatkailupalvelujen tarjonnasta Keski-Suomessa toteutettiin teematutkimus.

Avainsanat: luonnon virkistyskäyttö, ulkoilu, kysyntä, kävijätutkimus,virkistystarjonta, virkistysalue, ulkoilureitti
Keywords: outdoor recreation, visitor study, demand, supply, recreation resources, recreation area, recreation trail

Esipuhe

Tässä tutkimusraporttissa esitellään Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi (LVVI)-tutkimuksen tuloksia. LVVI-tutkimus käynnistyi 1997 Metsäntutkimuslaitoksen aloitteesta ja koordinoimana useiden tahojen yhteistyönä. Tutkimustiedon tuottajina hankkeessa on Metsäntutkimuslaitoksen lisäksi mukana Helsingin yliopisto, Joensuun yliopisto, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Tilastokeskus ja UKK-instituutti virkistyskäytön kysyntätutkimuksen osalta sekä Jyväskylän yliopisto ja Suomen ympäristökeskus virkistystarjontatutkimuksen osalta. Metsähallitus on ollut keskeinen toimija kävijätutkimusmenetelmien kehitystyössä. Tutkimustiedon tarvitsijoina ja myös tutkimuksen rahoittajina ovat mukana kauppa-ja teollisuusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, opetusministeriö, sosiaali-ja terveysministeriö ja ympäristöministeriö, joiden edustajat osallistuivat tutkimuksen ohjausryhmän toimintaan yhdessä Suomen kuntaliiton kanssa. Rahoitukseen ovat luonnollisesti osallistuneet myös mukana olevat tutkimuslaitokset ja yliopistot.

LVVI-tutkimuksessa on tuotettu koko maan kattavaa tietoa luonnon virkistyskäytöstä. Tämä vaativa työ ei olisi onnistunut ilman innostusta ja halua yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Haluan kiittää kaikkia LVVI-tutkijoita ja ohjausryhmän jäseniä, ja myös heidän tukijoitaan omissa työyhteisöissään yhteisestä tahdosta tuottaa uutta tietoa ja rakentaa uusia toimintamalleja luonnon virkistyskäytön tutkimukseen. Alusta alkaen tavoitteeksi asetettiin pohjan luominen luonnon virkistyskäytön kysynnän seurantatutkimukselle ja jatkuvasti ajantasaisen virkistystarjonnan tietokantojen laatimiseksi. Vasta aika näyttää miten hyvin tähän tavoitteeseen olemme yhdessä yltäneet. Ainakin olemme päässeet tähän välitavoitteeseen eli tässä raportissa esittelemme ensimmäisiä koko väestön ulkoilukäyttäytymistä kuvaavia ulkoilutilastoja, uutta tietoa virkistyksen arvoista ja hyödyistä sekä luontomatkailun kysynnästä ja myös koko maata koskevia tietoja luonnon virkistystarjonnasta.

Tämän julkaisun kirjoittajat apujoukkoineen ovat tehneet hyvää työtä tiiviissä aikataulussa. Kiitokset kuuluvat kaikille työhön osallistuneille.

LVVI-tutkimuksen tutkimussuunnitelmassa hahmoteltiin laajasti monia tutkimusongelmia, joihin kerättyjen, laajojen tutkimusaineistojen avulla on mahdollista saada uutta valaistusta ja yleensäkin entistä parempi käsitys monista virkistyskäytön ilmiöistä. Tässä raportissa ei läheskään kaikkiin tutkimusaiheisiin ja analysointimahdollisuuksiin vielä ole ehditty tarttua. Tehtäväksi jää useita mielenkiintoisia tutkimuksia, joista LVVI-tutkijat tulevat lähivuosina raportoimaan ja julkaisemaan.

Metsäntutkimuslaitoksessa LVVI-tutkimus aloitettiin osana jo päättynyttä Metsien eri käyttömuotojen yhteen sovittamisen tutkimusohjelmaa (MEK) ja sen hanketta 'Metsämaisema ja virkistyskäyttö' (3164), ja vuodesta 2000 tutkimus on jatkunut hankkeessa 'Virkistyskäytön kysyntä ja hyödyt' (3287). Haluan esittää kiitokset väestökyselyn aineiston käsittelyssä ja analysoimisessa avustaneille fil.yo Annukka Valkeapäälle ja mm.yo Anu Takulle. Kiitokset kuuluvat myös tämän julkaisun taiton tehneelle Anna-Kaisu Korhoselle, kuvien ja taulukoiden ulkoasusta vastanneelle Simo Sahlalle, ja viimeistelytyössä avustaneelle Lari Kuituselle sekä piirroskuvien tekijälle Aino Sieväselle. Käsikirjoituksen viimeistelyyn arvokkaita kommentteja antoivat Marjatta Hytönen ja Jarkko Saarinen.

Helsingissä 18.3.2001

Tuija Sievänen
LVVI-tutkimuksen koordinaaattori
Metsäntutkimuslaitos



Suomalaiselle ulkoilijalle

Sisällys

1 JOHDANTO *Tuija Sievänen* 9
1.1 Tutkimuksen tausta ja tietotarpeet 9
1.2 Tutkimuksen tavoitteet ja raportointi 10
1.3 Tutkimuksen toiminta ja osallistuneet tahot 12

2 LUONNON VIRKISTYSKÄYTÖN KYSYNNÄN VÄESTÖTUTKIMUS 14
2.1 Luonnon virkistyskäytön kysyntätutkimuksen tavoitteet ja aikaisempi tutkimus *Tuija Sievänen* 14
2.1.1 Virkistyskäytön kysyntä-tutkimuksen kohde ja rajaus 14
2.1.2 Aikaisempi kotimainen tutkimus 15
2.1.3 Ulkoiluharrastamisen seuranta ja mittaaminen eräissä muissa maissa 16
2.2 Luonnon virkistyskäytön kysyntätutkimuksen aineistot ja menetelmät *Vesa Virtanen, Eija Pouta,Tuija Sievänen, Seppo Laaksonen* 19
2.2.1 Otanta, vastaaminen ja kato 19
2.2.2 Tiedonkeruu ja mittaaminen 22
2.2.3 Analyysimenetelmät 27
2.3 Luonnon virkistyskäytön kysyntätutkimuksen tulokset – Kuinka suomalaiset ulkoilevat? *Eija Pouta, Tuija Sievänen* 32
2.3.1 Väestön osallistuminen ulkoiluun 32
2.3.2 Väestön osallistuminen ulkoilu-harrastuksiin ja harrastamisen useus 32
2.3.3 Lähiulkoilu 52
2.3.4 Luontomatkat 58
2.3.5 Ulkoilun voimavarat ja niiden käyttö 68

3 VIRKISTYSKÄYTÖN KYSYNNÄN TEEMATUTKIMUKSET 77
3.1 Kansallispuistojen arvo vai virkistyspalveluiden hinta – miten mitata rahassa valtion tuottamia markkinattomia hyötyjä? *Anni Huhtala, Paula Horne, Ville Ovaskainen,Tuija Sievänen* 77
3.1.1 Mistä valtion virkistysalueiden "arvottamisessa" on kyse? 77
3.1.2 Otoksesta ja alueiden käyttäjien identifioimisesta 78
3.1.3 Yleisasenteet palveluiden maksullisuuteen 80
3.1.4 Kuka voisi haluta maksaa ja miksi – miksi ei? 82
3.1.5 Kuinka paljon halutaan maksaa vs. mikä on virkistysalueiden arvo? 84
3.1.6 Yhteenveto ja johtopäätöksiä 87
3.2 Vapaa-ajankalastuksen teematutkimus *Jukka Mikkola, Rauno Yrjölä* 90
3.2.1 Johdanto 90
3.2.2 Aineisto ja menetelmät 91
3.2.3 Tulokset 92
3.2.4 Tarkastelu 95
3.3 Ulkoilun hyvinvointi-kokemukset ja esteet *Olavi Paronen* 100
3.3.1 Johdanto 100
3.3.2 Aineisto ja menetelmät 101
3.3.3 Lähiulkoilun koetut hyvinvointivaikutukset 101

3.3.4 Hyvinvointikokemukset luontomatkoista ... 103
3.3.5 Ulkoilun ja hyvinvoinnin yhteys ... 107
3.3.6 Ulkoilua rajoittavat tekijät ... 108
3.4 Luontomatkailun kysyntä Suomessa ja asiakkaiden ympäristötoiveet
Harri Silvennoinen, Liisa Tyrväinen ... 112
3.4.1 Johdanto ... 112
3.4.2 Aineisto ja menetelmät ... 113
3.4.3 Tulokset ... 114
3.4.4 Tulosten tarkastelu ja yhteenveto ... 123

4 KÄVIJÄTUTKIMUSTEN KEHITTÄMINEN *Joel Erkkonen* ... 128
4.1 Johdanto ... 128
4.1.1 Kävijätutkimuksen tausta ja tarkoitus ... 128
4.1.2 Mistä kävijätutkimuksessa ollaan kiinnostuneita? ... 129
4.1.3 Aikaisempia kävijätutkimuksia ... 130
4.1.4 Tavoitteena kävijätutkimusten yhtenäistäminen ... 130
4.2 Kävijätutkimus-hankkeen tulokset ... 131
4.2.1 Kävijätutkimuskäsikirja ... 131
4.2.2 Kävijäsovellus ... 131
4.2.3 Hankkeeseen liittyvät kävijätutkimukset ... 132
4.3 Kävijätiedon tulkitseminen ja hyödyntäminen ... 132

5 LUONNON VIRKISTYSKÄYTTÖ-MAHDOLLISUUKSIEN TARJONTATUTKIMUS ... 136
5.1 Luonnon virkistystarjontaa koskevat tutkimukset ja tilastot
Leena Kopperoinen, Petri Shemeikka ... 136
5.1.1 Taustaa ... 136
5.1.2 Mihin virkistystarjontatietoa tarvitaan? ... 137
5.1.3 Suomen Ladun SULKA-projekti ... 138
5.1.4 Luonnon virkistystarjonnan tutkimus muualla maailmassa ... 138
5.2 LVVI-tarjontatutkimuksen toteutus *Leena Kopperoinen, Petri Shemeikka* ... 142
5.2.1 Tutkimuksen tavoitteet ... 142
5.2.2 Tutkimuksessa käytetyt muuttujat: virkistysalueet, ulkoilureitit ja virkistyspalvelut ... 142
5.2.3 Virkistysmahdollisuuksien tarjoajat ... 143
5.2.4 Virkistystarjonnan tiedonkeruumenetelmät ... 144
5.2.5 Tiedonkeruun toteuttaminen ja tilanne ... 145
5.2.6 Saadun tiedon laatu ... 148
5.2.7 Saatujen tietojen maastotarkistukset ... 148
5.3 Virkistysmahdollisuudet Suomessa *Leena Kopperoinen, Petri Shemeikka* ... 152
5.3.1 Tutkimuksessa kerätyn luonnon virkistystarjonnan ominaisuustiedon piirteitä ... 152
5.3.2 Virkistystarjonnan tieto-järjestelmä osana ympäristöhallinnon paikkatietojärjestelmää ... 159
5.3.3 Paikkatietoaineistojen käyttö luonnon virkistystarjonnan tutkimuksessa ... 162
5.3.4 Virkistysalueiden laatuluokitus ... 175
5.3.5 Luonnon virkistystarjonnan tutkimuksen jatkosuunnitelmat ... 176

5.4 Valtakunnallinen luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmä LVVI-LUOVI *Sinikka Hänninen* 179
5.4.1 Lähtötilanne 179
5.4.2 Rakenne ja tietokannan luonti 180
5.4.3 Tietosisältö 180
5.4.4 Käyttö 184
5.4.5 Jatkokehitys ja ylläpito 184
5.5 Valtakunnallinen luonto- ja liikuntamatkailu-tietojärjestelmä LUMA *Sinikka Hänninen* 186
5.5.1 Tausta 186
5.5.2 Rakenne ja tietokannan luonti 186
5.5.3 Tietosisältö 186
5.5.4 Käyttö ja jatkokehitys 187
5.6 Luontomatkailun ja -virkistäytymisen palvelutarjonta ja vetovoimatekijät Keski-Suomessa *Hilpi Junnila* 188
5.6.1 Johdanto 188
5.6.2 Tutkimusmenetelmät ja tutkimusaineisto 189
5.6.3 Tulokset 189
5.6.4 Tulosten tarkastelu ja hyödyntäminen 191

SUMMARY: OUTDOOR RECREATION 2000 193

LIITE 1. Ulkoilutilastot 207

LIITE 2. Kirjoittajat 336

1 JOHDANTO

TUIJA SIEVÄNEN

1.1 Tutkimuksen tausta ja tietotarpeet

Tässä tutkimuksessa on luonnon virkistyskäytöstä saatu ensimmäistä kertaa koko väestön ja koko maan kattavaa tietoa. Tutkimuksen taustalla on lisääntynyt tiedontarve luonnon virkistyskäytön taloudellisesta ja sosiaalisesta merkityksestä. Kansalaisten arvomuutokset ja elinkeinorakenteen muutos ovat olleet vaikuttamassa siihen, että virkistyskäyttö ja luontomatkailu nähdään yhä tärkeämpänä luonnonvarojemme käyttömuotona. Vaikka meillä ei olekaan perusteellista tietoa suomalaisten luonnossa virkistäytymisestä aikaisempina aikoina, ulkoilu eri muodoissaan on ollut tärkeä osa suomalaisten elämäntapaa niin kauan kuin vapaa-ajasta ja sen vietosta ylipäätänsä voidaan puhua.

Luonnon virkistyskäytön kehittäminen ja ohjaaminen kuuluu usean hallinnonalan tehtäviin. Siksi luonnon virkistyskäytön tietotarpeita on monenlaisia ja tiedontarvitsijoita monilla tahoilla. Tutkimuksen käynnistyessä näitä tietotarpeita kartoitettiin laajasti. Kartoituksen pohjalta laadittiin tutkimussuunnitelma (Sievänen 1998), jossa hahmoteltiin laaja-alainen inventointitutkimus useiden tutkimuslaitosten ja yliopistojen yhteistyönä toteutettavaksi. Tämä tutkimusraportti on ensimmäinen, jossa Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi (LVVI)-tutkimuksen tuloksia esitellään laajemmin.

Ulkoiluun ja muuhun luonnon virkistyskäyttöön liittyvistä asioista vastaavat valtionhallinnossa useat ministeriöt. Maa- ja metsätalousministeriö, opetusministeriö sekä ympäristöministeriö ohjaavat ja rahoittavat luonnon virkistyskäyttöä yleensä, ja valtion alueilla erityisesti. Näiden ministeriöiden vastuulla on niin sanottu jokamiehen oikeudella tapahtuva ulkoilu luonnossa, ulkoliikunta sekä metsästys ja kalastus. Kauppa- ja teollisuusministeriön toimialaan kuuluu luontomatkailuun liittyvät kysymykset. Liikenne- ja viestintäministeriö huolehtii kevyen liikenteen ja vesiliikenteen väylistä sekä venesatamista. Sisäministeriölle kuuluvat erityisesti ulkoilun turvallisuuskysymykset. Sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan kuuluvat mm. ulkoilun hyvinvointi- ja terveysvaikutuksiin liittyvät kampanjat. Työministeriöllä on tärkeä rooli virkistyspalvelujen rakentamisen ja ylläpidon rahoittamisessa alueilla, missä näihin tehtäviin on voitu osoittaa työllisyysrahoja. Kunnallishallinnossa ulkoiluasioiden vastuualueet jakautuvat vastaavalla tavalla kuin valtionhallinnossa. Kullakin hallinnonalalla on omat tietotarpeensa.

Kotimaiset ja kansainväliset tilastointitarpeet ovat tärkeä lähtökohta ulkoilua koskevan tilastotiedon keruulle. Luonnonvarojen

käytön suunnittelua ja ohjaamista varten tarvitaan tietoa luonnonvarojen käytöstä virkistykseen kuvattuna monin mittarein. Niitä ovat esimerkiksi niiden metsäalueiden määrä, jotka on varustettu rakenteilla ja palveluilla virkistystä varten, virkistysalueiden pinta-alat, reittien kilometrimäärät sekä venesatamien ja muiden veneilyn tukikohtien lukumäärä. Luonnonvarojen kestävän käytön seuranta edellyttää virkistyskäytön indikaattoreita, joita varten tarvitaan seurantatietoa.

Tietoa tarvitaan suunnattaessa voimavaroja virkistysalueiden ja -palvelujen rakentamiseen ja ylläpitoon. Virkistysaluejärjestelmän kehittäminen ja virkistyspalvelujen tasapuolinen turvaaminen edellyttävät ajantasaista tietoa virkistysalueiden nykyisestä käytöstä sekä kansalaisten tarpeista ja alueisiin kohdistuvista laatuvaatimuksista.

Tietoa tarvitaan siitä, miten ihmiset ulkoilevat, miten he hyötyvät ulkoilusta, mitkä ovat ulkoilun esteet, mitä he arvostavat ja mitä he haluavat virkistysympäristöltään, Luonnon virkistyskäytön hyödyistä ei ole riittävästi tutkittua tietoa. Kuitenkin tiedämme sekä monien tutkimusten että arkikokemuksen perusteella, että luonnossa virkistäytyminen vaikuttaa myönteisesti terveyden ylläpitämiseen, henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin, ihmissuhteiden ylläpitoon, persoonana kasvamiseen, oppimiseen ja moneen muuhun elämän alueeseen. Yhteiskunnan kannalta on mielenkiintoista ymmärtää miten näitä hyötyjä syntyy ja mitä hyötyjä luonnossa virkistäytymisestä on saatavissa. Tämä tieto auttaa yhteiskunnallista päätöksentekoa, kun yhteisiä voimavaroja jaetaan eri tarkoituksiin. Tutkimustiedon avulla voidaan osaltaan perustella, miksi yhteiskunnan kannattaa tarjota viihtyisä virkistysympäristö ja mahdollisuus virkistyspalvelujen käyttöön.

Tietoa tarvitaan myös siitä, miten mahdollisimman monet kansalaiset voisivat ulkoilemalla hankkia luonnon tarjoamia myönteisiä terveys- ja hyvinvointivaikutuksia, ts. hyötyjä, jotka parantavat elämän laatua. Luonnon virkistyskäytön hyvistä vaikutuksista tarvitaan tiedottamista ja kampanjointia, joiden toteuttamisessa tutkittu tieto on avuksi.

Luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun merkitys on kasvamassa myös elinkeinotoiminnan näkökulmasta. Luonnon virkistyskäytöstä tarvitaan tietoa maaseutu- ja luontomatkailun kehittämiseksi. Luontomatkailusta odotetaan merkittävää toimialaa muuten tyhjenevälle maaseudulle. Luontomatkailupalvelujen kysynnän selvittäminen sekä tieto ulkoilijoiden ja matkailijoiden valmiudesta maksaa virkistyspalveluista on osa virkistyskäytön kysynnän tutkimusta.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet ja raportointi

Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi (LVVI)-tutkimuksen päätavoitteena oli selvittää luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun sekä *kysyntää* eli mitkä ovat väestön ulkoilutarpeet että *tarjontaa* eli mitä, miten paljon ja missä on virkistykseen käytettävissä olevia luonnonvaroja ja virkistyspalveluja. Tavoitteeksi asetettiin tuottaa tietoa siitä, miten hyvin kysyntä ja tarjonta kohtaavat toisensa eli miten käytettävissä olevat luonnonvarat ja virkistyspalvelut tyydyttävät kansalaisten ulkoilutarpeet. Lisäksi tavoitteena oli hankkia tietoa siitä, mitä hyötyjä yhteiskunta ja yksilöt saavat luonnossa virkistäytymisestä sekä mikä on yhteiskunnan panosten vaikuttavuus kansalaisten hyvinvointiin.

Luonnon virkistyskäytön *kysyntätutkimuksessa* oli tavoitteena kerätä kattavasti tietoa siitä, minkälaista ulkoilua ja miten paljon suomalaiset harrastavat luonnonmukaisessa ympäristössä vapaa-aikanaan, kuinka paljon vapaa-ajasta ja käytettävissä olevista vapaa-ajan voimavaroista kohdistuu luonnon virkistyskäyttöön. Samoin tavoitteena oli tutkia,

missä maantieteellisesti ja minkälaisessa fyysisessä ympäristössä ulkoiluharrastaminen tapahtuu. Tarkoituksena oli saada käsitys siitä, miten laajasti luontoa käytetään virkistykseen, ja edelleen mitä hyötyä virkistyskäytöstä on yhteiskunnalle ja yksilöille, mutta myös virkistyksen merkityksistä ja vaikutuksista suomalaisten elämässä. Tässä raportissa ei vielä päästä tarkastelemaan tutkimuksen tuloksia niin, että kaikkiin asetettuihin kysymyksiin voitaisiin vastata. Jatkotutkimusten varaan jää paljon raportoitavaa sekä tulosten tulkintaa ja arviointia, jotta voitaisiin sanoa, mikä on luonnon virkistyskäytön kysynnän koko kuva. Toinen lähitulevaisuuden tehtävä on väestökyselyaineiston hyödyntäminen virkistyskäytön kysynnän ennusteiden laatimiseksi.

Tässä raportissa esitellään LVVI-kysyntätutkimuksen ensimmäiset tulokset ulkoilutilastojen muodossa. Tilastot esittävät tietoja erilaisiin ulkoiluharrastuksiin osallistumisesta ja harrastuskertojen määristä. Luonnossa virkistäytymisestä tietoa tarjotaan myös niin sanotun lähiulkoilukerran ja luontomatkan kuvausten avulla. Kuvattavia asioita ovat esimerkiksi lähiulkoilukerran tai luontomatkan kesto, ulkoilu- tai matkakohteen etäisyys asunnosta sekä tietoja ulkoiluharrastuksista, ulkoiluseurasta, ulkoilusta tai luontomatkasta aiheutuneista kustannuksista ja käyntikohteen palvelurakenteista. Erikseen on vielä selvitetty ulkoilun kohdistumista valtion, kuntien ja yksityisten omistamille alueille. Myös ulkoiluun käytetyn vapaa-ajan määrää ja ajankäytön jakautumisesta on mitattu.

Väestökyselyn osana paneuduttiin myös muutamiin ulkoilun ja luontomatkailun erityisaiheisiin, jotka ovat nyt ajankohtaisia. Tässä raportoidaan tuloksia virkistyskäytön arvottamisesta ja maksuhalukkuusasenteista valtion mailla, virkistyskalastuksen ajankohtaisista teemoista, ulkoilun hyvinvointivaikutuksista sekä luontomatkailun kysyntätekijöistä.

Tutkimuksen yhtenä tavoitteena oli kehittää toimintamalleja virkistyskäytön kysynnän mittaamiseksi. Tätä tavoitetta toteutettiin erityisesti osahankkeessa, jossa kehitettiin kävijätutkimuksen menetelmiä. Tämä osahanke tuotti konkreettisen tuotteen eli kävijätutkimuskäsikirjan ja siihen liittyvän tietokonepohjaisen laskenta- ja raportointiohjelman.

Virkistysmahdollisuuksien *tarjontatutkimuksessa* virkistysympäristöinä on otettu huomioon kaikki virkistykseen soveltuvat ja siihen tarkoitukseen jollakin tapaa varustetut maa- ja vesialueet. Virkistysmahdollisuuksien tarjontatutkimuksen tavoitteena oli kerätä tietoa siitä, miten paljon erilaisia virkistysalueita, ulkoilureittejä ja muita virkistyspalveluja on tarjolla, missä ne sijaitsevat, minkälaista luontoympäristöä niihin sisältyy sekä mitä rakenteita, varusteita ja palveluja ne tarjoavat käyttäjilleen.

Tavoitteena oli myös tutkia virkistysympäristön laatutekijöitä kuten saavutettavuutta, virkistysmetsien määrää, virkistykseen käytettävissä olevien vesialueiden ja rantaviivan määrää ja vetovoimaisten luontokohteiden määrää ja sijaintia virkistysalueisiin nähden sekä suunnitella Suomeen soveltuvaa virkistysalueiden laatuluokitusta. Lisäksi tavoitteena oli selvittää virkistysalueiden toteutumista maankäyttösuunnitelmien perusteella ja luonnonsuojelun ja virkistyskäytön yhteensovittamisen kysymyksiä.

Tarjontatutkimuksen tavoitteena oli lisäksi suunnitella ja rakentaa ajan tasalla pidettävä, paikkatietopohjainen tietojärjestelmä, johon sijoitetaan sekä virkistysalueisiin, ulkoilureitteihin ja virkistyspalveluihin liittyvä ominaisuustieto että sijaintitieto siten, että se on laadultaan ja ominaisuuksiltaan tarkoituksenmukaisena mahdollisimman laajasti eri tiedontarvitsijoiden käytettävissä.

Tässä raportissa kuvataan, miten virkistystarjonnan tietojärjestelmä on rakennettu, ja miten sen tietosisältö on muotoutunut tutkimuksen aikana. Tarjontatutkimuksen tuloksista raportoidaan vuoden 2000 lopun tilanteen mukaisia yhteenvetoja sekä tarkastellaan esimerkkialueelta muutamia virkistystarjonnan laatutekijöihin liittyviä asioita. Tulevaisuudessa tarjontatutkimuksen tuloksista raportoidaan koko maata kattavia tietoja sekä hyödynnetään monipuolisten paikkatietoai-

neistojen mahdollisuuksia virkistysympäristön laatutekijöiden selvittämiseksi.

LVVI-tutkimukselle asetettiin myös tavoitteeksi arvioida, miten nykyinen virkistystarjonta vastaa kansalaisten virkistystarpeita eli virkistyskäytön kysyntää. Tämä vertailu ja arviointi jää jatkotutkimusten tehtäväksi ajankohtaan, kun virkistystarjonnasta on saatu kattavampi tieto koko maasta.

1.3 Tutkimuksen toiminta ja osallistuneet tahot

Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi (LVVI)-tutkimus käynnistyi 25.3.1996 pidetyn aloitusseminaarin seurauksena. Seminaarissa perustettiin tutkimukselle suunnittelutyöryhmä. Tutkimuksen aloitteentekijä Metsäntutkimuslaitos ryhtyi koordinoimaan hanketta. Tutkimusta on toteutettu yhteistyössä useiden tutkimuslaitosten ja yliopistojen tutkimusyksiköiden sekä tutkimustiedon tarvitsijoiden kanssa.

Tutkimus aloitettiin vuonna 1997 tehdyllä esitutkimuksella. Esitutkimusraportti sisältää kuvauksen tutkimuksen taustoista ja tietotarvearvioista, tutkimussuunnitelman ja sen arvioinnin sekä esitutkimuksen tuloksia ja suunnitteluvaiheessa kehitetyt kyselylomakkeet (Sievänen 1998). Tutkimustyötä valvomaan ja ohjaamaan valittiin ohjausryhmä, joka koostui tutkimusta rahoittavista tahojen edustajista. Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi on laajuudeltaan hanke, joka on ollut tarkoituksenmukaista toteuttaa useamman tutkimusyksikön yhteistyönä. Tutkimuksen työnjako on perustunut kunkin tutkimusta tekevän tahon asiantuntemukseen.

Tutkijoina hankkeeseen ovat osallistuneet seuraavat tahot ja henkilöt:

Kysyntätutkimus:
Helsingin yliopisto:
Joel Erkkonen (v. 2000 alkaen Metsähallitus), Eija Pouta
Joensuun yliopisto:
Harri Silvennoinen, Liisa Tyrväinen
Metsäntutkimuslaitos:
Tuija Sievänen (koordinaattori), Paula Horne, Anni Huhtala, Ville Ovaskainen, Annukka Valkeapää
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos:
Jukka Mikkola, Anna-Liisa Toivonen, Rauno Yrjölä
Tilastokeskus:
Päivi Hokka, Seppo Laaksonen, Hannu Virtanen, Vesa Virtanen
UKK-instituutti:
Olavi Paronen

Tarjontatutkimus:
Jyväskylän yliopisto:
Sinikka Hänninen, Hilpi Junnila
Suomen ympäristökeskus:
Marjo Heikkilä, Leena Kopperoinen, Petri Shemeikka

Ohjausryhmän toimintaan ovat osallistuneet
Joensuu yliopisto:
Olli Saastamoinen
Kauppa- ja teollisuusministeriö:
Lea Häyhä
Maa- ja metsätalousministeriö:
Ville Schildt
Metsähallitus:
Tage Làmpen, Heikki Ravela
Opetusministeriö:
Kimmo Aaltonen, Seppo Paavola
Suomen Kuntaliitto:
Vesa Valpasvuo
Sosiaali- ja terveysministeriö:
Veli-Matti Risku
Ympäristöministeriö:
Pekka Tuunanen

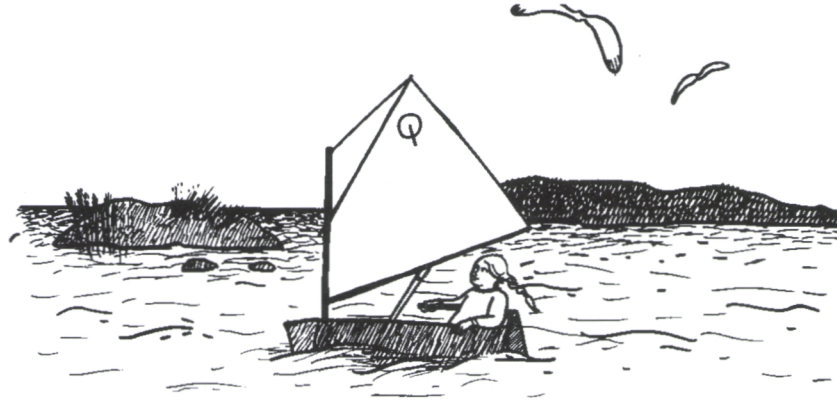
Tutkimuksen rahoitusvastuussa ovat olleet ministeriöt sekä tutkimuslaitokset ja yliopistot. Tutkimuksen projektirahoituksesta ovat ulkoiluhallinnon eri osapuolet vastanneet sen perusteella, mitkä ovat kunkin hallinnonalan keskeiset kysymykset ja ongelmat ja myös sen mukaan mitkä ovat olleet vakiintuneet, aikaisemmat rahoitusvastuut.

LVVI-tutkimuksen toiminta on perustunut koordinoituun yhteistyöhön, jossa eri toimijatahot ovat vastanneet kukin omasta tutkimusaiheestaan, rahoituksestaan ja käytännön toteutuksesta. Kysyntätutkimuksen toiminnassa yhteistyö painottui yhdessä toteutetun väestökyselyn toteuttamiseen. Tarjontatutkimuksen yhteistyön pääsisältö on myös ollut yhteinen tietojen keruu. Toisena tehtävänä on ollut tietojärjestelmän rakentaminen hajautetun tietokannan periaatteella. Toiminnan koordinointi on tarkoittanut vuosittain useiden tutkijakokousten järjestämistä, joissa on sovittu yhteisesti tutkimuksen tavoitteista, tiedottamisesta, aikatauluista ja yhteisestä raportoinnista. Näiden lisäksi on tutkimuksen edistymisestä ja ongelmista keskusteltu ohjausryhmän kanssa pidetyissä kokouksissa 1–3 kertaa vuodessa.

LVVI-tutkimus on ollut tavoitteiltaan, aineistojen määrän ja kattavuuden suhteen sekä yhteistyön laajuudeltaan tähän asti merkittävin luonnon virkistyskäytön tutkimushanke Suomessa. Koska tutkimuksen alkuperäisenä tavoitteena oli luoda pohja seurantatutkimukselle, tulevina vuosina on tarkoitus jatkaa eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Tämän yhteisen raportin jälkeen tutkimukseen osallistuneet tahot ovat sopineet, että yhteistyötä jatketaan vuosittain järjestettävien seminaarien muodossa. Tulevissa seminaareissa raportoidaan ajankohtaisia tutkimustuloksia, joita LVVI-aineistoista tuotetaan sekä julkaistaan tuloksia seminaariraporteissa. Tämän lisäksi kukin tutkimustaho jatkaa tulosten raportointia muissa tutkimusjulkaisuissa.

Kirjallisuus

Sievänen, T. (toim.) 1998. LVVI-tutkimus 1997–2000, esitutkimusraportti. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 702. 85 s. + liitteet.



2 LUONNON VIRKISTYSKÄYTÖN KYSYNNÄN VÄESTÖTUTKIMUS

2.1 Luonnon virkistyskäytön kysyntätutkimuksen tavoitteet ja aikaisempi tutkimus

TUIJA SIEVÄNEN

2.1.1 Virkistyskäytön kysyntätutkimuksen kohde ja rajaus

Luonnon virkistyskäytön kysyntätutkimuksen tavoitteena oli kuvata minkälaisia ulkoiluharrastuksia suomalaiset harrastavat luonnonmukaisessa ympäristössä vapaa-aikanaan, minkälaisia ovat lähiulkoilukerrat ja luontomatkat, joita eri väestöryhmät tekevät sekä kuinka paljon vapaa-ajasta ja käytettävissä olevista vapaa-ajan voimavaroista kohdistuu luonnon virkistyskäyttöön. Lisäksi tutkittiin ulkoilun kohdistumista erilaisille alueille. Tässä raportissa keskitytään luonnon virkistyskäytön kuvaamiseen ulkoilutilastojen avulla koko väestön näkökulmasta.

Virkistyskäytön kysyntä viittaa väestön tarpeeseen ulkoilla ja muuten virkistäytyä luonnossa. Kysyntää mitataan aikaisemman ulkoilukäyttäytymisen perusteella. Kysyntää kuvataan monilla mittareilla, joista tärkein on ulkoilun osallistumisosuus. Osallistumisosuus kuvaa sitä, kuinka moni väestössä katsoo ulkoilevansa tässä tutkimuksessa määritetyllä tavalla. Ulkoiluharrastuksiin osallistumisosuus tarkoittaa sitä kuinka moni harrastaa jotakin ulkoiluharrastusta tiettynä aikana. Toinen ulkoilukysyntää kuvaava tunnus on ulkoilun useus eli kuinka usein ulkoillaan tai kuinka monta kertaa käydään luonnossa virkistäytymistarkoituksessa. Useutta kuvataan ulkoilukertojen tai harrastuskertojen lukumäärällä. Kysynnän yksi ulottuvuus on ulkoiluharrastamiseen käytetty aika sekä harrastamisuseuden vaihtelu ajan suhteen. Kysynnän yhtenä mittarina käytetään ulkoilutuntien määrää tai ulkoilupäivien ja matkapäivien määrää. Ulkoilu tapahtuu vapaa-aikana, jonka määrä ja jakautuminen eri vuodenaikoina ja viikonpäivinä määrää myös virkistyskysynnän ajallisen jakautumisen. Ulkoilun kysyntää on tässä tutkimuksessa mitattu käyttämällä kaikkia näitä mittareita.

Virkistyskäytön kysyntää voidaan tarkastella myös luonnonvarojen tai alueiden käytön näkökulmasta eli mitataan ulkoilukertojen kohdistumista erilaisille virkistysalueille. Myös voidaan mitata ulkoilukertoja, ulkoilutunteja tai ulkoilu –tai matkapäiviä, jotka kohdistuvat vesistöjen käyttöön tai metsien käyttöön. Tässä tutkimuksessa selvitettiin eri omistajaryhmien alueisiin kohdistuvaa kysyntää sekä ulkoilukertojen kohdistumista laatuominaisuuksiltaan erilaisille alueille.

Tällä koko väestöä koskevalla kysyntätutkimuksella saatiin tietoa myös erilaisten väestöryhmien profiloitumisesta erilaisten virkistysalueiden ja virkistyspalvelujen käyttäjiksi. Tässä tutkimuksessa on kerätty tietoa myös eri väestöryhmien ulkoiluun käytettävissä olevista voimavaroista samoin kuin harrastustaidoista.

Virkistyskäytön kysyntää kuvataan myös väestön ulkoilukäyttäytymistä selittävillä tekijöillä. Tässä tutkimuksessa käytetään selittävinä tekijöinä ja samalla väestöryhmien jakamisperusteina seuraavia väestömuuttujia: sukupuoli, ikä, elinvaihe, koulutus, sosioekonominen asema, asuinpaikkakunnan koko ja sen kuntamuoto sekä asuinpaikkakunnan maantieteellinen suuralue. Tässä tutkimuksessa ulkoiluun osallistumista ja harrastamisen useutta sekä harrastuskertojen kuvaamista tarkastellaan näillä väestömuuttujilla muodostettujen ryhmien avulla. Useimmissa tarkasteluissa kuvataan eri väestöryhmien osallistumista, harrastamisen useutta, ulkoilukerran ominaisuuksia jakaumina ja keskilukuina, sekä vertaillaan väestöryhmiä keskenään.

2.1.2 Aikaisempi kotimainen tutkimus

Suomessa ei ole tehty luonnon virkistyskäytöstä montakaan koko väestöä koskevaa aikaisempaa kyselytutkimusta. Sisäasiainministeriö teki v. 1979 väestökyselyn, joka kuitenkin on tietosisällöltään suppeahko (Ulkoilututkimus 1980). Metsäntutkimuslaitoksessa ilmestyi 1995 reittiharrastamista koskeva tutkimusraportti, jossa tutkimuksen kohteena oli koko väestö (Sievänen 1995). Tutkimuksen kohteena oli kävelyn, pyöräilyn ja hiihdon harrastaminen. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää reittiharrastamiseen osallistumista, harrastuskertoja (useutta), tehtyjen matkojen pituuksia sekä harrastusympäristön ominaisuuksia. Samalla kysyttiin osallistumista joihinkin muihinkin yleisimpiin ulkoiluharrastuksiin, joten ko. tutkimuksen tulosten perusteella on mahdollista tehdä joitakin vertailuja tämän raportin tuloksiin (kts. luku 2.3.2).

Suomalaisten käsityksiä erämaasta ja virkistäytymistä erämaisessa ympäristössä on tarkasteltu Hallikaisen (1998) tutkimuksessa. Väestöpohjaisessa kyselytutkimuksessa selvitettiin, miten suomalaiset kokevat erämaan, ja ovatko he mielestään käyneet erämaassa. Tuloksista käy ilmi, että yli puolet (59 %) suomalaisista arvelee käyneensä erämaassa. Miehistä useammat kuin naisista, pohjoissuomalaisista useammat kuin eteläsuomalaisista sekä ylemmistä toimihenkilöistä, opiskelijoista ja yrittäjistä useammat kuin maanviljelijöistä tai kotiäideistä ovat kokeneet erämaassa käynnin. Tutkimuksessa mitattiin myös kysyntään viittavia muuttujia kuten erämaakäynnin kestoa. Tyypillinen erämaakäynti on kestoltaan lyhyt, 2–10 tuntia. Kuitenkin puolet erämaassa kävijöistä viipyy yli vuorokauden mutta vain 5 % vähintään viikon erämaaretkellään. Samoin mittauksen kohteena oli erämaakäynnin kohdealue. Useimpien mieluisin erämaa-alue sijaitsee Lapissa.

Matkailun edistämiskeskuksessa tuotettiin aikaisemmin useita suomalaisten lomatottumuksia kuvaavia tutkimuksia (MEK 1982, 1984, 1986, 1989). Viime vuosikymmenellä lomamatkojen seuranta siirtyi Tilastokeskukseen, joka seuraa lomamatkojen tekemistä vuosittain osana suurempaa matkailun tilastointia (Liikenne ja matkailu 2001). Viimeisimmän selvityksen mukaan suomalaisten matkoista 26 % kohdistui omalle mökille. Vapaa-ajan matkojen, joissa majoittuminen tapahtui maksullisessa majoituksessa, osuus oli 9 %, ja vapaa-ajan matkat sukulaisten ja tuttavien luokse olivat 40 % kaikista matkoista (Liikenne ja matkailu 2001). Moniin näistä matkoista sisältyy myös virkistäytymistä luontoympäristössä.

Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksissa vuosina 1981 ja 1991 on mitattu joidenkin ulkoiluharrastusten yleisyyttä eri väestöryhmissä (Liikkanen ym. 1993). Liikunnallisiin harrastuksiin osallistumista on mitattu kriteerinä harrastamisuseus vähintään kerran viikossa, ja luontoharrastuksiin osallistumista vähintään kerran vuodessa. Tämän tutkimuksen mittauksia ei voida vertailla liikunnallis-

ten ulkoiluharrastusten osalta mutta joidenkin ulkoiluharrastusten osalta kylläkin. Osallistumisosuuksien vertailulukuja saadaan vuosilta 1981/1991 seuraavasti: marjastus ja sienestys 69/69 %, metsästys 10/9 % sekä kalastus 45/47 %. Vuodelta 1991 on enemmänkin vertailukelpoisia mittauksia osallistumisosuuksista: purjehdus 4 %, veneily 34 %, pilkkiminen 19 %, muu kalastus 45 %, marjastus 65 %, sienestys 41 %, luontoretki (lintujen tai eläinten tarkkailu) 17 %, erämaavaellus tai muu luonnossa vaeltelu 32 %. Osallistumisosuudet on mitattu useiden väestöryhmien osalta kuten tässäkin tutkimuksessa. Luvussa 2.3.2 tehdään vertailuja tämän tutkimuksen ja Vapaa-aikatutkimus 1991 tulosten välillä.

Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksista on saatavissa jonkun verran tietoa vapaa-ajan käytöstä ulkoiluun ja liikuntaan (Niemi ja Pääkkönen 1989). Vuoden 1987 ajankäyttötutkimuksen mukaan suomalaiset käyttivät vapaa-ajastaan 10 % liikuntaan ja ulkoiluun. Miehet käyttivät aikaa liikuntaan ja ulkoiluun keskimäärin 44 min ja naiset 27 min vuorokaudessa. Liikuntaan käytetty aika oli pysynyt jokseenkin samana verrattuna 1979 ajankäyttötutkimukseen. Viikonloppuisin käytettiin liikuntaan ja ulkoiluun enemmän aikaa kuin arkisin. Sunnuntaisin puolet väestöstä harrasti jonkinlaista liikuntaa tai ulkoilua, lauantaisin 37 % ja arkisin kolmasosa. Verrattaessa 1987 mittausta vuoden 1979 mittaukseen miehet olivat vähentäneet viikonlopun liikuntaan käytettyä aikaa. Sunnuntaisin oli vähentynyt ulkoiluun ja kävelyyn käytetty aika sekä luontoliikuntaan kuten metsästykseen, kalastukseen ja sienestykseen käytetty aika, mutta taas juokseminen ja pyöräily eivät olleet vähentyneet. Naisten arkiliikunta ja -ulkoilu oli lisääntynyt ja viikonlopun ajankäyttö pysynyt ennallaan. Tilastokeskus on toteuttanut uuden ajankäyttötutkimuksen vuonna 2000, joten sen tutkimuksen tulosten valmistuttua on mielenkiintoista nähdä tapahtuneet muutokset sekä vertailla ajankäytön mittauksia tämän tutkimuksen tuloksiin.

2.1.3 Ulkoiluharrastamisen seuranta ja mittaaminen eräissä muissa maissa

Yhdysvalloissa julkaistiin vuonna 1999 laaja raportti 'Outdoor recreation in American Life; a National Assessment of Demand and Supply Trends' (Cordell 1999), jossa raportoidaan laajasti amerikkalaisten viimeisimmän luonnon virkistyskäytön inventoinnin tuloksia. Amerikkalaisten tutkimuksessa mitattiin jo seitsemännen kerran – ensimmäinen mittaus tehtiin 1960-luvun alussa – eri väestöryhmien ulkoiluharrastamisen yleisyyttä. Cordellin raportissa tarkastellaankin ensisijaisesti muutoksia, joita ulkoiluharrastamisessa on tapahtunut vuosien aikana, ja mikä merkitys ulkoilulla on kansalaisten elämässä tällä hetkellä. Raportissa on esitetty myös ennusteita tulevaisuudessa odotettavissa olevista harrastusmääristä. Nopeimmin kasvavia harrastuksia ovat mm, laskettelu ja moottorikelkkailu. Tärkein odotettavissa oleva muutos ulkoiluharrastamisessa ennustetaan olevan niin sanottujen ei-kuluttavien harrastusten suosion lisääntyminen. Tälläisiä harrastuksia ovat esimerkiksi luontovalokuvaus tai kalojen katseleminen kalastamisen sijaan. Hitaimmin kasvavia harrastuksia ovat kalastus ja maastossa telttailu. Metsästys on harrastus, johon entistä harvempi osallistuu, ja johon käytetään entistä vähemmän harrastuspäiviä. Maastohiihdon suosion oletetaan kasvavan siten, että yhä useammat sitä harrastavat, mutta harrastuspäivien kokonaismäärä kasvaa vain hitaasti.

Kanadassa on myös varsin pitkä sarja väestötason ulkoilututkimuksia, joiden avulla voidaan vertailla kanadalaisten ulkoiluharrastamisen muutosten suuntaa (DuWors ym. 1999). Ulkoilututkimuksia samoilla mittareilla on tehty 1981, 1987, 1991 ja 1996. Pääpaino mittauksissa on perinteisten luonnossa virkistäytymisen muotojen kuten kalastuksen ja metsästyksen harrastaminen, mutta myös muihin ulkoiluharrastuksiin osallistumista on tarkasteltu. Tärkeimmät mittauksen kohteena olevat asiat ovat osallistumisosuudet, harrastuspäivien ja -matkojen määrä sekä ulkoilukertaan tai luontomatkaan käytetty rahamäärä

ja kustannusten jakautuminen majoitukseen, matkustamiseen, ruokailuun, varusteisiin ja muihin kuluihin.

Tanskassa on vuonna 1995 toteutettu koko väestöön kohdistunut ulkoilututkimus, joka on vertailukelpoinen keskeisiltä osilta aikaisempaan vastaavaan tutkimukseen 1970-luvun lopulta (Jensen ja Koch 1997, Jensen 1999). Kyselytutkimuksissa mitattiin ulkoiluharrastuksiin osallistumista, erilaisten alueiden käyttöä, ulkoilukerran piirteitä (kulkuväline, kesto, harrastukset, seura) sekä kansalaisten maisemapreferenssejä. Vuoden 1997 raportissa tarkastellaan muutoksia tanskalaisten ulkoilukäyttäytymisessä 20 vuoden aikana. Päätulos on, että metsien virkistyskäyttö on pysynyt pääpiirteissään samanlaisena. Tosin käyntikertojen määrä lisääntyi, mutta käynnin keskimääräinen kesto lyheni tänä aikana. Lisäksi 1990-luvulla useammat ulkoilijat kävelivät tai pyöräilivät metsään autolla siirtymisen sijasta verrattuna 1970-luvun ulkoilijoihin. Tanskassa on tehty poliittinen päätös lisätä metsäpinta-ala kaksinkertaiseksi seuraavien 100 vuoden aikana. Virkistysympäristön tarjoaminen vastaamaan kansalaisten ulkoilutarpeita ohjaa suuressa määrin metsien perustamista ja suunnittelua.

Ruotsissa on pohjoismaiden pisimmät perinteet ulkoiluharrastamisen mittaamisessa, sillä ensimmäiset ulkoilututkimukset ovat jo 1960-luvulta. Lindhagen'n ja Hörnsten'n (2000) tutkimus on rajoittunut ulkoilun harrastamiseen metsässä, ja mittaa vain joihinkin kaikkein yleisimpiin ulkoiluharrastuksiin osallistumista. Tutkimuksen vahvuutena on se, että ulkoiluharrastamista 1997 voidaan vertailla vastaavaan mittaukseen 1977. Ulkoiluharrastamisen muutoksen suunnasta saadaan hieman tietoa. Päätuloksena oli, että ulkoiluun osallistuminen ei ole paljon muuttunut, mutta joidenkin ryhmien tai harrastusten osalta kylläkin. Vanhempien ikäryhmien (45 vuotta täyttäneiden) ulkoilukertojen lukumäärä on lisääntynyt, kun taas nuorempien on pysynyt ennallaan. Esimerkiksi marjastukseen osallistuminen on vähentynyt selvästi.

Hollannissa on ulkoiluun osallistumista seurattu varsin kauan. Ulkoilun seurantatutkimusta tehdään Hollannin tilastokeskuksessa (CBS Statistics Netherlands), missä on tehty selvityksiä lähiulkoilusta ('Onderzoek Dagrecreatie') vuodesta 1970 lähtien viiden vuoden välein. Matkailujärjestö (NBT) on tehnyt vuosittain tutkimuksia loma-ajan virkistysmatkoista (The Continuos Vacation Research CVO) alkaen vuonna 1980. Ulkoilututkimuksia tehdään myös valtion tutkimuslaitoksessa Alterrassa, johon on yhdistetty lähes kaikki luonnonvarojen käyttöön liittyvät tutkimusyksiköt. Hollantilaiset ovat analysoineet mm. kansalaisten ulkoilukäyttäytymistä erilaisten ulkoilijatyyppien näkökulmasta (deVries ja Bruin 1998). Tyyppien rakentaminen perustuu ensisijaisesti sosioekonomisten väestömuuttujien varaan. Varsinaisen tyypittelyn perusteena käytetään kansalaisten kokemia esteitä ulkoilun harrastamiseen. Mielenkiintoinen tulos on, että ulkoilumahdollisuuksien huono saatavuus asuinalueella ei niinkään vähennä ulkoilun harrastamista, mutta kylläkin lisää ulkoilualueelle matkustamisetäisyyttä. Ulkoiluharrastamiseen – osallistumiseen ja useuteen – vaikuttavat enemmän muut henkilökohtaisiin elämänolosuhteisiin vaikuttavat tekijät (terveys, käytettävissä oleva aika ja raha, perhe, ulkoiluseura) (deVries 2000).

Italiassa tehtiin ensimmäinen koko väestön metsien virkistyskäyttöä koskeva tutkimus vuonna 1995. Tutkimuksessa mitattiin metsässä käyntiin liittyviä tunnuksia kuten käynnin kesto, käyntikohteen ominaisuudet ja käynnin aikaiset ulkoiluharrastukset. Mittaus kohdistui vain metsässä tapahtuvaan ulkoiluun, ei puistoissa, leirintäalueilla, vesialueilla tai muualla luonnossa. Melkein kaikki (96%) italialaiset käyvät metsässä vuoden aikana, mutta käyntikertoja on melko vähän, ja osallistuminen useisiin ulkoiluharrastuksiin on vähäisempää kuin Pohjoismaissa (Sievänen ym. 2000).

Kirjallisuus

Cordell, K.H. 1999. Outdoor Recreation in American Life: A National Assessment of Demand and Supply Trends. Sagamore Publishing. 449 p.

DeVries, S. 2000. Regional Differences in the Demand for and Supply of Nature-Based Recreation within the Netherlands. In Krishnapillay, B. et al. Forest and Society: role of research: XXI IUFRO World Congress 7–12 August 2000 Kuala Lumpur Malaysia, Vol 1. (Proceedings of Sub-plenary Sessions), p. 662–673

— & deBruin, A.H. 1998. Segmenting recreationists on the basis of constraints. A first step towards modelling the demand for outdoor recreational facilities. DLO Winand Staring Centre, Wageningen, the Netherlands. Report 121. 82 p.

DuWors, E., Villeneuve, M. Filion, F.L., Reid, R., Bouchard, P., Douglass, L. Boxall.P., Williamson,T., Bath, A. & Meis, S. 1999. The Importance of Nature to Canadians: Survey Highlights. The Minister of Environment and the Minister of Public Works and Government Servics Canada. 53 p.

Hallikainen, V. 1998. The Finnish Wilderness Experience. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 711. 288 s.

Jensen, F.S. 1999. Forest Recreation in Denmark from the 1970s to the 1990s Danish Forest and Landscape Research Institute, Horsholm. The Research Series, Vol. 26. 166 p.

— & Koch, N.E. 1997. Friluftsliv i skovenen 1976/77–1993/94. Forskningscentret for skov & Landskab. Forskiningsserien Nr. 20.

Liikenne ja matkailu 2001. Suomalaisten matkailu. http://www.stat.fi/tk/ys/liikmatk_suma.html

Liikkanen, M., Pääkkönen, H., Toikka, A. ja Hyytiäinen, P. 1993. Vapaa-aika numeroina 4. Liikunta, ulkoilu, järjestö- ja muu osallistuminen, loma, huvit. Tilastokeskus. Kulttuuri ja viestintä 1993:6.

Lindhagen, A. ja Hörnsten, L. 2000. Forest recreation in 1977 and 1997 in Sweden: changes in public preferences and behaviour. Forestry Vol 73, No 2: 143–153.

Niemi, I. ja Pääkkönen, H. 1989. Ajankäytön muutokset 1980-luvulla. Tilastokeskus. Tutkimuksia 153. 117 s.

Sievänen, T. 1995. Reittiharrastaminen Suomessa. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 577. 92 s.

— , deVires, S., Scrinzi, G. ja Foris, A. 2000. The Recreational Functions of European Forests. In Krishnapillay, B. et al. Forest and Society: role of research: XXI IUFRO World Congress 7–12 August 2000 Kuala Lumpur Malaysia, Vol 1. (Proceedings of Sub-plenary Sessions), p. 453–464.

Suomalaisten lomatottumukset 1980. 1982. MEK A:34

Suomalaisten lomatottumukset 1982. 1984. MEK A:34

Suomalaisten lomatottumukset ja lomamatkailu 1985. 1986. MEK A:55

Suomalaisten lomat ja vapaa-ajanmatkat 1989. 1990. MEK A:68. 76 s.

Ulkoilututkimus 1979. 1980. Sisäasiainministeriön ympäristönsuojeluosaston julkaisu, No 5, 45 s. + liite.

2.2 Luonnon virkistyskäytön kysyntätutkimuksen aineistot ja menetelmät

VESA VIRTANEN
EIJA POUTA
TUIJA SIEVÄNEN
SEPPO LAAKSONEN

2.2.1 Otanta, vastaaminen ja kato

Otanta

Virkistyskäytön kysyntää tutkittiin valtakunnallisella väestökyselyllä. Tutkimus kohdistui koko Suomen 15–74-vuotiaaseen väestöön. Tutkimuksen otos oli osa Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen (TYTI) otosta, joka saatiin väestörekisteristä otantamenetelmällä (Tilastokeskus 2000).[1] Työvoimatutkimuksen n. 12 000 henkilön kuukausierästä poimittiin satunnaisesti n. 1 000 henkilöä LVVI-tutkimuksen kuukausiotokseen. Aineistonkeruu toteutettiin 24 kuukauden aikana 12 osaotoksena. Kokonaisotokseksi kertyi 12 649 henkilöä. Kohdehenkilö pyrittiin tavoittamaan ja haastattelemaan mahdollisimman hyvin riippumatta mm. kohdehenkilön asuinpaikasta, kielestä tai muusta tavoitettavuutta heikentävästä ominaisuudesta. Otokseen valituksi tullutta henkilöä ei saanut korvata toisella henkilöllä. Kuukausittainen otos ja aineiston kertyminen esitetään taulukossa 2.2-1.

Vastaaminen ja kato

Tiedonkeruu toteutettiin kolmivaiheisena: 1) haastatteluna ja 2) haastattelutietoja täydentävänä postikyselynä sekä 3) katoon kohdistuvana erillisenä tiedonkeruuna. Haastatteluun ja postikyselyyn vastaaminen on esitetty taulukossa 2.2-1. Haastattelututkimuksen tiedot saatiin 10 651 vastaajalta, joten luonnon virkistyskäytön arviointiin osallistui 84 % otokseen poimituista. Vastausosuus on sekä kansallisiin että kansainvälisiin vapaa-aika- ja luonnon virkistyskäyttötutkimuksiin verrattuna poikkeuksellisen korkea.

Puhelinhaastattelun netto-otokseen (12 649) kohdistunutta katoa (kieltäytyneet, ei tavoitettu, ym.) kertyi 15,8 %. Haastattelussa kadoksi jääneiden kohdalla toteutettiin pienimuotoinen *"Hard-To-Reach"* katoselvitys erillisenä tiedonkeruuna, jossa kato tutkittiin kahdelta haastattelukierrokselta (maalis 00 ja touko 00). Henkilöille, joita ei tavoitettu puhelinhaastatteluun (tai työvoimatutkimuksen pieneen käyntihaastatteluryhmään), lähetettiin suppea kysely. Siinä kysyttiin tietoja vastaajan viimeisestä ulkoilukerrasta. Tähän katokyselyyn vastasi 40 prosenttia em. alaotoksesta, jolloin n. 90 prosentilta alkuperäisen otoksen kohteilta em. ajalta saatiin jotain tietoa viimeisestä ulkoilukerrasta. Suuria eroja haastatteluun vastanneiden ja kadon välillä ei kyselyn perusteella havaittu. Viitteitä siitä, että kadoksi jääneet olisivat ulkoilua harrastamattomia ei tulosten perusteella saatu.

Haastattelututkimuksen vastaajille suotiin Tilastolain (62/1994) tiedonkeruun vapaaehtoisuuden edellyttämä mahdollisuus kieltäytyä myös erillisestä haastattelutietoja täydentävästä jatkotiedonkeruusta, postikyselystä. Neljä viidestä (80 %) ilmoitti haluavansa osallistua myös postikyselyyn, mikä oli hieman pienempi osuus kuin tutkimuksen pilottivaiheessa alustavasti ajateltiin. Tavanomainen jatkotutkimuksen kieltämisosuus on Suomessa usein n. 15 %. Suurin syy hieman laajempaan kieltäytymiseen on toisaalta sekä jatkotutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuudessa että näihin haastateltaviin jo aikaisemmin kohdistunut vastaajarasite

1. Työvoimatutkimuksessa kerätään haastatteluin tiedot n. 12 000 hengeltä kuukausittain. Otos vaihtuu asteittain siten, että kolmena peräkkäisenä kuukautena ovat vastaamisvuorossa eri henkilöt. Peräkkäisinä vuosineljänneksinä 3/5 vastaajista on samoja ja vuoden kuluttua päällekkäisyys on 2/5. Työvoimatutkimuksessa kukin otoksen henkilö vastaa haastatteluun viisi kertaa. LVVI:n puhelinhaastattelu toteutettiin TYTI:n 5:llä haastattelukierroksella oleville henkilöille. Puhelinhaastattelut keskittyivät kunkin aineistonkeruukuukauden yhdelle viikolle. TYTI:n puhelinhaastattelukäytäntö kuitenkin muuttui vuoden 2000 alusta, jonka jälkeen haastatteluja tehtiin jatkuvana kuukauden kaikilla viikoilla.

Taulukko 2.2-1. Otanta ja vastausosuudet aineiston keruun kuluessa.
Table 2.2-1. Sampling and response rate during the data collection processes.

Kk / vuosi *Month / year*	08/98	10/98	12/98	02/99	04/99	06/99	07/99	09/99	11/99	01/00	03/00	05/00	Yht. *Total*
Brutto-otos *Total sample*	982	1007	998	1105	1005	1084	1075	1110	1129	1110	1100	1004	12709
Ylipeitto *Over coverage*	40 *)	2	1	2	0	0	2	1	4	6	2	0	60
Netto-otos *Net sample*	942	1005	997	1103	1005	1084	1073	1109	1125	1104	1098	1004	12649
Puhelinaineisto *Telephone interview sample*	832	862	886	983	838	876	781	979	942	847	973	852	10651
Vastausosuus *Telephone interview response rate*	0,88	0,86	0,89	0,89	0,83	0,81	0,73	0,88	0,84	0,77	0,89	0,85	0,84
Suostumisosuus *Permission*	0,80	0,84	0,83	0,80	0,77	0,77	0,81	0,80	0,76	0,79	0,80	0,77	0,79
Postikyselyotos *Mail survey sample*	666	721	735	790	646	678	631	779	716	671	778	655	8466
Kyselyyn vastasi *Mail survey respondents*	378	433	519	541	413	455	457	489	490	432	509	419	5535
Kyselyn vastausosuus postikyselyotoksesta *Mail survey response rate*	0,57	0,60	0,71	0,68	0,64	0,67	0,72	0,63	0,68	0,64	0,66	0,65	0,65
Kyselyyn vastanneet haastattelun netto-otoksesta *Mail survey respondents from net sample of interview*	0,40	0,43	0,52	0,49	0,41	0,42	0,43	0,44	0,44	0,39	0,46	0,42	0,44

*) 08 / 98 ei ruotsinkielisenä / *not in Swedish*

(respondent burden). [1]

Postikyselylle katoa kertyi 35,4 %. Kaksi kolmesta (65 %) eli 5 535 henkilöä vastasi noin kuukauden kuluttua haastattelusta heille lähetettyyn heidän omia haastattelutietojaan täydentävään postikyselyyn. Kato on postikyselyjen normaalia tasoa, mutta em. suostumiseen nähden vastaamisen odotettiin olevan työvoimatutkimuksen vastaajarasitteesta huolimatta suurempaakin. Toisaalta kyselyssä kysyttiin hyvinkin tarkkoja aikaan, kestoon, etäisyyksiin ja kustannuksiin liittyviä kysymyksiä usean eri tutkimuslaitoksen taholta, mikä selittää ehkä tavanomaista suuremman lomakkeen vastausrasitteen syntymisen.

Postikyselyn kadosta saatiin yksityiskohtaista tietoa puhelinhaastattelun muuttujien perusteella.

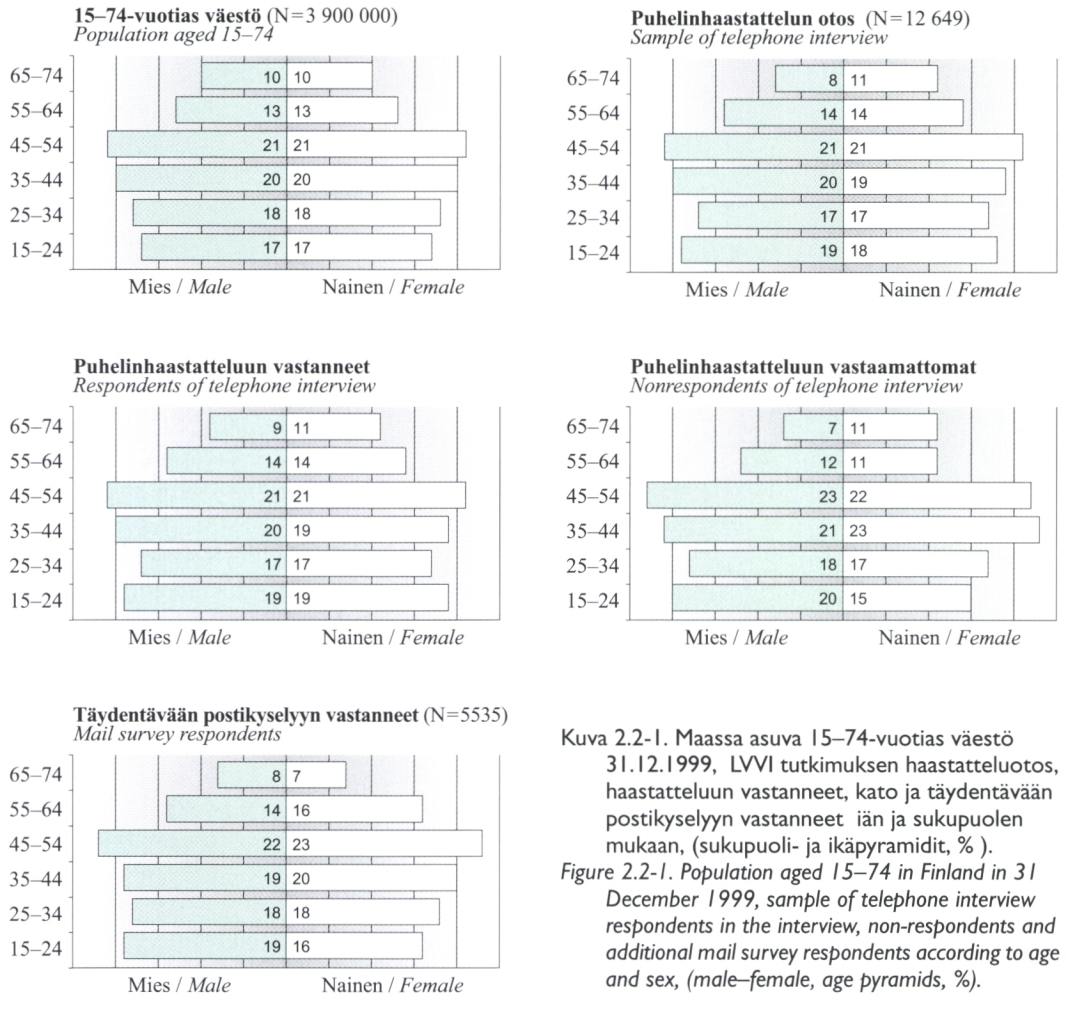
Taustatiedot ja virkistyskäyttäytymisen päämuodot sekä mahdollinen harrastamattomuus olivat jo puhelinhaastattelujen pohjalta tiedossa. Otoksen alkuperäisistä havainnoista 43,2 % sisältää tiedot kummastakin tutkimusosiosta. Sekä haastattelussa että postikyselyssä kadoksi jääneiden kohdalla oli käytettävissä sekä *väestörekisterin* että *työvoimatutkimuksen* tietoja aineiston edustavuuden varmentamiseksi sekä aineiston painottamiseksi. Monivaiheisen aineiston raken-

1. Tutkimus toteutettiin pääosin työvoimatutkimuksen viidennen rotaatioryhmän haastattelujen yhteydessä, jolloin on tulkittavissa, että osa haastateltavista katsoi jo viiteen työvoimatutkimukseen sekä LVVI-haastatteluun osallistumisen olevan jo riittävää heidän osaltaan (ns. *'oversurveying effect', ks. Goyder 1988).* Tämän tutkimuksen harvinaisen pieni kato ja mm. painotuksen onnistumisen edellytykset selittyvät osittain työvoimatutkimuksen statuksella ja tietosisällöllä. Kansainvälisissä virkistyskäyttötutkimuksissa ei lisäksi ole käytettävissä pohjoismaille tyypillistä väestötietojärjestelmää haastattelu- ja kyselytietojen tukena.

netta ja laatua selostetaan jatkossa tarkemmin.

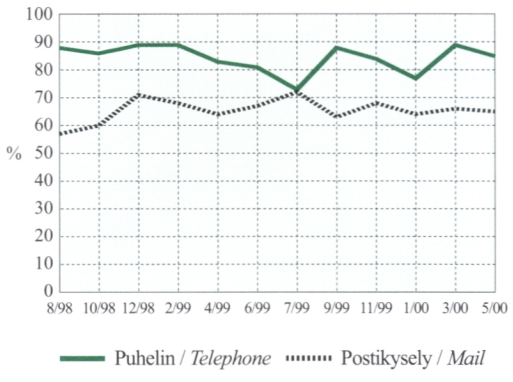
Kuvassa 2.2-1 verrataan perusjoukkoa (15–74-vuotias väestö), haastatteluotosta, haastatteluun vastanneita, haastattelun katoa ja postikyselyyn vastanneita ikäpyramidien avulla. Tutkimuksen otosaineisto vastaa hyvin perusjoukkoa eli 15–74-vuotiasta suomalaista väestöä. Erinomaisesta vastausosuudesta johtuen puhelinhaastatteluun vastanneiden, siihen vastaamattomien ja otoksen välillä ei ole nähtävissä merkittäviä eroja. Postikyselyn kohdalla havaitaan jossain määrin vinoutta saadussa aineistossa. Painomuuttujat korjaavat virkistyskäyttötutkimuksen osa-aineistojen jakaumat vastaamaan perusjoukon väestörakennetietoja. Menettelytapaa on kuvattu luvun loppupuolella yksityiskohtaisemmin.

Kuukausittain haastateltiin vajaa 900 henkilöä. Kuukausittainen vastausosuus (kuva 2.2-2) oli keskimäärin 84 % vaihdellen 73 % (heinäkuu) ja 89 % välillä (joulukuu ja maaliskuu). Iän mukaiset erot vastausosuuksissa olivat pieniä vaihdellen 82,3 % (35–44-vuotiaat) ja 86,1 % (55–64-vuotiaat) välillä. Naiset (86,4 %) vastasivat odotetusti miehiä (82,0 %) jonkin verran paremmin haastattelututkimukseen. Kielen mukainen ero kadon suhteen oli merkitsevä, suomenkielisten vastausosuus oli 85 % ja ruotsinkielisten 75 %. Yhtenä vaikuttavana tekijänä tähän oli, ettei-



Kuva 2.2-1. Maassa asuva 15–74-vuotias väestö 31.12.1999, LVVI tutkimuksen haastatteluotos, haastatteluun vastanneet, kato ja täydentävään postikyselyyn vastanneet iän ja sukupuolen mukaan, (sukupuoli- ja ikäpyramidit, %).

Figure 2.2-1. Population aged 15–74 in Finland in 31 December 1999, sample of telephone interview respondents in the interview, non-respondents and additional mail survey respondents according to age and sex, (male–female, age pyramids, %).



Kuva 2.2-2. Kuukausittainen vastausosuus puhelinhaastattelussa ja postikyselyssä 8/1998–5/2000.
Figure 2.2-2. Monthly response rates in telephone and mail survey 8/1998–5/2000.

vät ahvenanmaalaiset vastanneet erityisen ahkerasti (61,6 % vastasi), mikä sinänsä on tavanomaista väestökyselyissä. Muun kielisestä harvalukuisesta (159 henkilöä) osajoukosta haastateltiin hieman yli puolet. Vastausosuuden alueelliset erot eivät muutoin olleet merkittäviä. Maakunnista Uudellamaalla vastattiin kohtuullisesti 79,3 %, Keski-Suomessa ja Lapissa sekä Etelä-Savossa vastausosuus oli erityisen korkea nousten aina 93,1 prosenttiin. Suuralueittaiset (NUTS2) vastausosuudet olivat seuraavat: Uusimaa 79,3 %, Etelä-Suomi 84,7 %, Itä-Suomi 88,5 %, Väli-Suomi 87,1 % ja Pohjois-Suomi 87,4 %. Alueellisia eroja vastausosuuksissa on korjattu tuloksiin painotuksen avulla. Havaintomäärät taustamuuttujien luokissa on esitetty liitteessä 1 (taulukko 1).

2.2.2 Tiedonkeruu ja mittaaminen

Haastattelujen ja kyselyjen toteutus

Ennen varsinaista tiedonkeruuta tehtiin *esitutkimus* (Sievänen 1998), jossa testattiin tiedonkeruuprosessia sekä kysymysten, käsitteiden ja määritelmien toimivuutta. Varsinaisen väestötutkimuksen aineisto kerättiin käyttäen tiedonkeruumuotojen yhdistelmää ns. *mixed-mode surveytä*, jossa aineisto koottiin tietokoneavusteisena CATI-puhelinhaastatteluna (Computer Assisted Telephone Interview), puhelittomien (2 %) kohdalla käyntihaastatteluna (CAPI) sekä haastatteluja täydentävänä postikyselynä.

Puhelinhaastattelut valmisteltiin niin, että kaikki haastattelijat saivat 30 kysymyksen *ennakkotehtävän* suorittaakseen. Ennakkotehtävässä haastattelijat vastasivat keskeisiin luonnon virkistyskäytön käsitteitä ja määritelmiä sekä mm. aikarajoja (vapaa-aika, 15 minuuttia, ½ päivää ...) ja aluerajauksia (kodin pihapiirin ulkopuolella, luontoympäristö, kaupunkipuisto, luonnonmetsäinen puisto...) sekä mm. pää- ja sivuharrastusta koskeviin kysymyksiin. Kysymykset analysoitiin, haastattelijat saivat tuloksista palautetta ja lisäksi muokattiin erillistä *haastatteluohjetta*. Keskimäärin 13 vuoden työkokemuksen omaavat haastattelijat hyödynsivät sähköisen lomakkeen ominaisuuksia tutkimuksessa (mm. kysymysten automaattinen hyppyrakenne, trigram- ja aakkoskoodaus). Haastattelijat saivat erillisen *kertaa*viikkoa*kuukautta*vuotta -apumatriisin* ulkoilukertojen ja päivien laskemiseksi eri tavoin annettujen vastausten tulkitsemiseksi. Kohdehenkilöitä informoitiin *ennen* haastattelijan yhteydenottoa tutkimuksen sisällöstä. Lisäksi tiedonkeruun alussa *joukkoviestimissä* tiedotettiin tutkimuksen sisällöstä.

Suurimmat ongelmat haastattelussa esiintyivät pilotin, esitehtävän ja haastattelijoiden kommenttien (puhelin ja lomakemerkinnät) mukaan tiettyjen käsitteiden ja määritelmien rajauksien yhteydessä (mm. pää- ja sivuharrastus) ja vuotuisten harrastuskertojen laskemisessa. Myös pitkä viiteperiodi (vuosi) aiheutti em. ongelmia, joita ennakkotehtävän, erillisen LVVI-tutkimuksen työohjeen, em. apumatriisin sekä kenttätöiden aikaisen kenttätöiden ohjaajien, tutkijoiden ja haastattelijoiden välisen yhteydenpidon avulla pyrittiin mahdollisimman hyvin korjaamaan.

Tiedonkeruu toteutettiin kahden vuoden aikana siten, että haastatteluja tehtiin joka toinen kuukausi. Tilastokeskuksen haastatteluja tutkimuspalvelut yksikkö keräsi aineiston *hajautetun CATI organisaation* välityksellä elokuun 1998 (ensimmäinen haastattelukuu-

kausi) ja toukokuun 2000 (viimeinen haastattelukuukausi) välisenä aikana. Puhelinhaastatteluun tavoitetuilta ja haastatelluilta henkilöiltä kysyttiin edelleen suostumus postikyselyyn osallistumiseen. Postikyselylomake lähetettiin vastaamaan halukkaille, haastattelussa vähänkin ulkoilua harrastaville henkilöille haastattelukuukautta seuraavan kuukauden puolivälissä TQM-metodin mukaisesti (ks. Total Design Method & The Tailored Design Method (Dillman 1978, Dillman 1999)). Viiden päivän kuluttua tästä lähetettiin muistutuskortti ja vielä kuukauden kuluttua vastaamattomille uusi lomake.

Haastattelu- ja kyselylomakkeet

Puhelinhaastattelu

Puhelinhaastattelu toteutettiin tietokoneistetulla lomakkeella, jota haastattelija täytti koneelleen haastattelun kuluessa. Näin aineisto tallentui haastattelujen yhteydessä ja siirrettiin modeemin välityksellä jatkojalostettavaksi. Haastattelujen keskimääräinen kesto oli noin 16 min. Haastattelulomake säilyi joitain muutoksia lukuunottamatta esitutkimuksen lomakkeen kaltaisena (Sievänen 1998).

Puhelinhaastattelun rakenne oli seuraava:

1. Ulkoiluharrastamiseen osallistuminen ja ulkoilukerrat viimeisen 12 kuukauden aikana
2. Viimeisen ulkoilukerran ajankohta, harrastus ja kesto
3. Ulkoilun esteet niiltä henkilöiltä, jotka eivät ulkoile
4. Sosioekonomiset taustatekijät

Suurin osa puhelinhaastattelun ajasta kului eri harrastuksiin osallistumisen mittaamiseen. Harrastukset oli ryhmitelty 20 laajempaan ryhmään. Vastaajalta kysyttiin ensin osallistumista yleisesti ryhmän harrastuksiin, esimerkiksi: 'Oletteko harrastanut soutu-, moottori- tai purjeveneilyä, melontaa, vesihiihtoa tai vesiskootterilla ajelua viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana?' Mikäli vastaaja ilmaisi harrastaneensa, häneltä kysyttiin yksityiskohtaisesti osallistumista yhdeksään veneilyharrastukseen tai muuhun vesillä liikkumiseen liittyvään harrastukseen. Kustakin harrastuksesta, johon henkilö ilmoitti osallistuneensa kysyttiin lisäksi, kuinka monta kertaa tai kuinka monena päivänä vuodessa hän harrasti. Mikäli harrastus oli luonteeltaan sellainen, että se todennäköisesti samanaikaisesti yhdistyi muihin harrastuksiin (esim. soutuveneily ja kalastus), kysyttiin myös, kuinka monta kertaa vuodessa kyseinen harrastus oli pääasiallinen harrastus. Harrastuksiin osallistumiskysymysten jälkeen vastaajalta kysyttiin, milloin hän oli ulkoillut viimeksi. Niiltä vastaajilta, jotka eivät olleet harrastaneet mitään läpikäydyistä harrastuksista viimeisen neljän viikon aikana, kysyttiin tärkeimpiä syitä ulkoilun harrastamattomuuteen sähköisen lomakkeen automaattisen hyppyrakenteen mukaisesti.

Postikysely

Ulkoilua harrastaneille lähetetty postikyselylomake muuttui lähinnä vaihtuvien osioiden osalta esitutkimuksen lomakkeesta (Sievänen 1998). Postikysely koostui seuraavista osioista:

1. Viimeisen ulkoilukerran tiedot
2. Viimeisen luontomatkan tiedot
3. Vastaajan ajan ja rahan käyttö ulkoiluharrastamiseen yleensä
4. Kuntien, valtion ja yksityisten alueiden ja palvelujen käyttö virkistykseen
5. Vaihtuvan teematutkimuksen kysymykset
6. Sosioekonomiset taustatekijät

Osiot 1, 2 ja 6 muodostivat postikyselyn perusosan, joka toteutettiin kaikille vastaajille. Kyselylomakkeen pituuden rajoittamiseksi osiot 3 ja 4 toteutettiin vaihtoehtoisina siten, että puolelle otoksesta toteutettiin osio 3 ja toiselle puolelle 4. Myös teematutkimuksen (osio 5) kysymykset vaihtuivat 3–4 aineistonkeruukuukauden välein taulukon 2.2-2 mukaisesti.

Viimeisimmästä lähiulkoilukerrasta kerättiin tietoa 12 kysymyksen sarjalla. Ennen kysymyksiä vastaajille kerrottiin, että seuraavat kysymykset koskevat viimeisintä, kor-

Taulukko 2.2-2. Postikyselyaineiston osaotoksissa kerätyt tiedot.
Table 2.2-2. Data collection in the sub-samples of mail survey.

Haastattelu-kuukausi *Telephone interview month*	**Ajan- ja rahankäyttö -kysymykset / Alueiden käyttö -kysymykset** *Questions on time and money use / Questions on Area use*	**Teematutkimus** *Theme study*
08 / 98 10 / 98 12 / 98 02 / 99	Alueiden käyttö *Area use*	Valtion virkistys-alueiden arvottaminen *Valuation of state recreation areas*
04 / 99 06 / 99 07 / 99	Ajan- ja rahankäyttö *Use of time and money*	Virkistyskalastus ja ulkoilun motiivit *Recreation fishing and outdoor recreation motives*
09 / 99 11 / 99 01 / 00	Ajan- ja rahankäyttö *Use of time and money*	Ulkoilun terveys- ja hyvinvointivaikutukset *Health and welfare effects of recreation*
03 / 00	Alueiden käyttö *Area use*	Luontomatkailu *Nature tourism*

keintaan yhden päivän kestoista ulkoilukertaa. Kysymykset käsittelivät ulkoilukerran ajankohtaa, harrastuksia, kestoa, seuraa, alueen omistajaa, sijaintia ja ominaisuuksia, matkaan kulunutta aikaa, kulkuneuvoa ja ulkoilukerran kustannuksia. Alueiden laatua mittaavien kysymysten avulla viimeisimmän ulkoilukerran tiedot saatiin myös kohdistettua tietyn tyyppisille alueille. Vastaajilta kysyttiin myös aiotun seuraavan ulkoilukerran ajankohtaa.

Viimeisimmän ulkoilukerran kysymyksiin vastasi noin 4 993 vastaajaa 5 535 postikyselyn palauttaneesta. Vastausmäärä vaihteli hieman kysymyksittäin. Niistä 542 henkilöstä, jotka eivät vastanneet viimeistä lähiulkoilukertaa koskeviin kysymyksiin, osa ei ollut harrastanut korkeintaan yhden päivän kestoista ulkoilua vuoden aikana (250) ja osa oli puuttuvia vastauksia (292).

Viimeisen ulkoilukerran kysymyksillä ei saada kuvaa kunkin vastaajan tyypillisestä lähiulkoilusta, koska yhden ulkoilukerran otos kunkin vastaajan kaikista vuodenajalle sattuvista ulkoilukerroista on varsin suppea. Mutta koko otoksen tasolla viimeiset ulkoilukerrat antavat kuvaa lähiulkoilukerroista yleensä. Lähiulkoilukertojen otoksessa painottuvat suhteessa harvoin ulkoilevien ulkoilukerrat, koska jokaiselta vastaajalta kysyttiin vain yhtä viimeisintä ulkoilukertaa, ja usein ulkoilevilla ulkoilukertojen perusjoukko on kuitenkin suurempi kuin harvoin ulkoilevilla.

Viimeisimmästä luontomatkasta kerättiin tietoa 17 kysymyksen sarjalla. Ennen kysymyksiä vastaajille kerrottiin, että ne koskevat vähintään yhden yöpymisen sisältäviä, ulkoilun ja muun luonnossa virkistäytymisen vuoksi kotimaassa tehtyjä matkoja. Kysymykset käsittelivät viimeisimmän luontomatkan ajankohtaa, harrastuksia, kestoa, seuraa, alueen omistajaa, sijaintia (lomakkeella mm. kartta kansallispuistoista) ja ominaisuuksia, matkaan kulunutta aikaa, kulkuneuvoa ja ulkoilukerran kustannuksia. Vastaajilta kysyttiin myös aiotun seuraavan luontomatkan ajankohtaa.

Viimeisimmän luontomatkan kysymyksiin vastasi 2103 vastaajaa (38%) 5535 postikyselyn palauttaneesta, vastausmäärä kuitenkin vaihteli hieman kysymyksittäin. Ne vastaajat, jotka eivät olleet tehneet luontomatkoja vuoden aikana (3 432 henkilöä) hyppäsivät kysymysten yli. Viimeisen luontomatkan kysymyksillä ei saada kuvaa kunkin vastaajan tyypillisestä luontomatkasta. Kuitenkin koko otoksen tasolla viimeisimmät luontomatkat antavat kuvaa luontomatkoista yleensä. Luontomatkojen otoksessa painottuvat niiden henkilöiden luontomatkat, jotka tekevät niitä vain muutaman vuoden aikana, ja usein matkailevien matkat ovat aliedustettuina.

Postikyselyn lähiulkoilua ja luontomatkoja kuvaavat mittaukset on yleistetty analyysissä painotuksella kuvaamaan koko väestöä. Kuitenkin, koska postikyselyyn ovat vastanneet vain puhelinhaastattelun mukaan ulkoiluun osallistuneet (98 %), lähiulkoilukerroista saatavat luvut voivat antaa liian aktiivisen kuvan väestön ulkoilusta keskimäärin. Tätä on pyritty korjaamaan painotuksella.

Postikyselyssä lähiulkoilun ja luontomatkailun useuden mittaaminen perustui viimeisimmän ulkoilukerran ajankohdan mittaami-

seen. Viimeisen ulkoilukerran ajankohdan tulkittiin kertovan ulkoiluaktiivisuudesta yleensä. Tämän lisäksi ulkoilun useutta mitattiin ajankäyttökysymysten avulla. Niissä vastaaja ilmaisi kyselyä edeltäneen viikon ulkoilukerrat. Alueidenkäyttökysymyksillä haettiin tietoa virkistyskäytön kohdistumisesta eri omistajaryhmien alueille. Mittareita päätettiin kokeilla huolimatta niistä epäilyksistä, jotka kohdistuivat ihmisten tietämykseen käyttämiensä alueiden omistajista.

Ulkoilu- ja virkistyskäsitteiden rajaus

Puhelinhaastattelussa ja postikyselylomakkeilla pyrittiin rajaamaan mittausta ulkoiluympäristön, harrastusten ja ulkoilun ajoittumisen osalta. Seuraavassa käydään läpi keskeisiä ulkoiluun liittyviä käsitteitä ja niiden rajaamista tutkimustilanteessa.

Yleisesti **virkistyskäyttö** sisälsi kaiken vapaa-ajan viettämistarkoituksessa luonnonympäristössä tapahtuvan oleskelun ja liikkumisen. Myös loma-asuminen ja matkailu, siltä osin kuin niihin liittyi em. virkistystoimintaa, kuului luonnon virkistyskäytön piiriin. Luonnon virkistyskäyttö sisälsi täten kaikki jokamiehenoikeudella luonnossa tapahtuvat ulkoilutoiminnot ja näiden lisäksi metsästyksen sekä osan jokamiehenoikeuden ulkopuolelle jäävästä virkistyskalastuksesta. Myös motorisoitu liikkuminen luonnossa kuten moottorikelkkailu tai moottoriveneily kuuluivat luonnon virkistyskäyttömuotoihin, joita tässä tutkimuksessa mitattiin. **Ulkoilua** käytettiin yleisterminä, jolla tarkoitettiin ulkona, kodin pihapiirin ulkopuolella tapahtuvaa oleskelua ja liikkumista vapaa-aikana ja virkistäytymistarkoituksessa. Ulkoilua olivat käveleminen, lenkkeileminen, hiihtäminen, luonnossa oleskeleminen, retkeileminen, maisemien ihailu, marjastus ja sienestys, pyöräily, metsästys ja kalastus, suunnistus ym. sellainen toiminta, jossa toimija on läheisessä kosketuksessa luontoympäristöön. Varsinaisia asioimis- ja työmatkoja ei katsottu ulkoiluksi elleivät ne olleet samalla pääosin virkistäytymistä.

Postikyselylomakkeessa esitettiin seuraava määrittely: Ulkoilulla ja muulla luonnossa virkistäytymisellä tarkoitetaan virkistäytymistarkoituksessa vapaa-aikana tapahtuvaa **luonnossa liikkumista, luonnontuotteiden keräilyä, oleskelua ja harrastamista.** Myös puhelinhaastattelussa mittaus rajattiin vastaavan sisältöiseksi.

Kaikkia niitä vapaa-ajantoimintoja, joita tässä tutkimuksessa mitattiin, voidaan pitää **ulkoiluharrastuksina tai virkistyskäyttömuotoina**. Tutkimuksessa mittaus kohdistui 90 harrastukseen. Harrastusluettelo ei ollut täysin kattava, sillä käytännöllisistä ja kustannussyistä ei ollut mahdollista kerätä tietoja kaikista mahdollisista harrastusmuodoista, jotka voidaan katsoa kuuluvan luonnon virkistyskäytön piiriin. Sellaisia harrastusmuotoja, jotka jouduttiin jättämään pois harrastusluettelosta, ovat esimerkiksi kaikki ilmailuharrastukset ja esim. kalojen katselu. Tutkimuksen kuluessa sauvakävely yleistyi räjähdysmäisesti, mutta sitä ei osattu ennakoida vielä alkuvuodesta 1998 kun harrastusluettelo laadittiin. Sauvakävely sisältyi kuntokävelyluokkaan. Samoin esimerkiksi hiihdon kaikkia alatyylejä ei ollut eritelty itsenäisiksi harrastusmuodoiksi. Myöskään hyvin passiivista luonnosta virkistäytymistä kuten maisemien katselua autolla ajaen ei otettu mukaan. Puhelinhaastattelussa käytetyt käsitteet **pääharrastus ja sivuharrastus** rajattiin seuraavasti. Pääharrastuksella tarkoitettiin sitä harrastusta, jonka takia ulkoilemaan on lähdetty, ja muut harrastukset, joita tehdään samalla kerralla, nimettiin sivuharrastuksiksi. Jos ulkoilukertaan sisältyi useita saman arvoisia harrastuksia, harvinaisimmaksi arvioitu merkittiin pääharrastukseksi.

Yleisesti **virkistysympäristöllä** (tai ulkoiluympäristöllä) tarkoitettiin sitä ympäristöä, missä virkistäytyminen tai ulkoilu tapahtui. Virkistysympäristö saattoi olla metsä- ja peltoalue, vesialue tai muu kulttuuri- ja luonnonmaisema-alue, puisto, jne. Virkistysympäristöön kuului myös asuntoalueen kevyen liikenteen väylät ja niiden ympäristö, luonnonmukaiset liikuntapaikat, kaupunkipuistot, metsäalueet, peltoalueet, erityinen ulkoilu- ja/tai retkeilyalue, vesi- ja ranta-

alue, luonnonsuojelualue, erämaa-alue tai mikä tahansa ympäristö, missä on mahdollista ulkoilla. Tutkimuksessa virkistysympäristö rajattiin "luonto"-käsitteen avulla. **Luontoympäristöön** kuuluivat alueet, joilla kasvaa luonnonmukaista kasvillisuutta: puita, pensaita ja ruohoa, muuta heinä- ja varpualuskasvillisuutta. Alueen tuli olla niin laaja, että puuryhmiä mahtui kasvamaan. Luonnonmukainen kaupunkipuistokin tulkittiin luonnoksi kunhan alueella oli tilaa oleskella, kävellä ja leikkiä. Kaikki ulkoilu- ja virkistysalueet, metsä- ja peltoalueet, vesialueet, erämaat, meri ja saaristo olivat luontoympäristöä. Pienet kadunkulman puistikot laskettiin puolestaan rakennettuun ympäristöön eikä luontoon. Luontoympäristöön ei luettu myöskään rakennettuja tontteja, katuja, isoja tiealueita, rata-alueita, satamia, rakennettuja liikuntapaikkoja kuten urheilu- ja pallokenttiä, piha-alueita, omaa puutarhaa, tai maatilan pihapiiriä. **Virkistys- tai ulkoilualueella** tarkoitettiin yhteiskunnan (valtion tai kunnan) ulkoiluun tai muuhun virkistäytymiseen varaamaa aluetta. Tutkimuksessa mainittiin erikseen kansallispuistot ja valtion retkeilyalueet.

Tutkimuksessa käsiteltiin myös **virkistyspalveluita,** joilla tarkoitettiin virkistyskäyttöä varten rakennettuja reittejä, viittoja, opastustauluja, tulipaikkoja, polttopuuhuoltoa, autiotupia, ulkoilukeskuksia, luontokeskuksia, virkistyskalastuspaikkoja ja muita rakenteita ja palveluja, joita on valtion ja kuntien ylläpitämillä ulkoilu-, retkeily- ja luonnonsuojelualueilla sekä monikäyttöalueilla.

Ulkoilukerraksi/ulkoilupäiväksi luettiin kestoltaan vähintään 15 minuutin ulkoilu luontoympäristössä kodin pihapiirin ulkopuolella sekä matkat luontokohteeseen. Ulkoilukerta oli yksi käyntikerta tai yhden päivän tai sen osan viettäminen ulkoilun tai muun luonnossa virkistäytymisen takia alueella tai reitillä. Esimerkiksi kolmen päivän retkestä retkeilyalueella tuli kolme ulkoilupäivää (= ulkoilukertaa). Tutkimuksessa keskityttiin mittaamaan asioita koskien viimeisintä kyselyä edeltänyttä ulkoilukertaa. **Lähiulkoilukerralla** tarkoitettiin yhden päivän aikana kotoa käsin tapahtuvaa ulkoilua. **Luontomatkat** taas olivat matkoja, jotka sisälsivät vähintään yhden yöpymisen poissa vakituisesta asunnosta, ja tapahtuivat luonnossa virkistäytymisen takia. Tutkimuksessa keskityttiin kotimaassa tapahtuvaan ulkoiluun.

Tutkimus kohdistui **vapaa-aikaan**. Vapaa-ajan määrittelyn helpottamiseksi haastattelijoille annettiin seuraavat rajaukset. Vapaa-aika on aika, jonka ihminen kokee omaksi lepo- ja harrastusajaksi, jolloin hän tekee omien valintojensa mukaisia, virkistäviä asioita tai halutessaan lepää ja rentoutuu. Vapaa-aikaa ei ollut ansiotyö (palkka- tai yrittäjätyö), kotitalouteen liittyvät välttämättömät tehtävät eli kotityöt ja huoltotehtävät, jotka ovat välttämättömiä kuten lastenhoito, vaatehuolto, siivous, ym. eikä itseen kohdistuva huolto kuten ruokailu, peseytyminen, nukkuminen ym. Myös yhteiskunnalliseen elämään ja osallistumiseen kuuluvat 'pakolliset' tehtävät kuten ammattiin liittyvät luottamustehtävät ym. luettiin vapaa-ajan ulkopuolelle. Työmatkat, silloin kun niiden suorittamiseen ei liity tarkoituksellisesti luonnossa virkistäytymistä, rajattiin tutkimuksen ulkopuolelle.

Sekä puhelinhaastattelussa että postikyselyssä osa käsitteiden määrittelystä jäi väistämättä vastaajan oman kokemisen varaan (ks. Lyberg et al. 1997, Schwarz 1997). Puhelinhaastattelussa keskeisiä olivat haastattelijan ja haastateltavan vuorovaikutukseen liittyvät kognitiiviset tekijät, harrastus- ym. mittareiden enemmän tai vähemmän vakiintuneet kysymysmuodot ja kysymysohjeet (ruudulla tai erillisissä työohjeissa) ja postikyselyssä lomakkeen kysymysmuodot ja lomakkeella olevat käsitteiden määritykset. Se, että postikysely tehtiin haastattelun jatkeeksi, auttoi aihepiirin määritysten omaksumista.

2.2.3 Analyysimenetelmät

Taustamuuttujat

Ulkoiluharrastuksiin osallistumista ja harrastamisen määrää selitetään yleisesti henkilön sosioekonomisella taustalla. Yleisesti ulkoilututkimuksissa ryhmittelyyn käytettäviä muuttujia ovat olleet sukupuoli, ikä, rotu, seutu, asuinalue, ammattiasema, koulutus, tulot ja perheen elinkaaren vaihe (Manning 1986). Suomessa vahvimmiksi selittäjiksi ovat osoittautuneet sukupuoli, ikä ja koulutus (Sievänen 1993). Tässä raportissa käytetään ryhmittelevinä muuttujina ensisijaisesti samoja taustamuuttujia, joita on käytetty Tilastokeskuksen vapaa-aikatilastoissa (Liikkanen ym. 1993). Vapaa-aikatilastoja on vuosilta 1981 ja 1991, joten on mahdollista tehdä joitakin vertailuja niissä mitattujen ulkoiluharrastusten osallistumisosuuksiin. Tilastoissa (liite 1) ulkoiluun ja eri ulkoiluharrastuksiin osallistumista tarkastellaan seuraavien taustamuuttujien luokissa:

- Sukupuoli
- Ikä
- Elinvaihe
- Koulutusaste
- Sosioekonominen asema
- Asuinkunnan kuntakoko
- Asuinkunnan kuntamuoto
- Asuinkunnan suuralue

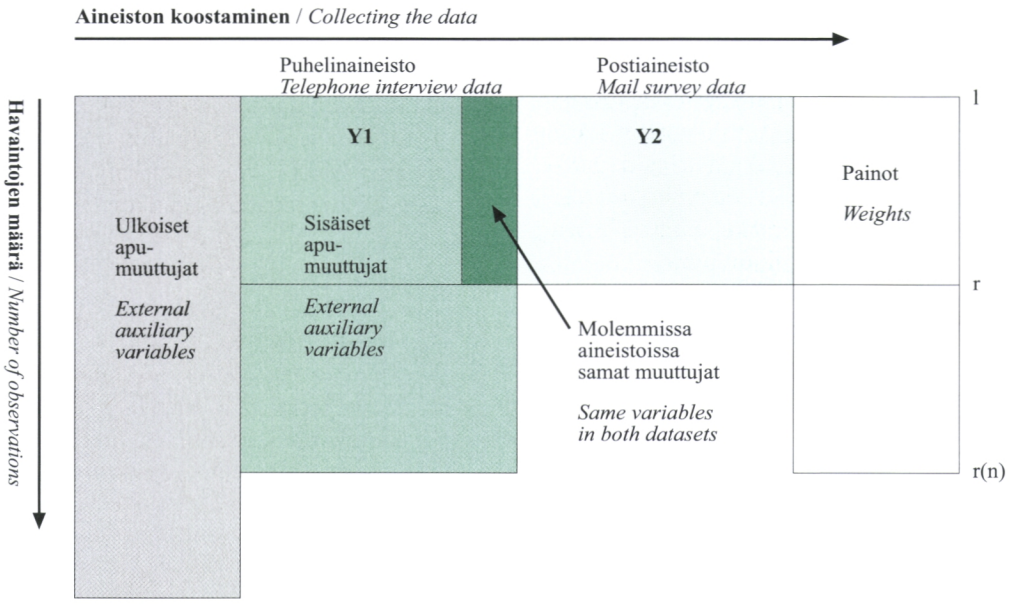
Sukupuoli, ikä, asuinkunnan kuntakoko ja asuinkunnan kuntamuoto perustuvat väestörekisteritietoon. Asuinkunnan kuntamuoto kuvaa tilastollista kuntaryhmitystä, jossa kunnat jaetaan taajamaväestön osuuden ja suurimman taajaman väkiluvun perusteella luokkiin tarkoituksena kuvata kunnan kaupunkimaisuutta (Tilastokeskus 1999). Elinvaihemuuttuja on rakennettu vastaajan iän ja postikyselystä saatujen kotitaloudenkokoa ja nuorimman lapsen ikää kuvaavien muuttujien yhdistelmänä. Koska elinvaihemuuttuja perustuu postikyselyyn, vastaa siihen liittyvien havaintojen määrä myös postikyselyn havaintoja, vaikka muuttujaa olisi käytetty yhdessä puhelinhaastattelusta saatujen muuttujien kanssa. Muuttujat "koulutusaste" ja "sosioekonominen asema" on rakennettu pohjautuen sekä väestörekisteritietoon että vastaajan puhelinhaastattelussa antamaan tietoon. Asuinkunnan suuralue vastaa muutoin tilastoinnissa käytettyä NUTS2-aluejakoa (Tilastokeskus 1999), mutta Ahvenanmaa on jätetty taulukoista pois vähäisen havaintomäärän vuoksi. Liitteessä 1 on kuvattu kunkin taustamuuttujan luokkaan tulevat havaintomäärät (liite 1, taulukko. 1) Havaintojen vähäinen määrä aiheutti Ahvenanmaan lisäksi ongelmia lähinnä vain sosioekonomisen aseman maatalousyrittäjien ja kotitaloutta hoitavien luokissa sekä koulutusasteen alemman korkea-asteen koulutuksen saaneiden osalta.

Tilastotyypit

Ulkoiluun ja eri harrastuksiin osallistumisosuudet ja osallistumisen useus kuvataan sosioekonomisten taustamuuttujien luokissa. Erityyppisten virkistysalueiden käyttö kuvataan myös taustamuuttujien luokissa. Erityyppisiltä virkistysalueilta esitetään tilastoja ulkoilukertaa kuvaavien muuttujien luokissa. Ulkoilun voimavaroihin kuten alueisiin, aikaan, taitoihin ja käytettyyn rahaan liittyvät tilastot esitetään sosioekonomisten taustamuuttujien luokissa. Tilastoissa esitetään luokiteltuja jakaumia taustamuuttujittain. Keskiluvuista käytetään sekä keskiarvoja että mediaaneja.

Laskennassa käytetyt painokertoimet

Jotta aineiston pohjalta lasketut tulokset vastaisivat väestön ulkoilukäyttäytymistä, käytettiin tulosten laskennassa painokertoimia. Aineiston monivaiheisuus ja eri vaiheisiin liittyvä kato määrittivät painokerrointen laskentaa (ks. myös Laaksonen 2000; Virtanen 2000). Kadosta aiheutuvaa puuttuvaa tietoa täydennettiin menetelmillä, joissa käytettiin apuna saatavilla olevia apumuuttujia. Nämä apumuuttujat voivat olla ulkoisia (*external*) ja peräisin useasta eri lähteestä (ks. esim. Laaksonen 1999) kuten rekistereistä, muista hallinnollisista lähteistä tai muista tutkimuksista. Sisäiset (*internal*) apumuuttujat puolestaan saadaan samasta tutkimuksesta tai sitä



Kuva 2.2-3. Aineiston rakenne.
Figure 2.2-3. Structure of the data.

edeltävistä tutkimusosioista. Sisäisiä apumuuttujia käytetään paljon paneelitutkimuksissa, jos tietyt henkilöt ovat vastanneet yhdessä vaiheessa, mutta eivät jossain muussa vaiheessa. Myös tässä tutkimuksessa sisäisiä apumuuttujia voitiin käyttää painotukseen.

Tutkimusasetelma on esitetty kuvassa 2.2-3. Aineiston käyttäjällä on käytössään kaksi eri aineistoa, puhelinhaastattelu- ja postikyselyaineistot, ja näillä kahdet eri painomuuttujat: 1:stä r(n):ään ja vastaavasti 1:stä r:ään. Kuviossa puhelinhaastatteluaineiston muuttujia symboloi Y1 ja postikyselyn Y2. Näiden kahden aineiston erot voivat olla todellisia, riippuen puuttuvien tietojen valikoivuudesta. Tässä tapauksessa puuttuvaa tietoa oli kolmenlaista. Ensiksi haastatteluaineistossa oli puuttuvaa tietoa. Toiseksi puuttuvaa tietoa syntyi, kun kohteilta kysyttiin halukkuutta osallistua seuraavaan postikyselyyn. Tällöin myös otantakehikko muuttui. Kolmatta puuttuvan tiedon tyyppiä syntyi tarkentavan postikyselyn kadon kautta. Jos haastattelu- ja kyselyaineistot eivät anna yhdenmukaisia estimaatteja, käytössä voi olla useita estimaatteja samoille mitattaville ilmiöille. Postikyselyaineistoon tehtävillä ratkaisuilla pyrittiin vaikuttamaan tuloksiin niin, että ne ovat likimain samat kuin laajemmassa puhelinhaastatteluosiossa.

Alkuperäinen otanta-asetelma toteutettiin yksinkertaisena satunnaisotantana kuitenkin siten, että tutkimus toteutettiin kahden vuoden aikana vastaaja- ja haastattelijarasitteen minimoimiseksi. Oli helposti nähtävissä, että pitkä tiedonkeruuaika – kaksi vuotta – paransi aineiston laatua. Haastatteluajankohdan mahdollista vaikutusta eri ulkoilu- ja virkistysmuotojen harrastamisen yleisyyteen eli *kausivaihtelua* saatiin vakioiduksi, kun esimerkiksi peräkkäisten kesien sääolosuhteet erosivat toisistaan huomattavasti. Kuitenkin esimerkiksi kysyttäessä maastohiihdon harrastamisen yleisyyttä kesäaikaan, vastaukset saattoivat erota mm. muistisyistä (ns. *teleskooppiefekti*) niistä vastauksista, jotka on saatu, kun samaa asiaa on kysytty lähempänä aktiviteetin sesonkia, vaikka 12 kuukauden viiteperiodi pysyi haastattelussa samana.

Halukkuutta osallistua tarkentavaan kyselyyn kysyttiin puhelinhaastattelun lopussa. Postikysely oli *rotatoiva*; osallistumishalukkuutensa ilmaisseet alaotokseen kuuluvat haastateltavat jaettiin useaan alaryhmään, joille jokaiselle toimitettiin tiedonkeruuajankohdan ja alaotoksien mukainen vaihtuva-aiheinen kyselylomake, kuitenkin siten että lomakkeella oli vaihtuvien kysymysosioiden lisäksi pysyvä tutkimusosio. Myös tällä seikalla oli merkitystä aineiston peruspainoja laadittaessa.

Painotuksessa tehtiin ns. jälkiositus, jonka elementteinä olivat

- ikäryhmä (15–24, 25–35,...,65–74)
- sukupuoli
- suuralue (NUTS2) sekä
- kausitekijä (4 vuodenaikaa).

Kausitekijän vaikutus ei ollut erityisen suuri valittujen testimuuttujien kohdalla. Jatkokyselyyn suostuminen ei kuitenkaan ollut satunnaista, josta syystä ilmiötä mallitettiin *logistisella regressiolla*. Mallilla tuotettiin ns. *halukkuustodennäköisyydet*, joiden avulla ja alkuperäisten väestötietojen avulla *kalibroimalla* määriteltiin uudet otospainot. Painoista jatkettiin mallittamalla seuraavaa vastaustodennäköisyyttä. Lisäksi käytettiin hyväksi tietoja haastattelututkimuksesta. Näin saatiin kalibroinnilla tietoja tarkentaen uudet painot koko joukolle, eli niille jotka vastasivat molempiin tiedusteluihin. Koska tässä ryhmässä oli useita alaotoksia (ns. *vaihtuvien teemojen tutkimusosiot* sekä *pysyvä kyselyosio*), kalibroitiin painot vielä näissä kussakin ryhmässä siten, että reunajakaumat vastasivat väestötietoja alue-, ikäryhmä- ja sukupuolitasolla.

Kalibrointimetodia sovellettiin vastaamishalukkuuden mallintamiseen seuraavasti:

(i) Muodostettiin hyvin suunnitellut jälkiositetut otospainot (alue, sukupuoli, ikäryhmä ja haastattelujen ajankohta) ensimmäisen vaiheen vastaajille.

(ii) Käytettiin hyväksi ensimmäisen vaiheen vastaajaryhmiä ja rakennettiin logistinen regressiomalli kuten mallin ensimmäisessä (i) vaiheessa. Tässä voitiin käyttää hyväksi sekä ulkoisia (external) että sisäisiä (internal) apumuuttujia. Mallin perusteella johdetut vastaamishalukkuudet sisällytettiin seuraavaksi toisiin peruspainoihin kertomalla ne näiden käänteisluvulla ja sitten painot kalibroitiin samalla tavalla osajoukon tasolle.

(iii) Lopuksi tehtiin sama kuin vaiheessa (ii), mutta nyt logistinen regressiomalli rakennettiin halukkaiden alaryhmälle siten, että vastaamismuuttuja sai arvon 1, jos henkilö vastasi toisen vaiheen tutkimukseen ja arvon 0, jos hän ei vastannut. Loppujen lopuksi saatiin sovitetut (adjustoidut) otospainot kumpaankin tutkimusvaiheeseen vastanneille. Seuraavaksi tarkasteltiin empiirisiä tuloksia mallin toimivuuden varmentamiseksi.

Taulukko 2.2-3:n kolmesta peräkkäisestä käyttäytymisen mallista voidaan tehdä kiinnostavia havaintoja. Tulokset ensimmäisestä vaiheesta ovat melko tavanomaisia, kuten mm. havainto, että miehet vastaavat huonommin kuin naiset. On myös tavallista, että vastaaminen on vähäisempää etelässä kuin Keski-Suomessa tai pohjoisessa. Iän suhteen sen sijaan on yllättävää, että keski-ikäiset ovat vastanneet huonoiten – erot ovat kuitenkin suhteellisen pieniä. Sen sijaan ns. halukkuusestimaatit ovat täysin erilaisia. Itä-Suomessa ja Pohjois-Suomessa oltiin haluttomampia osallistumaan seuraavaan tutkimusvaiheeseen, silti näillä alueilla asuvien vastaosuudet olivat kokonaisuudessaan etelää suurempia. Miehet ja vanhempi väestö näytti "pitävän lupauksensa" paremmin kuin naiset ja nuoret. Tutkimuksen aihepiiri tuntui olevan lähempänä miehiä kuin naisia.

Kun ajatellaan tutkimuksen neljää sisäistä apumuuttujaa (taulukon viimeiset neljä riviä) huomattiin, että ihmiset, jotka eivät ilmoittaneet olevansa erityisen terveitä ja urheilullisia, eivät myöskään olleet erityisen halukkaita vastaanottamaan haastattelun jälkeen lähetettävää uutta kyselyä. Mutta, jos he suostuivat jatkokyselyyn, he myös vastasivat. Jos henkilöllä oli joitain tai useampia ulkoiluharrastuksia, hän oli myös suostuvai-

Taulukko 2.2-3. OR = Odds ratio*) tietyille alaryhmille kolmen peräkkäisen vastaamishalukkuuden malleissa.
Table 2.2-3. OR = Odds ratio) for subgroups in the three successive models for willingness to respond.*

	Malli A *Model A* 1. vaiheen vastaaminen *First survey response*	**Malli B** *Model B* 2. vaiheen halukkuus osallistua *Volunteer for the second survey*	**Malli C** *Model C* 2. vaiheen vastaaminen *Second survey response*
	Odds ratio (keskivirhe / *standard error*)		
Sukupuoli (viite nainen) / *Gender (ref. female)*			
Mies / *Male*	0,71 (0,04)	1,07 (0,05)	1,28 (0,04)
NUTS 2 (viite Pohjois-Suomi) / *NUTS 2 (ref. North)*			
Uusimaa / *Uusimaa province*	0,55 (0,18)	2,18 (0,04)	0,95 (0,09)
Etelä-Suomi / *Southern Finland*	0,76 (0,13)	1,95 (0,04)	1,02 (0,08)
Väli-Suomi / *Central Finland*	1,14 (0,10)	2,13 (0,05)	1,13 (0,09)
Itä-Suomi / *Eastern Finland*	0,96 (0,12)	1,16 (0,09)	1,12 (0,09)
Ikäryhmä (viite 60+) / *Age group (ref. 60+)*			
15–19	1,00 (0,10)	4,33 (0,03)	0,52 (0,19)
20–29	0,95 (0,11)	3,57 (0,03)	0,66 (0,15)
30–39	0,85 (0,11)	3,07 (0,03)	0,64 (0,15)
40–49	0,89 (0,11)	2,49 (0,04)	0,87 (0,11)
50–59	1,18 (0,09)	1,69 (0,06)	1,13 (0,09)
a. **Ulkoiluharrastuksia** (viite vähän) *Some outdoor activities (ref. few)*		2,82 (0,02)	1,21 (0,05)
b. **Hyvä/melko hyvä terveys** (viite ei) *Well/fairly healthy (ref. not)*		3,47 (0,04)	0,85 (0,20)
c. **Pyöräilee** (viite ei) *Biking sometimes (ref. not)*		1,43 (0,04)	1,16 (0,04)
d. **Lenkkeilee** (viite ei) *Jogging sometimes (ref. not)*		1,28 (0,07)	1,02 (0,06)

*) OR = odds ratio eli osallistumisen ja osallistumattomuuden erojen vertailuun soveltuva mittari; esimerkiksi odds on koulutukseen osallistumistodennäköisyyden suhde koulutusta paitsi jäämisen todennäköisyyteen, p/(1-p), jossakin väestöryhmässä, ja odds ratio kahden oddsin suhde. Odds ratio = suhteellinen riski tai ristitulosuhde (ks. esim. Määttä 2000, 142-145).

**) OR = An odds ratio is used to compare differences between participants and non-participants; for example the odds is the ratio of probability of having some education and probability of having no education p/(1-p) in a population group. An odds ratio is a ratio of two odds. Odds ratio = relative risk or cross product ratio (e.g. Määttä 2000, 142-145)*

nen jatkokyselyyn ja vielä valmiimpi myös vastaamaan siihen. Tällä mallin muuttujalla oli siten varsin suuri vaikutus lopullisiin estimaatteihin. Edellä mainittuja vastaamistodennäköisyyksiä käytettiin hyväksi tehdyissä laskelmissa. Jatkossa tehtiin kokeiluja mallin parantamiseksi.

Parhaat estimaatit voidaan tuottaa useimmiten haastatteluaineiston perusteella tietyt epävarmuustekijät kuitenkin huomioiden. On selvää, että postikyselyaineistoon perustuvat virkistyskäytön luvut ovat joissakin alaryhmissä harhaisia, jos haastattelun tutkimustuloksia ei oteta huomioon ja jos estimaatit rakennetaan vain kyselytietojen perusteella. Tulokset paranivat, kun otettiin tiettyjä lisäapumuuttujia käyttöön. Mallien välisiä eroja testattiin lisäksi mm. seuraavien muuttujien kohdalla: Vain vähän ulkoiluharrastuksia; Pyöräilee; Ulkoillut lasten kanssa; Vieraillut luonnonpuistossa, erämaassa jne.; Kunnan virkistysalueella käyneet; Luontomatkailusta kiinnostuneet; Kalastaneet. Erot painojen välillä olivat pääosin korkeintaan yhden prosenttiyksikön tasolla ja samansuuntaisia (ks. Laaksonen 2000). Vaiheittaisen testauksen perusteella päädyttiin tutkimuksessa käytettyihin korjaaviin aineistopainoihin.

Seuraavassa luvussa ja liitteessä 1 esitetyt tulokset on em. vaiheiden jälkeen painotettu sekä haastattelu- että postikyselytietojen ja osa-aineistojen osalta siten, että ne edustavat koko perusjoukkoa eli n. 3 900 000 suomalaista työikäistä väestöä.

Kirjallisuus

Dillman, D. 1978. Mail and Telephone Surveys: The Total Design Method. John Wiley & Sons. New York. 321 p.

— 1999. Mail and Internet Surveys: The Tailored Design Method. John Wiley & Sons. New York. 464 p.

Goyder, J. 1988. The Silent Minority: Nonrespondents on Sample Surveys. New York. 232 p.

Laaksonen, S. 1999. Weighting and Auxiliary Variables in Sample Surveys. In: G. Brossier and A-M. Dussaix (eds). Enquêtes et Sondages. Méthodes, modèles, applications, nouvelles approches. Dunod. Paris. p. 168–180.

— 2000. Sub-Sample and Weighting (in LVVI 1998–2000). Paper for the Finnish Outdoor Recreation Survey 1998–2000, Follow-up Group Meeting.

Liikkanen, M., Pääkkönen, H., Toikka, A. & Hyytiäinen, P. 1993. Vapaa-aika numeroina 4. Liikunta, ulkoilu, järjestö- ja muu osallistuminen, loma, huvit. Kulttuuri ja viestintä 1993: 6. Tilastokeskus. Helsinki. 73 p.

Lyberg, L., Biemer, P., Collins, M., de Leeuw, E., Dippo, C., Schwarz, N. & Trewin D. 1997. Survey Measurement and Process Quality. John Wiley & Sons. New York. 777 p.

Manning 1986. Studies in outdoor recreation – a review and synthesis of the social science literature in outdoor recreation. Oregeon State University Press. Corvallis, Oregon. 166 p.

Määttä, P. 2000. Korkeakoulutukseen osallistumisesta ja osallistumattomuudesta. Sosiologia 2/2000: 142–145.

Schwarz, N. 1997. Questionnaire Design: The Rocky Road from Concepts to Answers. In Lyberg, L. et al. Survey Measurement and Process Quality. John Wiley & Sons. New York. p. 29–45

Sievänen, T. 1993. Kaupunkiväestön ulkoilukäyttäytyminen ja ulkoilualueiden käyttö. Hämeenlinnan ulkoilututkimus. Folia Forestalia 824. 62 s.

— (toim.) 1998. Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi (LVVI) esitutkimusraportti. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 702· 85 s. + liitteet.

Tilastokeskus. 1999. Kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot 1999. Käsikirja 28. Helsinki. 93 s.

Tilastokeskus. 2000. Työvoimatutkimuksen käsikirja, Tilastokeskuksen ohjeisto haastattelijoita varten. Helsinki. 50 s.

Virtanen, V. 2000. "Fishing Finnish Fisherman" – Data Collection for the Finnish Outdoor Recreation Survey 1998–2000. Paper for International Symposium on National Recreation Surveys and Assessments in Knoxville 2000.



2.3 Luonnon virkistyskäytön kysyntätutkimuksen tulokset – Kuinka suomalaiset ulkoilevat?

EIJA POUTA
TUIJA SIEVÄNEN

2.3.1 Väestön osallistuminen ulkoiluun

Ulkoilu muodossa tai toisessa kuuluu suomalaisten elämäntapaan. Koko väestöstä 97 % harrastaa jotakin ulkoilumuotoa vuoden aikana vähintään kerran (taulukko 2.3-1). Kolmannes ulkoilee lähes päivittäin ja joka viides 2–3 päivän välein. Noin 70 %:lla suomalaisista edellinen ulkoilukerta oli tapahtunut viikon sisällä kyselyhetkestä. Vain alle 4 % ulkoilee harvoin eli puhelinhaastattelun aikaan edellinen ulkoilukerta oli tapahtunut kauemmin kuin kuukausi sitten. Osallistuminen ulkoiluun ja ulkoilun useus eri väestöryhmissä on kuvattu liitteessä 1, tilastossa 1.

Eri väestöryhmien kesken on varsin vähän eroja osallistumisosuuden ja keskimääräisen ulkoilun useuden suhteen. Toimihenkilöryhmillä on kaikkein korkein osallistumisprosentti, 99. Iäkkäimmän ryhmän eli 65–74-vuotiaiden osallistumisosuus on kaikkein alhaisin eli 88 %, ja vastaavasti eläkeläisten 91 %. Toisaalta ne iäkkäämmistä ja eläkkeellä olevista henkilöistä, jotka ulkoilevat, ovat erittäin aktiivisia ulkoilijoita, sillä heistä lähes puolet ulkoilee päivittäin. Seuraavaksi alhaisin on maatalousyrittäjien osallistumisosuus, 95 %. Heidän joukossaan on myös eniten sellaisia henkilöitä eli joka viides, jotka osallistuvat ulkoiluharrastuksiin harvakseltaan (edellisestä ulkoilukerrasta kulunut aikaa yli kuukausi).

Nuorista 15–24-vuotiaista osallistuu ulkoiluun yhtä moni kuin muistakin aikuis-

Taulukko 2.3-1. Väestöryhmien osallistuminen ulkoiluun.
Table 2.3-1. Participation in outdoor recreation by different population groups.

		Osallistumisosuus, % *Participation rate, %*
Koko väestö *Total population*		96,5
Sukupuoli *Sex*	Nainen *Female*	97,0
	Mies *Male*	96,0
Ikä *Age*	15–24	97,2
	25–44	98,0
	45–64	97,1
	65–74	88,4
Koulutus *Education*	Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	92,6
	Ylempi perusaste *Upper secondary general*	96,3
	Keskiaste *Upper secondary vocational*	97,3
	Alin korkea-aste *Vocational college*	98,4
	Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	98,4
	Ylin korkea-aste *Upper university degree*	98,6
Sosioekonominen asema *Socioeconomic status*	Maatalousyrittäjä *Farmer*	95,3
	Muu yrittäjä *Entrepreneur*	96,2
	Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	99,0
	Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	98,6
	Työntekijä *Manual worker*	97,4
	Eläkeläinen *Pensioner*	90,8
	Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	97,7
	Opiskelija *Student*	97,7
	Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	97,4
Asuinkunnan kuntakoko *Size of municipality of residence*	< 4000 asukasta / *inhabitants*	94,3
	4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	95,7
	10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	95,9
	25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	96,9
	≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	97,7
Asuinkunnan kuntamuoto *Type of municipality of residence*	Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	97,1
	Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	95,8
	Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	95,5
Asuinkunnan suuralue *Region of township of residence*	Uusimaa *Uusimaa province*	96,8
	Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	96,7
	Itä-Suomi *Eastern Finland*	97,9
	Väli-Suomi *Western Finland*	95,6
	Pohjois-Suomi *Northern Finland*	96,5

ryhmistä, mutta ulkoilun useus on hieman koko väestön keskiarvon alapuolella. Kuitenkin 32 % nuoristakin on päivittäin ulkoilevia.

Asuinpaikkakuntakaan ei näytä aiheuttavan suuria eroja ulkoiluun osallistumiseen tai ulkoilun useuteen. Suurissa kaupungeissa osallistumisosuus on hiukan korkeampi kuin pienillä paikkakunnilla, mutta toisaalta pienillä paikkakunnilla on hiukan enemmän päivittäin ulkoilevia kuin suurissa kaupungeissa. Keskimäärin ulkoilun useudessa ei ole suuriakaan eroja. Sama koskee maan eri osia. Pohjoisessa ja etelässä ulkoilee jokseenkin yhtä moni ja yhtä usein

2.3.2 Väestön osallistuminen ulkoiluharrastuksiin ja harrastamisen useus

Ulkoiluharrastusten määrä

Suomalaiset osallistuvat keskimäärin yhteentoista erilaiseen ulkoilu- ja luontoharrastukseen (taulukko 2.3-2). Eniten harrastuksia on nuorilla pareilla ja lapsiperheellisillä ja vähiten yksinasuvilla iäkkäämmillä henkilöillä. Harrastusten määrä lisääntyy koulutustason noustessa. Sen sijaan harrastusten lukumäärä on keskimäärin sama Etelä-Suomessa ja Pohjois-Suomessa asuvilla sekä kaupungeissa ja maaseudulla asuvilla.

Suomalaiset jakautuvat harrastusten lukumäärän mukaan siten, että joka viidennellä on 1–5 harrastusta, noin puolella 6–15 harrastusta ja joka neljännellä on 16 tai useampi harrastus (taulukko 2.3-3). Ryhmään, jolla on pienin määrä erilaisia harrastuksia, kuuluu eniten 65-vuotta täyttäneitä sekä eläkeläisiä ja työttömiä. Vähintään 16 harrastusta omaavia on eniten nuorten ja hyvin koulutettujen ryhmissä.

Arkiulkoilu: kuntokävely, juokseminen, pyöräily, koiran ulkoiluttaminen, lasten kanssa ulkoilu

Suomalaisten arkiulkoilua ovat kävely, juokseminen, pyöräily, koiran ulkoiluttaminen ja lasten kanssa ulkoileminen. Näihin harrastuksiin osallistujat ilmoittavat paljon harrastuskertoja eli keskimäärin vähintään kerran viikossa vuoden aikana.

Kävelylenkkeilyä harrastaa kaksi kolmesta suomalaisesta (liite 1, tilasto 2). Naisista useammat kuin miehistä ja keski-ikäisistä useammat kuin nuorimmista tai vanhim-

Taulukko 2.3-2. Harrastusten lukumäärä sukupuolen, iän ja elinvaiheen mukaan.
Table 2.3-2. Number of outdoor activities according to sex, age and stage of life

		Harrastusten määrä, Ka *Number of activities, Mean*
Koko väestö *Total population*		11,6
Sukupuoli *Sex*	Nainen *Female*	10,9
	Mies *Male*	12,3
Ikä *Age*	15–24	12,7
	25–44	12,8
	45–64	10,7
	65–74	7,4
Elinvaihe *Stage of life*	Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	12,3
	Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	9,9
	Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	13,3
	Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	11,4
	Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	14,1
	Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	13,9
	Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	12,5

Taulukko 2.3-3. Väestön jakautuminen harrastusten lukumäärän mukaan.
Table 2.3-3. Distribution of population according to number of outdoor activities.

Harrastusten määrä *Number of activities*	**% väestöstä** *% of population*
1–5	19,6
6–10	29,8
11–15	25,9
≥ 16	24,7

mista ikäluokista harrastavat kävelyä. Kävely on kuitenkin yleisin vanhimpien ikäryhmien ulkoiluharrastus. Vanhin ikäryhmä harrastaa kävelyä keskimäärin joka toinen päivä.

Kaikkien kävelijöiden harrastususeus on noin kaksi kertaa viikossa (113 kertaa vuodessa). Noin joka viides harrastaa kävelyä vähintään kolme kertaa viikossa ja noin kolmannes kerran viikossa tai harvemmin. Naisista kaksi kolmesta harrastaa kävelyä vähintään kerran viikossa, miehistä vain noin puolet. Vanhimmista kävelijöistä lähes puolet harrastaa vähintään kolme kertaa viikossa (taulukko 2.3-4).

Pyöräilyä harrastaa yli puolet koko väestöstä (tilasto 3). Nuorista noin 60 % harrastaa jonkinlaista pyöräilyä. Myös vanhemmissa väestöryhmissä on paljon pyöräilijöitä. Vielä

Taulukko 2.3-4. Arkiulkoiluun osallistujien jakautuminen eri harrastusten harrastuskertojen mukaan.
Table. 2.3-4. Distribution of participation in everyday outdoor recreation according to number of times for each activity.

		Harrastuskertoja vuodessa / *Number of times of participation per year*			
		Jakauma, % harrastajista / *Distribution, % of participants*			
		1–20	21–70	71–150	≥ 151
Kuntokävely / *Walking for fitness*					
Koko väestö / *Total population*		8,5	27,2	38,3	26,0
Sukupuoli / *Sex*	Nainen / *Female*	7,0	23,7	40,4	28,9
	Mies / *Male*	10,6	32,0	35,3	22,0
Ikä / *Age*	15–24	10,5	32,6	36,7	20,2
	25–44	10,2	29,3	39,7	20,9
	45–64	6,8	25,8	38,6	28,9
	65–74	5,1	14,5	34,1	46,3
Pyöräily / *Bicycling*					
Koko väestö / *Total population*		22,5	49,8	21,5	6,3
Sukupuoli / *Sex*	Nainen / *Female*	20,5	49,9	23,4	6,2
	Mies / *Male*	24,9	49,6	19,1	6,4
Ikä / *Age*	15–24	16,6	47,2	26,1	10,1
	25–44	24,8	52,1	29,2	3,9
	45–64	25,2	49,2	19,4	6,2
	65–74	14,4	47,2	29,9	8,6
Juoksulenkkeily / *Running and jogging*					
Koko väestö / *Total population*		24,6	44,4	24,5	6,5
Sukupuoli / *Sex*	Nainen / *Female*	29,5	44,8	21,7	3,9
	Mies / *Male*	21,3	44,1	26,4	8,3
Ikä / *Age*	15–24	24,6	47,4	22,5	5,4
	25–44	26,0	42,3	25,7	5,9
	45–64	22,0	43,3	25,8	8,9
	65–74	11,8	23,5	29,4	35,3
Koiran ulkoiluttaminen / *Walking dog*					
Koko väestö / *Total population*		10,3	19,7	21,3	48,7
Sukupuoli / *Sex*	Nainen / *Female*	9,4	17,2	19,8	53,6
	Mies / *Male*	11,4	22,8	23,2	42,6
Ikä / *Age*	15–24	14,3	25,2	20,9	39,6
	25–44	9,3	19,0	22,2	49,5
	45–64	7,9	16,1	20,9	55,1
	65–74	13,3	18,4	18,4	50,0
Ulkoilu lasten kanssa / *Outdoor activities with children*					
Koko väestö / *Total population*		42,7	36,7	13,6	7,0
Sukupuoli / *Sex*	Nainen / *Female*	40,4	36,6	14,3	8,7
	Mies / *Male*	45,8	36,8	12,7	4,7
Ikä / *Age*	15–24	51,7	32,4	9,4	6,4
	25–44	36,3	37,3	17,6	8,8
	45–64	51,5	37,2	7,8	3,4
	65–74	48,8	37,2	7,3	6,7

65-vuotta täyttäneidenkin joukossa kaksi viidestä pyöräilee. Vanhemmat pyöräilijät ovat myös aktiivisia, sillä harrastuskertoja heillä on keskimääräistä enemmän. Alempien toimihenkilöiden ja opiskelijoiden joukossa on paljon pyöräilijöitä, joskin vain opiskelijoilla on paljon myös pyöräilykertoja. Perheissä, joissa on kouluikäisiä lapsia, pyöräillään useammin kuin muissa perheissä. Pyöräily on kausiluonteinen harrastus, joten harrastususeutta on mielekästä arvioida lähinnä noin 6 kuukauden ajanjakson puitteissa. Noin puolelle pyöräilijöistä kertyy harrastuskertoja 1–2 kertaa viikossa. Joka neljäs pyöräilee tätä enemmän, ja joka viides korkeintaan 20 kertaa pyöräilykauden aikana (taulukko 2.3-4). Harrastususeutta tarkasteltaessa on muistettava se, että tässä on mitattu vain niin sanottua vapaa-ajan pyöräilyä. Se tarkoittaa, että mukaan ei ole laskettu työ- tai asioimismatkoja.

Juoksulenkkeilyä harrastaa noin joka kuudes suomalainen (tilasto 4). Juoksulenkkeily on suositumpaa miesten kuin naisten keskuudessa, ja juoksijat kuuluvat pääosin nuorempiin ikäryhmiin eli 15–44-vuotiaisiin. Yli 65-vuotiaita harrastajia on vähän, mutta he ovat erittäin aktiivisia eli käyvät lenkillä pari kertaa viikossa. Keskimäärin juoksijat harrastavat lajiaan noin kerran viikossa. Juokseminen kiinnostaa sekä nuoria sinkkuja että nuoria pariskuntia. Juokseminen kuuluu myös keskimääräistä useammin korkeamman koulutuksen omaavien harrastuksiin. Ylempien toimihenkilöiden ja opiskelijoiden joukossa on muita sosiaaliryhmiä enemmän juoksunharrastajia.

Harrastamisuseuden mukaan juoksun harrastajat jakautuvat jokseenkin samalla lailla kuin pyöräilijät, mikä kuvastanee myös juoksemisen kausiluonteisuutta (taulukko 2.3-4). Monet juoksijat siirtyvät talvella hiihtämään tai johonkin muuhun talvilajiin. Harrastamisuseuteen sukupuolella on varsin vähän vaikutusta.

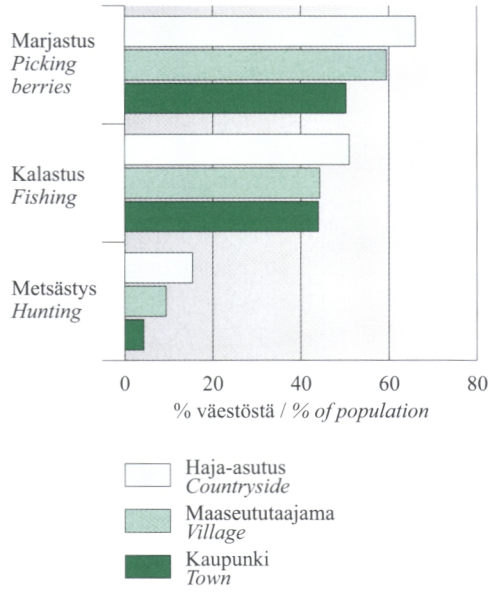
Koiran ulkoiluttaminen on osa arkipäivää noin joka neljännelle suomalaiselle (tilasto 5). Innokkaimpia koiraharrastajia ovat nuoret ja vähiten harrastavia ovat vanhimmat. Yllättävän usein koira on nuorten pariskuntien tai opiskelijoiden harrastus, joskin se on myös kouluikäisten lapsiperheiden harrastus. Koiraa ulkoilutetaan joka päivä, tavallisesti useamman kerran päivässä, joten myös yhdelle perheenjäsenelle ulkoilukertoja kertyy lähes jokaiselle päivälle eli keskimäärin yli 200 kertaa vuodessa. Harrastajien jakautumisesta useuden mukaan nähdään, että noin puolet harrastajista on aktiivisesti harrastavia, ja vain 10 % satunnaisesti koiraa ulkoiluttavia.

Lasten kanssa ulkoileminen on myös tuttua niille, joiden perheeseen tai läheisten perheeseen kuuluu pieniä lapsia (tilasto 4). Tässä tällä harrastuksella tarkoitetaan pääasiassa ulkona lasten leikkimisen valvontaa tai oleskelua ja liikkumista luonnossa pienten lasten ehdoilla. Ikäryhmässä 25–44-vuotiaat lähes puolet ulkoilee lasten kanssa, muissa ikäryhmissä puolet vähemmän. Niissä perheissä, joissa on alle kouluikäisiä lapsia, kolme neljästä ulkoilee lasten kanssa. Mutta myös muissa perheissä, joissa on pariskuntia tai yksinasuvia, ulkoillaan joskus lasten kanssa. Varsin luonnollista on, että sosiaaliselta asemaltaan ns. perheen avustava henkilö, useimmiten kotiäiti, ilmoittaa eniten ulkoilukertoja lasten kanssa. Niiden aikuisten joukko, joka ulkoilee useamman kerran viikossa lasten kanssa (pääharrastuksena) on melko pieni eli vain joka viides harrastajista (taulukko 2.3-4). Asiaa harrastaneet nuoret ja vanhemmat ihmiset taas ulkoilevat pienten lasten kanssa melko harvoin eli noin puolet heistä korkeintaan 10 kertaa vuodessa.

Metsäluontoon liittyvät harrastukset

Marjastus ja sienestys

Marjastusta harrastaa yli puolet suomalaisista, ja se on ulkoiluharrastuksista kolmanneksi suosituin (tilasto 19). Marjastuksen harrastajia on naisista hieman useampi kuin miehistä, keski-ikäisistä ja vanhemmista ryhmistä useampi kuin nuoremmista sekä maaseudulla asuvista useampi kuin kaupungissa asuvista (kuva 2.3-1). Marjastuskertoja kertyy keskimäärin 8. Miehet käyvät marjassa jokseenkin yhtä usein kuin naiset. Van-



Kuva 2.3-1. Marjastukseen, kalastukseen ja metsästykseen osallistuminen asuinpaikkakunnan mukaan.

Figure 2.3-1. Participation in picking berries, fishing and hunting according to type of municipality of residence.

himmat ovat ahkerampia marjastajia kuin nuoret, sillä vanhimmassa ikäryhmässä marjastamaan lähdetään keskimäärin 10 kertaa kun taas nuorimmassa ikäryhmässä 5 kertaa vuodessa. Marjasato vaikuttaa luultavasti sekä marjastukseen osallistumiseen että harrastuskertojen lukumäärään. Mittausajanjaksolla kesä 1998 oli parempi marjavuosi kuin kesä 1999.

Lähes kaksi viidestä suomalaisesta sienestää (tilasto 19). Naiset ovat sienestäjinä hieman aktiivisempia, mutta poimintakertoja on miehillä ja naisilla saman verran, keskimäärin 7. Sienestysinnostus lisääntyy koulutustason mukana. Nuorista yksi kolmesta harrastaa sienestystä. Itä-suomalaisista joka toinen sienestää mutta länsi- ja pohjois-suomalaisista vain noin joka neljäs. Sienestäjien joukossa ei ole suuria eroja sen suhteen asuvatko he maalla vai kaupungissa, tai kuinka usein he käyvät sienestämässä.

Yrttien, kukkien ja koristekasvien keräily

Yrttien, kukkien ja koristekasvien keräilykin on varsin suosittua, noin 17 % harrastaa sitä vuoden aikana (tilasto 19). Yrttien keräily on naisten harrastus, sillä lähes joka kolmas nainen kerää yrttejä, mutta vain 5 % miehistä. Erityisesti yksinasuvat, keski-ikäiset toimihenkilönaiset ovat löytäneet tämän harrastuksen.

Vapaa-ajan metsätyöt

Metsään liittyvä harrastus on erityisesti vapaa-ajan metsätyöt (tilasto 13). Lähes yksi kolmesta kerää polttopuuta metsästä ja yksi kymmenestä harrastaa metsänhoitotöitä vapaa-ajallaan. Miehet harrastavat vapaa-ajan metsätöitä useammin kuin naiset, mutta eivät metsänhoitotyöt ole täysin vieraita naisillekaan. Innokkaimmin osallistuvat keski-ikäiset ja pienillä paikkakunnilla asuvat. Pienpuiden keruukertoja kertyy keskimäärin 12 ja muita metsänhoitokertoja 9. Pienpuiden keruuta harrastavat monet vanhimmasta ikäluokasta, ja heillä harrastuskertojakin on runsaasti, keskimäärin 20 kertaa vuodessa.

Metsästys

Metsästys on perinteinen harrastus maaseudulla, mikä tulee selvästi esiin osallistumisosuuksissa (tilasto18). Maaseudun asukkaista 15 %, kaupunkilaisista 4 % (kuva 2.3-1) ja koko väestöstä vajaa 8 % metsästää. Heistä suurin osa on miehiä, sillä vain yksi prosentti naisista ilmoittaa harrastavansa metsästystä. Suurin harrastajaosuus on maanviljelijöiden joukossa, joista lähes joka neljäs harrastaa metsästystä. Metsästäjiä on eniten Pohjois- ja Itä-Suomessa. Metsästyslajeista linnustus ja pieneläinmetsästys ovat tavallisimpia. Hirvenmetsästyksen harrastajia on 3 % suomalaisista, ja heillä harrastuskertoja kertyy 12 vuodessa (keski-arvo, ka). Linnustusta harrastetaan keskimäärin 10 kertaa ja pieneläinmetsästystä 15 kertaa.

Riistanhoito

Riistanhoitotyö on yksi metsästystä harrastavien kiinnostuksen kohde (tilasto 13). Riistanhoitoa harrastaa 4 % suomalaisista, ja har-

rastajat ovat pääosin miehiä. Harrastajia on eniten maaseudulla, ja suosituinta riistanhoitoon osallistuminen on Itä-Suomessa. Harrastuskertoja kertyy keskimäärin 13.

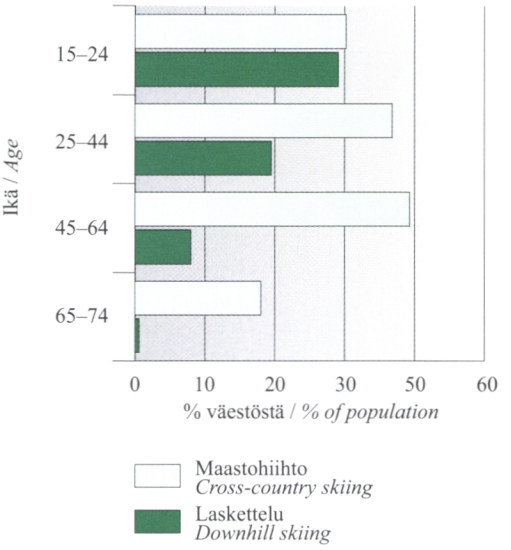
Retkeily

Retkeilyharrastuksista eniten harrastetaan *patikointia*. Patikoinnilla tarkoitetaan kävelyä luonnossa niin, että kuljetun matkan pituus on vähintään 10 km, tai aikaa retkeen käytetään vähintään puoli päivää, mutta retkellä ei yövytä. Patikointia harrastaa lähes joka neljäs suomalainen, miehistä vähän useampi kuin naisista, ja koulutus lisää kiinnostusta harrastukseen (tilasto 2). Keskimäärin patikointikertoja on 26 (ka), mutta puolella kuitenkin alle kymmenen kertaa (mediaani). *Erävaellus* on retkeilymuodoista vaativin, koska siihen sisältyy yöpyminen joko telttaillen tai muuta majoitusta käyttäen. Erävaelluksen harrastajia on noin 8 % suomalaisista (tilasto 2). Erävaeltajissa on miehiä kaksi kertaa enemmän kuin naisia. Erävaellus on myös tyypillisesti nuorten, erityisesti opiskelijoiden harrastus. Tosin vaeltamista harrastavien vanhempien ikäihmisten joukko on todella aktiivinen ja käyttää siihen eniten aikaa.

Lumeen liittyvät harrastukset

Maastohiihto ja laskettelu

Hiihdon eli joko maastohiihdon tai jonkin rinnehiihtolajin harrastajia on lähes puolet väestöstä (45,6 %) (tilasto 22). Nuorista 15–24-vuotiaista on hiihdon harrastajia hieman yli puolet ja vanhimmistakin ikäryhmistä joka viides. Perinteisistä luontoon liittyvistä liikunnallisista harrastuksista *maastohiihto* on edelleen laajan joukon suosiossa. Maastohiihtäjiä (40 % väestöstä) on yli kaksi kertaa enemmän kuin laskettelijoita (15 %) (tilasto 23, kuva 2.3-2). Maastohiihto on yhtä suosittua miesten ja naisten keskuudessa, ja kaikkein suosituinta vanhempien keski-ikäisten ryhmässä. Keskimäärin suomalaiset ehtivät ladulle 15 kertaa talven aikana. Veteraanihiihtäjät (yli 64-vuotiaat) ovat kaikkein ahkerimpia hiihtäjiä. Pitkän matkan hiihtoa harrastaa yksi kymmenestä, mutta hiihtoretkeilyä (sisältää yöpymisen maastossa, tilasto 24) vain 2 % väestöstä. Hiihtoretkeilyn harrastajat käyttävät retkiinsä keskimäärin 10 päivää, pitkiin matkahiihtoihin 12 päivää. Laskettelijat ja telemarkhiihtäjät käyttävät rinteitä keskimäärin 8 kertaa ja lautailijat 11 kertaa vuodessa. Laskettelu on pääosin alle 45-vuotiaiden harrastus, vanhimmassa ikäryhmässä heitä on hyvin vähän. Laskettelijoita on myös enemmän hyvin koulutettujen, toimihenkilöiden ja opiskelijoiden joukossa kuin muissa ryhmissä. Lautailu on pääosin 15–24-vuotiaiden harrastus. Heidän joukostaan 13 % lautailee, mutta koko väestöstä vain 3 %.



Kuva 2.3-2. Maastohiihtoon ja laskettelun osallistuminen iän mukaan.
Figure 2.3-2. Participation in cross-country skiing and downhill skiing according to age.

Luistelu ja kelkkailu

Muihin lumiharrastuksiin kuin hiihtämiseen osallistuu lähes joka kolmas suomalainen. *Luistelu* on näistä suosituin (tilasto 25). Siihen osallistuu yksi viidestä, ja he ovat pääosin alle 45-vuotiaita. Luistelu kuuluu siis nuorten ja lapsiperheiden harrastuksiin, ja luistelemassa käydään keskimäärin 15 kertaa talven aikana. Etelä-Suomessa luistellaan vähiten ja osallistuminen lisääntyy pohjoiseen mentäessä, mikä kertonee osittain luiste-

lukauden pituudesta. *Mäenlaskua* pulkalla, kelkalla tai suksilla harrastaa myös melkoinen joukko suomalaisia, 14 % aikuisväestöstä, keskimäärin 11 kertaa talven aikana (tilasto 24). Alle 15-vuotiaiden joukkoa ei tässä tutkittu. Mäenlasku on luistelun tavoin nuorten ja lapsiperheiden harrastus, erityisesti niiden lapsiperheiden, joissa on alle kouluikäisiä lapsia. *Potkukelkkailun* harrastajia on 6 % väestöstä, ja harrastuskertoja on keskimäärin 14 kertaa vuodessa (tilasto 24). Kelkkailu on enemmän naisten kuin miesten mieleen, ja suosituinta lapsiperheissä. Kelkkailukertoja kertyy eniten pienehköillä paikkakunnilla.

Lumeen liittyviä erityisharrastuksia ovat *retkiluistelu* ja *lumikenkäily* (tilasto 25), jotka ovat varsin pienen joukon harrastuksia. Nämä harrastukset saattavat kuitenkin olla tulevaisuudessa yhä suositumpia. Retkiluistelua on kokeillut yksi prosentti, ja lumikenkäilyä vain vajaa puoli prosenttia suomalaisista. Retkiluistelu on nuorimman ikäluokan, erityisesti opiskelijoiden, kiinnostuksen kohteena.

Vesiin ja rantojen käyttöön liittyvät harrastukset

Veneily

Veneily kuuluu myös tavallisimpiin ulkoiluharrastuksiin, sillä lähes puolet eli 47 % suomalaisista harrastaa jonkinlaista veneilyä vuoden aikana (tilasto 7). Miehistä selvästi suurempi osa harrastaa veneilyä kuin naisista. Tavallisin tapa liikkua vesillä on *soutuveneily*, jota harrastaa joka kolmas. Soutuveneellä liikutaan keskimäärin 17 kertaa kesän aikana. Miehistä useammat kuin naisista liikkuvat soutaen, sekä myös hieman useammin kuin naiset. Tavallisinta soutuveneen käyttö on maanviljelijöiden keskuudessa, joista neljä viidestä käyttää soutuvenettä. Heillä on tosin käyttökertoja keskimääräistä vähemmän. *Pienellä moottoriveneellä* liikkuu 20 % suomalaisista, keskimäärin 18 kertaa kesässä. Pienmoottoriveneellä liikkuminen on hieman suositumpaa Itä-Suomessa verrattuna muihin osiin maata.

Matkaveneily moottoriveneellä on suositumpaa kuin purjeveneellä veneily. *Moottoriveneilyn* harrastajia on 7 % suomalaisista ja *purjehduksen* 3 % suomalaisista (tilasto 8). Matkaveneilijöitä on hieman enemmän yrittäjien ja ylempien toimihenkilöryhmissä kuin muissa sosiaaliryhmissä. Purjeveneily keskittyy pääosin Uudenmaan ja muun Etelä-Suomen alueelle. Veneilypäiviä kertyy moottoriveneilijöille keskimäärin 15 ja purjehtijoille 11. Moottoriveneilijöissä on myös varsin paljon vanhemman keski-iän ja eläkeiän saavuttaneita veneilijöitä, joilla on myös runsaasti veneilypäiviä (yli 20). Sen sijaan purjehtijoissa on vielä melko paljon keski-ikäisiä harrastajia, ja heillä paljon matkapäiviä (15), mutta purjehtijoita on hyvin vähän vanhimmassa ikäluokassa.

Suomalaisista on 5 % *melonnan* harrastajia (tilasto 7). Lajia harrastavat nuoret yksinasuvat, nuoret parit sekä opiskelijat ja korkeasti koulutetut enemmän kuin vanhemmat ikäluokat ja muut ryhmät. Melontakertoja on harrastajilla keskimäärin 7 vuodessa.

Pienvenepurjehdus, surffaus ja *vesihiihto* ovat melko pienen joukon harrastuksia (pienvenepurjehdus 1,2 %, surffaus 1,1 % ja vesihiihto 3,2 %, tilastot 8 ja 9). Kaikki ne ovat tyypillisesti nuorten ihmisten harrastuksia. Harrastuskertoja kertyy keskimäärin 7–8 kesän aikana. *Vesiskootteriharrastus* (tilasto 9) on myös harvojen harrastus, sillä vain 1,7 % suomalaisista ilmoittaa sen harrastuksekseen. Harrastuskertoja on keskimäärin noin kuusi, mutta yli puolet harrastajista ajaa vesiskootterilla vain 1–2 kertaa kesän aikana.

Kalastus

Kalastus on jokseenkin yhtä suosittu harrastus kuin veneilykin. Useinhan ne liittyvätkin kiinteästi yhteen. Kalastuksen harrastajia on 46 % suomalaisista (tilastot 15 ja 16). Miehet ovat huomattavasti naisia innokkaampia harrastajia, sillä miehistä 59 % ilmoittautuu kalastajaksi kun naisista vain 33 %. Kalastuksen harrastajista suurin joukko eli yksi kolmesta suomalaisesta harrastaa *matoongintaa*, yksi neljästä *virvelöi* ja yksi viidestä käy *kokemassa verkkoja*. Talvella 16 %

käy *pilkillä*. Muita kalastusmuotoja harrastaa jo huomattavasti pienempi osa suomalaisista. Naisille tyypillisiä kalastustapoja ovat matoonginta ja verkoilla käyminen. Kiinnostus kalastusharrastukseen jakautuu melko tasaisesti kaikkien ikäryhmien, koulutusryhmien ja sosiaaliryhmien kesken, joskin vanhimmassa, eläkeläisten ryhmässä on selvästi vähemmän kalastuksen harrastajia. Itäsuomalaiset ovat muita hieman innokkaampia harrastamaan kalastusta. Pilkkiminen on suosituinta eläkeläisten keskuudessa. *Perhokalastus* on lähes täysin miehinen, opiskelijoiden ja ylempien toimihenkilöiden harrastus. Aktiivisilla kalastajilla on runsaasti harrastuskertoja; verkoilla käyntikertoja kertyy vuodessa keskimäärin 20, virvelöintiretkiä 15 ja mato-ongintakertoja 11. Perhokalastajilla harrastuskertoja on keskimäärin 17 vuodessa.

Kalavesien hoito on pienen joukon harrastus, joka kiinnostaa tietysti kalastuksen harrastajia (tilasto 17). Koko väestöstä vain yksi sadasta osallistuu tähän vapaaehtoistyöhön, ja he käyttävät siihen keskimäärin 5 päivää vuodessa.

Uinti

Kävelyn jälkeen toiseksi suosituin ulkoiluharrastus on luonnon vesissä uinti, jota harrastaa kaksi kolmesta suomalaisesta (tilasto 10). Uinti on suosittua etenkin nuorimpien ikäryhmien keskuudessa (kuva 2.3-3). *Virkistysuinti* eli tavanomainen vedessä pulikointi rannalla oleskelun, saunan tai veneilyn yhteydessä on yleisintä. Virkistysuintikertoja kertyy keskimäärin 25 vuoden aikana. Siinä suhteessa suuria eroja ei ole väestöryhmien välillä. *Kuntouintia* eli pitempää matkaa harrastaa vain vajaa 4 % ja *avantouintia* 6 % suomalaisista. Avantouijat ovat pääsääntöisesti alle 65-vuotiaita.

Sukeltamisen, snorklaamisen ja vastaavan vedenalaisen uimisen harrastajia on väestöstä noin 3 % (tilasto 11). Sukeltaminen ja snorklaaminen ovat ensisijaisesti nuorten harrastuksia, sillä nuorten, 15–24-vuotiaiden joukosta harrastaa sitä lähes 9 % harrastaa, mutta 65-vuotta täyttäneiden joukossa enää hyvin harva (0,2 %). Harrastajien joukossa on eniten opiskelijoita, yksin asuvia tai nuoria pareja sekä Uudellamaalla asuvia. Keskiikäiset harrastajat ovat kuitenkin aktiivisimpia harrastuskertojen suhteen.

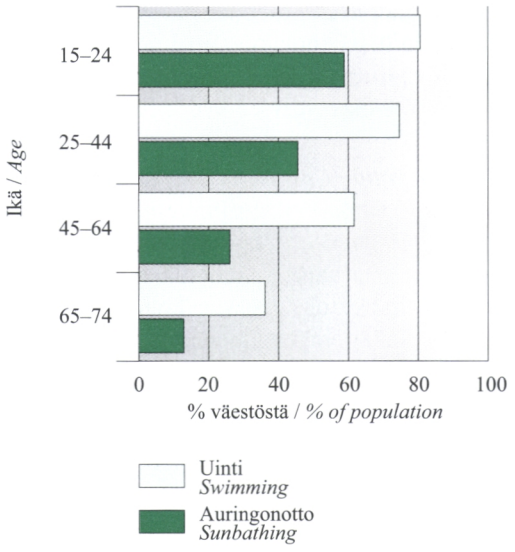
Auringonotto ja rannalla oleskelu

Oleskelu rannoilla, auringonotto ja rantamaisemien katselu on suomalaisille tärkeä osa luonnosta nauttimista (tilasto 12). Varsinaiseksi harrastukseksi sen kokee noin joka kolmas. Tavanomaisinta on hakeutua rannalle ottamaan aurinkoa. Sitä harrastaa 31 % kaikista ja nuorista yli puolet. Kiinnostus auringonottoon vähenee iän mukana, mutta muuten harrastus on yhtä suosittu lähes kaikissa väestöryhmissä. Auringonottajia on Uudenmaan kaupungeissa suhteellisesti enemmän kuin maaseudulla pohjoisessa. Rannoilla oleskelu maisemia ihaillen on myös joka viidennen erityisenä harrastuksena, ja rannalla käyntejä kertyy keskimäärin noin 20 kertaa vuoden aikana.

Luontoharrastukset

Suomalaisilla on paljon erilaisia luontoharrastuksia, joihin osallistuu varsin moni. Tavanomaisimpia ovat *luonnon nähtävyyksien katselu ja luonnosta nauttiminen (luonnontarkkailu)* (tilasto 21). Yksi kolmesta katselee maisemia ja luonnon nähtävyyksiä tarkoituksellisesti harrastuksena. Luonnontarkkailu on osa ulkoiluharrastusta, ulkona liikkumista ja oleskelua noin joka neljännelle suomalaiselle. Luonnontarkkailukertoja ulkoilijoille kertyy keskimäärin lähes sata kertaa vuodessa, joten harrastus tapahtunee useimmiten muiden ulkoiluharrastusten ohessa. Luonnontarkkailu on aktiivisinta keski-iässä, mutta vanhimmassakin ikäluokassa on harrastajia, joilla on paljon harrastuskertoja. Koulutuksen lisääntyminen näyttää lisäävän kiinnostusta luonnon nähtävyyksien katseluun ja luonnontarkkailuun.

Varsinaiset luontoharrastukset kuten *lintujen tarkkailu, kasvien tunnistaminen, kivien keräily tai luontovalokuvaus* vaativat erityistä paneutumista ja opiskelua. Tällaisiakin harrastajia on huomattavasti: joka viidennellä suomalaisella on joku erityinen kiinnostuk-



Kuva 2.3-3. Uintiin ja auringonottoon rannalla osallistuminen iän mukaan.
Figure 2.3-3. Participation in swimming in natural waters and sunbathing according to age.

sen kohde luonnossa. Luontoharrastajajoukko jakautuu siten, että suomalaisista 14 % tarkkailee lintuja, 8 % valokuvaa luontoa, 4 % harrastaa kasveja ja 3 % keräilee kiviä, etsii malmeja tai huuhtoo kultaa (tilastot 20 ja 21). Lintuharrastuksen vetovoima kasvaa iän mukana ja myös koulutuksen lisääntyessä. Lintuharrastus on myös aktiivista, sillä harrastuskertoja on keskimäärin 56 vuodessa. Luontovalokuvaus kiinnostaa erityisesti yksin asuvia ja koulutettuja ihmisiä. Kasvi- ja kiviharrastajissa on kaksi kertaa enemmän naisia kuin miehiä, ja senkin harrastuksen vetovoima kasvaa koulutuksen lisääntyessä. Asian harrastajille harrastuskertoja kasvien parissa kertyy keskimäärin 17 ja kiviä kerätessä 12 sekä valokuvatessa 11. Tyypillisesti nämäkin harrastukset ovat usein osa muuta ulkoilua.

Vapaa-ajan viljelyä harrastaa lähes joka viides suomalainen (tilasto 14). Se on suositumpaa naisen kuin miesten keskuudessa, ja kiinnostus lisääntyy iän mukana. Sen sijaan luonnon maisemien hoito ja ennallistaminen kuten *niittyjen hoito* kiinnostaa pientä joukkoa kaikenikäisiä naisia ja miehiä.

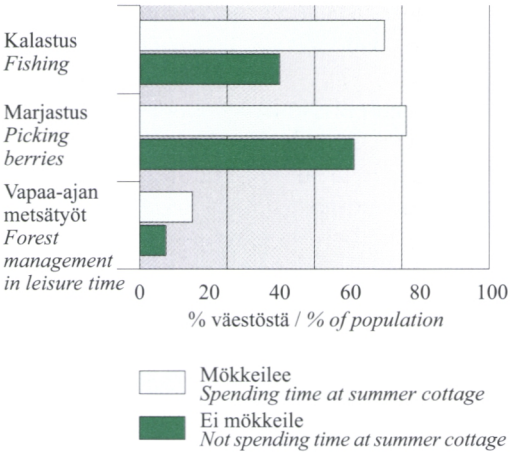
Mökkeily ja leiriytyminen

Kesämökillä (vapaa-ajan asunnolla) oleskelu, lyhyetkin vierailut mukaan lukien, on yli puolelle suomalaisista tapa olla lähellä luontoa (tilasto 5). Kesämökillä käyntiä ei mittauksessa sidottu omassa omistuksessa olevaan vapaa-ajan asuntoon. Oma tai perheen käytössä oleva vapaa-ajan asunto on kuitenkin lähes joka toisella. Yleisintä mökkeily on nuorimmissa ikäryhmissä, ja vähiten mökkeilyn harrastajia on vanhimmassa ikäryhmässä. Mökkeily on yleisempää myös enemmän koulutusta saaneiden ja kaupungissa asuvien ryhmissä kuin muiden.

Keskimäärin mökkeilevät suomalaiset viettävät 31 mökkeilypäivää vuodessa. Neljä viidestä käyttää mökkeilyyn korkeintaan 70 päivää vuodessa ja noin 40 % korkeintaan 20 päivää (taulukko 2.3-4). Mökkeilypäivien useuden suhteen alle ja yli 45-vuotiaat eroa-

Taulukko 2.3-5. Kesämökkeilyn harrastajien jakautuminen harrastuspäivien määrän suhteen.
Table 2.3-5. Distribution of participants spending time at summer cottage according to number of days spent at summer cottage.

		Harrastuskertoja vuodessa / *Number of times of participation per year*			
		Jakauma, % harrastajista / *Distribution, % of participants*			
		1–20	21–70	71–150	≥ 151
Oleskelu kesämökillä / *Spending time at cottage*					
Koko väestö / *Total population*		39,0	43,9	15,0	2,1
Sukupuoli / *Sex*	Nainen / *Female*	40,6	44,1	13,3	2,0
	Mies / *Male*	37,5	43,6	16,7	2,2
Ikä / *Age*	15–24	51,0	42,5	6,0	0,5
	25–44	45,5	45,6	8,0	0,9
	45–64	27,6	45,3	23,8	3,4
	65–74	22,9	30,3	39,4	7,4



Kuva 2.3-4. Mökkeilyä harrastavien osallistuminen kalastukseen, marjastukseen ja vapaa-ajan metsätöihin.

Figure 2.3-4. Participation in fishing, picking berries and leisure forest work by participants spending time at summer cottage.

vat melko paljon toisistaan. Mökkeilyä harrastavat ikääntyneet henkilöt viettävät aikaa tai käyvät mökillä 2–3-kertaisesti verrattuna nuorempiin.

Verrattaessa mökkeilijöiden ja ei-mökkeilijöiden joukkoa ilmenee, että esimerkiksi kalastuksen, marjastuksen ja vapaa-ajan metsätöiden harrastajien osuus on huomattavasti suurempi mökkeilijöiden joukossa kuin muiden (kuva 2.3-4). Tämä vahvistaa käsitystä siitä, että moniin ulkoilu- ja luontoharrastuksiin osallistuminen saa tukea mökkeilymahdollisuudesta. Kesämökkien ympäristöt ovat siten tärkeä virkistysympäristö yli puolelle suomalaisista.

Matkailuauton tai matkailuvaunun kanssa liikkuvia ja leiriytyviä suomalaisia on huomattavasti vähemmän kuin mökkeileviä eli 6,5 % suomalaisista (tilasto 6). Tähän ryhmään kuuluu enemmän lapsiperheellisiä ja pienehköllä paikkakunnalla asuvia kuin muita ryhmiä. Harrastajille kertyy keskimäärin 15 vaunuilupäivää.

Telttailuharrastusta pitää yllä noin 12 %:n joukko suomalaisista (tilasto 6 ja taulukko 2.3-8). Telttailu maastossa (8 %) on jopa hieman useampien harrastama kokemus kuin telttailu leirintäalueella (6 %). Maastossa telttailevat käyttävät keskimäärin 6 päivää vuodessa harrastukseensa. Aktiivisimpia maastossa telttailevia ovat nuoret, 15–24-vuotiaat opiskelijat. Leirintäalueella telttailuun harrastajat käyttävät keskimäärin 5 päivää.

Liikunnalliset erityisharrastukset

Liikunnallisista ulkoiluharrastuksista suosituin on *rullaluistelu*, joka on jo varsin urbaani laji, mutta harrastaminen tapahtuu kuitenkin varsin suuressa määrin puistoissa kävely- ja pyöräteillä. Rullaluistelu on nuorisolaji, sillä joka kolmas nuori harrastaa rullaluistelua, mutta koko väestöstä vain 12 % (tilasto 26). Harrastuskertoja ehtii kesän mittaan kertyä keskimäärin 22, joten se on osa arkista ulkoilua sitä aktiivisesti harrastaville.

Maastopyöräily (tilasto 3) on toinen liikuntamuoto, joka vaatii varusteita ja taitoja, ja joka vetoaa nuoriin. Nuorista ja opiskelijoista noin 10 % harrastaa maastopyöräilyä kun koko väestöstä vain 5 %. Harrastajat ovat ahkeria pyöräilijöitä, pyöräilykertojen keskiarvo on 32 pyöräilykauden aikana.

Suunnistus kuntoilu mielessä on perinteinen luonnossa liikkumisen muoto, jota nykyään harrastaa noin 4 % suomalaisista, miehistä 5 % ja naisista vain 2 % (tilasto 27). Tämäkin on eniten nuorten harrastus, joskin harrastajia löytyy myös keski-ikäisten ryhmistä. Harrastuskertojen keskiarvo on 11 kertaa suunnistuskaudessa.

Maastoratsastus on samaten nuorten harrastus, mutta ratsastajien joukko on naisvoittoinen (tilasto 27). Harrastaminen on varsin aktiivista eli keskimäärin 35 kertaa vuodessa. Nuoret naiset harrastavat maastoratsastusta keskimäärin yli 40 kertaa. Aktiivisuus jakautuu epätasaisesti, sillä puolet harrastajista ratsastaa maastossa korkeintaan 5 kertaa (mediaani).

Kalliokiipeily on taitoa ja rohkeutta vaativa laji, jonka on löytänyt 3 % nuorista, mutta vain yksi prosentti koko aikuisväestöstä (tilasto 27). Kalliokiipeilyn harrastajista puolet on harrastukseen tutustujia (harrastuskertojen mediaani 2).

Golf on vedonnut noin 4 %:iin suomalaisista (tilasto 28). Eniten harrastajia on korkeasti koulutettujen toimihenkilöiden joukossa, vähiten eläkeläisten ryhmässä. Golfaajista monet kuuluvat iältään nuorempiin ryhmiin ja asuvat kaupungissa Uudellamaalla.

Ohjattuihin retkiin osallistuminen

Ohjattuihin retkiin, ulkoilutapahtumiin, luontoleireille tai -kursseille osallistuu vuoden aikana noin 7 % aikuisväestöstä. Ohjattuihin maksuttomiin tai maksullisiin retkiin osallistuu kumpaankin noin 3 %, naisista hieman useampi kuin miehistä (tilastot 30 ja 31). Ohjattuihin retkiin osallistutaan keskimäärin 1–3 kertaa vuodessa.

Partio- tai luontoleirille tai kurssille osallistujia on koko väestössä melko vähän. Nuorista partioleirejä harrastaa 1,4 %. Luontoleireillä käy yksi prosentti suomalaisista. Luontoleireihin osallistujia on kuitenkin lähes kaikissa ikä- ja sosiaaliryhmissä.

Ulkoilutapahtumiin kuten pilkkitapahtumiin tai purjehduspäiville osallistuu suomalaisista 1,5 % vuoden mittaan. Tässäkin harrastuksessa suhteellisesti suurempi osuus osallistujia on korkeamman koulutuksen saaneiden joukosta.

Motorisoitu liikkuminen luonnossa

Noin 12 % suomalaisista harrastaa jonkinlaista motorisoitua liikkumista luonnossa (tilastot 31 ja 32). Heistä suurin osa (10 % väestöstä) harrastaa moottorikelkkailua talvella. Moottorikelkkailun harrastajat ovat suurelta osin alle 45-vuotiaita miehiä. Moottorikelkkailu liittyy myös vahvasti maaseudulla asumiseen ja Pohjois-Suomeen. Kelkkailukertoja on harrastajilla keskimäärin 13, joskin puolet kelkkailee korkeintaan 5 kertaa. Moottorikelkkailijoista erityisen aktiivisia harrastajia ovat työttömät.

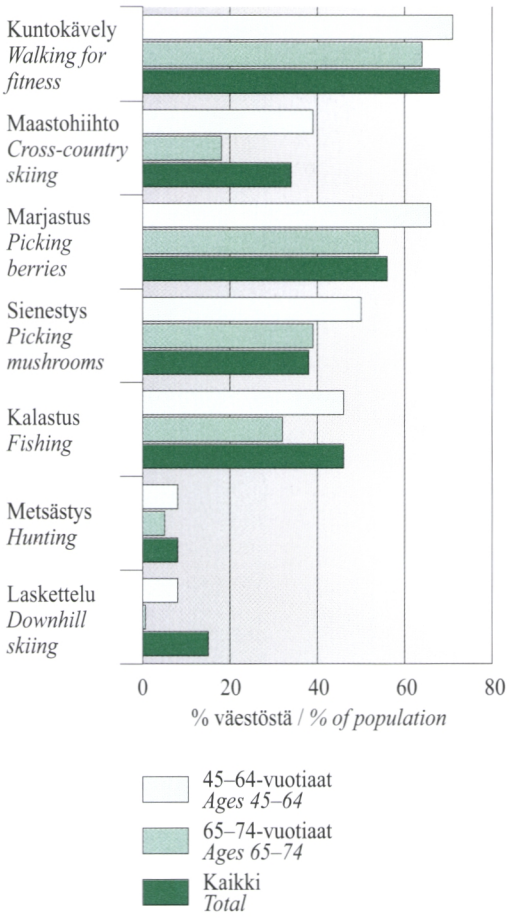
Mönkijäajelua tai maastoautoilua harrastaa noin yksi prosentti aikuisväestöstä, ja heistä selvä enemmistö on miehiä. Maastomoottoripyöräily on nuorten miesten harrastus. Näiden lajien harrastajat ovat varsin aktiivisia, sillä he ilmoittavat harrastuskertoja kertyvän keskimäärin 15–24 kertaa vuoden aikana.

Ikääntyneiden ulkoiluharrastaminen

Ikääntyneitä ovat tässä tarkastelussa sekä 45–64-vuotiaat että 65–74-vuotiaat. Kiinnostus näihin kahteen ikäryhmään kohdistuu ennenkaikkea ulkoilun harrastamisen terveysvaikutusten vuoksi. Ikääntymisen mukanaan tuomat fyysisen hyvinvoinnin ongelmat ja niihin avun löytäminen kiinnostaa erityisesti kansalaisten terveydenhuollosta vastaavia. Tässä tarkastellaan miten ulkoiluharrastaminen muuttuu iän mukana. Poikkileikkausaineistolla ei tähän saada mitenkään tyhjentävää vastausta, mutta jonkin verran ikäluokkatarkastelu antaa viitteitä muutosten suunnasta. Tärkeä tulos on, mitkä harrastukset kiinnostavat ikääntyneitä tällä hetkellä. Siitä saadaan suuntaa antavaa tietoa, mihin harrastuksiin vähemmän harrastavia ja samalla vähiten ulkoilun terveysvaikutuksista hyötyviä ikätovereita voitaisiin houkutella.

Harrastustaulukoista (liite 1) käy ilmi, että ikääntyneidenkin ryhmistä löytyy harrastajia lähes kaikkiin ulkoiluharrastuksiin. Useiden harrastusten kohdalla keski-ikäiset 45–64-vuotiaat ovat jopa kaikkein aktiivisimpia osallistujia. Sen sijaan kaikkein vanhimpien ikäryhmässä monien harrastusten kohdalla osallistujien joukko supistuu usein melko pieneksi.

Keski-ikäisten ryhmissä suosituimpia ovat perinteiset ulkoiluharrastukset kuten kävely, marjastus, sienestys, veneily, kalastus ja maastohiihto. Tämä ikäryhmä osallistuu erityisesti nuorempia ikäryhmiä aktiivisemmin marjastukseen sienestykseen, maastohiihtoon, vapaa-ajan metsätöihin ja erilaisiin luontoharrastuksiin, erityisesti lintujen tarkkailuun ja ruokintaan. Kalastus on erityisen suosittua keski-ikäisten miesten keskuudessa, joista lähes 60 % osallistuu erilaisiin kalastusharrastuksiin. Itä-Suomessa, joka tässä tarkastelussa kattaa pääosan Järvi-Suomea, keski-ikäisten miesten osallistumisosuus kalastukseen on peräti 71 %. Myös Pohjois-Suomessa (osallistumisosuus 64 %) ja toisaalta maaseudulla asuvat (64 %) ovat muita



Kuva 2.3-5. Ikääntyvien osallistuminen eräisiin ulkoiluharrastuksiin.
Figure 2.3-5. Participation in outdoor activities by persons in older age groups.

aktiivisempia kalastajia.

Iäkkäämpien pariskuntien (yli 45 v.) suosituimpia harrastuksia ovat kävely, marjastus, uinti, kesämökkeily ja sienestys. Kävely on siis tavallisin arkiulkoilumuoto, ja muut harrastukset ovat perinteisiä kesäulkoilumuotoja. Seuraaviksi suosituimmat ovat samaa sarjaa eli luonnonhoitotyöt (pienpuiden keräily ym.) pyöräily, kalastus ja veneily. Maastohiihto, ainoana talvilajina, on vielä kymmenen suosituimman harrastuksen joukossa. Osallistuminen moniin ulkoiluharrastuksiin näyttäisi pysyvän varsin vireänä niin kauan kuin perheestä löytyy ulkoiluseuraa.

Vanhimmassa ryhmässä kävelylenkkeily on suosituin harrastus. Kaksi kolmesta harrastaa kävelyä. He ovat erittäin ahkeria kävelijöitä, sillä 46 % heistä kävelee lähes päivittäin ja 34 % keskimäärin 2 kertaa viikossa. Useimpien harrastusten kohdalla harrastajien määrä vähenee iän karttuessa, mutta kalastus ja marjastus kiinnostaa vielä vanhemmallakin iällä. Marjastukseen osallistuu vanhimmassa ikäluokassa yhtä moni kuin väestössä keskimäärin, useampi kuin nuorimmassa ikäryhmässä. Niille iäkkäämmille henkilöille, jotka jotakin harrastavat, kertyy keskimääräistä runsaammin harrastuskertoja. Esimerkiksi kesämökkeilyä harrastavista lähes puolet (46 %) viettää mökillä enemmän kuin 10 viikkoa (70 päivää) vuodessa. Eläkkeellä olevat hyödyntävät runsaan vapaa-ajan ulkoiluharrastuksiin silloin, kun ulkoilu kiinnostaa tai ei ole terveydellisiä tai muita syitä olla ulkoilematta. Vähemmän ulkoilevia ikäihmisiä voisi luonnossa kävely, kalastus ja marjastaminen kiinnostaa, jos osallistumisen esteitä voisi palveluja tarjoamalla madaltaa. Ainakin ohjattu tai avustettu luonnossa liikkuminen ja oleskelu voisi olla vaihtoehtona tai lisänä nykyisille liikuntapalveluille kuten uimahallikäynneille tai voimisteluryhmille. Kuvassa 2.3-5 on esitetty vanhempien ikäryhmien osallistumista eräisiin ulkoiluharrastuksiin.

Nuorten ulkoiluharrastaminen

Nuorten aikuisten (15–24-vuotiaat) suosituimpia ulkoiluharrastuksia ovat uinti, kävely, kesämökkeily, auringonotto ja pyöräily. Nämä ovat suuressa määrin kesäharrastuksia, ja kävely varsinaisesti arkiulkoilua, jota voi tehdä ympäri vuoden. Verrattuna vanhempiin harrastajaryhmiin nuorille onkin tyypillistä osallistua moniin harrastuksiin, vaikka ei aina erityisen monta kertaa vuoden mittaan. Viiden suosituimman harrastuksen jälkeen tulevat veneily, marjastus, kalastus, hiihto ja juoksulenkkeily. Suosituimmuuslista on siis varsin perinteinen. Kun tarkastellaan liikunnallisiin, uusiin ulkoiluharrastuksiin osallistuvia ryhmiä, nuoret ovat niissä usein kaikkein eniten harrastava ryhmä. Näitä harrastuksia ovat laskettelu, lumilautailu, maas-

topyöräily, rullaluistelu, kalliokiipeily ja monet muut. Pitempien matkojen patikointi ja eväsretkeily ovat myös suosittuja harrastuksia nuorten keskuudessa.

Mielenkiintoista on huomata, että kesämökkeily on kaikkein yleisintä juuri nuorimmassa ikäryhmässä. Tämä kertoo kesämökkeilyn juurtumista osaksi uusien sukupolvien elämäntapaa. Myös monet perinteiset ulkoiluharrastukset kuten maastohiihto ja marjastus kuuluvat edelleen myös nuorten suosimiin harrastuksiin. Ulkoilun harrastamiseen kasvetaan useimmiten lapsuuden perheessä. Tavat siirtyvät näin sukupolvelta toiselle, perinteet jatkuvat, ja muutos on hidasta.

Lapsiperheellisten ulkoiluharrastaminen

Elämänvaihe, erityisesti perhe-elämän vaihe, muokkaa ja antaa rajoja niille voimavaroille, joiden puitteissa voidaan ulkoilua harrastaa. Usein nämä rajat koskevat vapaa-ajan määrää ja taloudellisia voimavaroja, mutta myös henkilökohtaisia voimavaroja, fyysistä kuntoa, uusien taitojen oppimiskykyä ja -halua sekä muita henkisiä voimavaroja. Lapset ovat vanhemmilleen sekä voimavara että este. Lapsiperheelliset aikuiset eivät tilastollisesti tarkastellen ulkoile enempää tai vähempää kuin muutkaan aikuiset, mutta lasten vaikutus näkyy useimmiten harrastusten valinnassa. Pienten lasten (0–6 v.) perheissä aikuisten ulkoiluun kuuluu lasten kanssa ulkoilua, mutta myös mäenlaskua ja eväsretkeilyä enemmän kuin muilla aikuisryhmillä. Isompien lasten (7–16 v.) perheissä taas näyttää moniin harrastuksiin osallistuminen olevan aikuisillekin koko elämänkaaren aktiivisin ajanjakso. Isompien lasten perheissä pyöräillään, hiihdetään maastossa ja lasketellaan useammin kuin muita elämänvaiheita elävissä perheissä. Luistelu ja uinti kuuluu lapsiperheiden ohjelmaan muita ryhmiä useammin. Vaikka siis lapset voivat olla este jatkaa joitakin nuoruusvaiheen ulkoiluharrastuksia, vanhemmat sopeuttavat ulkoiluharrastuksensa lasten kanssa yhteiseen vapaa-ajanviettoon. Ulkoiluharrastukset muuttuvat lasten eri ikävaiheiden mukaan, ja näin lapset oppivat ulkoilemisen tavan ja harrastustaidot vanhemmiltaan.

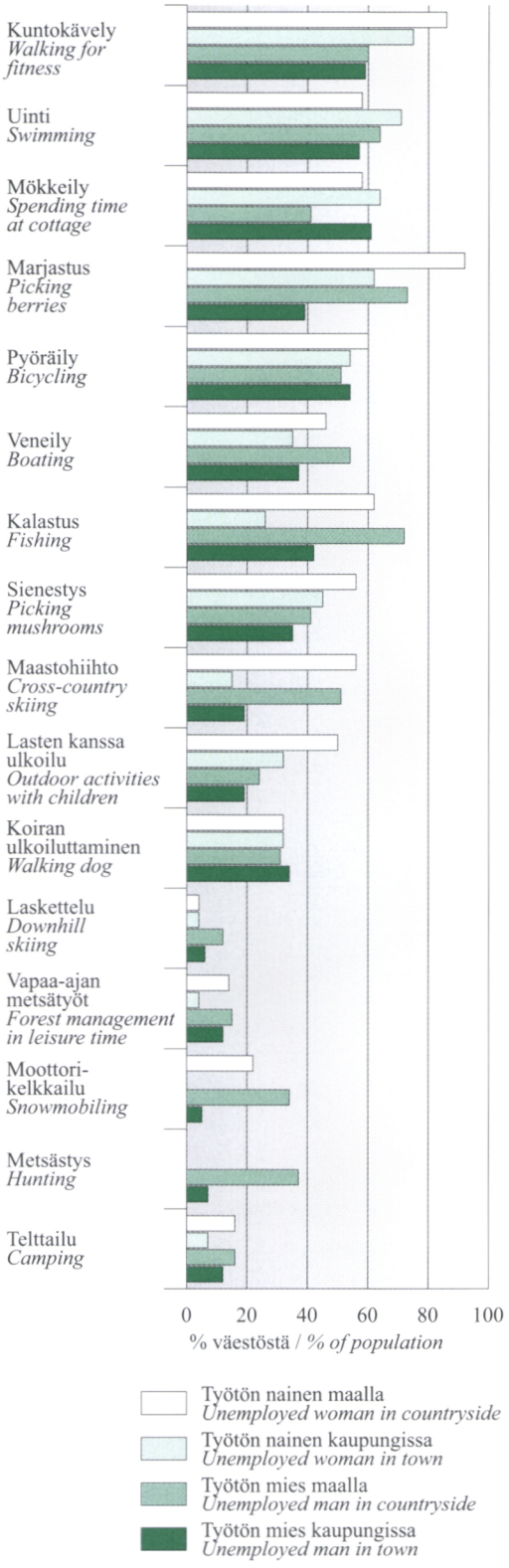
Lapsiperheellisten viisi suosituinta ulkoiluharrastusta ovat uinti, kävely, marjastus, auringonotto ja lasten kanssa ulkoilu. Kesämökkeily, pyöräily, maastohiihto, kalastus ja veneily seuraavat suosituimmuudessa. Tästä päätellen näiden harrastusten vaatimat tiedot ja taidot periytyvät edelleen seuraaville sukupolville.

Maaseudun ja kaupunkien työttömien ulkoiluharrastaminen

Tässä tarkastellaan maaseudulla Pohjois- ja Itä-Suomessa asuvien työttömien ja toisaalta suurimmissa kaupungeissa asuvia työttömien henkilöiden ulkoiluharrastamista. Tarkastelun lähtökohtana on katsoa, onko näiden ryhmien ulkoiluharrastamisessa eroja verrattuna toisiinsa, työssäkäyviin ja muihin suomalaisiin. Maaseudulla elävillä työttömillä voidaan olettaa olevan luonto lähellä ja runsaasti vapaa-aikaa, mutta työtulojen puuttumisen takia ehkä muita vähemmän taloudellisia voimavaroja ulkoilun harrastamiseen. Kaupungissa asuvilla luonto on mahdollisesti suhteessa hieman kauempana, mutta ajankäytölliset mahdollisuudet ja taloudelliset rajoitukset ovat samat.

Maaseudulla työttömien miesten suosituimpia harrastuksia ovat marjastus, kalastus, veneily, uinti, maastohiihto ja kävely (kuva 2.3-6). Marjastuksen, kalastuksen ja maastohiihdon harrastamiseen heistä osallistuu huomattavasti useampi kuin koko väestöstä. Maaseudun työttömien miesten harrastuksiin kuuluu erityisesti metsästys ja moottorikelkkailu. Näihin harrastuksiin heistä osallistuu jopa muita maaseudulla asuvia miehiä useampi.

Kaupungissa asuvat työttömät miehet harrastavat eniten kesämökkeilyä, kuntokävelyä, uintia ja pyöräilyä. Verrattuna muihin kaupungissa asuviin ja koko väestöön kuntokävelyä heistä harrastavat hieman harvemmat ja pyöräilyä lähes yhtä moni. Kesämökkeily on useamman työttömän kaupunkilaismiehen harrastus verrattuna työttömiin maaseudun miehiin. Työttömät kaupunkilaismiehet ovat kuitenkin passiivisempia osanottajia



monissa muissa harrastuksissa kuin muut keskimäärin. Joidenkin harrastusten kohdalla erot ovat suuria työttömiin maalla asuviin verrattuna. Kaupungissa asuvista työttömistä huomattavasti harvemmat osallistuvat marjastukseen, kalastukseen, maastohiihtoon, moottorikelkkailuun ja metsästykseen verrattuna maalla asuviin.

Työttömien naisten harrastuserot kaupungissa ja maalla ovat osittain samansuuntaisia kuin miesten. Työttömät kaupunkilaisnaiset osallistuvat runsain joukoin kuntokävelyyn, uintiin, kesämökkeilyyn, marjastukseen, ja osallistumisosuudet ovat yhtä suuret tai korkeammat kuin muiden kaupungissa asuvien. Maaseudulla asuvien työttömien naisten suosituimpia harrastuksia ovat marjastus, kuntokävely, kalastus, uinti, kesämökkeily, sienestys ja maastohiihto. Huomattavasti useammat työttömät maalaisnaiset kuin muut naiset osallistuvat marjastukseen, joka kuuluu lähes kaikkien (92 %) harrastuksiin. Verrattaessa maaseudun sekä työssä käyviä että työttömiä naisia suurimmat erot löytyvät kesämökkeilystä, kalastuksesta ja vapaa-ajan metsätöistä, joita työttömät harrastavat enemmän kuin työssä käyvät naiset. Kalastukseen osallistuu 62 % työttömistä maalaisnaisista ja 50 % työssä käyvistä maalaisnaisista kun työttömistä kaupunkilaisnaisista osallistuu 26 % ja kaikista naisista 33 %. Puolet työttömistä maalaisnaisista käyttää vapaa-aikaa lasten kanssa ulkoiluun, työttömistä kaupunkilaisnaisista noin kolmannes. Työttömät naiset sekä kaupungissa että maalla harrastavat muita naisia merkittävästi vähemmän laskettelua.

Marjastus, kalastus ja moottorikelkkailu ovat harrastuksia, joita maaseudulla asuvat sekä työttömät miehet että työttömät naiset harrastavat huomattavasti aktiivisemmin kuin muut suomalaiset. Moottorikelkkailu on har-

Kuva 2.3-6. Työttömien ulkoiluharrastaminen maalla ja kaupungissa.

Kuva 2.3-6. Participation in outdoor activities by unemployed persons living in the biggest towns and in the countryside.

rastus, joka vaatii rahaa sekä kelkkaan että polttoaineisiin. Työttömistä osallistuu useimpiin harrastuksiin joko yhtä moni tai useampi kuin koko väestöstä. Muidenkin harrastusten suhteen voisi päätellä, ettei työttömyys maaseudulla näyttäisi muodostavan mitään erityistä estettä osallistua ulkoilu- ja luontoharrastuksiin. Päinvastoin työttömät käyttävät luontoalueiden läheisyyden ja runsaan vapaa-ajan mahdollisuudet hyväkseen osallistuakseen aktiivisesti moniin harrastuksiin. Ulkoilun harrastamisen suhteen heitä ei voi pitää 'syrjäytyneinä'. Kaupungeissa työttömien harrastaminen keskittyy arkiulkoiluun, joka ei vaadi suuria taloudellisia panostuksia. Ainoa poikkeus on kesämökkeily, joka on varsin monien työttömienkin ulottuvilla.

Maaseudulla ja kaupungissa asuvien suosituimmat ulkoiluharrastukset

Tässä tarkastellaan maaseudulla ja kaupunkiympäristössä asuvien suosituimpien ulkoiluharrastusten ja harrastuskertojen määrien mahdollisia eroja. Taulukkoon 2.3-6 on kerätty sekä miesten että naisten viisi suosituinta harrastusta osallistumisosuuksineen, ja kyseisten harrastusten keskimääräiset harrastuskerrat vuoden aikana.

Viiden suosituimman listat sekä maalla että kaupungissa niin miehillä kuin naisilla sisältävät neljä yhteistä kiinnostuksen kohdetta: uinnin, kävelyn, pyöräilyn ja marjastuksen. Kaupunkilaisten listalle pääsee viidenneksi mökkeily, maaseudulla asuvien miesten listalle kalastus ja maaseudun naisten listalle sienestys. Harrastuskertojen määrissä ei myös ole juurikaan eroja maaseudulla ja kaupungeissa asuvien kesken. Naisten ja miesten kesken merkittävä ero on naisten lukuisampi kävelykertojen määrä.

Eroja kaupunkilaisten ja maaseudun asukkaiden välille löytyy toki joistakin harrastuksista. Metsästys on maaseudun miesten keskuudessa useampien mielenkiinnon kohteena kuin kaupungissa asuvien, vaikka harrastuskertojen määrässä ei ole suuria eroja. Moottorikelkkailun harrastajia on maaseudulla asuvista useampi, ja myös harrastuskertoja on heillä enemmän kuin kaupungissa asuvilla harrastajilla.

Pohjois-Suomen ja Etelä-Suomen väestöjen ulkoiluharrastaminen

Suosituimpien harrastusten listan pohjalta tarkasteltuna Etelä-Suomen (Uusimaata lukuunottamatta) ja Pohjois-Suomen asukkaiden ulkoiluharrastaminen eroaa varsin vähän. Niin pohjoisessa kuin etelässäkin sekä miesten että naisten keskuudessa ovat samat harrastukset suosituimpia eli kävely, pyöräily, mökkeily, uinti ja kalastus. Uintiin osallistujia on etelässä selvästi enemmän kuin pohjoi-

Taulukko 2.3-6. Maaseudulla ja kaupungissa asuvien ulkoiluharrastaminen.
Table 2.3-6. Participation in outdoor activities by urban and rural population.

Harrastusten suosituimmuusjärjestys osallistumisosuuksien mukaan
The popularity of outdoor activities by participation rate

Kaupungissa asuvat / *Urban residents*			
Miehet / *Male*		**Naiset** / *Female*	
Harrastus *Activity*	Kerrat *Times*	Harrastus *Activity*	Kerrat *Times*
Uinti *Swimming*	23	Kävely *Walking*	123
Mökkeily *Summer cottage*	33	Uinti *Swimming*	26
Kävely *Walking*	100	Mökkeily *Summer cottage*	34
Pyöräily *Bicycling*	59	Pyöräily *Bicycling*	62
Marjastus *Picking berries*	6	Marjastus *Picking berries*	7

Maalla asuvat / *Rural residents*			
Miehet / *Male*		**Naiset** / *Female*	
Harrastus *Activity*	Kerrat *Times*	Harrastus *Activity*	Kerrat *Times*
Uinti *Swimming*	24	Marjastus *Picking berries*	10
Marjastus *Picking berries*	8	Kävely *Walking*	124
Kävely *Walking*	105	Uinti *Swimming*	26
Kalastus *Fishing*	14	Pyöräily *Bicycling*	56
Pyöräily *Bicycling*	54	Sienestys *Picking mushrooms*	8

sessa. Neljän muun harrastuksen osallistumisosuudet ovat hyvin lähellä toisiaan. Harrastuskertojenkin määrissä on varsin vähän eroja. Uintikertoja ja mökkeilypäiviä kertyy etelässä enemmän, ehkä pitemmän kesäkauden ansioista, kun taas kalastuskertoja (ongintaa) on pohjoisessa hieman runsaammin.

Etelän ja pohjoisen eroja löytyy, kun tarkastellaan erityisesti metsään liittyviä harrastuksia sekä joitakin erityisharrastuksia. Marjastukseen osallistuminen on pohjoisessa tavallisempaa, kun taas sienestykseen osallistuminen etelässä on yleisempää. Pohjoisessa marjastajilla on enemmän harrastuskertoja, kun taas etelässä sienestäjillä on hiukan enemmän harrastuskertoja kuin pohjoisen harrastajilla. Metsästysharrastus on pohjoisessa huomattavasti suositumpi harrastus, sillä Etelä-Suomessa sitä harrastaa vain 5 %, kun taas Pohjois-Suomessa harrastajia on 17 %. Harrastajien kesken ei taas ole kovin suuria eroja harrastuskertojen määrissä. Kalastusharrastuksista pohjoisessa harrastetaan enemmän kuin etelässä pilkkimistä, mikä on varsin ymmärrettävää pitemmän talven tarjotessa siihen enemmän mahdollisuuksia. Hiihtämisen suhteen on suunta samanlainen eli pohjoisessa useampi kuin etelässä harrastaa hiihtämistä, ja heillä on enemmän hiihtokertoja talven aikana. Suhteellisesti suuria eroja esiintyy esimerkiksi purjehtimisen harrastamisessa, johon Etelä-Suomessa osallistuu kolme prosenttia väestöstä mutta pohjoisessa vain yksi prosentti. Muun tyyppisessä veneilyssä ei ole kovin suuria eroja.

Vertailu aikaisempien tutkimusten tuloksiin

Koska aikaisemmin ei Suomessa ole tehty koko väestöä koskevaa ja eri harrastusmuotoja kattavaa tutkimusta ulkoilun harrastamisesta, vertailua aikaisempaan tilanteeseen voidaan tehdä vain hyvin suppeasti ja useimpien ulkoiluharrastusten osalta ei olleenkaan. Tuloksia on joiltakin osin mahdollista vertailla Tilastokeskuksen vapaa-ajantutkimuksessa vuoden 1991 tekemiin mittauksiin suomalaisten osallistumisesta eräisiin ulkoiluharrastuksiin (Liikkanen ym. 1993). Vapaa-ajantutkimuksessa ja tässä tutkimuksessa on ulkoiluun osallistumista mitattu samalla tavalla ('onko harrastanut 12 viimeksi kuluneen kuukauden aikana') vain joitakin harrastuksia kuten kalastus, metsästys, marjastus, sienestys ja veneily. Taulukossa 2.3-7 on koottu neljän ulkoiluharrastuksen osallistumisosuudet sukupuolen, iän ja asuinpaikkakunnan koon mukaisissa luokissa.

Kalastuksen ja metsästyksen harrastamisessa muutokset ovat koko väestön tasolla pieniä tai lähes olemattomia, lukujen erotus mahtuu virhemarginaaliin. Naisten osallistumisessa kalastukseen on mahdollisesti tapahtunut hieman lisääntymistä ja miesten osallistumisessa vastaavasti saman verran vähentymistä. Näiden mittausten valossa suuri muutos on iäkkäimmän ryhmän osallistumisen lisääntyminen. Tämäkin ero kyllä saattaa osittain johtua myös eroista iäkkäimmän ryhmän otoksessa. Tässä tutkimuksessa iäkkäimmässä ryhmässä ovat 65–74-vuotiaat, kun Vapaa-aikatutkimus 1991:ssä oli mukana kaikki 65 vuotta täyttäneet ilman yläikärajaa. Kalastukseen osallistumisessa on jonkin verran eroja myös eri asuinpaikkakuntien välillä, sillä aikaisemmassa, vuoden 1991 tutkimuksessa paikkakunnan koolla ei ollut sanottavasti merkitystä, mutta tämän tutkimuksen tulokset osoittavat pienten paikkakuntien asukkaista huomattavasti useamman osallistuvan kalastukseen kuin suurten kaupunkien asukkaista.

Metsästyksen harrastamisessa muutoksia on vähän tai ei lainkaan. Jonkinlaisena mahdollisena muutossuuntana näyttäisi olevan, että metsästystä harrastavat asuvat pienemmillä paikkakunnilla, ja kaupungissa on entistä vähemmän metsästyksen harrastajia. Muutos koskee ensisijaisesti miesväestön osallistumista, sillä metsästystä harrastavien naisten pieni joukko on pysynyt ennallaan.

Marjastuksen harrastamisessa näyttää olevan selvä muutos. Vuonna 1991 kaksi kolmesta suomalaisesta harrasti marjastusta, mutta vuonna 2000 enää reilut puolet. Muutos on tapahtunut tasaisesti miesten ja naisten ryhmissä ja kaikissa muissa ikäryhmissä

Taulukko 2.3-7. Kalastuksen, metsästyksen, marjastuksen ja veneilyn osallistumisosuudet 1991*) ja 2000.
Table 2.3-7. Participation rates for fishing, hunting, picking berries and boating in 1991 and 2000.

		Osallistumisosuus, % / *Participation rate, %*							
		Kalastus *Fishing*		Metsästys *Hunting*		Marjastus *Picking berries*		Veneily *Boating*	
		–91	–00	–91	–00	–91	–00	–91	–00
Koko väestö *Total population*		45	46	9	8	65	56	34	47
Sukupuoli *Sex*	Nainen *Female*	30	33	1	1	71	62	27	40
	Mies *Male*	62	59	17	15	58	49	42	54
Ikä *Age*	15–24	49	47	8	7	45	38	43	51
	25–44	51	50	12	8	69	54	39	52
	45–64	48	46	9	8	78	66	34	45
	65–74	23	32	4	5	51	54	14	28
Asuinkunnan kuntakoko *Size of municipality of residence*	< 4000 asukasta / *inhabitants*	45	51	14	15	70	61	31	44
	4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	46	48	11	13	69	65	32	45
	10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	45	46	11	10	68	60	35	46
	25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	47	48	8	5	64	54	35	49
	> 100 000 asukasta / *inhabitants*	43	41	4	3	56	46	36	47

*) Vapaa-ajan tutkimuksessa otokseen kuuluivat kaikki yli 65-vuotiaat.
Lähde: Liikkanen ym. 1993.

paitsi kaikkein vanhimmassa (tässä voi kyseessä olla vain ikäluokkajaottelusta johtuva ero). Edelleen pienillä paikkakunnilla marjastavat useammat kuin kaupungeissa, mutta harrastaminen on vähentynyt tasaisesti kaikenkokoisilla paikkakunnilla.

Veneilyn harrastaminen sen sijaan näyttäisi olevan kasvussa. Kun 1991 noin joka kolmas harrasti veneilyä, vuonna 2000 veneiljöiden joukko oli kasvanut lähes puoleen suomalaisista. Muutos on tapahtunut tasaisesti niin miesten kuin naisten ryhmissä, kaikissa ikäryhmissä ja kaiken kokoisilla paikkakunnilla. Tosin vapaa-aikatutkimuksessa vuonna 1991 kysyttiin ensin osallistumista purjehdukseen ja sitten veneilyyn, jolloin osa purjehduksen harrastajista on saattanut jäädä pois veneilyyn osallistumisen mittauksesta. Tämän tutkimuksen mittauksessa veneilyyn on sisällytetty kaikki veneilytyylit, myös purjehdus. Tässä tutkimuksessa purjehdukseen osallistuminen mitattiin myös erikseen: matkapurjehdukseen osallistuu 3 % ja pienvenepurjehdukseen 1 % koko väestön tasolla. Vuoden 1991 mittauksessa purjehdukseen osallistui 4 %. Purjehdukseen osallistuminen ei siis ole juurikaan muuttunut. Jos veneilyn osallistumisosuuteen vuoden 1991 mittauksessa lisätään jokunen prosentti purjehduksen harrastajia, ei koko veneilyharrastuksen muutos ole aivan niin suuri kuin ensin näyttää, mutta kuitenkin merkittävä.

Suuntaa-antavia tuloksia väestön ulkoiluun osallistumisesta on julkaistu myös Sieväsen (1995) reittiharrastamista koskevan tutkimuksen yhteydessä. Tuolloin mittauksen ajankohta oli myös loppuvuosi 1991 kuten Vapaa-ajan tutkimuksessa, joten mittaukset tukevat jossain määrin toisiaan. Marjastuksen osallistumisosuus oli ko. tutkimuksessa 64 %, joten se vahvistaa marjastuksen suosion laskua. Sienestyksen osuus oli Vapaa-aikatutkimuksessa 41 %, reittiharras-

tamistutkimuksessa 40 % ja tässä tutkimuksessa 38 %. Näiden lukujen valossa kiinnostus sienestykseen on jokseenkin ennallaan (erot virhemarginaalien rajoissa). Retkeilyyn ja patikointiin osallistui v. 1991 24 % ja nyt 23 %, joten siinä ei ole muutoksia. Telttailun suosio on pysynyt ennallaan (12 %/1991 ja 12 %/2000) kun kesämökkeilyn suosio vaikuttaisi lisääntyneen (45 %/1991 ja 56/2000). Maastohiihtoon osallistui v. 1991 41 % ja nyt 40 % (taulukko 2.3-8) ja lasketteluun v. 1991 19 % ja nyt 15 %. Tämän perusteella hiihtoharrastusten suosio on mahdollisesti hieman laskenut tai pysynyt ennallaan. Lumiolosuhteet voivat vaikuttaa osallistumisosuuteen vuosittain. Moottorikelkkailuun osallistui v. 1991 8 % ja nyt 10 %, joten se on jokseenkin entisellään.

Kävelylenkkeilyä harrasti vuoden 1991 mittauksessa 83 % ja nyt 68 %. Pyöräily oli vuonna 1991 varsin suosittua eli 66 % ilmoitti harrastavansa sitä. Nyt pyöräilyä ilmoitti harrastavansa 55 %. Erot ovat merkittäviä. Jonkin verran eroja voivat selittää mittausten erot. Tässä tutkimuksessa kävely ja pyöräily ovat selvästi vapaa-ajan harrastuksia, kun työ- ja asioimismatkat suljettiin pois. Vuoden 1991 mittauksessa ei työ- ja asioimismatkoja ehkä onnistuttu poistamaan yhtä tehokkaasti.

Koska useimmista ulkoilu- ja luontoharrastuksista ei ole aikaisempia koko väestöä koskevia mittauksia, tämän tutkimuksen tuloksista yksinään ei voida päätellä mahdollisia muutostrendejä. Lisäksi mittausten erilaisuus aiheuttaa lisää epävarmuutta lukujen vertailuun. Selviä muutoksia vaikuttaisi olevan marjastuksen väheneminen ja veneilyn lisääntyminen. Useiden harrastusten kuten sienestyksen, kalastuksen, metsästyksen tai retkeilyn suosio on kuitenkin säilynyt ennallaan.

Vaikka luonnon virkistyskäytössä tapahtuu varmaankin muutoksia koko ajan kuten kaikilla muillakin elämänalueilla, muutosvauhti on todennäköisesti suhteellisen hidas. Muutoksia tapahtuu enemmän harrastustyyleissä ja ennen kaikkea varusteissa, mutta luonnossa virkistäytyminen ja ulkoilun perusharrastukset säilyvät. Kävelyn harrastustyyleissä tapahtui nopea ja näkyvä muutos tämän tutkimuksen toteuttamisen aikana 1997–2000. Kun tämän tutkimuksen mittaukset alkoivat, sauvakävelyä ei juurikaan ollut, eikä sitä arvattu ottaa omana harrastuksenaan mittauksen kohteeksi. Nyt sauvakävely on mitattu osana kuntokävelyä. Tämän mittauksen perusteella emme kuitenkaan voi sanoa, lisääntyikö kävelyharrastus sauvakävelyn myötä vai onko kyseessä vain samojen kävelyn harrastajien tyylimuutos eli ennen käveltiin ilman sauvoja ja nyt sauvojen kanssa. Luonnossa virkistäytymisen ja ulkoiluharrastamisen varsinaiseen muutosten seurantaan päästään vasta tulevina vuosina, mikäli tässä aloitettua seurantatutkimusta voidaan tulevaisuudessa toteuttaa.



Yhteenveto

Luonnossa virkistäytyminen eri muodoissaan on osa lähes kaikkien suomalaisten vapaa-ajanviettoa, ja monille merkittävä osa elämäntapaa. Vuoden aikana 97 % suomalaisista harrastaa ulkoilua ja luonnossa virkistäytymistä. Kahdelle kolmasosalle ulkoilu on varsin säännöllistä ja usein tapahtuvaa eli he

ulkoilevat keskimäärin vähintään kerran viikossa. Suosituimpia ulkoiluharrastuksia ovat kävely, uinti luonnon vesissä, mökkeily, marjastus, sienestys, pyöräily, luonnon tarkkailu ja maisemien ihailu, veneily, kalastus, murtomaahiihto, auringonotto rannalla, eväsretket sekä pienpuiden ja oksien keräily kotitarvekäyttöön (taulukko 2.3-8). Mökkeily on yksi suosituimmista tavoista olla luonnossa, ja mökkeilyyn liittyvät monet suosituimmista harrastuksista kuten uinti, kalastus, veneily, marjastus sekä puiden ja oksien keräily. Varsinkin kaupungeissa asuville mökinkäyttömahdollisuus on tärkeää, sillä kaksi kolmesta kaupungissa asuvasta viettää ainakin osan lomastaan tai muusta vapaa-ajastaan mökillä.

Harrastamisen useus vaihtelee suuresti eri harrastusten välillä. Arkiulkoiluksi voidaan kutsua sellaisia harrastuksia, joita harrastetaan hyvin usein, keskimäärin kerran viikossa. Sellaisia ovat kävely, koiran ulkoiluttaminen, pyöräily, juoksulenkkeily ja lasten kanssa ulkoilu. Luonnon, erityisesti lintujen tarkkailua ja maisemien ihailua harrastetaan usein yhdessä muun ulkoilun kanssa.

Harrastuksia, joihin osallistuu varsin suuri osa väestöstä, mutta joiden harrastuskerrat vuoden aikana eivät nouse kovin suuriksi, ovat auringonotto, marjastus ja sienestys. Nämä kaikki ovat vuodenaikaan ja melko lyhyeen ajanjaksoon sidottuja harrastuksia. Kalastus on merkittävä harrastus sikäli, että sitä harrastaa lähes puolet suomalaisista, ja harrastuskertojakin kertyy melko paljon. Metsästystä harrastaa suhteellisen pieni joukko, mutta harrastajilla on paljon harrastuskertoja.

Väestöryhmittäin tarkasteltuna ulkoilun ja luonnossa virkistäytymisen harrastamisessa on sekä kaikille tyypillisiä asioita että myös joitakin eroja, esimerkiksi sukupuolen ja iän suhteen. Perinteisistä ulkoiluharrastuksista kalastus ja metsästys ovat *miesten* suosiossa, mutta kiinnostus kalastukseen on kohtalainen myös naisten piirissä. *Naisten* joukossa on kävelyn harrastajia enemmän kuin miesten joukossa, mutta myös marjastus ja yrttien ja kukkien poiminta on useammin nai-

Taulukko 2.3-8. Yhteeenveto: ulkoiluharrastuksiin osallistuminen ja frekvenssit.
Table 2.3-8. Summary: Percentages and frequencies of participation in outdoor activities.

Ulkoiluharrastus *Outdoor activity*	Osallistumis-osuus, % *Participation rate, %*	Kertoja vuodessa *Number of times per year*
Ulkoilu metsissä ja puistoissa ***Recreation in forests and parks***		
Kävely *Walking*	68	114
Marjastus *Picking berries*	56	8
Mökkeily *Spending time at cottage*	56	31
Pyöräily *Bicycling*	55	48
Luonnon tarkkailu, maisemien katselu *Observing and sightseeing in nature*	48	55
Sienestys *Picking mushrooms*	38	7
Auringonotto rannalla *Sunbathing on the beach*	31	7
Eväsretkeily *Picnicking*	30	7
Puiden ja oksien keräily *Collecting small wood*	30	12
Lasten kanssa ulkoilu *Outdoor activities with children*	30	55
Koiran ulkoiluttaminen *Walking dog*	25	248
Patikointi *Hiking*	23	31
Yrttien ja kukkien keräily *Picking herbs and flowers*	17	7
Juoksulenkkeily *Running, jogging*	16	61
Lintuharrastus *Studying birds*	14	120
Telttailu *Camping*	12	6
Vapaa-ajan metsätyö *Forest management in leisure time*	10	9
Metsästys *Hunting*	8	22
Erävaellus *Backpacking*	8	9
Ulkoilu vesillä / *Recreation in water areas*		
Uinti *Swimming*	67	26
Veneily *Boating*	47	24
Kalastus *Fishing*	46	31
Ulkoilu lumella ja jäällä / *Winter recreation*		
Maastohiihto *Cross-country skiing*	38	19
Laskettelu *Downhill skiing*	15	8
Moottorikelkkailu *Snowmobiling*	10	13

sen kuin miehen harrastus. Miehet ja naiset harrastavat tasapuolisesti uintia, maastohiihtoa ja luontoharrastuksia.

Nuoret ovat kiinnostuneita monista eri tavoista ulkoilla ja heillä on useampia ulkoiluharrastuksia kuin muilla. Nuoret eivät kuitenkaan harrasta muita useammin. *Keski-ikäiset* ovat keskimäärin varsin aktiivisia ulkoilijoita. Heillä on paljon ulkoiluharrastuksia ja kohtalaisen paljon harrastuskertoja. *Iäkkäimmät* suomalaiset puolestaan eivät osallistu enää aivan yhtä aktiivisesti ulkoiluun, eivätkä yhtä moniin lajeihin kuin nuoremmat. Tyypillisissä ulkoiluharrastuksissaan he ovat kuitenkin aktiivisia, ja ulkoilukertoja niissä kertyy runsaasti. Lapsiperheelliset ulkoilevat yhtä paljon kuin muutkin. Maaseudulla ja kaupungeissa asuvien ja Etelä-Suomessa ja Pohjois-Suomessa asuvien kesken on yllättävän vähän eroja siinä, mihin harrastuksiin osallistutaan ja miten paljon ulkoillaan. Suurimmat suhteelliset erot ovat esimerkiksi metsästykseen tai matkapurjehtimiseen osallistumisessa, mikä selittyy virkistysmahdollisuuksien eroilla. Ulkoilun harrastamisessa on huomattavia eroja maaseudulla asuvien ja kaupungissa asuvien työttömien henkilöiden välillä. Maaseudulla asuville työttömyys ei näytä olevan este harrastaa monipuolisesti ulkoilua, mutta kaupungeissa asuvat työttömät osallistuvat pääasiassa arkiulkoiluun, minkä harrastamisesta ei aiheudu kustannuksia. Poikkeuksena on mökkeilyn harrastaminen, johon varsin monella työttömällä kaupunkilaisella on mahdollisuus.

Suomalaisten osallistuminen erilaisiin ulkoiluharrastuksiin on aktiivista ja monipuolista. Erittäin myönteinen havainto on se, että ulkoilua harrastetaan kaikissa väestöryhmissä. Miehet ja naiset ulkoilevat lähes tasapuolisesti, vaikkakin osallistuvat osittain eri harrastuksiin. Ulkoilua harrastetaan koko elämänkaaren ajan. Ulkoilun harrastaminen on tavallista kaikissa ammattiryhmissä ja eri puolilla maata asuvien keskuudessa. Väestössä on kuitenkin jonkin verran henkilöitä, joiden ulkoilu on melko vähäistä.

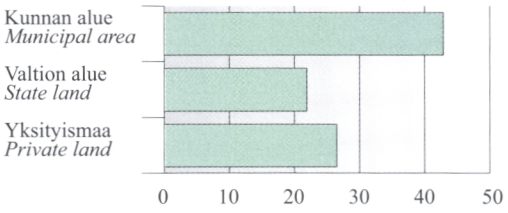
2.3.3 Lähiulkoilu

Lähiulkoilukerran kuvaus

Lähiulkoilulla tarkoitetaan ulkoilua, virkistäytymistä ja liikuntaa luonnossa kodin läheisyydessä, niin että ulkoilukerta ei edellytä yöpymistä. Lähiulkoilukerroista 34 % tehdään pääasiassa kävelyn vuoksi (tilasto 33). Lähiulkoilu kestää keskimäärin 1,5 tuntia (med), ja tapahtuu useimmin jonkun perheenjäsenen seurassa. Kaupungeissa ulkoilu suuntautuu tavallisimmin kunnan ulkoilualueille ja maaseudulla alueille, jotka eivät ole erityisesti virkistyskäyttöön varattuja kuten talousmetsiin. Ulkoilemaan lähdetään kotoa käsin useimmiten jalkaisin (71 %) tai alueelle siirrytään omalla autolla (24 %). Noin 80 % lähiulkoilukerroista ei aiheuta välittömiä kustannuksia. Lähiulkoilun kohdealueella on vuoden aikana käyty tyypillisesti noin 20 kertaa.

Aluetyypin mukaan

Kuntien lähivirkistykseen käytetyillä alueilla 80 % ulkoilukerroista tapahtuu harrastaen jotain kahdeksasta tyypillisimmästä harrastuksesta (tilasto 34). Kävelyn (43 % kerroista, kuva 2.3-7) jälkeen seuraavaksi tyypillisimpiä harrastuksia ovat koirien ulkoiluttaminen, pyöräily, juoksulenkkeily ja lasten kanssa ulkoilu. Ulkoilukerroista 4 % on hiihtokertoja. Yli 40 % kuntien alueiden lähiulkoilukerroista tapahtuu yksin ja 35 % perheen seurassa. Ulkoiluajat kuntien alueilla ovat melko lyhyitä; noin 75 % ulkoilukerroista ei kestä kahta tuntia kauempaa. Myös kustannukset ovat alhaiset, sillä 80 % ulkoilukerroista ei aiheuta ulkoilijalle kustannuksia.



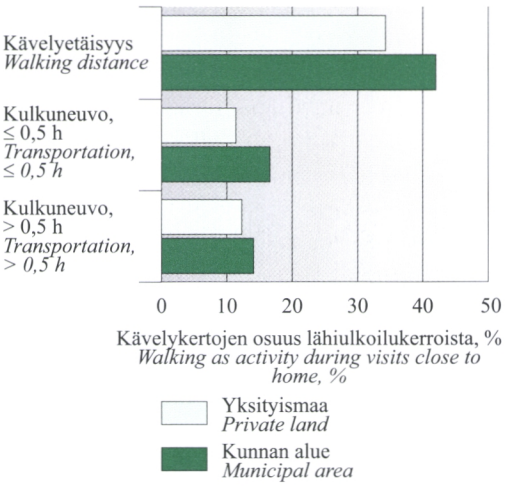
Kuva 2.3-7. Kävely lähiulkoilun pääasiallisena harrastuksena eri aluetyypeillä.
Figure 2.3-7. Walking as the main activity in close-to-home recreation according to area type.

Valtion alueilla harrastusten kirjo on laajempi kuin kuntien alueilla ja tyypillisimmät lähiulkoiluharrastukset kattavat vain 60 % ulkoilukerroista. Heti kävelylenkkeilyn jälkeen seuraavaksi tavallisin harrastus valtion alueilla on kalastus, jonka puitteissa vietetään lähes viidesosa ulkoilukerroista. Valtion alueilla ulkoillaan tyypillisesti perheen seurassa, mutta lähes yhtä usein muiden tuttavien ja ystävien kanssa 2–5 hengen ryhmissä. Lähes puolet valtion alueiden lähiulkoilukerroista kestää yli neljä tuntia. Verrattuna muihin alueisiin valtion alueilla ulkoiluun käytetään enemmän rahaa, mikä osittain selittyy suuremmilla matkustuskustannuksilla.

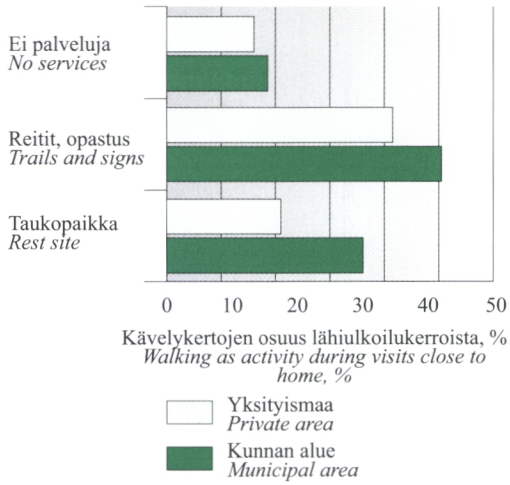
Yksityismailla tai vesialueilla ulkoiltaessa tyypillisimpiä harrastuksia ovat kävelylenkkeily, koiran ulkoiluttaminen, kalastus, pyöräily ja kesämökkeily. Kuitenkin 35 % ulkoilukerroista tapahtuu muiden kuin tilastossa 34 kuvatun kahdeksan suosituimman harrastuksen parissa. Yksin tai perheen seurassa ulkoilu on lähes yhtä tavallista. Ulkoilukerrat jakautuvat kestoltaan varsin tasaisesti; noin neljäsosa on alle tunnin ulkoilukertoja ja saman verran on myös yli neljän tunnin ulkoilukertoja. Noin 70 % ulkoilukerroista ei aiheuta kustannuksia.

Saavutettavuuden mukaan

Lähiulkoiluharrastukset vaihtelevat alueen etäisyyden mukaan. Kävelyetäisyydellä olevia lähialueita käytetään jokapäiväisiin harrastuksiin: kävelyyn ja juoksulenkkeilyyn, pyöräilyyn, koiran ulkoiluttamiseen sekä lasten kanssa ulkoiluun (esim. kuva 2.3-8 ja tilasto 33). Samat harrastukset esiintyvät yleisinä samalla etäisyydellä sijaitsevilla niin kuntien alueilla kuin yksityismaillakin. Kuntien alueilla, jotka sijaitsevat korkeintaan puolen tunnin automatkan päässä, käydään muita alueita useammin myös hiihtämässä, mikä tietenkin on yhteydessä kuntien tarjoamaan latujen ylläpitoon laajemmilla ulkoilualueilla. Kalastusta varten matkustetaan tyypillisimmin yli puolen tunnin ajomatkan päähän niin kuntien alueilla kuin muillakin



Kuva 2.3-8. Kävely lähiulkoilun pääasiallisena harrastuksena saavutettavuudeltaan erilaisilla alueilla.
Figure 2.3-8. Walking as the main activity in close-to-home recreation according to distance of the area.



Kuva 2.3-9. Kävely lähiulkoilun pääasiallisena harrastuksena palveluiltaan erilaisilla alueilla.
Figure 2.3-9. Walking as the main activity in close-to-home recreation according to services.

vesialueilla kalastettaessa.

Kävelyetäisyydellä sijaitsevilla alueilla ulkoillaan lähes joka toisessa tapauksessa yksin, joskin näillä alueilla myös perheen seura on varsin tyypillinen. Kauempana automatkan päässä sijaitsevilla alueilla käydään myös yli 40 % kerroista perheen seurassa. Kuitenkin yli puolen tunnin päässä olevilla alueilla myös ystävien ja tuttavien seura on yhtä tavallinen. Yli puolen tunnin päässä sijaitsevilla alueilla käydään usein myös suuremmalla, yli kuuden hengen seurueella. Kävelymatkan päässä olevilla alueilla ulkoiltaessa yli 40 % ulkoilukerroista kestää lyhyemmän ajan kuin yhden tunnin. Jos taas alueelle ajetaan yli puolituntia autolla, yli 60 % kerroista kestää yli 4 tuntia. Myös ulkoilukerran kustannukset ovat sitä suuremmat, mitä kauempana alue sijaitsee.

Palveluiden mukaan

Eri lähiulkoiluharrastuksiin valitaan palvelutasoltaan erilaisia alueita (tilasto 34). Niillä alueilla, joilla ei ole rakennettuja polkuja tai muita palveluita, harrastusten kirjo on varsin laaja. Kävelylenkkeilyn ja koiran ulkoiluttamisen jälkeen suosituin harrastus on kalastus, mutta myös lasten kanssa ulkoillaan näillä alueilla. Kuitenkin vain puolet ulkoilukerroista on tilastossa 34 esitetyn kahdeksan tyypillisimmän harrastuksen ulkoilukertoja. Palveluttomista alueista kunnan alueilla ulkoillaan tyypillisimmin ystävä- tai tuttavaporukassa (n. 60 % kerroista) ja muilla kuin kunnan tai valtion alueilla taas ulkoillaan suhteellisesti useammin yksin (n. 40 % kerroista).

Alueilla, joilla on polkuja tai ulkoiluteitä, lähes puolet ulkoilukerroista on kävelylenkkeilykertoja (kuva 2.3-9). Näillä alueilla suosittuja ovat myös koiran ulkoiluttaminen ja pyöräily. Lähes puolet ulkoilukerroista tapahtuu yksin. Ulkoiluajat ovat lyhyitä ja kustannuksia ei yleensä aiheudu.

Kunnan alueilla, joilla on polkujen lisäksi *tauko tai harrastuspaikkoja,* kävelyn jälkeen seuraavaksi tyypillisimpiä harrastuksia ovat hiihto ja pyöräily. Useammin kuin muilla alueilla näillä alueilla ulkoillaan perheen seurassa ja ulkoilukerrat kestävät kauemmin kuin muun varustustason alueilla. Kuitenkin kolme neljästä ulkoilukerrasta näillä alueilla ei aiheuta ulkoilijalle kustannuksia. Ulkoilukerrat yksityismailla oleville tauko- ja harras-

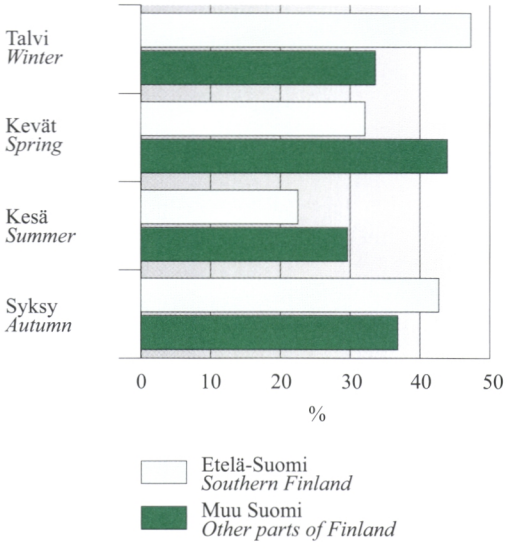
tuspaikoin varustetuille alueille eroavat kuntien vastaavien alueiden ulkoilukerroista siinä, että harrastusten kirjo on laajempi ja ulkoilukerrat kestävät kauemmin ja aiheuttavat hieman enemmän kustannuksia.

Vuodenajan mukaan

Lähiulkoilukertojen harrastukset vaihtelevat vuodenajasta riippuen. Kävelylenkkeilyä harrastetaan suhteellisesti enemmän talvi- ja syyskuukausina (kuva 2.3-10 ja tilasto 35), samoin lasten kanssa ulkoilua. Talvisin noin 6 % ulkoilukerroista on hiihtokertoja. Erityisesti kesäisin harrastusten kirjo on laaja ja kahdeksan tavallisinta tilastoitua lähiulkoilukerran harrastusta kattaa vajaan 70 % kesän lähiulkoilukerroista. Kävelyn, koirien ulkoiluttamisen ja lasten kanssa ulkoilun ohella tällöin tyypillisimpiä lähiulkoiluharrastuksia ovat pyöräily, kalastus ja kesämökillä piipahtaminen. Ulkoilukerroista 4 % on uintikertoja.

Syksyisin ulkoillaan muita vuodenaikoja useammin yksin. Talvisin ja keväisin ulkoiluseurana on perhe useammin kuin muina vuodenaikoina. Kesällä lähiulkoilu tapahtuu muita vuodenaikoja useammin myös suuremmalla tuttava- tai ystäväporukalla. Muualla Suomessa kuin etelässä myös syksyisin ulkoillaan paljon muussa kuin perheseurassa, mikä selittynee sieni-, marjastus- ja metsästysporukoiden koostumuksella.

Yli neljän tunnin ulkoilukertoja on muualla Suomessa enemmän kuin etelässä, jossa kuitenkin kesäisistä ulkoilukerroista noin viidesosa kestää yli neljä tuntia. Syksyllä ja talvella noin 40 % ulkoilukerroista on alle tunnin mittaisia. Kesällä lähiulkoilukertaan käytetään enemmän rahaa, näin erityisesti Etelä-Suomessa, jossa muutenkin lähiulkoilun kustannukset ovat korkeammat kuin muualla. Etelä-Suomessa 69 % lähiulkoilukerroista ei kuitenkaan aiheuta välittömiä kustannuksia ulkoilijoille kesälläkään, talvella vastaava luku on 80 %.



Kuva 2.3-10. Kävely lähiulkoilun pääasiallisena harrastuksena eri vuodenaikoina.
Figure 2.3-10. Walking as the main activity in close-to-home recreation according to season.

Lähiulkoilukertojen jakautuminen

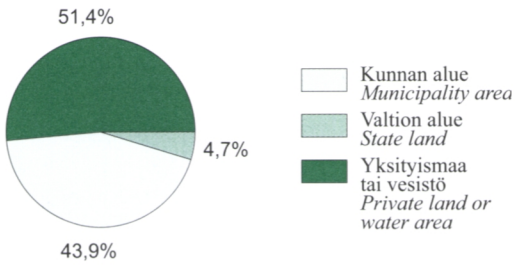
Lähiulkoiluun osallistuu 95 % suomalaisista. Kodin lähialueilla ulkoillaan keskimäärin 167 kertaa vuodessa eli lähes joka toinen päivä. Kuitenkin puolet väestöstä ulkoilee lähialueilla korkeintaan 122 kertaa vuodessa. Molemmat sukupuolet osallistuvat lähiulkoiluun lähes yhtä kattavasti, mutta naisille ulkoilukertoja kertyy hieman enemmän. Lähiulkoilu vähenee jonkin verran iän myötä, mutta myös 65–74-vuotiaista 92 % on osallistunut lähiulkoiluun vuoden aikana. Vaikka ulkoiluun osallistuminen vähenee iän myötä, ne ikääntyneet, jotka osallistuvat ulkoiluun, ovat keskimäärin aktiivisempia harrastajia kuin nuorempien ikäluokkien edustajat. Nuoret yksin ja kaksin asuvat ja pienten lasten vanhemmat ovat ryhmiä, joiden osallistumisosuus on korkea, mutta ulkoilukertojen määrä on taas korkeampi vanhemmilla yksin asuvilla, vanhemmilla pariskunnilla ja kouluikäisten lasten vanhemmilla. Myös koulutuksen suhteen tarkasteltuna ulkoilukertojen määrä ja osallistumisosuus ovat käänteisessä suhteessa, sillä korkea-asteen koulutuksen saaneilla osallistumisosuus on korkea, mutta ulkoilukertoja heillä on vähemmän kuin ulkoilevilla alemman koulutuksen saaneilla.

Lähiulkoilukertoja kertyy enemmän työttömille, eläkeläisille ja kotitaloutta hoitaville henkilöille kuin muiden sosioekonomisten ryhmien edustajille. Verrattuna muihin ryhmiin ylemmistä toimihenkilöistä puolestaan suurempi osa ylipäänsä osallistuu lähiulkoiluun.

Lähiulkoiluun osallistumisosuus ei näytä olevan selvässä suhteessa kunnan kokoon tai kaupunkimaisuuteen. Sen sijaan osallistumiskertoja näyttäisi olevan eniten asuinkunnan asukasluvun ollessa keskitasoa, noin muutaman kymmenen tuhannen luokkaa. Lähiulkoiluun osallistumisosuus on korkein Uudellamaalla ja Pohjois-Suomessa, mutta näillä alueilla ulkoilukertojen määrä on puolestaan keskimäärin pienempi kuin muualla maassa.

Aluetyypin mukaan

Lähiulkoilukerroista 44 % suuntautuu kuntien omistamille alueille, 5 % valtion retkeilyalueille tai kansallispuistoihin ja 51 % muille alueille, kuten yksityismaille, vesialueille tai kesämökille (kuva 2.3-11). Eri aluetyyppien tarjonta vaihtelee alueittain, joten läheskään aina ulkoilijalla ei ole valittavanaan erityyppisiä alueita virkistäytymistä varten. Näin ollen alueiden käyttäjät valikoituvat erityyppisille alueille käyttäjien omien mieltymysten lisäksi myös alueiden tarjontatilanteen mukaan.



Kuva 2.3-11. Lähiulkoilun jakautuminen aluetyypin alueille.

Figure 2.3-11. Close-to–home visits according to type of recreation area.

Kuntien alueiden käyttäjät

Naiset käyttävät miehiä useammin kuntien alueita lähivirkistykseen. Näiden alueiden käyttäjistä 54 % onkin naisia (tilasto 37). Eri ikäryhmistä kuntien alueilla painottuvat nuoret ja 25–44-vuotiaat, joten kuntien alueiden käyttäjistä on suhteessa enemmän nuoria yksin- ja kaksinasuvia. Lapsiperheellisten osuus kuntien alueiden käyttäjistä vastaa heidän osuuttaan yleensä lähivirkistykseen osallistujista. Korkea-asteen koulutuksen saaneet käyttävät kuntien alueita suhteessa enemmän kuin muunlaisen koulutuksen saaneet, mikä selittyy osaltaan myös koulutetun väen painottumisella kaupunkikuntiin, joissa kuntien virkistysaluetarjonnan osuus on suurempi. Palkansaajat ja opiskelijat ovat aktiivisempia kuntien alueilla kävijöitä kuin muut sosioekonomiset ryhmät. Kuntien alueiden käyttö on yhteydessä myös asuinkunnan ominaisuuksiin. Kuntien alueiden käyttäjiä on suhteessa enemmän suurissa kaupunkimaisissa kunnissa, erityisesti Uudellamaalla, mikä liittynee kuntien alueiden suurempaan osuuteen alueiden tarjonnasta kaupunkikunnissa ja etenkin Uudellamaalla.

Valtion alueiden käyttäjät

Lähiulkoilukertoja valtion alueille kertyy keskimäärin 8 kertaa vuodessa. Valtion alueiden lähivirkistyskäyttäjistä enemmistö (58 %) on miehiä. Verrattuna muihin alueisiin valtion alueiden käyttäjissä on enemmän keski-ikäisiä ja vanhimman ikäluokan edustajia. Vanhimmalla ikäluokalla on valtion alueille myös runsaammin käyntikertoja. Valtion alueiden käyttäjien koulutustausta on suhteessa käyttäjien ikään; alimman koulutusasteen henkilöt painottuvat. Myös eläkeläisten osuus on suuri verrattuna muihin lähivirkistysalueisiin. Valtion alueilla lähivirkistäytyjät eivät poikkea asuinkunnan koon osalta juurikaan muiden lähivirkistysalueiden käyttäjistä, mutta eniten käyntikertoja valtion alueilla on pienten kuntien asukkailla. Valtion alueiden sijainti pohjoisessa vaikuttaa siihen, että käyttäjiä on suhteellisesti eniten Pohjois-Suomessa. Vähiten valtion alueiden käyttäjiä on puolestaan Uudellamaalla.

Yksityismaiden ja vesialueiden käyttäjät

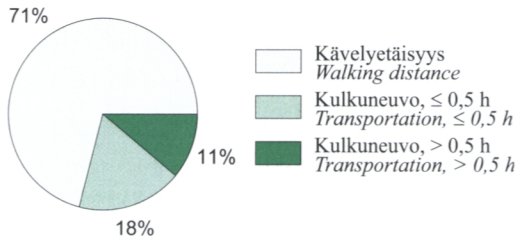
Yksityismaita ja virkistysalueiden ulkopuolisia vesistöjä käyttävät lähivirkistykseen hieman tavallisemmin miehet kuin naiset. Keski-ikäiset liikkuvat muita ikäryhmiä suhteellisesti useammin näillä alueilla. Alueiden käyttäjissä onkin hieman enemmän vanhempia pariskuntia sekä kouluikäisten ja aikuisten lasten vanhempia, kuin muiden lähivirkistysalueiden käyttäjistä. Näiden alueiden käyttäjien koulutustaso on hieman keskimääräistä alhaisempi. Käyttäjien sosioekonominen tausta vastaa melko hyvin lähivirkistysalueiden käyttäjien taustaa yleensä, kuitenkin maatalousyrittäjät ja muut yrittäjät sekä työttömät painottuvat hieman. Näiden alueiden käyttö on erityisen vilkasta pienissä maaseutumaisissa tai taajaanasutuissa kunnissa. Vaikka alueita käytetään paljon myös Etelä-Suomessa, on niiden käyttö kuitenkin suhteellisesti tavallisempaa Väli- ja Pohjois-Suomessa.

Saavutettavuuden mukaan

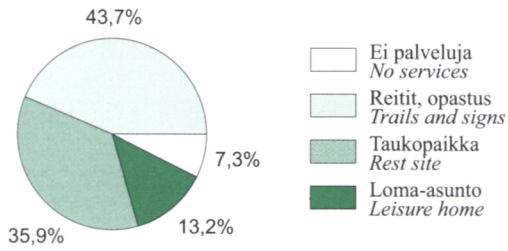
Valtaosalle (71 %) lähiulkoiluun käytetyistä alueista siirrytään jalan. Kulkuneuvolla siirrytään 29 %:lle alueista (kuva 2.3-12). Näistä 18 % on alle puolentunnin matkan sisällä ja vain 11 %:ssa alueista matka kulkuneuvolla kestää yli puolituntia.

Kuntien virkistysalueille suuntautuvista lähiulkoilukerroista 77 % kohdistuu sellaisille alueille, jotka ovat kävelyetäisyydellä. Alle puolen tunnin automatkan päässä sijaitseville alueille kohdistuu 19 % ja yli puolen tunnin automatkan päähän noin 4 % lähiulkoilukerroista (tilasto 36). Naisten osuus on suurempi kävelyetäisyydellä olevien alueiden käyttäjistä. Miesten osuus alueiden käyttäjistä on puolestaan suurempi silloin, kun alueelle siirrytään kulkuneuvolla. Nuorten osuus painottuu lyhyen automatkan päässä olevien kuntien omistamien alueiden käyttäjinä ja nuorten keski-ikäisten osuus yli puolen tunnin ajomatkan päässä olevien alueiden käyttäjinä. Koulutuksen suhteen kuntien omistamien alueiden käytössä on jonkin verran eroja. Korkeasti koulutettujen ryhmät ovat suhteellisesti aktiivisempia kävelyetäisyydellä olevien alueiden käyttäjiä, kun taas vähemmän koulutettuja on suhteellisesti enemmän yli puolen tunnin automatkan päässä olevien alueiden käyttäjistä. Koulutuksen ja alueiden käytön välinen yhteys liittyy todennäköisesti myös siihen, että korkeasti koulutetun väen osuus on suurin suuremmissa kaupunkikunnissa. Näissä kunnissa lähellä olevien kunnan omistamien alueiden käyttö on keskimäärin tavallisempaa kuin pienemmissä maaseutumaisissa kunnissa. Uudellamaalla käytetään kunnan omistamia alueita enemmän kuin muualla maassa ja kävelyetäisyydellä olevien kunnan omistamien alueiden käyttäjien osuus on suhteellisesti suuri ja käyntikertoja runsaasti.

Lähivirkistys yksityisillä, jokamiehenoikeudella käytettävillä tai käyttäjän itsensä omistamilla alueilla (esim. kesämökki) jakautuu saavutettavuuden suhteen siten, että 67 % käytöstä suuntautuu kävelyetäisyydellä oleville alueille, 18 % alle puolen tunnin automatkan päässä oleville alueille ja 15 % yli puolen tunnin automatkan päähän. Kuten kuntien lähivirkistysalueillakin, myös näillä alueilla naisten osuus on suurempi kävelyetäisyydellä olevien alueiden käyttäjistä ja miesten osuus silloin, kun alueelle siirrytään autolla. Vanhimmassa ikäluokassa on suhteellisesti eniten kävelyetäisyydellä sijaitsevien alueiden käyttäjiä, ja heillä myös käytön määrä on suuri. Keski-ikäisten osuus on puolestaan suurempi kaukana sijaitsevien alueiden käyttäjistä. Kävelyetäisyydellä sijaitsevien yksityismaiden tai vesialueiden käyttäjinä painottuvat sosioekonomisista ryhmistä maatalousyrittäjät, eläkeläiset, työttömät ja kotitaloustyötä tekevät. Saavutettavuudeltaan erilaisten yksityismaiden käyttö vaihtelee kuntakoon mukaan: kävelyetäisyydellä olevia alueita käytetään pienissä kunnissa ja yli puolen tunnin automatkan päässä olevia alueita suurissa kunnissa. Lähietäisyydellä olevien yksityismaiden käyttö on vilkkainta Itä- ja Väli-Suomessa. Uudellamaalla ja Pohjois-Suomessa puolestaan käytetään suhteellisesti useammin vähintään puolen tunnin automatkan päässä olevia alueita.



Kuva 2.3-12. Lähiulkoilualueiden jakautuminen saavutettavuuden mukaan.
Figure 2.3-12. Visits close-to-home according to distance from home.



Kuva 2.3-13. Lähiulkoilukertojen jakautuminen palveluvarustukseltaan erilaisille alueille.
Figure 2.3-13. Close-to-home visits according to recreation services.

Palveluiden mukaan

Kaiken kaikkiaan lähiulkoilukerroista 7 % suuntautuu alueille, joilla ei ole rakennettuja polkuja tai muita palveluita. Alueille, joilla ei ole muuta palveluvarustusta kuin kevyenliikenteenväyliä, maanteitä, polkuja tai opastusta kohdistuu 44 % kerroista (kuva 2.3-13). Lähialueiden käytöstä 36 % kohdistuu alueille, joilla on tauko- tai harrastuspalveluja ja 13 % suuntautuu perheen käytössä olevalle kesämökille. Kuntien virkistysalueiden käytöstä vain 2 % kohdistuu sellaisille alueille, joilla ei ole palveluita, 51 % kohdistuu alueille, joilla on rakennettuja polkuja, maanteitä, kevyenliikenteenväyliä tai opastusta ja 47 % alueille, joilla on taukopaikkoja. Yksityismaille tai vesialueille suuntautuvista ulkoilukerroista puolestaan 14 % kohdistuu palveluttomille alueille, 38 % alueille, joilla on polkuja, maanteitä tai kevyenliikenteen väyliä ja 25 % alueille, joilla on tauko- tai harrastuspaikkoja sekä 23 % sellaisille alueille, joilla on perheen käytössä oleva kesämökki.

Alueiden käyttäjät vaihtelevat palvelutason mukaan (tilasto 37). Miehiä on suhteessa enemmän palveluttomien alueiden käyttäjistä. Naiset puolestaan ovat aktiivisia kuntien sellaisten alueiden käyttäjinä, joilla on reittejä tai tauko- ja harrastuspaikkoja. Kuntien palveluttomille alueille suuntaavat nuoret. Yksityismailla taas palveluttomia kohteita käyttää erityisesti vanhempi väki. Kuntien alueista puolestaan ne, joilla on vain reittejä, ovat vanhemman väen suosiossa. Nuoret keski-ikäiset painottuvat tauko- ja harrastuspaikkoja sisältävien alueiden käyttäjinä.

Keskikokoisten kuntien asukkaat käyttävät muita useammin tauko- ja harrastuspalveluita sisältäviä alueita. Muista yksityismaista näyttää kaupunkikuntien asukkaiden ulottuvilla ja suosiossa olevan taukopaikoin varustetut alueet, kun taas maaseutumaisissa kunnissa käytetään suhteellisesti enemmän palveluttomia alueita. Uudellamaalla käytetään suhteessa muita alueita ennemmän reittejä sisältäviä alueita ja Pohjois- ja Väli-Suomessa myös taukopaikoin varustettuja alueita. Yksityismaista uusmaalaiset käyttävät suhteellisesti enemmän tauko- ja harrastuspaikkoja sisältäviä alueita ja palveluttomien alueiden käyttäjiä on taas suhteessa enemmän muualla Suomessa.

Vuodenajan mukaan

Lähiulkoiluaktiivisuuden vaihtelua eri vuodenaikoina tarkastellaan sillä perusteella, kuinka suuri osa väestöstä on osallistunut ulkoiluun viimeksi kuluneen viikon sisällä (tilasto 38). Kuukausijaksot olivat tammi–maaliskuu, huhti–toukokuu, kesä–elokuu, syys–joulukuu ja alueellinen jako Etelä-Suomi ja muu-Suomi (sisältää Itä-, Väli- ja Pohjois-Suomen). Eteläsuomalaisista 79 % ja itä-, väli- ja pohjoissuomalaisista 78 % ulkoilee vähintään kerran viikossa. Ulkoiluaktiivisuus on korkeimmillaan kesällä, jolloin noin 84 % suomalaisista ulkoilee vähintään kerran viikossa kodin lähialueilla. Vähiten ulkoiluun

osallistujia on syksyllä, jolloin eteläsuomalaisista 77 % ja muista suomalaisista 73 % ulkoilee vähintään kerran viikossa. Etelä-Suomessa naisten osallistumisaktiivisuus nousee jo keväällä, mutta miehillä vasta kesäkuukausina. Muualla Suomessa kevät ja kesä ovat sekä naisille että miehille kausia, jolloin lähiulkoiluun osallistujia on eniten. Nuorilla kesä muodostaa selvän osallistumishuipun, kun taas muut ikäryhmät osallistuvat aktiivisesti myös keväällä. Nuorten parien osallistumisosuus on Etelä-Suomessa myös keväällä korkea ja muualla Suomessa kevät talvella. Pienten lasten vanhemmat osallistuvat lähiulkoiluun melko tasaisen aktiivisesti kautta vuoden, viikottaisen osallistumisosuuden laskiessa vain hieman syyskuukausina. Pienissä kunnissa talviulkoiluun osallistuminen on vilkkaampaa ja suurissa kunnissa puolestaan osallistumisosuus on kesällä suhteessa korkeampi. Kaikilla muilla suuralueilla osallistumisosuus on korkein kesällä paitsi Väli-Suomessa, missä viikottaiseen lähiulkoiluun osallistutaan aktiivisimmin keväällä.

Yhteenveto

Vain harva suomalainen ei osallistu ulkoiluun kodin lähiluonnossa. Lähialueilla ulkoilevat niin naiset kuin miehetkin. Osallistuminen laskee vain hieman ikääntymisen myötä. Lähiulkoiluun osallistutaan aktiivisesti vuodenajasta riippumatta, mutta erityisesti kesällä lähialueilla käydään hyvin usein. Lähiulkoilukerrat kohdistuvat suuremmissa kaupungeissa erityisesti kuntien alueille ja maaseudulla enimmäkseen yksityismaille. Tyypillisesti käytetään alueita, joilla on vähintään polkuja tai kevyenliikenteenväyliä, jotka mahdollistavat kävelyn. Kävely onkin suosituin lähiulkoiluharrastus. Osalle ihmisiä lähiulkoilu on lähes välttämätön osa arkipäivää, sillä varsin tavallisia harrastuksia ovat myös koiran ulkoiluttaminen ja lasten kanssa ulkoilu. Myös liikunnallisemmat harrastukset kuten juoksulenkkeily, pyöräily ja hiihto ovat lähialueilla suosittuja. Ulkoilu alkaa useimmiten kotiovelta, sillä varsinaisille kohdealueille siirrytään enimmäkseen jalan. Tyypilliseen ulkoilukertaan käytetään aikaa noin puolitoista tuntia. Lähes yhtä tavallista on ulkoilla perheen seurassa kuin yksin. Valtaosa lähiulkoilukerroista ei aiheuta ulkoilijalle välittömiä kustannuksia.

2.3.4 Luontomatkat

Luontomatkan kuvaus

Suuralueittain

Uudellemaalle suuntautuvilla luontomatkoilla tyypillisimmät harrastukset ovat kesämökkeily, kalastus ja veneily (tilasto 39). Uudellamaalla matkaillaan useammin kuin muilla alueilla suurissa yli 6 hengen seurueissa (20 % matkoista). Alueella tehtävät luontomatkat ovat tyypillisesti 1–2 päivän mittaisia. Matkailijat tulevat varsin läheltä kohdetta, yli 90 % alle 200 km:n etäisyydeltä. Noin 75 % luontomatkoista Uudellamaalla tehdään pienellä budjetilla niin, että matkojen kokonaiskustannukset ovat korkeintaan 300 mk henkeä kohden.

Luontomatkailu Etelä-, Itä- ja Väli-Suomessa ei suuresti poikkea ulkoiluseuran, matkan keston tai kustannusten osalta toisistaan. Itä-Suomeen matkustavilla kuitenkin matkojen kokonaiskesto on pitempi. Samoin matkustusajat ovat pitemmät ja kustannukset ovat hieman korkeammat kuin Etelä- tai Väli-Suomeen matkustavilla. Etelä-Suomessa kesämökkeilyn lisäksi tyypillisiä harrastuksia ovat retkeily, kalastus ja veneily. Itä-Suomessa kalastus on ollut pääharrastuksena useammin kuin muualla kesämökkeilyn kustannuksella. Väli-Suomessa metsästys on muita alueita tavallisempi luontomatkan syy.

Pohjois-Suomen matkoista viidesosa tehdään hiihdon vuoksi. Seuraavaksi tärkeimpiä syitä ovat retkeily, kalastus ja laskettelu. Vaikka perhe on tavallisin matkaseura, pohjoiseen tehdään enemmän kuin muualle matkoja 1–5 hengen ystävä- tai tuttavaporukalla. Yli viidesosa matkoista on kestoltaan yli viikon mittaisia ja 46 % 4–7 päivän matkoja. Yli puolella Pohjois-Suomeen matkustavista matkan pituus on yli 500 km. Myös matkan kustannukset ovat korkeammat kuin muille alueille matkustettaessa niin, että 46 %:ssa

matkoista kustannukset ylittävät 800 mk henkeä kohden.

Aluetyypeittäin

Kesämökki

Kesämökillä lomailleista 41 % ilmoittaa kesämökkeilyn pääasialliseksi harrastuksekseen (tilasto 40). Muutoin harrastukset jakautuvat varsin laveasti. Kesämökeillä lomailevien suosituimpien harrastusten joukossa ovat kalastus, kävelylenkkeily, polttopuuhuoltoon ja metsänhoitoon liittyvät työt, veneily, virkistysuinti ja rannalla oleskelu. Kesämökille matkailevista 67 % ilmoittaa viettäneensä ajan perheen seurassa. Kesämökkimatkat kestävät keskimäärin 3–4 vrk, kuitenkin 12 % niistä on yli viikon pituisia. Kesämökille matkustetaan keskimäärin 3,7 tuntia, kuitenkin puolella kesämökille matkustavista matkan kesto oli 2 tuntia tai sitä vähemmän. Matkan pituus on keskimäärin 209 km (med 120 km).

Kesämökkimatkaan käytetään rahaa melko niukasti: matkustuskustannukset ovat keskimäärin 176 mk (med 80 mk), varusteisiin ja muuhun harrastamiseen käytetään rahaa keskimäärin 120 mk. Yli puolet mökkimatkoista ei kuitenkaan aiheuta harrastuskustannuksia. Vaikka yli puolet (58 %) mökkimatkailijoista kokee myös majoituksen ilmaiseksi, ilmoittaa osa kuitenkin myös majoituskustannuksia, joiden keskiarvoksi muodostuu 139 mk/henkilö/matka.

Valtion alueet

Valtion alueille suuntautuvista luontomatkoista 26 %:ssa harrastetaan eräretkeilyä tai päivän patikkaretkiä. Muita suosittuja harrastuksia ovat kalastus (14 %), hiihto (11 %), luonnontarkkailu (5 %), veneily (5 %), laskettelu (4 %). Matkat valtion alueille kestävät keskimäärin 5–6 vrk. Alueille matkustetaan keskimäärin 300–400 km:n päästä ja matkustaminen kestää noin 6–7 tuntia. Valtion alueille kohdistuvan luontomatkan kokonaiskustannukset ovat keskimäärin 912 mk (med 600 mk) henkilöä kohden. Majoituskustannukset ovat 330 mk/henkilö/matka (med 180 mk) ja matkustuskustannukset 416 mk/henkilö/matka (med 250 mk). Harrastuksiin ja varusteisiin käytetään rahaa keskimäärin 275 mk (med 100 mk).

Saavutettavuuden mukaan

Luontomatkailun kohdistuminen etäisyydeltään erilaisille alueille riippuu eri harrastuksiin soveltuvien alueiden tarjonnasta lähietäisyydellä. Tilasto 41 kuvaa luontomatkojen ominaisuuksia etäisyyksiltään erilaisilla alueilla. Kesämökkeily painottuu erityisesti 50–200 km:n etäisyydellä olevilla alueilla samoin kuin kalastus. Etäisille alueille (matka yli 500 mk) matkustetaan ennen kaikkea eräretkeilyä, hiihtoa ja laskettelua varten. Veneily tapahtuu enimmäkseen lähialueilla. Myös ulkoiluseura vaihtelee alueen etäisyydestä riippuen. Keskipitkillä matkoilla, joilla mökkeily on keskeinen harrastus, matkaseurana painottuu perhe. Yli 500 km:n matkat tehdään muita matkoja useammin 2–5 hengen tuttava- tai ystäväporukalla. Suuremmat seurueet ovat tavallisempia lähietäisyydelle tehtävillä luontomatkoilla kuin muilla matkoilla. Luontomatkakohteessa oleskeluaika on suhteessa alueen etäisyyteen. 1–3 vuorokauden mittaiset luontomatkat ovat tyypillisiä alle 50 km:n etäisyyksillä. Yli 500 km:n etäisyyksillä matkat ovat tyypillisesti noin viikon mittaisia. Sekä matkustus-, majoitus- että harrastuskustannukset kasvavat alueen etäisyyden kasvaessa.

Palveluiden mukaan

Luonnonalueet, joille matkustamiseen panostetaan eniten, ovat joko hyvin varustettuja tai ei ollenkaan varustettuja (tilasto 42). Luontomatkat, jotka suuntautuvat täysin rakentamattomille ja palveluttomille alueille, tehdään useimmiten kalastuksen, marjastuksen tai metsästyksen vuoksi. Ulkoiluseura on lähes yhtä usein muu ystävä- tai tuttavaporukka kuin oma perhe. Matkojen kesto on varsin vaihteleva, jopa viidesosa kestää kuitenkin yli viikon ajan. Vaikka majoituskustannukset ovat pääsääntöisesti hyvin alhaiset, saattavat matkustuskustannukset ja myös harrastuskustannukset kohota korkeiksikin. Matkojen pi-

tuus ja kesto alueelle saavuttaessa vaihtelee paljon: noin neljäsosa matkoista on yli 500 km ja kestoltaan yli 8 tuntia, noin 30 % matkoista kestää taas alle tunnin.

Alueilla, joilla oli vain reittejä tai polkuja, jopa puolet matkoista tehdään jonkin muun kuin tilastossa 42 esitettyjen 9 keskeisimmän luontomatkailuharrastuksen takia. Lähes 30 % näillä alueilla luontomatkailleista ilmoittaa pääasialliseksi harrastuksekseen kävelylenkkeilyn. Näille alueille useammin kuin muiden palvelutasojen alueille matkustetaan yksin (18 % matkoista). Matkustus-, majoitus- ja harrastuskustannukset ovat usein alhaiset ja matkat alueille suhteessa lyhempiä kuin muiden palvelutasojen alueille. On todennäköistä, että näille alueille suuntautuviin matkoihin liittyy myös muita syitä kuin ulkoilu luonnossa.

Alueilla, joilla on erilaisia tauko- ja harrastuspalveluita, harrastetaan useimmiten retkeilyä, hiihtoa, veneilyä tai laskettelua. Matkat ovat tavallisimmin 4–7 päivän mittaisia. Matkakohteiden etäisyys vaihtelee paljon: noin viidesosa kohteista sijaitsee alle tunnin matkan päässä ja myös viidesosa yli 8 tunnin matkan päässä. Useammin kuin muiden palvelutasojen alueilla muodostuvat majoituskustannukset näillä alueilla korkeiksi. Lisäksi harrastamiseen panostetaan myös keskimääräistä enemmän, joten luontomatkailun kokonaiskustannukset näillä alueilla ovat kolmasosalla matkailijoista yli 800 mk/henkilö.

Vuodenajan mukaan

Kun mittaus perustui viimeisimpään luontomatkaan, luontomatkojen ajoittaminen tiettyyn vuodenaikaan osoittautui ongelmalliseksi.[1] Tämän vuoksi luontomatkan kuvaus eri vuodenaikoina (tilasto 43), eritoten luontoharrastusten osalta on vain suuntaa-antava. Tilasto 43 kertoo kesämökkeilyn keskittymisestä kevät- ja kesäkuukausille, hiihdon ja laskettelun suuresta osuudesta talven ja kevään luontomatkoissa ja metsästyksen painottumisesta syksyyn, kuten luonnollista on. Sen sijaan retkeily ja kalastus ovat suosittuja matkan aiheita läpi vuoden. Veneilypiikki on kesäkuukausina. Lähes 60 % kesän luontomatkoista tehdään perheseurassa. Yksin matkustaminen on suosituinta syksyllä. Talven ja syksyn luontomatkoista noin neljäsosa tehdään pienellä ystävä- tai tuttavaporukalla. Luontomatkat ovat lyhimmillään syksyisin, jolloin lähes puolet luontomatkoista sisältää vain yhden yöpymisen. Pitkien viikon ja yli viikon pituisten matkojen osuus taas on suurimmillaan talvikuukausina. Kesään mahtuu sekä pitkiä että lyhyitä luontomatkoja. Matkakohteiden etäisyydet vaihtelevat vain hieman vuodenajan mukaan. Syksyisin ja keväisin painottuvat lähellä sijaitsevat kohteet. Talvella noin viidesosa matkoista suuntautuu yli 500 kilometrin etäisyydelle. Kesällä taas painottuvat 200–500 kilometrin etäisyydellä sijaitsevat kohteet. Matkustus- ja majoituskustannukset ovat matalimmillaan kesällä tehdyillä luontomatkoilla, mutta tuolloin harrastamiseen käytetään taas eniten rahaa. Talvella matkustamiseen ja majoitukseen kuluu huomattava osa matkabudjetista, mutta harrastamiskustannukset ovat yllättävän alhaiset, kun jopa 84% talvisista luontomatkoista ei aiheuta harrastuskustannuksia.

Harrastuksittain

Taulukko 2.3-9 vertailee eri harrastusten, laskettelun, kalastuksen, retkeilyn ja veneilyn vuoksi tehtyjä matkoja. Laskettelu- ja veneilymatkat tehdään tavallisimmin oman perheen seurassa. Silloin kun seura on jokin muu kuin oma perhe, suuremmat seurueet ovat tyypillisempiä laskettelu- ja patikointimatkoilla kuin veneily- ja kalastusmatkoilla. Veneilymatkat suuntautuvat useimmin jokamiehenoikeudella yksityisille vesialueille ja rannoille ja retkeilymatkat puolestaan valtion alueille. Laskettelumatkojen kustannukset ovat suurimmat kaikkien osatekijöiden, matkustamisen, majoituksen ja harrastuskustannusten osalta. Korkeat matkustuskustannukset nostavat retkeilymatkojen kustannuksia.

1. Kaikkiin postikyselyhavaintoihin ei liity tietoa vastausajankohdasta. Havainnot ajoittuvat kuitenkin noin kaksi kuukautta vastaavien puhelinhaastattelujen jälkeen. Kutakin vuodenaikaa edustaviksi luontomatkoiksi valittiin kyselystä korkeintaan kuukausi sitten tapahtuneet matkat.

Taulukko 2.3-9. Laskettelu-, kalastus-, retkeily- ja veneilymatkojen vertailua.
Table 2.3-9. Comparison of trips in order to go downhill skiing, fishing, backpacking and boating.

	Laskettelumatkat	**Kalastusmatkat**	**Retkeilymatkat**	**Veneilymatkat**
Kesto vrk, Ka	6	5	6	6
Seura	53% perhe 28% muu seura yli 5 henkilöä	44% perhe 44% muu seura 2–5 henkilöä	35% perhe 30% muu seura yli 5 henkilöä	61% perhe 22% muu seura 2–5 henkilöä
Aluetyyppi	35% kunnan alue 28% yksityinen alue	35% vapaa-ajan asunto 32% valtion alue	67% valtion alue 15% yksityismaa	55% yksityismaa tai vesialue 19% valtion alue
Palvelutaso	69% tauko- ja harrastuspalveluita 29% myös vapaa-ajan asunto	45% taukopaikkoja 44% vapaa-ajan asunto	76% taukopaikkoja 16% vapaa-ajan asunto	76% taukopaikkoja 18% vapaa-ajan asunto
Oheisharrastuksia	maastohiihto kävelylenkkeily luonnontarkkailu moottorikelkkailu lumikenkäily	kävely veneily marjastus hiihto rannalla oleskelu	luonnontarkkailu kalastus marjastus telttailu suunnistus	luonnontarkkailu kalastus uinti rannalla oleskelu kävely
Kohteen suuralue	73% Pohjois-Suomi	35% Pohjois-Suomi 31% Itä-Suomi	57% Pohjois-Suomi	50% Etelä-Suomi 20% Uusimaa
Matka alueelle km, Ka	500	290	470	120
Kokonaiskustannus mk/matka/henkilö, Ka	1280	590	810	440
Matkustuskustannus mk/matka/henkilö, Ka	430	280	390	240
Majoituskustannus mk/matka/henkilö, Ka	460	190	240	110
Harrastuskustannus mk/matka/henkilö, Ka	510	230	280	170

	Downhill skiing trips	**Fishing trips**	**Backpacking trips**	**Boating trips**
Length days, Mean	6	5	6	6
Company	53% family 28% other company over 5 people	44% family 44% other company 2–5 people	35% family 30% other company over 5 people	61% family 22% other company 2–5 people
Type of area	35% municipal area 28% private area	35% leisure home 32% state land	67% state land 15% private forest	55% private waters and shore 19% state land
Service level	69% rest and activity site 29% also leisure home	45% rest site 44% leisure home	76% rest site 16% leisure home	76% rest site 18% leisure home
Other activities	cross-country skiing walking studying nature snowmobiling snow shoeing	walking boating berry picking cross-country skiing beach activities	studying nature fishing berry picking camping orienteering	studying nature fishing swimming beach activities walking
Region	73% Northern Finland	35% Northern Finland 31% Eastern Finland	57% Northern Finland	50% Northern Finland 20% Uusimaa region
Distance to area km, Mean	500	290	470	120
Total cost FIM/trip/person, Mean	1280	590	810	440
Travel cost FIM/trip/person, Mean	430	280	390	240
Accommodation cost FIM/trip/person, Mean	460	190	240	110
Cost of outdoor services FIM/trip/person, Mean	510	230	280	170

Luontomatkojen jakautuminen

Yöpymisen sisältäviä luontoon suuntautuvia matkoja, joiden pääasiallinen tarkoitus on jokin ulkoiluharrastus, tekee noin 40 % suomalaisista (tilasto 44). Pieni osa suomalaisista on erittäin aktiivisia luontomatkailijoita, mikä nostaa osallistujien matkakertojen ja matkapäivien keskiarvot varsin korkealle. Keskimäärin matkat suuntautuvat luontoon ulkoilutarkoituksessa 9 kertaa vuodessa. Kuitenkin puolet luontomatkailijoista matkailee korkeintaan 2 kertaa vuodessa. Matkapäiviä kertyy keskimäärin 25, mutta puolet luontomatkailijoista on matkoilla korkeintaan 9 päivää vuodessa. Miehistä hieman useampi osallistuu luontomatkailuun kuin naisista. Aktiivisinta luontomatkailu on 25–44-vuotiailla, joista noin 43 % oli tehnyt luontomatkan vuoden aikana. Yli 65-vuotiaista vain 27 % osallistui luontomatkoihin. Luontomatkailuaktiivisuus vaihtelee myös elinvaiheen mukaan nuorten kaksin asuvien tai perheiden, joissa on kouluikäisiä lapsia, ollessa aktiivisimpia luontomatkailijoita. Maatalousyrittäjistä vain viidesosa oli tehnyt luontomatkan, mutta korkeasti koulutetuista jopa yli puolet. Asuinkunnan koon mukaan suhteellisesti eniten luontomatkailijoita löytyy yli 100 000 asukkaan kaupunkimaisista kunnista. Suuralueista luontomatkailuinto on suurinta sekä Uudellamaalla että myös Pohjois-Suomessa.

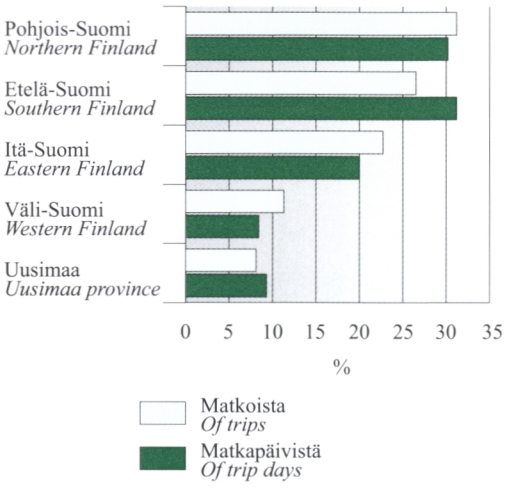
Suuralueittain

Matkoista suurin osa, noin 31 %, suuntautuu Pohjois-Suomeen (kuva 2.3-14 ja tilasto 44). Seuraavaksi tavallisin matkakohde on Etelä-Suomi (27 % matkoista). Noin viidesosa matkoista kohdistuu Itä-Suomeen ja noin kymmenesosa sekä Väli-Suomeen että Uudellemaalle. Miesten luontomatkat suuntautuvat naisia useammin Pohjois-Suomeen, naisten matkakohteina painottuvat Etelä-Suomi ja Väli-Suomi. Nuorimmat suuntaavat matkojaan muita ryhmiä enemmän Uudellemaalle. Keski-ikäiset kohdistavat matkansa muita useammin Pohjois-Suomeen ja yli 65-vuotiaat Etelä-Suomeen.

Uudellemaalle luontomatkoja tekevistä 87 % on Uudeltamaalta. Etelä- ja Väli-Suomessa matkailevista yli puolet on lähtöisin kyseiseltä alueelta. Pohjois-ja Itä-Suomessa matkailevista valtaosa tulee muualta ja vain noin kolmannes on lähtöisin tältä alueelta. Suurin alueen ulkopuolelta tuleva matkailijaryhmä Pohjois-Suomessa ja Uudellamaalla ovat eteläsuomalaiset ja muilla alueilla uusmaalaiset (kuva 2.3-15).

Aluetyypeittäin

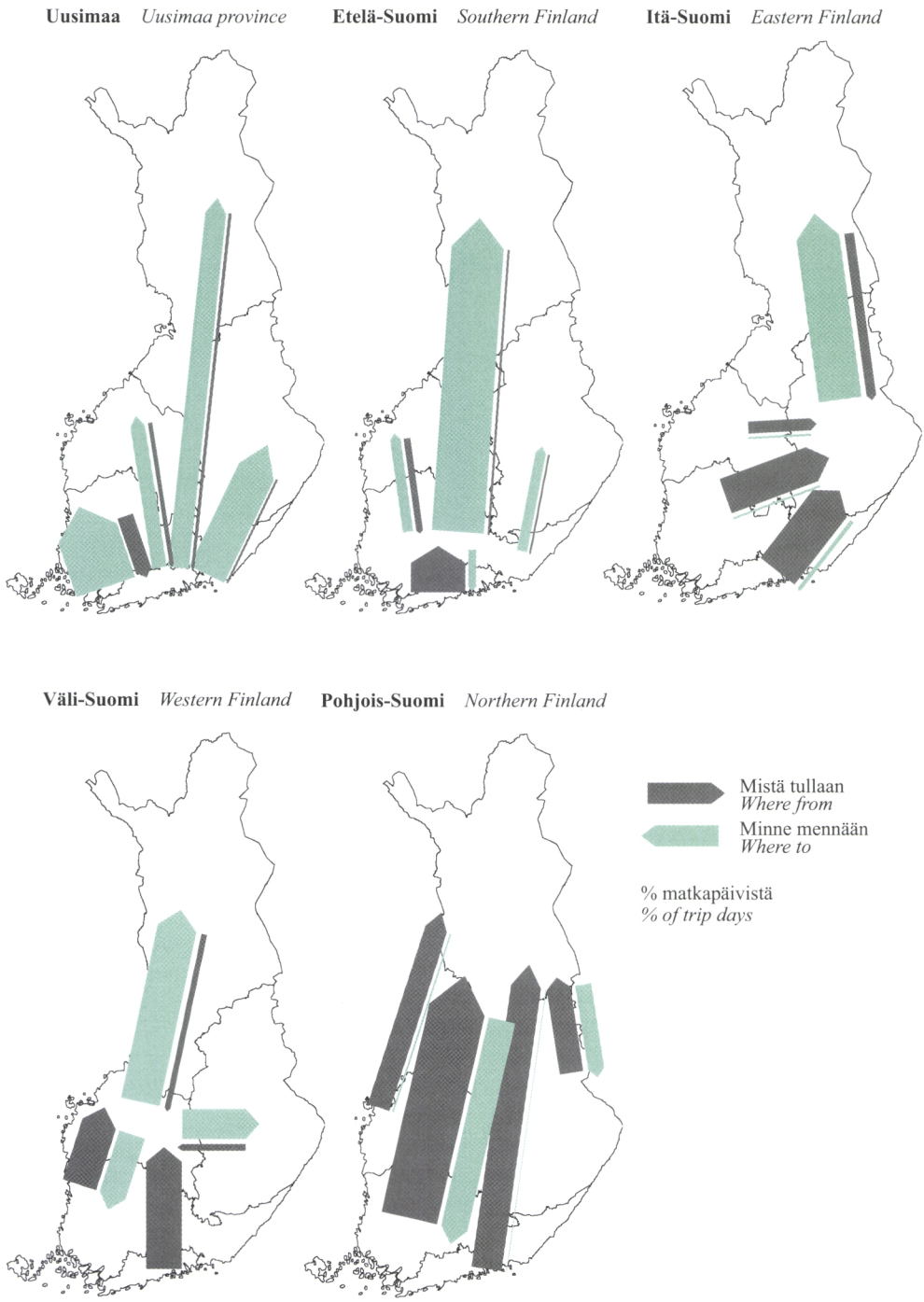
Luontomatkojen ja matkailijoiden jakautuminen eri kohdealuetyypeille on esitetty tilastossa 45. Luontomatkapäivistä 31 % ja luontomatkoista 40 % suuntautuu loma-asunnolle[1] (kuva 2.3-16). Matkojen ja päivien ero kertoo pitemmistä jaksoista, joita loma-asunnolla vietetään. Valtion alueille kohdistuu 24 % luontomatkoista ja 22 % matkapäivistä ja kuntien alueille vastaavasti 17 % ja 15 %. Yllättävän suuri osa luontomatkoista kohdistui myös jokamiehenoikeuteen pohjautuen yksityismaille tai vesialueille; 28% matkoista ja 24 % matkapäivistä.



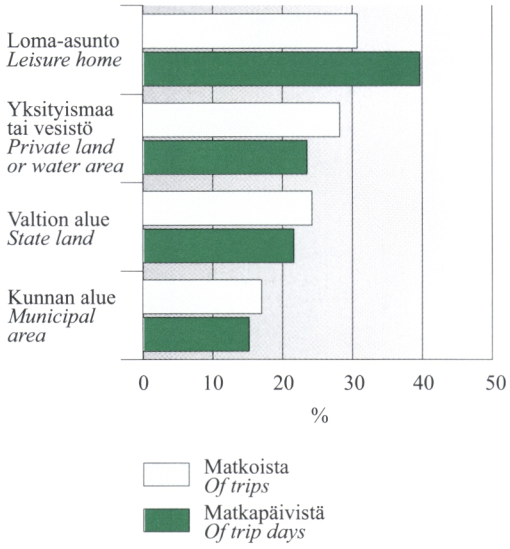
Kuva 2.3-14. Luontomatkat matkakohteen suuralueen mukaan.

Figure 2.3-14. Nature trips according to destination region.

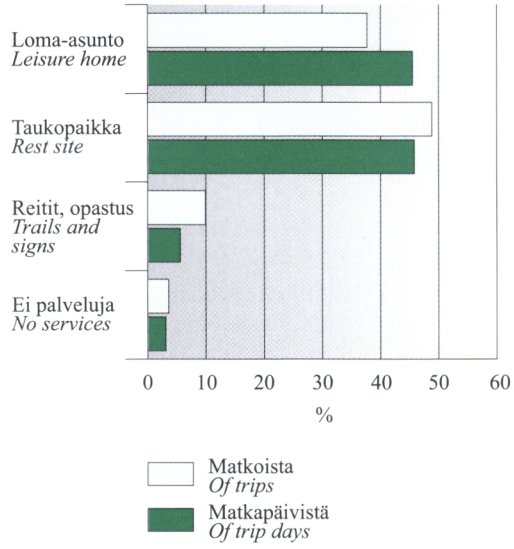
1. Loma-asunto, joka ei sijaitse valtion tai kunnan alueella



Kuva 2.3-15. Luontomatkojen kohdistuminen suuralueelta toiselle.
Figure 2.3-15. Nature trips from one region to another.



Kuva 2.3-16. Luontomatkat aluetyypeittäin.
Figure 2.3.-16. Nature trips according to type of destination area.



Kuva 2.3-17. Luontomatkat kohdealueen palvelutason mukaan.
Figure 2.3-17. Nature trips according to type of services.

Naisten osuus on suurempi kuntien alueilla matkailevista, kun taas miehiä on enemmistö valtion ja yksityisten metsä- ja vesialueiden käyttäjistä. Loma-asunnoilla luontomatkailevat jakautuvat tasaisesti kummankin sukupuolen kesken. Eri ikäryhmistä loma-asunnoilla luontomatkailevat erityisesti nuoret keski-ikäiset. Nuoret puolestaan suuntaavat muita useammin valtion alueille ja vanhin ikäluokka käyttää kuntien alueita. Merkille-pantavaa on myös se, että loma-asuntojen ja kuntien virkistysalueiden käyttö painottuu kaupunkikunnissa. Tämä näkyy vastaavana painotuksena myös suuremmissa kunnissa ja Uudellamaalla.

Palvelutason mukaan

Luontomatkojen jakautumista palveluiltaan erilaisille alueille on tarkasteltu tilastossa 46. Alueille, joilla ei ole palveluita tai on vain reitit ja opastusta, suuntautuu vain noin 10 % luontomatkoista ja matkapäivistä (kuva 2.3-17). Noin 90 % luontomatkapäivistä kohdistuu alueille, joilla on tauko- ja harrastuspalveluita tai loma-asunto[1]. Matkoista 49 % suuntautuu alueelle, jolla on tauko- ja harrastuspalveluita mutta ei loma-asuntoa. Naiset painottuvat sellaisten alueiden käyttäjinä, joilla on vain reittejä tai opastusta. Miehet puolestaan käyttävät enemmän täysin palveluttomia alueita sekä sellaisia alueita, joilla on tauko- ja harrastuspaikkoja. Nuoret ja nuoret keski-ikäiset käyttävät muita enemmän alueita, joilla on tauko- ja harrastuspalveluita. Vanhin ikäluokka puolestaan matkailee muita ikäryhmiä enemmän alueilla, joilla on vain reittejä tai opastusta. Kaupunkiväestö käyttää maaseutuväestöä enemmän alueita, joilla on tauko- ja harrastuspalveluita. Maaseutuväestö puolestaan matkailee palveluttomilla tai vain reittejä sisältävillä alueilla kaupunkilaisia useammin.

Saavutettavuuden mukaan

Luontomatkat ja matkapäivät jakautuvat melko tasaisesti saavuttavuudeltaan erilaisille alueille. Naiset käyttävät miehiä enemmän kodin lähellä sijaitsevia kohteita. Mitä kau-

1. Loma-asunto, joka voi olla myös valtion tai kunnan alueella

emmaksi kotoa mennään, sitä suurempi on miesten osuus kohteen käyttäjistä. Nuoret ja vanhat ikäluokat suosivat muita enemmän lähellä sijaitsevia luontomatkakohteita (tilasto 47). Nuoremmat keski-ikäiset painottuvat etäisyysluokissa 51–200 km ja 201–500 km, kun taas vanhemmat keski-ikäiset painottuvat kaukana sijaitsevien (etäisyys yli 500 km) alueiden käyttäjissä. Kaupunki-maaseutu akselilla tai etelä-pohjoinen akselilla matkat ovat melko tasaisesti jakautuneet etäisyydeltään erilaisiin kohteisiin. Voidaan kuitenkin sanoa, että pitkät yli 500 km:n luontomatkat ovat keskimääräistä useammin uusmaalaisten tai muiden eteläsuomalaisten tekemiä.

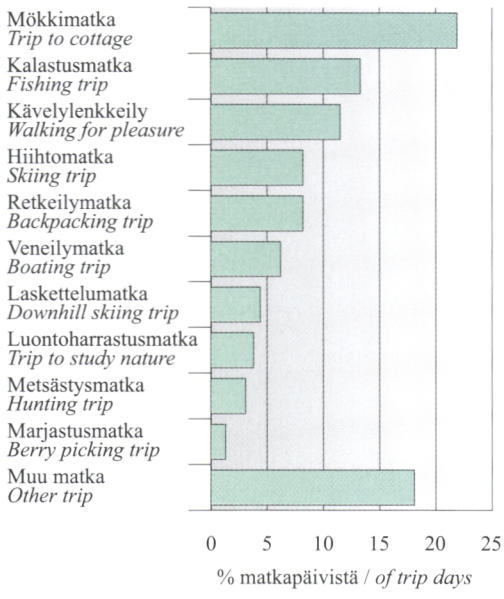
Vuodenajan mukaan

Luontomatkoihin osallistumista eri vuodenaikoina on käsitelty tilastossa 48. Tilastossa esitetään viimeksi kuluneen kuukauden aikana osallistuneiden osuus. Noin viidesosa suomalaisista on kesäkuukausina tehnyt luontomatkan viimeksi kuluneen kuukauden aikana. Syksyllä ja talvella kuukausittainen osallistumisosuus on alle 10 % ja kevätkuukausina noin 13 %. Miesten luontomatkailuaktiivisuus on naisia suurempi erityisesti talvisin ja kesäisin, keväisin ja syksyisin erot ovat vähäisemmät. Eri ikäluokista poikkeavat erityisesti vanhimman ikäluokan kansalaiset, joiden luontomatkoihin osallistuminen on tasaisempaa läpi vuoden, vaikkakin heillä kevään osallistumisosuus on poikkeuksellisen alhainen. Koulutuksen suhteen katsottuna, mitä korkeampi koulutustaso on, sitä selvemmin luontomatkailun osallistumishuippu on kesällä. Kesällä jopa kolmasosa korkeimman koulutusasteen väestöstä on tehnyt luontomatkan viimeksi kuluneen kuukauden aikana. Eläkeläisillä, työttömillä, kotityötätekevillä ja yrittäjillä osallistumisosuudet ovat tasaisen matalia läpi vuoden. Palkansaajilla puolestaan kesä on selvä luontomatkailusesonki. Suurempien kaupunkikuntien luontomatkailun kesäpainotteisuus erottuu myös kuntakoon suhteen katsottuna. Vastaava painotus näkyy myös Uudenmaan ja Etelä-Suomen asukkaiden matkailuinnossa. Pohjois-Suomessa osallistumisosuus on muita alueita korkeampi läpi vuoden ja Itä- ja Väli-Suomessa melko tasaisen matala.

Harrastuksen mukaan

Sen lisäksi, että kesämökkiä on edellä tarkasteltu kohdealueen ja palveluvarustuksen näkökulmasta, voidaan kesämökkeily ymmärtää myös luontomatkan harrastuksena. Huomattava osa luontomatkoista on sellaisia, joiden pääasialliseksi ulkoiluharrastukseksi on ilmoitettu kesämökkeily: matkoista 16 % ja matkapäivistä 22 % (kuva 2.3-18 ja tilasto 49). Kun kesämökkeilijää verrataan luontomatkailijaan yleensä voidaan todeta, että hän on keskimääräistä useammin nuori keski-ikäinen ja nainen. Eniten mökkeilymatkoja tekevät nuorehkot pariskunnat ja perheet, joilla on pieniä lapsia. Myös heidän osuutensa mökkeilyyn osallistujista on keskimääräistä suurempi. Myös niiden perheiden jäsenet, joilla on aikuisia lapsia, osallistuvat keskimääräistä useammin mökkeilyn harrastamiseen ja viettävät runsaasti päiviä kesämökillä. Mökkeilijät ovat keskimääräistä korkeammin koulutettuja. Sosioekonomisista ryhmistä painottuvat alemmat toimihenkilöt. Mökillä vietettyjen päivien ja mökkeilymatkojen suhde on kuitenkin suurin eläkeläisillä, opiskelijoilla ja maatalousyrittäjillä. Mökkeilymatkailijoiden joukossa painottuvat suurten kaupunkien asukkaat: kun luontomatkoista noin kolmasosa on yli 100 000 asukkaan kaupunkien asukkaiden tekemiä, mökkimatkoista lähes puolet tehdään näistä kunnista. Kesämökkeilijät ovatkin selvästi painottuneet Uudellemaalle.

Hiihto on pääasiallinen harrastus noin 10%:ssa luontomatkoista. Myös hiihtomatkailijat ovat useammin naisia kuin miehiä. Vanhemmat ikäluokat painottuvat, ja keskimääräistä useammin juuri vanhemmat yksinasuvat ja vanhemmat pariskunnat osallistuvat hiihtomatkailuun. Hiihtomatkailijat kuuluvat keskimääräistä korkeammin koulutettujen ryhmään. Yliedustettuina ovat yrittäjät ja toimihenkilöt sekä eläkeläiset. Hiihtomatkailijoiden joukossa painottuu asukasluvultaan keskikokoisten taajaanasuttujen ja maaseutumaisten kuntien väki. Alueellisesti hiihtomat-



Kuva 2.3-18. Luontomatkat harrastuksen mukaan.
Figure 2.3-18. Nature trips according to outdoor activity.

kailijat jakautuvat melko tasaisesti, joskin Väli-Suomessa asuvia on suhteessa enemmän.

Retkeilymatkoja on luontomatkoista noin 10 % ja matkapäivistä 8 %. Miehet ovat enemmistönä retkeilymatkailijoista. Eri ikäluokista retkeilijöissä on enemmän nuoria kuin luontomatkailijoissa yleensä. Ehkä sen vuoksi, että retkeilijät ovat keskimääräistä useammin nuoria, myös alemmat koulutusluokat painottuvat koulutuksen ollessa vielä kesken. Retkeilijät ovat muita luontomatkailijoita useammin työntekijöitä ja opiskelijoita. Asuinkunnat ovat keskimääräistä useammin pieniä tai keskikokoisia maaseutumaisia kuntia Itä- ja Väli-Suomessa.

Luontomatkoista kalastusmatkoja on noin 10 % ja luontomatkapäivistä 13 %. Kalastusmatkailijat ovat 80 %:sesti miehiä ja heistä 80 % kuuluu nuoriin keski-ikäisiin tai keski-ikäisiin. Eri elinvaiheista painottuvat sekä kouluikäisten lasten vanhemmat että niiden perheiden jäsenet, joihin kuuluu aikuisia lapsia. Koulutusluokista keskimääräistä useammin edustettuina ovat alemmat koulutusluokat ja sosioekonomisista ryhmistä työntekijät, eläkeläiset ja työttömät. Kalastusmatkailijat ovat tyypillisesti keskikokoisista, maaseutumaisista tai taajaan asutuista kunnista ja useammin Itä- ja Pohjois-Suomesta kuin maan muista osista.

Luontomatkoista ja matkapäivistä noin 3 % tehdään harrastaen pääasiassa metsästystä. Metsästysmatkailijoista on miehiä vielä suurempi osa kuin kalastusmatkailijoista (93 %). Nuoret keski-ikäiset painottuvat, joten elinvaiheista korostuvat lapsiperheelliset ja nuoret yksinasuvat. Metsästysmatkailijoita on muita koulutusluokkia enemmän keskiasteen ja myös ylimmän korkea-asteen koulutuksen saaneiden keskuudessa. Metsästysmatkailijat asuvat keskimääräistä luontomatkailijaa useammin pienissä maaseutumaisissa kunnissa, erityisesti Pohjois-Suomessa.

Marjastusmatkat ovat melko harvinaisia, noin 3 % luontomatkoista tehdään marjastuksen vuoksi ja matkapäivistä noin 1 % vietetään marjastaen. Marjastusmatkailijoiden joukko profiloituu melko selkeästi iäkkäämpiin ihmisiin. Naiset osallistuvat marjastusmatkailuun miehiä hiukan useammin. Jopa lähes 30 % marjastusmatkailijoista on yli 65-vuotiaita, kun luontomatkailijoista vain 4 % kuuluu tähän ikäryhmään. Elinvaiheiltaan marjastajat ovat muita matkailijoita useammin vanhempia pariskuntia, usein eläkeläisiä. Myös työttömät ovat tavallista runsaammin edustettuina. Marjastusmatkailijoita löytyy erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen maaseutumaisista kunnista.

Lähes 60 % laskettelun vuoksi matkustaneista on miehiä. Laskettelumatkailuun osallistuvat ennenkaikkea nuoret ja 25–44-vuotiaat. Yli 80 % laskettelumatkoihin osallistuneista kuuluu näihin ikäluokkiin. Laskettelumatkailijat ovatkin keskimääräistä useammin nuoria yksinasuvia, nuoria pariskuntia tai lapsiperheiden vanhempia. Koulutusluokista alimman korkea-asteen koulutuksen saaneet painottuvat. Toimihenkilöitä ja opiskelijoita on suhteellisesti enemmän laskettelijoissa kuin muun tyyppisiin luontomatkoihin osallistuvissa. Uusmaalaiset ja suurten kuntien asukkaat painottuvat. Suhteellisesti muita alu-

eita vähemmän laskettelumatkailijoita on Itä-Suomessa.

Noin 6 % luontomatkoista ja luontomatkapäivistä on matkaveneilyä. Veneilyyn osallistuvat miehet (64 % osallistujista) naisia enemmän. Nuoret keski-ikäiset ovat aktiivisimpia matkaveneilyn harrastajia. Näin veneilijät ovat muita luontomatkailijoita useammin nuorehkoja pariskuntia tai lapsiperheitä, joilla on alle kouluikäisiä lapsia. Korkea-asteen koulutuksen saaneet painottuvat. Toimihenkilöiden lisäksi veneilijöissä on kuitenkin suhteellisen runsaasti myös työntekijäväestöä. Lähes puolet veneilijöistä on lähtöisin yli 100 000 asukkaan kaupunkikunnista. Matkaveneilyn harrastaminen painottuu Uudellemaalle ja Etelä-Suomeen.

Matkailuun, jossa erilaiset luonnontarkkailuun ja luonnosta nauttimiseen liittyvät harrastukset ovat pääosassa, osallistuvat niin miehet kuin naisetkin, kuitenkin niin, että näiden matkailijoiden joukossa painottuvat vanhemmat ikäluokat. Luontoharrastusten vuoksi matkailevat ovatkin muita useammin yksinasuvia yli 45-vuotiaita tai vanhempia pariskuntia. Luontoharrastusmatkailijat ovatkin tyypillisesti eläkeläisiä. Vaikka tyypillinen luontoharrastusmatkailija on saanut keskiasteen koulutuksen, myös korkeakoulutetut painottuvat. Luontoharrastusmatkailijan lähtökunta on tyypillisesti suuri kaupunkikunta Uudellamaalla. Kuitenkin myös Pohjois- ja Väli-Suomessa tehdään suhteellisen paljon luontoharrastuksiin liittyviä matkoja.

Noin kolmasosa yöpymisen sisältävistä luontomatkoista tehdään muiden kuin edellä kuvattujen yhdeksän harrastuksen parissa. Tällaisia luontomatkoja ovat esimerkiksi matkat, joilla tehdään päivittäisiä kävelylenkkejä luonnonympäristössä. Tällaisiin luontomatkoihin osallistuvat ovat keskimääräistä useammin naisia ja kuuluvat iäkkäimpään väestöryhmään. Näihin luontomatkoihin liittynee ulkoilun lisäksi myös muita motiiveja.

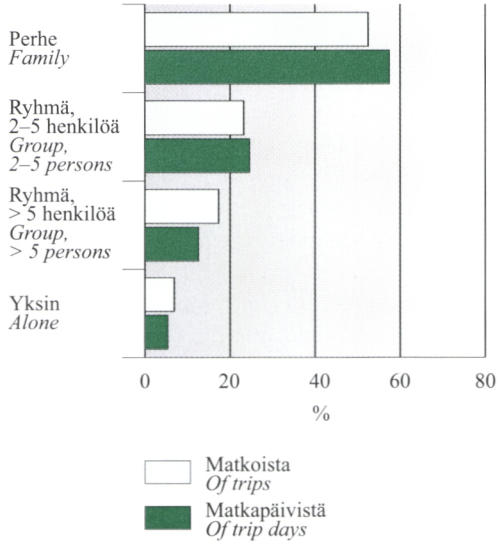
Matkaseura

Noin puolet luontomatkoista tehdään perheen seurassa (kuva 2.3-19 ja tilasto 50) ja vain n. 7 % yksin. Naiset matkustavat miehiä useammin perheen seurassa. Yksin tai muussa seurassa tehtyjen luontomatkojen osalta taas miehet ovat enemmistöä. Matkaseura kytkeytyy tiiviisti ikään ja elinvaiheeseen. Perheen kanssa matkustaminen painottuu keski-ikäisten joukossa. Nuoret puolestaan matkustavat muussa kuin perheseurassa suhteessa muita ikäluokkia useammin. Yli 45-vuotiaat tekevät 70 % yksin tehdyistä luontomatkoista.

Matkan kesto ja kustannukset

Tilastot 51 ja 52 tarjoavat tietoa luontomatkojen kestosta ja kustannuksista eri väestöryhmissä. Luontomatkan kesto on keskimäärin noin 4–5 vrk. Luontomatkakohteeseen matkustamiseen käytetty mediaaniaika on kolme tuntia. Matkustusajan keskiarvo on puolestaan 5,6 tuntia. Puolet luontomatkakohteista sijaitsee 150 km:n etäisyydellä tai lähempänä, mutta etäisyyden keskiarvo on lähes 300 km.

Puolella luontomatkoja tekevistä kokonaiskustannukset ovat kaikkiaan alle 310 mk. Kokonaiskustannusten keskiarvo on kuitenkin 637 mk. Suurimman osan kustannuksista muodostavat matkustuskustannukset, joiden



Kuva 2.3-19. Luontomatkat matkaseuran mukaan.
Figure 2.3-19. Nature trips according to accompaning persons.

keskiarvo on 291 mk ja mediaani noin 100 mk. Majoitukseen käytetään keskimäärin 242 mk (med 70 mk). Suureen osaan luontomatkoista ei liity varuste- ja harrastuskustannuksia, vaikka näiden kustannusten keskiarvo onkin 132 mk. Nuorilla ja nuorilla keski-ikäisillä harrastus- ja varustekustannukset muodostavat suhteessa suuremman osan matkabudjetista, kun taas vanhemmalla väestöllä majoitus- ja matkustuskustannukset painottuvat selvästi. Alueellisesti tai maaseutu–kaupunki-akselilla luontomatkojen kustannuksissa ei ole suuria eroja. Ainoastaan Pohjois-Suomessa asuvilla matkustuskustannusten keskiarvo on muita alhaisempi, mikä selittyy Etelä-Suomessa asuvien Pohjois-Suomeen kohdistuvien hiihtomatkojen keskiarvoja nostavalla vaikutuksella.

Yhteenveto

Suomalaisista noin 40 % tekee vähintään yhden yöpymisen sisältävän matkan vuodessa ulkoillakseen luonnossa. Tyypillisesti luontomatkoja mahtuu vuoteen kaksi. Luontomatkailuun osallistuvat erityisesti nuoret keski-ikäiset ja keski-ikäiset suomalaiset. Etelä-Suomen kaupunkien asukkaat ovat tyypillisiä luontomatkailijoita, mutta myös maan pohjoisimmassa osassa tehdään aktiivisesti luontomatkoja. Etelässä luontomatkailuun näyttääkin innostavan laajojen luonnonalueiden niukkuus kodin lähellä, mutta pohjoisessa innoittaja on pikemminkin mahdollisuuksien runsaus. Kesä on vilkkainta luontomatkailukautta. Noin viidesosa luontomatkapäivistä vietetäänkin kesämökkeilyn merkeissä. Näiden matkojen osalta tärkeimmät lähtöalueet ovat Uudellamaalla ja muualla Etelä-Suomessa ja kohdealueet Etelä-, Väli- ja Itä-Suomessa. Pohjois-Suomi kerää puolestaan hiihto-, laskettelu- ja retkeilymatkailijoita. Pohjois-Suomeen matkustetaan erityisesti Uudeltamaalta ja muualta Etelä-Suomesta. Tyypillisin luontomatkaseura on oma perhe, mutta varsin suuri osa luontomatkoista tehdään myös ystävien tai tuttavien kanssa. Luontomatkalla viivytään keskimäärin neljästä viiteen vuorokautta.

2.3.5 Ulkoilun voimavarat ja niiden käyttö

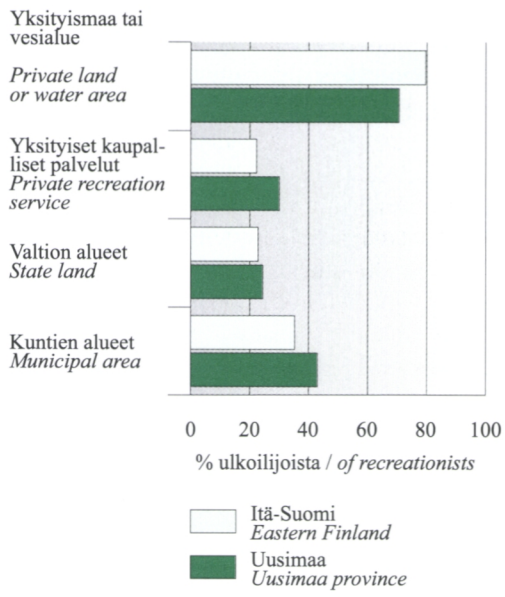
Alueet ja reitit

Käytetyt alueet

Edellä kuvattu lähiulkoilukertojen jakautuminen ja luontomatkojen kohdistuminen erilaisille alueille perustuu kyselyn vastaajan viimeisimpään ulkoilukertaan tai luontomatkaan. Se antaa käsityksen myös eri omistajatahojen alueiden käytöstä. Viimeisimmän ulkoilukerran tietojen lisäksi vastaajilta kysyttiin, ovatko he ulkoilleet viimeisen 12 kuukauden aikana kunnan tai valtion virkistys- tai luonnonsuojelualueilla, jokamiehenoikeudella yksityismailla tai -vesillä tai käyttänyt yksityisten tarjoamia virkistyspalveluita. Heitä pyydettiin nimeämään kunkin omistajatahon alueista ne, joita he käyttävät eniten ja arvioimaan käytön määrä ja lisäksi kertomaan muiden kyseisen omistajatahon alueiden käyttöpäivät tai -kerrat. Näin mittaus sisälsi sekä lähivirkistys- että luontomatka-alueet.

Noin 41 % vastajista ilmoitti käyttäneensä kunnan virkistysalueita, 22 % valtion alueita, 24 % yksityisiä virkistyspalveluita ja 74 % yksityismaita ja vesialueita pohjautuen jokamiehen oikeuteen (tilasto 53). Tämänkin mittauksen mukaan naisista suurempi osa kuin miehistä käyttää kuntien virkistysalueita, miehistä puolestaan suurempi osa on valtion alueiden käyttäjiä. Nuorista keski-ikäisistä lähes puolet on käyttänyt kuntien alueita, mikä on selvästi enemmän kuin muissa ikäluokissa. Tämän mittauksen mukaan vanhin ikäluokka ei juurikaan painotu valtion alueiden käyttäjänä, mutta keski-ikäisistä valtion alueita käyttää suurempi osuus kuin muista ikäluokista. Nuoret käyttävät muita ikäryhmiä selvästi aktiivisemmin yksityisiä kaupallisia virkistyspalveluita. Lapsiperheellisistä suurempi osa kuin muista elinvaiheryhmistä käyttää kuntien virkistysalueita, mutta heistä huomattava osa osallistuu myös valtion alueiden ja yksityisten kaupallisten alueiden käyttöön. Samoin korkeasti

koulutetut erottuvat kuntien alueiden käyttäjinä, mutta korkeimmin koulutettu ryhmä osallistuu voimakkaimmin myös valtion alueiden käyttöön. Kuntakoon mukaan tarkasteltellen kuntien alueiden käyttäjien osuus kasvaa kuntakoon kasvaessa ja samalla yksityismaiden ja vesialueiden käyttäjien osuus pienenee. Kuntien alueiden käyttäjien osuus on suurin Uudellamaalla ja pienin Itä-Suomessa (kuva 2.3-20). Valtion alueiden käyttäjien suhteellinen osuus ei suuresti vaihtele maan eri osissa, kuitenkin se on Uudellamaalla korkeampi kuin muilla alueilla. Yksityisten virkistyspalveluiden käyttäjien osuus on suurin Pohjois-Suomessa ja Uudellamaalla. Jokamiehen oikeuteen pohjaavaan luonnossa liikkumiseen osallistuu eteläsuomalaisista ja uusmaalaisista pienempi osa kuin muilla alueilla asuvista.



Kuva 2.3-20. Eri virkistysaluetyyppien käyttäjien osuus ulkoilijoista.
Figure 2.3-20. Proportion of recreationists, who use recreation areas owned by municipality, state or private persons.

Vuotuisten käyttöpäiven ja -kertojen raportointiin perustuvan mittauksen luotettavuutta heikentää se, että koko vuoden ulkoilukerrat on varsin suuri määrä muistettavaksi tarkasti. Vastaaja ei välttämättä myöskään ole selvillä käyttämänsä alueen omistajasta, mikä ongelma tosin koskee myös viimeisimpään ulkoilukertaan pohjautuvaa mittausta. Taulukossa 2.3-10 on vertailtu näihin mittauksiin perustuvia tietoja eri omistajatahojen alueiden käytöstä ja tuotettu eri mittausten tulokset yhdistävä arvio.

Muutoin eri mittaukset ovat tuottaneet melko johdonmukaisia tuloksia, mutta valtion alueiden osuus näyttäisi olevan aliedustettuna vuotuiseen alueiden käyttöön perustuvassa mittauksessa. Osa aliedustuksesta voi seurata yksityisten virkistyspalveluiden mukana olosta mittauksessa, sillä monilla valtionalueilla on myös yksityisten tuottamia virkistyspalveluita, kuten laskettelurinteitä. Myös kuntien alueiden osalta vuotuiseen alueiden käyttöön perustuva mittaus voi antaa aliar-

Taulukko 2.3-10. Aluetyyppien käyttö virkistykseen.
Table 2.3-10. Recreation use according to type of destination area.

Mittaus *Measurement*	**Kunnan alue** *Municipal area*	**Valtion alue** *State land*	**Yksityinen virkistyspalvelu** *Private recreation service*	**Yksityismaa tai vesistö** *Private land or water area*	**Loma-asunto** *Leisure home*
	% ulkoilukerroista/-päivistä *% of recreation visits/days*				
Viimeisin lähiulkoilukerta *Last close-to-home visit*	43,9	4,7	Ei mittausta *No measurement*	39,4	12,0
Viimeisin luontomatka *Last nature trip*	15,2	21,6	Ei mittausta *No measurement*	23,5	30,7
Vuotuinen alueiden käyttö *Annual use of areas*	29,9	3,7	7,1	59,3	Ei mittausta *No measurement*
Arvio pohjautuen edellisiin *Estimation based on other measurements*	30	10	5	40	15

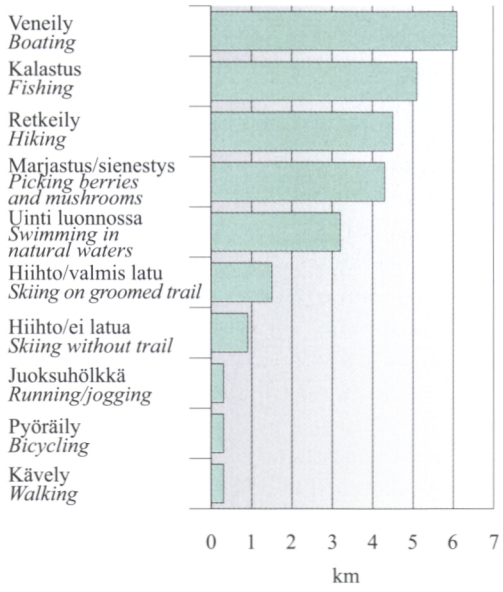
viota, koska kuntien alueet tarjoavat lähiulkoiluympäristöä ja lähiulkoilukertoihin liittyvät muistivirheet ovat todennäköisesti suurimmat. Kesämökillä käyntejä ei ole erotettu muiden yksityismaiden käytöstä vuotuisessa mittauksessa, joten niistä saatava arvio pohjautuu viimeisimmän ulkoilukerran perusteella saatavaan tietoon. Mikään mittauksista ei myöskään sisällä tietoa ulkoilukertojen kestosta, joten lyhyt piipahdus kunnan lähivirkistysalueella saa saman painon kuin koko lomapäivän viettäminen esim. valtion alueella.

Käytettävissä olevat alueet

Ulkoilun harrastaminen riippuu siitä, onko sopivia alueita käytettävissä (kuva 2.3-21 ja tilasto 55). Postikyselyn mukaan ulkoiluun soveltuva puisto, metsä tai ulkoilualue sijaitsee keskimäärin 600 m:n päässä kotoa, mutta puolella vastaajista enintään 200 m:n etäisyydellä. Postikyselyyn vastaajat ilmoittivat myös, kuinka kaukana heidän asunnostaan on kuhunkin harrastukseen sopivia luonnonalueita. Etäisyys kävelyyn, juoksulenkkeilyyn ja pyöräilyyn soveltuville luonnonalueille on keskimäärin 300 m (med 100 m). Hiihtoladut sijaitsevat keskimäärin 1,5 km:n päässä, ja alueet, joilla hiihtoa voi harrastaa laduttomassa maastossa, 0,9 km:n päässä. Uintiin soveltuvat luonnonvedet sijaitsevat keskimäärin 3,2 km:n päässä. Retkeilyyn ja marjastukseen soveltuville alueille on keskimäärin matkaa 4–5 km. Kalastusalueet sijaitsevat 5,1 km:n ja veneilyalueet 6,1 km:n päässä. Alueiden etäisyydet vaihtelevat taustamuuttujien suhteen melko vähän. Pisimpiä matkat olivat keskimäärin yli 100 000 asukkaan kunnissa ja Uudellamaalla.

Vapaa-ajan käyttö ulkoiluun

Viikottaista ulkoiluun käytettyä aikaa mitattiin postikyselyssä siten, että vastaajia pyydettiin merkitsemään minä viikonpäivinä ja kuinka monta kertaa he osallistuivat ulkoiluun kyselyn täyttämistä edeltäneellä viikolla. Lisäksi he arvioivat sitä, kuinka paljon aikaa he käyttivät ulkoiluun kunakin viikonpäivänä. Mittaus antaa selkeästi suuremman ulkoilukertojen määrän kuin viimeiseen ulkoilukertaan perustuva mittaus: ajankäyttökysymysten perusteella viikottaisia ulkoilukertoja kertyy keskimäärin 5,7 ja ulkoilleiden viikottainen ulkoiluaika on keskimäärin 8,8 tuntia (tilasto 56). Vaikka ulkoilukertojen absoluuttinen taso on korkeampi kuin muissa mittauksissa, antavat ajankäyttötilastot 56–59 kuitenkin selvän kuvan ajankäytön eroista väestöryhmien välillä.



Kuva 2.3-21. Lyhin etäisyys asunnosta erilaisiin harrastuksiin sopiville alueille (ka).

Figure 2.3-21. The shortest distance from residence to areas available for different outdoor activities (mean).

Naisille ulkoilukertoja kertyy hieman enemmän kuin miehille, mutta ulkoiluun osallistuvat miehet puolestaan käyttävät ulkoiluun enemmän aikaa. Ikäluokista eniten ulkoilukertoja ja -tunteja kertyy nuorimmalle ikäluokalle. Nuoret yksinasuvat ulkoilevat muita ryhmiä vähemmän ulkoilukerroissa mitattuna, mutta myös tämän ryhmän ulkoiluun käyttämä aika on samaa tasoa kuin muiden elinvaiheryhmien. Eniten viikkotunteja ulkoiluun osallistuvista käyttävät nuoret parit ja kouluikäisten lasten vanhemmat. Vanhemmille yksinasuville puolestaan kertyy paljon

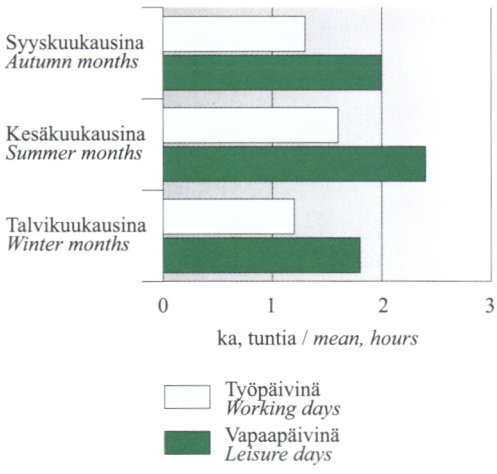
ulkoilukertoja, mutta ei niinkään tunteja. Tämä näkyy myös koulutustaustan mukaan asiaa tarkasteltaessa, sillä alimman koulutustason väestö, joka on keskimääräistä iäkkäämpää, ulkoilee viikottain muita useammin, joskin korkeasti koulutetuilla on ulkoilutunteja eniten. Eläkeläiset, työttömät, opiskelijat ja kotitaloutta hoitavat osallistuvat ulkoiluun työssäkäyviä useammin ja käyttävät siihen viikottain enemmän aikaa. Yrittäjät puolestaan ulkoilevat muita työssäkäyviä harvemmin. Asuinkunnan suhteen viikottaisen ajankäytön erot eivät ole selvät. Näyttäisi kuitenkin siltä, että ulkoiluun käytetään aikaa eniten keskisuurissa Itä-, Väli-, ja Pohjois-Suomen kunnissa.

Ajankäyttö eri vuodenaikoina

Tilastossa 56 esitetään viikottaisen ulkoiluun käytetyn ajan vaihtelua eri vuodenaikoina. Valitettavasti postikyselyn ajankäyttökysymyksiä ei toteutettu kattavasti läpi vuoden ja viikottaisesta ajankäytöstä keväisin kertovat havainnot jäivät puuttumaan.

Kesän ulkoiluaktiivisuus näkyy myös viikottaisen ajankäytön luvuissa. Kesällä ulkoilukertojen määrä (6,1 kertaa viikossa) on muita vuodenaikoja korkeampi, ja ulkoiluun käytetään myös enemmän aikaa kuin muina vuodenaikoina (keskimäärin 11,7 h viikossa). Sukupuolen suhteen vuotuisessa ajankäytön vaihtelussa on eroja. Syksyisin ja talvisin miehet käyttävät ulkoiluun enemmän aikaa, mutta kesällä molempien sukupuolten viikottainen ulkoilutuntien määrä on yhtä korkea. Vaihtelua esiintyy myös iän suhteen. Nuoret käyttävät selvästi enemmän aikaa ulkoiluun talvella. Kesällä taas vanhimman ikäluokan ulkoiluun käyttämä aika on selvästi alhaisempi kuin muiden ikäluokkien. Syksyllä heille puolestaan kertyy viikottaisia ulkoilukertoja enemmän kuin muulle väestölle. Myös koulutuksen suhteen ajankäytössä löytyy joitakin eroja. Korkeasti koulutetuilla on talvella vähiten viikottaisia ulkoilukertoja ja ulkoiluun käytetään myös muita ryhmiä vähemmän aikaa. Kesällä puolestaan heille kertyy enemmän ulkoilukertoja kuin muulle väestölle ja he käyttävät silloin ulkoiluun aikaa keskimäärin jopa 17 tuntia viikossa. Eityössäkäyvät käyttävät ulkoiluun työssä käyviä enemmän aikaa kaikkina vuodenaikoina, mutta suurin ero työssäkäyvien ja muiden välillä on syksyisin, jolloin työssäkäyvien viikottainen ulkoilu on selvästi vähäisempää. Muina vuodenaikoina vähän ulkoilevat yrittäjät ovat kesäulkoilussa muiden sosioekonomisten ryhmien tasolla. Viikottainen ajankäyttö ulkoiluun vaihtelee myös kuntakoon ja vuodenajan suhteen. Talvella ulkoiluun käytetään eniten aikaa pienissä kunnissa, kesällä suurissa kunnissa ja syksyisin keskisuurissa kunnissa. Vastaava vaihtelu näkyy myös kaupunkikuntien asukkaiden kesäisenä ja maaseutukuntien asukkaiden talvisena aktiivisuutena. Talvella ulkoiluun käytetään hieman muita alueita enemmän aikaa Väli-Suomessa ja vähiten Itä-Suomessa, jossa kuitenkin ulkoiluun käytetään kesällä eniten aikaa.

Tilastossa 57 verrataan työ- ja vapaapäivien ajankäyttöä ulkoiluun eri vuodenaikoina (myös kuva 2.3-22). Keskimäärin vapaapäivinä ulkoillaan 1,1 kertaa ja ulkoilevat käyttävät siihen 2,1 tuntia aikaa. Työpäivinä vastaavat luvut ovat 0,8 kertaa ja 1,3 tuntia. Vuorokauden ulkoilukertojen määrä ei juurikaan vaihtele vuodenajan mukaan, mutta kesällä ulkoilukerrat ovat pitempiä ja niihin käytetään siten enemmän aikaa sekä vapaapäivinä että työpäivinä. Vapaapäivinä ulkoiluun käytetty aika nousee kesällä erityisesti naisten osalta. Miehillä ero muihin vuodenaikoihin on pienempi. Nuorin ikäluokka käyttää ulkoiluun selvästi enemmän aikaa kesällä kuin muina vuodenaikoina sekä työ- että vapaapäivinä. Muilla työssäkäyvillä ikäluokilla vapaapäivinä ulkoiluun käytetty aika nousee kesällä ja pysyy korkeana myös syksyllä, mutta työpäivinä ulkoiluun käytetty aika vaihtelee vain vähän vuodenajasta riippuen. Erityisesti nuoret parit käyttävät kesäisin runsasti aikaa ulkoiluun vapaapäivinä, keskimäärin jopa yli 3 tuntia päivässä. He jatkavat runsasta ulkoilua myös syksyllä vapaapäivien osalta. Syksyllä ja talvella eri koulutusluokkien välillä ei ole suurta eroa vapaapäivien ajankäytössä, mutta erityisesti korkeasti koulutetun väen vapaapäivinään



Kuva 2.3-22. Ulkoiluun osallistuvien päivittäinen ajankäyttö ulkoiluun eri vuodenaikoina keskimäärin.
Figure 2.3-22. Mean daily hours participants spent on recreation in different seasons.

ulkoiluun käyttämä aika nousee kesällä. Saman ryhmän päivittäisten ulkoilukertojen määrä talven työpäivinä on selvästi alhaisempi kuin muiden ryhmien. Kuntakoon suhteen suurimmat erot ajankäytössä kesän ja talven välillä on suurissa kunnissa, joissa kesällä ulkoiluun käytetään selvästi enemään aikaa. Pienissä kunnissa vuodenaika vaikuttaa varsin vähän ajankäyttöön. Kesän myötä ulkoiluun käytety aika lisääntyy muita alueita enemmän Uudellamaalla.

Ajankäyttö eri viikonpäivinä

Tilasto 58 kertoo ulkoilun ajankäytöstä eri viikonpäivinä. Maanantaista perjantaihin ulkoilukertoja on keskimäärin hieman vähemmän ja myös aikaa käytetään jonkin verran vähemmän kuin viikonloppuisin. Viikon päivästä riippumatta ulkoillaan kuitenkin keskimäärin kerran päivässä ja ulkoiluun käytetty aika siihen osallistuneilla vaihtelee hieman alle tai yli kahden tunnin. Naisilla päivittäisten ulkoilukertojen määrä on hieman korkeampi kuin miehillä, mutta ulkoiluun käytetään silti vähemmän aikaa. Ulkoiluun osallistuneiden miesten ulkoiluaika viikonloppuisin on keskimäärin 2,6–2,7 tuntia. Viikottaisessa ulkoilussa on eroja myös iän suhteen. Vanhin ikäluokka ulkoilee viikolla muita useammin, mutta ulkoiluun käytetty aika on muita ikäluokkia alhaisempi sekä viikolla että viikonloppuna. Viikonloppuna vanhemman väen ulkoilukertamäärät eivät kuitenkaan poikkea nuorempien ulkoilukertojen määristä. Nuorimman ikäluokan ulkoiluun osallistuvat käyttävät siihen enemmän aikaa kuin muut ikäluokat sekä viikolla että viikonloppuisin. Ulkoiluun käytettyjen tuntien määrä oli sekä viikonloppuna että viikolla korkein nuorilla pareilla ja kouluikäisten lasten vanhemmilla. Eri koulutustasojen välillä ei viikottaisten ulkoilukertojen määrässä ole suuriakaan eroja. Eniten aikaa ulkoiluun viikolla näyttää käyttävän korkeimmin koulutetut. He myös käyttävät viikonloppuisin ulkoiluun keskimäärin enemmän aikaa kuin muut väestöryhmät. Työssäkäyvien ja työelämän ulkopuolella olevien viikottaisen ulkoilukäyttäytymisen ero näkyy selvänä (kuva 2.3-23). Eläkeläisille, työttömille ja kotitaloustyötä tekeville kertyy työssä käyviä enemmän ulkoilukertoja ja -tunteja arkipäivinä. Viikonloppuisin heidän ulkoilukertojen ja -tuntien määrä ei juurikaan poikkea työssäkäyvien vastaavista luvuista. Työssäkäyvistä ryhmistä yrittäjien ulkoilukertojen määrä on muita ryhmiä alhaisempi. Kuitenkin viikonloppuisin myös he käyttävät aikaa ulkoiluun. Asuinkunnan kuntakoon suhteen ei viikottaisessa ajankäytössä ole juurikaan vaihtelua. Sensijaan näyttää siltä, että viikolla ulkoiluun käytetään eniten aikaa Pohjois-Suomessa.

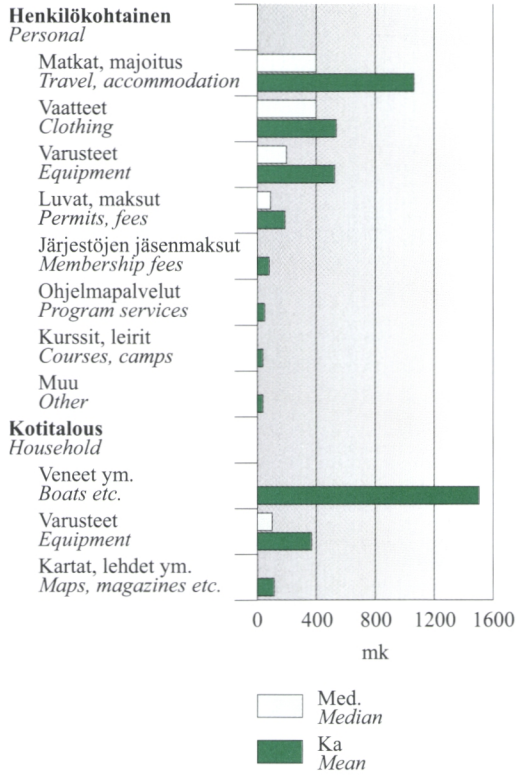
Lomapäivien käyttö ulkoiluun

Postikyselyssä tiedusteltiin myös lomapäivien ja ulkoiluun käytettyjen vuosilomapäivien lukumäärää. Tilastossa 59 on esitetty lomapäivien käyttö ulkoiluun työssä käyvän väestön osalta. Työssäkäyvillä on lomapäiviä vuoden aikana keskimäärin 35, ja näistä 16 käytetään ulkoiluun. Naisilla näyttää tulosten mukaan olevan keskimäärin 5 lomapäivää enemmän ja ulkoiluun he käyttävät myös muutaman lomapäivän miehiä enemmän. Lomapäivät ja ulkoilupäivät eivät suuresti vaihtele työssäkäyvien ikäluokkien välillä. Kuitenkin lapsiperheissä ulkoiluun käytetään

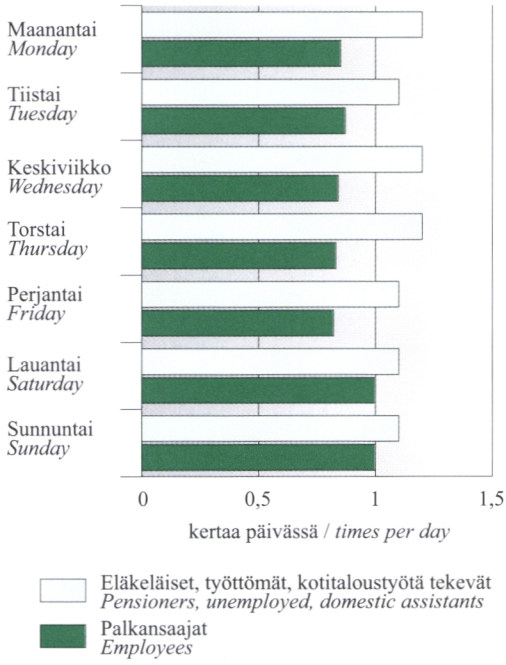
keskimäärin muutama lomapäivä vähemmän kuin yksin tai kaksin asuvien talouksissa. Eniten lomapäiviä ulkoiluun käyttävät korkeimmin koulutetut, joilla yli puolet lomasta kuluu ulkoiluun. Yrittäjillä on lomapäiviä keskimäärin vähemmän kuin palkansaajilla, mutta myös he käyttävät ulkoiluun lähes puolet lomapäivistään. Maatalousyrittäjillä ulkoilupäivien osuus lomapäivistä on vain yksi neljäsosa. Ulkoilupäivien osuus lomapäivistä on pienimmillään keskikokoisissa kunnissa ja suurimmillaan suurissa kaupunkikunnissa erityisesti Uudellamaalla.

Ulkoiluun käytetyt varat

Ulkoilun suurimmat kustannuserät ovat matkat ja majoitus, harrastusvälineet sekä vaatteet (tilasto 60). Henkilökohtaisiin ulkoilun kustannuksiin käytetään ihmisten oman arvion mukaan keskimäärin noin 1 800 mk vuodessa (med 1 000) ja kotitalouden yhteisiin hankintoihin noin 1 500 mk (med 200). Suurin henkilökohtainen kustannuserä ovat matkat ja majoituskustannukset, joihin vuosittain käytetään keskimäärin noin 1 100 mk (kuva 2.3-24). Ulkoiluvaatteisiin ja varusteisiin käytetään kumpaankin reilu 500 mk vuodessa. Erilaisiin lupiin ja pääsymaksuihin kului keskimäärin 200 mk vuodessa.



Kuva 2.3-24. Rahankäyttö ulkoilun harrastamiseen keskimäärin.
Figure 2.3-24. Money spent on outdoor recreation on average.



Kuva2.3-23. Ulkoilevan väestön ulkoilukerrat eri viikonpäivinä.
Figure 2.3-23. Recreation times of participants on different weekdays.

Eri väestöryhmien välillä on jonkin verran eroja rahankäytössä. Miehet käyttävät ulkoiluun keskimäärin 500 mk enemmän vuodessa kuin naiset. Suurimmat erot ovat matka- ja varustekustannuksissa, joihin kumpaankin miehet käyttävät muutamia satoja markkoja enemmän vuodessa. Naiset puolestaan käyttävät suhteellisesti enemmän rahaa ulkoiluvaatteisiin. Eri ikäryhmistä ulkoiluun panostavat eniten 45–64-vuotiaat ja lähes

yhtä paljon 25–44-vuotiaat. Nuoremmilla ikäluokilla varusteet ja vaatteet muodostavat suuren osuuden kustannuksista, kun taas vanhemmalla ikäluokalla matkat ovat tärkeä kustannuserä. Kotitalouden yhteisten hankintojen osuus on vanhemmilla keski-ikäisillä suurin. Ulkoiluun käytetty rahamäärä kasvaa koulutustason noustessa, mikä on yhteydessä henkilön tulotasoon. Eri sosioekonomisista luokista ulkoiluun käyttävät eniten rahaa ylemmät toimihenkilöt ja vähiten eläkeläiset. Myös asuinpaikkakunnan ominaisuudet ovat yhteydessä ulkoiluun käytettyihin varoihin. Suuremmissa kunnissa asuvat käyttävät enemmän rahaa ulkoiluun. Osittain tämä selittyy Uudenmaan ja Etelä-Suomen suurten kaupunkien asukkaiden suuremmilla matkustuskustannuksilla talviulkoilu- ja kesämökkeilyseuduille.

Ulkoiluun käytettävissä olevat taidot ja varusteet

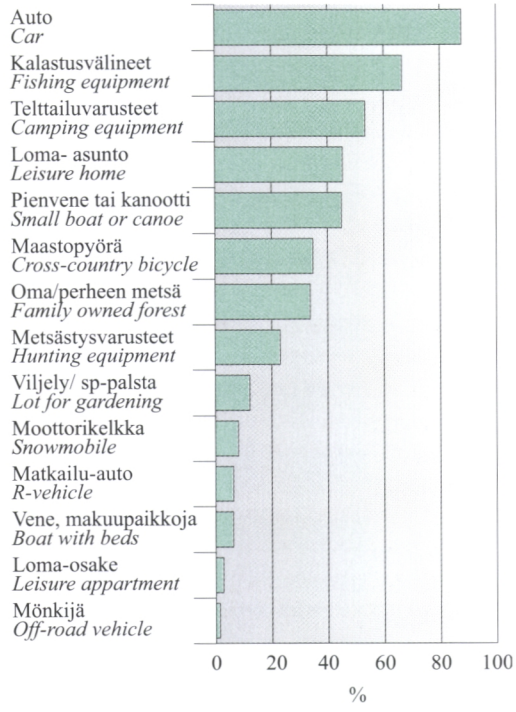
Varusteet

Ulkoilu yksinkertaisimmillaan ei edellytä varusteiden tai välineiden omistamista. Kuitenkin esim. auton käyttömahdollisuus helpottaa kaukaisempien ulkoilualueiden käyttöä. Myös veneen tai kesämökin käyttöoikeus liittyy esim. kalastuksen ja uinnin aktiiviseen harrastamiseen. Postikyselyssä kartoitettiinkin vastaajan tai hänen perheensä käytettävissä olevia ulkoilua tukevia varusteita ja omaisuutta (tilasto 61). Tulosten perusteella voidaan todeta, että 88 % kotitalouksista omistaa auton (kuva 2.3-25). Auto on hieman keskimääräistä harvinaisempi vanhimman ikäluokan ja yksinasuvien keskuudessa sekä suurissa kunnissa. Perheistä 45 %:lla on hallussaan loma-asunto. Keskimääräistä tavallisempaa loma-asunnon omistaminen on korkeasti koulutettujen, kaupunkilaisten ja uusmaalaisten keskuudessa. Pienveneen omistaa 45 % perheistä ja matkaveneen 6 %. Matkaveneiden omistus painottuu Etelä-Suomeen ja pienveneiden Itä-Suomeen. Moottorikelkan omistaa 8 % kotitalouksista, mutta Pohjois-Suomessa moottorikelkka kuuluu kuitenkin noin joka neljännen perheen ulkoiluvarusteisiin.

Taidot

Ulkoilutaitoja mitattiin yhdeksän harrastuksen osalta (Tilasto 62). Tulosten perustella yli 90 % suomalaisista hallitsee hiihto-, uinti-, pyöräily- ja marjastustaidot (kuva 2.3-26). Noin 80 % osaa retkeillä ja 73 % sienestää. Kansalaisista 56 % osaa lasketella ja 24 % metsästää. Ulkoilutaitojen osaaminen vaihtelee väestöryhmittäin. Naisille tyypillisempiä taitoja ovat marjastus, sienestys ja myös uinti. Miehet puolestaan ovat osaavampia kalastuksessa, metsästyksessä, laskettelussa ja retkeilyssä.

Marjastuksen, sienestyksen, metsästyksen ja retkeilyn osaaminen vähenee siirryttäessä vanhemmista nuorempiin ikäluokkiin. Laskettelutaito on puolestaa sitä harvinaisempi mitä vanhemmasta ikäluokasta on



Kuva 2.3-25. Harrastusvälineiden, auton, loma-asunnon tms. omistaminen tai käyttömahdollisuus.

Figure 2.3-25. Ownership or access to recreation equipment and other resources such as cars, leisure homes, etc.

Taulukko 2.3-11. Hiihto-, laskettelu-, kalastus- ja retkeilytaitojen oppiminen.
Table 2.3-11. Learning how to ski cross-country and downhill skiing, learning fishing and backpacking skills.

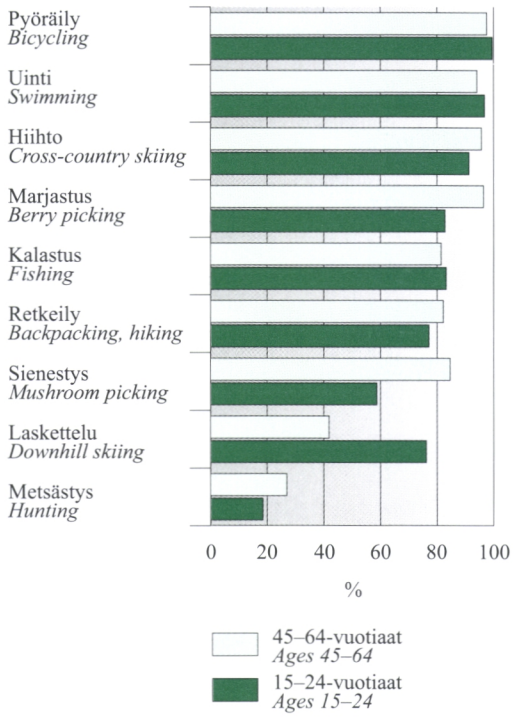
		Kuka opetti taidon *Who taught the skill*						
		Vanhemmat *Parents*	Koulu *School*	Ystävät, kaverit *Friends*	Perhe, puoliso *Family, spouse*	Kerho, seura *Club*	Kurssi, leiri *Course*	Opetteli itse *Self-taught*
Hiihto *Cross-country skiing*	Nainen Female	59,1	12,7	1,2	2,1	0,6	0,1	24,2
	Mies Male	43,7	12,2	3,4	1,8	0,7	0,2	38,1
Laskettelu *Downhill skiing*	Nainen Female	16,2	8,5	33,7	11,2	0,5	11,0	19,0
	Mies Male	11,1	3,4	28,2	2,6	0,6	5,3	48,9
Kalastus *Fishing*	Nainen Female	56,9	0,2	8,6	19,8	0,2	0,2	14,1
	Mies Male	42,3	0,1	19,6	2,9	0,2	0,3	34,7
Retkeily *Backpacking*	Nainen Female	31,9	6,3	9,6	19,8	10,9	3,5	18,1
	Mies Male	23,1	2,2	15,5	3,1	10,1	5,3	40,8

kysymys. Kuvassa 2.3-26 on vertailtu 15–24-vuotiaiden ja 45–64-vuotiaiden ulkoilutaitoja. Voimakkaimmat erot taidoissa vanhemman ikäluokan hyväksi on sienestyksen, marjastuksen ja metsästyksen osaamisessa. Keski-ikäisistä 96 % hallitsee marjastuksen ja 84 % osaa sienestää. Nuorista puolestaan marjastuksen taitajia on 83 % ja sienestyksen 59 %. Vaikka osa nuorista oppisikin myöhemmän elämänsä aikana marjastus- ja sienestystaitoja, voidaan olettaa, että suurelta osin taidot ovat nuorena opittuja ja liittyvät elämäntapaan, joka oli vallalla 45–64-vuotiaiden ollessa nuoria. Selvä ero nuoremman ikäluokan hyväksi on puolestaan laskettelun osaamisessa. Laskettelutaidon katsoo osaavansa 76 % 15–24-vuotiaista, kun taas 45–64-vuotiaista 42 % hallitsee laskettelun. Luvut kertovat siitä, miten osa vanhemmasta väestöstä opettelee uusia taitoja myös aikuisiässä, mutta koko kansan harrastukseksi jokin erityistaitoja vaativa laji muuttuu mahdollisesti vasta ajan myötä.

Ulkoilutaidot ovat polarisoituneet koulutuksen suhteen. Hiihto-, laskettelu-, uinti-, retkeily- ja pyöräilytaidot ovat laajimmin korkea-asteen koulutuksen saaneiden hallussa. Väestöryhmä, jolla on alimman perusasteen koulutus tai sitä vähemmän koulutusta hallitsevat puolestaan useimmin metsästys- ja marjastustaidot. Sienestystaidoissa toisten edellä ovat sekä ylin että alin koulutusluokka.

Myös asuinpaikan suhteen ulkoiluharrastusten osaamisessa on eroja. Pienissä kunnissa hiihdon, metsästyksen, marjastuksen ja sienestyksen osaaminen on yleisempää kuin suurissa kunnissa. Laskettelutaito on puolestaan yleisempi suurimmissa kuin pienimmissä kunnissa. Alueellisesti eroja on myös marjastus- ja metsästystaitojen osalta, jotka ovat yleisempiä Pohjois-Suomessa kuin etelässä. Sienestystä osataan puolestaan yleisimmin Itä-Suomessa. Laskettelun osaaminen on tyypillisintä Pohjois-Suomessa ja hiihtotaidot harvinaisimpia Uudellamaalla ja muualla Etelä-Suomessa.

Taulukossa 2.3-11 nostetaan esille hiihto-, laskettelu-, kalastus- ja retkeilytaitojen oppimisen tausta. Hiihto ja kalastus ovat tyypillisesti lapsuudessa vanhempien kanssa tai itse opetellen hankittuja taitoja. Naisille kalastuksen oppimisessa nousee esiin myös perheen ja puolison vaikutus. Useammin kuin muut harrastukset laskettelu on opittu ystävien kanssa opetellen tai erilaisilla kursseilla tai leireillä. Retkeilyn opettelussa kerhoilla ja



Kuva 2.3-26. Ulkoilijoiden harrastustaidot.
Figure 2.3-26. Outdoor recreation skills of recreationists.

seuroilla (esim. partiolla) on ollut enemmän merkitystä kuin muiden harrastusten opettelussa. Sukupuolten suhteen löytyy eroja harrastusten oppimisessa. Miehille tyypillistä on opetella harrastus itse tai ystävien ja kavereiden seurassa. Naiset korostavat vanhempien sekä puolison ja perheen merkitystä harrastuksen opettajana.

Yhteenveto

Ulkoiluaktiivisuus eri väestöryhmissä on melko tasaista, eivätkä käytettävissä olevat alueet, aika, raha tai taidot myöskään tarjoa syytä siihen, miksi näin ei olisi. Arkiulkoiluun tarvittavat luonnonalueet ovat varsin hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa. Kauimpana sijaitsevia olivat veneilyyn, kalastukseen, retkeilyyn sekä marjastukseen ja sienestykseen soveltuvat alueet. Näiden alueiden tarjonnan suhteen suurten kaupunkien ja Uudenmaan asukkaat ovat heikoimmassa asemassa. Aikaa ulkoiluun käytetään eri väestöryhmissä varsin saman verran, joskin käytetty aika on jakautunut eri tavoin; työelämän ulkopuolella olevat käyttävät ulkoiluun aikaa melko säännöllisesti läpi vuoden. Työssäkäyvillä painottuu loma-aikojen ja viikonloppujen ulkoilu. Ulkoiluun käytetty rahamäärä poikkeaa muista väestöryhmistä lähinnä iäkkäämmän väestön osalta. He käyttävät muita ryhmiä vähemmän rahaa ulkoiluun, mikä kuitenkin osittain johtunee siitä, että ulkoiluun tarvittavat varusteet on tullut hankittua aiempina ikävuosina, mutta osittain myös siitä, että harrastaminen on suuntautunut enemmän jokapäiväiseen liikkumiseen lähialueilla. Lähes joka toisella on käytettävissään loma-asunto, joka tarjoaa mahdollisuuden osallistua moniin luontoharrastuksiin. Matkat loma-asunnolla muodostavat myös merkittävän osan luontomatkoista. Myös ulkoilutaidoissa on eroja. Osa uusista ulkoilumuodoista jää vieraaksi vanhemmalle väestölle. Toisaalta taas osa harrastuksista, kuten sienestys ja marjastus, olisi helposti nuoren väestön opittavissa, mutta ehkä elämäntapaan kuulumattomina tai sopivien alueiden sijaitessa liian kaukana jää heidän harrastuskenttänsä ulkopuolelle.

Kirjallisuus

Liikkanen, M., Pääkkönen, H., Toikka, A. ja Hyytiäinen, P. 1993. Vapaa-aika numeroina 4. Liikunta, ulkoilu, järjestö- ja muu osallistuminen, loma, huvit. Tilastokeskus. Kulttuuri ja viestintä 1993:6.

3 VIRKISTYSKÄYTÖN KYSYNNÄN TEEMATUTKIMUKSET

3.1 Kansallispuistojen arvo vai virkistyspalveluiden hinta – miten mitata rahassa valtion tuottamia markkinattomia hyötyjä?

ANNI HUHTALA
PAULA HORNE
VILLE OVASKAINEN
TUIJA SIEVÄNEN

3.1.1 Mistä valtion virkistysalueiden "arvottamisessa" on kyse?

Suomessa on 40 kansallispuistoa ja valtion retkeilyaluetta, ja niille on arvioitu tehtävän vuosittain noin 2 miljoonaa käyntiä (Metsähallitus). Alueiden hoito ja palvelut kuten reititys, opasteet ja tulipaikkojen polttopuut rahoitetaan verovaroin. Tässä katsauksessa pyritään kartoittamaan, ketkä alueita käyttävät, missä määrin maksuttomien virkistyspalvelujen käyttömahdollisuuksia arvostetaan, ja olisivatko kansalaiset valmiita maksamaan alueiden käytöstä ja palvelutason turvaamisesta myös tulevaisuudessa.

Kiinnostus valtion virkistysalueiden ylläpitoa ja taloudellista merkitystä kohtaan juontuu monesta seikasta. Lamavuosien jälkimainingeissa on alettu kiinnittää huomiota valtion tuottamiin palveluihin yleisemminkin. Kustannustehokkuuden parantamisen nimissä etenkin käyttäjilleen maksuttomien palveluiden tuottamista on uudelleenarvioitu. Samalla on alettu kysyä, voitaisiinko markkinoiden kysyntäajattelua soveltaa sellaisiin valtion tuottamiin palveluihin ja hyödykkeisiin, jotka ovat perinteisesti olleet markkinattomia.

Virkistyspalvelut ovat tyypillisesti sellaisia julkishyödykkeitä, joilla ei ole markkinahintaa. *Valtiontaloudessa* tarvitaan kuitenkin usein perusteluja virkistyspalveluiden tuottamisen oikeutukselle: verovaroja kohdennetaan sellaisiin kohteisiin, joista uskotaan koituvan vähintään yhtä suuri hyöty kuin aiheutuneet kustannukset ovat. Toisaalta veronalennustoiveita heräteltäessä on haluttu kartoittaa mahdollisia uusia tulonlähteitä: voitaisiinko palveluita rahoittaa käyttäjämaksuilla?

Kansalaisten kiinnostus virkistysalueiden ylläpidon ja hoidon rahoittamiseen ei rajoittune pelkästään maksuttomien palveluiden käyttömahdollisuuteen. Suomessa, sekä laajemmin Pohjoismaissa, kansalaisten suhtautumista retkeilymahdollisuuksiin luonnossa ovat hallinneet ikiaikaiset jokamiehenoikeudet. Aiempi tutkimus on osoittanut, että alueiden arvostukseen liittyy myös muita kuin käyttöarvoja: sekä luonnonsuojelullisia että kulttuurisia. Näitä arvoja on vaikea mitata, koska niiden arvostamista kansalaiset

eivät osoita pelkästään "äänestämällä jaloillaan", eli esimerkiksi vierailemalla kansallispuistoissa. Alueiden olemassaolo ja säilyminen vastaisuudessakin voi olla arvokasta sinänsä, ilman alueilla käyntiäkin. Tällaista kysyntää eivät tilastot alueiden kävijämääristä paljasta. Periaatteessa siis sekä valtiolla palveluiden rahoittajana että kansalaisilla alueiden käyttäjinä tai niiden pelkästä olemassaolosta nauttijina on varsin luonteva kiinnostus virkistysalueiden säilyttämisen arvoon.

Taloustieteessä on jo pitkään kehitetty menetelmiä, joilla markkinattomille hyödykkeille voitaisiin määrittää rahamääräinen arvo. Markkinattomat hyödyt liittyvät tyypillisesti ympäristön- ja luonnonsuojeluun. Eräs kansallispuistojen ja retkeilyalueiden arvottamiseen soveltuva tapa on ns. contingent valuation -menetelmä (CV-menetelmä). Pääperiaatteiltaan kyse on sellaisesta kyselytutkimuksesta, jossa kansalaisilta suoraan tiedustellaan heidän halukkuuttaan maksaa arvottamisen kohteena olevasta "hyödykkeestä". CV-menetelmä on kehitetty Yhdysvalloissa, ja vajaan puolen vuosisadan aikana se on muotoutunut testaamisen arvoisesta tutkimusideasta laajemminkin hyväksytyksi menetelmäksi ympäristöhyötyjen arvottamisessa. Etenkin arvovaltaisen, taloustieteen nobelisteistakin koostuneen asiantuntijaryhmän lausunto asianmukaisesti toteutettujen CV-tutkimusten käyttökelpoisuudesta ympäristöhyötyjen arvottamisessa, on antanut menetelmälle Yhdysvalloissa myös juridista painoarvoa (ns. NOAA-paneeli, Arrow ym. 1993).

Ensimmäiset pohjoisamerikkalaiset CV-menetelmän sovellukset liittyivät nimenomaan virkistyskäytön arvottamiseen (Delawaren jokiallas, US National Park Service 1958, Mainen metsät 1961; ks. Hanemann 1992). CV-menetelmä onkin miltei ainoa arvottamistapa, jolla voidaan mitata muutakin kuin alueiden käyttöarvoa. Menetelmästä on jo lukuisia suomalaisiakin sovelluksia, joskaan saatuja tuloksia ei liene virallisesti juurikaan käytetty poliittisten päätösten perusteluina. Myös luonnon virkistyskäytön taloudellista arvoa on tutkittu Suomessa CV-menetelmällä (esim. Sievänen ym. 1992, Mäntymaa 1997, Ovaskainen ym. 2001, Tyrväinen 1999, 2001). Asenteita virkistyspalvelujen maksullisuuteen ovat tutkineet Sievänen ja Ruuska (1999) ja Ovaskainen (2001).

Tässä raportoitavassa kyselytutkimuksessa tarkastellaan virkistysalueiden palveluiden arvoa ja maksullisuutta sekä kansalaisten tasavertaisuuden että jokamiehenoikeuden perusajatuksen ja alueiden käyttökulttuurin kannalta. Johtolankana on, ettei palveluiden maksuttomuus merkitse niiden arvottomuutta. Tasavertaisuuden näkökulmasta on kiinnostavaa tietää, ketkä palveluita nykyään käyttävät, ja missä määrin esimerkiksi kotitalouden vähävaraisuus on peruste maksullisuuden vastustamiselle. Maksullisuuden mahdollisesti aiheuttamaa käyttökulttuurin muutosta pohdittaessa huomio kiinnittyy siihen, mitkä palvelut ylipäänsä olisivat tuotteistettavissa ja kuinka valtion rooli ilmaisten virkistyspalveluiden tuottajana mielletään. Tällöin on myös kiinnostavaa selvittää, millaisiksi kansalaiset arvioivat mahdollisuuksiaan siirtyä käyttämään maksuttomia, korvaavia palveluita, jos ilmaispalvelut poistettaisiin. Aiempiin kotimaisiin virkistyskäytön CV-tutkimuksiin verrattuna tässä tutkimuksessa on arvioitu mm. eri maksutapojen vaikutusta arvottamiseen (yleinen veronkorotus vs. vuotuinen retkeilykortti), aineistona oleva otos on poimittu koko väestöstä (ei ainoastaan käyttäjistä), ja arvotettavaksi hyödykkeeksi on rajattu vain kansallispuistot ja valtion retkeilyalueet (ei jokamiehenoikeus sinänsä).

3.1.2 Otoksesta ja alueiden käyttäjien identifioimisesta

Tässä osatutkimuksessa analysoitu aineisto koottiin postikyselynä, joka lähetettiin 2 912 suomalaiselle. Nämä henkilöt olivat LVVI-tutkimuksen laajempiotoksisessa puhelinhaastattelussa lupautuneet vastaamaan postikyselyyn. Koska postikyselyyn vastaamaan suostuneet tiesivät lisäkysymysten koskevan ulkoilua ja luonnon virkistyskäyttöä, potentiaalinen vastaajajoukko on siis vapaaehtoisuu-

Taulukko 3.1-1. Binäärisen valinnan logit malli virkistysalueiden käyttäjistä.
Table 3.1-1. Binary choice logit model for active users of recreation areas (N=1638).

Muuttuja[1] X[3]	Kerroin Coefficient	p-arvo[2] p-value	Muuttujan otoskeskiarvo Mean of X
Vakio/Constant	-1.711	.0000	
DKOULUTUS	.269	.0385	.33
TULOT	.00003	.0001	14486.23
DIKÄ>64	-.895	.0126	.06
DSP	-.195	.1143	.55

Selitettävä muuttuja/Dependent variable:
DAKTKÄYTTÄJÄ = *1, vastaaja on aktiivikäyttäjä/respondent uses actively recreation services*
= 0, muutoin/otherwise.

[1] Muuttujien selitykset: DAKTKÄYTTÄJÄ= vastaaja aktiivikäyttäjiä, joka vieraillut alueilla sekä edellisvuonna että aiemmin ja pitää vierailukäyntiä myös tulevaisuudessa hyvin tai melko todennäköisenä, DKOULUTUS=vastaajan peruskoulutus lukio, TULOT=kotitalouden bruttotulot mk/kuukaudessa, DIKÄ>64=vastaaja yli 64-vuotias, DSP=vastaaja nainen (Huom: D-alkukirjain muuttujassa viittaa dummy-muuttujaan, joka saa arvoja 0 tai 1. Siten esimerkiksi muuttujan DKOULUTUS otoskeskiarvosta suoraan nähdään, että 33 %:lla vastaajista on korkein peruskoulutus eli lukio.)

[2] P-arvot kertovat muuttujan hyvyydestä selittävänä tekijänä siten, että mitä pienempi on P-arvo, sitä selvemmin kerroin poikkeaa nollasta. Esimerkiksi tässä mallissa merkitsevyystasolla 5 %:ia (0.05) kaikki muut muuttujat ovat tilastollisesti merkitseviä paitsi sukupuoli.

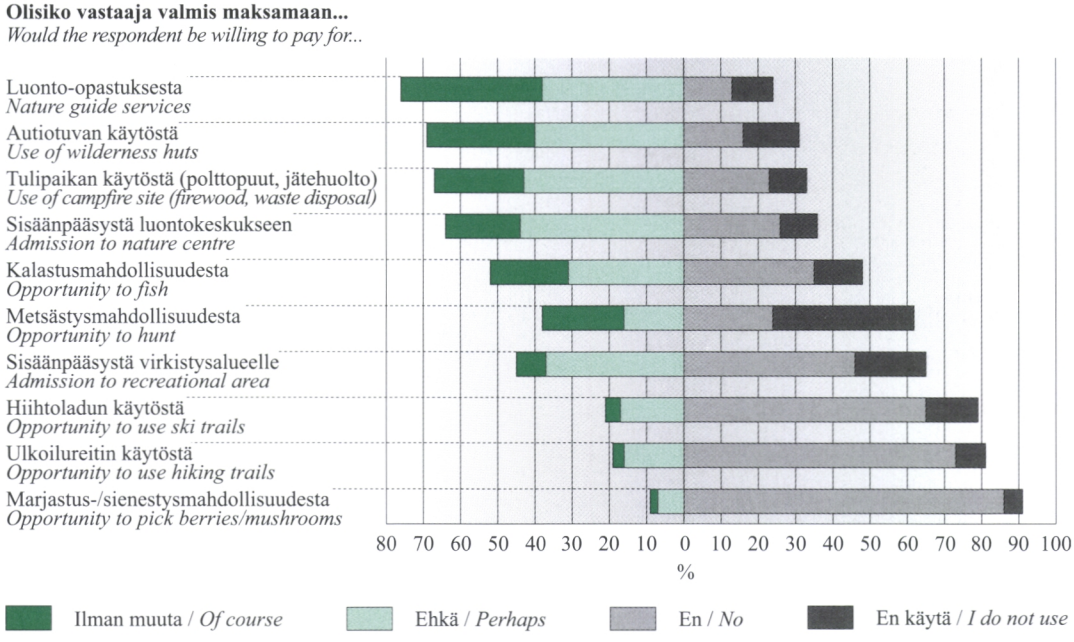
[3] Independent variables: DKOULUTUS=respondent's basic education high school, DSP=respondent female, DIKÄ>64 = respondent over 64 years, TULOT= household gross income per month in FIM (Note: variable names beginning with D are dummy variables)

den vuoksi jossain määrin valikoitunut. Otoksen voidaan kuitenkin katsoa edustavan varsin hyvin Suomen 15–74-vuotiasta väestönosaa (ks. luku 2.2 sekä Virtanen 2000). Käyttökelpoisia täytettyjä lomakkeita palautettiin 1871 kappaletta, joten vastausosuudeksi tuli 64 %. Varsinaisiin tutkimuksessa käytettyihin sosioekonomisiin muuttujiin palataan jäljempänä aineiston empiriisen analyysin yhteydessä.

Peräti 59 % otokseen valituksi tulleista sanoi joskus vierailleensa jollakin valtion retkeilyalueella tai kansallispuistossa. Vajaa kolmasosa vastaajista oli käynyt alueella juuri edellisvuonna, ja yli 40 % piti hyvin todennäköisenä, että vierailee alueilla tulevaisuudessa.

Noin viidennes vastaajista oli varsinaisia aktiivikäyttäjiä: he olivat vierailleet alueilla sekä edellisvuonna että aiemmin ja pitivät vierailukäyntiä myös tulevaisuudessa hyvin tai melko todennäköisenä.

On kiinnostavaa selvittää, ketkä tyypillisesti käyttävät alueita eniten. Aktiivikäyttäjän ominaisuuksia analysoitiin tilastollisesti ns. binäärisen valinnan mallilla. Mallin estimointitulokset selviävät taulukosta 3.1-1, jossa on esitetty selittävät muuttujat ja estimoitujen kerroinparametrien arvot. Korkeat *tulot* ja korkea *peruskoulutus* lisäävät todennäköisyyttä käyttää aktiivisesti virkistysalueita. Sinänsä odotettavissa oleva tulos on, että *iäkkäämmät* ihmiset eivät kuulu alueiden aktiivisimpiin käyttäjiin. *Sukupuoli* ei ole tilastollisesti merkitsevä ulkoilua retkeilyalueilla selittävä muuttuja, vaikka mallin muuttujan etumerkin mukaan miehet näyttäisivät käyttävän retkeilyalueita ahkerammin kuin naiset. Mallin parametrien ja muuttujien otoskeskiarvojen avulla voidaan laskea ennuste todennäköisyydelle, että keskivertosuomalainen on kansallispuistojen ja retkeilyalueiden *aktiivinen* käyttäjä. Taulukon 3.1-1 tuloksien pohjalta tämä todennäköisyys on 21 %.

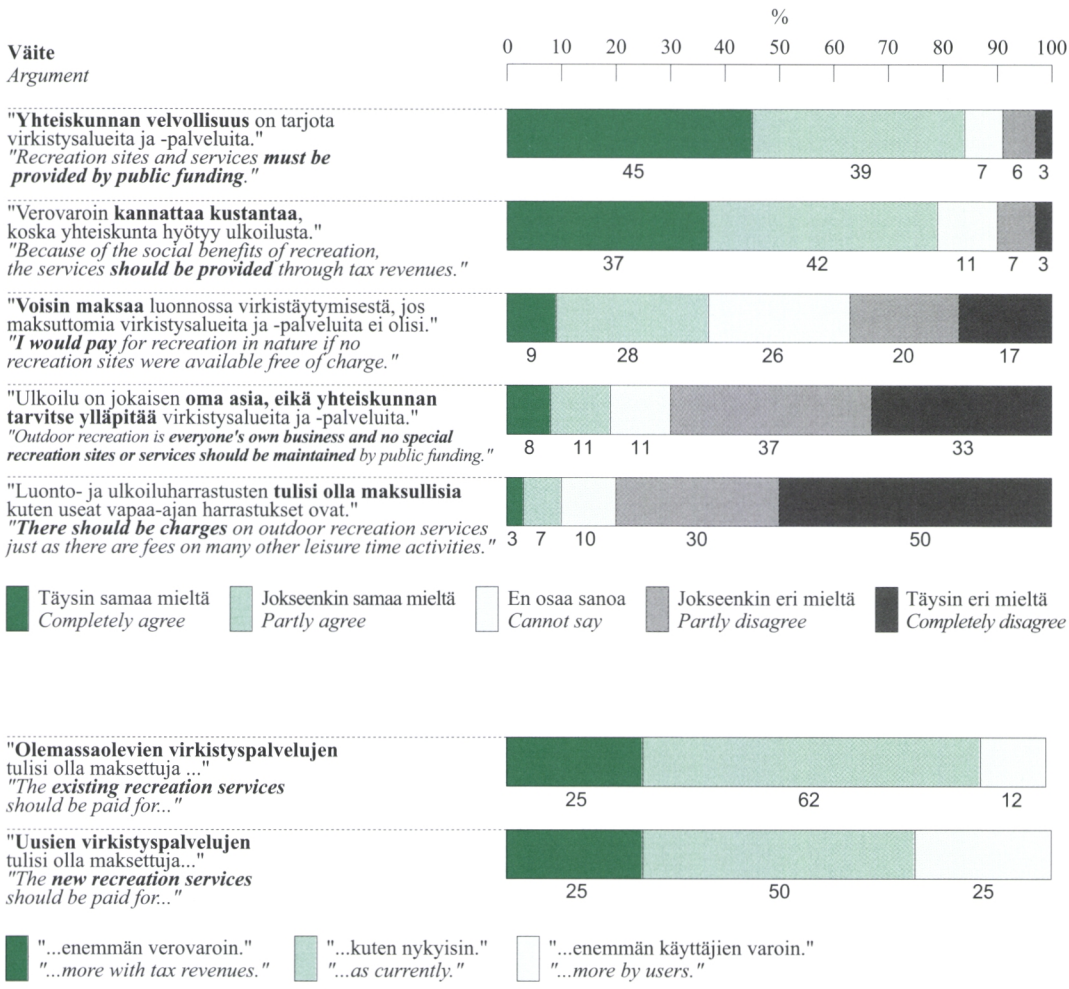


Kuva 3.1-1. Asenteet tiettyjen virkistyspalvelujen maksullisuutta kohtaan.
Figure 3.1-1. Attitudes towards payment for certain recreation services (N=1746-1768).

3.1.3 Yleisasenteet palveluiden maksullisuuteen

Ennen varsinaista arvottamisen apuvälineenä käytettävää maksuhalukkuuskysymystä lomakkeessa tiedusteltiin, millaisista palveluista vastaaja voisi kuvitella maksavansa käyttäjänä (kuva 3.1-1). Osin näiden asennekysymysten tarkoitus oli johdattaa vastaaja ajattelemaan palveluiden omakohtaista käyttöään. Vastaajat olivat kaikkein vähiten halukkaita maksamaan marjastus- tai sienestysmahdollisuudesta, ulkoilureitin tai hiihtoladun käytöstä. Niitä palveluita, joista vastaajat olivat eniten halukkaita maksamaan, olivat luontoopastus, autiotuvan käyttö ja tulipaikan käyttö.

Maksuhalukkuusasenteita tulkittaessa on korostettava, mihin vastauksia voidaan ja ei voida käyttää. Tulokset voivat kiinnostaa ainakin kahta hyvin erilaista intressiryhmittymää: 1) valtiota ja sen osakkaita eli veronmaksajia palveluiden käyttäjinä ja 2) matkailuelinkeinoyrittäjiä virkistyspalveluiden tuottajina ja heidän asiakaskuntansa. Osittain tämä rajanveto valtion ja yksityisten yritysten tuottamien palveluiden välillä on häilyvä. Suuntautuuhan luontomatkailu jossain määrin myös kansallispuistoihin ja muille Metsähallituksen ja Metsäntutkimuslaitoksen hoitamille valtion virkistysalueille. On kuitenkin tärkeää huomata, että tämän tutkimuksen tuloksia ei pidä käyttää esimerkiksi luontomatkailun markkinapotentiaalin arvioimiseen. Kun kyselymme vastaajat olivat äärimmäisen haluttomia maksamaan marjastus- ja sienestysmahdollisuudesta, se ei tarkoita, että he eivät olisi valmiita maksamaan samankaltaisista, mutta tuotteistetummista palveluista: opastetut marjaretket saattavat olla joillekin kaupunkilaisille turvallinen tapa uskaltautua kotipiiristä tuntemattomille alueille. On kuitenkin mielenkiintoista havaita, ettei hyvin perinteisten tuotteiden kuten ulkoilureittien ja hiihtolatujen kauppaaminen hetimiten onnistu, jollei niihin liitetä muita palveluita kuten juuri opastusta tms. Tämän tutkimuksen tarkoitus ei kuitenkaan ole tehdä virkistyspalveluiden markkina-analyysia – niitä tehdään yrityksissä ja useimmiten ne kohden-



Kuva 3.1-2. Asenteet virkistyspalveluiden rahoittamiseen.
Figure 3.1-2. Attitudes to funding of recreational services.

netaan tarkkaan valikoituihin asiakasryhmiin.

Palveluiden myytävyyden sijasta on kiinnostavaa tarkastella, kuinka valtion rooli retkeilyalueiden ja virkistyspalveluiden tuottajana mielletään. Vastaajia pyydettiin ottamaan kantaa väittämiin, jotka koskivat virkistyspalveluiden (viitoitetut polut, pysäköintialueet, tulipaikat ym.) tuottamista. Kuvasta 3.1-2 käy ilmi, että virkistysalueiden ja -palveluiden ylläpito mielletään yhteiskunnan velvollisuudeksi, ja maksullisuuteen suhtaudutaan varsin kielteisesti, kuten ehkä minkä tahansa muunkin ”saavutetun edun” menettämiseen. Jos ilmaisia palveluita ei olisi lainkaan saatavilla, yleisasenne maksullisuuteen jakautuu melko tasan maksullisuuden hyväksyjiin ja vastustajiin. Mielenkiintoista on, että käyttäjä maksaa -periaate on hieman hyväksyttävämpää uusille virkistyspalveluille kuin jo olemassaoleville. Suurin osa vastaajista tuntuu kuitenkin olevan tyytyväisiä nykyjärjestelmään, jossa yhteiskunta maksaa suurelta osin virkistyspalvelujen kustannukset.

3.1.4 Kuka voisi haluta maksaa ja miksi – miksi ei?

Varsinainen rahamääräinen arvottaminen perustuu kyselylomakkeen *maksuhalukkuuskysymyksiin* annettuihin vastauksiin. Tässä tutkimuksessa käytettiin niin sanottua maksukorttia (payment card, Mitchell ja Carson 1989), jolloin vastaajaa pyydetään valitsemaan se vaihtoehto, joka parhaiten vastaa hänen arvostustaan. Maksukortissa listattiin seuraavat rahasummat: 0, 50, 100, 200, 300, 500, 1000, 1500, 2 000 ja yli 2 000 markkaa. Lisäksi haluttiin testata, olisiko kysymyksessä käytetyllä maksuvälineellä vaikutusta maksuhalukkuusvastauksiin. Tämän vuoksi otos jaettiin kahteen osaan, joista toinen aliotos sai maksuhalukkuuskysymyksen lisäverojen maksamisen ja toinen retkeilykortin lunastamisen muodossa (ks. maksuhalukkuuskysymykset a ja b, liite 3.1-1).

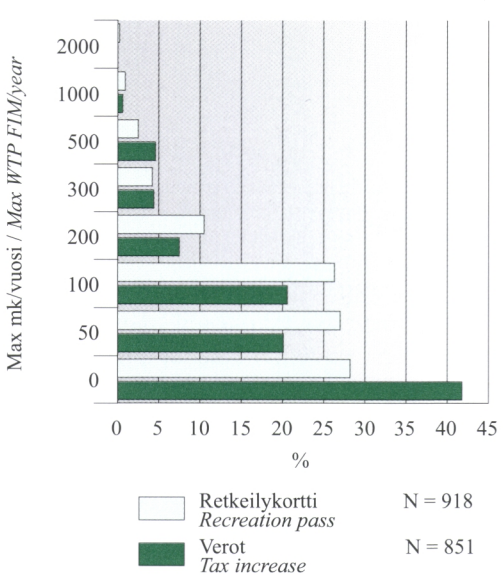
Tässä yhteydessä on syytä vielä erikseen tähdentää, mitä maksuhalukkuuskysymyksellä pyrittiin selvittämään. Tavoitteena oli määrittää kansallispuistojen ja valtion retkeilyalueiden virkistyspalveluiden käyttömahdollisuuden arvo. Kun jatkossa puhumme maksuhalukkuudesta, on pidettävä mielessä, että emme tiedä, miten vastaajat todellisuudessa reagoisivat markkinoilla, jos esimerkiksi retkeilykortti tai muunlaiset maksut otettaisiin käyttöön. Hypoteettisten kysymysten esittäminen ja muotoileminen maksuhalukkuudeksi on siten vain yksi arvon määrittämisen apuväline. Toisaalta ei ole mitään perusteltua syytä epäillä, että vastaajat systemaattisesti haluaisivat antaa harhaanjohtavaa tietoa käsityksistään ja mieltymyksistään. Jotta saisimme kattavamman kuvan virkistysalueiden palveluiden arvosta, on tärkeää tarkastella vastaajan motiiveja hänen ilmaisemalleen maksuhaluttomuudelle/-halukkuudelle, kuten myös tulemme jäljempänä tekemään.

Kuvassa 3.1-3 on esitetty varsinaiseen maksuhalukkuuskysymykseen saatujen vastausten jakauma. Jakaumaa tarkasteltaessa huomio kiinnittyy erityisesti kahteen seikkaan:

1) Huomattava määrä vastaajista ilmaisi maksuhalukkuudekseen nolla markkaa.
2) Maksuhalukkuuksissa on eroa maksuvälineen suhteen; verojen lisäys näyttäisi olevan selvästi epäsuositumpi maksutapa kuin retkeilykortin lunastaminen.

Noin kolmasosa postikyselyotoksemme vastaajasta ilmoitti, ettei olisi valmis maksamaan virkistysalueiden käytöstä mitään. Kahdessa aliotoksessa käytetyt erilaiset maksuvälineet näyttävät myös vaikuttaneen maksuhalukkuuteen. Jopa 42 % vastaajista oli haluton maksamaan yhtään mitään, kun maksuvälineenä oli yleinen veronkorotus. Maksuhaluttomia oli hieman vähemmän eli 28 %, kun kyselyn maksuvälineenä oli vuotuisen retkeilykortin lunastaminen.

Sama negatiivinen asenne veroja kohtaan tuli ilmi, kun katsottiin ryhmää, jossa oli ainoastaan alueilla käyneitä. Noin 34% heistä ei halunnut maksaa lisäveroja, ja 24% ei maksaisi mitään retkeilykortista. Kaikkiaan käyttäjät olivat kuitenkin ei-käyttäjiä halukkaampia maksamaan valtion virkistyspalveluiden ylläpidosta.



Kuva 3.1-3. Maksuhalukkuusjakauma.
Figure 3.1-3. Willingness-to-Pay distribution.

Taulukko 3.1-2. Binäärisen valinnan logit malli maksuhalukkuudesta.
Table 3.1-2. Binary choice logit model for willingess-to-pay (N=1638).

Muuttuja[1] X[3]	Kerroin Coefficient	p-arvo[2] p-value	Muuttujan otoskeskiarvo Mean of X
DMAKSUVÄLINE	-.55	.0000	.48
DKOULUTUS	.33	.0067	.33
TULOT	.00001	.0839	14486.23
DEIKÄYTTÄJÄ	-.61	.0000	.73
DIKÄ15-24	.48	.0028	.15

Selitettävä muuttuja/ Dependent variable:
DMAKSAJA = 1, vastaajan maksuhalukkuus/respondent's WTP > 0
= 0, muutoin/otherwise.

[1]Muuttujien selitykset: DMAKSUVÄLINE=kyselylomakkeessa käytetty maksuväline (=1 yleinen veronkorotus; =0 retkeilykortti), DKOULUTUS=vastaajan peruskoulutus lukio, TULOT=kotitalouden bruttotulot mk/kuukaudessa, DEIKÄYTTÄJÄ=vastaaja ei ole virkistyspalveluiden käyttäjä, DIKÄ15–24=vastaaja 15–24-vuotias

[2]Independent variables: DMAKSUVÄLINE=payment vehicle used (=1 general tax increase; =0 recreation pass), DKOULUTUS=respondent's basic education high school, TULOT= household gross income per month in FIM, DEIKÄYTTÄJÄ=respondent does not use recreation services, DIKÄ15–24= respondent 15–24 years

Verojen epäsuositummuus maksuvälineenä voi johtua myös muusta kuin verojen yleisestä vastustamisesta. Veroihin verrattuna retkeilykortti on selvästi kytköksissä vastaajan virkistysalueiden omaan käyttöön. Retkeilykortin voi lunastaa, jos todella tarvitsee palveluita, kun taas verot lankeavat automaattisesti maksettaviksi, käyttipä alueiden palveluja tai ei.

Jotta saisimme lisävalaistusta vastaajien maksuhalukkuusreaktioihin, taulukossa 3.1-2 esitetään tulokset analyysista, jossa selvitettiin positiiviseen maksuhalukkuuteen vaikuttavia tekijöitä. *Alueiden käyttäjät* ovat maksuhalukkaampia kuin ne, jotka eivät ole koskaan vierailleet kansallispuistoissa tai valtion retkeilyalueilla. Tämä on ehkä odotettu, mutta myös mielenkiintoinen havainto siksi, että CV-tutkimusten yhteydessä on aika ajoin esitetty epäily vastaajien strategisesta käyttäytymisestä. Voitaisiin nimittäin ajatella, että joutuessaan vastaamaan hypoteettiseen kysymykseen alueiden käyttäjät väittävät olevansa halukkaita maksamaan virkistyspalveluista, jotta palvelut ylläpidettäisiin kuten ennenkin. Todellisuudessa he eivät kuitenkaan vastatessaan ehkä usko joutuvansa itse maksumiehiksi. Tällaista strategista käyttäytymistä eivät kyselyn vastaukset kuitenkaan näyttäisi tukevan. Alueiden käyttäjistä 66 % kannatti jonkinasteista veronkorotusta palvelujen turvaamiseksi kun taas vielä suurempi osuus käyttäjistä eli 76 % ilmoitti olevansa halukas maksamaan retkeilykortista, joka selkeästi kohdentuisi nimenomaan alueiden käyttäjille.

Taulukon 3.1-2 mallista ilmenee myös maksuhalukkuusjakaumisssa havaittu *ero maksutavan suhteen*: verokysymykseen vastanneet ovat haluttomampia maksamaan palveluista yhtään mitään. Kaikkein halukkaimpia maksajia ovat vastaajat, joilla on *korkein peruskoulutus*, sekä nuorimpaan *ikäryhmään* (*15–24-vuotiaat*) kuuluvat. Asenteet muuttuvat maksullisuuteen positiivisemmiksi myös vastaajan kotitalouden *tulojen* noustessa. Estimoitujen parametriarvojen ja muuttujien keskiarvojen perusteella voidaan ennustaa, kuinka suuri osa suomalaisista voisi maksaa jonkin positiivisen summan (yli nolla markkaa) valtion virkistyspalveluista. Aineiston pohjalta ennuste mahdollisten maksajien määräksi on 68 % suomalaisista.

Vastaajia pyydettiin myös perustelemaan maksuhalukkuusvastauksiaan (ks. kuvat 3.1-4–3.1-5). Tiedusteltaessa kantaa veronko-

rotukseen noin 40 % vastaajista totesi verojen olevan jo muutenkin niin korkeat, ettei niitä enää tulisi nostaa. Seuraavaksi yleisin perustelu (21 % vastaajista) oli, ettei vastaajalla ole varaa lisämaksuihin eikä -veroihin. Siksi onkin mielenkiintoista, että vain 6 % niistä, joilta tiedusteltiin maksuhalukkuutta retkeilykortille, mainitsi varojensa vähäisyyden pääasialliseksi syykseen maksuhaluttomuudelle. Sitä vastoin 25 % totesi, ettei tarvitse palveluita ja käyttäisi muita alueita virkistäytymiseen, mikäli kansallispuistot ja valtion retkeilyalueet muuttuisivat maksullisiksi. Vajaa kolmannes ei pitänyt alueilla käymistä niin kovin tärkeänä, että haluaisi maksaa jotain retkeilykortista. Kaiken kaikkiaan näyttäisi siltä, että verojen negatiivinen kaiku ihmisten mielissä selittää vain osan vastauksista, joissa maksuhalukkuus oli nolla markkaa.

Toinen ehkä yllättävämpi tulos löytyy syistä, joita annettiin positiiviselle maksuhalukkuudelle (kuva 3.1-5). Noin 60 % vastaajista totesi maksuhalukkuusmotiivinsa olevan varsin pyyteettömiä: he halusivat tukea alueiden kulttuuri- ja luonnonarvojen säilymistä jälkipolville tai suojelua alkuperäisluonnon säilyttämiseksi. Vain 7 % vastaajista halusi turvata palvelut omaa käyttöään varten, ja 12 % halusi turvata virkistysalueiden säilymisen mahdollista myöhempää käyttöään varten.

Vaikuttaisi siis siltä, että kansalaiset eivät ole niinkään halukkaita maksamaan kansallispuistojen ja valtion retkeilyaluiden *käytöstä sinänsä,* vaan myös alueiden säilyttämisen koetaan olevan luonnonsuojelullisesti ja kulttuurisesti tärkeää. Tämä tulisi pitää mielessä, kun ylipäänsä pohditaan maksujen käyttöönottoa virkistyspalveluille siinä toivossa, että alueiden ylläpitokulut saadaan katetuiksi. Yksi seuraus saattaisi olla ainoastaan se, että retkeily siirtyisi alueille, joilla maksua ei perittäisi. Silloin myös valtion mahdollisuudet ohjata ja ehkäistä retkeilyn ja matkailun ympäristökuormitusta olisivat rajoitetummat. Tämä puolestaan olisi suorassa ristiriidassa kansalaisten ilmaisemien luonnonsuojelullisten pyrkimysten kanssa.

3.1.5 Kuinka paljon halutaan maksaa vs. mikä on virkistysalueiden arvo?

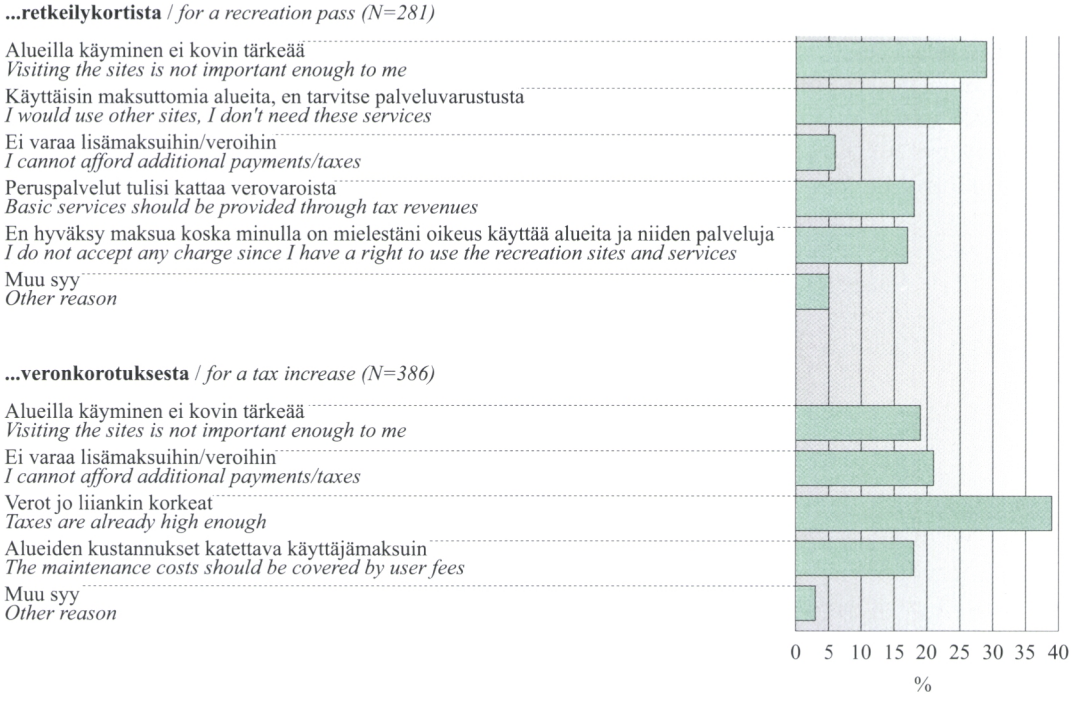
Koska kyselyssä käytettiin maksukorttia, vastaukset eivät itse asiassa kuvasta tarkkaa markkamääräistä maksuhalukkuutta, vaan vastaaja on pikemminkin arvioinut maksuhalukkuutensa olevan jossain ilmoittamansa summan ja seuraavaksi suuremman summan välillä. Tämän vuoksi vastausten analysoimisessa käytettiin Cameronin ja Huppertin (1989) ehdottamaa Tobit-mallia intervalliaineistoille (ks. myös Greene 1998).

Mallituksen avulla voidaan laskea estimaatti keskiarvomaksuhalukkuudelle. Suomalaiset arvottavat valtion retkeilyalueiden ja kansallispuistojen virkistyspalvelut keskimäärin 111 markan suuruisiksi henkilöä kohden vuodessa. Maksuhalukkuusjakauma on vino, ja mediaani huomattavasti keskiarvoa alhaisempi, koska nollavastauksia oli otoksessa noin kolmasosa. Jakauman mediaaniksi saatiin siten 47 markkaa vuodessa henkilöä kohden (ks. estimoinneista lähemmin Huhtala ja Mikkola 2001).

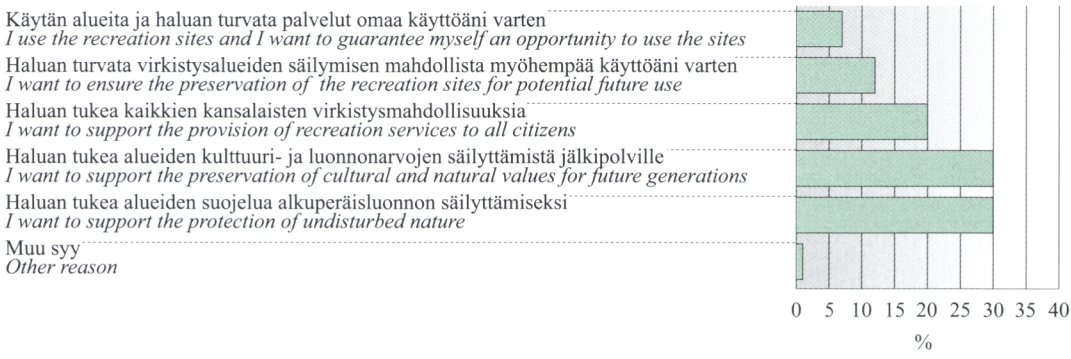
Keskiluvuista voidaan laskea kokonaismaksuhalukkuutta kuvaavia lukuja. Kertomalla vastaajakohtainen keskimääräinen maksuhalukkuus 15–74-vuotiaiden suomalaisten määrällä saadaan valtion alueiden virkistyspalveluille kokonaismaksuhalukkuudeksi noin 440 miljoonaa markkaa. Koska rahoituspäätöksiäkin tehdään joskus enemmistöperiaatteella, silloin on ratkaisevaa "mediaaniäänestäjän" käyttäytyminen ts. mitä vähintään 50 % kansasta kannattaa. Tämän tutkimuksen perusteella vähintään puolet kansalaisista olisi valmis arvottamaan valtion virkistyspalvelut noin 190 miljoonaksi markaksi.

Miten näihin kokonaismaksuhalukkuutta kuvaaviin lukuihin tulisi sitten suhtautua: olemmeko nyt onnistuneet määrittämään Suomen valtion kansallispuistojen ja retkeilyalueiden arvon? Tuskin. Vastauksia tulkittaessa kannattaa ensinnäkin erottaa – otsikon kysymyksen mukaisesti – yhtäältä alueiden virkistyspalveluiden arvo ja toisaalta oma halukkuus osallistua alueiden ylläpidon kustannusten kattamiseen. Periaatteessa näiden

Syyt miksi vastaaja ei halua maksaa
Reasons why the respondent is not willing to pay



Kuva 3.1-4. Syyt miksi vastaaja ei halua maksaa.
Figure 3.1-4. Motives for why the respondent is not willing to pay.



Kuva 3.1-5. Motiivit maksuhalukkuudelle.
Figure 3.1-5. Motives for willingness to pay (N=1183).

suureiden tulisi olla yhtä suuria, mutta on mahdollista, etteivät vastaajat ole mieltäneet arvottamista näin suoraviivaisesti. Jos jotkut palvelut saadaan ilmaiseksi, se ei suinkaan merkitse, että palvelut olisivat arvottomia, jos niiden muuttumista maksullisiksi vastustetaan. Juuri tämän vuoksi kyselyssä tiedusteltiin maksuhaluttomuuden motiiveja, ja voitiin identifioida ns. protestinollat.

CV-tutkimuksessa protestinollilla tarkoitetaan sellaisia nollavastauksia, joita on perusteltu protestoimalla koko arvottamiskysymystä ja -asetelmaa vastaan. Tyypillinen esimerkki tällaisesta suhtautumisesta on kuvassa 3.1-4 esitetty perustelu haluttomuudelle maksaa retkeilykortista: "En hyväksy maksua, koska minulla on mielestäni oikeus käyttää alueita ja niiden palveluja". Usein tällaiset protestivastaukset poistetaan kokonaan otoksesta laskettaessa keskiarvomaksuhalukkuuksia juuri siitä syystä, että kysytyn hyödykkeen tai palvelun arvo vastaajalle on itse asiassa suurempi kuin vastaaja protestoidessaan kysymysasetelmaa kohtaan antaa nollan markan suuruisella arvostuksellaan ymmärtää.

Tämän tutkimuksen tilastollisissa analyyseissä mahdolliset protestinollat pidettiin kuitenkin mukana. Näin meneteltiin osin siksi, että vastaajat näyttivät mieltävän valtion virkistysalueita korvaavien maksuttomien alueiden käyttömahdollisuudet varsin hyviksi. Tämä heijastuisi vastaavasti valtion retkeilyalueiden palveluiden kysyntään, ja siten keskiarvomaksuhalukkuuteen (kuluttajan ylijäämään, jota käytetään hyvinvoinnin mittana). Toisin sanoen valtion retkeilyalueiden kysyntä siirtyisi muihin kohteisiin. Protestinollien mukaanotosta kuitenkin seuraa, että arvioitaessa maksuhalukkuuslukuja virkistysalueiden kokonaisarvon mielessä, luvut ovat harhaisia pikemminkin alas- kuin ylöspäin.

Silti arvioidut markkamääräiset hyödyt ylittävät selvästi 70–80 miljoonan markan valtion vuotuiset virkistyspalvelujen kustannukset. (Ovaskainen ym. 1999)

Kuinka luotettavina saatuja maksuhalukkuuslukuja voidaan pitään? Ekonometristen analyysien perusteella aineistossa on selvästi havaittavissa tilastollisesti merkitseviä ja talousteoriankin mukaisesti järkeviä selitys-suhteita maksuhalukkuuskysymyksiin saatujen vastausten ja niihin arvioitujen vaikuttavien tekijöiden välillä. Tämä antaa lisäluottamusta aineiston käytölle varsinaisten maksuhalukkuusmittojen laskemiseen, joskin vastaajien asenteiden analysointi auttaa monipuolisemmin ymmärtämään kansalaisten arvostuksia kuin aggregoidut keskiluvut kokonaismaksuhalukkuuksista sinänsä.

Jos kokonaismaksuhalukkuuksien luotettavuutta halutaan kuitenkin jollain tavoin arvioida, eräs mielenkiintoinen vertailukohta retkeilykortin tyyppiselle maksulle ovat esimerkiksi nykyään käytössä olevat kalastus- ja riistanhoitomaksut. Vuonna 1999 kalastuksenhoitomaksuja suoritettiin runsaat 300 000 kappaletta ja riistanhoitomaksujakin lähes saman verran. Vuoden 2001 talousarvioesityksessä erilaisista metsästys- ja kalastusmaksuista on arvioitu tuloutettavan valtiolle vajaat 120 miljoonaa markkaa. Vertailua voidaan tietenkin jatkaa myös aivan toisentyyppisiin vapaa-ajan virkistysharrastuksiin. Esimerkiksi elokuvissakäyntejä oli vuonna 1999 keskimäärin 1,4 kappaletta suomalaista kohti, ja elokuvalippujen myyntituotot olivat noin 270 miljoonaa markkaa. Elokuvalipun keskihinta oli tuolloin 38 markkaa. Ts. on mahdollista, että joutuessaan hypoteettisen arvottamiskysymyksen eteen, vastaajat ovat voineet esimerkiksi – vapaa-ajanharrastustensa mieltymysten mukaisesti – pitää "viitehintanaan" kovin erityyppisiä markkinoilla havaitsemiaan sisäänpääsymaksuja.

Mikäli arvioidaan kansallispuistojen ja valtion retkeilyalueiden *kansantaloudellista* arvoa, on muistettava myös vapaa-ajan retkeilyn muut taloudelliset vaikutukset. Kyselyssä tiedusteltiin vastaajan arvioita kustannuksista, joita oli koitunut hänen aiemmasta useamman päivän luontomatkasta kotimaassa (luku 2.3, Pouta ja Sievänen). Valtion retkeily- tai kalastusalueelle, kansallispuistoon taikka muulle luonnonsuojelualueelle tehdyt matkat kestivät keskimäärin 5 vuorokautta matkustamisineen, ja matkakustannukset olivat keskimäärin 415 markkaa henkilöä koh-

den (mediaani 250 markkaa). Majoituskustannukset retkeilykohteessa olivat keskimäärin 330 markkaa henkilöä kohden (mediaani 180 markkaa). Harrastuskustannuksiin kuten varusteisiin, välinevuokriin, osallistumis- ja pääsymaksuihin, lupiin ym. käytettiin keskimäärin 275 markkaa henkilöä kohden (mediaani 100 markkaa). Retkien kokonaiskustannuksiksi henkilöä kohden tulee näin ollen keskimäärin reilut 900 markkaa (mediaani 600 markkaa), joten valtion alueiden sinänsä maksuttomalla virkistyskäytöllä on myös merkittäviä kansantaloudellisia kerrannaisvaikutuksia.

Virkistyskäyttäjille matka- ja majoituskustannuksilla voi olla se merkitys, että alueiden käytön maksullisuutta vastustetaan, koska se lisää entisestään retkeilyn kokonaiskustannuksia. Toisaalta matkalle lähteviä retkeilijöitä erottelevat jo matkustamiseen sinänsä liittyvät kulut, joihin alhaisimman tuloluokan kotitalouksilla ei ole lähtökohtaisestikaan varaa.

3.1.6 Yhteenveto ja johtopäätöksiä

Tämän tutkimuksen otoksen perusteella enemmistö suomalaisista arvostaa myös rahallisesti valtion kansallispuistojen ja retkeilyalueiden tarjoamia palveluita, jotka nykyään rahoitetaan verovaroin suoraan valtion budjetista. Vajaat 70 % vastaajista olisi valmis maksamaan jotain (yli nolla markkaa) näiden palvelujen turvaamiseksi. Vuotuinen valtion virkistyspalveluiden arvo aikuista suomalaista kohti arvioitiin reilun 100 markan suuruiseksi.

On syytä painottaa motiiveja, joilla vastaajat perustelivat maksuhalukkuuspäätöksiään. Ehkä hieman yllättävästi suurin osa vastaajista (60 %) piti tärkeimpänä motiivinaan halun turvata alueiden kulttuuri- ja luonnonarvojen säilyttämisen jälkipolville ja alueiden suojelun alkuperäisluonnon säilyttämiseksi. Vähemmän kuin 20 % vastaajista ilmoitti haluavansa maksaa siksi, että omat palveluiden käyttömahdollisuudet tulisivat turvatuiksi. Huolimatta näistä altruistispainotteisista motiiveista liittynee kansallispuistoihin ja valtion retkeilyalueisiin puhtaasti käyttöarvoa. Ne, jotka olivat alueilla aiemmin käyneet, olivat muita valmiimpia myös maksamaan niiden ylläpidosta. Ihmiset ovat toisaalta varsin haluttomia maksamaan sellaisista perinteisistä ilmaispalveluista kuten ulkoilureittien ja hiihtolatujen käytöstä.

Tulokset osoittavat, että maksuhalukkuuteen vaikuttaa myös maksuväline: kysymys verojen korotuksesta tuotti enemmän nollavastauksia kuin retkeilykortti. Yleisemminkin koko maksuhalukkuusjakauma näyttää olevan kovin vino noin kolmasosan vastaajista ollessa haluttomia maksamaan mitään virkistyspalveluista.

Vastausten perusteella voidaan pohtia myös mahdollisia tulonjakovaikutuksia, mikäli kansallispuistojen ja retkeilyalueiden käytöstä perittäisiin maksu. Suhteellisen pieni osuus, 6 %, totesi olevan haluton maksamaan *retkeilykortista*, koska heillä ei olisi varaa sellaisen lunastamiseen. Toisaalta kuitenkin niinkin suuri osuus kuin 20 % vastasi, ettei heillä olisi varaa sellaiseen *veronkorotukseen*, jonka tuotot kohdennettaisiin valtion virkistysalueiden ylläpitoon. Molemmissa aliotoksissa, joissa käytettiin eri maksuvälineitä, keskimääräiset tulot olivat kuitenkin yhtä suuret. Siten verojen maininnalla sinänsä on voinut olla merkitystä vastaajien reaktiolle siihen, mihin heillä on varaa.

Enemmistö vastaajista tuntuu kuitenkin olevan tyytyväisiä nykyjärjestelmään, jossa yhteiskunta maksaa suurelta osin virkistyspalvelujen kustannukset. Jossain määrin yhteiskunnan katsotaan jopa hyötyvän ulkoilusta ja siksi virkistyspalveluiden ylläpitoa verovaroin pidetään kannatettavana. Palveluiden maksulliseksi muuttumisen yksi seuraus saattaisi olla, että retkeily siirtyisi alueille, joilla maksua ei perittäisi. Tämä rajoittaisi samalla valtion mahdollisuuksia ohjata ja ehkäistä retkeilyn ja matkailun ympäristökuormitusta valvomillaan alueilla, ja olisi siten suorastaan ristiriidassa kansalaisten ilmaisemien luonnonsuojelullisten pyrkimysten kanssa.

Kirjallisuus

Arrow, K., Solow, R., Portney, P.R., Leamer, E.E., Radner, R. & Schuman H. 1993. Report of the NOAA panel on contingent valuation. Federal Register 58 (10): 4601–4614.

Cameron, T.A. & Huppert, D.D. 1989. OLS versus ML Estimation of Non-Market Resource Values with Payment Card Interval Data, *Journal of Environmental Economics and Management* 17, 230–246.

Greene, W.H. 1998. User's Manual, LIMDEP Version 7.0, Revised Edition, Econometric Software Inc. p. 925.

Hanemann, W.M. 1992. Preface. Julkaisussa: Navrud S. (ed.). Pricing the European Environment. Scandinavian University Press/Oxford University Press, Oxford. pp. 9-35.

Huhtala, A. & Mikkola, J. 2001. What Price Recreation in Finland? An Econometric Analysis of Completely Censored and Skewed Willingness-to-Pay Data, XXIII Kansantaloustieteen päivät, 8.–9. helmikuuta 2001, Åbo Akademi, Turku. 20 p.

Mitchell, R.C. & Carson, R.T. 1989. Using Surveys to Value Public Goods: The Contingent Valuation Method. Resources for the Future, Washington D.C. 463 p.

Mäntymaa, E. 1997. Essays on environmental benefits and hypothetical markets. Väitöskirja. Acta Universitatis Ouluensis G2, Oulu University Press, Oulu. 202 p.

Ovaskainen, V. 2001. Käyttäjien suhtautuminen valtion alueiden virkistyspalvelujen rahoitustapoihin. Julkaisussa: Järviluoma, J. & Saarinen, J. (toim.) Luonnon matkailu- ja virkistyskäyttö tutkimuskohteena. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 796: 19–33.

— , Horne, P. & Mikkola, J. 2001. Retkeilyalueiden ja kansallispuistojen virkistyskäytön arvo. Julkaisussa: Kangas, J. & Kokko, A. (toim.) Metsän eri käyttömuotojen arvottaminen ja yhteensovittaminen. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 800: 215–229.

— , Horne, P. & Sievänen, T. 1999. Virkistyspalveluiden arvostus ja rahoitusperiaatteet. Metsäsektorin suhdannekatsaus, Metsäntutkimuslaitos, Helsingin tutkimuskeksus, Lokakuu 1999

Sievänen, T., Pouta, E. & Ovaskainen, V. 1992. Problems of measuring recreation value given everyman's rights. Julkaisussa: Solberg, B. (toim.) Scandinavian Forest Economics 33: 231–243.

— & Ruuska, P. 1999. Suomalaisten asenteet virkistyspalvelujen maksullisuuteen. Metsätieteen aikakauskirja 2/1999: 191–201.

Tyrväinen, L. 1999. Monetary valuation of urban forest amenities in Finland. Väitöskirja. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 739. 51 + 76 p.

— 2001. Taajamametsien taloudellinen arvo. Julkaisussa: Kangas, J. & Kokko, A. (toim.) Metsän eri käyttömuotojen arvottaminen ja yhteensovittaminen. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 800: 229–241.

Virtanen, V. 2000. Fishing Finnish Fisherman – Data Collection for the Finnish Outdoor Recreation Survey 1998–2000, International Symposium on National Recreation Surveys and Assessments, Knoxville, Tennessee, USA. 8 p.

"Kiitämme Jarmo Mikkolaa estimointitulosten ja Eija Poutaa ja Esa-Jussi Viitalaa käsikirjoituksen kommentoinnista."

Liite 3.1-1

Maksuhalukkuuskysymykset

Virkistysalueiden ylläpito aiheuttaa kustannuksia, jotka katetaan julkisista varoista. Seuraavien kysymysten tarkoitus on selvittää, MITEN ARVOKKAANA TE PIDÄTTE MAHDOLLISUUTTA KÄYTTÄÄ VALTION RETKEILYALUEIDEN JA KANSALLISPUISTOJEN VIRKISTYSPALVELUJA.

Aliotoksen (a) kysymys:
"Olettakaa, että retkeilyalueiden ja kansallispuistojen käyttäjiltä vaadittaisiin retkeilykortti, jonka tuotot käytettäisiin alueiden hoitoon. Kortti oikeuttaisi alueille pääsyyn sekä tulentekopaikkojen, polttopuiden ja jätehuollon ym. perusrakenteiden käyttöön.

Kuinka paljon olisitte valmis enintään maksamaan kaikkien valtion retkeilyalueiden ja kansallispuistojen käyttöön oikeuttavasta vuotuisesta retkeilykortista?"

Aliotoksen (b) kysymys:
"Olettakaa, että retkeilyalueiden ja kansallispuistojen palvelujen tason säilyttämiseksi ja niiden käytön pitämiseksi maksuttomana jouduttaisiin nostamaan veroja. Alueiden peruspalveluihin sisältyy tulentekopaikkojen, polttopuiden ja jätehuollon ym. perusrakenteiden käyttö.

Kuinka paljon olisitte valmis enintään maksamaan lisää veroja vuodessa, jos voisitte olla varma, että kootut varat käytetään alueiden ylläpitoon?"

Appendix 3.1-1

Willingness-to-Pay questions

The maintenance costs of recreation areas are publicly financed. The purpose of the following questions is to get some insight into HOW MUCH YOU VALUE THE POSSIBILITY TO USE STATE-OWNED RECREATION AREAS AND NATIONAL PARKS.

Subsample (a):
"Suppose that the users of recreation areas and national parks had to buy a personal recreation pass, the sales revenues from which would be used for maintenance of these areas. The pass would entitle one to access to the recreation areas and the use of basic services such as campfire sites, firewood, and waste disposal.

How much would you be willing to pay at most for an annual recreation pass that would allow you to use state-owned recreation areas and national parks?

Subsample (b):
"Suppose that a general tax increase would be needed to maintain the basic services in recreation areas and national parks and to provide them free of charge. The basic services include the use of campfire sites, firewood, and waste disposal and other basic facilities.

How much more tax would you be willing to pay per year at most, if it were guaranteed that the additional tax revenues would be used for maintenance of the areas?"

3.2 Vapaa-ajankalastuksen teematutkimus

JUKKA MIKKOLA
RAUNO YRJÖLÄ

3.2.1 Johdanto

Suomalaisten lukuisista luontoon liittyvistä harrastuksista vapaa-ajankalastus on yksi yleisimmistä ja monipuolisimmista. Sitä harrastetaan monin eri tavoin, monenlaisissa ympäristöissä ja läpi vuoden. Verrattuna muihin Euroopan Unionin jäsenmaihin, se on yleisintä juuri Suomessa (EIFAC 1996). Ruotsissa ja Norjassakin yli 30 % väestöstä on vapaa-ajankalastajia, mutta Keski-Euroopassa keskimäärin vain 5 % (EIFAC 1998, Toivonen ym. 2000).

Virkistyskalastuksesta tai vapaa-ajankalastuksesta keskusteltaessa tarkoitetaan yleensä viehe- tai koukkukalastusta, vaikka sillä on käsitteinä huomattavasti laajempi merkitys. Vapaa-ajankalastus on jakautunut useisiin eri tyyppeihin (perhokalastus, pilkkiminen, uistelu, verkkokalastus, viehekalastus ym.), joilla on oma harrastajakuntansa. Suurimman ryhmän muodostanee satunnaisesti kalastavat. Toisaalta tiettyyn harrastemuotoon vihkiytyneitä kalastajiakin on runsaasti.

Nykyaikaisen virkistyskalastuksen ovat luoneet elinkeinorakenteen ja ammattien muutos, ero työn ja vapaa-ajan välillä, kaupungistuminen sekä näistä tekijöistä johtuva vieraantuminen luonnosta ja alkutuotannosta (Lappalainen 1995). Virkistysnäkökohdat – kuten luonnonkokeminen, rentoutuminen ja pyyntielämykset – ovat käyneet vapaa-ajankalastuksessa hyötynäkökohtia voimakkaammiksi.

Suomalaista kalataloustutkimusta on tarkasteltu pääasiassa biologiselta kannalta ja elintarviketuotannon näkökulmasta. Vapaa-ajankalastuksen saaliita ja kalastajamääriä on tilastoitu jo yli neljänkymmenen vuoden ajan. Kalastajamäärä- ja saalistietojen lisäksi on selvitetty mm. kalastusmatkojen kohteita, pyyntivälineitä, kalastuksen ajoittumista, kalastuspaikka- ja saalistoiveita sekä virkistyskalastuksen motiiveja (mm. Lehtonen 1983, Leinonen 1990, 1993, 1994, 1995, Leinonen ja Hilden 1991, Leinonen ja Lehtonen 1992).

Vasta 1980-luvulla on ryhdytty tutkimaan kalastuksen aineettomia arvoja, kalastavaa väestöä, kalastukseen kohdistuvia arvostuksia, kalastuksen sosiaalisia ja kansantaloudellisia merkityksiä ym. (mm. Sipponen 1987, Lindqvist ym. 1988, Sipponen 1995, Muje 1995, Lappalainen 1995, Lappalainen 1998). Kalataloustutkimuksen uudet tuulet tuottivat uutta ja tärkeää tietoa ja samalla heräsi runsaasti uusia kysymyksiä. On ollut nähtävissä, että vapaa-ajankalastuksen kehittymiseen tulevaisuudessa vaikuttavat kalavarojen laadun ja runsauden sekä kalastajien toiveiden ja tarpeiden lisäksi myös yhteiskunnalliset, kaupalliset ja eettiset tekijät. Näin ollen myös päätöksentekijät kaipaavat tutkittua tietoa vapaa-ajankalastuksen taloudellis-sosiaalis-biologisista vaikutuksista ja arvoista.

Maa- ja metsätalousministeriön Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselle vuodeksi 1996 asettamissa tulostavoitteissa tutkimuslaitosta edellytettiin laatimaan suunnitelman siitä, ”mitä tutkimustoimintaa vapaa-ajankalastuksen kehittämiseksi tulisi tehdä”. Tutkimussuunnitelmaan sisältyneistä osatutkimuksista vuonna 1998 käynnistettiin mm. vapaa-ajankalastajan profiilitutkimus, joka muodostuu kolmesta osasta. Profiilitutkimuksen runkona on valtakunnallisella postikyselyllä kerätty aineisto, jonka avulla tarkastellaan mm. suomalaisen vapaa-ajankalastuksen ja -kalastajan elinkaarta. Tavoitteena on ymmärtää paremmin, miksi ihmiset kalastavat (tai eivät kalasta), missä he kalastavat ja miten he kalastavat? Valtakunnallisen luonnonvirkistyskäyttötutkimuksen avulla käsitys vapaa-ajankalastuksen asemasta muiden ulkoiluharrastusten joukossa tarkentuu. LVVI-tutkimukseen liittyvän teemaosion avulla tarkastellaan lähemmin mm. kalastamattomuuden syitä ja pyydystä ja päästä -kalastusta sekä istuta ja ongi -kalastusta. ”Nuoret ja kalastus” -osiossa tarkastellaan mm. nuorten kiinnostusta kalastusharrastusta

kohtaan sekä kalastuksen asemaa nuorten harrastusten joukossa.

Vapaa-ajankalastukseen liittyvien käsitteiden rajaus

Seuraavassa tarkastellaan muutamia postikyselylomakkeessa käytettyjä vapaa-ajankalastukseen liittyviä käsitteitä ja niiden rajaamista tutkimustilanteessa.

Vapaa-ajankalastuksella tarkoitettiin kaikkea suomalaisten harrastamaa kalastusta ammattikalastusta lukuun ottamatta. Tässä tutkimuksessa kalastamiseksi katsottiin se, että henkilö oli käyttänyt mitä tahansa pyydystä ainakin kerran tutkimusajankohtaa edeltävän 12 kk:n aikana riippumatta siitä, saiko hän saalista. Henkilön katsottiin myös kalastaneen, vaikka hän olisi vain soutanut tai ohjannut venettä toisen kalastaessa. Kalastuspäivällä tarkoitetaan vapapyydysten osalta sitä, että henkilö oli kalastanut tietyn tyyppisellä vapapyydyksellä yhtenä päivänä. Verkkopyydysten sekä katiska-, merta- ja rysäpyydysten osalta kalastuspäivällä tarkoitettiin sitä, että henkilö oli kokenut kyseisen tyyppisiä pyydyksiä yhtenä päivänä.

Istuta ja ongi -kohteilla tarkoitetaan alueita, joilla kalastetaan pääasiassa pyyntikokoisina istutettuja kaloja. Tällaisia alueita ovat esimerkiksi onkilammikot, -lammet ja -järvet, kirjolohien tai muiden kalalajien pyyntikokoisiksi kasvatettujen istukkaiden vapautukset jokiin ja/tai niiden koskialueille.

Varsinkin Pohjois-Amerikassa hyvin laajalle levinneen pyydystä ja päästä -kalastuksen (eng. catch and release) ajatuksena on vapauttaa kaikki tai lähes kaikki saaliiksi saadut, pyyntikokoiset kalat. Näin toimien pyydystä ja päästä -kalastusta harrastavat kalastajat pyrkivät turvaamaan niin omat kuin muidenkin kalastajien kalastusmahdollisuudet myös tulevaisuudessa. Alamittaisten kalojen tai pyyntihetkellä "väärää" lajia olevien kalojen vapauttaminen ei kuulu varsinaisen pyydystä ja päästä – kalastuksen piiriin. Kalastusasetuksessa on määrätty tiettyjen kalalajien osalta alamitat, joita pienemmät kalat on vapautettava. Alamitoilla suojeltuja lajeja ovat merilohi, meritaimen, järvilohi, järvitaimen, nieriä (Vuoksen vesistö ja Inarin järvi), kuha sekä harjus.

3.2.2 Aineisto ja menetelmät

Otanta

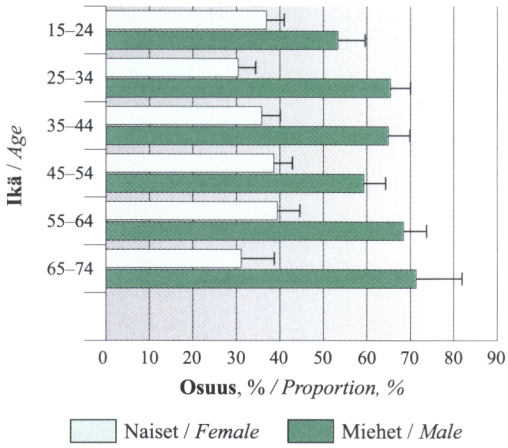
Vapaa-ajankalastusta käsittelevän tutkimuksen aineisto kerättiin puhelinhaastatteluilla ja postikyselyillä. Tilastokeskuksen haastattelututkimukset keräsi koko väestökyselyaineiston elokuun 1998 ja toukokuun 2000 välisenä aikana (kts. Virtanen ym., luku 2.2). Puhelinhaastatteluun tavoitetuilta ja haastatetuilta henkilöiltä kysyttiin edelleen suostumus postikyselyyn osallistumiseen. Puhelinhaastatteluaineiston otos muodostui kalastusteeman osalta 3 162 henkilöksi, joista 79 % (2 495 henkilöä) saatiin haastateltua. Vapaa-ajankalastusteeman postikyselyaineiston keruu tapahtui kolmen kuukauden aikana (huhtikuu, kesäkuu ja heinäkuu) vuonna 1999. Puhelinhaastatteluun osallistuneista 78 % suostui vastaanottamaan postikyselomakkeen (1 955 henkilöä) ja heistä 68 % (1 324) palautti lomakkeen.

Analyysimenetelmät

Ulkoiluharrastuksiin osallistumista ja harrastamisen määrää selitetään yleisesti henkilön sosioekonomisella taustalla. Vapaa-ajankalastusta käsittelevissä tutkimuksissa vahvimmat selittävät muuttujat ovat olleet ikä, sukupuoli, siviilisääty, koulutus ja ammattiasema (mm. Muje 1995). Tässä teematutkimuksessa ryhmittelevinä muuttujina käytettiin samoja sosioekonomisia muuttujia, joita LVVI-tutkimuksessa käytettiin (kts. Virtanen ym., luku 2.2).

Puhelinhaastattelulomakkeessa kalastusta harrastavat saattoivat valita tärkeimmät kalastusmuotonsa seitsemän eri kalastusmuodon joukosta: mato-onginta, virvelöinti ja uistelu, pilkkiminen, perhokalastus, ravustus, passiivisista pyydyksistä omana ryhmänään verkko, nuotta ja katiska sekä viimeisenä ryhmänä pitkäsiima, iskukoukku ja harppuuna. Kalastuspäivien lukumäärän perusteella tarkasteltiin vastaajien tärkeimpien kalastusalueiden sijaintia ja suhdetta toi-

siinsa. Istuta- ja ongi -kohteissa kalastaneiden vastaajien kalapaikan valintaan liittyviä motiiveja tutkittiin Likert-tyyppisellä viisikohtaisella asteikolla varustetulla mittarilla. Mittarin ääripäitä edustivat "täysin samaa mieltä" ja "täysin eri mieltä" -vaihtoehdot. Vastaukset muunnettiin numeroarvoiksi siten, että täysin samaa mieltä oleville annettiin numeroarvoksi 1 ja täysin eri mieltä oleville 4. Kalastusta harrastaneiden vastaajien asenteita pyydystä ja päästä -kalastukseen tutkittiin vastaavalla mittarilla kuin istuta ja ongi -kalastajien motiiveja. Vastaukset muutettiin numeroarvoiksi samalla tavoin kuin istuta ja ongi -kalastusta käsittelevässä mittarissa. Kalastamattomilla vastaajilla oli mahdollisuus valita 14:sta vaihtoehdosta kolme tärkeintä syytä kalastamattomuudelleen.



Kuva 3.2-1. Kalastajien osuus eri sukupuoli- ja ikäryhmissä. Janat ilmaisevat keskiarvon keskivirheen.
Figure 3.2-1. Proportion of fishermen in different age and sex groups. The vertical line denotes the standard error of the mean.

3.2.3 Tulokset

Kalastusharrastuksen yleisyys

Puhelinhaastatteluaineiston perusteella ulkoiluun liittyvistä harrastuksista kävely ja uinti olivat suosituimpia (Pouta ja Sievänen, luku 2.3, taulukko 2.3-8) Seuraavaksi suosituimpia harrastuksia olivat marjastus, mökkeily, pyöräily, luonnon tarkkailu ja maisemien katselu, veneily sekä kalastus. Eri kalastusmuodoista suosituinta oli onginta. Puhelinhaastatteluaineiston perusteella noin 46 prosenttia vastanneista oli kalastanut tutkimusjakson aikana (Pouta ja Sievänen luku 2.3, taulukko 2.3-8).

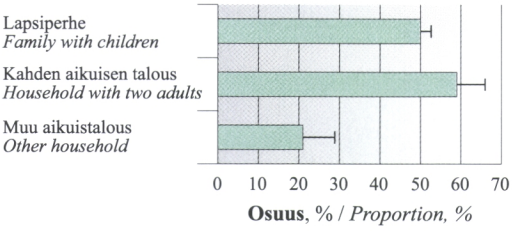
Postikyselyaineiston perusteella lähes joka toinen (49,7 %) iältään 15–74-vuotias, ulkoiluun osallistunut suomalainen oli kalastanut ainakin yhden kerran tutkimusajanjakson aikana. Kalastus on edelleen varsin miehinen harrastus, sillä kalastaneista 65 prosenttia oli miehiä. Harrastuksen miesvaltaisuus näkyi kaikissa ikäryhmissä (kuva 3.2-1).

Kalastajien osuus vaihtelee myös kotitalouden rakenteen mukaan (kuva 3.2-2). Tämän tutkimuksen mukaan luokkaan "muu aikuistalous" lukeutuvista vastaajista noin 80 prosenttia ei harrastanut kalastusta. Lapsettomat pariskunnat olivat hieman lapsiperheitä innokkaampia kalastuksen harrastajia.

Tarkasteltaessa kalastusta harrastaneiden vastaajien asuinpaikkojen ja harrastamisen suhdetta havaitaan, että maaseudulla asuvat kalastavat hieman kaupunkilaisia enemmän mutta keskimäärin innokkaimpia kalastajia olivat kuntakeskuksissa asuvat (kuva 3.2-3).

Kalastusharrastuksen synty

Kalastusharrastuksessa vaadittavat taidot opitaan pääasiassa vanhemmilta tai sisarilta. Miehet kartuttavat kalastustaitojaan itseopiskellen tai kavereilta oppimalla. Naiset oppi-



Kuva 3.2-2. Kalastajien osuus eri kotitalouksissa. Janat ilmaisevat keskiarvon keskivirheen.
Figure 3.2-2. Proportion of fishermen in different types of households. The vertical line denotes the standard error of the mean.

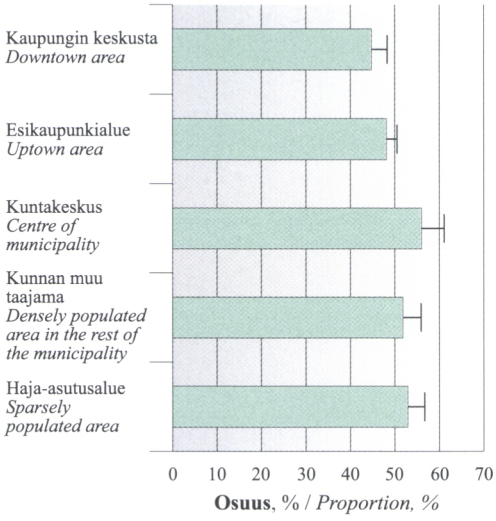
vat kalastuksen pääasiassa lapsuudessa vanhempien tai muun lähipiirin avustuksella. Naisilla myös puolisosta näyttäisi olevan apua kalastustaitoja opeteltaessa. (Pouta ja Sievänen, luku 2.3, taulukko 2.3-26, kuva 3.2-4).

Kalastuspaikat ja -tavat

Tärkein kalastusalue kalastuspäivien lukumäärän perusteella arvioituna oli järvi tai lampi kesämökin lähellä. Kesämökkien asemaa suomalaisen vapaa-ajankalastuksen tyyssijana eivät muut kalastusalueet juurikaan uhanneet, vaikka myös kodin lähellä sijaitsevat kalastusalueet olivat suosittuja. Erityiskalastuskohteista istuta ja ongi -paikkoja käytettiin muihin alueisiin verrattuna vähän, mutta tarkasteltaessa muualle kuin kesämökille tai kodin lähelle suuntautuvaa kalastusta, niiden merkitys kasvaa (kuva 3.2-5).

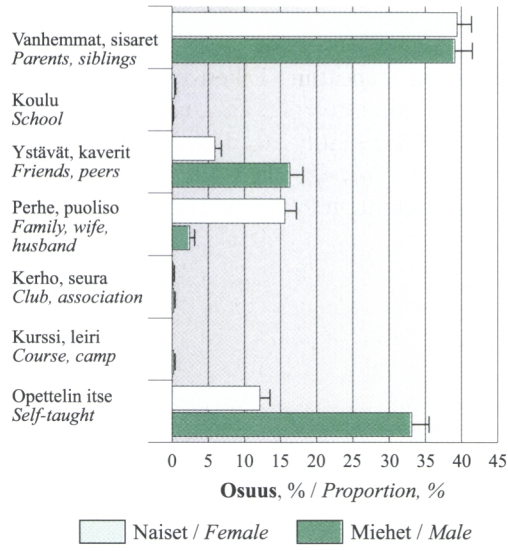
Istuta ja ongi -kalastus

Istuta ja ongi -kalastuspaikkojen käyttö keskittyi selvästi kodin lähellä sijaitseviin kohteisiin. Näiden kalastuskohteiden valintaan vaikuttavista tekijöistä vastaajat kiinnittivät



Kuva 3.2-3. Kalastusta harrastaneiden osuus asuinpaikkojen suhteen. Janat ilmaisevat keskiarvon keskivirheen.

Figure 3.2-3. Proportion of fisherman classified by place of residence. Vertical line denotes the standard error of the mean.



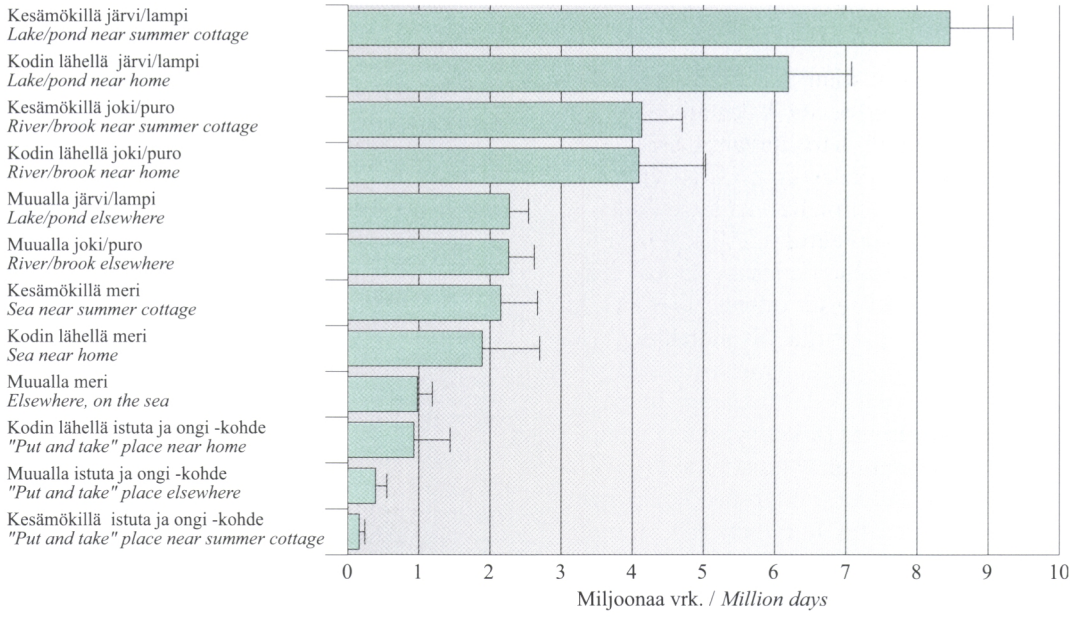
Kuva 3.2-4. Kalastusharrastukseen oppiminen.

Figure 3.2-4. Learning how to fish. Figure shows how fishing was learned.

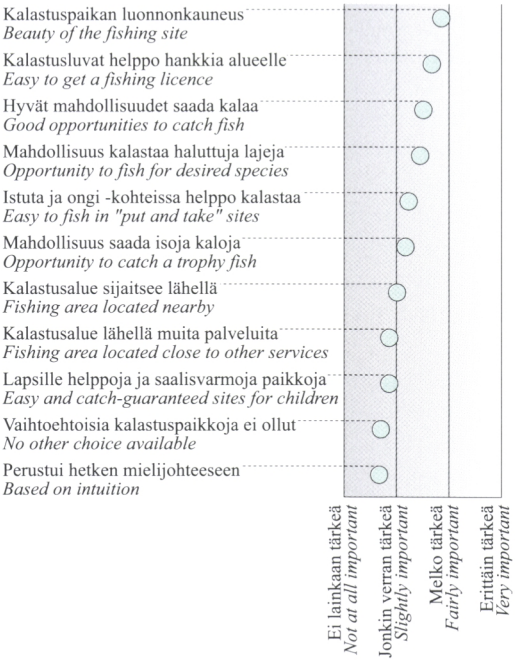
huomiota mm. alueen luonnonkauneuteen, kalastuslupien helppoon saatavuuteen, saalisvarmuuteen sekä mahdollisuuteen pyytää haluttuja lajeja. Istuta ja ongi -kalastus näyttäisi tapahtuvan hyvin harvoin hetken mielijohteesta, koska se oli vähiten kalastuspaikan valintaan vaikuttanut tekijä. Muita, vastaajien vähiten "arvostamia" seikkoja olivat kalastusalueen oheispalvelut ja korvaavien kalapaikkojen puute. Hieman yllättävää oli, että kalastuksen helppous lasten kalastuksen kannalta oli vaikuttanut melko vähän kalastuspaikan valintaan (kuva 3.2-6).

Pyydystä ja päästä -kalastuksesta

Tutkimuksemme perusteella pyyntikokoisten kalojen vapauttaminen on kalastusmuotona vielä sangen harvinainen ilmiö Suomessa, sillä 73,7 prosenttia vastaajista ei ollut harrastanut sitä tutkimusajankohtaa edeltävän 12 kk:n aikana lainkaan. Muutamia pyytämiään kaloja oli vapauttanut reilu viidennes vastaajista (22,6 %). Usein pyydystä ja päästä -kalastusta harrastaneita oli 3,7 prosenttia vastaajista. Erityisesti pyydystä ja päästä kalastajia löytyi onkijoista sekä virvelöintiä tai uistelua harrastaneista. Ylivoimaisesti eni-



Kuva 3.2-5. Kalastuspäivät eri alueilla. Jana ilmaisee summan keskihajonnan.
Figure 3.2-5. Number of days per annum spent by recreational fishermen in different fishing areas. Vertical line denotes the standard error of the sum.



Kuva 3.2-6. Eri tekijöiden vaikutus istuta ja ongi -paikoissa kalastaneiden vastaajien kalastuspaikan valintaan.
Figure 3.2-6. Principal motives for fishing in "put and take" fishing places.

ten vastaajat olivat vapauttaneet alamittaisia kaloja (69,1 %). Väha-arvoisina pidettyjä kaloja oli vapautettu hieman enemmän kuin alamittaa suurempia kaloja (13,2 %/10,2 %).

Tarkasteltaessa kalastajien asenteita pyydystä ja päästä -kalastusta kohtaan havaitaan, että hieman yli puolet kaikista vastanneista piti kyseistä kalastusmuotoa turhana kalojen kiusaamisena. Noin joka kolmas vastanneista piti pyydystä ja päästä -kalastusta tärkeänä. Reilu viidennes kaikista vastanneista oli sitä mieltä, että kalojen vapauttaminen oli tärkeää luontaisten kalakantojen suojelemiseksi ja tulevien kalaretkien saaliiden turvaamiseksi.

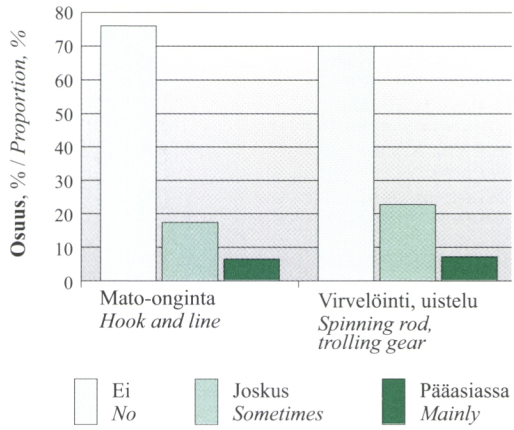
Kalastajien asenteet pyydystä ja päästä -kalastusta kohtaan vaihtelivat sen mukaan, harrastivatko he kyseistä kalastusmuotoa itse vai eivät. Kyseistä kalastusmuotoa harrastamattomat vastaajat pitivät sitä selkeästi kalojen kiusaamisena ja olivat sen kieltämisen kannalla. Pyydystä ja päästä -kalastusta harrastavat pitivät sitä kalakantojen suojelun ja tulevien saaliiden turvaamisen kannalta merkityksellisempänä kuin kalastamattomat. Selvästi erottui myös kaveripiirin vähäinen vai-

kutus pyydystä ja päästä -kalastukseen (kuva 3.2-7).

Virveliä tai uistinta pääasiallisena kalastusmuotonaan pitäneistä kalastajista noin 8 prosenttia ilmoitti harrastavansa usein pyydystä ja päästä -kalastusta. Noin viidennes virvelillä tai uistimella kalastaneista oli vapauttanut pyyntikokoisia kaloja muutaman kerran tutkimusjakson aikana. Myös matoongintaa harrastaneista lähes 8 prosenttia vapautti usein pyyntikokoisia kaloja (kuva 3.2-8).

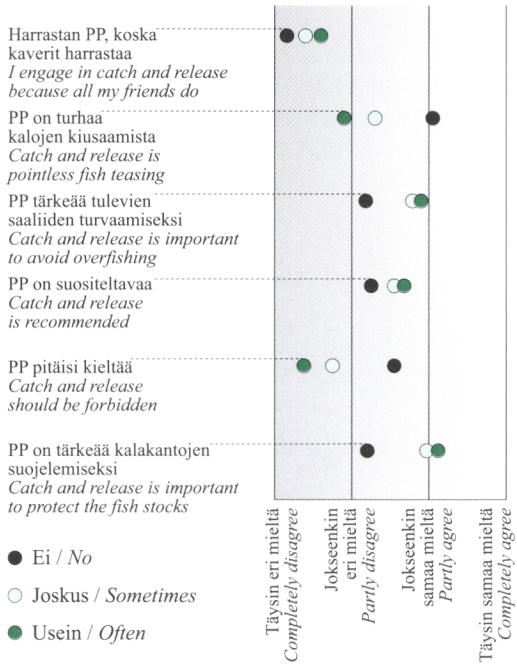
Kalastamattomuus ja sen syyt:

Kiinnostuksen puute kalastusta kohtaan oli tärkein syy kalastamattomuudelle 43 prosentilla vastaajista. Puutteet sopivista kalavesistä, kalastusvälineistä sekä ajasta olivat seuraaviksi tärkeimmät syyt. Taloudelliset tekijät eivät näyttäneet olevan este kalastusharrastukselle, sillä ainoastaan 0,1 % oli sitä mieltä, että heillä ei ole ensisijaisesti taloudellisia mahdollisuuksia kalastaa. Kalojen käsittelyn vastenmielisyyttä piti ensisijaisena syynä kalastamattomuudelleen 4,4 prosenttia vastaajista (kuva 3.2-9).



Kuva 3.2-8. Pyydystä ja päästä -kalastusta usein tai joskus harrastaneiden sekä sitä harrastamattomien osuudet kalastusmuodoittain.

Figure 3.2-8. Proportion of fishermen who often, sometimes or never used catch and release fishing style, classified according to fishing gear.



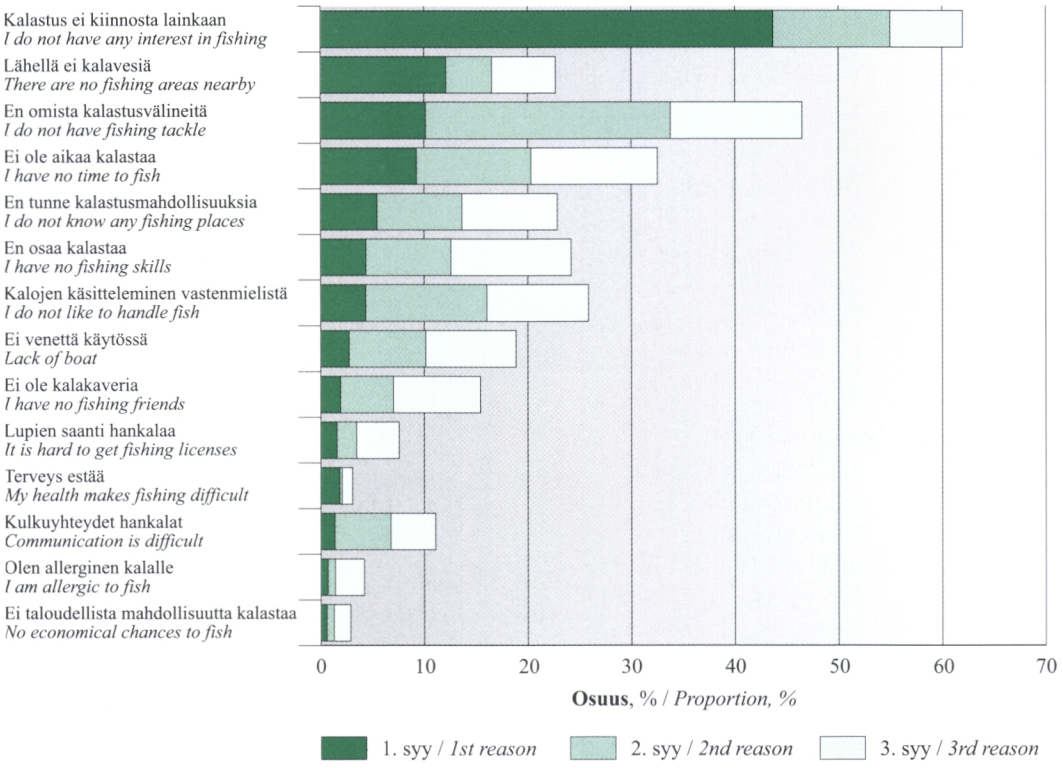
Kuva 3.2-7. Pyydystä ja päästä -kalastusta (PP) usein tai joskus harrastaneiden ja muiden vastaajien mielipiteet pyydystä ja päästä -kalastuksesta.

Figure 3.2-7. Opinions about catch and release fishing expressed by fishermen who often or sometimes use the catch and release fishing style compared to those of others who don't.

3.2.4 Tarkastelu

Kalastusta harrastaneiden osuus oli tässä tutkimuksessa korkeampi kuin muissa viime vuosien vapaa-ajankalastusta käsittelevissä tutkimuksissa (Leinonen ym. 1998, Vapaa-ajankalastus 1998, Mikkola ja Yrjölä 2001), mutta samaa tasoa kuin kahdessa suomalaisten vapaa-ajan viettoa käsittelevässä tutkimuksessa (Liikanen ja Pääkkönen 1994, Liikanen ym. 1995). Korkea kalastaneiden osuus saattaa viitata siihen, että kalastamattomat vastaajat ovat jättäneet vastaamatta lomakkeeseen ja siksi heidän arvioitu osuutensa voi olla liian pieni. Laskennassa vastaamattomien oletettiin jakautuneen kalastamattomiin ja kalastaneisiin samassa suhteessa kuin aineistossa.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tekemissä vapaa-ajankalastusta tilastoivissa valtakunnallisissa tiedusteluissa vastausaktii-



Kuva 3.2-9. Vastaajien tärkeimmät kalastamattomuuden syyt.
Figure 3.2-9. The most frequently given reasons not to fish at all.

visuudet ovat yleensä vaihdelleet 70–75 prosentin välillä (mm. Leinonen ym. 1998). Aivan viime vuosina vapaa-ajankalastusta käsittelevien tiedustelujen vastausaktiivisuudet ovat hieman laskeneet (Vapaa-ajan kalastus 1998, Mikkola ja Yrjölä 2001). Näihin verrattuna vapaa-ajankalastusta käsittelevän teematutkimuksen postikyselyn vastausaktiivisuutta voidaan pitää tyydyttävänä ja puhelinhaastattelun osalta erittäin hyvänä.

Kalastaneiden henkilöiden lukumääräksi saatiin 1,8 miljoonaa, joka on hieman vähemmän kuin viime aikaisissa vapaa-ajankalastusta käsittelevissä tutkimuksissa (Leinonen ym. 1998, Vapaa-ajan kalastus 1998). Tässä tutkimuksessa kalastaneiden määrä perustuu vain lomakkeella vastanneisiin. Vapaa-ajankalastuksen virallista tilastointia on kalibroitu puhelinhaastattelulla, joka tarkentaa kalastaneiden osuuksia ja määriä.

Tarkasteltaessa kaikkia suomalaisten ulkoiluun liittyviä harrastuksia niiden osallistumisosuuksien perusteella, kalastus ylsi "suosituimmuuslistalla" jaetulle seitsemännelle sijalle. Selvästi kalastusta yleisempiä ulkoiluharrastuksia olivat kävely, uinti, marjastus, mökkeily ja pyöräily. Kalastuksen kanssa lähes yhtä suosittuja olivat luonnon tarkkailu ja maisemien katselu sekä veneily (Pouta ja Sievänen, luku 2.3). Eri kalastusmuodoista suosituinta oli onginta. Heittovapa on ollut kalastustilastojen mukaan ongen jälkeen toiseksi käytetyin pyydys jo pitkään (mm. Leinonen 1993, 1995, Leinonen ym. 1998), niin nytkin. Vetouistelu tai moottoriuistelu on ehkä voimakkaimmin 1990-luvulla lisääntynyt kalastusmuoto, mutta sen suosio oli ainakin vuonna 1997 pienempi kuin heittokalastuksen (Vapaa-ajan kalastus 1998). Pilkinnän suosio mieluisimpana talvisena kalastusmuotona oli erittäin selvä. Verkkoka-

lastuksen suosio ylsi lähes virvelöinnin ja uistelun tasalle, sillä reilusti joka viidennes kalastaneista oli tavoitellut kaloja verkkopyydyksillä (Pouta ja Sievänen luku 2.3, tilastot 15–16).

Maaltamuuton seurauksena suomalainen vapaa-ajankalastajakunta on koko väestön myötä kaupunkilaistunut. Kaupungistumisen myötä sekä kesämökkien määrän ja käyttöajan lisääntyessä (Tilastokeskus 1999, Kasanko 1996), asuinpaikan tähistöllä tapahtuneen kalastuksen rinnallle on muodostunut lomapaikkaan ja -aikaan keskittyvä vapaa-ajankalastus. Suomalainen vapaa-ajankalastus on korostetusti sisävesikalastusta, sillä yli 85 prosenttia vastanneista ilmoitti järvet, joet, lammet tai purot pääasiallisiksi kalastusalueikseen.

Kalastusta oli harrastanut kaikenikäiset tässä tutkimuksessa huomioidut ikäryhmät (15–74-vuotiaat). Harrastajajoukon sukupuolijakauma oli lähes sama kuin viimeisissä vapaa-ajan kalastusta käsittelevissä tilastoissa (Vapaa-ajan kalastus 1998, Toivonen ym. 2000). Puheet kalastusta harrastavien "ukkoutumisesta" näyttäisivät myös toteutuvan, sillä varsinkin miehillä kalastuksen suosio näyttäisi hieman kasvavan iän karttuessa. Vähiten kalastuksen parissa miehet viihtyivät ikäryhmässä 15–24-vuotta. Tähän voi osaltaan vaikuttaa ikäryhmäjaottelu, sillä aikaisemmissa tutkimuksissa nimenomaan nuorten (15–17-vuotiaat) keskuudessa kalastus on ollut suosittua (mm. Somppi 1996). Naiskalastajien osuus oli suurin 55–64-vuotiaiden keskuudessa, joka voi selittyä esimerkiksi perheestä huolehtimiseen liittyvien velvoitteiden helpottumisen myötä lisääntyneellä vapaa-ajan määrällä. Vähiten naiskalastajia oli 25–34-vuotiaiden keskuudesta. Sukupuoli on tämänkin tutkimuksen mukaan merkittävin kalastusharrastusta selittävä taustamuuttuja. Myös muiden tekijöiden osalta (ikä, tulot, asuinpaikka) eroja löytyi.

Tämän tutkimuksen perusteella istuta ja ongi -kohteissa kävijät ovat nuorempia kuin muut kalastajat, erityisesti ikäluokassa 25–34 vuotta heitä näyttäisi olevan suhteellisesti eniten. Hämeen läänissä vuosina 1994–1995 kalastaneista neljännes oli kalastanut erityiskalastuskohteissa ja istuta ja ongi -tyyppiset kohteet olivat olleet hieman muita kohteita suositumpia, erityisesti nuorten kalastajien keskuudessa (Somppi 1996). Lähellä vakituista tai lomakiinteistöä sijaitsevien luonnonkauniiden ja lupien sekä saaliiden "hankinnan" kannalta helppojen kalastuskohteiden kuvittelisi kiinnostavan myös naiskalastajia. Heidän osuutensa jäi kuitenkin pieneksi, sillä 80 prosenttia istuta ja ongi kohteissa kalastaneista oli miehiä. Vaikka nykypäivän vapaa-ajankalastuksen motiivit liittyvät usein enemmän luonnonympäristöstä nauttimiseen ja virkistykseen kuin kalaan (Leinonen ja Lehtonen 1992, Muje 1995), niin harva kalastaja lähtee ainakaan tarkoituksellisesti pyytämään "tyhjää". Saalisvarmuus lieneekin yksi tärkeimmistä syistä, miksi juuri nuoret kalastajat valitsevat nämä kohteet.

Suomalaiseen kalastusperinteeseen on kiinteästi kuulunut ajatus saaliin talteenotosta ja sen käytöstä ihmisravinnoksi. Tältä osin suomalainen talteenottokulttuuri poikkeaa keskieurooppalaisesta ja anglosaksisesta kalastuskulttuurista. Pohjois-Amerikassa pyyntikokoisten kalojen vapauttaminen nähtiin jo yli 100 vuotta sitten ainoaksi keinoksi suojella luontaisia kalakantoja (mm. Shetter ja Allison 1955, Marnell ja Hunsaker 1970, Barnhart ja Roelofts 1987). Myös Suomessa on herätty huomaamaan varsinkin arvostettujen lohikalakantojen heikko tilanne. Vesien likaantuminen yhdessä vesistörakentamisen ja muiden kalojen elinolosuhteita heikentäneiden tekijöiden kanssa ovat jo hävittäneet tai ainakin voimakkaasti vähentäneet useiden jokien luontaisia lohi- ja taimenkantoja (Kaukoranta ym. 1998). Varsinkin koskikalastusta harrastavien joukossa pyydystä ja päästä -kalastus on nähty ainoaksi mahdollisuudeksi elvyttää luontaisia kalakantoja ja luoda maahamme edes muutamia laadukkaita julkisia kalavesiä. Myös Ahvenanmaalla ja Saaristomerellä suositaan hauenkalastuksessa menetelmää, jossa valtaosa saaliskaloista ainoastaan "vierailee" kalastajan luona.

Suomalaisten kalastusta harrastavien

asenne pyydystä ja päästä -kalastusta kohtaan vaikuttaa varsin jyrkältä – yli puolet vastanneista piti sitä turhana kalojen kiusaamisena ja joka kolmas olisi valmis kieltämään sen. Usein pyydystä ja päästä -kalastusta harrastavien motiiveista kalakantojen suojelu ja tulevien kalastusmahdollisuuksien turvaaminen olivat tärkeitä. He eivät kokeneet myöskään kiusaavansa kaloja, toisin kuin kalastamattomat vastaajat. Asiaan saattaa vaikuttaa se, että varsinkin Pohjois-Amerikassa lukuisat tutkimukset osoittavat pyydystä ja päästä -kalastuksen vahingoittavan kaloja varsin vähän (esim. Hunsaker ym. 1970, Wood ym. 1983, Savitz ym. 1995). Erityisesti eläinsuojelijoiden ja luonnonsuojelijoiden keskuudessa on vierastettu kalastusnautintojen ja -elämysten hankkimista luontokappaleita kiusaamalla.

Pyydystä ja päästä -kalastus yhdistetään yleensä perhokalastukseen. Tässä tutkimuksessa mieluisimpana kalastusharrastuksenaan perhokalastuksen mainitsi vajaa prosentti vastaajista. Usein pyydystä ja päästä -kalastusta harrastaneista kalastajista yksikään ei ilmoittanut perhokalastusta mieluisimmaksi kalastusmuodokseen. Tämän kalastajaryhmän edustajien vähälukuisuus otoksessa vaikeuttaa johtopäätösten tekoa. Se, että erityisesti onkijat luokittelivat itsensä pyydystä ja päästä -kalastajiksi, viittaa ko. kalastustermin väärin ymmärtämiseen. Pääasiallisesti virvelillä ja uistimella kalastaneista viidennes oli vapauttanut pyyntikokoisia kaloja ainakin joskus. Myös vapaa-ajankalastajan profiilitutkimuksessa pyydystä ja päästä -kalastuksen todennäköiseksi suuruusluokaksi saatiin noin 20 prosenttia, kun aineiston eri kysymysvaihtoehtoja vertailemalla arvioitiin "oikeat", määritelmän mukaiset kalastajat (Mikkola ja Yrjölä 2001).

Kaikkia kalastus ei kiinnosta

Tärkein syy siihen, etteivät vastaajat olleet kalastaneet oli kiinnostuksen puute. Kalastusvälineiden- tai ajanpuute heijastavat myös vähäistä kiinnostusta kalastusta kohtaan, sillä ainakaan taloudelliset tekijät eivät näyttäneet olleen kalastuksen esteenä. Nuorimmilla vastaajilla kalastamattomuuteen saattaa liittyä myös eettisiä syitä (Somppi 1996, Mikkola ja Yrjölä 2001, julkaisematon), jolloin eläinten tappaminen koetaan vastenmieliseksi. Vapaa-ajankalastajan profiilitutkimuksessa kalojen tappamista piti ensisijaisena syynä kalastamattomuudelleen noin kaksi prosenttia vastaajista ja kalojen kiusaaminen oli esteenä kalastukselle alle prosentilla vastanneista. Kalastusta on perinteisesti pidetty luonnonläheisenä harrastuksena eikä maassamme ole ainakaan toistaiseksi käyty julkista kiistelyä virkistyskalastuksen oikeutuksesta. Tässä tutkimuksessa kalastukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ei suoraan kysytty. Kalan käsittely koettiin nuorten keskuudessa yleisemmin vastenmieliseksi kuin vanhempien vastaajien keskuudessa. Naisista suurempi osa oli tätä mieltä kuin miehistä (naisista 5,8 prosenttia, miehistä 1,9).

Henkilöillä, jotka eivät kalastaneet, mutta olivat kuitenkin kiinnostuneita kalastuksesta, syinä kalastamattomuuteen oli yleensä elämäntilanteessa tapahtuneet muutokset, muut harrastukset ja ajan puute (Mikkola ja Yrjölä 2001). Sosiaalistuminen kalastukseen tapahtuu lähinnä vanhempien ja sisarusten sekä ystävien ja kavereiden kautta (mm. Mikkola ja Yrjölä 2001, julkaisematon). Vanhemmista erityisesti isän rooli on tärkeä. Miehillä myös kalastuksen itseopiskelu näyttää olevan naisia yleisempää. Naisille merkittävä kalastusharrastuksen pariin johdattelija vanhempien ohella on puoliso. Merkittävää on, että kerhojen, seurojen tai koulun kautta ei juurikaan kalastusharrastusta opita.

Kirjallisuus

Barnhart, A. A. & Roelofts, T. D. 1987. Catch and release fishing, a decade of experience. California Cooperative fishery Research Unit, Arcata. 330 p.

EIFAC 1996. Symposium on social, economic and management aspects of recreational fisheries. European Inland Fisheries Advisory Commission. Nineteenth Session. Dublin, Ireland, 11–19 June 1996. 310 p.

— 1998. Summary report of the symposium topic session on the current status and trends in recreational fisheries. Teoksessa: Hickley, P. ja Tompkins, H. (toim.). Recreational Fisheries.

Social, economic and management aspect. FAO, Bodmin. p. 1–4.

Hunsaker, D., Marnell, L.F. & Sharpe, F.P. 1970. Hooking mortality of worm-caught hatchery brown trout. New York Fish and Game Journal 27:1–10.

Kasanko, M. 1996. Loma-asumisen tuomat mahdollisuudet maaseudulle. Julkaisussa: Kupiainen, H. (toim.). Kantakylistä rantakyliin – tutkimusmatkoja maaseudulle. Helsingin yliopiston maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja 46:85–100.

Kaukoranta, M., Koljonen, M.-L., Koskiniemi, J. & Pennanen, J. 1998. Kala-atlas. Nahkiainen, pikkunahkiainen, lohi, taimen, nieriä, siika, muikku, harjus, toutain, vimpa, rantaneula ja kivisimppu – esiintymät ja kantojen tila. Kalatutkimuksia 150. 57 s.

Lappalainen A. 1995. Kalastuskulttuuri muuttuvassa yhteiskunnassa. Julkaisussa: Hyytinen, L. ja Kupiainen, H. (toim.). Kalaveteen piirretty viiva. Kalastus ja kalastaja yhteiskunnallisten muutosten pyörteissä. Helsingin yliopisto, Maaseuduntutkimus- ja koulutuskeskus. Julkaisuja 37:53–85.

— 1998. Kalastuskulttuuri muuttuvassa yhteiskunnassa. Kalastusmuseoyhdistys Ry: Julkaisuja 13. 489 s.

Lehtonen, H. 1983. Virkistys- ja kotitarvekalastus ja sen merkitys Suomessa. Suomen kalatalous 51. Helsinki. 20 s.

Leinonen, K. 1990. Virkistys- ja kotitarvekalastuksen moniselitteisyys. Julkaisussa: Kuikka, S. & Marttinen, M. (toim.) Vesistöjen kalataloudellinen hyödyntäminen. Ympäristöalan ammattijärjestö YAJ ry. Helsinki. 9 s.

— 1993. Vapaa-ajankalastus. Kalatalous ajassa. Tilastoja ja tietoa kalastuksesta, kalanviljelystä ja kalakaupasta vuosina 1978–1992. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. SVT, Ympäristö 1993, 11:13–22.

— 1994. Vapaa-ajankalastus. Recreational fisheries. SVT, Ympäristö 1994, 10:53–71.

— 1995. Vapaa-ajankalastus vuonna 1994. SVT, Ympäristö 1995, 12:37–43 ja 168–169.

— & Hilden, M. 1991. Choosing the fishing site – factors affecting the decisions of recreational fishermen. ICES C.M. 1991, 7:20. 11 p.

— & Lehtonen, H. 1992. Virkistyskalastuksen motiivit. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Kalatutkimuksia 52. 16 s.

— , Stigzelius, J., Toivonen, A.-L., Tuunainen, A.-L. & Yrjölä, R. 1998. Kotkalaiset kalastavat kotiseudulla, helsinkiläiset mökillä – tuloksia Kuinka Suomi kalastaa –tutkimuksesta. Vesitalous 39 (5): 12–14.

— & Pääkkönen, H (ed.). 1994. Culture of the everyday Leisure. Statistics Finland. Culture and the Media 1994:3. 135 s.

Liikanen, M., Pääkkönen, H., Toikka, A. & Hyytiäinen, P. 1995. Leisure in Figures. Leisure and Cultural Participation in Finland in 1981 and 1991. Statistics Finland 1995.

Lindqvist, O., Vielma, J., Ritola, O. & Lahti, E. 1988. Suomen sisävesien kalatalous. Helsinki. Suomen Voimalaitosyhdistys ry. 249 s.

Marnell, L.F. & Hunsaker, D. 1970. Hooking mortality of lurecaught cutthrout trout (Salmo clarki) in relation to water temperature, fatigue and reproductive maturity of released fish. Transaction of the American Fisheries Society 99:685–688.

Mikkola, J. & Yrjölä R. 2001. Vapaa-ajankalastuksen profiilitutkimuksen loppuraportti. Riista –ja kalatalouden tutkimuslaitos; julkaisematon käsikirjoitus.

Muje K. 1995. Vapaa-ajankalastuksen motiiviperusta. Julkaisussa: Hyytinen, L. ja Kupiainen, H. (toim.). Kalaveteen piirretty viiva. Kalastus ja kalastaja yhteiskunnallisten muutosten pyörteissä. Helsingin yliopisto, Maaseuduntutkimus- ja koulutuskeskus. Julkaisuja 37:172–210.

Savitz, J., Bardygula-Nonn, L.G., Simpson, A. & Funk, G. 1995. Survival of smaller sport caught chinook, Oncorhynchus tshawytscha (Walbaum), and coho, Oncorhynchus kisutch (Walbaum), salmon from Lake Michigan and its management implications. Fisheries Management and Ecology 2:11–16.

Shetter, D.S. & Allison, L.N. 1955. Comparison of mortality between fly-hooked and worm-hooked trout in Michigan streams. Michigan Department of Conservation, Miscellaneous Publication 9:1–44.

Sipponen, M. 1987. Keskisuomalaisten kotitarve- ja virkistyskalastuksesta ja sen arvosta v. 1981 erityisesti vesioikeudellisen intressivertailun kannalta. Jyväskylän yliopiston biologian laitoksen tiedonantoja 48. Jyväskylä.

— 1995. Fisheries regions – a tool for more effective fisheries management? Agua Fennica 25:77–91.

Somppi, K. 1996. Vapaa-ajankalastus Hämeen läänissä. Kala- ja riistahallinnon julkaisuja nro 24. 49 s.

Toivonen, A-L., Appelblad, H., Bengtsson, B., Geertz-Hansen, P., Guðbergsson, G., Kristofersson, D., Kyrkjebø, H., Navrud, S., Roth, E., Tuunainen, P. & Weissglas, G. 2000. Economic value of recreational fisheries in the Nordic countries. TemaNord 2000:604. 70 p.

Tilastokeskus 1999. Kesämökit 1998. SVT, Asuminen 1999:5.

Vapaa-ajan kalastus 1998 – Fritidsfiske år 1998. SVT, Ympäristö 2000:1. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. 27 s.

Wood, C.M., Turner, J.D. & Graham, M.S. 1983. Why do fish die after severe exercise? Journal of Fish Biology 22:189–201.

3.3 Ulkoilun hyvinvointikokemukset ja esteet

OLAVI PARONEN

3.3.1 Johdanto

Ulkoilu ja muu luonnossa virkistäytyminen ovat osa suomalaista elämäntapaa ja vapaa-ajan viettoa. Luonto ja metsä ovat myös monelle henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin lähde. Esimerkiksi suuri osa aikuisväestön liikuntaharrastuksesta tapahtuu luonnossa tai hyvin läheisessä yhteydessä siihen. Yksilön hyvinvoinnin kannalta ulkoilun hyödyt liittyvätkin luonnosta saataviin elämyksiin, luonnossa tapahtuvien toimintamuotojen tuottamiin kokemuksiin sekä ulkoilun tarjoamiin mahdollisuuksiin vetäytyä omaan rauhaan tai ylläpitää sosiaalisia suhteita. Tämä käsitys perustuu Allardtin (1996) jäsennykseen, jonka mukaan hyvinvointi muodostuu aineellisen elintason ja yhteisyyssuhteiden lisäksi erilaisista itsensä toteuttamisen muodoista, joihin myös kysymykset luonnosta nauttimisesta ja ulkoilusta mielenkiintoisena vapaa-ajan tekemisenä liittyvät.

Ulkoilun hyvinvointivaikutuksissa yksilötasolla ei ole niinkään kysymys objektiivisesti mitattavista vaikutuksista kuin subjektiivisesti koetuista hyödyistä ja kokemuksista. Tosin liikunnan monet hyödyt terveydelle ja toimintakyvylle on osoitettu varsin selvästi (esim. Vuori ja Miettinen 2000). Nämä myönteiset vaikutukset koskevat pääosin myös luonnossa tapahtuvaa liikkumista. Terveysliikunnan paikallisten suositusten (2000) mukaan merkittäviä terveysvaikutuksia saadaan aikaan paitsi perinteisellä kuntoliikunnalla myös vähemmän rasittavalla arkiliikunnalla ja muulla fyysisellä aktiivisuudella. Luonnossa liikkuminen täyttää yleensä terveyttä edistävän liikunnan vaatimukset säännöllisyydeltään, määrältään ja kuormittavuudeltaan. Toisaalta ulkoiluun liittyy myös terveydellisiä haittoja ja riskejä, joista liikunta-tapaturmat ovat tavallisimpia (Heiskanen 2000).

Ulkoilun myönteisiä vaikutuksia psyykkiseen hyvinvointiin ja elämän laatuun on vaikeampi arvioida. Ne eivät selity pelkästään fyysisen kunnon kohoamisella. Ojanen (2000) mainitsee liikunnan psyykkistä hyvinvointia lisäävinä vaikutusmekanismeina mm. seuraavia tekijöitä, jotka ovat sovellettavissa myös luonnossa liikkumiseen ja osaksi muuhunkin ulkoiluun:

- ulkoilua suosiva kulttuuri (esim. yleinen hyväksyttävyys)
- ulkoilun kokeminen mielekkäänä yksilötasolla (esim. kunnon ja terveyden ylläpito)
- ulkoilusta saatava myönteinen palaute (esim. koettu mielihyvä, luontokokemukset)
- ulkoiluun liittyvät sosiaaliset kokemukset (esim yhdessäolo läheisten kanssa)
- mielen ja/tai kehon hallinnan kokemus (esim. mielentasapaino, taitojen kasvu).

On olemassa tutkimustietoa siitä, mitä suomalaiset arvostavat luonnossa liikkumisessa ja mitkä ovat luontoliikunnan motiivit (Vuolle 1990, Telama 1992), mikä on liikuntaa harrastavan ihmisen suhde rakennettuun liikuntaympäristöön ja luontoympäristöön (Vuolle 1994) ja mitä toivotaan hyvältä ulkoiluympäristöltä (Sievänen 1995). Sen sijaan vähemmän tiedetään, millaisia ja miten vahvoja hyvinvointikokemuksia liittyy erilaisiin ulkoilumuotoihin. Lisäksi tarvitaan tietoja luonnon virkistyskäyttöä rajoittavista tekijöistä ja niiden väestöryhmittäisistä eroista, jotka voivat olla osa yleisempiä terveys- ja hyvinvointieroja.

Tässä teematutkimuksessa selvitetään kahta kysymyskokonaisuutta. Ensiksikin kuvaillaan, millaisia ja miten vahvoja ovat lyhytkestoisen lähiulkoilun ja pitempikestoisen luonto- tai ulkoilumatkan koetut hyvinvointivaikutukset ja vertaillaan psyykkisiltä voimavaroiltaan (subjektiiviselta hyvinvoinniltaan) erilaisten ihmisten ulkoilukokemuksia. Toiseksi selvitetään ulkoilua estävien tai rajoittavien tekijöiden yleisyyttä eri väestöryhmissä. Tässä raportissa tulokset ovat kuvailevia, jatkotutkimuksissa pyritään tekemään myös tulkintoja kausaalisuhteista.

3.3.2 Aineisto ja menetelmät

Teematutkimuksen otos oli 3 349 henkilöä. Aineisto kerättiin kolmella väestötutkimuksen kyselykierroksella: puhelinhaastattelut tehtiin syyskuussa ja marraskuussa 1999 sekä tammikuussa 2000, ja postikyselyt lokakuussa ja joulukuussa 1999 sekä helmikuussa 2000.

Puhelinhaastattelujen vastausosuus oli yhteensä 83 % (n = 2 768). Haastatteluun vastanneista suostui tarkentavaan postikyselyyn 2 166 henkilöä, joista kyselyyn vastasi kaikkiaan 66 % eli 1 418 henkilöä. Kyselyn ajankohta ei vaikuttanut oleellisesti vastaamisosuuteen.

Tutkimuksen otos, tietojenkeruu ja tulosten painotus monivaiheisesta otannasta ja kadosta johtuvan harhan korjaamiseksi on kuvattu raportissa yksityiskohtaisesti toisaalla (Virtanen ym., luku 2.2).

Tulokset esitetään joko kaikkien vastanneiden mukaan tai väestöryhmittäin prosenttiosuuksina tai keskiarvoina ja -hajontoina, jotka on koottu kuviksi tai taulukoiksi. Koska esitetyt tulokset perustuvat väestöotokseen, niihin vaikuttaa myös satunnaisvaihtelu, jota voidaan arvioida luottamusvälien avulla. 95 %:n luottamusväli on koko otoksen tasolla karkeasti arvioiden enintään ±3 prosenttiyksikköä prosenttiluvun koosta, noin 600 havainnon tasolla ±4 prosenttiyksikköä ja noin 300 havainnolle korkeintaan ±5,5 prosenttiyksikköä.

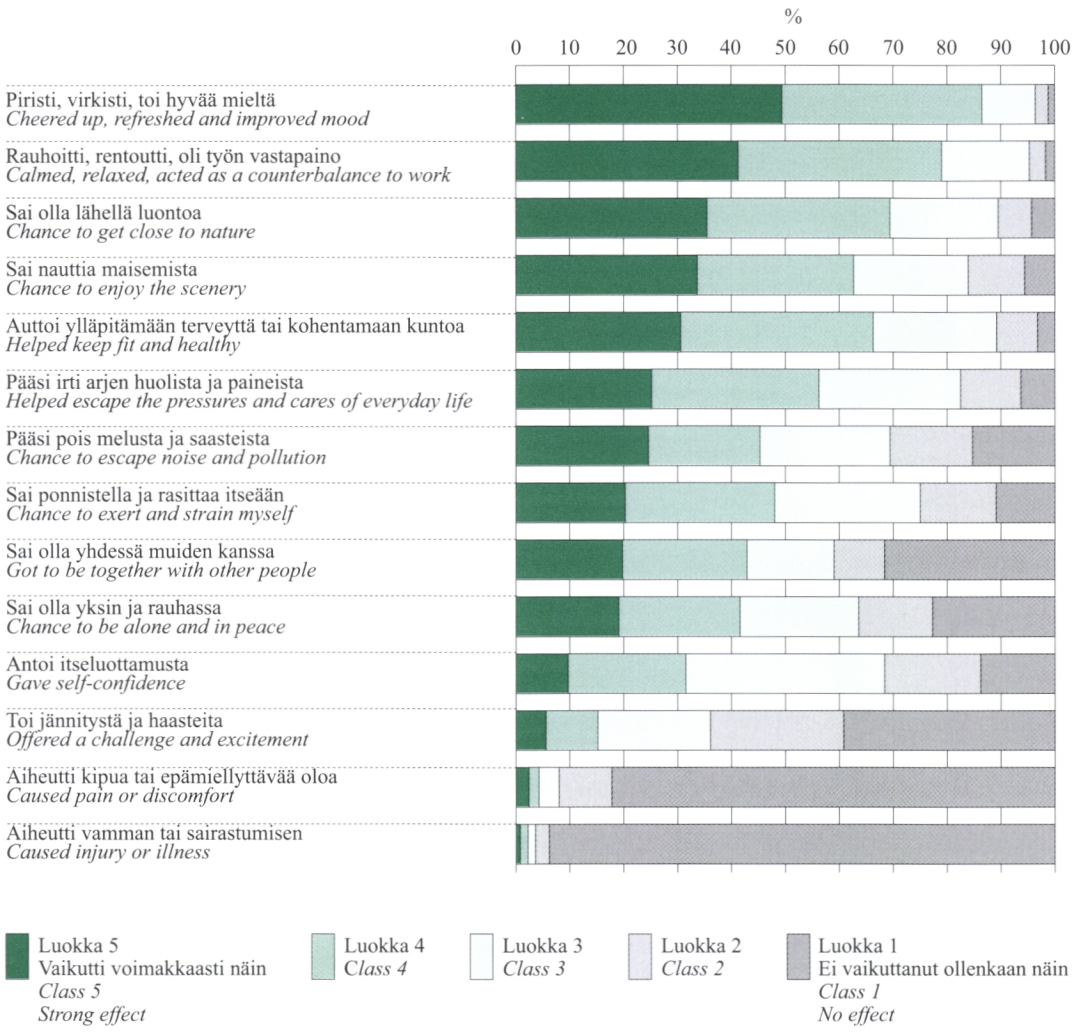
Ulkoilun indikaattoreina käytettiin viimeisintä korkeintaan yhden päivän mittaista lähiulkoilukertaa ja viimeisintä vuoden aikana tehtyä useamman päivän pituista luonto- tai ulkoilumatkaa kotimaassa. Molempia indikaattoreita täsmennettiin vielä pääasiallisella harrastuksella tai ulkoilumuodolla.

Ulkoilun koettuja hyvinvointivaikutuksia mitattiin 14-kohtaisella kysymyssarjalla, joka oli rakennettu asteikkomuotoon. Asteikot laadittiin Yhdysvalloissa kehitetyn vapaa-ajan ja ulkoilun psyykkisiä hyötyjä mittaavien REP-skaalojen (Recreation Experience Scales, Driver ym. 1991) sekä UKK-instituutissa käytetyn liikunnan tulosodotuksia mittaavan kysymyssarjan pohjalta. Vastaajia pyydettiin muistelemaan erikseen viimeisintä lähiulkoilukertaa ja viimeisintä luontomatkaa ja arvioimaan niiden tuottamien vaikutusten voimakkuutta kunkin 14 ulkoilukokemuksen osalta viisiluokkaisella asteikolla (1 = "ei vaikuttanut lainkaan näin" ... 5 = "vaikutti voimakkaasti näin").

3.3.3 Lähiulkoilun koetut hyvinvointivaikutukset

Noin 95 % vastaajista oli vuoden aikana harrastanut jotakin korkeintaan yhden päivän mittaista ulkoilua tai muuta virkistäytymistä luonnossa. Kaksi kolmasosaa oli ulkoillut kyselyä edeltävän viikon aikana. Tavallisimpia ulkoilumuotoja syksyllä ja alkutalvesta olivat kävelylenkkeily (47 %), lasten kanssa ulkoilu tai koiran ulkoiluttaminen (14 %), hiihto (7 %), kalastus (4 %), pyöräily (4 %) ja metsästys (3 %). Tyypillinen lähiulkoilukerta oli kestänyt noin puolitoista tuntia ja sitä oli harrastettu joko yksin (39 %) tai perheen kanssa (37 %). Ulkoilualue tai -reitti sijaitsi yleensä taajamassa tai sen läheisyydessä (ks. Pouta ja Sievänen, luku 2.3, vrt. tilasto 33).

Viimeisimmän lähiulkoilukerran koettiin eniten piristäneen, virkistäneen ja tuottaneen hyvää mieltä (kuva 3.3-1). Noin joka toinen vastaajista oli kokenut tämän virkistävän vaikutuksen erittäin voimakkaasti. Myös ulkoilun rauhoittava ja rentouttava vaikutus oli suuri. Vahvat myönteiset luontokokemukset korostuivat joka kolmannella vastaajalla. Lähes yhtä yleisiä kokemuksia olivat ulkoilun voimakkaat vaikutukset terveyden tai kunnon ylläpitoon. Lyhytaikaisellakin ulkoilulla koettiin olevan vahva vaikutus myös arjen huolista irrottautumiseen ja poispääsyyn melusta ja saasteista. Sosiaalisista vaikutuksista korostuivat niin yhdessäolo muiden kanssa kuin mahdollisuus omaan rauhaan. Lähiulkoilua ei pidetty kovinkaan paljon itseluottamusta lisäävänä eikä jännittävänä ja haasteellisena. Kipua tai epämiellyttävää oloa viimeisin lähiulkoilukerta oli aiheuttanut 4 prosentille ja vamman tai sairastumisen 2 prosentille ulkoilua harrastaneista.



Kuva 3.3-1. Viimeisimmän lähiulkoilukerran hyvinvointikokemusten voimakkuus. Viisiluokkaisen asteikon suhteelliset kumulatiiviset jakaumat (n = 1251).

Figure 3.3-1. Perceived effects on well-being of the latest recreation close to home. Relative cumulative distributions of a 5-point Likert scale (n = 1251).

Taulukossa 3.3-1 on esitetty ulkoilumuodoittain viimeisimmän lähiulkoilun koetut hyvinvointivaikutukset asteikkokeskiarvoina. Tarkastelussa ovat mukana yleisimmät ulkoilumuodot poislukien lasten kanssa ulkoilu ja koiran ulkoiluttaminen, koska niiden tuottamat hyvinvointikokemukset olivat kävelylenkkeilyn kaltaisia.

Ulkoilun virkistävä ja rentouttava vaikutus korostui kaikissa ulkoilumuodoissa. Kävelylenkkeilyn ja hiihdon katsottiin auttaneen ylläpitämään terveyttä ja kuntoa muita ulkoilumuotoja enemmän. Hiihdossa korostui lisäksi ponnistelu ja itsensä rasittaminen. Sen sijaan pyöräilyyn liitettiin hyvin vähän vahvoja hyvinvointivaikutuksia. Kalastukseen ja metsästykseen liittyi voimakkaita luontokokemuksia, ja erityisesti kalastukseen maisemista nauttimista. Metsästys ja kalastus auttoivat parhaiten pääsemään irti arjesta ja ympäristön melusta ja saasteista. Niiden koettiin antavan myös muita ulkoilumuotoja parem-

Taulukko 3.3-1. Viimeisimmän lähiulkoilukerran hyvinvointikokemusten voimakkuus suosituimpien ulkoilumuotojen mukaan. Viisiluokkaisen asteikon keskiarvot (ka) ja –hajonnat (sd).

Table 3.3-1. Perceived effects on well-being of the latest recreation close to home by the most popular outdoor activities. Mean scores (mean) and standard deviations (sd) of a 5-point Likert scale.

Koetut vaikutukset *Perceived effects*	**Ulkoiluharrastus** / *Outdoor activity* Kävely *Walking*	Maastohiihto *Cross-country skiing*	Kalastus *Fishing*	Pyöräily *Bicycling*	Metsästys *Hunting*	Kaikki *All*
	Ka / *Mean* (sd)					
Piristi, virkisti, tuotti hyvää mieltä *Cheered up, refreshed and improved mood*	4,4 (0,8)	4,4 (0,7)	4,4 (0,6)	4,4 (0,7)	4,1 (0,8)	4,3 (0,8)
Rauhoitti, rentoutti, oli työn vastapaino *Calmed, relaxed, acted as a counterbalance to work*	4,2 (0,9)	4,3 (0,8)	4,2 (0,8)	3,7 (1,1)	4,2 (1,0)	4,1 (0,9)
Sai olla lähellä luontoa *Chance to get close to nature*	3,9 (1,1)	4,1 (1,0)	4,2 (0,8)	3,4 (1,4)	4,2 (0,8)	3,9 (1,1)
Auttoi ylläpitämään terveyttä tai kuntoa *Helped keep fit and healthy*	4,0 (1,0)	4,2 (0,9)	3,7 (1,0)	3,8 (1,3)	3,8 (0,9)	3,8 (1,0)
Sai nauttia maisemista *Chance to enjoy the scenery*	3,7 (1,2)	3,8 (1,1)	4,0 (1,0)	3,4 (1,4)	3,6 (1,0)	3,7 (1,2)
Pääsi irti arjen huolista ja paineista *Helped escape the pressures and cares of everyday life*	3,5 (1,1)	3,7 (1,1)	4,1 (1,0)	3,4 (1,3)	3,8(0.9)	3,6 (1,2)
Sai ponnistella ja rasittaa itseään *Chance to exert and strain myself*	3,3 (1,2)	4,0 (1,1)	3,6 (1,1)	3,4 (1,4)	3,6 (1,1)	3,3 (1,2)
Pääsi pois melusta ja saasteista *Chance to escape noise and pollution*	3,1 (1,4)	3,4 (1,3)	3,8 (1,2)	2,8 (1,3)	3,7 (1,2)	3,2 (1,4)
Sai olla yksin ja rauhassa *Chance to be alone and in peace*	3,0 (1,4)	2,9 (1,5)	3,7 (1,4)	3,3 (1,5)	3,5 (1,3)	3,0 (1,4)
Antoi itseluottamusta *Gave self-confidence*	3,0 (1,2)	3,2 (1,0)	3,1 (1,1)	2,6 (1,2)	3,0 (1,1)	3,0 (1,2)
Sai olla yhdessä muiden kanssa *Got to be together with other people*	2,8 (1,5)	2,8 (1,5)	3,3 (1,3)	2,5 (1,6)	2,5 (1,5)	2,9 (1,5)
Toi jännitystä ja haasteita *Offered a challenge and excitement*	2,0 (1,1)	2,4 (1,0)	2,9 (1,4)	2,0 (1,1)	3,6 (1,2)	2,2 (1,2)
Aiheutti kipua tai epämiellyttävää oloa *Caused pain or discomfort*	1,3 (0,8)	1,4 (0,9)	1,4 (0,6)	1,1 (0,3)	1,2 (0,7)	1,3 (0,8)
(N)	(586)	(81)	(51)	(48)	(40)	(1251)

min mahdollisuuden olla yksin ja rauhassa. Toisaalta kalastukseen yhdistettiin myös seura ja yhdessäolo, metsästykseen taas jännitys ja haasteet.

Naisten ulkoilusta saamat hyvinvointikokemukset olivat pääosin voimakkaampia kuin miesten. Suurimmat sukupuolten väliset kokemuserot liittyivät terveyden tai kunnon ylläpitoon, rentoutumiseen, luonnosta nauttimiseen ja arjen huolista irtautumiseen. Miesten kokemuksissa korostuivat jännitys ja haasteet sekä yksinolo jonkin verran naisia enemmän (taulukko 3.3-2).

Ulkoilun virkistävät ja rentouttavat vaikutukset olivat työikäisillä (25–64-vuotiailla) voimakkaampia kuin nuoremmilla tai vanhemmilla. Muilta osin monet ulkoilun hyvinvointivaikutuksista vahvistuivat iän myötä. Näitä myönteisiä vaikutuksia olivat terveyden tai kunnon ylläpito, luonnosta saadut elämykset ja luonnon rauha sekä itseluottamuksen saanti. Toisaalta vanhimmassa ikäryhmässä oli koettu voimakkaimmin ulkoilun tuomaa kipua tai epämiellyttävää oloa.

3.3.4 Hyvinvointikokemukset luontomatkoista

Useamman vuorokauden luonto- tai ulkoilumatkan kotimaassa oli tehnyt vuoden aikana noin 40 % vastaajista. Kahdella kolmasosalla matkasta oli kulunut vähintään kolme kuukautta. Matka oli kestänyt keskimäärin neljä vuorokautta (mediaani) vaihtelun ollessa hyvin suuri. Yli puolet (53 %) oli tehnyt matkan perheen kanssa, ja matkan kohde sijaitsi yleensä maaseudulla tai haja-asutusalueella. Tavallisin matkan ulkoilumuoto syksyllä ja alkutalvesta oli retkeily tai patikointi (21 %). Seuraavaksi yleisimpiä olivat

Taulukko 3.3-2. Viimeisimmän lähiulkoilukerran hyvinvointikokemusten voimakkuus sukupuoli- ja ikäryhmittäin. Viisiluokkaisen asteikon keskiarvot (ka) ja -hajonnat (sd).

Table 3.3-2. Perceived effects on well-being of the latest recreation close to home by sex and age. Mean scores (mean), and standard deviations (sd) of a 5-point Likert scale.

Koetut vaikutukset *Perceived effects*	**Sukupuoli** / *Sex* Miehet *Men*	Naiset *Women*	**Ikä** / *Age* 15–24	25–44	45–64	65–74
	Ka / *Mean* (sd)					
Piristi, virkisti, tuotti hyvää mieltä *Cheered up, refreshed and improved mood*	4,2 (0,9)	4,4 (0,8)	4,1 (0,9)	4,4 (0,9)	4,4 (0,8)	4,2 (1,2)
Rauhoitti, rentoutti, oli työn vastapaino *Calmed, relaxed, acted as a counterbalance to work*	4,0 (1,0)	4,3 (0,8)	3,9 (1,0)	4,2 (0,8)	4,2 (0,9)	4,0 (1,0)
Sai olla lähellä luontoa *Chance to get close to nature*	3,8 (1,1)	4,0 (1,0)	3,5 (1,2)	3,9 (1,1)	4,1 (0,1)	4,0 (1,3)
Auttoi ylläpitämään terveyttä tai kuntoa *Helped keep fit and healthy*	3,7 (1,1)	4,0 (1,0)	3,5 (1,2)	3,8 (1,0)	4,0 (0,9)	4,1 (1,1)
Sai nauttia maisemista *Chance to enjoy the scenery*	3,6 (1,2)	3,9 (1,1)	3,4 (1,2)	3,7 (1,2)	3,9 (1,1)	4,2 (1,2)
Pääsi irti arjen huolista ja paineista *Helped escape the pressures and cares of everyday life*	3,4 (1,2)	3,7 (1,1)	3,4 (1,1)	3,6 (1,1)	3,6 (1,2)	3,8 (1,2)
Sai ponnistella ja rasittaa itseään *Chance to exert and strain myself*	3,3 (1,2)	3,3 (1,3)	3,0 (1,3)	3,4 (1,2)	3,4 (1,2)	3,4 (1,4)
Pääsi pois melusta ja saasteista *Chance to escape noise and pollution*	3,3 (1,3)	3,2 (1,4)	3,0 (1,4)	3,2 (1,3)	3,4 (1,3)	3,6 (1,6)
Sai olla yksin ja rauhassa *Chance to be alone and in peace*	3,1 (1,4)	3,0 (1,4)	3,1 (1,4)	2,8 (1,4)	3,1 (1,4)	3,6 (1,5)
Antoi itseluottamusta *Gave self-confidence*	2,9 (1,1)	3,0 (1,2)	2,9 (1,1)	2,9 (1,1)	3,0 (1,2)	3,6 (1,4)
Sai olla yhdessä muiden kanssa *Got to be together with other people*	2,9 (1,5)	3,0 (1,6)	2,7 (1,5)	3,1 (1,5)	2,8 (1,5)	3,1 (1,6)
Toi jännitystä ja haasteita *Offered a challenge and excitement*	2,3 (1,2)	2,1 (1,2)	2,3 (1,2)	2,1 (1,1)	2,2 (1,2)	2,3 (1,5)
Aiheutti kipua tai epämiellyttävää oloa *Caused pain or discomfort*	1,3 (0,8)	1,3 (0,9)	1,4 (0,9)	1,2 (0,6)	1,3 (0,8)	1,8 (1,5)
(N)	(608)	(606)	(222)	(482)	(420)	(97)

kesämökkimatkat (18 %), hiihtomatkat (11 %), kalastusmatkat (10 %) ja laskettelumatkat (6 %) (ks. Pouta ja Sievänen, luku 2.3, vrt. tilasto 39).

Ulkoilumatkan voimakkaimmat hyvinvointikokemukset olivat luonnollisesti luontoon liittyviä (kuva 3.3-2). Noin 60 % matkalla olleista arvioi luontokokemusten vaikuttaneen erittäin vahvasti. Retkeilijät ja kesämökkeilijät korostivat hieman muita enemmän luonnon läheisyyttä, hiihtomatkan tehneet puolestaan maisemista nauttimista (taulukko 3.3-3). Matkan myönteiset vaikutukset mielialaan ja rentoutumiseen koettiin myös erittäin voimakkaina, eikä näihin kokemuksiin liittynyt juuri lainkaan negatiivista puolta.

Luontomatkat antoivat noin joka toiselle voimakkaan kokemuksen irtautua fyysisesti ja sosiaalisesti arjesta ja olla yhdessä muiden kanssa. Varsinkin laskettelijoiden kokemuksissa korostuivat pako arjen huolista ja paineista sekä sosiaalinen kanssakäyminen. Luontomatkoihin kaikkiaan liitetty terveyden ja kunnon ylläpito ja itsensä fyysinen rasittaminen jäivät koetuilta vaikutuksiltaan selvästi edellä mainittuja vaikutuksia pienemmiksi. Kuitenkin kävely- ja hiihtoretkeilyn koetut terveys- ja kuntovaikutukset olivat selvästi muita ulkoilumuotoja suuremmat. Itseluottamusta ja jännitystä luontomatkat antoivat enemmän kuin lähiulkoilu. Varsinkin patikoinnin katsottiin tuoneen itseluottamusta ja laskettelun jännitystä ja haasteita. Matka oli aiheuttanut kipua tai epämiellyttävää oloa ja vamman tai sairastumisen 3 prosentille matkailijoista. Nämä ulkoilun haitat liittyivät kävelyretkeilyyn ja laskettelun.

Samoin kuin lähiulkoilussa naiset kokivat myös suurimman osan luontomatkan hyvinvointivaikutuksista voimakkaampina kuin miehet (taulukko 3.3-4). Jännityksen, yksi-

nolon ja kivun kokemukset olivat miehillä vahvempia kuin naisilla.

Nuorille, 15–24-vuotiaille, merkitsivät jännitys ja haasteet sekä yhdessäolo muiden kanssa enemmän kuin vanhemmille ikäryhmille (taulukko 3.3-4). Nuoret olivat myös luontomatkallaan kokeneet muita enemmän kipua tai epämiellyttävää oloa. Vanhemmat ikäryhmät kokivat puolestaan nuoria voimakkaammin matkan auttaneen kohentamaan terveyttä tai kuntoa, ponnistelemaan fyysisesti ja vetäytymään omaan rauhaan. Työikäiset (25–64-vuotiaat) kokivat luontomatkan virkistävät ja rentouttavat vaikutukset lähiulkoilun tavoin hieman voimaakkaampina kuin muut ikäryhmät.

3.3.5 Ulkoilun ja hyvinvoinnin yhteys

Edellä on kuvattu ulkoilusta saatuja hyvinvointikokemuksia, jotka olivat pääosin hyvin myönteisiä. Ulkoilun ja muun luonnossa virkistäytymisen hyvinvointivaikutukset näkyvät ainakin kolmella ulottuvuudella: (1) luonnosta saatavissa esteettisissä elämyksissä ja luonnossa tapahtuvien toimintojen tuottamassa mielihyvässä, (2) terveyden ja kunnon ylläpitämisessä, ja (3) sosiaalisisssa kontakteissa tai henkilökohtaisena riippumattomuuden tunteena. Ulkoilulle näyttääkin olevan ominaista, että siinä toteutuvat monet mielihyvää ja hyvää oloa tuottavat mekanismit, mikä todennäköisimmin edistää psyykkistä hyvinvointia (Ojanen 2000).

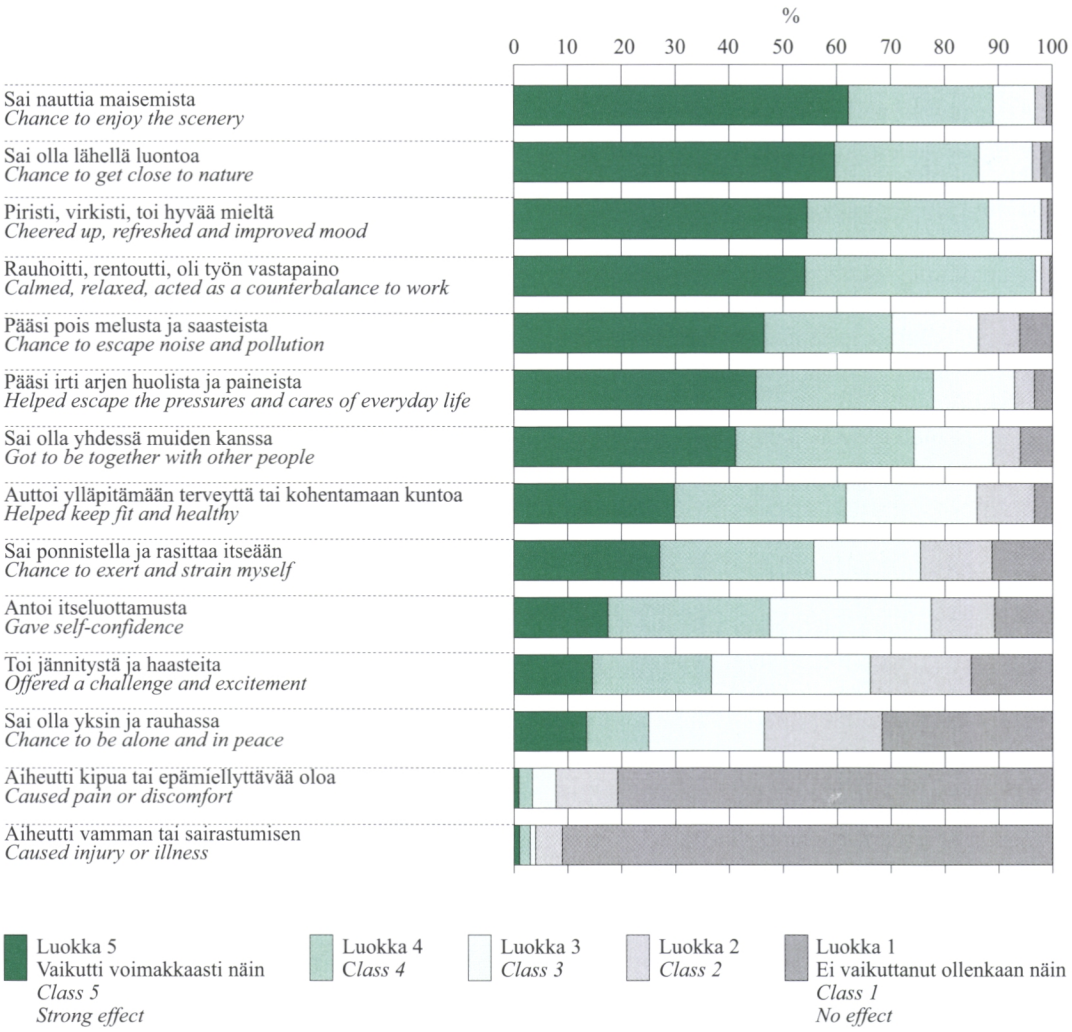
Tulokset näyttävät siis tukevat tulkintaa, jonka mukaan ulkoilu edistää hyvinvointia. Mutta todellisuudessa on vaikea ratkaista, kumpi todella vaikuttaa enemmän: vaikuttaako ulkoilu enemmän subjektiiviseen hyvinvointiin vai jo vallitseva hyvinvoinnin taso ulkoiluun ja sitä myötä myös ulkoilukokemuksiin? Seuraavassa vertaillaan psyykkisiltä voimavaroiltaan (hyvinvoinniltaan) erilaisten ihmisten saamia lähiulkoilukokemuksia.

Psyykkisiä voimavaroja mitattiin Työterveyslaitoksen työkykyindeksin (Työkykyindeksi 1992) kysymyksillä päivittäisistä toimista nauttimisesta, toimeliaisuudesta ja vireydestä ja riittävästä rentoutumisesta viime aikoina. Kysymyssarjan pisteet laskettiin yhteen, ja vastaajat jaettiin keskiarvon mukaan kolmeen ryhmään: henkilöihin, joilla oli psyykkisiä voimavaroja keskimääräistä enemmän, keskimääräisesti ja keskimääräistä vähemmän.

Viimeisimmän lähiulkoilukerran kokemukset erosivat voimakkuudeltaan näissä kolmessa ryhmässä. Yleisenä suuntana oli myönteisten ulkoilukokemusten heikkeneminen siirryttäessä keskimääräistä enemmän psyykkisiä voimavaroja omaavien ryhmästä keskimääräistä vähemmän voimavaroja omaavien ryhmään (kuva 3.3-3). Suurimmat erot ryhmien välillä olivat terveyttä ja kuntoa ylläpitävissä vaikutuksissa. Vain viidennes vastaajista, joilla oli vähän psyykkisiä voimavaroja, arvioi ulkoilun vaikuttaneen voimakkaasti heidän terveyteensä tai kuntoonsa, kun vastaava osuus paljon voimavaroja omaavilla oli 45 prosenttia. Myös ruumiillinen ponnistelu, itseluottamuksen kasvu ja vahvat positiiviset luontokokemukset liittyivät selvemmin keskimääräistä parempaan psyykkiseen hyvinvointiin.

Samoin kuin hyvät psyykkiset voimavarat myös hyvät fyysiset resurssit liittyivät myönteisiin ulkoilukokemuksiin. Omasta mielestään ikäisiään keskimääräistä paremmassa fyysisessä kunnossa olevia ulkoilu virkisti, rentoutti ja auttoi parantamaan kuntoa tai terveyttä selvästi enemmän kuin keskimääräistä heikommassa kunnossa olevia.

Ulkoilun ja hyvinvoinnin yhteydessä on ilmeisesti kysymys kaksisuuntaisesta tai kehämäisestä vaikutuksesta, jossa kummallekaan tekijälle ei voi antaa ensisijaista syytekijän asemaa. Hyvinvointi lisää ulkoiluaktiivisuutta, joka tuottaa myönteisiä hyvinvointikokemuksia, jotka taas lisäävät ulkoilua jne. Aktiiviulkoilijat ovat siis keskimääräistä hyvinvoivempia ja hyvinvoivat ulkoilevat ja saavat siitä voimakkaampia hyvinvointikokemuksia kuin voimavaroiltaan vähäiset ihmiset. Siitä huolimatta ulkoilun psykologisia hyötyjä fyysiseltä tai psyykkiseltä hyvinvoinniltaan keskimääräistä heikommassa asemassa oleville ei pidä aliarvioida. Liikkuminen ja



Kuva 3.3-2. Viimeisimmän luontomatkan hyvinvointikokemusten voimakkuus. Viisiluokkaisen asteikon suhteelliset kumulatiiviset jakaumat (n = 553).

Figure 3.3-2. Perceived effects on well-being of the latest nature trip. Relative cumulative distributions of a 5-point Likert scale (n = 553).

Taulukko 3.3-3. Viimeisimmän luontomatkan hyvinvointikokemusten voimakkuus suosituimpien ulkoilumuotojen mukaan. Viisiluokkaisen asteikon keskiarvot (ka) ja -hajonnat (sd).

Table 3.3-3. Perceived effects on well-being of the latest nature trip by the most popular outdoor activities. Mean scores (mean) and standard deviations (sd) of a 5-point Likert scale.

Taulukko 3.3-4. Viimeisimmän luontomatkan hyvinvointikokemusten voimakkuus sukupuoli- ja ikäryhmittäin. Viisiluokkaisen asteikon keskiarvot (ka) ja -hajonnat (sd).

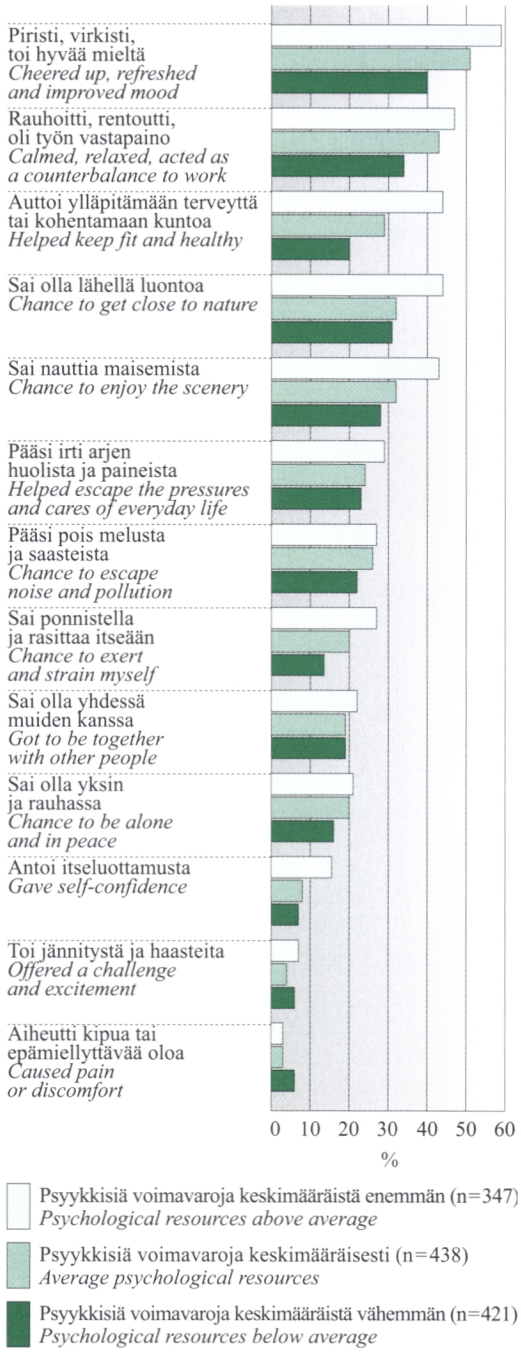
Table 3.3-4. Perceived effects on well-being of the latest nature trip by sex and age. Mean scores (mean), and standard deviations (sd) of a 5-point Likert scale.

Taulukko 3.3-3 / *Table 3.3-3*

Koetut vaikutukset *Perceived effects*	**Ulkoiluharrastus** / *Outdoor activity* Patikointi *Hiking*	Mökkeily *Spending time in cottage*	Maastohiihto *Cross-country skiing*	Kalastus *Fishing*	Laskettelu *Downhill skiing*	Kaikki *All*
	Ka / *Mean* (sd)					
Sai nauttia maisemista *Chance to enjoy the scenery*	4,5 (0,8)	4,6 (0,7)	4,7 (0,5)	4,6 (0,7)	4,4 (0,9)	4,5 (0,8)
Sai olla lähellä luontoa *Chance to get close to nature*	4,6 (0,8)	4,6 (0,6)	4,4 (0,6)	4,4 (0,7)	4,1 (1,1)	4,4 (0,9)
Piristi, virkisti, tuotti hyvää mieltä *Cheered up, refreshed and improved mood*	4,4 (0,7)	4,5 (0,6)	4,6 (0,5)	4,2 (0,9)	4,4 (0,6)	4,4 (0,8)
Rauhoitti, rentoutti, oli työn vastapaino *Calmed, relaxed, acted as a counterbalance to work*	4,3 (0,8)	4,5 (0,6)	4,3 (0,9)	4,5 (0,7)	4,5 (0,6)	4,4 (0,8)
Pääsi irti arjen huolista ja paineista *Helped escape the pressures and cares of everyday life*	4,1 (1,0)	4,1 (1,0)	4,2 (1,0)	4,2 (1,1)	4,4 (0,8)	4,1 (1,0)
Sai olla yhdessä muiden kanssa *Got to be together with other people*	4,0 (1,3)	4,0 (1,0)	4,0 (1,0)	3,6 (1,3)	4,4 (0,7)	4,0 (1,1)
Pääsi pois melusta ja saasteista *Chance to escape noise and pollution*	4,1 (1,2)	4,0 (1,2)	3,8 (1,0)	4,1 (1,3)	3,6 (1,3)	4,0 (1,2)
Auttoi ylläpitämään terveyttä tai kuntoa *Helped keep fit and healthy*	4,1 (0,9)	3,6 (1,1)	4,2 (0,7)	3,5 (1,2)	3,7 (1,1)	3,7 (1,1)
Sai ponnistella ja rasittaa itseään *Chance to exert and strain myself*	3,9 (1,1)	3,0 (1,3)	4,3 (0,9)	3,2 (1,3)	3,9 (1,1)	3,5 (1,3)
Antoi itseluottamusta *Gave self-confidence*	3,6 (1,1)	3,2 (1,2)	3,1 (1,0)	3,3 (1,2)	3,2 (1,1)	3,3 (1,2)
Toi jännitystä ja haasteita *Offered a challenge and excitement*	3,1 (1,3)	2,2 (1,0)	3,1 (1,1)	3,2 (1,3)	3,7 (1,0)	3,0 (1,3)
Sai olla yksin ja rauhassa *Chance to be alone and in peace*	2,7 (1,4)	2,6 (1,4)	2,5 (1,3)	2,6 (1,3)	2,0 (0,9)	2,5 (1,4)
Aiheutti kipua tai epämiellyttävää oloa *Caused pain or discomfort*	1,5 (0,9)	1,1 (0,4)	1,2 (0,5)	1,3 (0,7)	1,5 (1,0)	1,3 (0,7)
(N)	(116)	(100)	(62)	(54)	(35)	(553)

Taulukko 3.3-4 / *Table 3.3-4.*

Koetut vaikutukset *Perceived effects*	**Sukupuoli** / *Sex* Miehet *Men*	Naiset *Women*	**Ikä** / *Age* 15–24	25–44	45–64	65–74
	Ka / *Mean* (sd)					
Sai nauttia maisemista *Chance to enjoy the scenery*	4,4 (0,8)	4,5 (0,8)	4,3 (0,9)	4,5 (0,7)	4,6 (0,8)	4,4 (1,0)
Sai olla lähellä luontoa *Chance to get close to nature*	4,3 (0,9)	4,5 (0,9)	4,2 (1,0)	4,4 (0,9)	4,5 (0,7)	4,3 (1,3)
Piristi, virkisti, tuotti hyvää mieltä *Cheered up, refreshed and improved mood*	4,3 (0,8)	4,5 (0,8)	4,2 (0,8)	4,5 (0,7)	4,5 (0,7)	4,3 (1,2)
Rauhoitti, rentoutti, oli työn vastapaino *Calmed, relaxed, acted as a counterbalance to work*	4,3 (0,8)	4,5 (0,7)	4,2 (0,9)	4,5 (0,7)	4,4 (0,8)	4,3 (1,1)
Pääsi irti arjen huolista ja paineista *Helped escape the pressures and cares of everyday life*	4,0 (1,1)	4,2 (0,9)	4,1 (1,0)	4,2 (0,9)	4,1 (1,1)	3,8 (1,3)
Sai olla yhdessä muiden kanssa *Got to be together with other people*	3,9 (1,2)	4,1 (1,1)	4,3 (0,9)	4,1 (1,1)	3,8 (1,2)	3,2 (1,5)
Pääsi pois melusta ja saasteista *Chance to escape noise and pollution*	3,9 (1,2)	4,1 (1,2)	3,9 (1,3)	3,9 (1,2)	4,1 (1,2)	3,9 (1,4)
Auttoi ylläpitämään terveyttä tai kuntoa *Helped keep fit and healthy*	3,7 (1,1)	3,8 (1,1)	3,4 (1,2)	3,7 (1,1)	3,9 (1,0)	3,9 (1,2)
Sai ponnistella ja rasittaa itseään *Chance to exert and strain myself*	3,5 (1,3)	3,4 (1,4)	3,1 (1,4)	3,4 (1,3)	3,7 (1,3)	3,6 (1,6)
Antoi itseluottamusta *Gave self-confidence*	3,2 (1,2)	3,4 (1,1)	3,4 (1,3)	3,2 (1,2)	3,3 (1,2)	3,8 (1,1)
Toi jännitystä ja haasteita *Offered a challenge and excitement*	3,1 (1,2)	2,9 (1,3)	3,3 (1,2)	3,0 (1,2)	3,0 (1,2)	2,6 (1,3)
Sai olla yksin ja rauhassa *Chance to be alone and in peace*	2,6 (1,4)	2,4 (1,4)	2,3 (1,3)	2,5 (1,4)	2,7 (1,4)	2,9 (1,6)
Aiheutti kipua tai epämiellyttävää oloa *Caused pain or discomfort*	1,4 (0,9)	1,2 (0,6)	1,7 (1,1)	1,2 (0,6)	1,2 (0,6)	1,2 (0,8)
(N)	(266)	(289)	(97)	(235)	(190)	(35)



Kuva 3.3-3. Viimeisimmän lähiulkoilukerran hyvinvointivaikutukset voimakkaina kokeneet (%) psyykkisten voimavarojen mukaan.

Figure 3.3-3 Percentage of subjects who had experienced strong effects on well-being during the latest recreation close to home by psychological resources.

oleskelu luonnossa virkistää ja vähentää alakuloa, rauhoittaa ja rentouttaa stressistä sekä tuottaa monia muita mielihyvän kokemuksia.

3.3.6 Ulkoilua rajoittavat tekijät

Tutkimuksessa selvitettiin viimeisen kuukauden aikana ulkoilua estäneiden tai rajoittaneiden tekijöiden yleisyyttä valmiit vastausvaihtoehdot sisältävällä kysymyksellä. Siinä lueteltiin 16 erilaista ulkoilua mahdollisesti rajoittanutta tekijää, joista vastaaja saattoi valita yhden tai useamman. Kaikista vastanneista 83 % ilmoitti jonkin ulkoilua rajoittaneen tekijän. Keskimäärin ilmoitettiin kaksi rajoittavaa tekijää, lukumäärän vaihdellessa yhdestä yhdeksään.

Kuvassa 3.3-4 on esitetty ulkoilua rajoittavien tekijöiden yleisyys sekä kuukauden aikana ulkoilua harrastaneiden ryhmässä että ulkoilua harrastamattomilla. Edellisessä ryhmässä on kysymys selvemmin ulkoilua haitanneista tai rajoittaneista tekijöistä, jälkimmäisessä taas ulkoilun esteistä. Työkiireet ja työstä johtuva väsymys sekä kotikiireet olivat yhtä yleisiä rajoittavia tekijöitä kuin esteitä. Huono ulkoilusää ja ulkoilukeli sekä pimeys olivat enemmän haittaavia tekijöitä kuin suoranaisia esteitä. Näiden tekijöiden merkitys korostui, koska kyselyt tehtiin myöhään syksyllä ja alkutalvesta. Ulkoiluseuran puute myös enemmän rajoitti kuin esti ulkoilua. Sen sijaan sairaus tai huonokuntoisuus sekä kiinnostuksen puute olivat selvimmin estäneet ulkoilua. Myös ulkoilualueille tai -reiteille suuntautuvista matkoista aiheuttuvat kulut ja ulkoiluvarusteiden puuttuminen olivat hieman yleisempiä rajoituksia ulkoilua harrastamattomilla kuin harrastajilla.

Ulkoiluun liittyviä pelkoja tai riskejä, jotka rajoittivat ulkoilua, ilmoitti vain 2–3 prosenttia vastanneista. Kaupunkimaisissa ja taajaan asutuissa kunnissa häirinnän tai väkivallan pelko oli hieman yleisempää (3 %) kuin maaseutumaisissa kunnissa (1 %). Maaseudulla puolestaan eläinten, lähinnä koirien, aiheuttama vaara koettiin suuremmaksi (4 %) kuin kaupungeissa (1 %). Myös pelkojen ja

Taulukko 3.3.-5. Kuukauden aikana ulkoilua rajoittaneet tekijät sukupuoli- ja ikäryhmittäin (%).
Table 3.3-5. Constraints on participation in outdoor recreation activities during the past month by sex and age (%).

Rajoittavat tekijät *Constraints*	Sukupuoli / *Sex* Miehet *Men*	Naiset *Women*	Ikä / *Age* 15–24	25–44	45–64	65–74	Yhteensä *Total*
			%				
Työkiireet *Work commitments*	48	39	53	54	38	4	43
Huono sää *Bad weather*	38	38	54	43	27	32	38
Huono keli *Poor outdoor conditions*	30	34	37	33	28	31	32
Kotikiireet, perheasiat *Family obligations*	20	30	19	38	18	11	25
Sairaus, huonokuntoisuus *Illness, poor physical condition*	20	27	19	20	26	36	23
Pimeys *Darkness*	21	26	26	23	26	12	23
Työväsymys, työn raskaus *Work fatigue, exhausting work*	21	20	31	26	16	1	21
Kiinnostuksen puute *Lack of interest*	12	10	19	12	8	1	11
Ei ulkoiluseuraa tai -kumppania *No team or partner*	6	14	23	10	5	4	10
Matkoista aiheutuvat kulut *Costs of trips*	8	5	10	8	3	4	6
Sopivien varusteiden puute *Lack of suitable equipment*	7	4	9	8	2	-	5
Hankala pääsy ulkoilualueelle *Poor access to recreation areas*	4	4	8	4	3	3	4
Loukkaantumisen pelko *Fear of injury*	2	6	4	2	5	8	4
Häirinnän tai väkivallan pelko *Fear of harassment or violence*	1	4	5	2	3	1	3
Eläinten aiheuttama vaara *Danger caused by animals*	2	3	2	2	3	2	2
Ei rajoittavia tekijöitä *No constraints*	18	17	8	13	23	32	17
(N)	(702)	(662)	(234)	(511)	(476)	(143)	(1364)

uhkien muuttuminen todeksi oli varsin vähäistä: 5 % ulkoilleista oli loukannut itsensä, 2 % oli joutunut jonkin eläimen uhkaamaksi ja 0,5 % oli joutunut jonkin muun häirinnän kohteeksi luonnossa liikkuessaan viimeksi kuluneen kuukauden aikana.

Miesten ulkoilua rajoittivat selvästi eniten työkiireet (taulukko 3.3-5). Sen sijaan työväsymys tai työn raskaus ehkäisi yhtä lailla miesten ja naisten ulkoilua. Naiset mainitsivat rajoittavina tekijöinä miehiä tavallisemmin kotikiireet ja perheasiat, sairauden tai huonokuntoisuuden ja ulkoiluseuran puuttumisen. Myös huono keli, pimeys ja ulkoiluun liittyvät pelot nousivat naisten vastauksissa esiin yleisemmin kuin miehillä.

Iän myötä vähenivät ulkoilua rajoittavat tekijät. Noin joka kolmannella 65–74-vuotiaalla ei ollut yhtään ulkoilua estävää tai rajoittavaa tekijää, kun nuorimmassa ikäryhmässä vastaava osuus oli alle 10 prosenttia. Tosin sairauden tai huonokuntoisuuden merkitys lisääntyi ulkoilun esteenä vanhemmissa ikäryhmissä. Nuorten ulkoiluharrastusta rajoittivat työkiireet ja työväsymys, huonot ulkoiluolosuhteet, kiinnostuksen puute ja ulkoiluseuran tai -kumppanin puuttuminen enemmän kuin vanhempien harrastusta.

Yrittäjillä ja ylemmillä toimihenkilöillä työkiireet veivät ulkoilun mahdollisuuksia eniten (taulukko 3.3-6). Kotikiireet olivat puolestaan tavallisimmin kotona olevien ja alempien toimihenkilöiden esteitä. Sairaudet tai muu huonokuntoisuus rajoittivat eläkeläisten ja työntekijöiden ulkoilua muita enemmän. Huonot ulkoiluolosuhteet, kiinnostuksen tai kaverin puuttuminen ja ulkoilusta aiheutuvat kulut olivat opiskelijoilla ja työttömillä yleisempiä esteitä kuin muissa sosioekonomisissa ryhmissä. Opiskelijoiden ulkoilua rajoitti merkittävästi myös työväsymys. Työttömien ja eläkeläisten joukossa oli eniten (noin 30 %) niitä, joilla ei ollut lainkaan ulkoilua rajoittavia tekijöitä, kotona olevien ryhmässä esteettömiä oli taas vähiten (6 %).

Helposti poistettavia tai vähennettäviä ulkoilun esteitä on vaikea osoittaa. Ulkoilua rajoittivat enimmäkseen joko ihmisten työhön ja arkeen tai kyselyajankohdan ulkoiluolosuhteisiin liittyvät tekijät. Työ- ja kotikiireet veivät nuorten työikäisten ja perheellisten aikaa ja voimia ulkoilulta. Sairaudet ja toimintakyvyn puutteet rajoittivat pääasiassa ikääntyneiden ulkoilua. Sen sijaan luonnossa virkistäytymisen heikot mahdollisuudet kuten vaikea pääsy ulkoilualueille tai -reiteille, matkoista aiheutuvat kulut ja ulkoiluvarusteiden puuttuminen eivät olleet yleisiä ongelmia. Tosin esimerkiksi ulkoilureittien valaistusta parantamalla voidaan vielä lisätä ulkoiluaktiivisuutta. Myönteistä on, että suomalaiset pitävät ulkoilua ainakin toistaiseksi varsin turvallisena ja ulkoiluun liittyvät pelot ja riskit ovat harvinaisia. Asia, johon voidaan jossain määrin vaikuttaa, on kiinnostus ulkoilua ja luontoa kohtaan. Vaikka valtaosa suomalaisista nauttii perinteisistä ulkoilun ja luontoliikunnan muodoista, niin tämä ei ole itsestään selvyys tulevaisuudessa. Tulosten mukaan noin viidesosa nuorista, 15–24-vuotiaista ei ollut kiinnostunut ulkoilusta. Siinä on haastetta kasvatukselle ja ulkoilupolitiikalle uudistaa kaupungistuneen sukupolven suhde luontoon ja löytää tälle ajalle ominainen luontokokemus.

Kirjallisuus

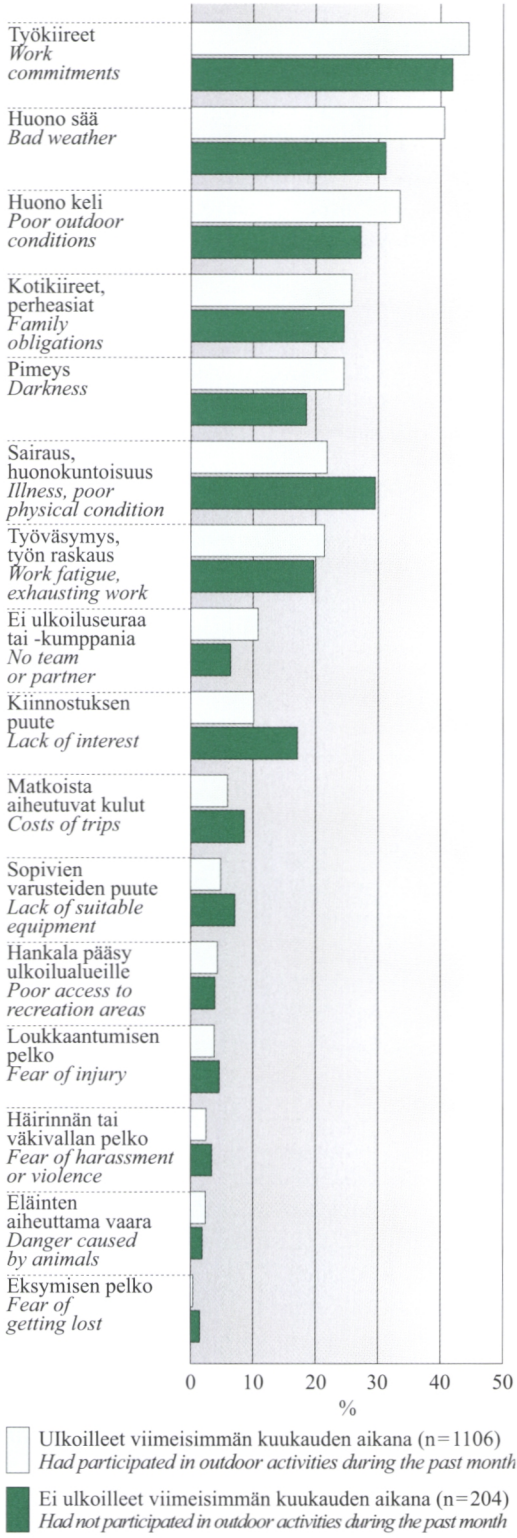
Allardt, E. 1996. Hyvinvointitutkimus ja elämänpolitiikka. Janus. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti 4 (3), 224–241.

Driver, B.L., Tinsley, H. & Manfredo, M. 1991. The paragraphs about leisure and recreation experience preference scales: results from two inventories designed to assess the breadth of the perceived psychological benefits of leisure. Julkaisussa: Driver, B.L., Brown, P.J. & Peterson, G.L. (eds). Benefits of Leisure. Venture Publishing, State College, Pennsylvania. p. 263–286.

Heiskanen, M. 2000. Liikuntatapaturmat. Julkaisussa: Heiskanen, M., Aromaa, K., Niemi, H. & Siren, R. (toim.). Tapaturmat, väkivalta, rikolli-

Taulukko 3.3-6. Kuukauden aikana ulkoilua rajoittaneet tekijät sosioekonomisen aseman mukaan (%).
Table 3.3-6. Constraints on participation in outdoor recreation activities during the past month by socioeconomic status (%).

Rajoittavat tekijät *Constraints*	**Yrittäjä** *Self-employed*	**Ylempi toimihenkilö** *Upper employee*	**Alempi toimihenkilö** *Lower employee*	**Työntekijä** *Manual worker*	**Työtön** *Unemployed*	**Opiskelija** *Student*	**Eläkeläinen** *Pensioner*	**Kotona** *At home*	**Yhteensä** *Total*
					%				
Työkiireet *Work commitments*	70	60	55	55	17	53	5	10	43
Huono sää *Bad weather*	33	39	39	33	42	57	28	53	38
Huono keli *Poor outdoor conditions*	24	28	33	28	43	40	30	33	32
Kotikiireet, perheasiat *Family obligations*	30	32	35	21	16	23	12	77	25
Sairaus, huonokuntoisuus *Illness, poor physical condition*	9	19	21	24	20	19	41	13	23
Pimeys *Darkness*	25	28	28	20	20	26	16	35	23
Työväsymys, työn raskaus *Work fatigue, exhausting work*	27	26	26	28	8	29	1	20	21
Kiinnostuksen puute *Lack of interest*	7	13	9	11	17	18	3	13	11
Ei ulkoiluseuraa tai -kumppania *No team or partner*	7	10	8	9	12	20	5	11	10
Matkoista aiheutuvat kulut *Costs of trips*	1	6	7	5	11	12	4	2	6
Sopivien varusteiden puute *Lack of suitable equipment*	3	4	7	5	9	10	1	4	5
Hankala pääsy ulkoilualueelle *Poor access to recreation areas*	3	5	4	3	4	9	3	10	4
Loukkaantumisen pelko *Fear of injury*	3	3	4	3	4	4	8	2	4
Häirinnän tai väkivallan pelko *Fear of harassment or violence*	4	-	5	2	1	6	2	2	3
Eläinten aiheuttama vaara *Danger caused by animals*	1	2	2	1	2	3	3	2	2
Ei rajoittavia tekijöitä *No constraints*	15	13	16	15	30	11	31	6	17
(N)	(100)	(184)	(160)	(325)	(109)	(189)	(225)	(48)	(1340)



suuden pelko. Väestöhaastattelujen tuloksia vuosilta 1980–1997. Tilastokeskus SVT Oikeus 2000:1, Oikeuspoliittisen Tutkimuslaitoksen julkaisuja 171. Helsinki. s. 71–88.

Ojanen, M. 2000. Millainen osa liikunnalla on psyykkisessä hyvinvoinnissa? Julkaisussa: Miettinen, M. (toim.) Haasteena huomisen hyvinvointi – miten liikunta lisää mahdollisuuksia? Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu II. Tutkimuskatsaus. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 124. Jyväskylä: Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö (LIKES). s. 123–149.

Sievänen, T. 1995. Reittiharrastaminen Suomessa. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 577. Helsinki. 92 s.

Telama, R. 1992. Luontoliikunnan motivaatio: luonto liikunnanharrastajan havainto-, elämys- ja kokemusmaailmassa. Julkaisussa: Lyytinen, T. & Vuolle, P. (toim.) Ihminen, luonto, liikunta. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 81. Jyväskylä: Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö (LIKES). s. 61–77.

Terveysliikunnan paikalliset suositukset. 2000. Sosiaali- ja terveysministeriö. Julkaisuja 2000:1. Sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Sydänliitto ry, UKK-instituutti. Helsinki.

Työkykyindeksi. 1992. Työterveyshuolto 19. Työterveyslaitos. Helsinki.

Vuolle, P. 1990. Suomalaisten luontoliikuntaharrastus. Liikunta & tiede 27 (2):70–75.

— 1994. Liikunta ja ympäristö, ainutlaatuinen kansallinen voimavara. Julkaisussa: Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu, tieteellinen katsaus. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 90. Jyväskylä: Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. s. 285–298.

Vuori, I. & Miettinen, M. 2000. Kuinka tärkeää liikunta on terveydelle ja toimintakyvylle? Julkaisussa: Miettinen, M. (toim.). Haasteena huomisen hyvinvointi – miten liikunta lisää mahdollisuuksia. Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu II. Tutkimuskatsaus. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 124, Jyväskylä: Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö (LIKES). s. 91–122.

Kuva 3.3-4. Kuukauden aikana ulkoilua rajoittaneet tekijät ulkoilua harrastaneilla ja ei harrastaneilla (%).

Figure 3.3-4. Constraints on participation in outdoor recreation activities during the past month among those who had participated in recreation and among those who had not (%).

3.4 Luontomatkailun kysyntä Suomessa ja asiakkaiden ympäristötoiveet

HARRI SILVENNOINEN
LIISA TYRVÄINEN

3.4.1 Johdanto

Luonnon merkitys matkailussa on jatkuvasti lisääntynyt (esim. Gunn 1994, Lane 1994, Järviluoma 1995, 1998, Laws 1995, Silvennoinen ym. 1998, Tyrväinen ym. 2001). Luonto on erityisesti Suomen matkailussa merkittävä vetovoimatekijä (Hemmi 1994, Silvennoinen ym. 1998). Luonnon merkitys on voimakkaasti esillä myös Suomeen ulkomailta suuntautuvassa lomamatkailussa (Marin 1994, 1995). Suomalainen luontomatkailija arvostaa puhdasta luontoa, kauniita näkymiä ja vesistön läheisyyttä, minkä lisäksi hän on kiinnostunut myös luonnonsuojelusta (Silvennoinen ym. 1998). Suomalaisten luontomatkailu kohdistuu pääsääntöisesti metsäisille alueille (Sievänen ja Pouta 2000, Pouta ja Sievänen, kts. luku 2.3). Metsä tarjoaakin mahdollisuuden hyvin monenlaiseen matkailuun, ulkoiluun ja virkistäytymiseen (Font ja Tribe 2000). Näiden matkailuun soveltuvien metsäalueiden ei kuitenkaan tarvitse olla kovin laajoja (Silvennoinen ym. 1998).

Erilaiset suojelu- ja virkistysalueet ovat merkittäviä vetovoimatekijöitä luontomatkailussa (esim. Inskeep 1991, Buckley 1999). Suomen retkeily- ja suojelualueet ovat suurimmalta osalta Metsähallituksen hallinnassa ja sijaitsevat pääosin Pohjois- ja Itä-Suomessa. Näillä alueilla onkin maamme vetovoimaisin luonto (esim. Artman ym. 1978, MKTK 1994). Etelä-Suomen metsät ovat valtaosaltaan yksityisomistuksessa ja pirstoutuneina pieniin yksikköihin. Lisäksi metsätalous on vaikuttanut voimakkaasti alueiden maisemiin ja ekologiseen monimuotoisuuteen. Näillä alueilla toimivat luontomatkailuyritykset käyttävät paljon julkisia virkistyspalveluja, kuten ulkoilureittejä ja virkistysalueita (Junnila 2000). Yhteistyö paikallisten maanomistajien kanssa voisi lisätä luontomatkailun toimintamahdollisuuksia eteläisessä Suomessa. Aiempien tutkimusten mukaan matkailijat eivät välttämättä suhtaudu metsien käsittelyyn kielteisesti, mutta kylläkin kriittisesti (Silvennoinen ym. 1998, Tyrväinen ym. 2001). Erilaisten luontokohteiden asiakkaat näyttäisivät myös eroavan toisistaan alueen luonnontilaisuuteen ja suojeluun liittyvissä toiveissaan (Eklund 1999). Eteläisten alueiden vetovoimaisuus ei kuitenkaan riitä luontomatkailijoille, jos suojelu- ja erämaa-arvot korostuvat heidän lomatoiveissaan.

Tärkeä osa luontomatkailua ovat erilaiset ulkoiluharrastukset, eli mitä lomailijat luonnossa tekevät tai miten he siellä liikkuvat. Toiminta ja ympäristötekijät yhdessä tuottavat matkailuelämyksiä (Kauppi 1996, Vähätalo ja Ruotsalainen 1996). Aktiviteetit voivat olla hyvinkin fyysisiä ja sisältää myös riskejä. Useimmiten kyseessä on kuitenkin melko turvallinen ja rauhallinen toiminta (Canadien Tourism Commission 1997). Suomalaiset suosivat tavallisesti juuri tällaisia virkistyskokemuksia kuten kävelyä, lenkkeilyä, uintia, pyöräilyä, hiihtoa ja marjastusta (esim. Silvennoinen ym. 1998, Sievänen ja Pouta 2000, Pouta ja Sievänen, kts. luku 2.3, Tyrväinen ym. 2001).

Luontoaktiviteettien vetovoimaa voidaan lisätä parantamalla laatua ja saatavuutta. Välinevuokraus- ja ohjauspalveluilla asiakkaita voi houkutella kokeilemaan uusia ulkoiluharrastuksia. Alueen käyttöä voidaan puolestaan helpottaa opasteilla ja kartoilla tai tarjoamalla liikkujille laadukkaita ulkoilureittejä ja niihin liittyviä palveluja (Karjalainen ym. 1995, Junnila 2000, Erkkonen 2000). Reitit ja rakenteet helpottavat kulkemista ja tekevät retkeilystä vaivattoman ja turvallisen. Tutkimusten mukaan osa ihmisistä haluaakin nauttia erämaasta kontrolloiduissa olosuhteissa, joita leimaavat helppous, sosiaalisuus ja vapaus rajoitteista, kun taas toiset etsivät luonnosta primitiivisiä kokemuksia riskeineen ja seikkailuineen (McAvoy 1981).

Jokamiehenoikeudet antavat Suomessa

suhteellisen laajat mahdollisuudet luonnon käyttöön. Tämä ei luontomatkailun kannalta kuitenkaan välttämättä riitä. Osa luontoharrastuksista, kuten metsästys, kalastus ja motorisoitu liikkuminen maastossa, ei edes kuulu jokamiehenoikeuksiin. Lisäksi jokamiehenoikeuksiin perustuva käyttö ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai laajempien käyttöoikeuksien haltijoille vähäistä suurempaa haittaa, mikä myös osaltaan rajoittaa matkailutoimintaa. (esim. Sievänen 1998).

Jokamiehen oikeus voi kääntyä myös luontomatkailua haittaavaksi tekijäksi. Samalla alueella voi olla vain rajallinen määrä ihmisiä samanaikaisesti ilman että he häiritsevät toistensa virkistäytymistä (Hammit 1982, Andersson ja Brown 1984). Erityisesti erämaakokemus vaatii runsaasti tilaa ja yksityisyyttä (Hallikainen 1998). Erämaa-alueiden sosiaalisen kapasiteetin onkin todettu olevan muita alueita matalamman (esim. Pattersson ja Hammit 1990, Sievänen 1998, Eklund 1999).

Lomakokemus on kiinteässä suhteessa ympäristön laatuun, mikä luontomatkailussa vielä korostuu (esim. Silvennoinen ym. 1998). Ympäristön viihtyisyyttä ja käyttöarvoa heikentävät toimenpiteet vaikeuttavat siksi matkailutoimintaa ja saattavat pahimmillaan vaarantaa koko toimialan. Luontomatkailun kehittämisen ja siihen kohdistettujen julkisten varojen ohjailun tulisi perustua tutkimustietoon markkinoista, jota luontomatkailusta on olemassa vähän. Alan kasvumahdollisuudet voivat jäädä hyödyntämättä, ellei tunneta asiakkaiden toiveita tai tiedetä keitä he ovat. Luontomatkailussa on nähtävissä esimerkiksi asiakkaan taustoihin sidoksissa olevia mieltymyksiä, mikä antaa omat haasteensa alan kehittämiselle (Tyrväinen ym. 2001). Virkistyskäytön liittäminen metsäsuunnitteluun edellyttää sekin osaltaan hyvää perustietoa luontomatkailijoiden toiveista ja käyttäytymisestä. Matkailutoiminnan huomioon ottaminen metsien hoidossa ja käytössä johtaa eri käyttömuotojen yhteensovittamiseen ja monitavoitteiseen metsäsuunnitteluun.

Tässä artikkelissa esitellään päätuloksia valtakunnallisesta asiakaskyselytutkimuksesta, jossa selvitettiin luontomatkailuun liittyvää kysyntää. Tutkimus on osa Joensuun yliopiston metsätieteellisessä tiedekunnassa toteutettavaa "Luontomatkailusta yritystoimintaa" -hanketta (2000–2002). Hankkeen rahoittaja on Maa- ja metsätalousministeriön maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä.

3.4.2 Aineisto ja menetelmät

Koko Suomen kattaneella kyselytutkimuksella kerättiin tietoa 15–74-vuotiaiden suomalaisten luontomatkailukysynnästä touko–kesäkuussa 2000. Kysely toteutettiin osana LVVI-kysyntätutkimuksen väestökyselyä Metlan koordinoimassa *Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi* -hankkeessa (kts. luku 2.2) Otoksen taustana oli 2 202 satunnaisesti valittua suomalaista, joilta pyydettiin puhelinhaastattelua ulkoiluharrastuksista. Haastatteluun suostui 1 820 henkilöä (83 % otoksesta). Haastatteluissa postikyselylle suostumuksensa antaneille 1 449 henkilölle (80 % haastatteluista) lähetettiin kyselylomake. Postikyselyn vastausprosentiksi tuli 64 eli vastauksia saatiin 931 kappaletta.

Kyselyn alussa selvitettiin kiinnostus luontomatkailuun. *Luontomatkailu määriteltiin* yli vuorokauden kestäväksi lomamatkailuksi, joka suuntautuu luonnonympäristöön tai jonka merkittävintä antia ovat luontoon liittyvät ulkoiluharrastukset. Potentiaalisilta luontomatkailijoilta tiedusteltiin erilaisten palvelujen ja luontokohteen ominaisuuksien merkitystä. Erityisen kiinnostuneita oltiin ulkoiluharrastamiseen liittyvien palvelujen tarpeellisuudesta; riittävätkö jokamiehenoikeudet alueiden käyttöön, vai onko esimerkiksi ohjaukselle ja opastukselle merkittävää kysyntää. Sijaintiin liittyvistä kysyntätekijöistä selvitettiin erilaisten ympäristötyyppien sopivuutta luontomatkailuun sekä todennäköisintä matkakohdetta. Kaikki kysymykset olivat suljettuja, ja vaihtoehtokysymykset perustuivat etupäässä 4-portaiselle Likert-asteikolle.

Kyselyn päätulokset esitetään keskiarvo-

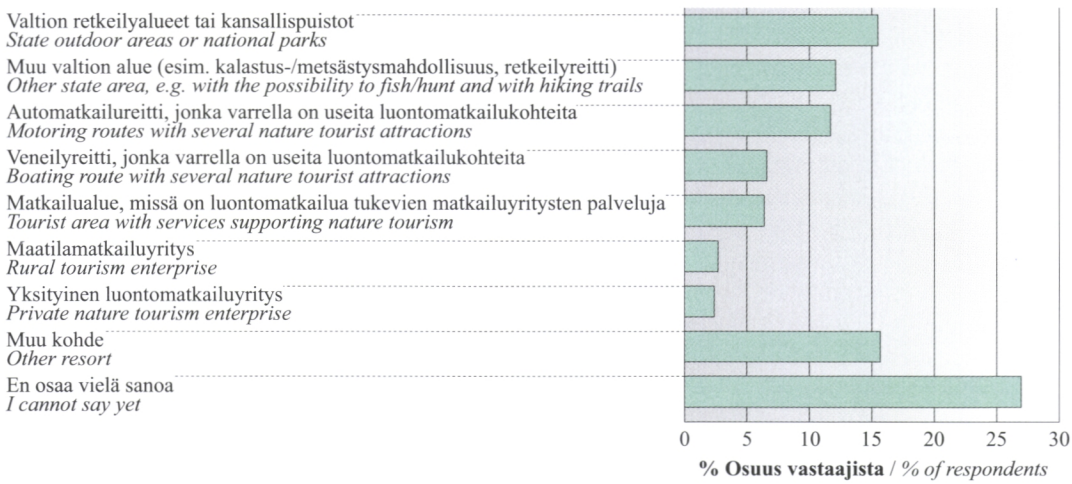
ja prosenttilukuina. *Vastaajat ryhmiteltiin* ensisijaisen matkakohteensa mukaan kuuteen ryhmään: yksityinen matkailuyritys tai -alue/veneilyreitti/automatkailureitti/valtion retkeilyalue tai kansallispuisto/muu valtion alue/muu kohde. Ryhmien välisiä erojen selvittämiseen käytettiin etupäässä ei parametrisiä testejä (χ^2-testi ja Kruskalin-Wallisin yksisuuntainen varianssianalyysi). Luontokohteen ominaisuuksien ja ympäristötekijöiden osalta selvitettiin taustalla mahdollisesti vaikuttavia piileviä muuttujia faktorianalyysillä, jonka tulokset tulkittiin varimax-rotatoinnin jälkeen. Mukaan hyväksyttiin faktorit, joiden ominaisarvo oli yli yhden. Vastaajille laskettiin keskiarvolla nolla ja keskihajonnalla yksi standardoidut faktoripistearvot. Näistä pistearvoista etsittiin varianssianalyysillä mahdollisia kohdevalinnasta johtuvia eroja. Tilastolliset merkitsevyydet on ilmoitettu seuraavasti: * $p \leq 0{,}05$; ** $p \leq 0{,}01$; *** $p \leq 0{,}001$.

3.4.3 Tulokset

Matkailuhalukkuus ja ensisijainen kohde

Kiinnostus luontomatkailuun oli suurta: 48 % vastaajista arvioi lähtevänsä luontomatkalle vuoden sisällä ja 26 % mahdollisesti lähivuosina. Viidesosa vastaajista ei ollut kiinnostunut luontomatkailusta, minkä lisäksi 6 % ei osannut ilmaista kantaansa lainkaan. Tässä tutkimuksessa esitetyt tulokset perustuvat niiden matkailijoiden vastauksiin, jotka olivat kiinnostuneita luontomatkailusta (74 % eli 691 vastaajaa).

Vastaajilla oli mahdollisuus valita kahdeksan vaihtoehdon joukosta todennäköisin kohde seuraavalle luontomatkalleen. Suurimmat matkailijavirrat näyttäisivät suuntautuvan valtion omistamille alueille, sillä 28 % vastaajista ilmoitti tällaisen alueen ensisijaisena kohteenaan (kuva 3.4-1). Erityisesti retkeilyalueet ja kansallispuistot kiinnostivat luontolomailijoita. Myös mökkilomailu, joksi tulkittiin matkustus tarkemmin määrittelemättömään kohteeseen, oli suosittua. Sen sijaan yksityiset maatilamatkailu- ja luontomatkailuyritykset kiinnostivat vain pientä osaa matkailijoista (2–3 %). Huomattavan moni eli reilu neljännes vastaajista (27 %) ei kuitenkaan osannut mainita ensisijaista kohdettaan. Nämä kohdevalintansa suhteen epävarmat eivät ole mukana ryhmätarkasteluissa. Tässä vaiheessa maatilamatkailuyritykset, luontomatkailuyritykset ja matkailualueet yhdistettiin saman "matkailuyritys tai -alue" -nimikkeen alle. Kyseiset ryhmät olivat pieniä, eikä niitä siksi ollut mielekästä säilyttää omina luokkina jatkotarkasteluissa.



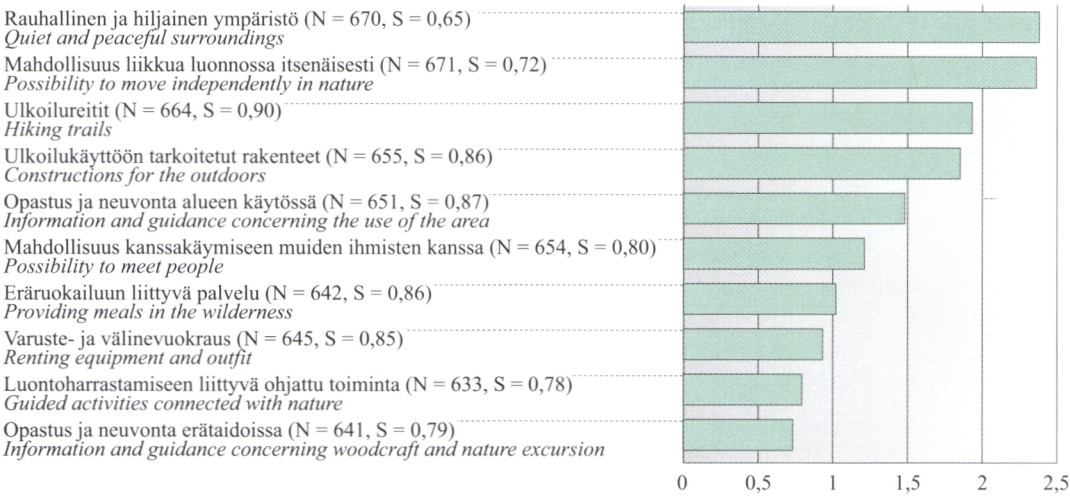
Kuva 3.4-1. Ensisijainen matkakohde.
Figure 3.4-1. The primary tourist attraction.

Luontokohteen pitäisi sijaita keskimäärin noin 380 km:n säteellä kotipaikkakunnalta. Vastaajilla oli kuitenkin kovin erilaisia näkemyksiä siitä, kuinka kaukana luontokohde voisi enimmillään olla (keskihajonta (s) = 567 km). Joku ei halunnut matkustaa muutamaa kilometriä pidemmälle, ja toisaalta joillekin muutama tuhatkaan kilometriä ei ollut liian pitkä matka. Kohdevalinta vaikutti merkittävästi vastaajien näkemykseen (***). Mökkeilijät (keskiarvo 470 km) sekä valtion retkeilyalueiden ja kansallispuistojen asiakkaat (ka. 450 km) olivat valmiita matkaamaan muita kauemmaksi. Selvästi muita haluttomampia matkustajia olivat venelomalaiset, jotka toivoivat luontokohteen löytyvän alle 170 km:n etäisyydeltä kotipaikkakunnastaan.

Luontokohteen ominaisuudet

Vastaajilta kysyttiin kymmenen luontokohteen ominaisuuksia ja palveluja kuvaavan vetovoimatekijän merkitystä (kuva 3.4-2). Luontokohteelta haettiin ennen kaikkea rauhaa ja hiljaisuutta sekä mahdollisuutta liikkua luonnossa itsenäisesti. Merkittäviä ominaisuuksia olivat myös virkistyskäyttöön tarkoitetut palveluvarustukset, kuten reitistöt ja erilaiset rakenteet. Sen sijaan luontoharrastamiseen liittyvä opastus, neuvonta ja ohjaus eivät olleet kovin tärkeitä ominaisuuksia.

Luontomatkailukohteen ominaisuuksille suoritettu faktorointi osoitti, että ominaisuuksia kuvaavat muuttujat oli järkevä ryhmitellä kolmeen ryhmään (taulukko 3.4-1). Ensimmäinen faktori (*F1*) sai viiden ominaisuuden kohdalla korkeat latauksset. Kolme näistä muuttujista liittyi opastukseen ja neuvontaan, yksi kuvasi eräruokailua ja yksi välinevuokrausta. Tämän perusteella faktorille annettiin nimi *opastus, neuvonta ja palvelut*. Toiselle faktorille (*F2*) erottui kolmen muuttujan kohdalla korkeat latauksset. Kaksi näistä liittyi virkistyskäyttöä palveleviin rakenteisiin ja kolmas sosiaalisen kanssakäymiseen muiden ihmisten kanssa. Tämän faktorin katsottiin ensisijaisesti kuvaavan virkistyspalveluihin tuotettuja rakenteita, joten se nimettiin *reitistö ja rakenteet* faktoriksi. Kolmannella faktorilla (*F3*) oli kaksi muuttujaa korkeilla latauksilla. Toinen niistä kuvasi kohteen sijaintiin liittyvää ominaisuutta ja toinen mahdollisuutta käyttää kohdetta omaehtoisesti. Näiden molempien muuttujien katsottiin heijastavan toivetta *oma*sta *rauha*sta, joka myös annettiin faktorille nimeksi.



Kuva 3.4-2. Luontokohteen palvelujen ja ominaisuuksien merkitys.
Figure 3.4-2. The significance of the services and characteristics of the nature attraction.

Taulukko 3.4-1. Luontokohteen palveluista ja ominaisuuksista muodostetut faktorit.
Table 3.4-1. Factors on the services and characteristics of the nature attraction.

Faktorit / *Factors*:	F1	F2	F3
Opastus ja neuvonta erätaidoissa *Information and guidance concerning woodcraft and nature excursion*	0,828		
Eräruokailuun liittyvä palvelu *Providing meals in the wilderness*	0,765		
Luontoharrastamiseen liittyvä ohjattu toiminta *Guided activities connected with nature*	0,740		
Varuste- ja välinevuokraus *Renting equipment and outfit*	0,660		
Opastus ja neuvonta alueen käytössä *Information and guidance concerning the use of the area*	0,647		
Ulkoilureitit *Hiking trails*		0,725	
Ulkoilukäyttöön tarkoitetut rakenteet *Constructions for the outdoors*		0,701	
Mahdollisuus kanssakäymiseen muiden matkailijoiden tai paikallisten ihmisten kanssa *Possibility to meet other tourists and local people*		0,548	
Rauhallinen ja hiljainen ympäristö *Quiet and peaceful surroundings*			0,850
Mahdollisuus liikkua luonnossa itsenäisesti *Possibility to move independently in nature*			0,694
Ominaisarvo / *Eigenvalue*	2,97	1,74	1,36
Selittävyys / *Interpretation, %*	29,7	17,4	13,6

Taulukossa ilmoitettu muuttujittain vain yli 0,4:n olevat faktorilataukset. Ratkaisun kokonaisselitysasteeksi tuli 60,7 %.
Variables are given only for more than 0,4 factor loadings. The coefficient of determination is 60,7 %.

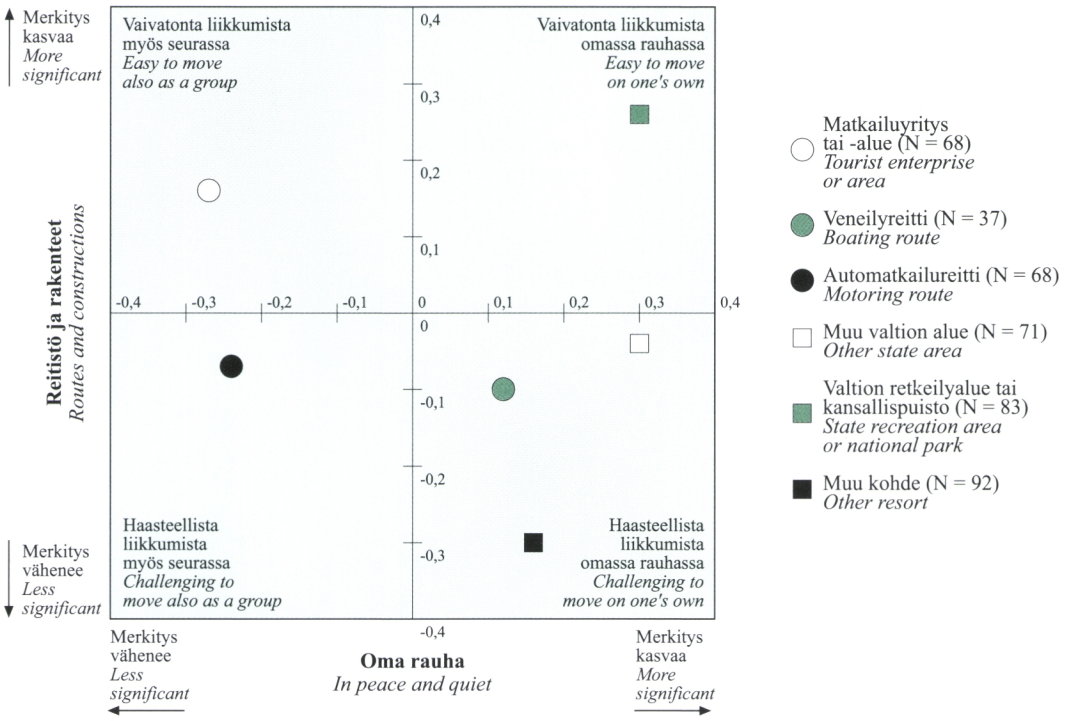
Luontokohteen valinta vaikutti kaikkien kolmen faktorin merkitykseen. Vähäisin ero oli *Opastus, neuvonta ja palvelut* -faktorin kohdalla (*), jota arvostivat eniten automatkailijat sekä matkailuyritysten ja -alueiden asiakkaat. Kaikkein vähäisin merkitys tällä faktorilla oli mökkeilijöille. *Reitistöt ja rakenteet* -faktorin (**) ja etenkin *Oma rauha* -faktorin (***) merkitys vaihtele selvästi kohdevalinnan mukaan. Reitistöllä ja rakenteilla oli eniten merkitystä niille, jotka suuntaavat kulkunsa valtion retkeilyalueille, kansallispuistoihin sekä matkailuyrityksiin ja -alueille. Vähiten niitä arvostivat mökkeilijät. Omaa rauhaa hakivat etenkin valtion maille matkaavat. Muita pienempi merkitys sillä oli matkailuyritysten ja -alueiden käyttäjille kuten myös automatkailijoille.

Kokonaisvaltainen tarkastelu faktorimuuttujien suhteen antanee ehkä yksittäistä faktoritarkastelua paremman kuvan eri matkailijaryhmien toiveista (kuva 3.4-3). Matkailuyrityksien ja -alueiden käyttäjiä voidaan pitää matkailupalvelujen ja vaivattoman liikkumisen arvostajina, joita ei niinkään haittaa muiden matkailijoiden seura. Vastakohta tälle ryhmälle löytyi mökillä lomailevista, sillä he arvostivat luonnon ehdoilla liikkumista omassa rauhassa. Kolmas ryhmä, jolle voidaan myös laatia oma profiilinsa oli valtion retkeilyalueiden ja kansallispuistojen asiakkaat. Heille tärkeintä oli vaivaton liikkuminen omassa rauhassa.

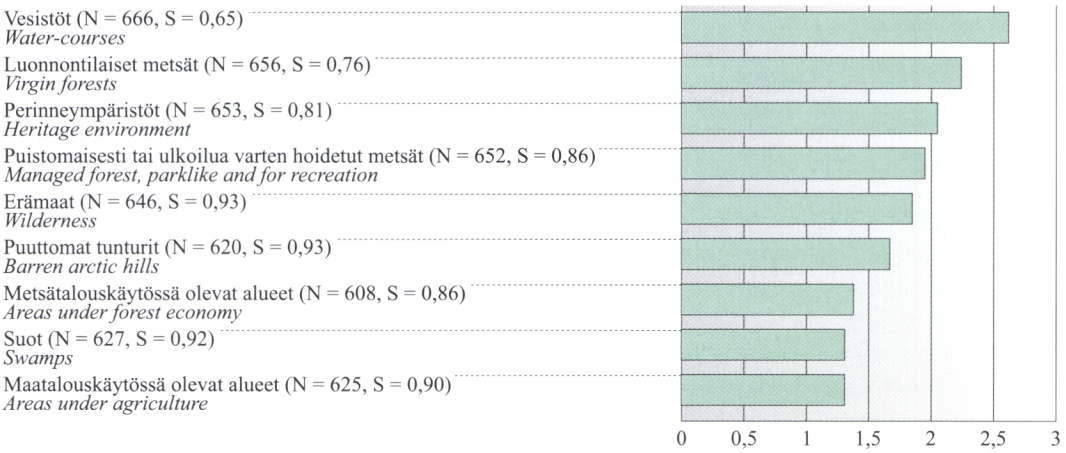
Erilaisten luontoympäristöjen sopivuus

Ihanteellisen luontoympäristön määrittelemiseksi vastaajia pyydettiin ilmoittamaan yhdeksän erilaisen luontotyypin sopivuus kohdealueelle. Vastaajan tuli esittää kunkin luontotyypin sopivuus juuri hänen omien matkailutarpeidensa ja -toiveidensa mukaisesti.

Ympäristöön liittyvistä luontotyypeistä merkittävimpään asemaan nousivat vesistöt ja luonnontilaiset alueet, joita voidaan pitää lähes korvaamattomina tekijöinä luontomatkailussa (kuva 3.4-4). Myös sellaiset puolikulttuuriympäristöt, joissa ihminen toimii vain osana luonnon omia prosesseja, sopivat melko hyvin luontokohteelle. Sen sijaan



Kuva 3.4-3. Matkakohteen vaikutus oman rauhan sekä reitistön ja rakenteiden merkitykseen.
Figure 3.4-3. The effect of the tourist attraction on the significance of peace, routes and constructions.



Keskiarvo asteikolla: 0 = ei sovi lainkaan ... 3 = sopii erittäin hyvin
Average on the scale: 0 = not suitable at all ... 3 = suits very well

Kuva 3.4-4. Erilaisten luontotyyppien sopivuus luontomatkailuun.
Figure 3.4-4. The suitability of different nature areas for tourism.

ihmistoiminnan voimakkaasti muokkaamia alueita sekä vaikeakulkuisia luontotyyppejä ei pidetty kovin vetovoimaisina.

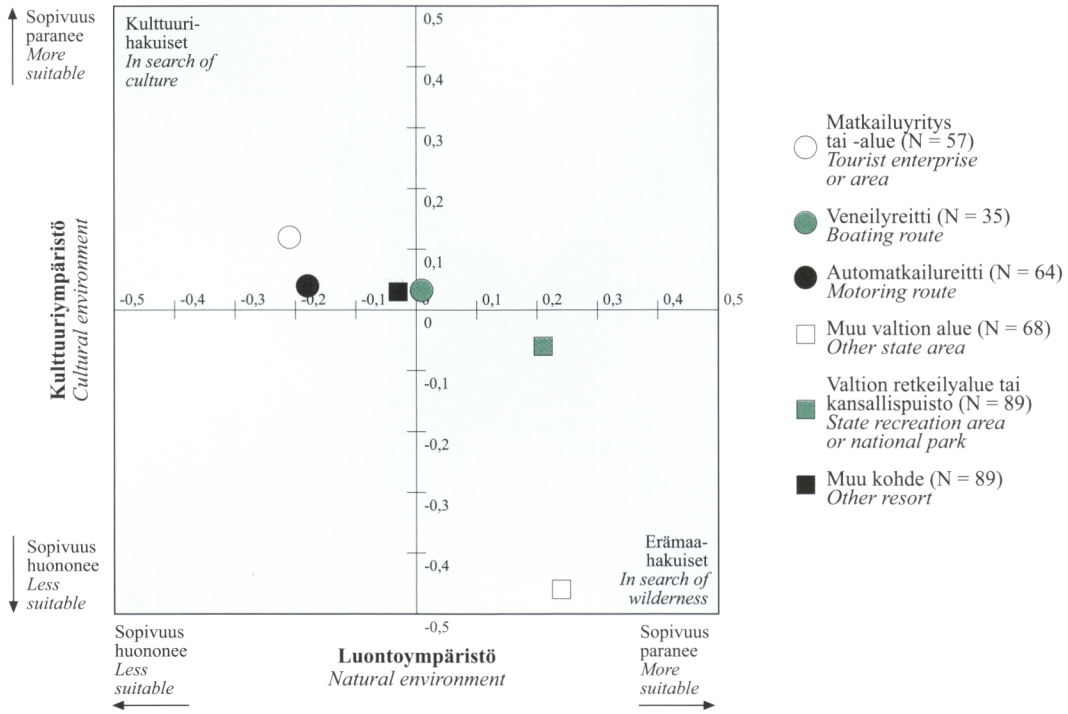
Myös luontotyypeille suoritettiin faktorointi, minkä tuloksena saatiin kaksi faktoria (taulukko 3.4-2). Vesistö ei ollut mukana lopullisessa faktoriratkaisussa, koska se sai vain alle 0,4 painoja, mihin antoi viitteitä alhainen kommunaliteetti ja korreloimattomuus muiden muuttujien kanssa (esim. Ranta ym. 1994). Vastaajista 93 % koki vesistön soveltuvan hyvin luontokohteelle, joten se ei erotellut eri alueille matkailevien mielipiteitä toisistaan.

Ensimmäinen kahdesta faktorista (*F1*) sai neljän luontotyypin kohdalla korkeat latauk-set. Kaikkien näiden voi tulkita kuvastavan luonnontilaisiksi miellettyjä alueita. Tämän perusteella faktorille annettiin nimi *luonto-ympäristö*. Toiselle faktorille (*F2*) erottui myös neljän luontotyypin kohdalla korkeat lataukset. Näille luontotyypeille oli ominaista

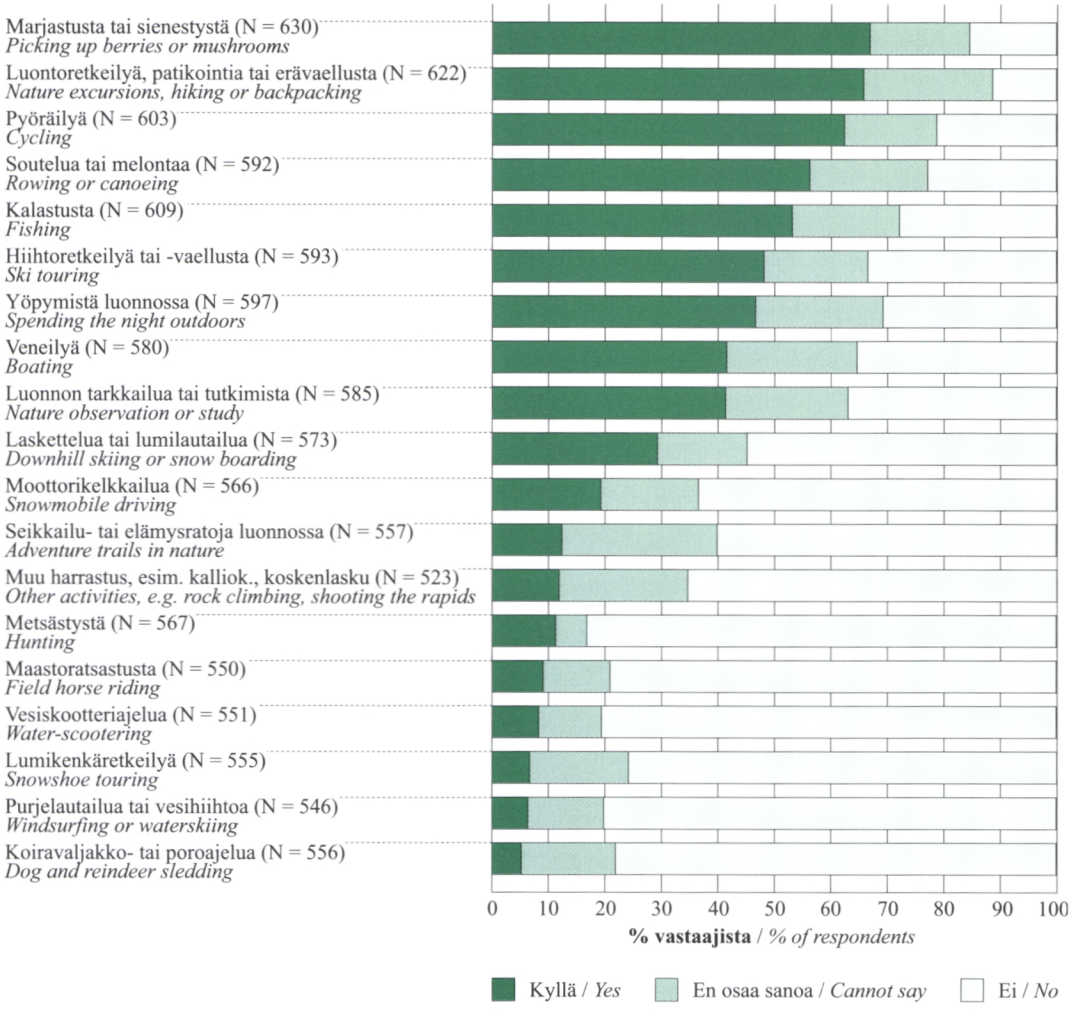
Taulukko 3.4-2. Luontotyyppien sopivuudesta muodostetut faktorit.
Table 3.4-2. Factors on the suitability of nature areas.

Faktorit / *Factors*:	F1	F2
Erämaat *Wilderness*	0,853	
Puuttomat tunturit *Barren arctic hills*	0,741	
Suot *Swamps*	0,697	
Luonnontilaiset metsät *Virgin forests*	0,581	
Maatalouskäytössä olevat alueet *Areas under agriculture*		0,730
Perinneympäristöt *Heritage environment*		0,708
Puistomaisesti tai ulkoilua varten hoidetut metsät *Managed forest, parklike and for recreation*		0,638
Metsätalouskäytössä olevat alueet *Areas under forest economy*		0,617
Ominaisarvo / *Eigenvalue*	2,25	1,88
Selittävyys / *Interpretation, %*	28,1	23,5

Taulukossa ilmoitettu muuttujittain vain yli 0,4:n olevat faktorilataukset. Ratkaisun kokonaisselitysasteeksi tuli 51,6 %.
Variables are given only for more than 0,4 factor loadings. The coefficient of determination is 51,6 %.



Kuva 3.4-5. Matkakohteen vaikutus luonto- ja kulttuuriympäristön sopivuuteen.
Figure 3.4-5. The effect of the tourist attraction on the suitability of natural and cultural surroundings.



Kuva 3.4-6. Mitä ulkoilumuotoja luontomatkalla aiotaan harrastaa.
Figure 3.4-6. Intended outdoor activities on a nature trip.

ihmistoiminnan vaikutus. Faktori nimettiin *puolikulttuuriympäristö*ksi.

Ensisijainen kohde erotteli vastaajia molempien muodostettujen luontotyyppifaktorien osalta (*F1* *; *F2* *). Selvästi muita erämaahakuisempia olivat valtion kalastus- ja metsästysalueiden ja retkeilyreittien käyttäjät (kuva 3.4-5). Tämä ryhmä arvosti eniten luontoympäristöä, mutta etenkin sen suhtautuminen puolikulttuuriympäristöön oli selvästi muita varauksellisempaa. Puolikulttuuriympäristöt soveltui parhaiten matkailuyritysten tai -alueiden asiakkailla kuten myös autolla luontokohteesta toiseen matkaaville.

Harrastukset luontolomalla

Vastaajilta kysyttiin, mitä ulkoilumuotoja he aikovat harrastaa luontolomallaan. Esillä oli 18 erilaista ulkoiluharrastusta, joiden katsottiin kattavan yleisimmät luontomatkailuun liittyvät aktiviteetit. Lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus ilmoittaa yksi listan ulkopuolinen harrastus. Vastaamattomien määrä vaihteli jonkin verran harrastusten välillä (9–25 %). Todennäköisin tulkinta vastaamattomuudelle on, että kyseinen harrastus ei kiinnostanut vastaajaa. Tuloksissa ilmoitetut harrastusosuudet perustuvat kuitenkin vain kantansa ilmoittaneiden vastauksiin. Näin mitä

Taulukko 3.4-3. Matkakohteen vaikutus ulkoiluharrastamiseen.
Table 3.4-3. The effect of the tourist attraction on taking an interest in outdoor activities.

		Ensisijainen kohde / *Primary attraction*					
	p	Matkailu-yritys tai -alue *Tourist enterprise or area*	Veneily-reitti *Boating route*	Auto-matkailu-reitti *Motoring route*	Valtion kalastus- ja metsästysalue, retkeilyreitti *State fishing or hunting area, hiking trail*	Valtion retkeilyalue tai kansallispuisto *State recreation area or national park*	Muu *Other*
		Aikoo harrastaa, % / *Going to take an interest, %*					
Luontoretkeily, patikointi ja erävaellus *Nature excursions, hiking and backbacking*	**	52	56	57	63	**80**	59
Pyöräily *Cycling*	***	46	51	**66**	38	57	64
Soutelu ja melonta *Rowing and canoeing*	**	39	42	57	48	44	**64**
Kalastus *Fishing*	***	38	64	46	**70**	43	55
Yöpyminen luonnossa *Spending the night outdoors*	**	30	**60**	39	53	50	35
Veneily *Boating*	***	27	**89**	38	35	33	41
Luonnon tarkkailu ja tutkiminen *Nature observation and study*	***	22	47	38	31	43	**52**
Metsästys *Hunting*	***	7	4	5	**30**	5	10

Taulukossa vain ne harrastukset, joiden kohdalla ilmeni tilastollista eroavuutta aikomuksissa ($p < 0,05$)
The table presents only those hobbies where statistical difference was apparent ($p < 0,05$)

todennäköisimmin saadaan lievä yliarvio yksittäisten aktiviteettien harrastajaosuuksille. Tämä pätee erityisesti vähiten suosittuihin harrastuksiin.

Keskimäärin vastaajat aikoivat osallistua 5,5 harrastukseen luontomatkoillaan (s = 2,64). Erityisesti luontoon liittyvä hyötyliikunta kiinnosti; marjastus ja sienestys olivat suosituin harrastus ja kalastuskin ylsi viidennelle sijalle (kuva 3.4-6). Luonnossa vaeltelu, pyöräily ja soutelu olivat myös suosittuja. Vaeltelu ja retkeily kiinnostivat jopa enemmän kuin marjastus ja sienestys, jos mukaan huomioidaan myös epävarmat vastaajat. Talven suosituin harrastus oli murtomaahiihto. Vaihtoehto "*Jokin muu harrastus*" muodostui etupäässä koskenlaskusta (13 % maininnoista), sukeltamisesta (10 %) ja kalliokiipeilystä (8 %). Suurin osa vastaajista (63 %) ei kuitenkaan osannut määritellä listan ulkopuolista harrastettaan tarkemmin.

Lomakohde vaikutti yleiseen harrastusaktiivisuuteen jonkin verran (*). Muita aktiivisempia olivat veneilylomaa suunnittelevat (ka. 6,3 harrastusta). Passiivisimpia puolestaan olivat matkailuyritysten ja -alueiden asiakkaat (ka. 4,6 harrastusta).

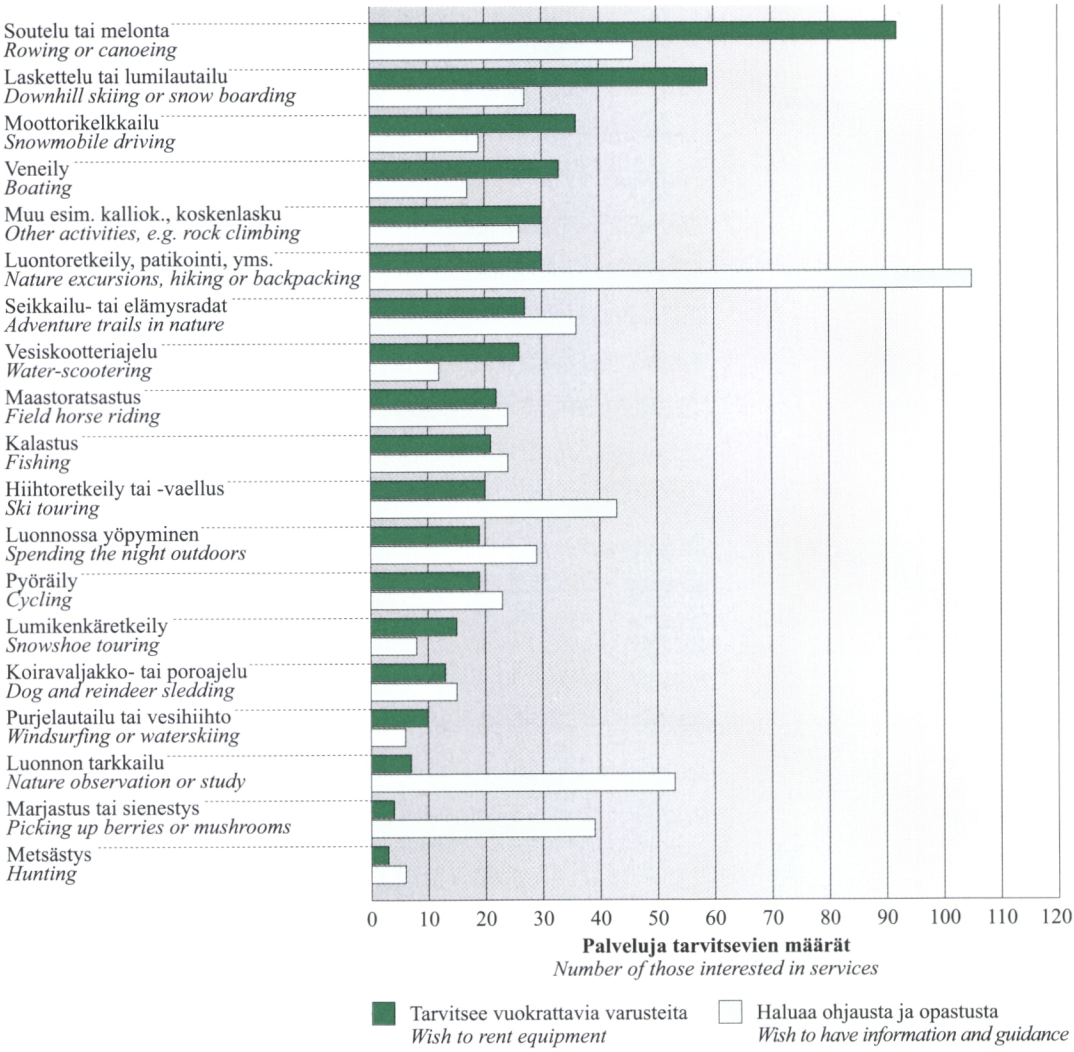
Monen yksittäisen harrastuksen kohdalla kohdevalinta vaikutti hyvin merkittävästi osallistumishalukkuuteen (taulukko 3.4-3). Valtion retkeilyalueille ja kansallispuistoihin matkailevat olivat erityisen innokkaita patikoimaan ja vaeltelemaan. Muita valtion alueen käyttäjiä kiinnosti puolestaan kalastus ja metsästys. Veneilyreitin valinneet olivat luonnollisesti innokkaita veneilijöitä, jotka lisäksi halusivat viettää yönsä luonnossa. Automatkailijat olivat kiinnostuneita pyöräilystä, soutelusta ja melonnasta. Soutelu ja melonta kiinnosti myös mökkeilijöitä, jotka olivat lisäksi innokkaita luonnon tarkkailijoita.

Harrastuksiin liittyvä vuokraus- ja ohjaustarve

Jokaisen harrastuksen kohdalla kysyttiin tarvetta sekä varusteiden vuokraukseen että ohjaukseen ja opastukseen. Vastaajista 62 %

ei tarvinnut minkään harrastuksen kohdalla välinevuokrausta. Ne, jotka tarvitsivat välinevuokrausta, tarvitsivat sitä keskimäärin 2,5 harrastuksen kohdalla (s = 2). Lähes saman verran (61 %) ei tarvinnut lainkaan ohjausta. Ohjausta tarvittiin keskimäärin 2,7 harrastuksen kohdalla (s = 2,4). Välinevuokrauksen ja ohjauksen tarvitsijat olivat etupäässä samoja henkilöitä. Vain kolmasosa palvelun tarvitsijoista ilmaisi kiinnostuksensa vain toista palvelumuotoa kohtaan. Sekä ohjauksesta että välinevuokrauksesta kiinnostuneet eivät kuitenkaan kaivanneet molempia palveluja saman harrastuksen kohdalla.

Kokonaiskysynnän mukaan selvästi suurin välinevuokraustarve oli soutelussa ja melonnassa. Toiseksi suurin kysyntä oli laskettelu- ja lumilautailuvälineillä (kuva 3.4-7). Vuokravälineitä kaipasivat suhteellisesti eniten kuitenkin vähemmän suosittujen ulkoilumuotojen harrastajat, kuten vesiskootteri-, koiravaljakko- ja poroajelijat, maastoratsastajat sekä tarkemmin määrittelemättömään harrastukseen osallistujat (kuva 3.4-8).

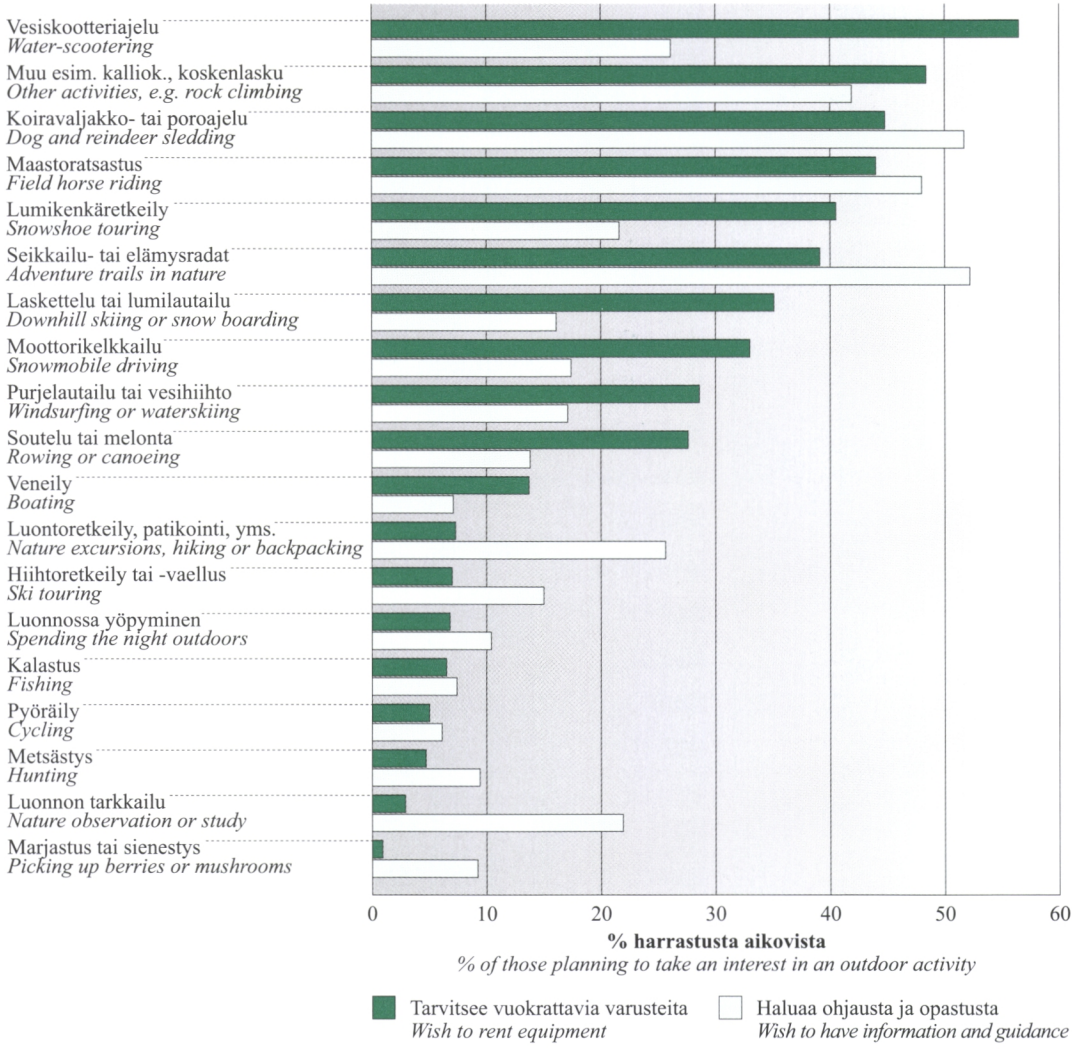


Kuva 3.4-7. Varusteiden ja ohjauksen tarvitsijoiden määrät harrastuksittain.
Figure 3.4-7. Need for equipment and guidance services in different activities.

Määrällisesti suurin ohjaus- ja opastustarve kohdistui patikointiin ja erävaellukseen, jolle löytyi tarvitsijoita yli kaksi kertaa enemmän kuin toisena olleelle luonnon tarkkailulle (kuva 3.4-7). Ohjauksen ja opastuksen kysyntä oli kuitenkin suurinta seikkailu- ja elämysratojen käyttäjillä, koiravaljakko- ja poroajelijoilla, maastoratsastajilla sekä tarkemmin määrittelemätöntä harrastusta haluavilla, eli osallistujamäärällisesti marginaaliharrastuksilla aivan kuten välinevuokrauksenkin kohdalla (kuva 3.4-8).

Kohdevalinta ei vaikuttanut välinevuokrauksen kokonaiskysyntään eikä ohjaus- ja opastustarpeen määrään. Yksittäisten harrastusten osalta tarkasteluja ei kuitenkaan voitu tehdä, sillä kaikissa luokissa ei ollut riittävästi havaintoja ja osasta ne puuttuivat kokonaan.

Harrastuskohtaisten palvelutarpeiden lisäksi vastaajilta tiedusteltiin, minkä harrastuksen kohdalla he todennäköisimmin tarvitsisivat varustevuokrausta, ja vastaavasti minkä kohdalla ohjausta. Vastaajista 55 % ilmoitti ensisijaisen harrastuksen varustevuokraukseen ja 49 % ohjaukseen. Nämä oli-



Kuva 3.4-8. Varusteiden ja ohjauksen tarvitsijoiden suhteelliset osuudet harrastuksittain.
Figure 3.4-8. Need for equipmement and guidance services in different activities (relative proportion).

vat selvästi suurempia lukuja kuin vastaavat yksittäisten harrastusten kohdalla ilmoitetut tarpeiden yhteisosuudet (vrt. harrastuskohtainen vuokraus- ja ohjaustarve).

Vuokrattavia varusteita tarvittiin kaikkein todennäköisimmin lasketteluun ja lumilautailuun (21 % vastanneista). Myös soutelu- ja melontavälineet olivat hyvin todennäköisiä vuokrauksen kohteita (16 %). Nämä kaksi ryhmää saivat yli kolmanneksen annetuista maininnoista (37 %). Ohjaustarve puolestaan oli kaikkein ilmeisintä patikointi- ja erävaellustoiminnassa (15 %). Pyöräily oli ainut harrastus, johon kukaan ei ilmoittanut tarvitsevansa ensisijaisesti ohjausta.

3.4.4 Tulosten tarkastelu ja yhteenveto

Yleistä

Luontomatkailu kiinnostaa suomalaisia ja luontomatkailuun liittyvän palvelutarjonnan tuntuva lisääminen on hyvin realistinen tavoite. Tulos vastasi hyvin myös aiempaa tutkimusta luontomatkailusta (Silvennoinen ym. 1998). Kysyntää näyttäisi olevan selvästi enemmän kuin toteutunut matkailukäyttäytyminen antaa olettaa (Sievänen ja Pouta 2000, Pouta ja Sievänen, kts. luku 2.3).

Valtaosa luontolomailijoista suunnittelee seuraavaa matkaansa jollekin varsinaiselle virkistysalueelle, kuten kansallispuistoon, vaellusreitille, retkeilyalueelle tai kalastus- ja metsästyskohteelle. Tämä poikkeaa jonkin verran todetusta matkailukäyttäytymisestä: yli kolmasosa luontomatkoista on suuntautunut kesämökeille tai loma-asunnoille (Sievänen ja Pouta 2000, Pouta ja Sievänen, kts. luku 2.3). Ehkä mökkeilijät haluavat jatkossa vaihtelua perinteiselle luontolomalleen. Sen sijaan yksittäinen maatila- tai luontomatkailuyritys ei kiinnosta suuria massoja. Verkostoituminen tai yhteistyö julkisten palvelutarjoajien kanssa voisi auttaa myös näitä yrityksiä menestymään kilpailussa (esim. Maaseutupolitiikan ... 1995, Karjalainen 1998, Junnila 2000). Tulosten mukaan yksittäisiä palveluntarjoajia vetovoimaisempia ovatkin kohteet tai alueet, joilta löytyy useita luontomatkailuyrityksiä ja runsaasti toimintaa tukevia palveluja.

Lomailijat ovat valmiita matkustamaan lähes kolme kertaa kauemmas kuin mitä toteutunut luontomatkailu on keskimäärin ollut (Sievänen ja Pouta 2000, Pouta ja Sievänen, kts. luku 2.3). Eteläisen Suomen väkirikkailta alueilta löytyy siten potentiaalisia asiakkaita myös hieman etäämmällä sijaitseville kohteille. Näiden kohteiden tulee kuitenkin tarjota erityisiä luontoon liittyviä vetovoimatekijöitä turvatakseen kiinnostavuutensa lomailijoiden silmissä (esim. Tyrväinen ym. 2001).

Luontomatkailijoiden toiveet

Luontoloma halutaan viettää mieluummin omassa rauhassa kuin ohjatusti ja seurassa. Luontoloma koetaan arjen sosiaalisen kanssakäymisen vastapainona, jolloin ei välttämättä haluta olla kovin läheisissä tekemisissä muiden ihmisten kanssa (Hammit 1982, Reser ja Scherl 1988). Todennäköisesti suomalaiset myös tuntevat itsensä vielä sen verran läheiseksi luonnon kanssa, etteivät katso tarvitsevansa erätaitoihin liittyvää neuvontaa. Toisaalta harrastuspalvelujen kysyntä viittaa siihen, että ihmiset ovat vieraantumassa luonnosta ja tarvitsevat siksi jatkossa yhä enemmän myös perinteisiin luontoaktiviteetteihin liittyvää ohjausta ja neuvontaa. Kohdealueen käyttöön liittyvä opastus on jo tällä hetkellä hyvin merkittävä tekijä. Vetovoimaisella luontokohteella tulee lisäksi olla riittävästi ulkoilukäyttöön tarkoitettuja rakenteita ja retkeilyreittejä.

Kaikkiaan Suomesta löytyy runsaasti luontomatkailun perusedellytykset täyttäviä vesistö- ja metsäalueita. Sen sijaan vaatimus luonnontilaisista metsistä on ongelmallisempi. Valtaosa metsäalasta on talouskäytössä, mikä ei kyselyn mukaan tuntunut sopivan kovin hyvin luontokohteelle. Myös aikaisempien ulkoilu- ja virkistyskäyttötutkimusten mukaan ihmiset arvostavat luonnontilaisia metsiä (esim. Kellomäki 1973, 1975, Eskelinen 1979, Palahi ja Trasobares 1999). Tosin pelkkä vaikutelma luonnontilaisuudesta voi olla ratkaiseva tekijä (esim. Savolainen ja

Kellomäki 1981). Sen vuoksi metsien käsittelyssä luontokohteella ja sen läheisyydessä tuleekin painottaa erityisesti ekologisia ja maisemallisia tekijöitä. Oikein kohdistetuilla ja ajoitetuilla käsittelyillä voidaan lisätä metsänäkymien miellyttävyyttä ja kasvattaa alueen matkailullista vetovoimaa (Silvennoinen ym. 1998, Tyrväinen ym. 2001). Ulkoilua varten hoidetut metsät ja perinneympäristöt arvostettiinkin tässä tutkimuksessa suhteellisen korkealle.

Erämaisuus ei ole läheskään yhtä merkittävä matkailuvaltti kuin luonnontilaisuus. Erämaavaltaiset Itä- ja Pohjois-Suomi voivat kuitenkin jossain mielessä hyötyä ominaispiirteestään. Erämaisuutta ei kuitenkaan haluta vaikeakulkuisuuden kustannuksella. Itä- ja Pohjois-Suomen valttina on joka tapauksessa maatalousvaltaisten alueiden vähäisyys. Kaikkiaan luontomatkailijoiden ympäristöodotuksista saadut tulokset ovat yleislinjaltaan hyvin saman suuntaisia aiempien tutkimusten kanssa (esim. Silvennoinen ym. 1998, Tyrväinen ym. 2001).

Luontoloma perustuu suurelta osin erilaisten ulkoiluaktiviteettien harrastamiseen. Harrastusinnokkuus näyttäisi olevan samaa luokkaa kuin kotimaassa lomailevilla keskimäärin (Silvennoinen ym. 1998). Luontolomailijoissa on paljon hyötyliikkujia, kuntoilijoita ja luonnossa virkistäytyjiä. Erityistaitoja ja -varusteita vaativat toiminnalliset harrastukset saavat selvästi vähemmän väkeä liikkeelle. Toteutuneen luontolomailun ja aikomusten kesken on havaittavissa lievää ristiriitaisuutta. Ero lienee kyselytekninen; toteutuneessa matkailussa kaksi kärkisijaa menivät kesämökkeilylle ja kävelylle, harrastuksille joita ei tässä kyselyssä eroteltu omiksi aktiviteeteikseen (Sievänen ja Pouta 2000, Pouta ja Sievänen, kts. luku 2.3). Vertaamalla tuloksia Keski-Suomessa tehtyyn luontomatkailuselvitykseen näyttäisi, että ainakin tällä alueella yritysten harrastustarjonta vastaa melko hyvin tämän hetken kysyntään (Junnila 2000).

Suurin osa luontoharrastajista ei tarvitse välinevuokrausta eikä ohjausta. Välinevuokrauksen pientä tarvetta selittää se, että kotitalouksilla on jo runsaasti virkistäytymiseen tarvittavia välineitä (Sievänen ja Pouta 2000, Pouta ja Sievänen, kts. luku 2.3). Vuokraaminen kohdistuukin pääsääntöisesti kalliisiin erikoisvälineisiin. Toinen selitys vuokraustarpeelle on harrastuksen satunnaisuus. Lomalla halutaan ehkä kokeilla jotain poikkeavaa ja eksoottista harrastusta, jotain mitä ei välttämättä osata edes etukäteen nimetä. Muutaman kokeilukerran takia varusteita ei kuitenkaan kannata hankkia. Yrittäjien kannalta välinevuokrauksen järjestäminen voi olla ongelmallista. Vähäinen kysyntä ei ehkä tuota taloudellisesti toivottua tulosta. Toisaalta välineiden puuttuminen voi karkottaa asiakkaita. Yrittäjä voi halutessaan keskittyä niiden ulkoilumuotoja tuotteistamiseen, joiden harrastajista moni on vailla omia varusteita. Ainakin vene tai kanootti mieluusti molemmat kuuluvat jokaisen vesistön läheisyydessä toimivan luontokohteen perusvarustuksiin.

Vähäinen tarve ohjaukseen selittynee puolestaan sillä, että luontolomalla halutaan pärjätä itsenäisesti. Ohjaukseen on kuitenkin selvää tarvetta sellaisten aktiviteettien kohdalla, joita ei voi harrastaa ilman tiettyjä perustaitoja. Ohjaus- ja opastustoiminta onkin tarpeellista niiden yritysten kohdalla, joiden tarjontaan kuuluvat seikkailu- ja elämysradat, koiravaljakko- ja poroajelut, maastoratsastus sekä erilaiset riskejä ja seikkailuja sisältävät toiminnat, kuten kalliokiipeily ja koskenlasku.

Harrastusaikomustensa suhteen epävarmat vastaajat eivät olleet mukana palvelutarpeita selvittäneessä tarkastelussa. Myös he ovat potentiaalisia harrastajia ja tarvitsevat harrastuksiin liittyviä palveluja. Palvelun tarvitsijoita onkin todellisuudessa enemmän kuin tutkimuksessa on suoraan esitetty. Suuremmasta palvelutarpeesta kertoo osaltaan sekin, että vaikka vajaa 40 % harrastajista oli ilmoittanut jonkin yksittäisen harrastuksen kohdalla tarvitsevansa aktiviteettiin liittyvää palvelua, niin noin puolet vastaajista osasi kuitenkin nimetä ulkoilumuodon, johon tarvitsi harrastuspalveluja todennäköisimmin.

Kohdevalinnan merkitys

Reilu neljännes vastaajista oli matkakohteensa suhteen vielä epävarma. Tämä heikentää osaltaan luontokohteista ja -matkailuyrityksistä esitettyjen käyttäjäosuuksien luotettavuutta. Epävarmuus matkailuaikomuksista tarjoaa kuitenkin erilaisille luontokohteille mahdollisuuden lisätä kävijämääriään. Luontomatkailuun liittyvä markkinointi ja tiedottaminen on tässä mielessä hyvin perusteltua toimintaa.

Matkailualueen valinta heijastuu yleisiin lomakohteeseen ja sen ympäristöön liittyviin toiveisiin. Esimerkiksi yksittäisten luontomatkailuyritysten tulisi tarjota asiakkailleen muita korkeampitasoisempaa palvelua. Maatilakohteisiin suuntautuneiden lomailijoiden toiveissa ystävällinen ja vieraanvarainen palvelu onkin todettu hyvin merkittäväksi tekijäksi (Silvennoinen ym. 1998). Hyvä palvelu voi houkutella asiakkaiksi myös autolla paikasta toiseen liikkuvia lomailijoita. Näitä molempia matkailijaryhmiä ei niinkään häiritse se, että palvelujen lisääntyessä voi alueen luonnontilaisuus vähentyä ja oma rauha kadota. Sen sijaan omalle mökille, retkeilyalueelle tai kansallispuistoon menijät, kuten myös retkeilyreittien käyttäjät, kalastajat ja metsästäjät arvostavat juuri omaa rauhaa. Ehkäpä he juuri siksi ovat valmiita matkaamaan muita lomailijoita kauemmaksi.

Retkeilyalueiden ja kansallispuistojen asiakkaat odottavat oman rauhan ohella hyväkuntoisia reittejä ja virkistyskäyttöön tarkoitettuja rakenteita. Hyvät retkeilyreitistöt keräävät käyttäjät kuitenkin samoille alueille, mistä voi aiheutua ruuhkaisuutta. Tämä puolestaan haittaa luontokokemusta. Riittävän laajat virkistysalueet, runsas reittiverkosto ja sesongin ulkopuolinen käyttö ovat ratkaisuja tähän ongelmaan. Liiallista käyttöä voidaan hillitä myös aluekohtaisilla kävijärajoituksilla, kuten on laita esimerkiksi kalastus- ja metsästyslupia myönnettäessä.

Yhteenveto

Luontomatkailun tulevaisuus näyttää valoisalta, mutta toimialan suotuisan kehityksen jarruksi voi muodostua luonnontilaisten ympäristöjen vähäisyys. Valtion retkeilyalueet, kansallispuistot ja muut suojelualueet sekä niiden ympäristöt lisännevät vetovoimaisuuttaan jatkossa. Sen sijaan yksittäisille luontomatkailuyrityksille, joiden toimintaympäristö muodostuu usean eri maanomistajan alueesta, tulevaisuus on huomattavasti epävarmempaa. Maanomistajien intressit ovat usein talouspainotteisia, mikä näkyy esimerkiksi tehokkaana metsien hoitona. Luontomatkailu ei sinänsä sulje pois metsätaloutta tai päin vastoin. Matkailun painopistealueilla toimittaessa tulisi kuitenkin aivan erityisesti huomioida lomailijoiden maisema- ja ympäristöarvot.

Itä- ja Pohjois-Suomi tarjoavat ympäristötekijöiltään ehkä parhaat edellytykset luontomatkailulle; sieltä löytyy rauhaa, hiljaisuutta ja tilaa vaelteluun. Nämä alueet sijaitsevat kuitenkin etäällä kasvukeskuksista ja siten myös kuluttajista. Ainakaan kaikille asiakkaille ”erämaisuus” ei ole riittävä syy matkata kauaksi. Etelä-Suomessa sijaitsevia luontokohteita voi tarjota erityisesti niille asiakkaille, jotka arvostavat myös hoidettua luontoa, kuten puistomaisia metsiä sekä perinneympäristöjä hakamaineen, ketoineen ja niittyineen.

Luontomatkailijoille on tarjottava riittävät harrastusolosuhteet, kuten hyväkuntoiset polut ja hiihtoladut sekä virkistyskäyttöön tarkoitetut palveluvarustukset nuotiopaikkoineen, laavuineen, taukotupineen ja lintutorneineen. Palveluvarustuksen rakentaminen onnistuu usein vain yhteistyössä paikallisten maan- ja vesistönomistajien kanssa. Lomailijoissa on runsaasti myös niitä, jotka tarvitsevat ulkoiluun liittyvää opastusta, ohjausta ja muuta palvelua. Pelkästään jokamiehenoikeuksin suomiin virkistymismahdollisuuksiin ja asiakkaan omaehtoisuuteen tukeutuva luontomatkailutoiminta ei ole siksi mielekästä.

Luontomatkailutarjonnan ei tarvitse eikä pidäkään olla kaikilla luontokohteilla samanlaista. Erilaisille alueille matkataan erilaisin odotuksin. Matkailuyrittäjien kuten myös muiden alan palveluja tarjoavien tulee tiedostaa tuotteeseensa kohdistuvat erityisodotuk-

set. Vain siten tuotetta voidaan kehittää asiakkaiden odotusten mukaisesti. Samalla vältetään turhia kustannuksia ja kohdistetaan markkinointi ja tiedottaminen oikeaan osoitteeseen.

Kirjallisuus

Anderson, D. ja Brown, P. 1984. The displacement process in recreation. Journal of leisure research, 16(1), 61–73.

Artman, H., Helle, R. ja Vuoristo, K-V. 1978. Suomen matkailun aluerakenne. Matkailun edistämiskeskus, sarja A:12. 75 s.

Buckley, R. 1999. Tools and indicators for managing tourism in park. Annals of tourism research 26(1), 207–210.

Canadien Tourism Commission. 1997. Adventure travel ja ecotourism: The challenge ahead. Canadien Tourism Commission, Ottawa. 23 s.

Eklund, M. 1999. Luontomatkailun vetovoimatekijät luontomatkailussa: tapaustutkimus Petkeljärven ja Patvinsuon kansallispuistoissa sekä Ruunaan retkeilyalueesta. Pro gradu -tutkielma. Joensuun yliopisto. 129 s.

Erkkonen , J. 2000. Evon ja Syötteen alueen kävijät. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja A:115. 55 s.

Eskelinen, O. 1979. Pyynikin ulkoilualue: Tutkimus erään metsäisen ulkoilualueen luonnonympäristön hyvinvointitekijöistä. Summary: The natural environmental welfare factors of the forested outdoor recreation area Pyynikki. Silva Fennica 13(2). 146–151.

Font, X. ja Tribe, J. 2000. Forest tourism and recreation : case studies in environmental management. Wallingford, Cabi. 292 s.

Gunn, C. 1994. Environmental design and land use. Julkaisussa: Ritchie, B ja Goeldner, C. (edit.). Travel, tourism and hospitality research: a handbook for managers and research. Wiley, New York. s. 243–258.

Hallikainen, V. 1998. The Finnish Wilderness Experience. Metäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 711, 288 s.

Hammit, W. 1982. Cognitive dimensions of wilderness solitude. Environment and Behavior, 14(4), 478–493.

Hemmi, J. 1994. Ekoturismin käsite ja sisältö. Julkaisussa: Aho, S. (toim.). Matkailun vetovoimatekijät tutkimuskohteina. Oulun yliopisto, Pohjois-Suomen tutkimuslaitos, Oulu. s. 157–170.

Inskeep, E. 1991. Tourism planning: An integrate and sustainable development approach. Van Nostrand Reinhold, New York. 508 s.

Junnila, H. 2000. Luontomatkailun ja -virkistäytymisen tarjonta ja vetovoimatekijät Keski-Suomessa. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. 107 s.

Järviluoma, J. 1995. Suomen läänien matkailullinen vetovoima majoituskysynnän mukaan. Julkaisuusa: Aho, S. ja Ilola, H. (toim.). Matkailu alueellisena ilmiönä. Oulun yliopisto, Pohjois-Suomen tutkimuslaitos, Oulu. s. 54–77.

— 1998. Matkailun ja luonnon välisten suhteiden viitekehys. Julkaisussa: Saarinen, J. ja Järviluoma, J. (toim.). Kestävyys luonnon virkistys ja matkailukäytössä. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 671, 175–186.

Karjalainen, E. 1998. Luontoyrittämisen kehittämismahdollisuudet Suomessa. Julkaisussa: Saarinen, J. ja Järviluoma, J. (toim.). Kestävyys luonnon virkistys ja matkailukäytössä. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 671, 139–151.

Karjalainen, E., Verhe, I. ja Suomen Latu. 1995. Ulkoilureitti – Opas ulkoilureittien suunnittelijoille, rakentajille ja hoitajille. Rakennusalan kustantajat, Helsinki. 208 s.

Kauppi, L. 1996. Suomen luonto kansainvälisenä matkailutuotteena. Matkailun koulutus- ja tutkimuskeskus A:70. 39 s.

Kellomäki, S. 1973. Ulkoilijoiden metsikköarvostukset. Tutkimus eräiden Helsingin ulkoilualueiden käyttäjien maisemanhoidollisista tavoitteista. Ympäristönsuojelun lisensiaattityö. Helsingin yliopiston ympäristönsuojelun laitos. 90 s.

— 1975. Forest stand preferences of recreationist. Tiivistelmä: Ulkoilijoiden metsikköarvostukset. Acta Forestalia Fennica 146. 36 s.

MKTK 1994. Sesonkivaihtelu 1992: Sesongin ulkopuolisen ajan matkailun kehittäminen. Matkailun koulutus- ja tutkimuskeskus A:56. 65 s.

Lane, B. 1994. What is rural tourism? Julkaisussa: Bramwell, B. ja Lane, B. (edit.). Rural tourism and sustainable development. Exeter, Great Britain. s. 7–21.

Laws, E. 1995. Tourist destination management: Issues, analysis and policies. Routledge, London. 208 s.

Maaseutupolitiikan neuvottelukunta, Ruoka-Suomi-teemaryhmä. 1995. Elintarvikealan pienyrittäjyyden kehittämisohjelma. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisu, 3/1995. 71 s.

Marin, R. 1994. Ulkomaiset matkailijat Suomessa keväällä ja kesällä 1994. Matkailun edistämiskeskus A:91. 91 s.

— 1995. Ulkomaiset matkailijat Suomessa talvella 1994–1995. Matkailun edistämiskeskus A:95. 41 s.

Mc Avoy, L. 1981. The right to risk in wilderness. Journal of forestry. Vol 79, 150–152.

Palahi, M. ja Trasobares, A. 1999. Rural landscape as tourist attraction and natural environment in Finland. Pro gradu -tutkielma. Joensuun yliopisto. 35 s.



Patterson, M. ja Hammitt, W. 1990. Backountry encouter norms, actual reported encounters and their relationship to wilderness solitude. Journal of leisure research, 22(3), 259–275.

Ranta, E., Rita, H. ja Kouki, J. 1994. Biometria: tilastotiedettä ekologeille. Yliopistopaino, Helsinki. 569 s.

Reser, J. ja Scherl, L. 1988. Clear and unambiguous feedback: A transactional and motivational analysis of environmental challenge and self-encounter. Journal of environmental psychology, 8(4), 269–286.

Savolainen, R. ja Kellomäki, S. 1981. Metsän maisemallinen arvostus. Summary: Scenic value of forest landscape. Acta Forestali Fennica 170. 74 s.

Sievänen, T. 1998. Luonnon virkistyskäyttö osana sosiaalisesti kestävää metsien käyttöä. Julkaisussa: Saarinen, J. ja Järviluoma, J. (toim.). Kestävyys luonnon virkistys ja matkailukäytössä. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 671, 61–68.

— ja Heikkilä, M. 1998. Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi (LVVI). Julkaisussa: Saarinen, J. ja Järviluoma, J. (toim.). Kestävyys luonnon virkistys ja matkailukäytössä. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 671, 69–73.

— ja Pouta, E. 2000. Virkistyskysyntä Suomessa. Julkaisussa: Sievänen, T. (toim.). LVVI- tutkimuksen väliraportti: Luonnon virkistyskäytön laajuus ja arviointi. Metla, Helsinki. s. 19–30.

Silvennoinen, H., Tahvanainen, L. ja Tyrväinen, L. Luonto ja maisema lomakohteen vetovoimatekijöinä: maatila- ja luontomatkailun erityisvaatimukset. Julkaisussa: Saarinen, J. ja Järviluoma, J. (toim.). Kestävyys luonnon virkistys ja matkailukäytössä. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 671, 109–127.

Tyrväinen, L., Silvennoinen, H., Nousiainen, I. ja Tahvanainen, L. 2001. Rural tourism in Finland: Tourists' expectation of landscape and environment. Käsikirjoitus tarjottu "Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism" -lehteen.

Vähätalo, L. ja Ruotsalainen, M. 1996. Metsästä elämyksiä – Opas metsämatkailupalvelujen tuottamiseen. F. G. Lönnberg, Helsinki. 77 s.

4 KÄVIJÄTUTKIMUSTEN KEHITTÄMINEN

JOEL ERKKONEN

4.1 Johdanto

4.1.1 Kävijätutkimuksen tausta ja tarkoitus

Luonnonsuojelu- ja virkistysalueisiin luetaan kansallispuistot, valtion retkeily- ja erämaa-alueet ja muut luonnonsuojelualueet, joilla liikkuminen on sallittua sekä muut ulkoiluun tai virkistäytymiseen varatut alueet. Näiden alueiden kävijämäärät ovat jatkuvasti kasvaneet. Tästä syystä luonnonsuojelu- ja virkistysalueiden hoidon ja käytön suunnittelussa on yhä enemmän haasteita mutta toisaalta myös mahdollisuuksia.

Kasvavat kävijämäärät lisäävät ympäristöön ja kävijöiden kokemaan ruuhkautumiseen liittyviä ongelmia. Samaan aikaan virkistyskäyttöön ja retkeilyyn kohdistettu valtion budjettirahoitus ei ole kehittynyt kohonneita kävijämääriä vastaavassa suhteessa. Tällaisessa tilanteessa on entistäkin tärkeämpää tuntea alueen kävijät hyvin, jotta muutoksia voidaan paremmin hallita ja niihin voidaan varautua etukäteen.

Yhteiskunnan virkistyspalvelujen tarjontaan kohdistamien panosten tulisi tuottaa kansalaisille ja koko yhteiskunnalle hyötyjä. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna luonnonsuojelu- ja virkistysalueiden hoidossa pitäisi pyrkiä siihen, että kävijä saa hyviä kokemuksia, hänen tarpeensa tulevat tyydytetyiksi, hän virkistäytyy ja on tyytyväinen käyntiinsä. Silloin virkistyspalveluista saatavat hyödyt realisoituvat niin yksilölle kuin yhteiskunnallekin.

Luonnonsuojelu- ja virkistysalueen hoitajan näkökulmasta on tärkeää tietää, millä perusteella kävijät valitsevat tietyn alueen käyntinsä kohteeksi ja mikä tekee sen vetovoimaiseksi. Miten alueen hoito vaikuttaa alueen vetovoimaisuuteen? Mitä odotuksia kävijöillä on palvelujen määrän ja laadun suhteen ja miten hyvin palvelut tyydyttävät kävijöiden tarpeet?

Kävijätutkimuksella tarkoitetaan selvitystä, jolla hankitaan tietoja alueen kävijöistä, heidän palvelutarpeistaan, vaatimuksistaan harrastusympäristön suhteen ja mielipiteistään luontoympäristön viihtyisyydestä alueella käyntinsä aikana. Kävijätutkimus tehdään kysely- ja haastattelumenetelmillä alueella käyvien henkilöiden keskuudessa.

Kävijätutkimus tuottaa ensisijaisesti tietoa käytännön suunnittelu- ja hoito-ongelmien ratkaisemiseen. Suunnittelusta ja hoidosta vastaavat tahot tarvitsevat tietoa kävijöiden mielipiteistä ja käyttäytymisestä helpottamaan suunnittelua ja päätöksentekoa. Kävijätutkimuksella saadaan runsaasti sellaista helposti tulkittavissa ja sovellettavissa olevaa tietoa, joka auttaa suoraan palvelujen

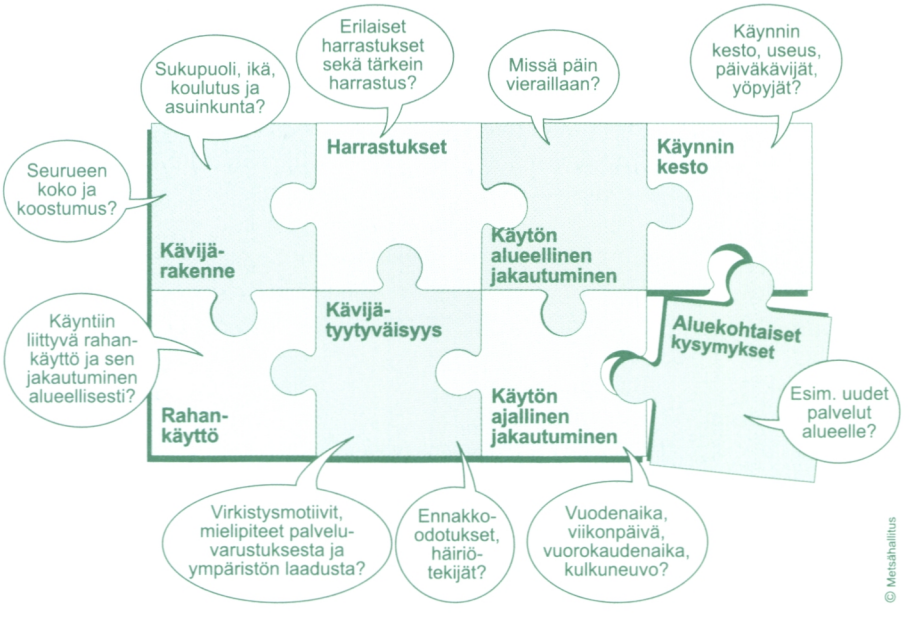
sijoittelussa, mitoituksessa, ajoituksessa ja ylläpidossa.

Tietoa kävijöistä ja heidän kokemuksistaan palvelujen käyttäjinä tarvitaan palvelurakenteen kehittämisessä ja ylläpitämisessä. Erityisesti silloin, kun tehdään muutoksia palvelurakenteisiin, tarvitaan tietoa kävijöiden toiveista ja odotuksista. Muutokset ovat useimmiten parannuksia tai lisäyksiä, mutta palvelurakenteita voidaan myös tietoisesti vähentää. Myös alueen luonnonhoitoa koskevissa kysymyksissä on kävijöiden mielipiteiden huomioon ottaminen suositeltavaa silloin, kun se on mahdollista. Lisäksi kävijätietoa tarvitaan työvoiman sekä muiden voimavarojen kohdentamisessa ja markkinoinnissa (esim. Dales ym. 1993).

4.1.2 Mistä kävijätutkimuksessa ollaan kiinnostuneita?

Suurella osalla luonnonsuojelu- ja virkistysalueista ollaan kiinnostuneita selvittämään hyvin samankaltaisia asioita. Käynnin aikaisia ulkoiluharrastuksia ja käyttömuotoja selvitetään lähinnä erilaisten palvelujen mitoittamiseksi. Eri ulkoilumuotojen harrastajien määräsuhteet on myös hyvä tietää, kun joudutaan sovittelemaan eri harrastajaryhmiä samoille alueille. Lisäksi on tärkeää tutkia käynnin motiiveja, odotuksia, tyytyväisyyttä ja toiveita sekä virkistäytymistä häiritseviä tekijöitä. Eri alueilla saattaa myös olla joitakin erityisiä asioita, joita kävijätutkimuksella halutaan saada selville. Tärkeimmiksi koetut selvitettävät asiat muodostavat kuvan 4.1-1a palapelin. Niitä voidaan kuvata ja mitata erilaisilla tunnuksilla (muuttujilla), jotka esitetään kuvan puhekuplissa.

Kävijätyytyväisyyden selvittäminen on yksi kävijätutkimuksen tärkeimmistä tavoitteista. Lisäksi keskeinen tutkimusaihe on käyntiin liittyvät rahavirrat. Aluetaloudellisten vaikutusten tutkimusta tarvitaan yhteiskunnan ylläpitämien luonnonsuojelu- ja virkistysalueiden perustamisen ja ylläpidon perustelemiseksi.



Kuva 4.1-1a. Kävijätutkimuksella selvitettävät tärkeimmät asiat. *(English translation in summary)*

4.1.3 Aikaisempia kävijätutkimuksia

Suomessa kävijätutkimuksia on tehty jonkin verran aikaisemmin, mutta toistaiseksi niiltä on puuttunut yhtenäinen linja ja kysymysten (mittareiden) kirjo on ollut kovin laaja. Sen johdosta tulosten vertailu on ollut myös jossain määrin hankalaa.

Kuntien alueilla on tehty joitakin kävijätutkimuksia, esimerkiksi Helsingissä (Miettinen ja Horne 1999) ja Hämeenlinnassa (Sievänen 1992a ja b). Evon, Teijon ja Iso-Syötteen retkeilyalueilla on viime aikoina tehty kävijätutkimuksia (esim. Ovaskainen ym. 1999, Erkkonen 2000). Lisäksi kävijätutkimuksia on tehty aiemmin Kolin kansallispuistossa (Sievänen 1993), Lauhanvuoren ja Seitsemisen kansallispuistoissa (Peura ja Inkinen 1994), Päijänteen kansallispuistossa (Ylhäisi ja Nironen 1996) sekä useita tutkimuksia Pallas-Ounastunturin kansallispuistossa (esim. Ilola ja Järviluoma 1998, Erkkonen 1999, Lovén 1999). Käsivarren erämaa-alueen virkistyskävijöistä on julkaistu laaja tutkimus (Kajala 2000).

Ulkomailla kävijätutkimuksista enemmän aikaisempia kokemuksia. Scottish Natural Heritage on julkaissut kattavan oppaan kävijälaskennasta sekä kävijätutkimuksen tekemisestä (Dales ym. 1993). Saman organisaation julkaisemana löytyy myös tuoreita esimerkkejä perusteellisista ulkomaisista kävijätutkimuksista (esim. Taylor ja MacGregor 1999 sekä Mather 2000).

4.1.4 Tavoitteena kävijätutkimusten yhtenäistäminen

Luonnon Virkistyskäytön Valtakunnallinen Inventointi -tutkimuksen (LVVI-tutkimus) eräänä tehtävänä oli kehittää yhtenäinen menetelmä kävijätutkimuksille, joita tehdään valtion ja kuntien luonnonsuojelu-, retkeily- ja ulkoilualueilla (Sievänen 1998). Lisäksi tavoitteena oli tuottaa käsikirja, jossa opastetaan, kuinka kävijätutkimus tehdään ja kuinka kävijätietoja voitaisiin hyödyntää alueiden hoidon ja käytön suunnittelussa.

Kävijätutkimushankkeen alkuvaiheessa muodostettiin standardilomake, jolla kävijätietoja kerätään. Lomakkeeseen koottiin tiivistetysti vain kaikkein oleellisimmat asiat, joista yleensä kävijätutkimuksissa ollaan kiinnostuneita. Erityistä huomiota kiinnitettiin kysymystenasetteluun ja lomakkeen rakenteeseen. Myöhemmin lomaketta testattiin Syötteen alueella, Evon retkeilyalueella (Erkkonen 2000) sekä Pallas-Ounastunturin kansallispuistossa vuonna 1998 (Erkkonen 1999).

Standardilomaketta on kehitetty edelleen jatkuvasti kävijätutkimuksista saatujen uusien kokemuksien karttuessa. Siitä on muovautunut melko hyvin toimiva ja eri alueille helposti sovellettava peruslomake (Erkkonen ja Sievänen 2001). Peruslomakkeeseen voidaan liittää myös tarkemmin alueeseen kohdistuvia erityiskysymyksiä. Standardisoitu lomakemalli auttaa myös sellaisia kävijä- tai asiakastutkimuksen tekijöitä, jotka eivät kuulu julkishallinnon piiriin, mutta voivat käyttää hyväksi testattuja mittareita omiin tarpeisiinsa kehittäessään luonnon virkistyskäyttöön liittyviä palveluja (esimerkiksi luontomatkailuyrittäjät).

Mittaamisen ei tarvitse tapahtua joka paikassa täysin samalla tavalla, mutta mittausmenetelmän, muuttujien ja mittareiden tulee olla yhteensopivia, jotta ne voidaan jälkikäteen luokitella yhteismitallisiksi. Tavoitteena on, että standardisoidut kysymykset muodostavat perusosan kaikissa kävijätutkimuksissa ja kävijätutkimusten muut osiot sisältävät aluekohtaisia erityiskysymyksiä.

4.2 Kävijätutkimus-hankkeen tulokset

4.2.1 Kävijätutkimuskäsikirja

Hankkeen merkittävin saavutus on kävijätutkimuksiin liittyvissä asenteissa tapahtunut muutos. Nykyään kävijätutkimuksiin suhtaudutaan myönteisesti ja niitä pidetään alueiden kehittämisen kannalta tärkeinä. Tutkimuksia tehdään jatkuvasti ja niiden tuottamaa tietoa käytetään hyväksi eri alueilla. Hankkeen varsinaisia tuotoksia ovat kävijätutkimuskäsikirja (Erkkonen ja Sievänen 2001) sekä ATK-sovellus, jonka avulla lomakkeiden tallennus ja tulosten tuottaminen yhtenäiseen muotoon helpottuvat huomattavasti.

LVVI -tutkimushankkeessa tuotetun käsikirjan tarkoituksena on helpottaa kävijätutkimuksen tekemistä niin, että jokaisen tutkijan ei tarvitse lähteä liikkeelle aivan alusta. Lisäksi tavoitteena on yhtenäistää kävijätutkimuksia, jotta eri tutkimusten tuloksia voidaan helpommin vertailla keskenään. Käsikirja sisältää perusteelliset ohjeet kävijätutkimuksen tekemistä ja kävijätietojen hyödyntämistä varten. Kirja koostuu seuraavista pääluvuista:

Kävijätutkimuksen tekeminen
- Suunnittelun alkuvaiheet
- Tutkimusaineiston keruun suunnittelu
- Kyselylomakkeen suunnittelu
- Kävijätietojen kerääminen
- Tallennus

Kävijätutkimuksen raportointi
- Yleisiä ohjeita (rakenne)
- Toteutus
- Tulokset
- Tulosten tarkastelu

Kävijätiedon tulkitseminen ja hyödyntäminen
- Käytännön hyödyntämiskohteita

4.2.2 Kävijäsovellus

Kävijätutkimushankkeen edetessä päätettiin toteuttaa MS Exceliin (Excel 97) perustuva kävijäsovellus, kun havaittiin, että lomakkeiden tallentamiseen ja aineistonkäsittelyyn kuluu hyvin paljon aikaa ja vaivaa. Tuon vaiheen onnistumiseen vaikuttavat erityisesti jokaisen tallentajan aikaisempi kokemus sekä käytettävissä olevat ATK-välineet ja ohjelmistot. Kävijäsovellus tuottaa tuloksista automaattisesti erilaisia taulukoita ja kuvia (suoria jakaumia ja keskilukuja), jotka voidaan siirtää helposti raporttiin. Tulosten ulkoasua voidaan muokata, kuten MS Excelillä tuotettuja taulukoita ja kuvia normaalistikin. Sovellus tuottaa tulokset kävijätutkimuskäsikirjassa esitetyn raportointimallin mukaisesti. Tämä helpottaa tulosten vertailua huomattavasti sekä eri alueiden välillä että alueen sisällä. Kävijäsovellusta voidaan käyttää periaatteessa kolmella eri tavalla tai niiden yhdistelmillä:

1. kävijä täyttää paperilomakkeen, jolta tiedot tallennetaan myöhemmin sovellukseen (perinteinen ja yleisin tapa)
2. aineistonkerääjä tallentaa kävijätiedot suoraan sovellukseen (esim. maastossa)
3. kävijä itse täyttää lomakkeen sovelluksella esim. luontokeskuksessa (myös eri kieliversiot mahdollisia)

4.2.3 Hankkeeseen liittyvät kävijätutkimukset

Kävijätutkimushankkeen yhteydessä on tehty yhtenäisellä menetelmällä suuri määrä kävijätutkimuksia. Tulokset ovat myös suurelta osin vertailukelpoisia. Metsähallituksen alueilla aloitettiin vuonna 2000 yli 10 kävijätutkimusta ja samaa tahtia on tarkoitus jatkaa tulevinakin vuosina (taulukko 4.2-1). Lisäksi kuudessa luontokeskuksissa tai palvelupisteissä aloitetaan yhtenäiset asiakastutkimukset vuonna 2001.

Taulukko 4.2-1. Kävijätutkimushankkeessa kehitetyllä menetelmällä tehdyt kävijätutkimukset vuosina 1998–2000. (Kausi: K=kesä, T=talvi).
Table 4.2-1. Visitor surveys made in national parks and areas during 1998–2000. The data was collected using the standard questionnaire. (NP = national park, HA = national hiking area, PA = other protected area, RS = recreation site. Season: summer=(S), winter=(W)).

Alue *Area*	**Ajankohta** *Year*	**Kausi** *Season*
Syötteen alue (HA)	1998	T/(*W*) K/(*S*)
Evon retkeilyalue (HA)	1998	K/(*S*)
Pallas-Ounastunturin kansallispuisto (NP)	1998	K/(*S*)
Linnansaaren kansallispuisto * (NP)	1999	K/(*S*)
Aulangon puistometsä ** (RS)	1999	K/(*S*)
Porkkalan saaristo (PA)	1999	K/(*S*)
Ruunaan retkeilyalue (HA)	2000	K/(*S*)
Oulangan kansallispuisto (NP)	2000	K/(*S*)
Luostotunturi (PA)	2000	K/(*S*)
Ylläs-Aakenustunturin alue (PA)	2000	T/(*W*) K/(*S*)
Napapiirin retkeilyalue (RS)	2000	K/(*S*)
Korouoman luonnonsuojelualue (PA)	2000	K/(*S*)
Inarin retkeilyalue (RS)	2000	K/(*S*)
Utsjoen virkistysalue (RS)	2000	K/(*S*)
Helvetinjärven kansallispuisto *** (NP)	2000	K/(*S*)
Liesjärven kansallispuisto *** (NP)	2000	K/(*S*)
Kylmäluoman retkeilyalue (HA)	2000	K/(*S*)

* Elme & Vänskä 1999, ** Rasi 2000, *** Reunanen 2000

4.3 Kävijätiedon tulkitseminen ja hyödyntäminen

Alueen hoidon ja suunnittelun kannalta on hyödyllistä tietää, miksi kävijät tulevat juuri kyseiselle alueelle ja mitkä ovat tärkeitä käynnin motiiveja. Alueen eri toimintoja voidaan kehittää suuntaan, jota kävijät pitävät tärkeänä. Kävijöille voidaan tietoisesti pyrkiä tarjoamaan mahdollisuus sellaisiin kokemuksiin, joita he käynniltään odottavat.

Eri palveluiden käytöstä sekä palveluista esitettyjen arvioiden perusteella on mahdollista havaita, kuinka hyvinä tai huonoina kävijät palveluja pitävät. Myös ennakko-odotusten toteutuminen sekä käyntiä häiritsevät erilaiset tekijät kertovat paljon kävijöiden tyytyväisyydestä. Kävijätyytyväisyydessä tapahtuvia muutoksia voidaan tarkastella toistuvin kävijätutkimuksin.

Alueen ylläpitoon ja hoitoon suunnattujen voimavarojen kohdentaminen

Kävijätyytyväisyystietojen perusteella voidaan kohdentaa voimavaroja sellaisen palvelun kehittämiseen, johon kävijät ovat tyytymättömiä. Tällöin on ensiksi pohdittava, mitkä ovat ne tyytyväisyyden tai tyytymättömyyden rajat, jolloin ryhdytään toimenpiteisiin.

Ulkoiluharrastuksia koskevia tietoja voidaan käyttää, kun on tarvetta ohjata kävijöiden harrastamista alueella tavalla tai toisella. Syynä voivat olla harrastajaryhmien väliset ristiriidat, ruuhkautuminen tai luonnon kestokyvyn ylittyminen. Käytön ohjaamisella voidaan kävijöitä houkutella sellaisten harrastusten pariin, jotka parhaiten sopivat alueen sekä ekologisen että sosiaalisen kantokyvyn mukaan. Toisinaan voi olla tarpeellista kohdentaa voimavaroja jonkin tietyn harrastuksen edellytysten tukemiseen tai siirtää niitä harrastuksesta toiseen.

Tietoja alueelle saapumisesta voidaan hyödyntää esimerkiksi luonto- ja opastuskeskusten henkilökunnan työvuorojen suunnitte-

lussa sekä kausityövoiman rekrytoinnissa. Liikennejärjestelyjen kannalta on hyvä tietää, milloin ja millä kulkuneuvolla kävijät saapuvat alueelle. Saapumistietoja voidaan hyödyntää esimerkiksi pysäköintipaikkojen suunnittelussa sekä liikenteen opastuksessa.

Käyntikerran alueellisen jakautumisen tunnistamisesta on hyötyä mm. palveluiden, polkujen ja reittien, levähdyspaikkojen sekä puuhuollon ja jätehuollon suunnittelussa. Myös maaston kulumista ja ruuhkautumista voidaan pyrkiä välttämään kävijävirtojen suunnitelmallisella ohjaamisella. Lisäksi kävijöiden määrällä ja alueellisella jakautumisella voidaan perustella uusia investointisuunnitelmia esimerkiksi hankkeen rahoittajille sekä kohdentaa tehokkaammin työvoimaa ja muita voimavaroja eri kohteisiin.

Kävijöiden rahankäyttöön liittyviä tietoja voidaan hyödyntää esimerkiksi maksullisten palvelujen suunnittelussa (erilaiset majoitus- ja ravintolapalvelut) ja uusien palveluiden kehittämisessä (uudet aktiviteetit ja ohjelmapalvelut).

Hoito- ja käyttösuunnitelmien laatiminen

Kävijätiedon rooli hoito- ja käyttösuunnitelmien laadinnassa on ensisijaisesti olla työväline, jonka avulla voidaan ensin asettaa tavoitteet, sitten analysoida ongelmat, etsiä ratkaisuja ja lopuksi arvioida tehtyjen päätösten ja toimenpiteiden vaikuttavuutta. Kävijätieto tai -tutkimus ei anna valmiita ratkaisuja ongelmiin, vaan parhaimmillaan tukee suunnittelua ja päätöksentekoa antamalla viitteitä sopivista ratkaisuista. Tutkimustieto auttaa ongelmien hahmottamisessa ja jäsentämisessä sekä kokonaisuuksien ja yksittäisten osien välisten yhteyksien ymmärtämisessä. Systemaattisen tiedon etu on siinä, että se kattavaa ja yleistettävää ja antaa siten perustellumman kuvan asioista ja ilmiöistä kuin satunnainen havainnointi ja arkipäivän kokemukset.

Markkinointi ja viestintä

Alueen palveluiden ja sen tarjoamien virkistysmahdollisuuksien markkinoinnin kannalta on hyödyllistä tietää kävijöiden taustatietoja sekä mistä kävijät ovat kotoisin. Kävijöiden kotipaikkakunnan perusteella voidaan hahmotella sitä, onko alueella paikallista, maakunnallista vai valtakunnallista merkitystä. Mahdolliset markkinointiponnistelut voidaan kohdentaa tehokkaammin, kun kävijät tai asiakkaat tunnetaan taustoiltaan ja mielipiteiltään.

Toiminnan vaikuttavuuden arviointi ja muutosten seuranta

Retkeilyalueiden ja virkistyspalveluiden hyödyllisyyttä on perusteltava, samoin kuten muunkin yhteiskunnallisesti rahoitetun toiminnan. Yksittäisenkin retkeily- tai virkistysalueen hoidossa voidaan arvioida niitä yhteiskunnalle koituvia hyötyjä, joita alueen toiminnasta seuraa.

Kävijätutkimusten systemaattinen ja rutiininomainen tekeminen säännöllisin väliajoin mahdollistaa alueen virkistyskäyttöön liittyvien muutosten seurannan. Muutokset voivat koskea alueen kävijäkunnan rakennetta ja kävijöiden mielipiteitä alueen viihtyisyydestä tai palvelujen laadusta. Muutosten seuranta auttaa arvioimaan, mitä vaikutuksia tehdyillä palvelurakenteen muutoksilla (lisäyksillä tai poistoilla) on kävijätyytyväisyyteen sekä ovatko hoitopolitiikassa tapahtuneet muutokset vaikuttaneet selvästi kävijäkunnan rakenteeseen. Esimerkiksi, ovatko aikaisemmat vakituiset kävijät kaikonneet ja tilalle tullut uusia kävijöitä? Vai käyvätkö alueella aina vain samat kävijät, mutta uusia ei ole onnistuttu houkuttelemaan?

Alueiden välinen vertailu

Kun käytön seurantaan on sovellettu samanlaisia kysymyksiä ja mittareita, eri alueiden välinen vertailu on mahdollista, vaikka alueet olisivat luonteeltaan hyvinkin erilaisia. Laadullisten kävijätietojen lisäksi pitäisi saada myös vertailukelpoista määrällistä tietoa alueiden käyntikerroista (kävijälaskenta). Alueiden käytön ja kustannusten seurantaan tarvitaan vertailukelpoista tietoa niin Metsähallituksessa, Metsäntutkimuslaitoksessa kuin varmasti kunnissakin.

Vertailutietoja tarvitsevat myös yhteiskunnalliset rahoittajat, eli ensisijaisesti virkistyspalveluja rahoittavat ministeriöt ja kuntien päättäjät, ohjatakseen voimavarojen kohdentamista vastaamaan väestön ulkoilutarpeita. Käytön määrän ja kävijöiden rahankäyttötietojen pohjalta voidaan myös tehdä laskelmia ja johtopäätöksiä kansallispuiston tai retkeilyalueen aluetaloudellisista vaikutuksista.

Luontokeskukset tai palvelupisteet

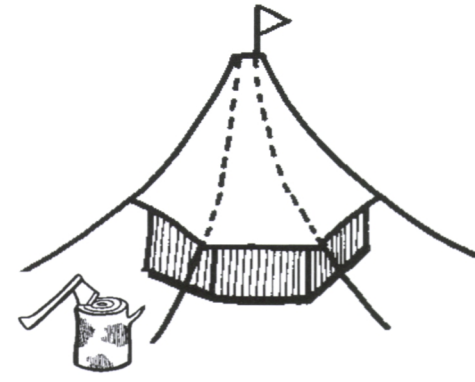
Luonnonsuojelu- tai retkeilyalueella toteutettua kävijätutkimusta voidaan hyödyntää sellaisenaan myös alueella tai sen lähistöllä sijaitsevassa luontokeskuksessa tai palvelupisteessä. Siitä voidaan saada tärkeätä pohjatietoa aukioloaikojen määrittämiseen, näyttelyiden erilaisiin teemoihin ja uusiutumistarpeeseen. Lisäksi kävijätietoa voidaan käyttää hyväksi esitteiden suunnittelussa, kohderyhmien tunnistamisessa ja valitsemisessa sekä luontovalistuksen painopisteiden määrittämisessä.

Luontokeskuksessa tai palvelupisteessä kerätään usein jatkuvaa palautetta kävijöiltä, mutta palaute on luonteeltaan spontaanimpaa ja sattumanvaraisempaa. Jatkuvan palautteen lisäksi voi toisinaan olla mielekästä tehdä systemaattisempi asiakastutkimus, jolloin itse asiassa ollaan kiinnostuneita hyvin samankaltaisista asioista kuin alueilla toteutettavissa kävijätutkimuksissakin. Tällöin näitä tutkimuksia kannattaa yhtenäistää niiltä osin kuin se on mahdollista. Näin tutkimukset tukevat toisiaan ja kerättyä tietoa on mahdollista käyttää moneen tarkoitukseen.

Aluekohtaisten tietojen hyödyntäminen valtakunnan tasolla

Kuntien ja valtion ylläpitämiltä virkistysalueilta olisi tulevaisuudessa mahdollista koota yhteismitallisesti kerättyjä kävijätietoja valtakunnalliseen tietokantaan. Valtakunnallisten tietokantojen avulla laadittuja tilastotietoja voisi olla mahdollista käyttää valtion budjetin kautta rahoitettavien virkistyspalvelujen ja -hankkeiden arviointiin sekä ulkoilupolitiikan tavoitteiden asettelun, päätöksenteon ja toteuttamisen tueksi.

Viime aikoina (etenkin EU-kaudella) on ministeriöihin ja valtion laitoksiin, kuten Metsäntutkimuslaitokseen ja Suomen ympäristökeskukseen, tullut runsaasti eurooppalaisia ja muitakin kansainvälisiä tilastokyselyjä, joissa kysytään koko maata koskevia tilastotietoja luonnon virkistyskäytöstä. Luonnonvarojen kestävän kehityksen seuranta edellyttää jatkuvasti ajan tasalla olevia tilastotietoja, joiden avulla luonnonvarojen käytössä tapahtuvia muutoksia voidaan arvioida. Lisäksi valtakunnalliset kävijätilastot ovat tarpeellista ja hyödyllistä taustatietoja monissa virkistyskäytön tutkimuksissa.



Kirjallisuus

Dales, M., Foley, M. & Macgregor, C. 1993. Visitor monitoring training manual. Scottish Natural Heritage, Edinburgh.125 s.

Elme, A-L. & Vänskä, T. 1999. Luontomatkailukohteen kehittäminen. Case: Linnansaaren kansallispuiston kävijätutkimus 1999. Opinnäytetyö. Mikkelin ammattikorkeakoulu. 76 s. + liitteet.

Erkkonen, J. 1999. Pallas-Ounastunturin kävijätutkimus. Julkaisematon raportti, Metsäntutkimuslaitos, Rovaniemen tutkimus-asema. 23 s. + liitteet.

— 2000. Evon ja Syötteen alueiden kävijätutkimukset 1998. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 115. 44 s. + liitteet.

— & Sievänen, T. 2001. Kävijätutkimuskäsikirja. Metsähallitus luonnonsuojelun keskusyksikkö, PL 94, 01301 Vantaa. (käsikirjoitus)

Ilola, H. & Järviluoma, J. 1998. Levin ja Pallaksen matkailijat kevättalvella, kesällä ja ruska-aikaan 1997. Lapin yliopiston osaamiskeskuksen tiedotteita 3/98. 29 s.

Kajala, L. 2000. Käsivarren erämaa-alueen virkistyskävijät kesäkuusta 1996 toukokuuhun 1997. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A, No 125. 95 s.

Lovén, L. 1999. Kansallispuistojen asiakasseuranta luontomatkailupalvelujen kehittämisessä. Metsätieteen aikakauskirja 1/1999: 106–109.

Mather, A.S. 2000. Rothiemurchus and Glenmore Recreation Survey 1998–99: final report. Scottish Natural Heritage Research, Survey and Monitoring Report No 166.169 s.

Miettinen, A. & Horne, P. 1999. Nuuksion ulkoilualueiden kävijätutkimus 1998. Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisuja 1999:2. 39 s.

Ovaskainen, V., Horne, P. & Sievänen, T. 1999. Evon ja Teijon retkeilyalueiden kävijät ja kävijätyytyväisyys kesäkaudella 1996. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 726. 78 s.

Peura, P. & Inkinen, M. 1994. Lauhanvuoren ja Seitsemisen kansallispuistojen kävijät ja käyttö kesällä 1993. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 30. 51 s.

Rasi, J. 2000. Kävijätutkimus, Aulangon puistometsä. Rovaniemen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. 44 s. + liitteet.

Reunanen, M. 2000. Helvetinjärven ja Liesjärven kansallispuistojen kävijätyytyväisyys kesäkaudella 2000. Metsähallitus (käsikirjoitus).

Sievänen, T. 1992 a. Aulangon ja Ahveniston ulkoilualueiden käyttö ja kävijät. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 415. 70 s. + liitteet.

— 1992 b. Aulangon puistometsän matkailijoiden mielipiteet. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 443. 39 s. + liitteet.

— 1993. Kolin kansallispuiston kävijät. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 465. 56 s.

— (toim.) 1998. LVVI-tutkimus 1997–2000, esitutkimusraportti. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 702. 85 s. + liitteet.

— (toim.) 2000. Luonnon virkistyskäytön laajuus ja arviointi. LVVI-tutkimus, väliraportti. Metsäntutkimuslaitos, moniste 65 s.

Taylor, J. & MacGregor, C. 1999. Cairngorms Mountain Recreation Survey 1997-98. Scottish Natural Heritage Research, Survey and Monitoring Report No 162.197 s.

Ylhäisi, J. & Nironen, M. 1996. Päijänteen kansallispuiston virkistyskäyttö. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 61. 69 s.

5 LUONNON VIRKISTYSKÄYTTÖ-MAHDOLLISUUKSIEN TARJONTATUTKIMUS

5.1 Luonnon virkistystarjontaa koskevat tutkimukset ja tilastot

LEENA KOPPEROINEN
PETRI SHEMEIKKA

5.1.1 Taustaa

Suomessa luonnon virkistyskäyttö on mahdollista lähes kaikkialla jokamiehenoikeuksien nojalla. Jokamiehenoikeudet antavat kaikille kansalaisille oikeuden käyttää maksutta ja ilman erillistä lupaa luontoa siitä riippumatta, kuka on alueen omistaja tai haltija, kunhan muille ihmisille tai ympäristölle ei tuoteta haittaa tai häiriötä. Tästä harvinaisesta oikeudesta huolimatta on nähty tarpeelliseksi järjestää myös erityisiä virkistysalueita ja -palveluita sekä rakentaa ulkoilureittejä. Yksi syy tähän on se, että kaupungistuneet ihmiset osaavat yhä heikommin liikkua luonnossa ja tarvitsevat liikkumiseensa turvallisia rakennettuja reittejä ja virkistyskäyttöä varten varustettuja alueita. Virkistysalueita varaamalla turvataan myös laadukas, terveellinen ja viihtyisä asuinympäristö tiiviimmin rakennetuilla alueilla, joilla jokamiehenoikeuksin käytettävää luontoa ei muutoin juuri ole. Lisäksi järjestetyllä virkistystarjonnalla voidaan ohjata suurien ihmismäärien liikkumista niin, ettei ympäristö kulu ja että arvokkaita luontokohteita suojellaan.

Ennen LVVI-tutkimuksen käynnistymistä ei Suomen luonnon virkistystarjontaa ollut selvitetty valtakunnanlaajuisesti. Erilaisia alueellisia ulkoilukarttoja oli toki tehty, mutta karttojen esittämistä kohteista ei ollut varsinaista digitaalista paikkatietoa eikä tarkempia ominaisuustietoja. Tietyistä virkistyspalveluista, kuten venesatamista tai leirintäalueista, oli koottu tietoa koko maasta, mutta tietoja ei ollut tallennettu yhtenäiseen, päivitettävään paikkatietojärjestelmään. Niinpä tietyn alueen koko virkistyspalvelutarjonnan selvittäminen oli hankalaa. Seutu- ja yleiskaavoihin tehtyjen virkistysaluevarausten perusteellakaan ei virkistystarjontaa voinut selvittää, sillä kaikki kaavavaraukset eivät kerro sitä, ovatko alueet todellisuudessa virkistyskäytössä ja virkistyskäyttöä varten varustettuja. Lisäksi kaavatkin ovat olleet vaikeasti hyödynnettävissä valtakunnanlaajuiseen tutkimukseen; vasta LVVI-tutkimuksen aikana on Suomen ympäristökeskuksessa alettu tehdä seutukaavapaikkatietokantaa koko maasta ja paikkatietokantaa vahvistetuista yleiskaavoista. Jyväskylän yliopistossa sen sijaan oli kehitetty valtakunnallinen liikuntapaikkarekisteri (LIPAS), joka sisälsi osittain tietoa myös luonnon virkistystarjonnasta, kuten ulkoilureiteistä sekä hiihtoja laskettelukeskuksista. LVVI-tarjontatutki-

musta suunniteltaessa havaittiinkin liikuntapaikkarekisteri hyväksi lähtökohdaksi virkistystarjontatiedon keruussa.

5.1.2 Mihin virkistystarjontatietoa tarvitaan?

Ympäristöministeriön yhdeksi tehtäväksi on määritelty luonnon virkistyskäytön turvaaminen kansalaisille kestävällä tavalla. Uusi maankäyttö- ja rakennuslaki vahvistettiin 5.2.1999, ja se astui voimaan 1.1.2000. Lain mukaan niin maakunta-, yleis- kuin asemakaavojen sisältövaatimuksiin kuuluu, että kaavoissa on varattava riittävästi virkistykseen soveltuvia alueita. Maakuntaliittojen ja kuntien on siis tiedettävä, mitä ovat virkistykseen soveltuvat alueet sekä mikä on riittävä määrä tällaisia alueita. Ympäristöministeriön tehtävänä on vahvistaa maakuntakaavat sillä ehdolla, että ne täyttävät laissa kaavalle asetetut sisältövaatimukset. Alueellisen ympäristökeskuksen on puolestaan annettava lausunto, jos rakennuslupaa haetaan alueelle, joka on maakuntakaavassa varattu virkistys- tai suojelualueeksi. Näin ollen sekä paikallisella, seudullisella että valtakunnan tasolla tarvitaan luonnon virkistyskäytöstä tutkimuksellista perustietoa, jollaista LVVI-tutkimuksessa on tuotettu.

Virkistysaluetiedon puute on tullut esille myös useissa tietojärjestelmähankkeissa. 1980-luvulla tuotettu maankäyttö- ja puustotulkinta-aineisto koko maasta todettiin vuonna 1996 vanhentuneeksi, koska sekä kansalliset että kansainväliset tietotarpeet olivat muuttuneet. Päätettiin aloittaa uusi niin kutsuttu Slices-projekti, jossa suunniteltiin maankäyttö- ja peitteisyysaineistojen luokitus- ja tiedonkeruujärjestelmät kokonaan uudestaan. Projektin loppuraportissa todettiin, että taajama-alueiden puistoja ei saatu eroteltua riittävällä tarkkuudella laskennallisesti (Mikkola ym. 1999). Samoin havaittiin, että metsätalouden maan ja muiden alueiden erottelu toisistaan muuttuu sitä epävarmemmaksi, mitä vähemmän alueella on vesiä ja peltoja ja mitä enemmän on rakennettua maata. Kaupunkitaajamissa erottelu on hankalaa niin kauan, kuin tarkkaa tietoa ulkoilualueista ja puistoista ei ole olemassa. Sama tiedon puute virkistysalueista on tullut esille myös Suomen ympäristökeskuksessa toteutettavassa yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmähankkeessa sekä ympäristöministeriön alueidenkäytön tietojärjestelmähankkeessa. Kaikissa hankkeissa on päädytty siihen, että virkistysalueita ei pystytä paikantamaan tai erottelemaan muusta aineistosta. Kuitenkin tätä tietoa olisi tarvittu erilaisten maankäytöllisten analyysien tekemiseen.

Virkistysaluetiedon tarve on tullut esille myös erilaisissa indikaattorihankkeissa. Ympäristöministeriössä pohdittiin vuonna 1995 maankäyttöä koskevia elinympäristöindikaattoreita, joilla mitattaisiin elinympäristön kestävän kehityksen toteutumista. Ehdotuksessa olivat mukana virkistysalueet, jotka oli jaoteltu tonttikohtaisiin oleskelualueisiin sekä korttelikohtaisiin, asuntoaluekohtaisiin ja laajoihin virkistysalueisiin. Virkistysalueiden palvelutasoa ajateltiin kuvattavaksi niiden määrällä (m^2/asukas), etäisyydellä (keskimääräinen etäisyys asunnosta virkistysalueelle) ja laadulla. Esimerkkinä palvelutason kuvaamisesta esitettiin osuus väestöstä, jolla on virkistysalue käytettävissä tietyn etäisyyden sisällä. Lisäksi pidettiin tärkeänä, että virkistysalueilla pitäisi olla sekä asukkaiden käytön että luonnon monimuotoisuuden kannalta tietty vähimmäiskoko ja niiden pitäisi olla jatkuvia. Näitä tavoitteita yhdistäviä indikaattoreita päätettiin selvittää. Sittemmin indikaattoreita on jalostettu elinympäristön seurannan kehittämisprojektissa (ELYSE) edelleen. Projektin loppuraportti ilmestyy ympäristöministeriön alueidenkäytön osaston julkaisuna vuoden 2001 aikana.

Ympäristöministeriön ehdotus rakennetun asuinympäristön indikaattoreiksi pitää myös sisällään indikaattoreita, joiden mittaamisessa tarvitaan tietoa virkistysalueista (Koverola 1998). Tällaisia ovat yhdyskuntarakenteen indikaattoreissa rakentamattoman maa-alan tai vapaa-alan määrä/asukas, viheralueiden osuus kokonaisalasta, maankäyttö käyttömuodoittain ja kaavoituksen toteutumisaste (kaavavaranto) ja lähiympäristön

indikaattoreissa viheralueiden määrä m^2/asukas.

Suomen ympäristökeskuksen asuinympäristön laadunarvioinnin kehittämisprojektissa on virkistys- ja viheralueet valittu yhdeksi asuinalueiden laatua kuvaavaksi paikkatietoindikaattoriksi. Virkistysalueita on myös ehdotettu kansalliseen kestävää kehitystä kuvaavaan indikaattorikokoelmaan.

Suomen kestävän metsätalouden kriteereihin ja indikaattoreihin kuuluu metsien virkistyskäyttöä koskeva määrällinen indikaattori, joka koostuu virkistys- ja ulkoilualueiden määrästä ja virkistyspalveluiden käytöstä (Suomen metsätalouden tila 2000). Tarjontatutkimuksen tuottama tieto mahdollistaa sen, että kestävyyden toteutumista metsätaloudessa voidaan mitata ja seurata myös tämän indikaattorin osalta.

5.1.3 Suomen Ladun SULKA-projekti

Samanaikaisesti LVVI-tutkimuksen kanssa käynnisti Suomen Latu Suomen ulkoilumahdollisuuksien katselmuksen eli ns. SULKA-projektin (1.1.1998–30.6.1999). Projektin päätavoitteena oli ulkoilumahdollisuuksien selvittäminen kaikissa Suomen kunnissa ja kuntakohtaisen kehittämisohjelman laadinta ulkoiluedellytysten parantamiseksi. Tällä ohjelmalla oli tarkoitus edistää ulkoilun tasa-arvoa. Katselmuksessa listattiin paperille yhden päivän kuntakäynnin aikana kunnan virkistys- ja luonnonsuojelualueet, ulkoilureitit, ulkoilukeskukset, muut ulkoilukohteet sekä tiedottaminen ja markkinointi. SULKA-projektissa selvitettiin siis pitkälti samoja asioita kuin LVVI-tarjontatutkimuksessa, mutta paljon pinnallisemmin ja yhteenvedonomaisesti. Olennaisin ero oli se, että SULKA-tietoa ei viety mihinkään tietokantaan, vaan päähuomio kiinnittyi keskustelun virittämiseen kunnan ulkoilumahdollisuuksista.

SULKA-projektin ajoittuminen samaan ajankohtaan LVVI-tarjontatutkimuksen tiedonkeruun kanssa näkyi siten, että monista SULKA-katselmuksen tehneistä kunnista oli vaikeampi saada vastauksia LVVI-tutkimukseen. Joissakin kunnissa kuitenkin ymmärrettiin SULKA-projektin kertaluonteisuus ja todettiin tarve LVVI-aineiston kaltaiselle pitkäaikaiselle seurantatiedolle. Tällaisissa kunnissa SULKA-katselmus oli tehnyt aihepiirin tutuksi vastaajille, jolloin LVVI-kyselyyn vastaaminen tuntui helpommalta.

5.1.4 Luonnon virkistystarjonnan tutkimus muualla maailmassa

Alankomaat

Alankomaiden tiiviisti asutettu maa-ala, 15,6 miljoonaa asukasta 33 900 km^2:n alueella, aiheuttaa melkoisia paineita maankäytölle. Maa-ala on todella arvokasta, eikä niin sanottua joutomaata juuri näy. Mikä ei ole rakennettua, on jonkinlaisessa maatalouskäytössä. Muiden maankäyttömuotojen tavoin virkistyskäytöllekin on osoitettava tarvittava maa-ala sopiviksi katsotuista paikoista. Suomen kaltaista jokamiehenoikeutta kulkea ja oleskella lähes missä tahansa ei ole. Tämä lisää virkistyskäyttöön osoitetun maa-alan ja rakenteiden sekä palvelujen tarvetta.

Alankomaiden Wageningenissa sijaitsevassa DLO-Staring Centrumissa (Dienst Landbouwkundig Onderzoek, Staring Centrum, Instituut voor Onderzoek van het Landelijk Gebied) on 1990-luvun aikana rakennettu ja kehitetty paikkatietokantaa sikäläisen maatalousministeriön tarpeisiin. Kyseinen paikkatietojärjestelmä, BORIS (Basis Openluchtrecreatieinformatiesysteem), sisältää tietoa Alankomaiden virkistykseen käytetyistä alueista ja rakenteista, minkä lisäksi se sisältää muita hyödyllisiksi katsottuja paikkatietokantoja, kuten raja-, kulkuväylä-, vesistö- ja maankäyttöaineistoja.

Paikkatietojärjestelmästä rakennettiin joustava, niin että se sallii uusien tietokantojen ja ominaisuuksien lisäämisen mukaan myöhemmin. Ohjelmana on käytetty ESRI:n ArcView´ta, jonka Avenue-kielellä on helppoa muokata käyttöliittymää tarvittaessa. Järjestelmä luotiin lisäksi sellaiseksi, että tietokantoihin liittyvä metadata, ”tieto tiedon ominaisuuksista”, saatiin helposti näkyviin, jolloin saadaan välttämätöntä tietoa kyseisen

tietokannan soveltuvuudesta tiettyihin tarkoituksiin vaivattomasti joutumatta tutkimaan hankalasti koko aineistoa perinpohjin.

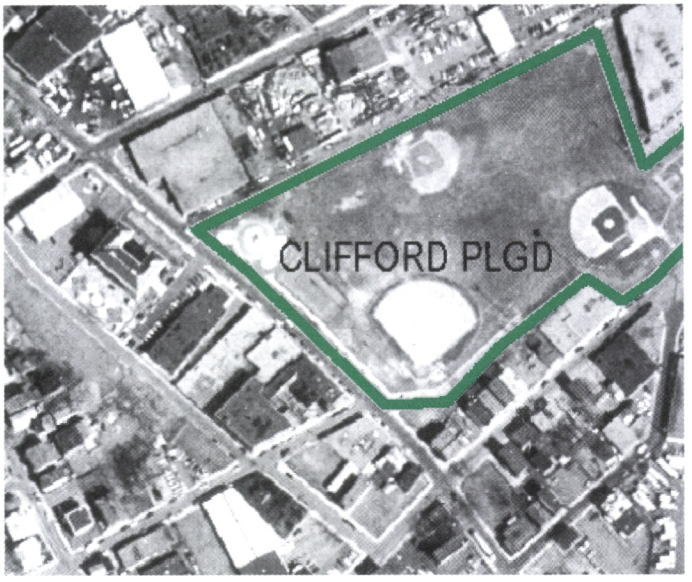
Järjestelmän käyttö on rajoittunut ministeriöön lähinnä ulkopuolelta hankittujen aineistojen käyttöoikeuksien takia, sillä lisenssit sallivat vain ministeriön sisäisen käytön. Käyttäjät ovat enimmäkseen päättäjiä, jotka hyödyntävät järjestelmää tietojen yhdistelemiseen ja esittämiseen. Lisäksi järjestelmän sisältämää virkistystarjontatietoa on käytetty Alankomaiden virkistysmahdollisuuksien laatuluokitteluun ja arviointiin (ks. luku 5.3.4)

Yhdysvallat

Luonnon virkistyskäyttömahdollisuuksien tarjontaa ei todennäköisesti ole valtakunnanlaajuisesti tutkittu missään muualla yhtä pitkään kuin Yhdysvalloissa: ensimmäiset arviot virkistystarjonnan riittävyydestä tehtiin jo 1960-luvun alussa (Douglass 1999). Vuonna 1974 Yhdysvaltojen kongressi laati maan metsävarojen ja muiden alueiden tilan arvioimiseksi lain (RPA = Forest and Rangeland Renewable Resources Planning Act) (Cordell 1999). RPA-arviointiin kuului muun muassa luonnon virkistyskäytön ja erämaiden viimeaikaisen kehityksen, nykyisen tilan ja todennäköisen tulevan kehityksen arviointi. Ensimmäinen arvio julkaistiin jo vuonna 1975 ja seuraava viiden vuoden kuluttua. Tällöin päätettiin arviointeja jatkaa 10 vuoden välein.

Yhdysvaltojen maataloushallinnon alainen USDA Forest Service teki vuoden 1989 arvioinnin selvittämällä ulkoilukertojen kysyntää ja tarjontaa (Cordell ym. 1990). Virkistystarjonnankin tutkimisessa käytettiin siis käyntikertoja käyntikohteiden ja virkistyspalvelujen asemesta, jotta kysynnän ja tarjonnan vertailua varten olisi käytettävissä sama muuttuja. Tutkimuksen viitekehyksenä käytettiin kotitalouden markkinamallia (household market model), joka määrittelee kaksi vaihetta virkistystarjonnan tuotannossa: ensimmäisessä vaiheessa julkiset ja yksityiset virkistystarjonnan omistajat kehittävät ja hoitavat maa-, vesi- ja muita luonnonvaroja tarjotakseen erilaisia virkistysympäristöjä ja -mahdollisuuksia yleiseen käyttöön ja toisessa vaiheessa kotitaloudet yhdistävät tarjotut virkistysympäristöt ja -mahdollisuudet oman tietämyksensä, taitojensa, kykyjensä, varusteidensa, matkojensa ja teknologiansa kanssa tuottaakseen virkistyskokemuksia tai virkistyskäyntejä (Cordell ym. 1990). Mallin pohjaksi tarvittiin tietoa virkistykseen sopivista luonnonvaroista ja virkistyspalveluista eli virkistysmahdollisuuksista, jotka jaettiin kolmeen tyyppiin: maahan perustuvat, veteen perustuvat sekä lumeen ja jäähän perustuvat mahdollisuudet. Mallilla tuotettiin koko maan kattavia tilastokarttoja, joiden avulla analysoitiin sitä, miten hyvin erilaisia virkistysmahdollisuuksia oli saatavilla eri puolilla Yhdysvaltoja. Muina virkistysmahdollisuuksiin vaikuttavina tekijöinä tarkasteltiin saavutettavuutta, tiedonsaantia, virkistykseen käytettyjä julkisia varoja sekä yksityisiä palveluja.

Yhdysvaltojen uusin virkistystarjonnan arviointi, joka julkistettiin vuonna 1999, perustuu enemmän asiantuntijoiden tekemään laadulliseen arviointiin kuin kvantitatiiviseen tutkimukseen, jollainen vuoden 1989 arviointi oli (Cordell 1999). Nyt selvitettiin kaikki liittovaltion, osavaltioiden, paikallishallinnon, yksityisten maanomistajien sekä yritysten tuottamat virkistysmahdollisuudet. Päähuomio oli luonnonvaroihin perustuvissa virkistysmahdollisuuksissa, mutta jonkin verran tutkittiin myös ulkoliikuntapaikkoja. Avainkäsitteenä arvioinnissa on käytetty saatavuutta, sillä kaikki maa- ja vesivaroihin tai lumeen ja jäähän perustuvat virkistysmahdollisuudet eivät ole saatavilla eli käytettävissä muun muassa maanomistuskysymysten takia. Yhdysvalloissa ei voi liikkua luonnossa jokamiehenoikeuksien nojalla. Niitä virkistysmahdollisuuksia, jotka eivät ole saatavilla, ei ole otettu arviointiin mukaan. Tutkimuksessa pyrittiin kuvaamaan virkistysmahdollisuudet sellaisina, kuin ne olivat olemassa tutkimuksen aikaan, sekä selvittämään ja kuvaamaan suuntauksia näiden pinta-alassa, määrässä ja sijainnissa.



Kuva 5.1-1. Esimerkki Bostonin (Massachusetts, Yhdysvallat) alueen virkistysalueista laaditusta paikkatietoaineistosta. Massachusettsin osavaltion alueelta on kerätty koko osavaltion kattavia paikkatietoaineistoja ja ilmakuvia (jopa 1 metrin resoluutiolla) Internet-palvelimelle, missä ne ovat kenen tahansa käytettävissä. (Commonwealth of Massachusetts, 2001).

Figure 5.1-1. An example of a GIS database of recreation areas and aerial photos in Boston, Massachusetts, U.S.A. Various GIS-databases and aerial photos (resolution up to 1 meter) covering the whole state of Massachusetts have been made available to the public on an Internet server (Commonwealth of Massachusetts, 2001).

Virkistysmahdollisuuksista on rakennettu niin kutsuttu NORSIS-tietokanta (NORSIS = National Outdoor Recreation Supply Information System) (Betz 1997). NORSIS sisältää yli 400 erillistä virkistysmahdollisuuksien mittaria. Näistä valittiin uusimmassa arvioinnissa 50 muuttujaa, joiden perusteella identifioitiin 14 erityyppistä virkistysmahdollisuusyhdistelmää (Betz ym. 1999). Nämä muodostavat virkistystarjontaindeksin (outdoor recreation supply index), jonka avulla virkistysmahdollisuuksien saatavuutta voidaan arvioida ja vertailla eri ajankohtina ja eri alueiden välillä. Indeksin perusteella tuotettiin mm. piirikunnittaisia tilastokarttoja. RPA-arviointien yhteydessä ei ole tuotettu varsinaista paikkatietoa Yhdysvaltojen virkistystarjonnasta. Joissakin osavaltioissa on kokeiltu tarjontatiedon keräämistä paikkatietona, mutta liittovaltiotasolla asiaa ei ole edes yritetty paljolti liittovaltion valtavan koon takia.

Esimerkkinä osavaltiosta, jossa on kerätty paikkatietoa virkistystarjonnasta, käy Massachusetts, jossa on laadittu koko osavaltion alueelta paikkatietoaineistoja muun muassa virkistysalueista, jopa taajamien lähipuistojen tarkkuudella. Yhdysvallat onkin edelläkävijä paikkatietojen hyödyntämisessä: olemassa olevat ajantasaiset aineistot esimerkiksi kiinteistöistä ovat antaneet mahdollisuuden käyttää kiinteistöraja-aineistoja julkisessa käytössä olevia virkistysalueita kuvaavien paikkatietoaineistojen laadintaan. Omalta osaltaan myös Pohjoismaiden kaltaisen jokamiehenoikeuden puuttuminen on lisännyt tarvetta tällaisen tiedon tarkkaan tallentamiseen.

Myös paikkatietojen käytössä on huomattavia kulttuurisia eroja Yhdysvaltojen ja Suomen välillä. Kun meillä laaditaan kalliita paikkatietoaineistoja harvojen käyttöön, on Yhdysvalloissa vallalla käytäntö, että julkisilla varoilla laaditut paikkatietoaineistot on myös saatettava vapaasti julkiseen käyttöön. Kuvan 5.1-1 virkistysalueaineistojen ja resoluutioltaan 1 metrin tarkkuudella laadittujen ilmakuvien kaltaisia aineistoja on vapaasti saatavissa Massachusettsin osavaltion palvelimella Internetin välityksellä kattavasti koko osavaltion alueelta (Commonwealth of Massachusetts 2001). Tällainen paikkatietoaineistojen levittäminen lisää niistä saatavaa hyötyä sekä suoraan käytön lisääntymisenä että välillisesti laatuvaatimusten kasvamisen kautta.

Tanska

Myös Tanskassa on oltu kiinnostuneita GIS-menetelmien hyödyntämisestä luonnon virkistyskäyttötutkimuksessa. Tanskan ympäristö- ja energiaministeriön alainen metsä- ja maisematutkimusinstituutti on rakentanut maankäyttöön liittyviä paikkatietoaineistoja mukaan lukien luonnon virkistyskäyttö. Merkittävänä erona Suomeen on se, että kun Suomessa yritetään selvittää virkistyskäyttöön soveltuvia alueita (etenkin metsäalueita), niin Tanskassa selvitetään sitä, missä on tarvetta virkistysmetsille. Kun tarve saadaan selvitettyä, yritetään tällaisille alueille palauttaa metsää ja muodostaa siitä virkistysaluetta.



Kirjallisuus

Betz, C.J. 1997. NORSIS 1997 – National Oudoor Recreation Supply Information System. Codebook and Documentation. USDA Forest Service, Athens, Georgia. 59 p.

— , English, D.B.K. & Cordell, H.K. 1999. Outdoor Recreation Resources. Julkaisussa: Cordell, H.K., Betz, C.J., Bowker, J.M., English, D.B.K., Mou, S.H., Bergstrom, J.C., Teasley, R.J., Tarrant, M.A. & Loomis, J. (eds.) 1999. Outdoor Recreation in American Life: a National Assessment of Demand and Supply Trends. Sagamore Publishing, Champaign, Illinois. P. 39–182.

Commonwealth of Massachusetts 2001. (Päivitetty 15.02.2001 / viitattu 16.02.2001) <http://www.state.ma.us/>

Cordell, H.K., Bergstrom, J.C., Hartmann, L.A. & English, D.B.K. 1990. An Analysis of the Outdoor Recreation and Wilderness Situation in the United States: 1989–2040. A Technical Document Supporting the 1989 RPA Assessment. General Technical Report RM-189. USDA Forest Service, Fort Collins, Colorado. 112 p.

— 1999. Framework for the Assessment. Julkaisussa: Cordell, H.K., Betz, C.J., Bowker, J.M., English, D.B.K., Mou, S.H., Bergstrom, J.C., Teasley, R.J., Tarrant, M.A. & Loomis, J. (eds.) Outdoor Recreation in American Life: a National Assessment of Demand and Supply Trends. Sagamore Publishing, Champaign, Illinois. P. 31–38.

Douglass, R.W. 1999. History of Outdoor Recreation and Nature-Based Tourism in the United States. Julkaisussa: Cordell, H.K., Betz, C.J., Bowker, J.M., English, D.B.K., Mou, S.H., Bergstrom, J.C., Teasley, R.J., Tarrant, M.A. & Loomis, J. (eds.). Outdoor Recreation in American Life: a National Assessment of Demand and Supply Trends. Sagamore Publishing, Champaign, Illinois. P. 15–24.

Koverola, H. 1998. Rakennetun ympäristön indikaattorit yleiskaavoituksessa. Kokeilu Kouvolan seudulla. Suomen ympäristö 229. Ympäristöministeriö, Helsinki. 67 s.

Mikkola, A., Jaakkola, O. & Sucksdorff, Y. 1999. Valtakunnallisten maankäyttö-, peitteisyys- ja maaperäaineistojen muodostaminen. Suomen ympäristö 342. Ympäristöministeriö, Helsinki. 86 s.

Suomen metsätalouden tila 2000. Kestävän metsätalouden kriteerit ja indikaattorit. 2000. Kestävän metsätalouden kriteerien ja indikaattorien edelleen kehittämistä ohjaavan työryhmän loppuraportti. MMM:n julkaisuja 5/2000. Maa- ja metsätalousministeriö, Helsinki. 104 s.

5.2 LVVI-tarjontatutkimuksen toteutus

LEENA KOPPEROINEN
PETRI SHEMEIKKA

5.2.1 Tutkimuksen tavoitteet

Luonnon virkistyskäyttömahdollisuudet eli virkistystarjonta saadaan selville, kun tunnetaan maan virkistysalueet, ulkoilureitit ja virkistyspalvelut. Suomen ensimmäisen valtakunnanlaajuisen virkistysmahdollisuuksien inventoinnin eli LVVI-tarjontatutkimuksen tavoitteena on ollut luoda koko maan kattava, jatkuvasti ylläpidettävä tietojärjestelmä luonnon virkistystarjonnasta. Koko virkistystarjonnasta on kerätty sekä sijainti- että ominaisuustieto. Sijaintitieto on tallennettu tutkimuksen yhteydessä rakennettuun sijaintitietokantaan Suomen ympäristökeskuksessa ja ominaisuustieto Suomalaisen liikunnan tietopankkiin Jyväskylän yliopistossa. Sijainti- ja ominaisuustietokannat yhdessä muodostavat valtakunnallisen luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmän.

Luonnon virkistystarjontatietoa tarvitaan tutkittaessa virkistystarjonnan määrällistä ja laadullista riittävyyttä valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti. Toisin sanoen koko virkistysaluejärjestelmää voidaan arvioida tarjontatiedon perusteella. Luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmää käytetään lisäksi virkistysalueiden ja ulkoilureittien laatuluokitukseen sekä muun muassa luonnonsuojelualueiden kestävää virkistys- ja matkailukäyttöä ja virkistysmahdollisuuksien korvattavuutta (virkistyspaineiden jakaminen ja käytön ohjaus) koskeviin tutkimuksiin. Tutkimustiedon avulla voidaan selvittää sitä, onko luonnon virkistyskäyttö Suomessa kestävällä pohjalla vai pitäisikö sitä ohjata tietyille alueille ja toisilta alueilta pois.

5.2.2 Tutkimuksessa käytetyt muuttujat: virkistysalueet, ulkoilureitit ja virkistyspalvelut

Jokamiehenoikeuksista huolimatta on luonnon virkistyskäyttöä pyritty ohjaamaan virkistysalueille, jotka varustetaan erilaisin palvelurakentein tai reitein. *Virkistysalueita* ovat erityisesti virkistystä varten varatut alueet sekä alueet, joilla luonnonsuojelu on keskeisin käyttömuoto, mutta joissa liikkuminen ja oleskelu on sallittua tietyin edellytyksin. Lisäksi virkistysalueina toimivat usein maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla on virkistyskäyttöarvoa. Virkistysalueita on luokiteltu esimerkiksi kaavoitusta sekä viheralueiden rakentamista ja hoitoa varten (Virkistysaluekomitean mietintö 1973 sekä ympäristöministeriön tuottamat Viheralueiden käsitteistöt 1992 ja Taajaman viheralueet: käyttö- ja hoitoluokitus 1992).

Pääasiassa kuntien vastuulla olevat virkistysalueet jaetaan lähipuistoihin, ulkoilupuistoihin, ulkoilualueisiin, retkeilyalueisiin ja monikäyttöalueisiin. Muita virkistykseen käytettäviä alueita, joista LVVI-tutkimuksessa kerättiin tietoa, ovat matkailupalvelualueet ja luonnonsuojelualueet sekä valtion – käytännössä Metsähallituksen ja Metsäntutkimuslaitoksen – vastuulla olevat kansallispuistot, valtion retkeilyalueet, erämaa-alueet ja virkistysmetsät (taulukko 5.2-1).

Ulkoilureitti on kartalle ja useimmiten myös maastoon merkitty reitti, joka tarjoaa pysyvästi käyttökelpoisen ja esteettömän kulkureitin sekä mielenkiintoisen ja viihtyisän ulkoiluympäristön. Ulkoilureitit on jaoteltu Karjalaisen ja Verheen (1995) mukaan pääperiaatteessa neljään eri ryhmään: eräretkeilyreitit, retkeilyreitit, luontoreitit ja lähireitit. Tarjontatutkimuksessa käytettiin yksityiskohtaisempaa jaottelua, jonka mukaan kerättiin tietoa erilaisia toimintoja palvelevista reiteistä (taulukko 5.2-1).

Virkistyspalvelu on joko yhteiskunnan tai yksityisen yrittäjän tarjoama palvelu, joka tyydyttää ihmisten virkistäytymistarpeita. Erilaisia luontoon perustuvia virkistyspalveluita on hyvin laaja kirjo, josta tarjontatutki-

muksessa selvitettiin tässä vaiheessa kuutta eri palvelutyyppiä (taulukko 5.2-1). Muiden organisaatioiden ylläpitämien virkistyspalvelurekistereiden tietoja pyritään myöhemmin linkittämään luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmään.

Virkistysaluejärjestelmällä tarkoitetaan virkistysalueiden, ulkoilureittien ja erilaisten vihervyöhykkeiden muodostamaa kokonaisuutta (Pouta ja Heikkilä 1998:11). Toimiva virkistysaluejärjestelmä mahdollistaa ulkoilun, liikunnan, luonnon kokemisen ja liikkumisen alueen sisällä ilman autoa tai julkisia kulkuvälineitä.

5.2.3 Virkistysmahdollisuuksien tarjoajat

Luonnon virkistystarjontaa koskevan tiedon keräämisessä ovat kunnat tärkeässä asemassa, sillä niiden vastuulla on virkistyspalveluiden tuottaminen kansalaisille. Kunnat toimivat myös yhteistyössä virkistysmahdollisuuksien järjestämiseksi kuntalaisille: maassamme on neljä kuntien perustamaa virkistysalueyhdistystä (Uudenmaan, Hämeen, Päijänteen ja Saimaan virkistysalueyhdistykset), yksi säätiö (Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiö) sekä yksi osakeyhtiö (Vapaa-ajankeskus Parra Oy). Virkistysalueiden seudullisesta suunnittelusta vastaavat maakuntien liitot, jotka ovat kuntien maakunnallisia yhteistyö- ja edunvalvontajärjestöjä.

Valtion maiden ja luonnonsuojelualueiden virkistyskäytöstä on pääasiallisessa vastuussa Metsähallitus. Metsähallituksen virkistyspalveluja hallinnoidaan luontopalvelualueittain, joita on kuusi: Ylä-Lappi, Perä-Pohjola, Pohjanmaa–Kainuu, Länsi-Suomi, Itä-Suomi ja Etelä-Suomi. Lisäksi Metsäntut-

Taulukko 5.2-1. LVVI-tarjontatutkimuksen kohteina olleet virkistysalue-, ulkoilureitti- ja virkistyspalvelutyypit.
Table 5.2-1. The types of recreation areas, trails, and recreation services that were studied in the LVVI assessment.

Virkistysalueet *Recreation areas*	**Ulkoilureitit** *Trails*	**Virkistyspalvelut** *Recreation services*
1. lähipuistot (k) *local parks (m)*	1. kävely (lähireitti) *walking*	1. maastohiihtokeskus *cross-country skiing centre*
2. ulkoilupuistot (k) *outdoor recreation parks (m)*	2. pyöräily (lähireitti) *bicycling*	2. rinnehiihtokeskus *downhill skiing centre*
3. ulkoilualueet (k) *outdoor recreation areas (m)*	3. luontopolku *nature study*	3. kalastusalue/-paikka *fishing ground or spot*
4. retkeilyalueet (k) *hiking areas (m)*	4. retkeily *hiking/day trips*	4. veneilyn tukikohta (pienvenesatama, retkisatama) *boat harbour*
5. matkailupalvelujen alueet (k) *tourism areas (m)*	5. eräretkeily *hiking/overnight*	5. uimaranta/-paikka *beach*
6. luonnonsuojelualueet (k, v) *nature conservation areas (m, s)*	6. hiihto (luistelu- ja perinteinen tyyli) *cross-country skiing (so-called skating and traditional style)*	6. retkeilykeskus *hiking centre*
7. monikäyttöalueet (k) *multiple-use areas (m)*	7. hiihto (vain perinteinen tyyli) *cross-country skiing (only traditional style)*	
8. kansallispuistot (v) *national parks (s)*	8. ratsastus *horseback riding*	
9. erämaa-alueet (v) *wilderness areas (s)*	9. maastopyöräily *mountainbiking*	
10. valtion retkeilyalueet (v) *state land hiking areas (s)*	10. melonta *canoeing*	
11. virkistysmetsät (v) *outdoor recreation forests (s)*	11. vesiretkeily (soutu ja melonta) *boating*	
(k = kunnan tai joissakin tapauksissa yksityisomistuksessa, v = valtio) *(m = municipal or in some cases private land, s = state land)*	12. moottorikelkkailu *snowmobiling*	
	13. pyörätuolireitti *wheelchair trail*	

kimuslaitoksella on hallinnassaan valtion maista tiettyjä tutkimusmetsiä ja kansallispuistoja, joiden merkitys virkistysalueina on suuri. Pinta-alaltaan merkittävimmät valtion virkistysalueet ovat sijoittuneet Pohjois-Suomeen, etelässä taas on pienempiä mutta merkitykseltään tärkeitä virkistysalueita.

Joissakin tapauksissa virkistysalue, ulkoilureitti tai virkistyspalvelu voi olla myös yksityisomistuksessa. Tällaisia ovat esimerkiksi yksityinen arboretum tai luonnonsuojelualue, matkailupalvelualue, maaseutumatkailuyrittäjän oma luontopolku tai kalastuspaikka.

5.2.4 Virkistystarjonnan tiedonkeruumenetelmät

LVVI-tarjontakyselyn sisältö suunniteltiin tarjontatyöryhmässä, jossa olivat mukana edustajat Metsäntutkimuslaitoksesta, Metsähallituksesta, Suomen Kuntaliitosta, Joensuun yliopistosta, Suomen ympäristökeskuksesta, Jyväskylän yliopistosta, Metsäkeskus Tapiosta sekä maa- ja metsätalousministeriöstä.

Valtakunnanlaajuisen virkistystarjontatiedon keräämisen toteutti Suomen ympäristökeskus kyselyllä kaikkiin Suomen 452 kuntaan ja kuntien yhteistyöelimille sekä valtion virkistysalueiden hallinnoijille eli Metsäntutkimuslaitokselle ja Metsähallitukseen. Metsähallituksen virkistystarjonnan ominaisuustietoja kerättiin luontopalvelualueittain ja Metsäntutkimuslaitoksen tietoja tutkimusmetsittäin. Myös yksityisten omistajien virkistyspalvelutietoja kysyttiin kunnista.

LVVI-tarjontatutkimuksessa käytettiin kirjallista kyselyä, joka sisälsi lomakkeet ominaisuustiedon saamiseksi virkistysalueista, ulkoilureiteistä sekä virkistyspalveluista (taulukko 5.2-2) ja ohjeet virkistystarjonnan sijaintitiedon toimittamiseksi peruskarttatasoisesti (1:20 000). Lisäksi kyselykirjeen mukaan tulostettiin kunkin kunnan jo olemassa olevat Jyväskylän yliopiston liikuntapaikkatietojärjestelmän tiedot ulkoilureiteistä ja virkistyspalveluista LVVI-kyselylo-

Taulukko 5.2-2. Tutkimuslomakkeiden sisältö pääkohdittain.
Table 5.2-2. The main points of the LVVI survey questionnaires.

Virkistysalueet *Recreation areas*	**Ulkoilureitit** *Trails*	**Virkistyspalvelut** *Recreation services*
Perustiedot *Basic facts* • nimi / *name* • sijainti / *location* • alueen kaava / *land use plan* • omistaja / *owner* • perustaminen / *establishment* • ylläpito / *maintenance*	**Perustiedot** *Basic facts* • nimi / *name* • toiminnot, jota reitti palvelee / *activity that the trail serves for* • sijainti / *location* • omistaja / *owner* • perustaminen / *establishment* • ylläpito / *maintenance*	**Perustiedot** *Basic facts* • nimi / *name* • sijainti / *location* • omistaja / *owner* • perustaminen / *establishment* • ylläpito / *maintenance*
Alueen palvelut *Facilities*	**Reitin laatutiedot** *Quality of the trail*	**Käyttötiedot** *Usage information*
Reitistöt ja saavutettavuus *Trails and accessibility*	**Reitin palvelut** *Facilities along the trail*	**Yksityiskohtaisia tietoja kunkin palvelutyypin mukaan** *More detailed facts according to the type of the service*
Alueen vetovoimatekijät *Attractive features of the area* • luonto / *natural* • kulttuuri / *cultural* • historia / *historical*	**Käyttötiedot** *Usage information*	
Käyttötiedot *Usage information*		

Taulukko 5.2-3. Kuntien vastausaktiivisuus ja vastanneiden kuntien valtakunnallinen kattavuus maakunnittain.
Table 5.2-3. The response rate for municipalities in each province and the proportion of responding municipalities of all Finnish municipalities.

Maakunta (vastanneita kuntia kpl / kuntia kaikkiaan kpl) *Province (responding municipalities / municipalities total)*	**Vastanneita maakunnittain, %** *Responses by provinces, %*	**Maakunnan vastanneiden osuus koko maan vastanneista kunnista, %** *Proportion of the responding municipalities by province of all responded municipalities, %*	**Maakunnan vastanneiden osuus koko maan kunnista, %** *Proportion of the responding municipalities by province of all municipalities, %*
Etelä-Karjala (7/14)	50,0	3,2	1,5
Etelä-Pohjanmaa (18/27)	66,7	8,1	4,0
Etelä-Savo (12/25)	48,0	5,4	2,7
Häme (10/17)	58,8	4,5	2,2
Itä-Uusimaa (3/9)	33,3	1,4	0,7
Kainuu (5/10)	50,0	2,3	1,1
Keski-Pohjanmaa (4/12)	33,3	1,8	0,9
Keski-Suomi (30/30)	100,0	13,5	6,6
Kymenlaakso (9/13)	69,2	4,1	2,0
Lappi (13/22)	59,1	5,9	2,9
Pirkanmaa (30/34)	88,2	13,5	6,6
Pohjanmaa (8/18)	44,4	3,6	1,8
Pohjois-Karjala (7/19)	36,8	3,2	1,5
Pohjois-Pohjanmaa (13/42)	31,0	5,9	2,9
Päijät-Häme (3/11)	27,3	1,4	0,7
Satakunta (15/28)	53,6	6,8	3,3
Savo (10/24)	41,7	4,5	2,2
Uusimaa (6/25)	24,0	2,7	1,3
Varsinais-Suomi (16/56)	28,6	7,2	3,5
Åland (3/16)	18,8	1,4	0,7
Koko maa (222/452)	49,1	100,0	49,1

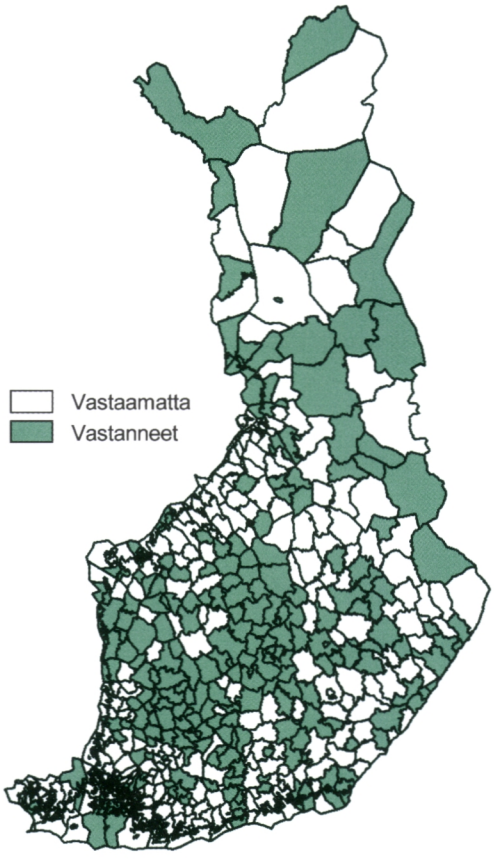
makemuodossa. Nämä esitäytetyt lomakkeet oli tarkoitettu helpottamaan kuntien työtä.

Jotta kyselykirjeet menisivät oikeille henkilöille, Suomen ympäristökeskuksesta soitettiin kaikkiin Suomen kuntiin ja selvitettiin kunnan virkistysasioista vastaavien henkilöiden yhteystiedot. Kaikista henkilöistä kirjattiin ylös toimi ja toimiala, puhelinnumero, osoite ja sähköpostiosoite, jotka tallennettiin Suomen ympäristökeskuksessa tehtyyn Access-tietokantaan. Tietokantaan on tallennettu myös tieto siitä, onko kyselyyn vastattu. Tietokantaa voidaan laajentaa tarvittaessa lisätiedoilla.

LVVI-tutkimus käynnistyi vuonna 1997 esitutkimuksella (Heikkilä ja Hänninen 1998), jolloin tarjontatutkimuksessa lähetettiin kysely viiteen varsinaiseen esitutkimuskuntaan (Enontekiö, Hämeenlinna, Kuhmo, Polvijärvi ja Turku) sekä 13 tutkimuksesta kiinnostuneeseen kuntaan Pirkanmaalla, kaikille kuntien virkistysasioiden yhteistyöelimille sekä Metsähallitukselle ja Metsäntutkimuslaitokselle. Varsinainen tutkimus toteutettiin vuosina 1998–2000. Vuonna 1998 kysely lähti Lapin läänin ja Keski-Suomen maakunnan kunnille sekä Lieksaan ja Vaasaan (yhteensä 51 kuntaa). Loput suomenkieliset kunnat saivat kyselyn vuonna 1999 ja ruotsinkieliset kunnat Ahvenanmaa mukaan lukien alkuvuodesta 2000.

5.2.5 Tiedonkeruun toteuttaminen ja tilanne

Esitutkimusvuonna saatiin kunnista hyvin vastauksia. Kun lasketaan mukaan myös Pirkanmaan vapaaehtoiset kunnat, vain viisi kuntaa jätti vastaamatta kyselyyn eli vastausprosentti oli 72 %. Varsinaisista viidestä esitutkimuskunnasta vain Polvijärven vastaukset jäivät saamatta. Saadun palautteen perusteella kyselylomakkeita muokattiin selkeämmiksi ja niihin lisättiin tärkeäksi koettu kysymys virkistysalueiden kaupallisista luontomatkailupalveluista. Esitutkimusvuoden jälkeen kuntien vastausaktiivisuus laski huomattavasti.



Kuva 5.2-1. LVVI-tarjontatutkimuksen kyselyyn vastanneet kunnat.
Figure 5.2-1. The Finnish municipalities that returned completed LVVI survey questionnaires.

Lapissa, Keski-Suomessa, Pirkanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla järjestettiin kunnille luonnon virkistyskäyttöaiheinen seminaari, jossa käsiteltiin LVVI-tarjontatutkimusta ja saatiin kuntien edustajilta palautetta kyselystä. Lapissa tietojenkeruussa on saatu apua Lapin ympäristökeskukselta. Keski-Suomessa on Jyväskylän yliopisto pitänyt yhteyttä kuntiin ja toteuttanut tehokarhuamisen puhelimitse. Pirkanmaan tietojen keruussa on tehty yhteistyötä Pirkanmaan liiton kanssa. Myöhemmin tässä maakunnassa oli apuna Tampereen yliopiston korkeakouluharjoittelija, joka otti yhteyttä kaikkiin maakunnan kuntiin ja tarvittaessa kävi myös paikan päällä opastamassa kunnan virkamiehiä kyselyyn vastaamisessa. Pohjois-Karjalan tehokarhuamisessa oli samoin apuna Tampereen yliopiston korkeakouluharjoittelija. Erittäin hedelmällistä ja kiinteää yhteistyötä tehtiin Länsi-Suomen Allianssin (WFA) kanssa, jolloin Länsi-Suomen ympäristökeskuksessa digitoitiin Allianssissa mukana olevien viiden maakunnan alueen (Pirkanmaa, Keski-Suomi, Satakunta, Etelä-Pohjanmaa ja ruotsinkielinen Pohjanmaa) reittitietoja virkistystarjonnan tietojärjestelmään. Taulukossa 5.2-3 on vertailtu eri maakuntien vastausaktiivisuutta.

Vuoden 2000 lopussa oli vastanneiden osuus 49,1 % kunnista (kuva 5.2-1). Suomenkielisten kuntien vastausprosentti oli 51,8 %;

Taulukko 5.2-4. Vastanneet kunnat luokiteltuna asukasluvun mukaan.
Table 5.2-4. The responding municipalities according to population.

Kunnan koko (asukasta) *Size of municipality (inhabitants)*	**Luokan kuntien lukumäärä** *Number of municipalities in class*	**Luokan vastanneiden kuntien lukumäärä** *Number of responded municipalities in class*	**Vastanneita kuntia luokassa, %** *Responded municipalities in class, %*	**Luokan vastanneiden kuntien osuus kaikista vastanneista, %** *Proportion of responded municipalities in class of all respondents, %*	**Luokan väestöstä vastanneissa kunnissa, %** *Proportion of the total population in responded municipalities, %*	**Koko maan väestöstä luokassa, %** *Proportion of the population of the whole country by class, %*
< 4 000	190	91	47,9	41,0	48,9	8,5
4 000–9 999	153	76	49,7	34,2	49,8	19,6
10 000–24 999	73	36	49,3	16,2	50,0	21,7
25 000—99 999	30	15	50,0	6,8	51,6	24,8
≥ 100 000	6	4	66,7	1,8	77,8	25,4
Koko maa *Whole country*	452	222	49,1	100,0	57,4	100,0

ruotsinkielisistä vain 23,3 % oli vastannut vuoden 2000 loppuun mennessä. Ruotsinkielisten kuntien heikkoon vastaamiseen on varmasti osaltaan syynä kyselyjen myöhäisempi lähettämisajankohta. Kaupunkimaisista kunnista 53,3 % ja maaseutumaisista kunnista 47,8 % oli vastannut. Kunnan koon mukaan (väkiluku) vastauksia kertyi vuoden 2000 loppuun mennessä taulukon 5.2-4 mukaisesti.

Kunnilta saadut virkistysmahdollisuuksien ominaisuustiedot on tallennettu luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmään sitä mukaa, kuin ne on toimitettu Jyväskylän yliopistoon Suomen ympäristökeskuksesta. Sijaintitiedoista on digitoitu kaikki virkistysalueet. Ulkoilureitit ja virkistyspalvelut on digitoitu kattavimmin Pirkanmaan maakunnasta, joka on valittu tapaustutkimusalueeksi. Tapaustutkimuksen vuoksi Pirkanmaalta saadut tiedot on myös tarkistettu välittömästi ja kuntiin on otettu heti yhteyttä, jos tiedoissa on ollut puutteita tai ne on toimitettu jollakin tapaa virheellisesti.

Virkistysalueyhdistyksiltä, -säätiöltä ja -osakeyhtiöltä Hämettä ja Saimaata lukuun ottamatta on saatu täytetyt ominaisuustietolomakkeet näiden virkistysalueista, ja tiedot on tallennettu luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmään. Virkistysalueiden rajat on myös digitoitu lukuun ottamatta Hämeen virkistysalueyhdistystä, joka ei toimittanut sijaintitietoa.

Metsähallituksen virkistystarjonnasta on saatu täytetyt lomakkeet ainoastaan Länsi-Suomen luontopalvelualueen virkistysalueista. Metsäntutkimuslaitoksen hallinnoimilta tutkimusmetsien alueilta ei saatu vastauksia. Valtion maiden luonnonsuojelualueiden samoin kuin yksityisten suojelualueiden rajaukset löytyvät valmiina ympäristöhallinnon luonnonsuojelualuetietojärjestelmästä; näistä on poimittu sijaintitietokantaan esimerkiksi kansallispuistot sekä luonnonpuistoja ja luonnonsuojelualueita, joilla on virkistystarjontaa palvelevia rakenteita tai palveluita. Näihin kuuluu tiettyjen luontotyyppien, esimerkiksi lehtojen ja vanhojen metsien suojelemiseksi perustettuja alueita. Osa näistä sijaintitiedoista on saatu Metsähallituksen ja ympäristöhallinnon välisten paikkatietojen vaihdon kautta, osa taas on digitoitu käyttäen apuna Metsähallituksen, Suomen Ladun ja Suomen Matkailuliiton julkaisemaa Suomen retkeilyopasta (Rautio 1999) sekä Maanmittauslaitoksen kiinteistöraja-aineistoja. Valtion retkeilyalueet ja erämaa-alueet on digitoitu luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmään. Muiden Metsähallituksen virkistysalueiden paikkatietojen siirto Suomen ympäristökeskukseen on pitkään ollut suunnitteilla osana laajempaa paikkatietoyhteistyötä.

Pohjois-Savon ympäristökeskuksessa on omatoimisesti digitoitu maakunnan ulkoilureittitietoja ja Kainuun ympäristökeskuksessa moottorikelkkauria ja ulkoilureittejä. Näin tuotettu tieto on tarkistuksen jälkeen suoraan liitettävissä luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmään, koska alueelliset ympäristökeskukset ovat osa ympäristöhallintoa ja sen yhteistä tietoverkkoa. Reittien digitointi soveltuisikin erinomaisesti tehtäväksi alueellisissa ympäristökeskuksissa muissakin maakunnissa.

Muiden kuin valtion maiden virkistykseen käytettyjen suojelualueiden ominaisuustiedot aiotaan kerätä myöhemmässä vaiheessa keskitetysti, sikäli kuin niitä ei ole saatu kunnilta pääasiallisen tiedonkeruun yhteydessä. Myös kyselyn ulkopuolelle jätetyt virkistyspalvelut, joista ylläpidetään rekisteriä jossakin muualla, pyritään linkittämään luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmään myöhemmin. Tällainen rekisteri on esimerkiksi leirintäaluerekisteri.

Järjestelmässä on sijaintitietoja on 353 virkistysalueesta (yhteensä noin 1 250 erillistä polygonia, hieman yli 3 miljoonaa hehtaaria) ja 135 virkistyspalvelusta; ulkoilureittien sijaintitietoja on 5 094 km. Ominaisuus- ja sijaintitietokannat eivät täysin vastaa toisiaan. Jotta virkistystarjonnan tietojärjestelmään vietyjä tietoja pystyttäisiin käyttämään täysipainoisesti hyödyksi, on ensiarvoisen tärkeää täydentää sekä sijainti- että ominaisuustietoja siten, että jo olemassa oleville kohteille löytyy sekä ominaisuus- että sijaintitieto.

5.2.6 Saadun tiedon laatu

Kunnista saatujen tietojen laatu on ollut vaihtelevaa. Monissa tapauksissa on saatu erittäin hyvää aineistoa, joka on ollut helppo tallentaa sekä digitoida. Muun muassa kuntien työntekijöiden suuri työmäärä on kuitenkin haitannut kyselyyn vastaamista. Luonnon virkistyskäyttöasioista vastaavien henkilöiden työ on lisäksi varsin sesonkipainotteista, minkä vuoksi keväästä syksyyn on pitkä ajanjakso, jolloin henkilöt ovat maastotöissä eivätkä ehdi vastata kyselyihin. Virkistysalueyhdistysten toimittamat tiedot ovat laadullisesti pääasiassa erittäin hyviä. Metsähallitukselta on saatu tietoja vain yhden luontopalvelualueen virkistysalueista, joten yleisarviota tietojen laadusta ei voi vielä antaa. Metsäntutkimuslaitokselta ei ole vielä saatu vastauksia lainkaan, joten tietojen laatua ei voida arvioida.

Suurin vaikeus kunnissa on ollut sijaintitiedon toimittaminen virkistysalueista. Usein ulkoilureitit ja virkistyspalvelut pystytään vielä sijoittamaan hyvin kartalle, vaikka joskus näissäkin on virheitä koordinaateissa. Reitit ja palvelut on ehkä totuttu sijoittamaan kartalle jo liikuntapaikkarekisteriä varten, kun taas virkistysalueista ei ole aiemmin koottu sijaintitietoa. Kunnat ovat korjanneet ja täydentäneet mielellään liikuntapaikkatietojärjestelmän perusteella tulostetut esitäytetyt kyselylomakkeet, kun taas tyhjien lomakkeiden täyttö puuttuvasta virkistystarjonnasta on jäänyt tekemättä osassa kunnista.

Kyselyyn vastaamisessa on kunnilla ollut muun muassa seuraavanlaisia ongelmia, jotka ovat vaikuttaneet heikentävästi vastausten laatuun:

- Alueiden luokittelu on vaikeaa siitä huolimatta, että virkistysaluetyypeille on annettu määritelmät.
- Luokittelussa on vaikeaa lähipuiston ja ulkoilupuiston erottelu, kuten myös urheilupuiston ja ulkoilupuiston erottelu.
- Lähiömetsistä on vaikeaa kerätä tietoa, koska niitä ei virallisesti ole aina merkitty virkistysalueiksi. Kuitenkin näissä metsissä ulkoillaan paljon.
- Terminologia voi olla kunnassa eri kuin kyselyssä, puhutaan esimerkiksi taajamametsistä.
- Vain suuria rajattuja ulkoilualueita pidetään virkistysalueina.
- Kyselyyn useimmiten vastaavalla liikuntatoimella ei ole välttämättä tietoa lähipuistoista. Näistä on tietoa kunnan kaavoituspuolella.
- Kaupungeissa lähipuistoja pidetään liian pienenä tiedonkeruuyksikkönä, pienissä maalaiskunnissa taas koetaan tärkeiksi vielä pienemmätkin lähipuistot kuin mitä kyselyssä on haettu.
- Joskus ovat alueet ja reitit sekaantuneet ja tiedot on toimitettu väärällä lomakkeella.
- Kunnan kaikki virkistyspalvelut on toisinaan toimitettu yhdellä lomakkeella, jossa on annettu yhdet perustiedot ja usean palvelun tarkemmat kohdetiedot, vaikka kustakin virkistyspalvelusta oli tarkoitus täyttää oma lomake. Eri virkistyspalveluiden perustiedot eivät yleensä ole samat, joten vastauksen perusteella on mahdoton tietää, mitä palvelua perustiedot koskevat ja mistä palveluista perustiedot puuttuvat.

Kunnille annettiin mahdollisuus toimittaa sijaintitieto valmiiksi digitoituna, mutta vain Turku ja Nokia toimittivat numeerisen aineiston. Laadullisesti Turun aineisto ei vastannut luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmän vaatimuksia, sillä se oli yhtenäinen viheralue-pinta, josta ei ollut rajattu erillisiä virkistysalueita. Nokian aineisto sen sijaan pystyttiin liittämään virkistystarjonnan tietojärjestelmään. Pieniä ongelmia oli tosin siinäkin reittien identifioinnissa eli kartalle merkittyjen reittien yhdistämisessä oikeisiin ominaisuustietoihin.

5.2.7 Saatujen tietojen maastotarkistukset

Kyselylomakkeilla saadun tiedon paikkansapitävyyttä ja laatua on tarkistettu maastokäynneillä. Maastotarkistuksin tutkittiin, kuinka hyvin kuntien, valtion laitosten ja Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen virkis-

Taulukko 5.2-5. Maastotarkistuksen kohteet Pirkanmaalla ja läntisellä Suomenlahdella.
Table 5.2-5. Objects for the field inspections in Pirkanmaa province and the western Gulf of Finland.

Pirkanmaa *Pirkanmaa province*	**Tarkistetut alueet** *Inspected areas*	**Tarkistetut reitit** *Inspected trails*	**Tarkistetut palvelut** *Inspected services*
Kangasala	1 alue / *area*	2 reittiä / *trails*	1 maastohiihtokeskus / *cross-country skiing center* 3 uimapaikkaa / *beaches* 1 venesatama / *boat harbour* 1 melontakeskus / *canoeing center*
Lempäälä	3 aluetta / *areas*	mittava pyöräreitistö / *massive amount of bicycle trails*	-
Nokia	2 aluetta / *areas*	4 reittiä / *trails*	3 ulkoilumajaa / *lodges*
Tampere	7 aluetta / *areas*	useita reitistöjä / *many trails*	-
Vammala	3 aluetta / *areas*	1 melontareitti / *canoeing trail*	1 uimaranta / *beach* 1 veneilyn tukikohta / *boat harbour*
Vesilahti	-	erittelemättömiä reittejä / *various trails* pyöräreittejä / *bicycle trails*	-
Ylöjärvi	1 alue / *area*	5 reittiä / *trails*	-

Itäinen Suomenlahti *Western Gulf of Finland*	**Tarkistetut alueet** *Inspected areas*	**Tarkistetut reitit** *Inspected trails*	**Tarkistetut palvelut** *Inspected services*
Helsinki	2 aluetta / *areas*	-	-
Inkoo	1 alue / *area*	1 reitti / *trail*	1 veneilyn tukikohta / *boat harbour* 1 uimapaikka / *beach* 1 kalastusalue / *fishing ground or spot*
Kirkkonummi	5 aluetta / *areas*	2 reitistöä / *sets of trails*	4 veneilyn tukikohtaa / *boat harbours*
Tammisaari	4 aluetta / *areas*	-	3 veneilyn tukikohtaa / *boat harbours*

tyskohteista toimittamat tiedot pitävät paikkansa, tarkistettiin kohteiden sijainnin oikeellisuus (reittien linjaukset, alueiden rajat) ja lomakkeissa lueteltujen ominaisuuksien paikkansapitävyys. Lisäksi tehtiin havaintoja muun muassa luonnon kulumisesta ja ristiriidoista eri virkistyskäyttömuotojen kesken.

Maastokäynneillä tarkistettiin suuri osa Kangasalan, Lempäälän, Tampereen, Vesilahden, Ylöjärven, Nokian ja Vammalan (Pirkanmaa, tarkastajana Tuomas Kerkkänen) sekä Tammisaaren, Inkoon, Kirkkonummen, Espoon ja Helsingin saariston (läntinen Suomenlahti, tarkastajana Petri Shemeikka) ilmoitetuista kohteista (yhteensä 12 kuntaa, yli 70 kohdetta). Kutakin kuntaa kohti voidaan laskea käytetyn aikaa 1–2 päivää. Monesti tarkastusmatka ulottui kerralla useamman kuin yhden kunnan alueelle. Pirkanmaan tarkistetuista kunnista kaikki olivat jo vastanneet kyselyyn, läntisen Suomenlahden kunnista ainoastaan Helsinki. Läntisellä Suomenlahdella tarkistuksen kohteena olivatkin lähinnä Helsingin kaupungin liikuntaviraston ilmoittamat kaupungin rajan ulkopuoliset ulkoilualueet ja Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen alueet.

Maastossa tehtiin mahdollisuuksien mukaan havaintoja myös kohteista, joista ei ollut toimitettu tietoja sekä sellaisista virkistykseen käytetyistä kohteista, joita ei voida pitää varsinaisina rakennettuina, virallisina virkistysalueina. Tällaisia olivat muun muassa Mustavuoren kiipeilypaikka Tampereella, Pihlajasaari ja Pihlajaluoto Helsingissä, Stora Träskön Kirkkonummella, Tammisaaren vierasvenesatama sekä Hästholmen Tammisaaressa, aivan Ahlglon ja Saaristoympäristösäätiön luonnonsuojelualueiden ja Tammisaaren kansallispuiston lähituntumassa.

Maastokäyntejä varten tulostettiin luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmästä karttoja, joista kävi ilmi alueiden, reittien ja

palveluiden sijainti. Kartoilla näkyi myös alueen luonnonsuojelualueiden sijainti, joten maastossa oli helppo arvioida luonnonsuojelualueiden ja virkistyskohteiden välisiä paineita. Karttojen lisäksi maastokäynneillä oli mukana kopioita kuntien ja virkistysalueyhdistyksen toimittamista ominaisuustietolomakkeista. Maastokäynneillä oli suurta hyötyä Tampereen seudun ulkoilukartasta (1:50 000) ja pyöräilykartasta sekä saaristokohteissa Käyntisatamat-kirjasta (Löfgren 1995). Ominaisuustietolomakkeilla oli tosin enemmän tietoa kohteista, kuin mitä kartoilla voidaan esittää.

Pirkanmaalla maastossa liikuttiin pääosin polkupyörällä, koska pyöräillen saattoi kiertää päivässä yli 70 kilometrin pituisen lenkin, jonka varrella oli useita kohteita. Jokaista reittiä ei tietenkään ollut mahdollista kiertää kokonaan, mutta reittejä ja alueita pyrittiin tarkastelemaan useista eri kohdista. Läntisellä Suomenlahdella kulkuvälineenä oli moottorivene.

Kyselyyn vastaamisessa esille tulleisiin ongelmiin nähden olivat toimitetut karttatiedot tarkkuudeltaan pääosin hyviä ja ominaisuustiedot pitivät kiitettävän hyvin paikkansa (taulukko 5.2-5). Suurimpia puutteita lienevät kokonaan ilmoittamatta jätetyt kohteet, sillä näiden puuttumista järjestelmästä on hyvin vaikea huomata. Käytännössä niiden havaitseminen vaatii hyvää paikallistuntemusta tai useiden ristikkäistarkistusten tekemistä monilla eri lähteistä peräisin olevilla aineistoilla. Koko maan mittakaavassa kumpikaan ei liene tässä vaiheessa mahdollista.

Osasta Pirkanmaan alueita tiedot oli toimitettu virheellisesti B- eli reittilomakkeella ja näin ollen osa ominaisuustiedoista puuttui. Helsingin kaupungin toimittama rajaus Lähteelän ulkoilualueelta oli esitetty niin, että ilmeisesti osa alueelle rajatuista "rei'istä" onkin nimenomaan virkistysaluetta eikä reikää eli suurin osa alueen ulkorajan sisälle jäävistä saarista on virkistysaluetta. Tämä on siis tulkittu luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmään vietäessä virheellisesti.

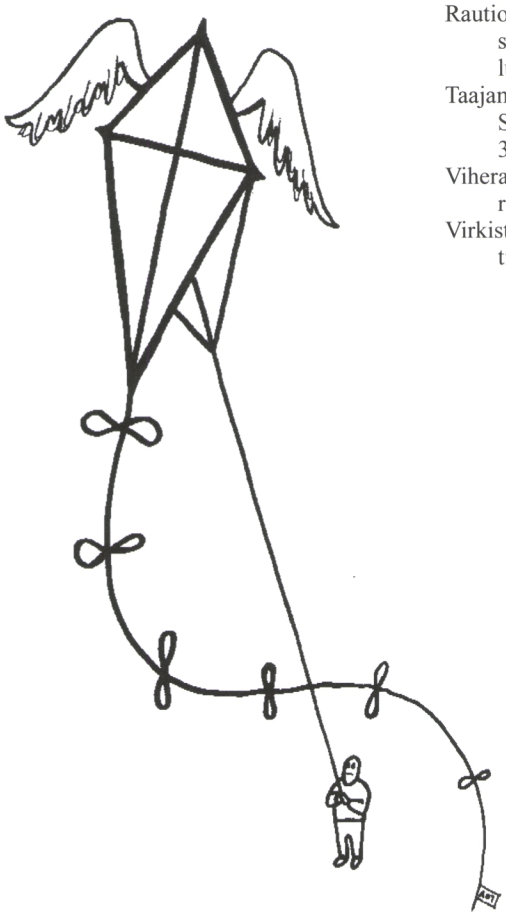
Monilla virkistysalueilla oli luontopolkuja, joista ei ollut täytetty omaa lomaketta. Luontopolut kulkivat monesti osana jotakin ulkoilureittiä. Luontopolku-käsite tuntuu myös olevan monille vastaajille vieras, koska usein on luontopoluksi mielletty kaikki vastaajan mielestä "luonnossa kulkevat reitit". Uudenmaan virkistysalueyhdistykseltä oli saatu tiedot vain virkistysalueista (A-lomakkeet).

Reittien merkinnän laatu vaihteli suuresti. Esimerkiksi Birgitan polku Lempäälässä oli viitoitettu ja merkitty hyvin havainnollisesti. Reitin tunnisti keltaisella ja vihreällä maalilla tai nauhoilla toteutetuista merkeistä. Eräät muut viitoitetuiksi ja/tai merkityiksi ilmoitetut reitit sen sijaan eivät vastanneet opastusmerkeille annettuja suosituksia (esimerkiksi Karjalainen ja Verhe 1995). Taajamien lähellä olevalle maastolle ja suomalaiselle talousmetsälle on tyypillistä, että maastossa on runsaasti erilaisia uria, mikä voi aiheuttaa eksymisen varsinaiselta pääreitiltä. Myös reitin ominaisuudet, kuten uran leveys ja uran pinta tai valaistus, vaihtelevat usein reitillä, jolloin reitin linjauksen on oltava selkeästi merkitty maastoon. Reitin merkinnän lisäksi on tarpeellista, että reitti on viitoitettu ainakin niiltä kohdin, joissa se haarautuu. Joillain tarkastetuista reiteistä merkintä ei ollut riittävän selkeä.

Tarkistettujen palvelujen sijainti oli merkitty lomakkeiden mukana toimitetuille kartoille oikein. Kaikissa lomakkeissa ei ollut merkitty virkistyspalveluiden sijainnin koordinaatteja, mutta 1:20 000 kartalle merkitty piste on riittävä merkintä asian esittämiseksi. Läntisen Suomenlahden kohteista yleensä vain alueet oli ilmoitettu, joten palveluiden sekä reittien kohdalla oli paikoin huomattavia puutteita. Nämä oli usein ilmoitettu vain aluelomakkeella eli alueen ominaisuustietona täyttämättä omaa B- tai C-lomaketta. Useissa tapauksissa tämäkin on tietysti parempi kuin ei mitään.

Saaristokohteista ilmoitetut tiedot pitivät erittäin hyvin paikkansa. Tämä saattaa johtua toisaalta saariston huomattavasta virkistyskäyttömerkityksestä, toisaalta taas meriympäristön luonteesta: meri mielletään yleensä

vaaralliseksi ympäristöksi, jolloin tietojen oikeellisuus on poikkeuksellisen tärkeää. Tarkistettujen kohteiden lähistöllä näyttäisi olevan myös melko paljon kohteita, joista ei tietoja ole toimitettu lainkaan. Osaltaan tämä johtuu myös siitä, että monet alueen kunnat eivät ole toimittaneet tietoja.



Kirjallisuus

Heikkilä, M. & Hänninen, S. 1998. Luonnon virkistyskäytön tarjonta. Julkaisussa: Sievänen, T. (toim.). LVVI-tutkimus 1997-2000, esitutkimusraportti. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 702. s. 71–78.

Karjalainen, E. & Verhe, I. 1995. Ulkoilureitti – opas ulkoilureittien suunnittelijoille, rakentajille ja hoitajille. 208 s. Opetusministeriö, ympäristöministeriö ja Suomen Latu. Helsinki.

Löfgren, K-E. 1995. Käyntisatamat, Suomen rannikot. 4. painos. Merenkulkulaitos, Jyväskylä. 312 s.

Pouta, E. & Heikkilä, M. (toim.). 1998. Virkistysalueiden suunnittelu ja hoito. Ympäristöopas 40. Ympäristöministeriö, Helsinki. 152 s.

Rautio, A. (toim.) 1999. Suomen retkeilyopas. Metsähallitus, Suomen Latu ry ja Suomen Matkailuliitto ry, Tampere. 368 s.

Taajaman viheralueet: käyttö- ja hoitoluokitus. 1992. Selvitys 10. Ympäristöministeriö, Helsinki. 32 s.

Viheralueiden käsitteistöt. 1992. Selvitys 10. Ympäristöministeriö, Helsinki. 79 s.

Virkistysaluekomitean mietintö. 1973. Komiteanmietintö 1973:143. Helsinki. 417 s.

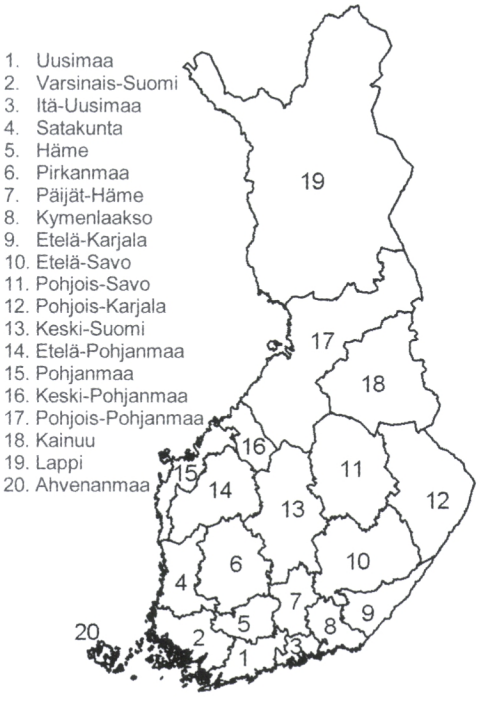
5.3 Virkistysmahdollisuudet Suomessa

LEENA KOPPEROINEN
PETRI SHEMEIKKA

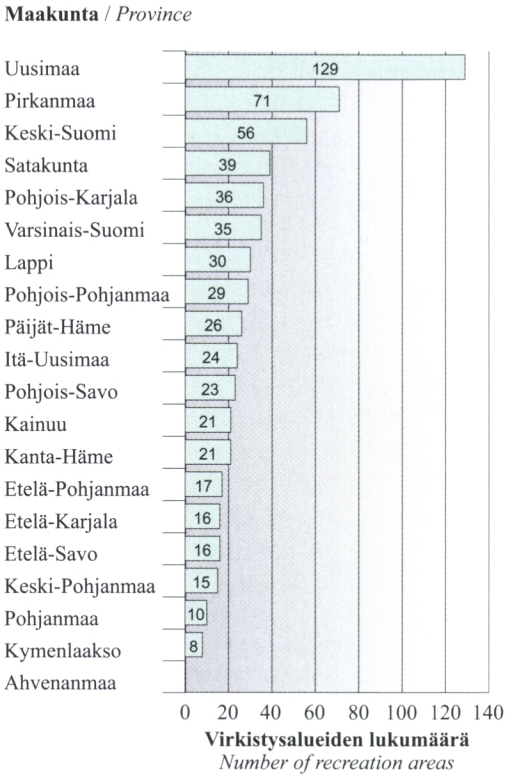
5.3.1 Tutkimuksessa kerätyn luonnon virkistystarjonnan ominaisuustiedon piirteitä

Ilmoitettujen virkistysalueiden, ulkoilureittien ja virkistyspalveluiden määrät

Vaikka tarjontatutkimuksessa ei päästy vuosien 1997–2000 aikana koko maan kattavaan aineistoon, kyselylomakkeiden mukaista tietoa kuitenkin kertyi mittava määrä. Virkistystarjonnan tietojärjestelmässä oli vuoden 2001 alussa ominaisuustiedot 622 alueesta, 5 182 reitistä ja 6 295 virkistyspalvelusta. Ominaisuustietoa tutkittaessa on muistettava, että



Kuva 5.3-1. Maakunnat.
Figure 5.3-1. The provinces of Finland.



Kuva 5.3-2. Ilmoitettujen virkistysalueiden lukumäärä maakunnittain.
Figure 5.3-2. The number of recreation areas by province, as recorded in the Outdoor Recreation Supply Databank

useimmista vastanneistakin kunnista on osa virkistystarjonnasta jäänyt ilmoittamatta. Lisäksi esimerkiksi tyypittelyjä ei ole tarkistettu, joten tässä vaiheessa voi alueiden tyyppiluokittelussa olla virheitä.

Virkistysalueita on yllättäen ilmoitettu eniten (129) Uudeltamaalta, vaikka uusmaalaiset kunnat eivät olleetkaan parhaiten vastanneiden joukossa (kuvat 5.3-1 ja 5.3-2). Jos kyselyyn vastanneet Helsinki ja Vantaa olisivat toimittaneet kattavan tiedon ja myös Espoo olisi vastannut kyselyyn, olisi Uudenmaan virkistysalueiden määrä vielä huomattavan paljon suurempi kuin nyt. Tehokarhutut Pirkanmaa (71) ja Keski-Suomi (56) ovat odotetusti seuraavina järjestyksessä. Ahvenanmaalta sen sijaan ei ole ilmoitettu yhtään virkistysaluetta, vaikka kolmen vastanneen ahvenanmaalaiskunnan joukossa on muun

Taulukko 5.3-1. Ilmoitettujen virkistysalueiden lukumäärät tyypeittäin ja maakunnittain.
Table 5.3-1. The number of different types of recreation areas according to province as recorded in the Outdoor Recreation Supply Database.

Maakunta *Province*	**Lähipuisto** *Local park*	**Ulkoilupuisto** *Outdoor recreation park*	**Ulkoilualue** *Outdoor recreation area*	**Retkeilyalue** *Hiking area*	**Matkailupalvelujen** alue *Tourism area*	**Luonnonsuojelualue** *Nature conservation area*	**Monikäyttöalue** *Multiple-use area*	**Kansallispuisto** *National park*	**Erämaa-alue** *Wilderness area*	**Valtion retkeilyalue** *State land hiking area*	**Virkistysmetsä** *Outdoor recreation forest*	**Yhteensä** *Total*
Ahvenanmaa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Etelä-Karjala	-	3	-	7	2	2	2	-	-	-	-	16
Etelä-Pohjanmaa	-	1	5	3	1	-	3	4	-	-	-	17
Etelä-Savo	1	2	1	2	-	8	2	-	-	-	-	16
Itä-Uusimaa	-	3	21	-	-	-	-	-	-	-	-	24
Kainuu	-	3	4	8	1	5	-	-	-	-	-	21
Kanta-Häme	1	4	5	5	2	2	2	-	-	-	-	21
Keski-Pohjanmaa	-	-	3	-	4	6	1	1	-	-	-	15
Keski-Suomi	16	3	14	6	-	-	10	4	-	-	3	56
Kymenlaakso	2	1	4	1	-	-	-	-	-	-	-	8
Lappi	3	2	5	4	2	6	3	-	5	-	-	30
Pirkanmaa	1	18	30	15	4	1	-	2	-	-	-	71
Pohjanmaa	-	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	10
Pohjois-Karjala	3	5	3	5	-	20	-	-	-	-	-	36
Pohjois-Pohjanmaa	-	3	7	12	-	3	-	1	2	-	1	29
Pohjois-Savo	3	7	7	3	2	-	-	-	-	1	-	23
Päijät-Häme	3	4	14	3	1	-	-	-	1	-	-	26
Satakunta	1	7	13	11	5	-	1	1	-	-	-	39
Uusimaa	1	57	56	15	-	-	-	-	-	-	-	129
Varsinais-Suomi	-	12	9	12	2	-	-	-	-	-	-	35
Yhteensä / *Total*	35	140	206	112	26	53	24	13	8	1	4	622

muassa Maarianhamina, josta varmasti löytyy ainakin lähipuistoja.

Kysytyistä virkistysaluetyypeistä on eniten ilmoitettu ulkoilualueita (206), ulkoilupuistoja (140) ja retkeilyalueita (112) (taulukko 5.3-1). Muiden ilmoitettujen alueiden määrä jääkin selvästi pienemmäksi. Lähipuistojen määrää vähentää varmasti se, että niiden ilmoittaminen on koettu useimmissa kunnissa turhan työlääksi niiden pienen koon takia.

Ulkoilureittejä puolestaan on yllättäen ilmoitettu eniten (463) Pohjois-Pohjanmaalta (kuva 5.3-3). Tehokarhutuista Keski-Suomesta (451) ja Lapista (419) on ilmoitettu seuraavaksi eniten ulkoilureittejä. Kyselylomakkeella kysyttiin ensimmäiseksi reitin käyttömuotoja. Yli puolet (3685) reiteistä on sellaisia, joiden käyttömuotoja ei ole syystä tai toisesta ilmoitettu (taulukko 5.3-2). Pääosa näistä lienee liikuntapaikkatietojärjestelmästä saatuja reittejä, joiden käyttömuotoja ei ole saatu selville esimerkiksi niissä tapauksissa, kun kunta ei ole vastannut kyselyyn eikä näin ollen ole täydentänyt esitäytettyjä lomakkeita (ks. luku 5.2.4). Niistä reiteistä, joista käyttömuodot on ilmoitettu, palvelee kolmasosa vain yhtä käyttömuotoa ja loput vähintään kahta käyttömuotoa. Yhtä käyttömuotoa palvelevat reitit ovat pääasiassa moottorikelkkailu-uria ja –reittejä sekä maastopyöräilyreittejä, joiden käyttö moneen eri tarkoitukseen ei ole useinkaan mahdollista. Taulukossa 5.3-3 on esitetty, kuinka monen reitin on ilmoitettu palvelevan kutakin käyttömuotoa. Koska yhdellä reitillä voi olla useita käyttömuotoja, ei taulukossa esitettyjen eri käyttömuotoja palvelevien reittien määriä voi laskea yhteen. Pääosa reiteistä palvelee kävelyä asuinalueiden läheisyydessä (975) sekä hiihtoa (1301). Usein nämä käyttömuodot ovatkin yhdellä ja samalla reitillä vaihtuen vuodenajoittain. Näiden jälkeen yleisimmät käyttömuodot ovat retkeily ja erä-

Taulukko 5.3-2. Ulkoilureitit jaoteltuna ilmoitettujen käyttömuotojen lukumäärän mukaan maakunnittain. Myös ilmoitettujen ulkoilureittien kokonaismäärät maakunnittain on kerrottu taulukossa.
Table 5.3-2. Trails according to the number of forms of use given in the survey responses. The total number of trails by province in the Outdoor Recreation Supply Databank is also given.

Maakunta *Province*	**Reitit, joilla on yksi käyttömuoto** *Trails that serve for one form of use*	**Reitit, joilla on useampia käyttömuotoja** *Trails that serve for several forms of use*	**Reitit, joiden käyttömuotoja ei ole ilmoitettu** *Trails with no given forms of use*	**Yhteensä** *Total*
Ahvenanmaa	-	1	15	16
Etelä-Karjala	21	25	202	248
Etelä-Pohjanmaa	21	93	229	343
Etelä-Savo	25	37	235	297
Itä-Uusimaa	1	4	73	78
Kainuu	10	23	168	201
Kanta-Häme	3	22	60	85
Keski-Pohjanmaa	10	18	81	109
Keski-Suomi	109	208	134	451
Kymenlaakso	13	51	80	144
Lappi	24	71	324	419
Pirkanmaa	34	98	188	320
Pohjanmaa	9	41	122	172
Pohjois-Karjala	21	47	242	310
Pohjois-Pohjanmaa	18	61	384	463
Pohjois-Savo	72	81	255	408
Päijät-Häme	17	5	157	179
Satakunta	30	44	198	272
Uusimaa	6	42	308	356
Varsinais-Suomi	14	67	230	311
Yhteensä / *Total*	458	1039	3685	5182

Taulukko 5.3-3. Eri käyttömuotoja palvelevien ilmoitettujen ulkoilureittien lukumäärä maakunnittain ja koko maassa. Eri sarakkeiden lukuja ei voi laskea yhteen, koska yksi reitti voi palvella useampaa käyttömuotoa.
Table 5.3-3. The number of trails serving different forms of use according to province and in the whole country as recorded in the Outdoor Recreation Supply Databank (one trail can be used for several purposes).

Maakunta *Province*	**Kävely (lähireitti)** *Walking (close-to-home trail)*	**Pyöräily (lähireitti)** *Bicycling (close-to-home trail)*	**Luontopolku** *Nature study*	**Retkeily** *Hiking / day trips*	**Eräretkeily** *Hiking / overnight*	**Hiihto (luistelu ja perinteinen)** *Skiing ("skating" and traditional style)*	**Hiihto (perinteinen)** *Skiing (traditional style)*	**Ratsastus** *Horseback riding*	**Maastopyöräily** *Mountainbiking*	**Melonta** *Canoeing*	**Vesiretkeily (soutu ja melonta)** *Boating*	**Moottorikelkkailu** *Snowmobiling*	**Pyörätuolireitti** *Wheelchair trail*
Ahvenanmaa	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Etelä-Karjala	17	9	4	15	1	11	16	-	14	2	2	-	-
Etelä-Pohjanmaa	86	4	35	33	4	56	53	4	31	2	1	2	-
Etelä-Savo	33	2	11	12	4	28	27	2	8	3		3	
Itä-Uusimaa	3	1	-	1	-	2	3	1	-	-	1	-	-
Kainuu	24	2	13	16	9	15	10	-	7	-	-	1	1
Kanta-Häme	21	7	4	5	-	16	8	-	8	-	-	-	-
Keski-Pohjanmaa	17	1	2	6	3	19	10	1	-	-	-	-	-
Keski-Suomi	180	18	50	85	16	140	136	17	34	5	6	8	2
Kymenlaakso	49	3	13	12	4	42	9	-	15	3	-	1	-
Lappi	73	5	7	24	12	64	17	4	22	1	1	12	2
Pirkanmaa	97	9	17	32	6	74	44	2	20	5	5	1	-
Pohjanmaa	38	6	5	13	2	36	5	1	2	1	-	1	-
Pohjois-Karjala	44	7	19	19	7	22	33	7	8	7	9	5	2
Pohjois-Pohjanmaa	61	5	13	24	3	60	23	-	2	-	-	3	-
Pohjois-Savo	72	22	16	27	4	81	73	3	52	2	6	6	4
Päijät-Häme	3	2	2	3	-	-	-	-	10	8	-	-	-
Satakunta	44	17	7	7	4	38	20	2	9	3	2	3	2
Uusimaa	44	10	15	14	4	27	17	2	23	2	2	-	2
Varsinais-Suomi	68	4	21	15	2	40	25	-	-	1	1	-	-
Yhteensä / *Total*	975	134	255	364	364	772	529	46	265	45	36	46	15

Taulukko 5.3-4. LVVI-tarjontatutkimuksen mukaisten ilmoitettujen virkistyspalveluiden lukumäärä maakunnittain.

Table 5.3-4. The number of recreation services according to the service types of the LVVI Supply Study given in the survey responses (according to province).

Maakunta *Province*	**Maastohiihtokeskus** *Cross-country skiing centre*	**Rinnehiihtokeskus** *Downhill skiing centre*	**Kalastusalue/-paikka** *Fishing ground*	**Veneilyn tukikohta** *Boat harbours*	**Uimaranta/-paikka** *Beach*	**Retkeilykeskus** *Hiking centre*	**Yhteensä** *Total*
Ahvenanmaa	2	1	-	-	15	-	18
Etelä-Karjala	8	6	-	1	107	5	127
Etelä-Pohjanmaa	30	9	11	1	114	4	169
Etelä-Savo	17	6	6	13	116	-	158
Itä-Uusimaa	7	2	-	1	45	-	55
Kainuu	13	9	-	-	61	-	83
Kanta-Häme	7	3	-	1	104	-	115
Keski-Pohjanmaa	4	3	-	-	30	-	37
Keski-Suomi	19	12	11	20	253	3	318
Kymenlaakso	12	4	3	2	84	-	105
Lappi	34	17	1	2	120	2	176
Pirkanmaa	17	6	2	16	271	2	314
Pohjanmaa	15	3	-	5	91	-	114
Pohjois-Karjala	12	4	3	7	150	-	176
Pohjois-Pohjanmaa	40	9	1	1	149	3	203
Pohjois-Savo	24	10	3	7	196	1	241
Päijät-Häme	18	2	1	3	95	-	119
Satakunta	13	3	5	2	120	2	145
Uusimaa	18	9	6	63	273	2	371
Varsinais-Suomi	17	2	-	-	143	2	164
Yhteensä / *Total*	327	120	53	145	2537	26	3208

retkeily, maastopyöräily ja luontopolku.

Virkistyspalveluita on jälleen ilmoitettu eniten Uudeltamaalta (674), mutta seuraaviksi nousevat jälleen tehokarhutut Pirkanmaa (633) ja Keski-Suomi (477). Kuvassa 5.3-4 on esitetty LVVI-tutkimuksen kyselylomakkeilla esitettyjen virkistyspalvelutyyppien lisäksi muut virkistyspalvelut, jotka on saatu virkistystarjonnan tietojärjestelmään liikuntapaikkatietojärjestelmän perusteella. Tällaisia palveluita ovat esimerkiksi golfkentät, suunnistusalueet, ulkoilu-/hiihtomajat, lintutornit, laavut jne. (ks. luku 5.4). Osa LVVI-tutkimuksessa selvitetyistä virkistyspalvelutyypeistäkin on ollut jo liikuntapaikkatietojärjestelmässä. Ylivoimaisesti eniten LVVI-tutkimuksessa selvitetyistä palvelutyypeistä on ilmoitettu tietoa uimarannoista ja –paikoista (2537), mikä olikin odotettavaa Suomen runsaat vesistöt huomioon ottaen (taulukko 5.3-4). Muita virkistyspalveluita on ilmoitettu selvästi vähemmän; erityisesti veneilyn tukikohtia eli pienvenesatamia ja retkisatamia on ilmoitettu hyvin vähän. Toisaalta näitä tietoja on liitettävissä virkistystarjonnan tietojärjestelmään Merenkulkulaitoksessa käyntisatamista tehdyistä julkaisuista, joissa on annettu myös satamien koordinaatit. Tällöin satamanpitäjät pitäisi saada ylläpitämään tietoja suoraan virkistystarjonnan tietojärjestelmään, koska kunnat eivät ole siinä tapauksessa vastuussa tietojen oikeellisuudesta.

Virkistystarjonnan omistajatiedot

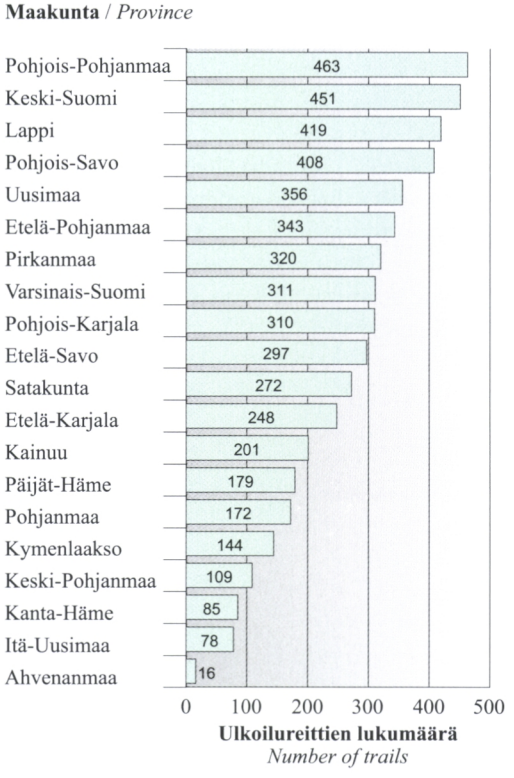
Tutkimuslomakkeilla selvitettiin virkistysalueiden ja –palveluiden omistajia sekä ulkoilureittien maanomistajia. Kullakin kohteella voi olla useita omistajia ja ulkoilureitit voivat kulkea usean eri omistajan maalla. Omistajavaihtoehtoja olivat tutkimuksessa kunta, rekisteröity yhdistys, osakeyhtiö, kuntaenemmistöinen osakeyhtiö, säätiö, yksityinen, seurakunta tai muu julkisyhteisö sekä valtio.

Kaikesta virkistystarjonnasta ei omistajatietoja ole annettu. Virkistysalueen omistajissa on kunnilla 60 prosentin osuus. Seuraavaa omistajaryhmää eli yksityisiä on jo selvästi vähemmän, 21 %. Rekisteröidyillä

yhdistyksillä on noin 7 prosentin osuus. Muut omistajaryhmät jäävät hyvin vähäisiksi. Valtion osuus (vajaat 5 %) ei vastaa lähellekään totuutta, koska valtion alueiden hallinnoijilta saatiin ainoastaan Metsähallituksen 27 virkistysalueen tiedot.

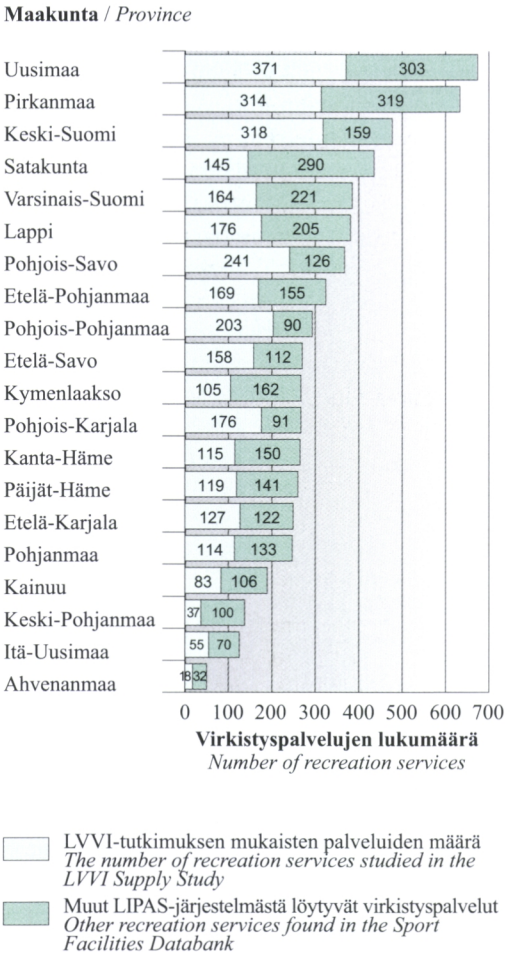
Ulkoilureittien maanomistajuus keskittyy vielä suuremmassa määrin kunnille (65 %) ja yksityisille (24 %) sekä rekisteröidyille yhdistyksille (vajaat 8 %). Näitä lukuja tarkasteltaessa on otettava huomioon, että valtion maiden hallinnoijilta ei saatu lainkaan tietoa ulkoilureiteistä. Edellä kerrottua omistajajakoa voidaankin pitää suuntaa-antavana valtion maiden ulkopuolisten ulkoilureittien suhteen.

Virkistyspalveluissa jako omistajaryhmiin muuttuu, sillä kunnan osuus laskee 46 prosenttiin ja rekisteröityjen yhdistysten osuus nousee 43 prosenttiin. Yksityisiä omistajia on reilut 7 prosenttia, kun taas muiden omistajien osuus jää erittäin pieneksi. Myöskään virkistyspalvelutietoja ei ole saatu valtion maiden hallinnoijilta, joten valtion osuutta virkistyspalveluiden omistajista ei voida arvioida.



Kuva 5.3-3. Ilmoitettujen ulkoilureittien lukumäärä maakunnittain.

Figure 5.3-3. The number of trails by province, as recorded in the Outdoor Recreation Supply Databank.



Kuva 5.3-4. Ilmoitettujen virkistyspalveluiden lukumäärä maakunnittain. Virkistyspalveluissa ovat mukana sekä LVVI-tarjontatutkimuksessa tutkitut palvelutyypit että virkistystarjonnan tietojärjestelmään liikuntapaikkatietojärjestelmästä saadut virkistyspalvelut.

Figure 5.3-4. The number of recreation services by province, as recorded in the Outdoor Recreation Supply Databank. Both the types of recreation services studied in the LVVI Supply Study and the types taken from the Sport Facilities Databank for use in the Outdoor Recreation Supply Databank are included.

Virkistysalueiden kaavataso

Virkistysaluelomakkeessa kysyttiin tarkinta kaavatasoa, jossa kyseinen virkistysalue on esitetty. Vaihtoehtoina olivat seutukaava, yleiskaava, osayleiskaava, asemakaava, rantakaava ja kaavoittamaton alue. Tieto on annettu vain 36 prosentille ilmoitetuista virkistysalueista, joten tietoa tarkimmasta kaavatasosta voi käsitellä lähinnä kuriositeettina. Suurin osa (37 %) alueista, joista tieto on annettu, sijaitsee yleiskaava-alueilla mukaan lukien osayleiskaavat ja rantaosayleiskaavat. Seutukaava-alueella sijaitsee 27 % virkistysalueista ja asema- tai rakennuskaava-alueilla 16 %. Kaavoittamattomalla alueella on virkistysalueista 17 %. Suurin osa virkistysalueista on näin ollen tässä joukossa sovitettu suunnitelmallisesti yhteen muiden maankäyttömuotojen kanssa, sillä kaavoituksessa on aina varattava riittävä määrä sopivaa maa-alaa alueen asukkaiden virkistyskäyttöä varten. Tällä perusteella voitaisiin jatkossa hyödyntää ympäristöhallinnon seutukaavapaikkatietokantaa ja vahvistettujen yleiskaavojen paikkatietoaineistoa virkistysalueiden sijainnin selvittämiseen.

Liikuntaesteisten palvelut virkistysalueilla

Virkistysalueiden tutkimuslomakkeella kysyttiin, mitä palveluita alue tarjoaa kävijöille. Kuuden erikseen selvitetyn virkistyspalvelun lisäksi tässä kohdassa tiedusteltiin muun muassa alueella olevia majoitus-, ruuanlaitto-, opastus- ynnä muita mahdollisuuksia (yhteensä 31 eri palvelua). Yhdessä näistä kysyttiin alueella saatavissa olevia liikuntaesteisten palveluja. Näitä ilmoitettiin olevan yhteensä 14 virkistysalueella, joista matkailupalvelujen alueita ja ulkoilualueita on kumpiakin viisi, monikäyttöalueita kaksi ja luonnonsuojelualueita kaksi (taulukko 5.3-5). Yhtä lukuun ottamatta virkistysalueet sijaitsevat eteläisessä ja keskisessä Suomessa.

Matkailuyrittäjien palvelut virkistysalueilla

Tutkimuksessa haluttiin selvittää sitä, miten paljon matkailuyrittäjät hyödyntävät virkistysalueita yritystoiminnassaan ja toisaalta sitä, mitä palveluja virkistäytyjille ja luontomatkailijoille on saatavilla virkistysalueilla. Virkistysaluelomakkeella kysyttiin, onko alueella muita, esimerkiksi matkailuyrittäjien palveluja (majoitus- ja ravitsemispalvelut, koiravaljakkoajelut, moottorikelkkailusafarit, opastetut luontoretket, kalastusretket jne.) ja pyydettiin luettelemaan ne. Vastauksista ilmeni, että palveluita on saatavilla varsin yleisesti, 39 prosentilla ilmoitetuista virkistysalueista. Lukumääräisesti eniten tällaisia virkistysalueita löytyy Uudeltamaalta ja Keski-Suomesta (kuva 5.3-5). Jos sen sijaan

Taulukko 5.3-5. Liikuntaesteisten palveluja tarjoavien virkistysalueiden tyyppi ja lukumäärä. Kahdentoista maakunnan alueelta ei ole ilmoitettu yhtään liikuntaesteisten palveluja tarjoavaa virkistysaluetta.

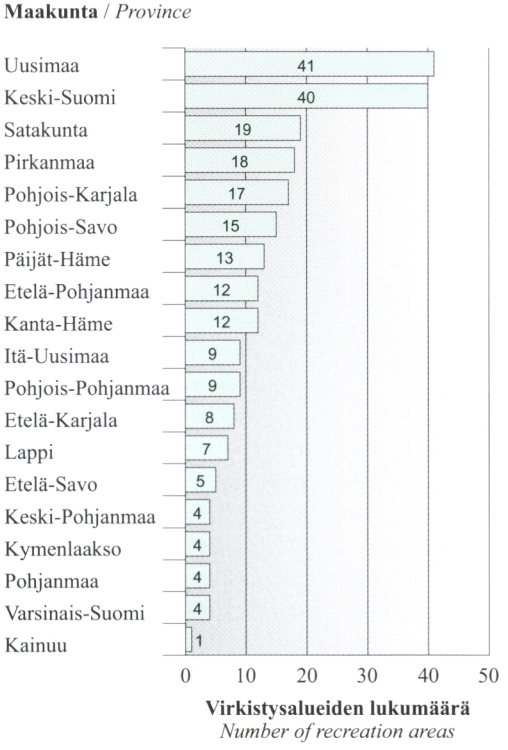
Table 5.3-5. The number and type of recreation areas where services for the disabled are available. For 12 provinces of the total of 20 no recreation areas serving the disabled are recorded in the Outdoor Recreation Supply Databank.

Maakunta *Province*	**Aluetyyppi** *Type of recreation area*	**Liikuntaesteisten palveluja tarjoavien alueiden lkm** *The number of recreation areas serving for disabled*
Etelä-Karjala	Luonnonsuojelualue *Nature conservation area*	2
	Matkailupalveluiden alue *Tourism area*	1
Etelä-Pohjanmaa	Matkailupalveluiden alue *Tourism area*	1
	Monikäyttöalue *Multiple-use area*	1
	Ulkoilualue *Outdoor recreation area*	1
Keski-Suomi	Matkailupalveluiden alue *Tourism area*	1
Lappi	Ulkoilualue *Outdoor recreation area*	1
Pohjois-Savo	Matkailupalveluiden alue *Tourism area*	1
Satakunta	Matkailupalveluiden alue *Tourism area*	1
	Monikäyttöalue *Multiple-use area*	1
	Ulkoilualue *Outdoor recreation area*	1
Uusimaa	Ulkoilualue *Outdoor recreation area*	2
Yhteensä / *Total*		14

tarkastellaan näiden virkistysalueiden suhdetta kaikkien ilmoitettujen virkistysalueiden määrään maakunnassa, nähdään, että Keski-Suomessa (71 %) ja Etelä-Pohjanmaalla (70 %) on suhteellisesti suurin tarjonta matkailuyrittäjien palveluita. Näiden lisäksi on matkailuyrittäjien palveluita vähintään puolessa ilmoitetuista virkistysalueista Pohjois-Savossa (65 %), Kanta-Hämeessä (57 %), Päijät-Hämeessä (50 %), Etelä-Karjalassa (50 %) ja Kymenlaaksossa (50 %). Perää pitää Kainuu, jossa ilmoitetuista virkistysalueista vain viidellä prosentilla on tarjolla matkailuyrittäjien palveluita.

Virkistysalueiden ja ulkoilureittien eri käyttömuotojen väliset ristiriidat

Sekä virkistysalueita että ulkoilureittejä koskevilla kyselylomakkeilla pyydettiin yleistä arviota eri virkistyskäyttömuotojen välisistä ristiriidoista jatkumolla 1-5, jossa 1 on erittäin vähän ristiriitoja, 2 melko vähän ristiriitoja, 3 ei vähän eikä paljon, 4 melko paljon ja 5 erittäin paljon. Taulukossa 5.3-6 on kerrottu maakunnittain niiden ulkoilureittien ja virkistysalueiden lukumäärä, joilla on arvioitu olevan melko tai erittäin paljon eri käyttömuotojen välisiä ristiriitoja. Ristiriitoja on arvioitu olevan vain 69 reitillä ja 13 alueella. Ristiriidat ovat näiden arvioiden mukaan yleisimpiä Keski-Suomen ja Pohjois-Savon ulkoilureiteillä ja Uudenmaan virkistysalueilla. Väestön keskittyminen Uudellemaalle on ymmärrettävä selitys myös virkistysalueiden eri käyttömuotojen ristiriidoille, mutta Keski-Suomen ja Pohjois-Savon ulkoilureittien ristiriitojen syyn selvittäminen vaatii tarkempaa jatkotutkimusta, koska myös ilmoitettujen ulkoilureittien määrään verrattuna ristiriitojen määrä pysyy selvästi korkeampana kuin muissa maakunnissa.



Kuva 5.3-5. Virkistysalueet, joilla on ilmoitettu olevan matkailuyrittäjien palveluja.

Figure 5.3-5. The number of recreation areas (by province) where services offered by tourist enterprises are available. The number is based on information given in the survey responses.

Käyntikertojen laskeminen

Niin virkistysalueista, ulkoilureiteistä kuin virkistyspalveluistakin kysyttiin tutkimuslomakkeella, onko alueen käyntikertoja las-

Taulukko 5.3-6. Niiden ulkoilureittien ja virkistysalueiden lukumäärä, joiden eri käyttömuotojen välillä on ilmoitettu olevan ristiriitaa.

Table 5.3-6. The number of trails and recreation areas where different forms of use were reported to overlap.

Maakunta *Province*	**Ristiriitoja virkistysalueella** *Conflicts in recreation areas*	**Ristiriitoja ulkoilureitillä** *Conflicts in trails*
Etelä-Karjala	2	-
Etelä-Pohjanmaa	2	1
Itä-Uusimaa	1	-
Keski-Pohjanmaa	1	-
Keski-Suomi	23	1
Kymenlaakso	3	-
Lappi	4	1
Pirkanmaa	5	-
Pohjois-Karjala	2	1
Pohjois-Pohjanmaa	4	1
Pohjois-Savo	10	1
Satakunta	2	1
Uusimaa	4	6
Varsinais-Suomi	6	-
Yhteensä / *Total*	69	13

kettu. Myönteinen vastaus johti lisäkysymyksiin mittaustavasta sekä erilaisten ryhmien osuuksista vuosittaisista käyntikerroista. Jo tutkimusta suunniteltaessa tämän kysymyssarjan arveltiin jäävän pääasiassa ilman vastausta ja tutkimuksen kuluessakin erittäin monet kunnat ihmettelivät, miksi tällaista asiaa kysytään. Tämän vuoksi on myönteinen yllätys, että käyntikertoja on laskettu 145 virkistysalueella (23 % kaikista ilmoitetuista virkistysalueista), 680 ulkoilureitillä (13 % ulkoilureiteistä) ja 314 virkistyspalvelussa (5 % virkistyspalveluista) (taulukko 5.3-7). Tulos on yllättävä etenkin, kun tutkimuksesta jäivät puuttumaan melkein kaikki valtion virkistysalueet, joilla käyntikertojen laskennalla on vakiintuneempi sija. Lisäksi ennakko-odotuksista poiketen käyntikertoja on laskettu eniten virkistysalueilla eikä yksittäisillä ulkoilureiteillä tai virkistyspalveluissa. Tulos puolustaa käyntikertoja koskevan kysymyksen säilyttämistä jatkossakin osana virkistystarjontatietoa.

Taulukko 5.3-7. Niiden virkistysalueiden, ulkoilureittien ja virkistyspalveluiden maakunnittainen lukumäärä, joiden käyntikerrat on laskettu joko systemaattisella mittauksella tai arvioimalla.
Table 5.3-7. The number of recreation areas, trails, and recreation services where the numbers of visits were systematically measured or estimated.

Maakunta *Province*	**Virkistysalueet** *Recreation areas*	**Ulkoilureitit** *Trails*	**Virkistyspalvelut** *Recreation services*
Ahvenanmaa	0	1	7
Etelä-Karjala	7	20	8
Etelä-Pohjanmaa	8	82	39
Etelä-Savo	1	34	16
Itä-Uusimaa	8	3	11
Kainuu	7	13	3
Kanta-Häme	2	5	8
Keski-Pohjanmaa	2	7	1
Keski-Suomi	16	67	22
Kymenlaakso	1	32	27
Lappi	16	71	2
Pirkanmaa	8	40	15
Pohjanmaa	3	14	15
Pohjois-Karjala	1	33	9
Pohjois-Pohjanmaa	4	61	18
Pohjois-Savo	4	74	34
Päijät-Häme	1	0	0
Satakunta	14	52	18
Uusimaa	30	16	53
Varsinais-Suomi	12	55	8
Yhteensä / *Total*	145	680	314

5.3.2 Virkistystarjonnan tietojärjestelmä osana ympäristöhallinnon paikkatietojärjestelmää

Ympäristöhallinnon tietojärjestelmät

Ympäristöhallinnossa tietojärjestelmät ovat keskeinen työväline muun muassa ympäristön tilan tutkimuksessa, yritysten päästöjen valvonnassa sekä ympäristövaikutusten arvioinnissa. Järjestelmät sisältävät koko maata koskevaa tietoa. Ympäristöhallinnon tietojärjestelmä koostuu ohjelmistoista ja aineistoista, jotka ovat ympäristöhallinnon (ympäristöministeriö, Suomen ympäristökeskus, alueelliset ympäristökeskukset) käytössä. Tietojärjestelmien kehittämisessä on tavoitteena saattaa ympäristötietojärjestelmä kattamaan ympäristöhallinnon laajentuneita tehtäviä ja erityisesti kehittää tiedon käsittelyä ja jakelua siten, että tieto on helposti saatavilla, palvelee käyttäjien tarpeita ja tukee tehtävien operatiivista hoitamista. Kehittämisessä painottuu tiedon järjestämisen sijaan tiedon hallinta ja palvelu (Ympäristötiedon hallinnan kehittäminen 2000).

Työvälineinä käytetään edelleen erilaisia tiedonhallinta- ja paikkatieto-ohjelmia, mutta myös www-selaimella sekä Intranetin että Internetin kautta tapahtuvaa tiedon käsittelyä kehitetään, esimerkiksi jo käytössä olevan Hertta-ympäristötiedon hallintajärjestelmän tapaan. SQL Server on syrjäyttänyt ympäristöhallinnossa Ingres-tietokantaohjelmiston.

Tietovarastojen kohdalla korostetaan aineistojen käytettävyyttä. Huomioimalla aineistojen yhdisteltävyys pystytään muun muassa välttämään tietojen päällekkäistä varastointia ja tietojen keruu on pyritty rationalisoimaan. Tietoihin liitetään mahdollisimman laajan käytön mahdollistavat taustatiedot. Tietojärjestelmätyössä painopiste on siirtynyt tietojärjestelmien kehittämisestä tietovarantojen ja niiden laadun hallintaan.

Paikkatieto- ja kaukokartoitusjärjestelmiä on kehitetty niin, että hallinnon tarvitsemat paikkatiedot ovat koko hallinnon käytössä loogisesti yhdessä paikassa, käytetään yhtenäistä tallennusmuotoa ja myös yhdistel-

tävyydestä havaintoaineistojen kanssa huolehditaan. Paikkatietoryhmän asiantuntemusta hyödynnetään etenkin hankkeiden suunnitteluvaiheessa, käyttäjien koulutuksesta huolehditaan, tietoaineistot kuvataan ja pyritään takaamaan toiminnalle riittävät resurssit.

Näiden periaatteiden mukaan toimimalla taataan se, että ympäristötiedot ovat laadukkaita ja käytettävissä paikkatietopohjaisesti ja että tietojen yhteiskäyttö ja yhdisteltävyys on mahdollista paikkatietopohjaisesti myös sidosryhmien tietojen kanssa (Ympäristötiedon hallinnan kehittäminen 2000).

Ympäristöhallinto on huomattava paikkatiedon tuottaja. Suuri osa valtakunnallisista ympäristön tilaa kuvaavista paikkatietoaineistoista on ympäristöhallinnon tuottamia. Lisäksi hallinnon käyttöön on hankittu lukuisia muiden keräämiä ja laatimia paikkatietoaineistoja, jotka ovat omien aineistojen tapaan kaikkien ympäristöhallinnon työntekijöiden käytettävissä.

GIS-paikkatietotekniikka

Paikkatiedot ovat tietokonemuotoisia karttaja rekisteritietoja, jotka kuvaavat muun muassa luonnonvaroja, maan pinnanmuotoja, maankäyttöä ja maankäytön suunnitelmia, maanomistusta, asutusta ja elinkeinotoimintaa, liikenneverkkoja ja yhdyskuntahuollon verkkoja sekä ympäristön tilaa. Paikkatietovarastot ovat joko kartta- tai rekisteritietokantoja. Kuvatut kohteet ja ilmiöt on paikannettu joko suoraan koordinaateilla tai epäsuoraan jonkin tunnuksen, kuten osoitteen tai yksilötunnuksen, välityksellä. Tunnus toimii tällöin yhteystietona muuhun tietoon, jonka sijainti tunnetaan. Tämä tekee mahdolliseksi eri lähteistä hankittujen tietojen yhdistelemisen ja havainnollistamisen karttapohjalla (Maanmittauslaitos 1996).

Paikkatiedoista ja paikkatietotekniikasta saatavat hyödyt ovat monitahoisia ja jakaantuvat laajalle. Laajojen ja pitkävaikutteisten hankkeiden hyötyjä on vaikeaa, ellei jopa mahdotonta ennakoida tarkasti. Paikkatietojärjestelmien rakentamisessa on otettava huomioon, että järjestelmän parhaat tuotot syntyvät vasta kun aineisto on kattava – kenties vasta monen vuoden päästä.

Paikkatietoaineiston laatu

Paikkatietoaineiston tulee olla kuvaus vallitsevasta todellisuudesta. Aineiston käyttäjän kannalta keskeinen kysymys kuuluu: "Kuinka hyvin aineisto vastaa todellista tilannetta?" Paikkatietoaineistoissa on usein kyse hyvin suurista tietomassoista. Kukaan tuskin pystyy hallitsemaan valtakunnallisen paikkatietoaineiston tietosisältöä päässään. Aineiston käyttäjä pystyy korkeintaan pistokokein ja välillisin havainnoin tai vertailuin tekemään omia johtopäätöksiään aineiston laadusta. Näiden päätelmien suhde todellisuuteen riippuu kyseisen henkilön aineiston kuvaaman aihepiirin tuntemuksesta sekä paikallistuntemuksesta. Käytännössä aineiston tekijän tulee olla aihepiirinsä asiantuntija. Tällöin käyttäjä pystyy luottamaan tekijän asiantuntemukseen eli siihen, millaisia ratkaisuja aineiston keruussa, käsittelyssä, luokitteluissa ja yleistyksessä on käytetty. Se, miten tarkan kuvan tarkasteltavasta aihepiiristä tietty aineisto tarjoaa, riippuu monesta eri tekijästä. Näihin tekijöihin pystytään vaikuttamaan, ja sekä niistä että tiedon keruussa ja tallennuksessa käytettävistä laatukriteereistä on sovittava, ennen kuin aineistoa aletaan kerätä. Kaikki aineiston ominaisuuksiin ja käytettävyyteen vaikuttavat seikat tulee dokumentoida asiallisesti, ja nämä dokumentit pitää toimittaa aineiston käyttäjän saataville.

Yksi suurimmista paikkatiedon laatuun liittyvistä ongelmista on, jos tietoaineistojen laatua ja sen sisäistä vaihtelua ei ole kuvattu tai sitä ei edes tunneta. Sovellukset, joissa käytettävän tiedon luotettavuus on ratkaiseva tekijä, eivät voi käyttää aineistoa, jonka tiedoista 90 % on oikein, jos 10 % virheellistä osuutta ei pystytä tunnistamaan (Paikkatietotekniikan merkitys ja mahdollisuudet suomalaisessa yhteiskunnassa 1997). Tällöin ei periaatteessa hyvinkin laadukasta aineistoa voida käyttää lainkaan.

Paikkatietoaineiston laadun puutteita ovat muun muassa koordinaattien epätarkkuus, kartografisesta yleistyksestä aiheutuva

kohteiden sijainnin siirtyminen ja tietojen puutteellinen kattavuus. Joissain sovelluksissa esimerkiksi kadun tai osoitteen sijainnin epätarkkuus ei ole ongelma, jos osoite on kuitenkin oikein suhteessa katuverkkoon ja toisiin osoitteisiin. Kattavuuden puutteet eivät ehkä haittaa sovelluksissa, joissa tietoja summataan, mutta esimerkiksi etsittäessä alueita, joilla ilmiö ei esiinny, kattavuuden puutteellisuus voi johtaa täysin virheelliseen tulokseen. (Paikkatietotekniikan merkitys ja mahdollisuudet suomalaisessa yhteiskunnassa 1997).

Paikkatiedon tarkkuuteen vaikuttavat monet tekijät, jotka on otettava huomioon aineiston käsittelyn kaikissa vaiheissa. Paikkatietoaineistoja kerättäessä tulee etukäteen sopia tavoitellusta tarkkuus- ja luotettavuustasosta. Jos näin ei tehdä tai asetetuista tavoitteista ei pidetä kiinni, ei aineisto valmistuttuaan kenties sovellukaan suunniteltuun käyttötarkoitukseensa. Ikävin tilanne lienee silloin, jos aineiston valmistuttua ei tiedetä, mikä sen tarkkuus on. Paikkatiedon tarkkuuteen liittyviä käsitteitä ovat kattavuus, luokittelu, ajantasaisuus ja sijaintitarkkuus (Salmenperä 1997; Scale, Accuracy, and Resolution in a GIS 1998; Map Accuracy Standards 1999; Harrington 2000).

Aineiston kattavuus
- Mistä kohteista ei ole saatu tietoa lainkaan?
- Mitä kohteita aineistosta on jätetty pois (= yleistys)?
- Mitä kohteita aineistossa on liikaa?

Aineiston luokittelu (kohteiden tyypit)
- Miten aineiston kohteet on luokiteltu?
- Vastaako aineiston luokittelu sovittua tapaa?
- Käytetäänkö kerätyn tiedon luokittelutapaa?
- Luodaanko uudet luokat?

Tietosisällön luokitukset poikkeavat tyypillisesti eri tiedontuottajien aineistoissa. Kun saman ilmiöalueen kohteet ovat käsitteinä erilaiset tai ominaisuuksien arvojoukot tai luokitukset poikkeavat, ei tietoja voida yhdistää tai käyttää ristiin. Erityisen tärkeää on sovituista luokituksista kiinni pitäminen paikkatietoaineistojen sisällä. (Paikkatietotekniikan merkitys ja mahdollisuudet suomalaisessa yhteiskunnassa 1997.)

Aineiston ajantasaisuus
- Kuinka ajantasaista aineisto on?
- Milloin aineisto on päivitetty?
- Onko tiedon sisältö päivityshetkelläkään oikea ja ajantasainen?

Sijaintitarkkuus
- Miten tarkkaan aineisto on kerätty/tallennettu?
- Kuinka paljon aineiston kohteen sijainti poikkeaa sen todellisesta sijainnista?
- absoluuttinen sijaintitarkkuus (Esimerkiksi kuinka kaukana todellisesta paikastaan (enintään) on 95 % pisteistä?)
- relatiivinen sijaintitarkkuus (Muun muassa kuinka lähellä todellista sijaintia kartan tai aineiston kohteet ovat? Esimerkiksi yleistyksen takia reitin mikään kohta ei poikkea yli 10 m todellisesta paikastaan.)
- Voidaan tarkastella tilastollisesti, pitää ilmoittaa maastossa käytetyissä mittayksiköissä (käytännössä metreinä)

Paikkatiedon analysointi

Paikkatiedon perusoperaatiot ovat laskutoimituksia tai tiedonhallintaoperaatioita, joiden suorittamisen yksinään ei voida katsoa olevan paikkatiedon analyysiä, mutta joita yhdistelemällä voidaan koota monimutkaisempia analyysitoimintoja. Sovellus koostuu jostakin tietyntyyppisestä lähtötiedosta ja tunnetusta eri analyysitoimintoja käsittävästä prosessista, jonka tuloksena saadaan vastaus analyysin perustana olleeseen kysymykseen tai väittämään. (Artimo 1995.)

Aronoff (1991) on esittänyt sijainti- ja ominaisuustietoihin kohdistuvien analyysien jaon neljään ryhmään:

- sijaintitiedon säilyttävä tiedonhallinta (haku, luokittelu, yleistys, mittaus)
- overlay-analyysit
- naapuruusanalyysit
- yhdistävyysanalyysit

Tämän raportin esimerkeissä on paikkatietoa hyödynnetty kahden ensimmäisen tyypin analyysien kautta eli hakemalla tietoja erilaisten kyselyiden perusteella sekä luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmän tiedoista että sijaintinsa perusteella muista paikkatietokannoista.

Tilastollisten menetelmien avulla aineistosta voidaan laskea erilaisia tunnuslukuja kuvaamaan sen ominaisuuksia (yksinkertaisimmillaan keskiarvoja, pinta-alojen, etäisyyksien, asukas- tai kävijämäärien suhteita jne.). Tilastollisten menetelmien avulla saatuja tietoja voidaan usein mainiosti esittää paikkatietona.

5.3.3 Paikkatietoaineistojen käyttö luonnon virkistystarjonnan tutkimuksessa

Luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmän toteuttaminen GIS-paikkatietojärjestelmänä mahdollistaa tietokantaan tallennettujen virkistysalue-, ulkoilureitti- ja virkistyspalvelutietojen sekä niiden ominaisuuksien selaamisen ja monipuolisten muuttujien avulla tehtyjen kyselyiden lisäksi eritasoisten alueellisten analyysien tekemisen.

Paikkatietojärjestelmän avulla voidaan muun muassa tarkastella virkistykseen käytettyjen alueiden ja niitä ympäröivien seutujen väestön suhdetta esimerkiksi liikennereittien kautta (Shemeikka ja Kopperoinen 2001); muita lähestymistapoja ovat erilaisten luonnonsuojelualueiden ja suojeluohjelma-alueiden ominaisuuksien yhdistäminen muihin aineistoihin ja vaikkapa tietyn alueen virkistyskäytön ja suojelukäytön välisten ristiriitojen osoittaminen. Järjestelmällä voidaan helposti seurata esimerkiksi seutukaavassa esitettyjen, suunniteltujen virkistysalueiden toteutumista ja ennakoida tulevaisuudessa erilaisten kasvuennusteiden ja suunnitteluratkaisujen mukanaan tuomia paineita alueiden käytölle.

Monenlaiset Suomen ympäristökeskuksen keräämät ja laatimat sekä eri tahoilta hankkimat paikkatietoaineistot monipuolistavat virkistystarjonnan tietojärjestelmän käyttöä eri tarkoituksiin. LVVI-aineistoja pystytään tarkastelemaan eri aluetasoilla (esimerkiksi lääneittäin, kunnittain, aluekeskuksittain tai maakunnittain, tarkastelu on mahdollista myös peruskarttalehdittäin tai valuma-alueittain) suhteessa maankäyttö- ja puustotulkinnan aineistoihin, maaperä-, vesistö-, pohjavesi-, valuma-alue-, liikenne-, väestö- ja asutustietoihin, luonnonsuojelualueisiin (esimerkiksi Natura-alueisiin), kasvillisuusvyöhykkeisiin tai maanpinnan korkeustietoihin. Tulevaisuudessa käytettävissä olevat aineistot yhä vain lisääntyvät ja monipuolistuvat, sillä esimerkiksi maankäyttö- ja maanpeitteisyysaineisto tarkentuu entisestään lähiaikoina SLICES-aineiston käyttöön saannin jälkeen.

LVVI-aineistot on luotu ArcView 3.2 -ohjelmalla. Samaa ohjelmaa on käytetty aineistojen analyysiin. Aineistot muokataan ARC/INFO-muotoon, joten analyysissä voidaan myöhemmin käyttää myös tämän ohjelman mahdollistamia menetelmiä.

Luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmän tietosisällöstä on tehty LVVI-tutkimuksen aikana monenlaisia yhteenvetoja ja kokeiluanalyysejä. Aineiston täydentyessä ja tarkentuessa niiden todenmukaisuus ja luotettavuus, samoin kuin niiden kattavuus paranee. Tutkimuksen loppuraporttia tehtäessä vasta noin puolet maamme kunnista on vastannut kyselyyn, eikä siis sijaintitietokaan ole kattavaa. Näin puutteellisen aineiston perusteella ei ole vielä mahdollista tehdä luotettavia valtakunnallisia analyysejä. Tässä julkaisussa käytetään esimerkkianalyyseissä lähinnä Pirkanmaan maakuntaa, koska tältä alueelta on saatu tarjontatutkimuksessa kattavimmin tutkimusaineistoa. Vastaavanlaisia analyysejä voidaan tehdä aineiston kartuttua koko maan osalta.

Vaikka Pirkanmaalta saatu aineisto onkin suhteellisen kattavaa, niin varsinkin virkistysalueiden osalta siinä on vielä täydennettävää. Etenkin kaupunkien pieniä lähipuistoja, joilla voi olla hyvinkin suuri paikallinen merkitys ulkoilumahdollisuuksien tarjonnassa, on ilmoitettu niukasti. Aineistoa ei ole myöskään kaikilta osin tarkistettu.

Virkistyskäytön luonnonsuojelualueille aiheuttama paine

Luonnonsuojelualueet ovat luonnon virkistyskäytön kannalta vetovoimaisia kohteita, sillä ne on perustettu tiettyjen merkittävien luonnonarvojen säilyttämisen takia, ja juuri nämä vetävät puoleensa luontomatkailijoita sekä lähistöllä asuvia virkistäytyjiä. Luonnonsuojelualueilta löytyy kauniita maisemia sekä esimerkiksi harvinaisia, mielenkiintoisia eläin- ja kasvilajeja tai geologisia muodostumia. Luontomatkailusta on tullut Suomessa nopeasti maaseudun hengissä säilymisen uusi toivo. Viime vuosina eri puolella Suomea onkin käynnistynyt suuri määrä erilaisia luontomatkailuhankkeita sekä paikallis- että aluetasolla. Luonnonsuojelualueita voidaan usein käyttää virkistykseen ja luontomatkailuun pitäen mielessä niiden tärkein tarkoitus eli luonnonarvojen säilyttäminen.

Luonnonsuojelualueiden käytölle on asetettu laissa tiettyjä rajoituksia, mutta on epävarmaa, löytääkö tämä tieto käytäntöön sovellettuna luontomatkailuhankkeiden suunnittelijoille ja toteuttajille paikallistason yrittäjiin ja yksittäisiin virkistäytyjiin asti. Suurin osa ulkoilijoista, matkailusuunnittelijoista ja -yrittäjistä haluaa varmasti toimia luonnon ja koko ympäristön kannalta kestävällä tavalla.

Valtakunnallinen luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmä antaa mahdollisuuden tarkastella sekä olemassa olevia että suunnitteilla olevia virkistysmahdollisuuksia rinnan suojelualueverkon kanssa. Luontomatkailun ja siihen liittyvän virkistystarjonnan sovittaminen kysynnän ja luonnon kestokyvyn mukaan on osa ympäristöviranomaisten tehtäväkenttää. Ympäristöhallinnon käytettävissä ovat paikkatietoaineistoina luonnonsuojelualueet, suojeluohjelma-alueet sekä Natura 2000 -alueet koko Suomesta. Samoin käytettävissä on paikkatietoaineistoina muun muassa seutukaavat, kuntien yleiskaavat, asema- ja rakennuskaavat, ranta-asemakaavat, luonnon ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet, perinnemaisemat ja uhanalaisten eliöiden seurantarekisteri.

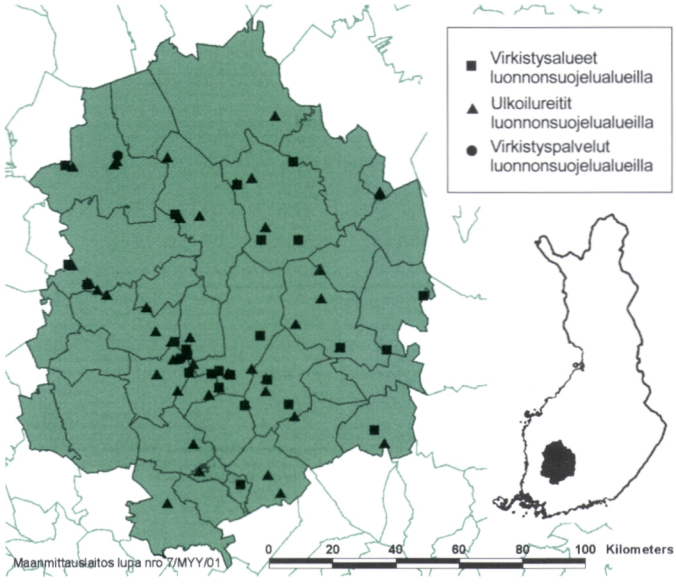
On tärkeää selvittää, miten erityyppisten luonnonsuojelualueiden luonnonarvot ylipäänsä kestävät, jos niille ohjataan virkistyskäyttöä, ja mitä tulisi ottaa huomioon niillä tapahtuvaa virkistyskäyttöä suunniteltaessa ja niillä liikkumista ohjattaessa. Olisiko kenties tarpeellista, tai edes mahdollista, ohjata liikkuminen niiden ulkopuolelle tai rajoittaa sitä alueen kaikkein kestävimmille osille?

Aluksi on syytä tarkastella olemassa olevien virkistykseen osoitettujen alueiden ja luonnonsuojelualueiden sijoittumista toisiinsa nähden. Täytyy selvittää, paljonko virkistysalueita on luonnonsuojelualueilla tai niiden välittömässä läheisyydessä.

Pirkanmaan osalta tätä on voitu selvittää ympäristöhallinnon käytössä olevien paikkatietoaineistojen ja LVVI-aineiston avulla. Kuvassa 5.3-6 on esitetty Pirkanmaan alueelta kaikki LVVI-tutkimukseen ilmoitetut virkistyskohteet, jotka sijoittuvat jonkin luonnonsuojelualueen kanssa samalle paikalle. Jo olemassa olevien virkistykseen käytettyjen kohteiden lähistöllä sijaitsevien luonnonsuojelualueiden voidaan olettaa olevan suurimman virkistyskäyttöpaineen alaisina, toisaalta taas luonnonsuojelualueiden lähellä olevat virkistysalueet voivat purkaa suojelualueille muuten kohdistuvaa painetta.

Pirkanmaan virkistysalueiden pinta-alasta noin 68,2 % sijaitsee virkistystarjonnan tietojärjestelmään tallennettujen tietojen perusteella luonnonsuojelualueilla. Tämä osoittaa luonnonsuojelualueiden valtavan virkistyskäyttöpaineen ja niiden merkityksen luonnon virkistyskäytössä. Pirkanmaan alueen ulkoilureiteistä erilaisilla luonnonsuojelualueilla kulkee vain 5,9 % reiteistä, mutta vaikka näin pieni osuus selittyykin osin reiteillä, jotka kulkevat talousmetsissä, maanteillä ja taajamien läheisillä virkistys- ja metsäalueilla, myös ne lisäävät painetta luonnonsuojelualueiden virkistyskäytön suuntaan. Monet reitit kulkevat pääosin suojelemattomissa talousmetsissä, mutta yhdistävät luonnonsuojelualueita toisiinsa ohjaamalla ulkoilijoiden kulkua suojelualueelta toiselle. Virkistyspalveluista vain kaksi (noin 1,5 %) sijaitsee luonnonsuojelualueilla.

Nyt voidaan tutkia LVVI-aineiston avulla, onko näiden virkistyskohteiden kävi-



Kuva 5.3-6. Pirkanmaalta LVVI-aineistoon ilmoitettujen kohteiden ja luonnonsuojelualueiden (luonnonsuojelualueet, luonnonsuojeluohjelma-alueet ja Natura 2000 -alueet) päällekkäisyys.

Figure 5.3-6. Recreation areas, trails and recreation services as recorded in the Outdoor Recreation Supply Database that are located on nature protection areas (nature protection areas, nature protection program areas, or Natura 2000 areas) in Pirkanmaa province.

jämääriä laskettu. Jos on, voidaan kävijämäärien aiheuttamaa painetta alueella arvioida esimerkiksi suhteessa kohteen varustukseen ja palvelutarjontaan. Hyvin suunniteltu ja toteutettu kohde kestää enemmän kävijöitä kuin suunnittelematon. LVVI-tarjontatutkimuksessa on myös kysytty vastaajan arviota kohteen ruuhkautumisesta tai sen kulumisesta. Jos vastaaja on todennut kohteen ruuhkautuneeksi ja kuluneeksi, se saattaa vaatia tarkempaa seurantaa. Muiden paikkatietoaineistojen, kuten maaperä- sekä maankäyttö- ja puustotulkinta-aineiston avulla saadaan arvioita esimerkiksi maaston kulumisherkkyydestä.

Alueiden käytössä on aina kyse monenlaisten tekijöiden muodostamasta vuorovaikutusverkosta. Elottoman ja elollisen luonnon olosuhteiden, sen fyysisten rakenteiden ja vuorovaikutusten sekä ihmisen toiminnan välisten ilmiöiden tarkastelu vaatii aina kokonaisuuden huomioon ottamista. Yksittäisten muuttujien perusteella päästään harvoin oikeaan lopputulokseen. Niinpä esimerkiksi luonnonsuojelualueeseen kohdistuvasta käyttöpaineesta ei yleensä pysty tekemään luotettavaa arviota pelkästään yhden tai muutaman muuttujan (esimerkiksi kävijämäärän tai kunnan asukasmäärän) perusteella.

Seudun ulkoilukäyttömerkityksen arviointi reittien määrän perusteella

Luonnon virkistyskäyttö on yksi, varsin merkittävä osa maankäyttöä. Se on otettava huomioon kaikilla tasoilla maankäyttöä suunniteltaessa jo maankäyttö- ja rakennuslainkin perusteella. Järkevää maankäyttöä suunniteltaessa on tarpeen käyttää hyväksi jo olemassa olevaa tietoa uusien suunnitelmien pohjaksi. Usein tämä tieto on vaikeasti käytettävissä, epäyhtenäisin kriteerein kerättynä ja tallennettuna hajallaan sekalaisissa asiakirjoissa ja tietokannoissa, mutta yhä useammin on hyvin käyttökelpoista ja monikäyttöistä tietoa tallennettu erilaisiin paikkatietokantoihin.

Valtakunnallisesti vertailukelpoisia paikkatietoaineistoja on tehty muun muassa väestötiedoista. Luonnon virkistyskäyttöä suunniteltaessa väestön sijaintitiedot (asutustiedot) ovat ratkaisevan tärkeitä. On tiedettävä, missä olemassa olevat virkistysmahdollisuudet sijaitsevat, kuten myös niitä mahdollisesti käyttävien ihmisten sijainti. Monilla virkistykseen käytetyillä alueilla, reiteillä tai palveluilla on merkitystä lähinnä paikallisesti, kun taas osaa virkistystarjonnasta tullaan käyttämään hyvinkin kaukaa.

Vertailemalla väestön ja ulkoiluun käytettyjen kohteiden sijaintia voidaan saada

näkyviin tällaisia alueellisia eroja: kyseessä voi olla joko virkistyskohteiden "alueellinen ylitarjonta" tai joillakin seuduilla "alueellinen niukkuus". Tulkittaessa eroja on otettava huomioon myös kohteiden tyyppi, palvelutiedot ja käyttötiedot.

Rasteri- tai ruutumenetelmät sopivat tämäntyyppisen analyysin pohjaksi. Valtakunnallisessa tarkastelussa 10 x 10 kilometrin ruuduilla päästään jo hyvinkin suureen tarkkuuteen, maakunnallisessa tarkastelussa ruudun koko voi olla pienempi. Kuvassa 5.3-7 on kuitenkin käytetty Pirkanmaan alueella 10 x 10 km ruutukokoa, koska tässä yhteydessä ei ole tarvetta esittää vertailua kovin tarkasti. Tässäkin tarkastelussa päästään kuitenkin huomattavasti kuntakohtaista esitystä tarkempiin tuloksiin.

Esimerkissä on käytetty valtakunnalliseen luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmään tallennettujen ulkoilureittien sijaintitietoa sekä asukaslukua 10 x 10 km kokoisissa ruuduissa. Väestötiedot on poimittu Väestörekisterikeskuksen ylläpitämästä rakennus- ja huoneistorekisteristä ruuduittain. Ulkoilureittitiedot ovat LVVI-tarjontatutkimuksessa kerättyä aineistoa. Reittitiedot on leikattu samalla ruudukolla, jota on käytetty asukastietojen poiminnassa. Näin on saatu aineisto, jossa on ruuduittain tiedot sekä asukkaiden että ulkoilureittien määrästä.

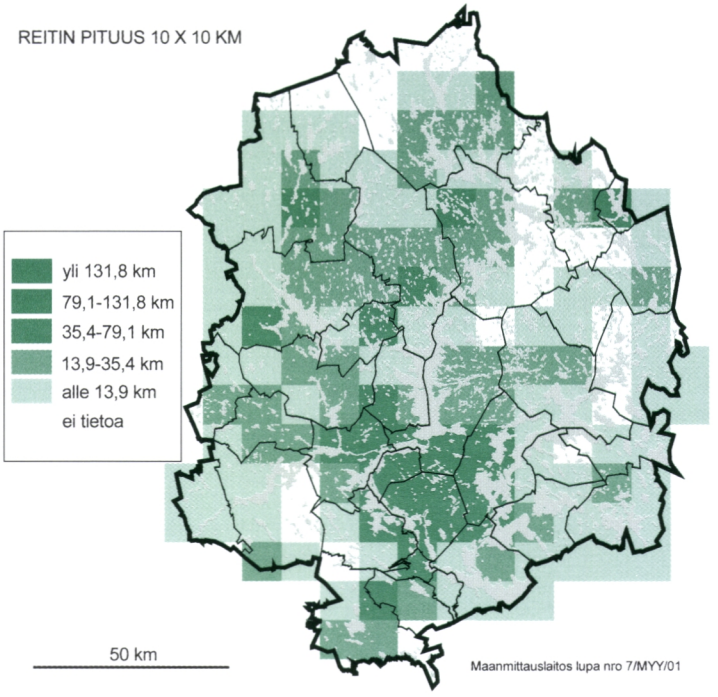
Kuvassa 5.3-7 on esitetty Pirkanmaan alueen ulkoilureittien määrä kullakin 10 x 10 km ruudulla. Eniten reittiä näyttää olevan, kuten on odotettavissa, Tampereen keskustan ja sen lähialueiden ruuduissa. Joidenkin ruutujen alueelta ei ole ilmoitettu ollenkaan reittiä (sitä joko ei ole tai kyseinen kunta ei ole vastannut kyselyyn), nämä ruudut ovat valkoisia. Tämän esityksen perusteella Tampereen keskustan lähialueet ovat Pirkanmaan tärkein ulkoilumahdollisuuksia tarjoava alue. Siellä asuu paljon ihmisiä ja siellä on myös paljon reittejä, joten tärkeitä lähiulkoilumahdollisuuksia on siellä runsaasti.

Jos tarkastellaan Pirkanmaan ulkoilumahdollisuuksia siten, että verrataan olemassa olevaa tarjontaa kyseisen ruudun asukaslukuun, saadaan toisenlainen kuva alueen ulkoilumahdollisuuksista. Kuvassa 5.3-8 on kunkin ruudun reitit jaettu ruudun asukkaiden kesken eli ruudut kuvaavat reittien määrää suhteessa lähialueen asukaslukuun (reitin määrä metriä/asukas). Näin tarkasteltuna Tampereen ympäristössä ei olekaan *asukasta kohden* erityisen paljon ulkoilureittiä, vaan eniten reittiä löytyykin pohjoiselta Pirkanmaalta, missä on suuria metsäalueita ja Seitsemisen sekä Helvetinjärven kansallispuistot. Tästä kuvasta voidaan päätellä alueen tarjoavan lähireittien sijasta mahdollisuuksia pidempiaikaiseen oleskeluun, kuten viikonloppuretkeilyyn. Pohjoisen Pirkanmaan luonnon virkistyskäyttömahdollisuudet eivät ole ainoastaan paikallisille asukkaille suunnattuja, vaan ne palvelevat myös kauempaa tulleiden retkeilijöiden tarpeita. Ulkoilureittien tyyppien voidaan todeta tukevan tätä tulkintaa. Maakunnan tasolla tämäntyyppinen tarkastelu ei vielä anna juurikaan uutta tietoa, mutta sen tulos vahvistaa vallitsevan ennakkokäsityksen.

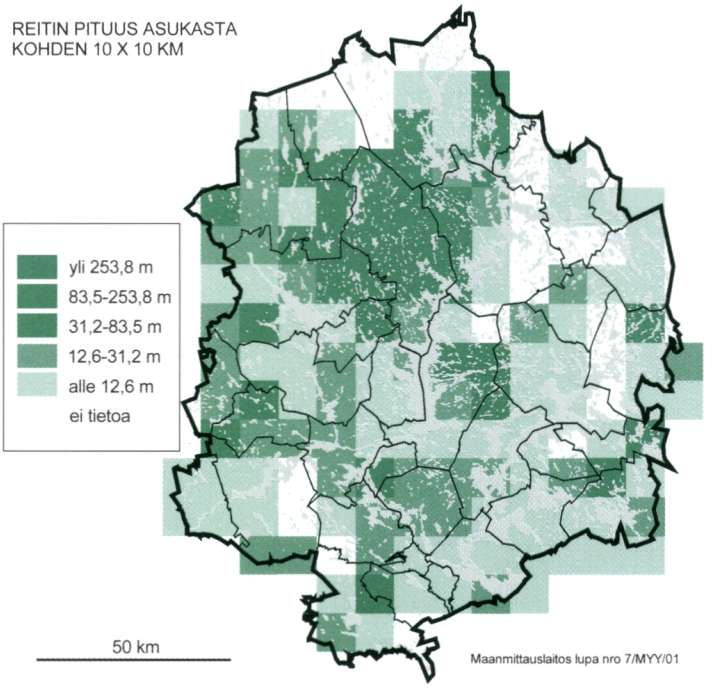
Vaihdettaessa tarkastelumittakaavaa koko maan kattavaksi, saadaan analyysistä mielenkiintoinen tausta-aineisto, jota voidaan käyttää apuna luokiteltaessa virkistykseen käytettyjä kohteita. Fyysisiltä ominaisuuksiltaan hyvin samankaltaisillakin kohteilla voi olla suuria kohteiden sijainnista johtuvia eroja. Kun tämänkaltaisen tarkastelun tuloksena syntyvää matriisia käytetään uutena paikkatietoaineistona, jolla painotetaan muita luokittelun perusteena olevia kohteen ominaisuuksia, kuten esimerkiksi reittityyppiä tai palvelutasoa, huomataan kohteiden olevan samoista ominaisuuksistaan huolimatta sijaintinsa takia eri tilanteessa, jopa vastaavan täysin erityyppiseen kysyntään. Kun tämä otetaan huomioon, saadaan uusia mahdollisuuksia yksittäisten kohteiden roolin pohdintaan, niiden luokittelun kriteerien valintaan sekä kysyntä- ja tarjontatutkimuksen tuloksien yhteensovittamiseen.

Asuinhuoneistojen ja virkistysalueiden välinen etäisyys

Virkistysmahdollisuuksien tarjontaa, esimerkiksi sitä miten helposti saavutettavissa tai



Kuva 5.3-7. Ulkoilureittien pituus 10 x 10 km ruuduittain Pirkanmaalla.
Figure 5.3-7. Length of trails in 10 x 10 km squares in Pirkanmaa province.



Kuva 5.3-8. Ulkoilureittien pituus ruudun asukasta kohden 10 x 10 km ruuduittain Pirkanmaalla.
Figure 5.3-8. Length of trails per capita in each 10 x 10 km squares in Pirkanmaa province.

lähellä asukkaiden kotia virkistysmahdollisuudet sijaitsevat, voidaan käyttää osaltaan osoittamaan elinympäristön laatua. Siten lähimpien virkistysalueiden saavutettavuutta voidaan käyttää yhtenä elinympäristön laadun indikaattorina, jota tässä yhteydessä kuvataan lähimmän virkistysalueen ja alueen asuntojen välisenä etäisyytenä. Kuvassa 5.3-9 on esitetty Tampereen keskustan ja sen viereisten kuntien (Kangasala, Lempäälä, Pirkkala, Nokia ja Ylöjärvi) Tampereen rajan läheisyydessä olevat virkistysalueet sekä niiden etäisyysvyöhykkeet 500 metrin välein. Tarkasteltavana on kuvassa mustan nelikulmion rajoittama alue eivätkä esimerkiksi yksittäisten kuntien tilanteet, millä tavalla tiedot olisivat myös helposti poimittavissa.

Kuvan 5.3-9 vyöhykkeiden perusteella on poimittu kullakin etäisyysvyöhykkeellä sijaitsevien asuntojen lukumäärät. Näiden sijainnit on saatu Väestörekisterikeskuksen ylläpitämästä rakennus- ja huoneistorekisteristä. Taulukossa 5.3-8 on esitetty asuntojen lukumäärät etäisyysvyöhykkeittäin.

Tampereen keskustan alueella on varsin hyvä virkistysalueverkosto. Vaikka pienimpiä lähipuistoja ei aineistoon olekaan ilmoitettu, on kattavuus silti hyvä. Alueen asunnoista

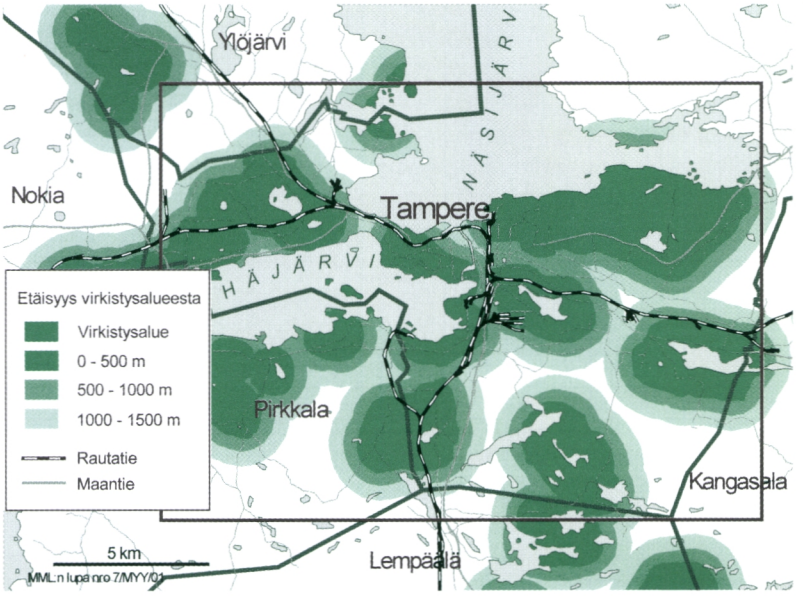
Taulukko 5.3-8. Asuinhuoneistojen määrä kuvan 5.3-9 etäisyysvyöhykkeillä, mustan nelikulmion rajaamalla alueella Tampereen lähiympäristössä.

Table 5.3-8. The number of apartments in each distance zone, in the area outlined by a black rectangle in figure 5.3-9 in the centre and environs of the City of Tampere.

Etäisyys virkistys-alueesta *Distance to the closest recreation area*	**Asuin-huoneistojen määrä** *Number of apartments within each distance zone*	**Osuus alueen asunnoista, %** *Proportion of the area's apartments within each distance zone, %*
< 500 m	46712	40,2
500–1000 m	45385	39,0
1000–1500 m	15815	13,6
> 1500 m	8331	7,2
Yhteensä / *Total*	116243	100,0

lähes 47 000 (noin 40 %) sijaitsee alle 500 metrin päässä jostakin virkistysalueesta; lähes saman verran on seuraavalla, 500–1 000 metrin vyöhykkeellä. Yli kilometri tulee lähimmälle virkistysalueelle matkaa vain noin 24 000 (noin 21 %) asunnosta.

Mitä kauemmas kaupunkien keskustoista mennään, sitä enemmän voidaan lähistöllä olettaa olevan jokamiehenoikeudella käytettävissä olevia metsäalueita, jolloin virallisten virkistysalueiden merkitys voi jää-



Kuva 5.3-9. Tampereen keskustan ja sen lähialueiden virkistysalueet sekä niiden etäisyysvyöhykkeet 500 metrin välein. Taulukossa 5.3-8 esitetyt tiedot on poimittu mustan nelikulmion rajaamalta alueelta etäisyysvyöhykkeittäin.

Figure 5.3-9. Recreation areas and their distance zones with 500 meter intervals in the centre and environs of the City of Tampere. Data in table 5.3-8 were based on distance (in zones) from the area outlined by the black rectangle according to distance zones.

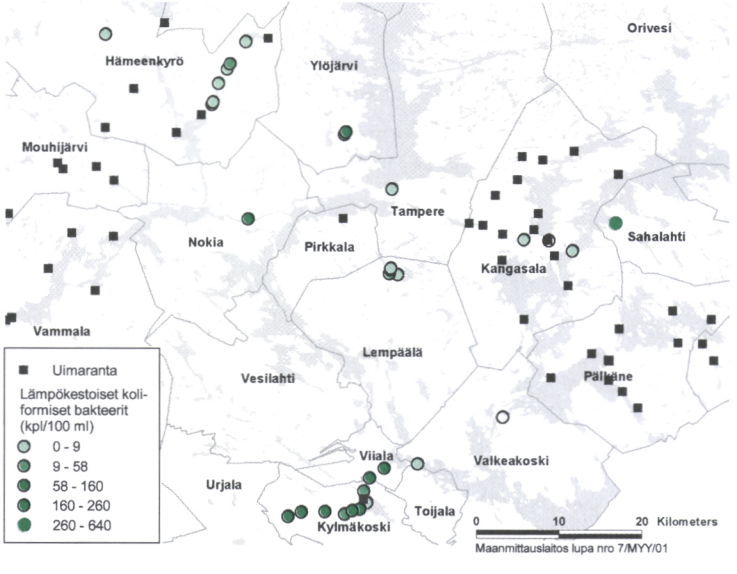
däkin vähäisemmäksi, ilman että elämisen laatu kuitenkaan kärsii. Maankäyttö- ja puustotulkinta-aineiston perusteella tilanne kuvassa 5.3-11 todella on tämä. Hankalimmassa tilanteessa ovat kaupungin keskustan reunavyöhykkeen asukkaat, etenkin jos lähistöllä on paljon teollisuusalueita. Maankäytön suunnittelun merkitys korostuu näillä alueilla entisestään.

Jos kaupunkirakennetta tai jokamiehenoikeuden nojalla käytettävissä olevia virkistyskäyttöön sopivia maa-alueita ei oteta huomioon käytettäessä lähimmän virkistysalueen etäisyyttä elinympäristön laadun indikaattorina, voidaan saada harhaanjohtavia tuloksia vertailtaessa tuloksia esimerkiksi eri puolella maata tai kaupunkialueiden ja maaseudun välillä.

Ympäristön tilan seurantatietojen ja LVVI-tiedon yhdistäminen

Valtakunnalliseen luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmään tallennetun tiedon rinnalla voidaan käyttää monenlaisia ympäristöhallinnon keräämiä ympäristön tilan seurantatietoja, esimerkiksi tietoja lumipeitteen häviämisestä keväällä. Suomen ympäristökeskuksessa seurataan rutiininomaisesti satelliittikuvilta lumen peittämän alan muutoksia sulamiskauden aikana. Päivittäin saadaan kaksi–kolme satelliittikuvaa, vaikka useimmiten pilvisyys estää kuvan hyödyntämisen ainakin osasta Suomea. Yhdistämällä näitä tietoja virkistystarjonnan tietojärjestelmän reittitietoihin saadaan reaaliaikaisia tilannekatsauksia, joita voidaan hyödyntää esimerkiksi seurattaessa hiihtoreittien soveltuvuutta käyttötarkoitukseensa kevään aikana. Myös jäätilannetta ja pintavesien lämpötilaa seurataan jatkuvasti; näitä tietoja voidaan hyödyntää seurattaessa järvien jäätilannetta niillä hiihtoreiteillä, jotka ylittävät vesistöjä jäätä pitkin, tai uintikauden aikana reaaliaikaisen lämpötilan esittämisessä uimapaikoittain. Suomen ympäristökeskus seuraa jääpeitteisyyden lisäksi myös jääpeitteen laatua ja antaa tarvittaessa varoituksia heikoista jäistä. Edellä mainittuja tietoja voidaan myös helposti hyödyntää luontomatkailun markkinoinnissa.

Ympäristöhallinnon lukuisista ympäristön tilaa koskevista rekistereistä lähes kaikkia voidaan käyttää paikkatietomuodossa, sillä mittaukset tehdään tietyltä paikalta, jonka sijainti tiedetään. Mikäli havaintopisteitä on riittävän tiheässä, voidaan niiden pohjalta jopa luoda yhtenäinen, jatkuva pinta, jota vasten virkistysmahdollisuuksien tarjontaa voidaan soveltuvin osin tarkastella. Jos havaintoverkko on harva tai jos seurattava

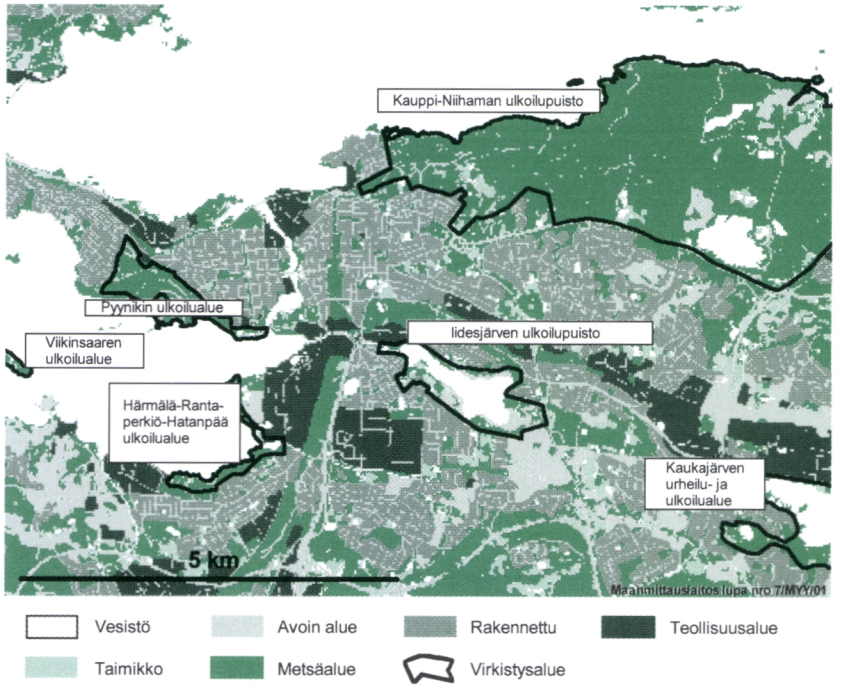


Kuva 5.3-10. Koliformisten bakteerien mittaustuloksia tietyllä ajanjaksolla ja LVVI-aineistoon ilmoitettuja uimarantoja Pirkanmaalla.

Figure 5.3-10. Measurements of thermally resistant coliform bacteria in lake water in a given time period, along with beaches recorded in the Outdoor Recreation Supply Database in Pirkanmaa province. Measurements are taken from the Environmental Monitoring Database of the Finnish Environment Institute.

ilmiö on sen luonteinen, ettei havaintopisteiden välille voida luotettavasti interpoloida arvoja, voidaan mitattuja arvoja yleensä käyttää ainakin mittauspisteiden lähellä olevia kohteita tarkasteltaessa.

Tällainen tarkastelu on esitetty kuvassa 5.3-10, jossa karttapohjalle on sijoitettu virkistystarjonnan tietojärjestelmään ilmoitetut uimapaikat ja tiettynä ajanjaksona vesistöistä mitattuja lämpökestoisten koliformisten bakteerien määriä. Havaintopisteitä tällä ajanjaksolla on ollut varsin harvassa ja kohonneiden määrien voi olettaa olevan hyvin paikallisia luonteeltaan, mutta niiden perusteella voidaan silti tehdä alustavia johtopäätöksiä ainakin erityisseurantaa kaipaavia uimapaikkoja valittaessa. Parantamalla mittaustulosten koottua keruuta ja toimittamalla eri tahojen tekemien mittausten tulokset yhteiseen tietokantaan voitaisiin tämäntyyppisiä seurantoja tehdä paikkatietomuodossa esimerkiksi EU-raportointia varten rutiininomaisesti hyvinkin nopeasti ja tarkasti. Myös muita vesien virkistyskäyttöön vaikuttavia jatkuvasti seurattavia tekijöitä, kuten vesistöjen näkösyvyyttä, orgaanisen aineksen määrää tai sini- ja limalevien esiintymistä, joista kaikista kerätään jatkuvasti tietoja Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämiin ympäristön seurannan rekistereihin, voidaan käyttää vesistöjen virkistyskäyttökelpoisuuden arvioinnissa ja seurannassa.



Kuva 5.3-11. Tampereen keskustan virkistysalueiden tarkastelu yhdessä Maanmittauslaitoksen maankäyttö- ja puustotulkinta-aineistosta yleistettyjen maankäyttö- ja peitteisyysluokkien kanssa. Taulukossa 5.3-9 on eritelty kuvassa näkyvien virkistysalueiden kyseisestä aineistosta poimitut tiedot.

Figure 5.3-11. Recreation areas (outlined in black) of the city centre of Tampere. The background image includes the highly generalized classes of the Land Use and Land Cover database used by the National Land Survey of Finland. Shades of grey represent (from white to darker grey) water, open area, built-up area and industrial area. Lighter green represents areas with sapling stands, darker green areas are forests. Table 5.3-9 shows detailed information taken from the Land Use and Land Cover database on the recreation areas shown in this figure.

Monipuolisten rasteriaineistojen käyttömahdollisuuksia paikkatietojen yhteiskäytössä

Kuvassa 5.3-11 on rasterimuotoisen maankäyttö- ja puustotulkinta-aineiston luokista koostettu kuusi luokkaa, joiden alueellinen jakautuminen on esitetty Tampereen keskustan läheisyydessä. Aineiston luokat on esitetty 25 metrin pikselikoolla eli 25 x 25 metrin ruutuina. Kuvaan on otettu mukaan myös LVVI-aineistoon ilmoitetut virkistysalueet. Jopa hyvin lähellä kaupungin keskustaa olevat nykyiset virkistysalueet näyttävät säästyneen rakentamiselta. Virkistysalueet rajautuvat monin paikoin tiukastikin rakennettuihin alueisiin, kun taas virkistykseen käytettyjen alueiden sisällä ei rakennuksia juurikaan ole, vaan metsät ovat vallitsevia.

Taulukko 5.3-9 liittyy kuvaan 5.3-11. Siihen on poimittu kuvan näkymältä kaikkien virkistysalueiden sisälle jäävien osien tietoja maankäyttö- ja puustotulkinta-aineistosta. Kaikilta kuvan virkistysalueilta ei tässä esitetä tietoja niiden kokonaisalalta vaan ainoastaan kuvassa näkyvältä osalta. Vastaava poiminta voidaan tehdä millä tahansa aluejaolla: kaupunginosittain, kunnittain, maakunnittain tai vaikka valtakunnallisesti. Myös erilaiset ”räätälöidyt” rajaukset, kuten tiettyjen virkistysalueiden osalta, tai tässä näkymän sisään jäävien kohteiden alueelta, ovat mahdollisia.

Taulukosta 5.3-9 selviää, että tarkasteltavana olevilla virkistysalueilla vallitsevimpia ovat metsät, niistä etenkin sekametsät (27,3 %) ja kuusimetsät (24,3 %) kangasmailla; merkittäviä ovat myös mäntyvaltaiset kangasmaat (14,5 %) (esimerkiksi Pyynikin ulkoilualueella 47,1 % koko puiston pinta-alasta) ja lehtipuuvaltaiset kangasmaat (7 %). Vaikka monet virkistysalueet on rajattu rantaviivaan, niin silti vesialueiden osuus niillä on huomattava. Melko paljon on myös peltoja, avohakkuita, taimikoita ja muita avomaita, joihin on luettu myös tiet.

Maankäyttö- ja puustotulkinta-aineiston perusteella pystytään tekemään varsin hyviä arvioita maa-alueiden maankäytöstä ja peitteisyydestä. Metsien osalta aineistojen koostamiseen on käytetty valtakunnallisen metsien inventoinnin tuloksia, joten myös arvioita metsien tilasta ja puuston määrästä voidaan tehdä kohtalaisella tarkkuudella. Lähiaikoina saadaan ympäristöhallinnon käyttöön uudet SLICES-paikkatietojen yhteiskäyttöhankkeen (Separated Land use / Cover information System) kautta usean organisaation yhteistyön tuloksena syntyneet valtakunnalliset alueiden käyttöä koskevat paikkatietoaineistot, jotka 10 ja 25 metrin pikselikoolla tarkentavat entisestään tämäntyyppisten tiedonhakujen tarkkuutta ja luotettavuutta (Mikkola et al. 1999; Maankäyttöluokitus 2000). Myös maan peitteisyyttä koskevat SLICES-aineistot ovat lähitulevaisuudessa valmiita käyttöön.

Virkistysalueiden rooli ”viimeisinä henkireikinä” takaamassa pääsyn ranta-alueille

Meren ja järvien rannat ovat luonnon virkistyskäytön kannalta erityisen merkittäviä vyöhykkeitä. Jokamiehenoikeuden nojalla on kenellä tahansa pääsy rantaan, kunhan ei mennä pihapiiriin, tallota viljelyksiä tai aiheuteta muuta häiriötä. Pirkanmaan virkistysalueista ulottuu LVVI-tutkimuksen vastausten perusteella 83 % jollakin kohtaa rantaan, mutta rantaan pääsy ei saisi olla pelkästään varsinaisten virkistysalueiden varassa. Lisääntynyt loma-asutus ja muu rantarakentaminen on jo sulkenut huomattavia osia rannoista vapaan virkistyskäytön ulkopuolelle.

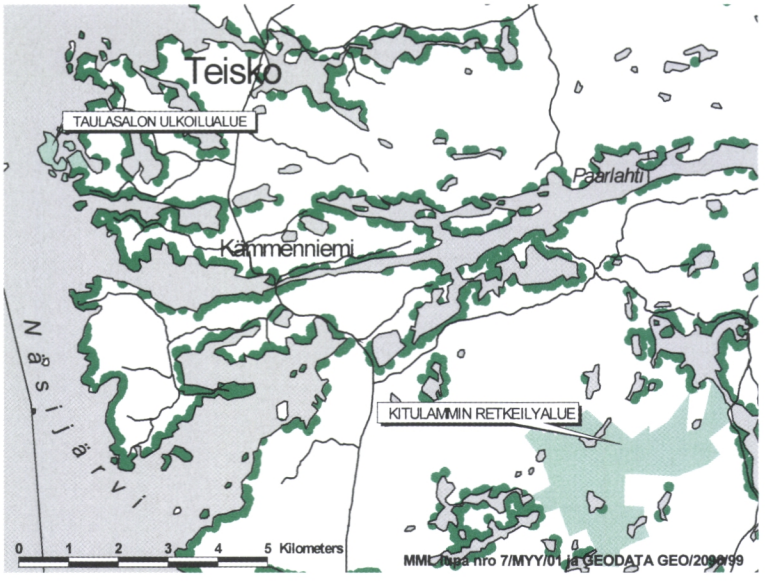
Tampereen kaupungin alueella tarkasteltiin rantojen sulkeutuneisuutta paikkatietoaineistojen avulla. Koska Tampere ulottuu pohjoisen ja koillisen suunnassa kymmeniä kilometrejä Näsijärven ja monien pienempien järvien rannoille, voidaan sen alueelta olettaa löytyvän hyvä läpileikkaus suomalaisesta tai ainakin pirkanmaalaisesta rantarakentamisesta.

Rantojen sulkeutumista tutkittaessa käytettiin apuna LVVI-aineistoja, vesistöaineistoa mittakaavassa 1:250 000 sekä rakennus- ja huoneistorekisteriä. Rantaviivan mittaaminen on hankalaa, sillä sen pituus riippuu suuresti mittaustarkkuudesta ja mittakaavasta, jossa sitä yritetään mitata. Siksi tässä ei tar-

Taulukko 5.3-9. Tampereen keskustan virkistysalueiden (kuvan 5.3-11 näkyvä alue) maankäyttö- ja peitteisyystarkastelu Maanmittauslaitoksen maankäyttö- ja puustotulkinta-aineiston perusteella. Puustoiset luokat on yhdistetty alun perin viidestä kuutiotilavuuden mukaan jaetusta alaluokasta.

Table 5.3-9. A land use and land cover study of the recreation areas in the city centre of Tampere (the visible area in figure 5.3-11). Information was derived from the Land Use and Land Cover database of National Land Survey of Finland (a raster GIS-database with 25 metres pixel size). Classes of forested area are aggregated from five subclasses according to the volume of timber.

Luokka *Class*	Pyynikin ulkoilualue (ha)	Viikinsaaren ulkoilualue (ha)	Härmälä-Rantaperkiö-Hatanpään ulkoilualue (ha)	Iidesjärven ulkoilupuisto (ha)	Kaukajärven ulkoilu- ja urheilualue (ha)	Kauppi-Niihaman ulkoilupuisto (ha)	**Yhteensä** *Total* **(ha)**	**Osuus koko alueesta, %** *Proportion of total area, %*
Vesistöt ja märkä maa	**1,0**	**1,5**	**4,9**	**67,9**	**46,7**	**64,2**	**186,2**	**13,3**
Water and wet land								
Vedet	0,4	1,2	2,6	51,7	43,8	56,3	156,0	11,1
Water								
Ruovikko tms. märkä maa	0	0,1	0,1	0,4	0,1	0,1	0,8	0,1
Reed or wet land								
Rantaviivat, joet, purot	0,6	0,2	2,2	3,7	2,8	7,8	17,3	1,2
Shoreline, stream								
Maatuvat vesialueet, tulva-alueet	0	0	0	12,1	0	0	12,1	0,9
Flood area								
Avoin alue	**10,6**	**0,5**	**1,3**	**16,2**	**5,7**	**88,9**	**123,2**	**8,7**
Open land								
Pellot	0	0	0	6,9	0	35,6	42,5	3,0
Fields								
Avohakkuut (vanhat) kangasmaalla	1,8	0,5	0,9	1,3	2,1	16,2	22,8	1,6
Clear felling on moorland								
Avomaat kangasmaalla	0	0	0	3,5	0	0	3,5	0,2
Open moorland								
Avomaat kangasmaalla, tiet	8,8	0	0,4	4,5	3,6	37,1	54,4	3,9
Open moorland, road								
Rakennettu alue	**1,8**	**0**	**1,4**	**1,5**	**0,1**	**0,4**	**5,2**	**0,4**
Built-up area								
Kerrostaloalueet	0,7	0	0	0,4	0	0	1,1	0,1
Apartment building area								
Pientaloalueet	1	0	0,1	1	0,1	0,4	2,6	0,2
Small house area								
Teollisuusalueet	0,1	0	1,3	0,1	0	0	1,5	0,1
Industrial area								
Avosuot	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**2,6**	**2,6**	**0,2**
Open peatland								
Kuusivaltaiset turvemaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**3,8**	**3,8**	**0,2**
Spruce dominated forested peatland								
Lehtipuuvaltaiset turvemaat	**0**	**0**	**0**	**0,2**	**0**	**1,7**	**1,9**	**0,1**
Deciduous dominated forested peatland								
Sekapuustot turvemaalla	**0**	**0**	**0**	**0,7**	**0**	**4,5**	**5,2**	**0,4**
Mixed forested peatland								
Mäntyvaltaiset turvemaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**4,3**	**4,3**	**0,4**
Pine dominated forested peatland								
Mäntyvaltaiset kangasmaat	**37,1**	**0,7**	**4,2**	**4,1**	**5,0**	**150,2**	**201,3**	**14,5**
Pine dominated forested moorland								
Kuusivaltaiset kangasmaat	**11,3**	**1,0**	**3,8**	**1,9**	**4,6**	**317,1**	**339,7**	**24,3**
Spruce dominated forested moorland								
Lehtipuuvaltaiset kangasmaat	**1,1**	**0,2**	**1,7**	**2,1**	**4,4**	**89,6**	**99,1**	**7,0**
Deciduous dominated forested moorland								
Sekametsä kangasmaalla	**12,9**	**1,0**	**16,0**	**23,3**	**23,5**	**305,8**	**382,5**	**27,3**
Mixed forested moorland								
Havupuutaimikko, kangasmaalla	**3,0**	**0,3**	**3,0**	**5,7**	**5,0**	**29,1**	**46,1**	**3,3**
Coniferous saplings on moorland								
Yhteensä	**78,8**	**5,2**	**36,3**	**123,6**	**95,0**	**1062,2**	**1401,1**	**100,0**
Total								



Kuva 5.3-12. Rantarakentamisen takia vapaasta ulkoilukäytöstä pois sulkeutunutta rantaa Teiskon alueella, noin 20 km koilliseen Tampereen keskustasta.

Figure 5.3-12. Lakeshore that is closed to public use owing to the presence of buildings close to shoreline in Teisko, Tampere (about 20 km northeast of the City of Tampere). About 53% of all shorelines in Tampere is closed to the public as a result of buildings (buildings closer than 100 meters to the shore are located closer than 200 meters away from each other). In Teisko the shoreline is even more inaccessible.

kastellakaan rantaviivaa metreinä tai kilometreinä vaan suhteellisina osuuksina tietyssä mittakaavassa esitetystä aineistosta.

Lähtökohtana toimii oletus, että alle 100 metrin päässä rakennuksista liikkuminen ei olisi jokamiehenoikeuden perusteella suotavaa. Tällöin ranta-alue tulkitaan rakentamalla suljetuksi, mikäli lähellä rantaviivaa olevien rakennuksien välistä etäisyyttä on alle 200 metriä. Todellisuudessa tämä etäisyys tosin vaihtelee maaston ja rakennusten käyttötarkoituksen mukaan. Rakennus- ja huoneistorekisteristä poimittiin kaikki rakennukset, jotka sijaitsevat alle 100 metrin päässä rannasta. Joillakin alueilla voivat tätäkin kauempana olevat rakennukset osaltaan sulkea pääsyn rantaan, mutta nämä lienevät poikkeustapauksia. Näille alle 100 metrin päässä rannasta sijaitseville rakennuksille määritettiin 100 metrin levyinen etäisyysvyöhyke, jonka sisään jäävä rantaviiva tulkittiin rakentamalla suljetuksi. Kuvassa 5.3-12 näkyy Tampereen Teiskon alueella sulkeutunutta rantaa.

Koko Tampereen alueella kaikki ranta-alueet mukaan luettuna ilmeni, että noin 53 % rantaviivasta on rakentamalla suljettua. Paikoin, kuten juuri Teiskon alueella, sulkeutuminen on tätäkin kattavampaa. Vapaakaan rantaviiva ei ole välttämättä mitenkään virkistykseen ja vapaaseen oleskeluun soveltuvaa esimerkiksi laatunsa tai sijaintinsa puolesta. Mökkirakentaminen aiheuttaa valtavan paineen seudun viimeisille vapaille rannoille. Maankäytön suunnittelun merkitys korostuu tällaisilla suurten kaupunkien lähialueilla sekä suosituilla mökkipaikkakunnilla.

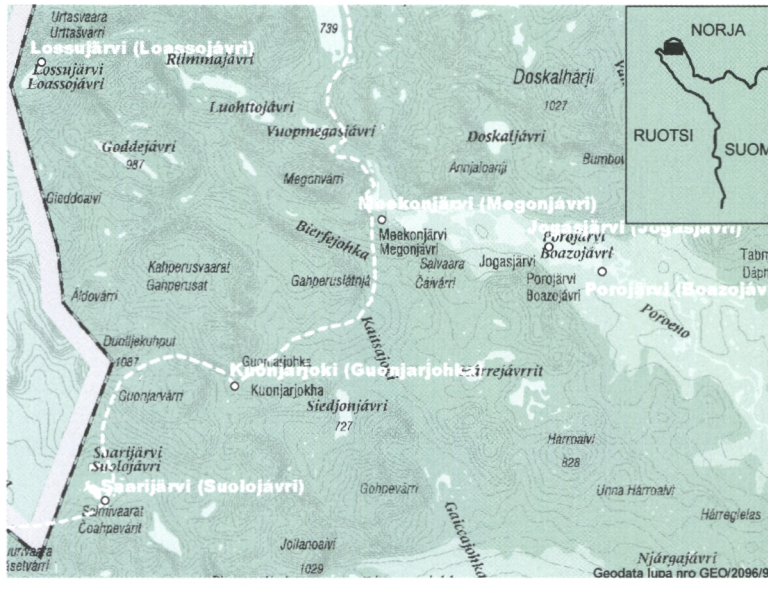
Kuvan 5.3-12 kahdella virkistysalueella, Kitulammin retkeilyalueella ja Taulasalon ulkoilualueella, ei rakennuksia rannoilla juuri näy. Sama tilanne koskee kaikkia Tampereen virkistysalueita, joiden alueella olevasta rantaviivasta ainoastaan noin 29,6 % on rakennuksien takia sulkeutunutta. Näistäkin rakennuksista suuri osa lienee yleisessä käytössä olevia huolto-, sauna-, varasto- tai muita palvelurakennuksia, joten ne eivät estä alueen vapaata käyttöä, pikemminkin ne ovat osaltaan parantamassa virkistysalueen laatua, palvelutasoa ja käytettävyyttä. Virkistyskäyttöön otettujen alueiden voidaankin olettaa toimivan, luonnonsuojelualueiden ohella, viimeisinä henkireikinä takaamassa vapaan pääsyn rakentamattomille rannoille.

Retkeily- ja ulkoilukarttojen laatiminen luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmän ja ulkopuolisten aineistojen yhteiskäytön avulla

LVVI-tutkimuksessa kerätyn luonnon virkistystarjontatiedon pohjalta rakennettu paikkatietoaineisto palvelee muun muassa kuntia, urheiluseuroja ja yksityisiä kansalaisia tarjoamalla tietoa olemassa olevista ulkoilu- ja virkistäytymismahdollisuuksista. Eräs käyttötarkoitus, johon paikkatietona tallennettu tarjontatieto sopii erityisen hyvin, on ulkoilumahdollisuuksien eli virkistysalueiden, ulkoilureittien ja virkistyspalveluiden esittäminen kartalla.

Kaikki kyselyssä ilmoitetut tiedot ovat paikkaan sidottuja. Näin tallennetusta aineistosta voidaan tietoja hakea joko sijainnin perusteella (esimerkiksi haetaan kaikki Pirkanmaan alueella olevat kohteet, vain Tampereen alueella olevat kohteet tai vaikka vain kartalta rajatun alueen kohteet) tai ominaisuustietojen perusteella (esimerkiksi haetaan kaikki hiihtoladut, kaikki retkeilyreitit, joiden varrella on autiotupia tai rinnehiihtokeskukset, joissa on välinevuokraamo) tai hakuja voidaan muotoilla sekä sijainnin että ominaisuuksien perusteella (esimerkiksi haetaan kaikki pohjoisen Pirkanmaan alueella olevat retkeilyreitit, joiden varrella on keittokatoksia, tai lounaissaariston venesatamat, joissa on peräkiinnitysmahdollisuus, järjestetty jätehuolto ja juomavesipiste).

Tämänkaltaisia hakuja voidaan tehdä joko Internet-käyttöliittymän kautta valiten valmiista vaihtoehdoista ja esittää tulokset karttapohjalla sekä yhteenvetona tekstimuodossa tai hakuja voidaan tehdä suoraan paikkatietoaineistosta paikkatieto-ohjelmilla, jolloin aineistoja voidaan käyttää yhdessä muiden paikkatietoaineistojen kanssa. Kunnilla on ilmoittamiensa kohteiden osalta kaikki

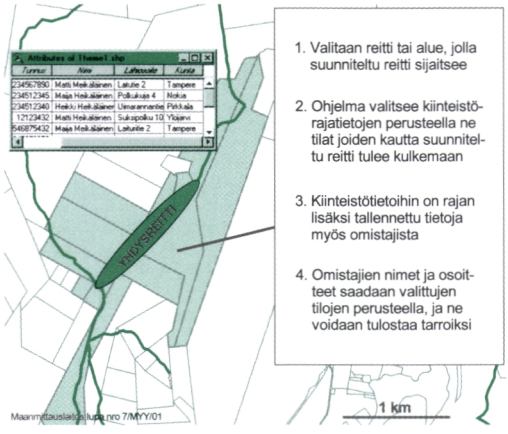


Kuva 5.3-13. Esimerkki virkistystarjonnan tietojärjestelmän tietosisällön käytöstä ulkoilukartan laatimisessa yhdessä muiden paikkatietoaineistojen kanssa. Haltin reittiä Enontekiön Kilpisjärvellä esitettynä samalla karttapohjalla autiotupien kanssa. Autiotupien sijaintitiedot on saatu Metsähallitukselta (Metsähallitus 1996); taustakarttana on käytetty WSOY:n ja Geodatan julkaisemaa Tiekartta-aineistoa 1:250 000 (Geodata lupa nro GEO/2096/99).

Figure 5.3-13. An example of using the data in the Outdoor Recreation Supply Database along with other geographical data to produce maps for hikers. The Halti-trail in the Outdoor Recreation Supply Database is shown here along with the shelter cabins (geographical data from the Forest Service: Metsähallitus 1996). These are shown on a background map (Road map 1:250 000, WSOY and Geodata, permit no GEO/2096/99).

aineistot paikkatietona käytettävissä, joten kohteista tallennettuja tietoja voidaan käyttää suoraan esimerkiksi laadittaessa ulkoilukarttoja. Kunnissa voidaan tulostaa karttoja joko suoraan Internetistä tai paikkatietona tallennettuja kohdetietoja voidaan tulostaa paikkatieto-ohjelmilla tai toimittaa kaupallisille yrityksille halutun karttapohjan päälle painettaviksi, jolloin säästetään tätä varten kohteiden sijainnin selvittelemisestä aiheutuvat kustannukset.

Esimerkkinä LVVI-aineiston käytöstä ulkoilukarttojen laadintaan on laadittu kuva 5.3-13. Siinä on WSOY:n ja Geodatan julkaiseman tiekartan (mittakaava 1:250 000) päälle sijoitettu LVVI-reittitietoa ja lisäksi siihen on yhdistetty Metsähallituksen retkeilyoppaan (1996) antamien koordinaattitietojen perusteella alueen autiotupien sijainti.



Kuva 5.3-14. Virkistystarjonnan tietojärjestelmän käyttö reittisuunnittelun yhteydessä maanomistajatietojen poimintaan kiinteistörajaaineiston avulla.

Figure 5.3-14. Using the Outdoor Recreation Supply Database for planning trails. Land-owner information is based on the cadastral boundary data of the Population Register Centre and National Land Survey of Finland.

Luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmän käyttö alueiden, reittien ja palveluiden suunnittelun apuvälineenä

Tarkastelemalla LVVI-aineistoon ilmoitettuja ulkoilureittitietoja voidaan reittiverkoston puutteet havaita helposti. Olemassa olevan reittiverkoston perusteella voidaan myös nähdä alueet, joiden kautta olisi luontevinta suunnitella uusia reittiyhteyksiä liittämään reittien osia toisiinsa suuremmiksi, maakunnallisiksi tai jopa valtakunnallisiksi kokonaisuuksiksi. Tarkasteltaessa ilmiöitä paikkatietona on helppo ottaa näkyviin erilaisia reitistön sijoittumiseen vaikuttavia tekijöitä, kuten vesistöjä, peltoja, väestötietoja, palveluja, suojelualueita tai merkittäviä luonnonnähtävyyksiä. Nykyisen, käytettävissä olevan reittiverkoston selvittäminen saattaa olla vaikeaa, ellei kohteiden tietoja ole kerätty ja tallennettu suunnitelmallisesti ja keskitetysti. Samoin reittien alle jäävien maiden omistajien ja heidän yhteystietojensa selvittämisessä on oma vaivansa.

Paikkatietomenetelmistä on suurta hyötyä etenkin silloin, kun tehdään poimintoja suurista tietomääristä. Maakunnallista reittilinjausta mietittäessä on otettava huomioon melkoinen määrä asioita. On selvitettävä jo olemassa olevien reittien sijainti sekä harkittava mahdollisuutta niiden käyttöön osana uutta reitistöä.

Kuvassa 5.3-14 on esitetty reittejä erään Pirkanmaan kunnan alueelta. Kuvaan on merkitty vyöhykkeenä alueet, joilla voisi olla reittien yhdistämistarvetta, jos seudulle suunniteltaisiin maakunnallista ulkoilureittikokonaisuutta. Olemassa olevien reittien maanomistajien yhteystiedot on tarpeen selvittää solmittujen sopimusten selvittämiseksi ja niiden uudistamiseksi jo käyttötarkoituksen ja käyttäjämäärien muutoksenkin takia. Samalla voidaan selvittää uusien suunniteltujen reittiosuuksien maanomistajien yhteystiedot.

Kun reitit on tallennettu paikkatieto-ohjelmaan, voidaan uudet reittivaihtoehdot tallentaa samaan järjestelmään ja tarkastella eri vaihtoehtoja osana jo olemassa olevaa reittiverkostoa. Kiinteistöaineistosta nähdään, minkä kiinteistöjen alueiden kautta joko olemassa olevat tai suunnitellut reitit kulkevat. Yksinkertaisella kyselyllä voidaan valita ja listata aineistoista ne kiinteistöt, joiden alueella reitti kulkee. Kiinteistörekisteristä saadaan maanomistajien nimet ja yhteystiedot,

jotka voidaan helposti tulostaa osoitetarroiksi ja lähettää kirjeet oikeille vastaanottajille.

5.3.4 Virkistysalueiden laatuluokitus

LVVI-tarjontatutkimuksen yhtenä päämääränä on kehittää Suomen oloihin soveltuva virkistysalueiden laatuluokitus. Suomalaisen laatuluokituksen kehittämiseksi on alustavasti tutustuttu kahteen ulkomaiseen laatuluokitusmenetelmään.

Yhdysvalloissa virkistysalueiden inventointiin ja siten eräänlaiseen laatuluokitteluun on käytetty niin sanottua ROS-menetelmää (ROS = Recreation Opportunity Spectrum) (Driver ym. 1987; ROS Primer and Field Guide 1990; ROS Users guide ym.). ROS on menetelmä, jota on käytetty virkistysmahdollisuuksien inventointiin, virkistysalueiden suunnitteluun, hoitopäätösten ja eri käyttömuotojen vaikutusten arviointiin sekä standardien ja ohjeiden laadintaan. Menetelmässä tarkastellaan virkistäytyjän kokemuksia luonnonympäristössä – tavoitteena on sovittaa kokemukset saatavilla oleviin virkistysmahdollisuuksiin. Kyseessä on siis tavallaan menetelmä, jolla pyritään saattamaan virkistyksen kysyntä ja tarjonta tasapainoon.

Käytännössä ROS-menetelmässä tarkastellaan kohdetta kolmella tasolla. Fyysisen ympäristön (luonnon ympäristö ja ihmisen aikaansaamat rakenteet), sosiaalisen ympäristön (kävijät, näiden käyttäytyminen, lemmikit jne.) sekä hallinnollisen ympäristön (henkilöstöpalvelut, tiedotus, muuttuvat rakenteet jne.) ominaisuudet luovat pohjan tarkastelulle. Lisäksi virkistäytyjän odotukset vaikuttavat kohteen mieltämiseen. Näiden ominaisuuksien pohjalta voidaan luoda jatkumo, joka käsittää erilaisia tyyppiympäristöjä aina kaupunkien rakennetusta ympäristöstä täysin luonnonvaraiseen erämaahan.

Kohteen sijaintia ROS-jatkumolla voidaan kuvata niin sanotuilla ROS-indikaattoreilla, joita on seitsemän:

1. saavutettavuus
2. etäisyys
3. luonnonmukaisuus
4. varustelutaso ja kohteen hoito
5. muiden ihmisten läsnäolo
6. virkistyskäytön ympäristövaikutukset
7. virkistyskäytön ohjaus ja informaatio

Virkistäytyjä mieltää kohteen muun muassa näiden ominaisuuksien perusteella. Suunnittelussa ja hoidossa voidaan näiden indikaattoreiden tilaan keskittymällä saada aikaan muutoksia virkistäytyjän kokemuksissa ja sitä kautta mieltämisessä eli kohteen tyyppiä ja laatua voidaan pyrkiä muuttamaan haluttuun suuntaan.

Menetelmän hyödyt tulevat parhaiten esille laajassa tai alueellisessa maankäytön tai luonnonvarojen käytön suunnittelussa ja hoidossa, kun arvioidaan alueen tai luonnonvaran potentiaalia tarjota virkistysmahdollisuuksia. Menetelmää on kuitenkin käytetty menestyksekkäästi myös yksittäisen virkistysalueen suunnittelussa. ROS-menetelmää on käytetty USA:n lisäksi muun muassa Britanniassa, Norjassa ja Uudessa Seelannissa.

Toisenlainen lähestymistapa virkistysalueiden laatuluokitukseen on luotu Alankomaissa. Goossen ym. (1997) ovat soveltaneet laatuluokitukseen markkinointitieteen hierarkkista yhdistelmäanalyysia (hierarchical conjoint analysis). Tämän mukaan alueilla on erilaisia käyttö- ja mieltämislaatuun jaettavia ominaisuuksia eli laatuindikaattoreita, joiden tärkeys vaihtelee eri luonnon virkistyskäyttömuodoittain. Yhdistelmäanalyysissä oletetaan kuluttajan eli tässä tapauksessa virkistäytyjän arvioivan tuotteita eli virkistysalueita kahden tai useamman ominaisuuden perusteella. Yhdistelmäanalyysillä selvitetään, mikä tai mitkä ominaisuudet ovat tärkeimpiä otettaessa yhtäaikaisesti huomioon useiden eri ominaisuuksien vaikutus. Analyysimenetelmällä rakennetaan sarja erilaisia virkistysalueprofiileja, jotka virkistäytyjä pisteyttää tietyn preferenssiasteikon mukaisesti. Pisteytyksiä käytetään laskettaessa ominaisuuksien suhteelliset tärkeydet sekä kunkin preferenssitason arvo. Koska ominaisuuksia ja preferenssitasoja on hyvin suuri määrä, on käytettävä hierarkkista yhdistelmäanalyysia, jossa ominaisuudet jaetaan alaryhmiin.

Eri aktiviteetit edellyttävät Alankomai-

den tutkimuksen mukaan erilaisia määriä ominaisuusvaatimuksia alueiden suhteen ja lisäksi vaatimukset jakautuivat eri suhteessa käyttölaatuun ja mieltämislaatuun. Käyttölaatu tarkoittaa sitä, että aktiviteetti on vaativa ennen kaikkea alueen mahdollistaman toimintaympäristön suhteen, kun taas mieltämislaadussa aktiviteetilla on suuremmat vaatimukset aistihavaintoihin perustuvan laadun suhteen. Kullekin aktiviteetille tärkeiden alueominaisuuksien selvittyä tutkittiin virkistäytyjien preferenssejä näiden suhteen. Kyselyssä esiteltiin vastaajille sarja alueita, joilla oli erilaisia ominaisuuksia eritasoisesti. Näin saatiin selville kullekin aktiviteetille tärkeimmät alueen ominaisuudet. Alankomaissa mieltämislaatuun kuuluvat ominaisuudet ilmenivät tärkeämmiksi kuin käyttölaatuun kuuluvat esimerkiksi kävelyssä ja pyöräilyssä. Päinvastoin oli asia esimerkiksi uimisessa, kalastuksessa ja veneilyssä.

Kun virkistäytyjien preferenssit ovat selvillä, voidaan alueita mitata niiden vetovoimaisuuden suhteen yhdistämällä preferenssitieto virkistysalueita tai muita virkistysmahdollisuuksia koskevan paikkatiedon kanssa. Näin voidaan selvittää, missä sijaitsevat sopivimmat alueet eri virkistysaktiviteetteja tai niiden kombinaatioita varten. Kun sopivimmat alueet löydetään, voidaan niiden sijaintia ja määrää verrata olemassa oleviin kyseiseen aktiviteettiin tarkoitettuihin alueisiin, jolloin saadaan selville esimerkiksi, mistä johtuu joidenkin alueiden huonompi soveltuvuus. Alankomaiden tutkimuksessa selvisi esimerkiksi, että neljäsosa uimapaikoista ei ollut puoleensavetäviä, koska niissä ei ollut käymälöitä ja suihkuja ja koska uimapaikan pohjamateriaali ei ollut kiinteä. Sopivimpien alueiden selvittyä voidaan myös harkita virkistyskäytön uudelleenohjausta. Paikkatietojärjestelmän mahdollisuuksia voidaan käyttää avuksi selvitettäessä tiettyjä virkistysalueiden laatuun vaikuttavia tekijöitä, kuten teiden ja rautateiden melualueita tai maankäyttömuotoja, joiden suhteen on esitetty preferenssejä.

Suomessa voitaisiin soveltaa Alankomaiden tyyppistä virkistysalueiden laatuluokitusta, koska myös meillä käytetään hyväksi paikkatietojärjestelmää virkistysmahdollisuuksien tutkimuksessa. Toki myös ROS-mallia voitaisiin helposti soveltaa GIS-apuvälineitä hyväksi käyttäen. Suomessa on tehty preferenssitutkimuksia metsänkäsittelyn vaikutuksesta virkistysalueen mieltämislaatuun. Tietoa virkistäytyjien preferensseistä saadaan myös alueittaisista kävijätutkimuksista, joissa tosin menetetään niiden vastaajien mielipiteet, jotka eivät ole pitäneet kyseistä aluetta hyvänä haluamaansa aktiviteettiin ja jotka ovat sen vuoksi jättäneet käynnin väliin. Alankomaiden tutkimuksessa tämä ongelma otettiin huomioon tekemällä kotihaastatteluja alueittaisten kävijätutkimusten asemesta. Kattavaa väestön virkistysalueille asettamien ominaisuuspreferenssien tutkimusta ei sen sijaan Suomessa ole tehty, ja käyttölaatuun liittyvät preferenssitutkimukset ovat vielä kokonaan tekemättä.

Hierarkkisen yhdistelmäanalyysin tulosten perusteella on helppoa arvioida, mitä pitää tehdä eri alueiden laadun parantamiseksi tai laadun ylläpitämiseksi sekä mitkä ponnistukset alueen hyväksi tuottavat eniten hyötyä. Lisäksi on mahdollista arvioida sitä, kuinka suuresti alueen virkistyskäytöllinen laatu laskee, jos jollekin toiselle maankäyttömuodolle annetaan etusija. Menetelmällä saatua tietoa voidaan käyttää alueiden markkinoimiseen, jos niiden vetovoimaisuus eli laatu on korkea. Päättäjille menetelmä tuo työvälineen virkistysalueiden suunnitteluun, toteuttamiseen sekä hoitoon.

5.3.5 Luonnon virkistystarjonnan tutkimuksen jatkosuunnitelmat

LVVI-tarjontatutkimuksessa on luotu pohja yhtenäisen tiedon keruulle ja tallennukselle sekä rakennettu perusta luonnon virkistyskäyttöä palvelevien alueiden, reittien ja palveluiden tarjontaan liittyvien tietojen hallinnalle. Kerättyjä tietoja voidaan käyttää pohjana luonnon virkistyskäyttöön ja luontomatkailuun liittyvien ilmiöiden tutkimuksessa, suunnittelussa ja hallinnossa. Tutkimusta varten on luotu ulkoiluun ja virkistykseen käytettyjen kohteiden luokittelujärjestelmä, jota on

käytetty tietoja kerättäessä ja tallennettaessa, ja tutkimuksen aikana on saatu valtava määrä perustietoa suomalaisen ulkoilun ja luonnossa virkistäytymisen mahdollisuuksista. Kerätyt tiedot ovat kuitenkin vasta pohjatietoa, jonka perusteella voidaan luoda tarkoituksenmukainen järjestelmä niiden hyödyntämiseen. Kerättyä tietoa on täydennettävä ja päivitettävä jatkossa huolellisesti.

Tutkimuksessa saatuja tietoja pitää alkaa täydentää välittömästi. Metsähallituksen ja Metsäntutkimuslaitoksen, samoin kuin vastaamattomien kuntien, joita on vielä noin puolet Suomen kunnista, tiedot pitää saada kerättyä järjestelmään. Myös jo vastanneiden kuntien ja virkistysalueyhdistysten tietoja on täydennettävä ja päivitettävä aktiivisesti.

Tietojärjestelmä viimeistellään lopulliseen muotoonsa Jyväskylän yliopiston ja Suomen ympäristökeskuksen välisenä yhteistyönä. Tämä työ käsittää järjestelmän teknisen toteutuksen lisäksi tietosisältöön liittyviä ratkaisuja: ovatko esimerkiksi nyt käytetyt luokittelut tarkoituksenmukaisia vai pitääkö niitä uudistaa, onko tutkimuksessa käytetty tietosisältö juuri se mitä halutaan vai pitääkö kyselyyn lisätä osia ja onko joitakin kyselyn osia mahdollista jättää pois joko tarpeettomina tai siksi, että eräät tiedot saadaan vaivatta ja luotettavasti muualta, esimerkiksi muiden paikkatietoaineistojen kautta.

LVVI-tarjontatutkimuksessa kerätyn tiedon tarjoamista hyödyistä suurimmat liittyvät valtakunnalliseen tarkasteluun. Aiemminhan ei ollut käytettävissä minkäänlaista maan eri osien välillä vertailukelpoista tietovarantoa tästä aihepiiristä. Luontevimmin kerättyjen tietojen käyttö valtakunnallisessa tarkastelussa tapahtuu tässä vaiheessa tutkimuksen kautta. Tietojen puutteista ja niiden tarkistamattomuudesta johtuen kerätyn aineiston käyttö vaatii harkintaa. Sen perusteella voidaan tehdä monenlaisia yhteenvetoja ja vertailuja lähinnä käyttämällä aineistoa otannan tapaan. Maakunnallisten yleistysten ja tarkkojen yhteenvetojen sekä eri alueiden välisten vertailujen tekeminen on mahdollista vasta sitten, kun aineisto saadaan täydennettyä paljon nykyistä kattavammaksi. Nyt tiedonkeruuta on voitu hoitaa tehostetusti vain tietyillä alueilla, muutamissa maakunnissa, joten vertailut eivät kerro todellisesta tilanteesta, vaan lähinnä tiedonkeruun aktiivisuudesta kyseisillä alueilla.

Paikallistasolla tietoja voidaan jo nyt hyödyntää hyvin, esimerkiksi vastanneet kunnat voivat mainiosti käyttää järjestelmään digitoituja sijaintitietoja vaikkapa ulkoilukarttojen laadintaan. Samoin maakuntien liitoissa voidaan aineistoja jo nyt käyttää suunnittelun apuvälineenä. Kaikkiaan käyttömahdollisuudet lisääntyvät valtavasti aineistojen tarkentuessa ja täydentyessä sekä tutkimuksen ja muiden paikkatietoaineistojen kanssa tehtyjen analyysien kautta saatujen uusien tulosten myötä.

Tutkimuksen kautta etsitään LVVI-tutkimuksessa kerätyn aineiston avulla vastauksia monenlaisiin kysymyksiin. Aineisto kertoo jo varsin luotettavasti, mitä ja millaisia ovat ne alueet, reitit ja palvelut, jotka luovat perustan maamme luonnon virkistyskäytölle ja luontomatkailulle. Suomen oloihin sopivan kohteiden laatuluokituksen luomisessa se on korvaamaton apu; tämän taustaksi tarvitaan vielä tutkimusta, keskustelua ja päätöksiä myös siitä, miten ulkoilukohteiden riittävyyttä ja laatua tulee mitata. Tämän tutkimuksen kautta on saatu tietoa, jota vasten on mahdollista tarkastella erilaisten luonnonsuojelualueiden käyttöä ulkoiluun, virkistykseen ja luontomatkailuun sekä sitä, miten nämä alueiden erilaiset käyttötarkoitukset voidaan toteuttaa niin, että niistä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa toisilleen. Paikkatietomenetelmien käyttö luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun määrittelyssä ja suunnittelussa, samoin kuin laajemminkin päätöksenteon tukena ja maankäytön suunnittelussa mahdollistuu nyt saatujen aineistojen kautta aivan uudella tavalla. On myös syytä selvitellä paikkatietojen ja tietoverkkojen käyttöä esimerkiksi tutkimuksen apuna sekä luontomatkailusektorilla tuotteistamisessa ja markkinoinnissa.

Kirjallisuus

Aronoff, S. 1991. Geographic Information Systems. A Management Perspective. WDL Publications, Ottawa. 294 p.

Artimo, K. 1995. Vektorit ja rasterit paikkatietoanalyysissä. Positio 2/1995: 12-15.

Driver, B.L., Brown, P.J., Stankey, G.H. & Gregoire, T.G. 1987. The ROS Planning System: Evolution, Basic Concepts, and Research Needed. Leisure Sciences 9: 201–212.

Goossen, M. & Langers, F. 2000. Assessing Quality of Rural Areas in the Netherlands: Finding the Most Important Indicators for Recreation. Landscape and Urban Planning 46:241–251.

Harrington, A. 2000. What's the difference between Accuracy and Precision? GEOEurope December 2000:26–27.

Maankäyttöluokitus. 2000. Käsikirjoja 40. Tilastokeskus, Helsinki. 115 s.

Maanmittauslaitos. 1996. Paikkatietotekniikan perusteet. Maanmittauslaitos / Paikkatietokeskus. <http://www.nls.fi/ptk/perusteet/> (päivitetty 16.3.1999).

Map Accuracy Standards. 1999. Fact Sheet FS-171-99 (päivitetty marraskuussa 1999, viitattu 15.02.2001). <http://mac.usgs.gov/mac/isb/pubs/factsheets/fs17199.html>.

Metsähallituksen retkeilyopas. 1996. Metsähallitus, Helsinki. 210 s.

Mikkola, A., Jaakkola, O. & Sucksdorff, Y. 1999. Valtakunnallisen maankäyttö-, peitteisyys- ja maaperäaineistojen muodostaminen. Suomen ympäristö 342. Ympäristöministeriö, Helsinki. 86 s.

Paikkatietotekniikan merkitys ja mahdollisuudet suomalaisessa yhteiskunnassa. 1997. Esiselvitys 9.6.1997.<http://www.progis.fi/esiselvitys/tekno.html>

ROS Primer and Field Guide. 1990. United States Department of Agriculture, Forest Service. 10 s.

ROS Users guide. United States Department of Agriculture, Forest Service. 38 s.

Salmenperä, H. 1997. Tunnetko tiedon tarkkuuden? Positio 1/1997: 20.

Scale, Accuracy, and Resolution in a GIS. 1998. (07.05.1998, viitattu 15.02. 2001). <http://www.env.gov.bc.ca/gis/gisscale.html>

Shemeikka, P. & Kopperoinen, L. 2001. Luonnon virkistyskäyttömahdollisuuksien tutkimus osana luonnon virkistyskäytön valtakunnallista inventointia (LVVI). Julkaisussa: Järviluoma, J. & Saarinen, J. (toim.). Luonnon matkailu- ja virkistyskäyttö tutkimuskohteena. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 796. s. 99–109.

Ympäristötiedon hallinnan kehittäminen 2000. http://kkwwwt.vyh.fi/palvelut/tietoj/kehitys/raportti.htm

5.4 Valtakunnallinen luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmä LVVI-LUOVI

SINIKKA HÄNNINEN

5.4.1 Lähtötilanne

Tavoite

LVVI-tutkimuksen käynnistyessä 1997 asetettiin valtakunnallisen luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmän kehittämisen tavoitteeksi paikkatietojärjestelmä, joka käynnistyvän tutkimustoiminnan lisäksi palvelee koko julkishallintoa virkistyksen voimavarojen suunnittelu- ja kehittämistehtävissä.

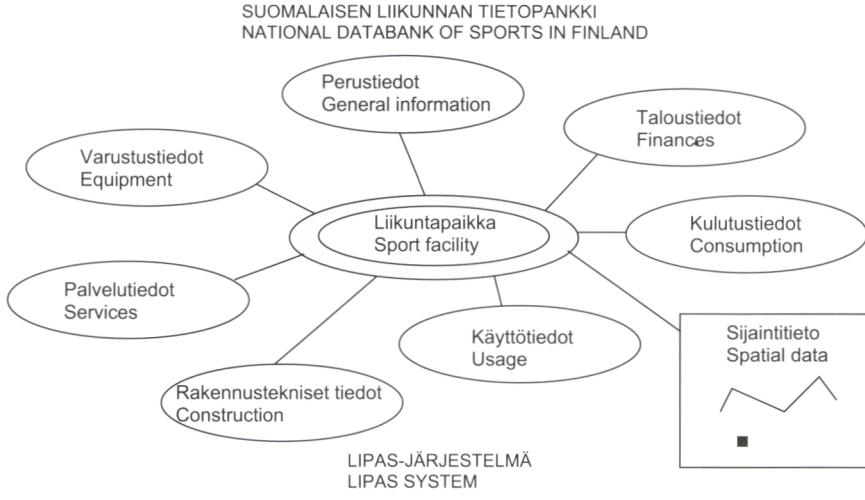
Aiheeseen liittyneet tietovarastot

Valtakunnallisen virkistystarjonnan tietojärjestelmän kehitystyön käynnistyessä Suomesta puuttui kattava tietovarasto olemassa olevasta virkistystarjonnasta. Suomen ympäristökeskuksella oli valtakunnanlaajuisia paikkatietoaineistoja kuten maankäyttö-puustotietokanta, suojelualueet, suojeluohjelmat sekä hallinnolliset rajat ja muita perusaineistoja. Näistä kaikista puuttui kuitenkin virkistyskäytön näkökulma. Joillakin virkistystarjonnan toimijatahoilla (kunnat) oli omia rajatun alueen paikkatietoaineistoja, mutta nämä järjestelmät olivat sekä tietosisällöltään että tekniseltä rakenteeltaan toistensa kanssa yhteen sopimattomia.

Liikuntahallinnolle oli vuonna 1993 valmistunut valtakunnallinen liikuntapaikkatietojärjestelmä (LIPAS-järjestelmä). Järjestelmästä löytyi tietoja valtakunnanlaajuisesti maastoliikuntapaikoista, jotka ovat osa virkistystarjontaa. Vuonna 1997 järjestelmässä oli tietoja 7974 maastoliikuntapaikasta, joista vielä tässä vaiheessa puuttui sijaintitieto. Sijaintitietoa järjestelmästä löytyi vain sisäliikuntatilojen osalta.

Maastoliikuntapaikoiksi luokiteltiin LIPAS-järjestelmässä rinnehiihtokeskukset, hyppyrimäet, kuntoradat ja -ladut, ulkoilualueet ja -reitit, vesireitin rantautumispaikat, suunnistusalueet, ulkoilumajat ja maastohiihtokeskukset. Näiden kohteiden tietosisältö järjestelmässä oli kuvan 5.4-1. mukainen.

Virkistystarjonnan näkökulmasta maastoliikuntapaikkojen tietosisältö ei ollut riittävä, koska se painottui liikaa rakennustekniikkaan sekä liikuntasuoritusta palveleviin tietoihin. Järjestelmän todettiin kuitenkin olevan hyvä pohja, jota laajentamalla sekä tietosisällön että käyttösovellusten osalta saataisiin tavoit-



Kuva 5.4-1. Liikuntapaikan tietosisältö.
Figure 5.4-1. Data content of a sport facility.

teet täyttävä tietojärjestelmä. Rakentamalla virkistystarjonnan tietojärjestelmä LIPAS-järjestelmän yhteyteen voitiin hyödyntää jo tehtyä kehitystyötä ja estää samalla päällekkäistä tiedonkeruuta ja ylläpitoa.

Virkistystarjonnan tietojärjestelmän kehitys tapahtui Jyväskylän yliopiston ja Suomen ympäristökeskuksen välisenä yhteistyönä. LVVI-tutkimuksen tietotarpeen määrittelyyn osallistuivat kaikki tarjontatutkimuksen osapuolet sekä Metsäntutkimuslaitos. Tietojärjestelmän teknisestä toteutuksesta vastasi Jyväskylän yliopiston LIPAS-projektiryhmä. Sijaintitiedon keruu ja tallennus suunniteltiin ja ensi vaiheessa myös toteutettiin Suomen ympäristökeskuksen luonto- ja maankäyttöyksikön ja ATK-yksikön paikkatietoryhmän välisenä yhteistyönä.

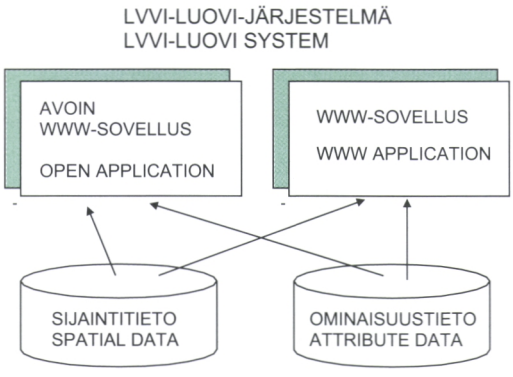
5.4.2 Rakenne ja tietokannan luonti

Valtakunnallinen virkistystarjonnan tietojärjestelmä (LVVI-LUOVI) on paikkatietojärjestelmä, jonka ominaisuustieto sijaitsee relaatiotietokannassa ja sijaintitieto joko MapInfo- tai ArcInfo-tietokannassa (kuva 5.4-2). Sijaintitiedon osalta järjestelmä suunniteltiin toteutettavaksi hajautetun tietokannan periaatteella.

Tietojärjestelmän käyttö tapahtuu www-sovellusten kautta. Tietojen ylläpitoon on rakennettu www-sovellus, jota käyttäen tietojen ylläpitäjät voivat viedä sekä ominaisuustiedot että sijaintitiedon järjestelmään. Näin tietojen päivittäjät eivät tarvitse mitään erillistä paikkatieto-ohjelmistoa, vaan he voivat käsitellä suoraan sovelluksen kautta myös karttapohjaista tietoa.

Järjestelmän käyttöön on rakennettu koko väestölle tarkoitettu ns. avoin www-sovellus, jolla kaikki Internet-verkon käyttäjät pääsevät näkemään virkistystarjonnasta käyttäjän kannalta keskeiset tiedot järjestelmässä olevista kohteista.

Järjestelmän tietokannan pohjana ovat olleet LIPAS-järjestelmän tiedot ulkoilureiteistä ja virkistyspalveluista/-paikoista. Tämä tieto on pyritty tarkistamaan ja täydentämään



Kuva 5.4-2. LVVI-LUOVI -tietojärjestelmän rakenne.
Figure 5.4-2. Structure of the LVVI-LUOVI information system.

virkistystarjonnan tietojoukkojen osalta LVVI-tarjontatutkimuksen tiedonkeruulomakkeilla kunnista ja valtiolta kerätyillä tiedoilla.

Ominaisuustieto vietiin järjestelmän tietokantaan LIPAS-projektissa rakennettua www-sovellusta käyttäen. Sijaintitieto digitoitiin Suomen ympäristökeskuksessa ja siitä tulee osa sijaintitietokantaa hajautetun tietokantarakenteen toteutuksen valmistuttua. Keski-Suomen maakunnasta on viety sijaintitietoja järjestelmään www-sovelluksen kartan käsittelyosiota käyttäen. Tämä osa sovellusta valmistui syksyllä 2000. Vuoden 2001 alussa LVVI-LUOVI -järjestelmän tietokannasta löytyi tietoja 622:sta virkistysalueesta, 5 182:sta ulkoilureitistä ja 6 294:stä virkistyspalvelusta/-paikasta.

5.4.3 Tietosisältö

Järjestelmän tietosisällön määrittelyssä päädyttiin jakamaan virkistystarjonta virkistysalueisiin, ulkoilureitteihin ja virkistyspalveluihin. Kukin näistä virkistystarjonnan osa-alueista luokiteltiin ja määriteltiin tietosisällön osalta.

Koska osa virkistystarjonnasta on liikuntapaikkatietojärjestelmän näkökulmasta liikuntapaikkoja, otettiin tämä tietosisällön määrittelyssä ja tietokannan rakenteessa huomioon. Virkistystarjonnan kohteiden ja lii-

kuntapaikkojen tietosisällöllä on osittain samat tietojoukot ja osaa tietojoukoista käsitellään vain tarkasteltaessa kohdetta virkistystarjontana ja osaa vain tarkasteltaessa sitä liikuntapaikkana.

Järjestelmän tietosisältö jakaantuu ominaisuustietoon (perustiedot, laatutiedot, palvelut jne.) ja sijaintitietoon. Kaikki ominaisuustieto on tallennettu relaatiotietokantaan ja sijaintieto jakaantuu sekä relaatiotietokantaan että sijaintitietokantaan. Jokaisesta virkistystarjontakohteesta löytyvät kohteen koordinaatit relaatiotietokannasta. Ulkoilureittien osalta ne ovat reitin lähtöpisteen koordinaatit ja alueen osalta sen laskennallinen keskipiste kartalla.

Sijaintitieto digitoidaan järjestelmään käyttäen taustakarttana Maanmittauslaitoksen PerusCD-karttapohjaa, jonka tarkkuus on 1:20 000. Tähän tarkkuuteen päädyttiin siksi, että tämä on tällä hetkellä tarkin saatavilla oleva koko valtakunnan kattava taustakarttaaineisto. Tällä tarkkuudella toteutettua paikkatietoaineistoa voidaan käyttää rinnan muiden koko valtakunnan kattavien paikkatietoaineistojen kanssa.

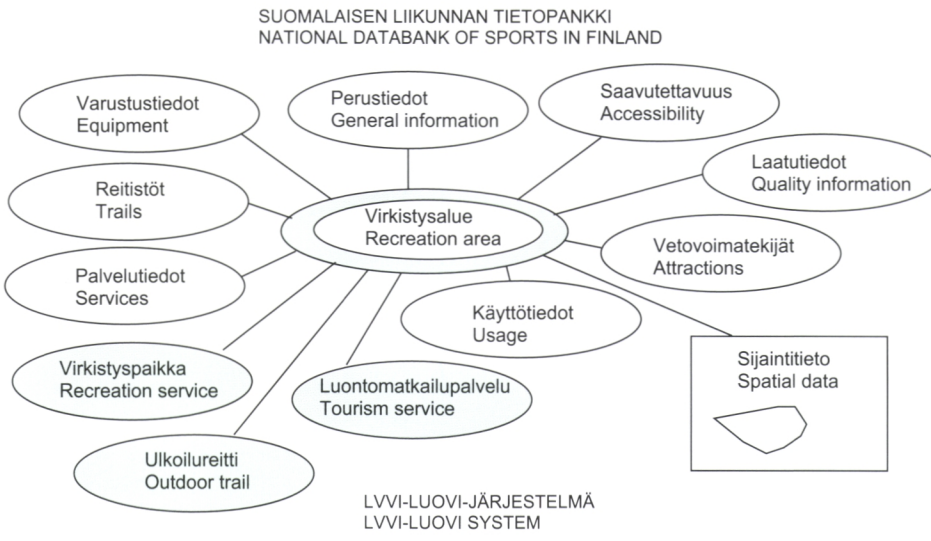
Sijaintitietokanta jakaantuu pintoihin. Virkistysalueet ja ulkoilureitit tallennetaan erikseen, eri pintoihin. Virkistyspalveluiden/-paikkojen sijainti tallennetaan yksittäisinä koordinaattipisteinä ominaisuustietokantaan. Järjestelmässä reitti muodostuu aina yhdestä tai useammasta reittiosiosta. Jokainen reittiosio koostuu sijainniltaan samaa reittipohjaa käyttävien reittien kahden risteys- tai haarautumiskohdan välisestä reittiosuudesta. Tällä rakenteella vältytään reittien päällekkäiseltä digitoinnilta. Kukin reittiosio on digitoituna järjestelmään ainoastaan yhden kerran riippumatta siitä, kuinka moni reitti kulkee sen kautta. Reittiosion kuuluminen eri reittikokonaisuuksiin on toteutettu ominaisuustietokannan relaatiorakenteella.

Taulukko 5.4-1. Ulkoilureittien luokittelu.
Table 5.4-1. Classification of outdoor trails.

Kuntopolut ja radat *Fitness trails and skiing tracks (cross-country)*	
Valaisematon kuntopolku/latu	Ympärivuotinen käyttö
Unlit fitness trail/ skiing track	*Usable in all seasons*
Valaistu kuntopolku/latu	Ympärivuotinen käyttö
Lit fitness trail/ skiing track	*Usable in all seasons*
Valaisematon kuntopolku	Ei talvikäyttöä
Unlit fitness trail	*No winter use*
Valaistu kuntopolku	Ei talvikäyttöä
Lit fitness trail	*No winter use*
Kunto-/hiihtorata	Leveys ³ 5 m
Fitness trail/skiing track	*Width ³ 5 m*
Ulkoilutie	3–5 m leveä, valaistu
Outdoor recreation road	*Width 3–5 m, lit road*

Luontopolut ja retkeilyreitit *Nature trails and hiking trails*	
Luontopolku	Erityisesti luontoharrastusta varten
Nature trail	*Especially for nature study*
Ulkoilupolku/latu	Pituus - 10 km, merkitty/viitoitettu
Outdoor trail	*Length - 10 km, marked/signed*
Retkeilyreitti	Pituus > 10 km, merkitty ja viitoitettu
Hiking trail	*Length > 10 km, marked/signed*
Vaellusreitti	Pituus väh. 25 km
Trekking route	*Length min. 25 km*

Aktiviteettikohtaiset reitit *Activity oriented routes*	
Hiihtoladut/latureitit	
Skiing tracks/trails	
Hiihtolatu	Pituus - 10 km, raivattu latu-ura
Skiing track	*Groomed track, length - 10 km*
Latureitti	Pituus > 10 km, merkitty/viitoitettu
Skiing trail	*Marked/signed, length > 10 km*
Rullasuksi-/rullaluistelurata	
Roller skiing/roller blading route	
Pyörätuolireitti	
Wheel chair trail	
Maastopyöräilyreitti	Erityisesti maastopyöräilyyn, merkitty
Mountain biking trail	*Especially for mountain biking, marked*
Moottorikelkkareitti	Reittitoimituksella hyväksytyt
Snowmobiling trail	*Officially registered*
Moottorikelkkaura	Ei reittitoimitusta
Snowmobiling trail	*Unregistered*
Melontareitti	Erityisesti melontaan, merkitty
Canoeing & kayaking route	*Especially for paddling, marked*
Veneilyreitti	Merkitty vesireitti
Boating route	*Marked waterway*
Ratsastusreitti	Erityisesti ratsastukseen, merkitty
Horse riding trail	*Especially for horse riding, marked*
Pyöräilyreitti	
Cycling route	



Kuva 5.4-3. Virkistysalueen tietosisältö.
Figure 5.4-3. Data content of a recreation area.

Virkistysalueet

Virkistysalueet on järjestelmässä luokiteltu seuraavasti:

- Lähipuisto
- Matkailupalveluiden alue
- Luonnonsuojelualue
- Monikäyttöalue
- Kansallispuisto
- Erämaa-alue
- Valtion retkeilyalue
- Virkistysmetsä
- Ulkoilupuisto
- Ulkoilualue
- Retkeilyalue

Virkistysalueen tietosisältö muodostuu kuvassa 5.4-3 esitetyistä tietojoukoista.

Ulkoilureitit

Ulkoilureitit on virkistystarjonnan tietojärjestelmässä luokiteltu taulukon 5.4-1 mukaisest.

Luokittelun lisäksi jokaiselle reitille voidaan järjestelmässä määritellä yksi tai useampi seuraavista käyttömuodoista:

- Kävely
- Pyöräily
- Luontopolku
- Retkeily
- Eräretkeily
- Hiihto (luistelu- ja perinteinen tyyli)
- Hiihto (vain perinteinen tyyli)
- Ratsastus
- Maastopyöräily
- Melontareitti
- Vesiretkeilyn reitti (soutu ja melonta)
- Moottorikelkkailu
- Pyörätuolireitti

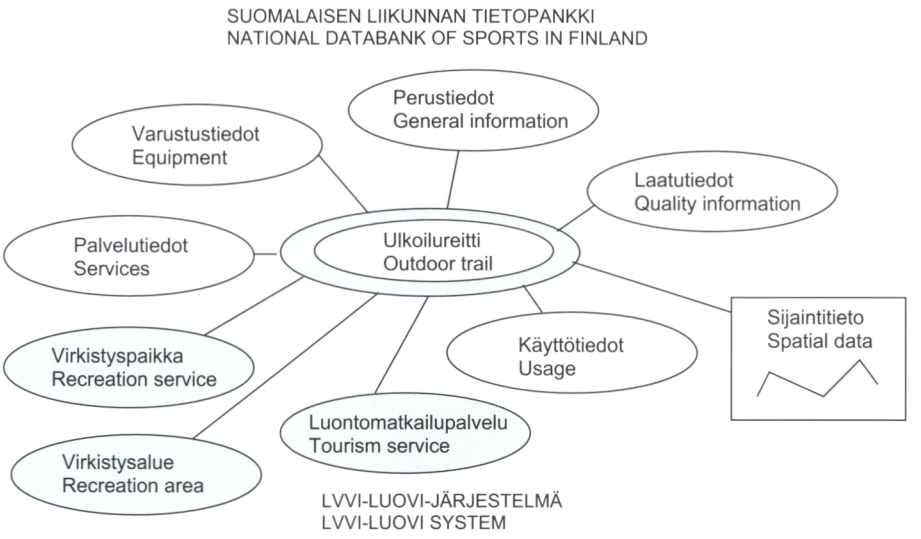
LVVI-tarjontatutkimuksessa on ulkoilureittejä jaoteltaessa reittityyppinä käytetty tietojärjestelmään reitille tallennettua käyttömuotoa (ks. luku 5.2.2 tarjontatutkimuksen ulkoilureitit).

Ulkoilureitin tietosisältö järjestelmässä on kuvan 5.4-4 mukainen.

Virkistyspalvelut

Virkistyspalvelut/-paikat on luokiteltu virkistystarjonnan tietojärjestelmässä taulukon 5.4-2 mukaisesti. LVVI-tarjontatutkimuksessa on keskitytty tarkastelemaa osaa luokittelun tyypeistä (ks. luku 5.2.2 tarjontatutkimuksen virkistyspalvelut).

Virkistyspalvelun tietosisältö järjestelmässä on kuvan 5.4-5 mukainen.



Kuva 5.4-4. Ulkoilureitin tietosisältö.
Figure 5.4-4. Data content of an outdoor trail.



Kuva 5.4-5. Virkistyspalvelun tietosisältö.
Figure 5.4-5. Data content of a recreation service.

5.4.4 Käyttö

Valmistuttuaan virkistystarjonnan tietojärjestelmä tulee tarjoamaan tietoa koko Suomen virkistystarjonnasta. Koko valtakuntaa koskevat tiedot ovat ulkoilumahdollisuuksien kehittämistä ja luonnon virkistyskäyttöä koskevan päätöksenteon tukena.

Tietojärjestelmällä on käyttöä ensisijaisesti valtion ja kuntien ulkoiluhallinnon ja virkistyksen voimavarojen suunnitteluun liittyvissä tehtävissä (kaavoitus, investoinnit virkistyspalveluihin ym.). LVVI-LUOVI -järjestelmä tulee olemaan kunnalle mainio apuväline oman kunnan luonnon virkistystarjonnan kehittämisessä ja markkinoinnissa.

Tietojärjestelmän tietojen katselua ja käsittelyä varten on rakennettu www-sovellus (**www.sport.jyu.fi**), joilla voidaan käsitellä tietokannassa olevaa tietoa. LVVI-LUOVI -tietojärjestelmän tietojen päivittäjät samoin kuin tietojen hyväksikäyttäjät käyttävät tätä sovellusta. Sovellus otettiin käyttöön 16.10.2000. Vuoden 2001 alussa järjestelmän suorakäyttäjiä oli 574, joista 325 käyttäjää edustaa 224 kuntaa. Muut käyttäjät edustavat muuta julkishallintoa ja tutkijoita.

Toinen www-sovelluksista on kaikille Internet-käyttäjille avoinna. Tämä antaa koko väestölle mahdollisuuden hyödyntää tietojärjestelmää. Samalla se antaa kuntien matkailusektorille mahdollisuuden käyttää järjestelmää kunnan virkistystarjonnan markkinointiin.

5.4.5 Jatkokehitys ja ylläpito

Tietokannan teknisen rakenteen toteuttaminen on sijaintiedon hajauttamisen osalta kesken. Hajautuksen toteutuksen loppuun saattaminen on jatkokehityksen osalta ensimmäinen tehtävä. Hajautetussa järjestelmässä sijaintitieto voi fyysisesti sijaita eri koneilla käyttäjän sitä tietämättä.

Toinen keskeinen asia järjestelmän jatkokehityksessä on suunnitella ja toteuttaa järjestelmään sekä ominaisuustietojen että erityisesti sijaintitiedon oikeellisuuden ja laadun tarkistusjärjestelmä. Tarkistusjärjestelmällä taataan se, että tietokannan tieto on koko valtakunnan osalta tasalaatuista ja täyttää eri käyttäjien tarkkuus- ja laatuvaatimukset.

Järjestelmän sovellusten käyttöliittymiä aiotaan jatkossa edelleen kehittää yhä helppokäyttöisemmiksi ja käyttäjäystävällisemmiksi.

Jatkossa tietokannan tietosisällön ylläpidosta vastaavat itse virkistystarjonnan ylläpitäjät (kunnat ja valtio). He vievät tiedot tietokantaan järjestelmän www-sovellusta käyttäen. Tällä taataan järjestelmän tietojen pysyminen ajan tasalla. Käyttäjällä on tällöin myös mahdollisuus hakea sovelluksen kautta digitoimansa aineisto omalle laitteistolleen jatkokäsittelyä varten (esimerkiksi karttojen tekemiseen).

Hajautetun sijaintitietokantaratkaisun valmistuttua virkistystarjonnan tietojärjestelmän tiedot tulevat olemaan osa ympäristöhallinnon paikkatietojärjestelmää. Näin ne tulevat olemaan vapaasti ympäristöministeriön, Suomen ympäristökeskuksen ja alueellisten ympäristökeskusten käytettävissä.

Eräs kiireellisimmistä asioista on suunnitella tietojärjestelmän käyttäjien koulutus ja toteuttaa koulutusmateriaali. Jatkossa panostetaan erityisesti järjestelmän käyttäjien koulutukseen. Tällä pystytään parhaiten vaikuttamaan järjestelmän tiedon laatuun ja oikeellisuuteen.

Taulukko 5.4-2. Virkistyspalvelujen/-paikkojen luokittelu
Table 5.4-2. Classification of recreation services.

Virkistyspaikat *Recreation places*	
Kalastusalue/-paikka	
Fishing area/place	
Leiri-/retkeilykeskus	
Center for camping/outing	
Veneilyn tukikohta	
Base point for boating	
Laavu	
Lean-to	
Kota	
Forest cabin	
Autiotupa/varaustupa	
Lodge/Lodge (by reservation only)	
Taukotupa/taukopaikka	Päiväkäyttöön
Rest cabin/resting place	*For day use only*
Ulkoilumaja/hiihtomaja	Päiväkäyttöön
Outdoor cabin/skiing cabin	*For day use only*
Ulkoilumaja	Ympärivuotiseen yöpymiseen
Outdoor cabin	*For overnight use in all seasons*
Tulentekopaikka	
Fire place	
Keittokatos	
Cooking shelter	
Lintutorni	
Bird watching tower	
Rantautumispaikka	
Place to go ashore	

Laskettelurinteet ja rinnehiihtokeskukset *Downhill skiing centres and slopes*	
Pieni laskettelurinne	Harjoittelumäki, ei hissiä
Small slope	*Practice slope, no lifts*
Laskettelurinne	Yksittäinen rinne, hissi
Downhill skiing slope	*Individual slope, lift*
Rinnehiihtokeskus, pienet korkeuserot	Korkeusero < 100 m, hissi
Downhill skiing centre, small elevation differences	*Elevation difference < 100 m, lift*
Rinnehiihtokeskus, keskisuuret korkeuserot	Korkeusero 100–180 m, hissi
Downhill skiing centre, medium elevation differences	*Elevation difference 100–180 m, lift*
Rinnehiihtokeskus, suuret korkeuserot	Korkeusero >180 m, hissi
Downhill skiing centre, large elevation differences	*Elevation difference >180 m, lift*
Ohjaskelkkamäki	
Bobsleigh hill	
Halfpipe	Lumilautailuun tarkoitettu, yksittäinen ei laskettelurinne
Halfpipe	*For snowboarding, separate from other slopes*
Halfpipe rinteessä	Lumilautailuun tarkoitettu, laskettelurinteen yhteydessä
Halfpipe on a slope	*For snowboarding, together with other slopes*
Kumparerinne	Vuosittain rakennettu kumparerinne
Slope with mogles	*Annually constructed*
Kumparerinne rinteessä	Vuosittain rakennettu kumparerinne, laskettelurinteen yhteydessä
Slope with mogles as a part of other slopes	*Annually constructed slope, together with other slopes*
Freestyle-hyppyri	Vuosittain rakennettu hyppyri, yksittäinen ei laskettelurinteen yhteydessä
Freestyle jump	*Annually constructed slope, separate from other slopes*
Freestyle-hyppyri rinteessä	Vuosittain rakennettu hyppyri, laskettelurinteen yhteydessä
Freestyle jump on a slope	*Annually constructed jump, together with other slopes*

Maauimalat ja uimarannat *Outdoor swimming pools/ swimming areas*	
Maauimala	
Vedenpuhdistusjärjestelmä	
Outdoor swimming pool / aquatic centre	*Water purification system*
Uimaranta	Valvottu
Swimming area	*With life guards*
Uimaranta/ avantouintipaikka	Kesäisin valvottu. Myös talvikäyttö
Swimming area/ Ice hole swimming place	*Life guards in the summer time. Also winter use.*
Uimapaikka	Vähintään pukukopit
Swimming place	*With locker rooms*
Uimapaikka/ avantouimapaikka	Vähintään pukukopit. Kesä- ja talvikäyttö
Swimming place/ Ice hole swimming place	*With locker rooms, summer and winter use*
Avantouintipaikka	Vain talviuintipaikka
Ice hole swimming place	*Winter use only*

Suunnistusalueet *Orienteering areas*	
Suunnistusalue	Suunnistusliiton alue. Alueesta kartta
Orienteering area	*Orienteering map of area. Registered in the national Organisation*
Rekisteröimätön suunnistusalue	Kunnan tai seuran suunnistusalue, kartta
Unregistered orienteering area	*Orienteering map of area maintained by municipalities*
Hiihtosuunnistusalue	Alueesta hiihtosuunnistus-kartta, ei kesäsuunnistuskarttaa
Ski-orienteering area	*Ski-orienteering map of an area, no summer use*

Maastohiihtokeskukset *Cross-country skiing centres*	
Ampumahiihdon harjoittelualue	
Biathlon practice area	
Ampumahiihtoalue	Vähintään kansallisen tason kilpailujen järjestäminen mahdollista
Biathlon area	*Available for national competitions*
Ampumahiihtostadion	Kansainvälisten kilpailujen järjestäminen on mahdollista
Biathlon centre	*Available for international competitions*
Kilpahiihtokeskus	Lähtö- ja maalialue, huoltotilat
Competitive cross-country skiing centre	*Start and finish areas, maintenance room*
Hiihtomaa	Hiihdon harjoittelupaikka., tekniikkahalsteri ym.
Cross-country skiing area	*For practising cross-country skiing techniques*

Kiipeilypaikat ja golfkentät *Climbing sites and golf courses*	
Ulkokiipeilyseinä	
Outdoor climbing wall	
Kiipeilykallio	Merkitty luonnon kallio
Rock climbing site	*Marked natural rock*
Golfin harjoituskenttä	
Golf practice course	
Pieni golfkenttä	< 9 reikää
Small golf course	*< 9 holes*
Keskisuuri golfkenttä	9–17 reikää
Medium size golf course	*9–17 holes*
Täysimittainen golfkenttä	³ 18 reikää
Regulation size golf course	*³ 18 holes*

5.5 Valtakunnallinen luonto- ja liikuntamatkailutietojärjestelmä LUMA

SINIKKA HÄNNINEN

5.5.1 Tausta

Valtakunnallisen luonto- ja liikuntamatkailutietojärjestelmän (LUMA) kehitystyö on alkamassa. Järjestelmästä on toteutettu jo protoversio. Luontomatkailutietojen päivitykseen tarkoitettu www-sovellus on vielä tällä hetkellä osa LVVI-LUOVI -sovellusta, mutta se erkanee kehitystyön edetessä omaksi itsenäiseksi sovelluksekseen. Myös kaikille Internet-käyttäjille avoimesta www-sovelluksesta on valmiina protoversio.

Luontomatkailun tarjonnan teematutkimus (kts. luku 5.6) antoi herätteen LVVI-LUOVI -järjestelmän laajentamiseen luontomatkailun tiedoilla. Kun tutkimuksessa kerättyä aineistoa alettiin viedä LVVI-LUOVI -tietojärjestelmään, ilmeni tarve järjestelmän tietosisällön laajentamiseen matkailutietojen osalta. Tietosisällön laajennus toteutettiin siten, että tietoja voidaan tarkastella järjestelmässä sekä matkailuyrittäjän että matkailupalvelun näkökulmasta.

Tietopankkiin tuleva kuntakohtainen luontomatkailua kuvaava tieto tulee palvelemaan matkailupalvelujen kehittämistä ja matkailuyrittämistä. Kotimaiset ja kansainväliset matkailijat saavat tietoa kunnan tarjoamista liikuntamahdollisuuksista helposti ja nopeasti tietopankin avulla. Myös ulkoilun kansalaisjärjestöt ja tavalliset ulkoilijat saavat tietoa perustellakseen omia näkökantojaan ulkoilupolitiikasta.

5.5.2 Rakenne ja tietokannan luonti

Luonto- ja liikuntamatkailutietojärjestelmä on rakenteeltaan samanlainen kuin LVVI-LUOVI -järjestelmä (vrt. luku 5.4.2 kuva 5.4-2). Luonto- ja liikuntamatkailutiedot on tallennettu samaan tietokantaan kuin virkistystarjonnan tiedot.

Tietojärjestelmän käyttö tapahtuu kokonaan www-sovellusten kautta. Järjestelmän tietojen ylläpitoon rakennetaan www-sovellus, jota käyttäen tietojen ylläpitäjät vievät sekä ominaisuustiedon että sijaintitiedon järjestelmään.

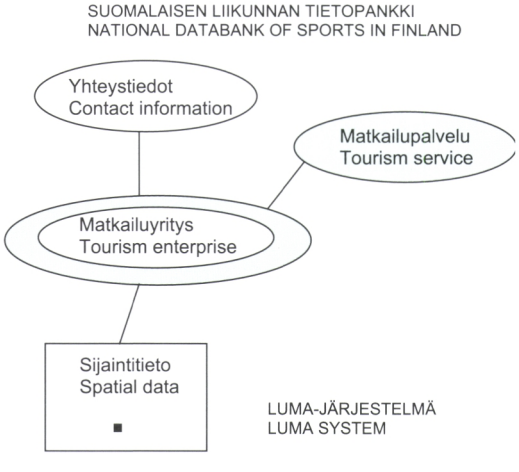
Myös LUMA-järjestelmän käyttöön aiotaan rakentaa koko väestölle tarkoitettu ns. avoin www-sovellus, jolla kaikki Internet-verkon käyttäjät pääsevät hakemaan tietoja luonto- ja liikuntamatkailuyrityksistä ja heidän palvelutarjonnastaan.

Tietokantaa on lähdetty luomaan Keski-Suomen maakunnassa toteutetun LVVI-tutkimuksen tarjonnan teematutkimuksen yhteydessä kerätyillä tiedoilla. Tiedot on viety järjestelmään LVVI-LUOVI -järjestelmän www-sovellusta käyttäen. Tietokannasta löytyi vuoden 2001 alussa 90 Keski-Suomen maakunnan matkailuyrityksen tiedot ja heidän tarjoamansa 135 matkailupalvelun tiedot.

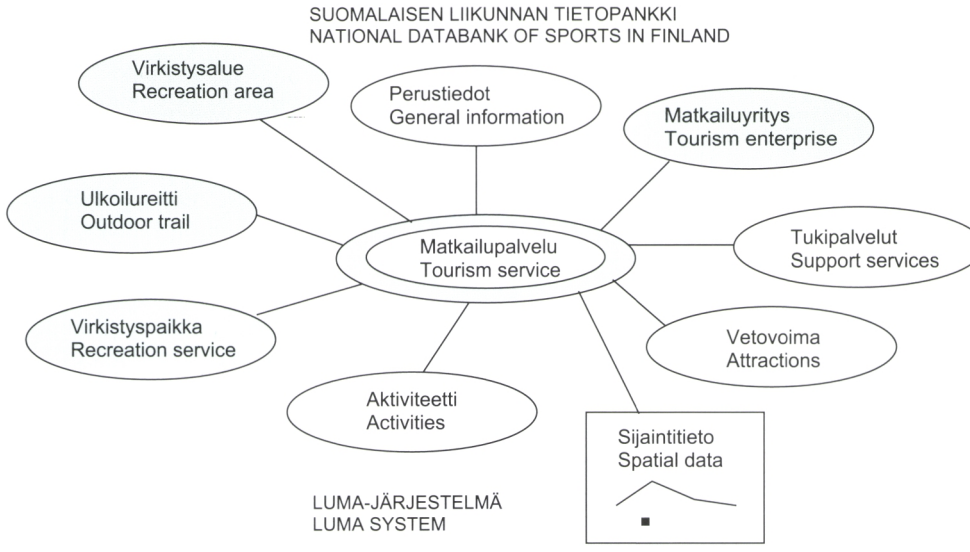
5.5.3 Tietosisältö

Vuoden 2001 alussa järjestelmän tietosisältö koostuu matkailuyritysten tiedoista ja luonto- ja liikuntamatkailupalveluista.

Matkailuyrityksen osalta järjestelmän tietosisältö on kuvan 5.5-1 mukainen.



Kuva 5.5-1. Matkailuyrityksen tietosisältö.
Figure 5.5-1. Data content of a tourism enterprise.



Kuva 5.5-2. Matkailupalvelun tietosisältö.
Figure 5.5-2. Data content of a tourism service.

Luonto-/liikuntamatkailupalvelun tietosisällön tietojoukot on kuvattu kuvassa 5.5-2.

5.5.4 Käyttö ja jatkokehitys

Järjestelmän sovellusten protoversiot ovat testikäytössä ja niiden tärkein tehtävä on toimia kehitystyön määrittelyosion apuvälineinä. Lopulliset sovellukset ovat käyttöliittymältään ja toiminnoiltaan todennäköisesti huomattavan erilaisia. Koska järjestelmästä on toteutettu vasta protoversio, vaatii järjestelmän saaminen tuotantokuntoon merkittävän kehittämistyöpanoksen.

Kehitystyö jatkuu tietosisällön määrittelyn tarkistuksella. Tietosisällön määrittelyyn halutaan palata siksi, että protovaiheessa määrittely tapahtui lähes kokonaan projektiryhmän sisäisenä työnä ja erittäin pitkälle tutkimustyön näkökulmasta ja ehdoilla. Koska syntyvä järjestelmä on tarkoitettu palvelemaan koko matkailusektoria, on tärkeää, että sekä tietosisällön että käyttöliittymän määrittelytyössä ovat matkailusektorin kaikki toimijatahot edustettuina.

Järjestelmää käytetään samoin kuin LVVI-LUOVI -järjestelmää täysin www-sovellusten kautta. Järjestelmään rakennetaan omat sovellukset tietojen päivittäjille ja ammattilaisille sekä omansa vapaasti kaikkien Internet-käyttäjien käyttöön.

Järjestelmän tietokannan tietosisällön ylläpito on suunniteltu tapahtuvan samoin kuin LVVI-LUOVI -tietojärjestelmässä. Tietojen ylläpitovastuu tulee luonto- ja liikuntamatkailuyrittäjille. Heille rakennetaan itsenäinen www-sovellus tietokannan tietojen ylläpitoon.

5.6 Luontomatkailun ja -virkistäytymisen palvelutarjonta ja vetovoimatekijät Keski-Suomessa

HILPI JUNNILA

5.6.1 Johdanto

Luontomatkailun tarjonta ja vetovoimatekijät

”Suomen matkailun toiminta-ajatus rakentuu näkemyksestä, että maamme on luontopainotteisen aktiivilomailun maa, jota työ- ja kulttuurimatkailu täydentävät”. Suomi on otollinen kohdemaa erikoistuneeseen kesä- ja talvimatkailuun, kuten esim. retkeilyyn, kalastukseen, hiihtoon ja marjastukseen (Vuoristo 1998).

Luonto on aina ollut merkittävä matkailullinen vetovoimatekijä ja sen merkitys on entisestään kasvanut mm. ympäristötietoisuuden sekä aktiivilomailun kasvun myötä. Inskeepin (1991) mukaan luonnon vetovoiman elementtejä ovat ilmasto, kasvit ja eläimet, maanpinnan muodot ja maisemat, suojelu- ja virkistysalueet sekä luontoaktiviteetit. Vuoristo (1998) pitää tärkeänä näiden lisäksi sijaintia, korkokuvaa ja vesistöjä. Inskeepin ja Vuoriston määrittelemät elementit muodostavat vetovoiman sisällön, mutta vasta luontomatkailun palvelutarjonnan kautta luonnon vetovoima konkretisoituu, ja matka vetovoimaiseen luontokohteeseen on mahdollista toteuttaa.

Luontomatkailun palvelutarjonta ja luontoympäristön vetovoima eivät ole toisistaan irrallisia. Luontomatkailun palvelutarjonnan tueksi tarvitaan ainakin jonkinasteista vetovoimaista luontoympäristöä. Toisaalta vetovoimaisellakaan luontoympäristöllä ei ole matkailullista merkitystä, mikäli sitä ei ole lainkaan tuotteistettu, eikä se ole matkailijalle ”tarjolla”. Tuotteistamisen aste vaihtelee kevyestä luonnon muokkauksesta (esim. retkeilyreitit) kaiken kattaviin luonto-ohjelmapaketteihin.

Luontomatkailussa ja virkistäytymisessä tarjonnan kokonaisuus muodostuu luontoympäristöstä, palvelutarjonnan tyypeistä, niiden määrästä ja laadusta sekä tarjonnan kapasiteetista ja saatavuudesta (Wall 1989). Palvelutarjonnan tyyppejä ja määrää edustavat erilaiset luontoaktiviteetit, niiden toteuttamiseen liittyvät palvelut sekä näihin liittyvät tukipalvelut, kuten esim. ateria- ja majoituspalvelut.

Tarjonnan kokonaisuuden merkitys matkakohteen valinnassa on suuri. Suomessa ei ehkä ole kiinnitetty tarpeeksi huomiota saatavuustekijöihin. Luontomatkailun palvelutarjonta on hajanaista, eikä retkeilyreiteistä, välinevuokrista ja muista palveluista olemassa olevaa tietoa ole koottu yhteen. Luontomatkailussa palvelujen saatavuutta parantaisi informaation lisääminen sekä kunnallisista virkistyspalveluista että yksityisten tarjoamista matkailupalveluista, ja kuntasektorin ja matkailun toimijoiden välisen yhteistyön tehostaminen.

Tutkimuksen tausta ja tavoitteet

LVVI-tarjontatutkimuksen teematutkimuksessa tarkasteltiin aktiivisten (ohjattujen ja omatoimisten) luontomatkailupalvelujen tarjontaa ja saatavuutta sekä palveluntarjoajien käsityksiä luontomatkailun vetovoimatekijöistä Keski-Suomessa (Junnila 2000). Aktiivisilla palveluilla tarkoitetaan sellaisia palveluja, joiden toteuttamiseen matkailija osallistuu omalla fyysisellä toiminnallaan. *Ohjattu palvelu* sisältää opastuksen, ja *omatoiminen palvelu* sisältää vähintään välineet ja paikat aktiviteettien toteuttamiseksi. Molempiin voi lisäksi liittyä erilaisia tukipalveluja kuten majoitusta ja ruokailua.

Tutkimuksessa selvitettiin miten yrittäjät hyödyntävät julkisia virkistyspalveluja (esim. ulkoilureitit) matkailutoiminnassaan sekä miten julkisten virksityspalvelujen käyttäjät, esimerkiksi julkisilla reiteillä liikkuvat henkilöt voivat hyödyntää yritysten tarjoamia palveluja. Tutkimuksessa tarkasteltiin myös julkisten ja yksityisten palveluntarjoajien yhteistyömahdollisuuksia.

Tutkimuksen yhtenä tavoitteena oli myös tuottaa tietoa LVVI-LUOVI -tietojärjestelmän kehittämiseen ja laajentamiseen koskemaan myös luontomatkailun tarjontatietoa. Jotta LVVI-LUOVI -tietojärjestelmän laajentamista luontomatkailuun voitiin suunnitella ja testata, selvitettiin luontomatkailupalvelujen tarjonnan laajuutta Keski-Suomessa.

5.6.2 Tutkimusmenetelmät ja tutkimusaineisto

Keski-Suomen maakunta tutkimuksen kohdealueena on osa Järvi-Suomen maantieteellistä matkailualuetta. Tutkimuksen kohdealue haluttiin valita Järvialueelta, koska aluetta ei ole kovin paljon tutkittu ja koska matkailupotentiaalin lisäksi alueella on myös luonnon vetovoimatekijöitä keskimäärin muita Suomen kuntia enemmän (Vuoristo ja Santasalo 1992).

Tutkimus toteutettin postikyselynä, koska sen avulla oli mahdollisuus saavuttaa melko helposti ja edullisesti suuri joukko palveluntarjoajia. Kyselyn kohteena olivat kaikki aktiivisia (omatoimisia tai ohjattuja) luontomatkailupalveluja tarjoavat yritykset tai muut tahot (esim. osuuskunnat) Keski-Suomen maakunnan alueella. Kyselyn kohteeksi soveltuvia yrityksiä etsittiin ja selvitettiin matkailuesitteistä, sekä Internetin ja matkailun seutuvastaavien avulla. Keski-Suomen maakunta jakautuu seitsemään seutukuntaan, joille kullekin on nimetty henkilö matkailun seutuvastaavaksi. Tutkimuskysely lähetettiin kaikkiaan 198 luontomatkailuun liittyvälle yritykselle tai palveluntarjoajalle. Ensimmäisen kerran kyselyt lähetettiin matkailun seutuvastaavien kautta yrityksille heinäkuussa 1999. Koska vastausprosentti jäi pieneksi, lähetettiin kyselyt toisella kierroksella syyskuussa 1999 suoraan yrityksille. Kyselyyn vastasi yhteensä 98 palvelun tarjoajaa eli vastausprosentti oli 49. Näistä 90 valittiin varsinaiseen tutkimukseen, koska loput vastanneet ilmoittivat, että ovat lopettaneet toimintansa tai eivät tarjoa lomakkeessa kysyttyjä luontomatkailupalveluja.

Tutkimuksen kyselylomake oli nelisivuinen ja se koostui sekä monivalintakysymyksistä että avoimista kysymyksistä. Kyselyllä kerätyt tiedot voidaan jakaa viiteen eri osaan seuraavasti: 1) yhteystiedot, 2) yrityksen tarjoamat luontomatkailupalvelut, 3) yrityksen tarjoamat muut palvelut, ns. tukipalvelut, 4) vetovoimatekijät, 5) yhteydet julkisiin luonnossa virkistäytymispalveluihin. Vetovoimatekijät kartoitettiin pelkästään avoimilla kysymyksillä. Vetovoiman ja sen sisällön sai vastaaja itse määritellä. Vastaajia pyydettiin arvioimaan yleisesti oman yrityksen vetovoimaa sekä erittelemään vetovoimatekijöitä luontoympäristön, aktiviteettien ja muiden palvelujen suhteen. Kaikki muut osiot sisälsivät sekä monivalintoja että avoimia kysymyksiä. Palvelun tarjoajat vastasivat tutkimuskyselyyn omalla nimellään, jotta heidän tietonsa voitiin tallentaa kehitteillä olevaan tietojärjestelmään.

5.6.3 Tulokset

Luontomatkailupalvelujen tarjonta

Aktivitiiteettitarjonnan todettiin olevan monipuolista ja runsasta, palveluja tarjosivat monenlaiset yrittäjät ja matkailukohteet. Jokainen yrittäjä tarjosi keskimäärin yli 12 erilaista harrastusmahdollisuutta, mutta hajonta eri yritysten välillä oli suurta. Suosituimmat aktiviteetit edustavat perinteisiä suomalaisia ulkoilutapoja sekä hyötyliikuntamuotoja (taulukko 5.6-1).

Tarjotuimmat aktiviteetit olivat kalastus, patikointi ja hiihto, näitä tarjosi noin 70 prosenttia kaikista vastanneista. Seuraavan taulukon prosentit on laskettu kaikista vastanneista. Taulukkoa luettaessa on huomattava, että ohjatut ja omatoimiset aktiviteetit eivät ole toisiaan poissulkevia vaihtoehtoja.

Yli 90 % palveluntarjoajista tarjosi vähintään yhtä aktiviteettia ohjattuna. Ohjatuista aktiviteeteista luontoretkeily oli suosituin, omatoimisena se oli vasta kymmenes. Omatoimisia aktiviteetteja tarkasteltaessa uinti, soutu ja pyöräily olivat omatoimisina

Taulukko 5.6-1. Tarjotuimmat luontoaktiviteetit.
Table 5.6-1. The most offered nature activities

Harrastus *Activity*	Aktiviteettia tarjoavien yritysten %-osuus *Percentage of enterprises which offer services for an outdoor activity (%)* Yhteensä *Total*	Ohjattuna *As a guided activity*	Omatoimisena *As a self-service activity*
1. Kalastus *Fishing*	70	43	65
2. Patikointi *Hiking*	70	43	65
3. Hiihto *Cross-country-skiing*	68	41	65
4. Marjastus *Picking berries*	67	39	61
5. Uinti *Swimming*	66	14	64
6. Luontoretkeily *nature hiking*	64	46	50
7. Pilkkiminen *Ice-fishing*	63	35	58
8. Sienestys *Mushroom picking*	62	30	59
9. Soutu *Rowing*	62	20	60
10. Pyöräily *Bicycling*	54	18	53
11. Melonta *Canoeing*	51	30	47
12. Eräretkeily *Backpacking*	50	33	39
13. Veneily *Boating*	46	20	40
14. Lintujen tarkkailu *Birdwatching*	43	14	39
15. Metsästys *Hunting*	33	23	22
16. Moottorikelkkailu *Snowmobiling*	33	20	25
17. Suunnistus *Orienteering*	33	18	28
18. Avantouinti *Ice pool swimming*	31	10	30
19. Maastopyöräily *Mountain biking*	27	10	30
20. Koskenlasku *White water rafting*	26	19	18

huomattavasti enemmän tarjottuja kuin ohjattuna. Keski-Suomen järvien ja vesistöjen runsaus näkyy myös tarjotuissa aktiviteeteissa, sillä kahdenkymmenen tarjotuimman aktiviteetin joukosta löytyy kalastuksen lisäksi vielä seitsemän muuta vesistöjä vaativaa toimintaa. Nämä ovat uinti, pilkkiminen, soutu, melonta, veneily, avantouinti ja koskenlasku.

Luontomatkailun vetovoimatekijät

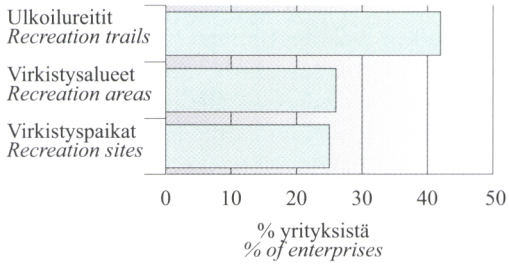
Vetovoimatekijät jaettiin tuloksissa luonto- ja kulttuuriympäristöä, aktiviteetteja ja virkistysmahdollisuuksia sekä sijaintia ja palveluja kuvaaviksi tekijöiksi. Tärkeimpinä vetovoimatekijöinä pidettiin luontoympäristöä, aktiviteetteja ja palveluja. Luontoympäristössä tärkeimmiksi vetovoimatekijöiksi todettiin erityisesti järvet sekä vesistöt.

Aktiviteettien kohdalla vetovoimaa loivat ammattitaitoinen ohjaus ja opastus sekä aktiviteettikohtaiset erityispiirteet. Palveluja tarkasteltaessa monipuolinen ja asiakkaan tarpeiden mukaan suunniteltu palvelu koettiin vetovoimaiseksi. Matkailullinen vetovoima ei tutkimuksessa saatujen kuvausten perusteella ole mitenkään yksiselitteinen tai yksinkertainen kokonaisuus. Se, mikä koetaan vetovoimaiseksi omassa ympäristössä tai tarjotuissa palveluissa, on hyvin yksilöllistä. Palveluntarjoajien täytyy joko osata markkinoida ympärillään olevaa luonnonvetovoimaa tai luoda omat palvelunsa ja aktiviteettinsa niin vetovoimaisiksi, ettei ylivertaista luonnonvetovoimaa tarvita.

Julkisten virkistyspalvelujen hyödyntäminen

Julkisia virkistyspalveluja ilmoitti käyttävänsä toiminnassaan noin kaksi kolmasosaa kyselyyn vastanneista yrittäjistä (kuva 5.6-1). Julkisia ulkoilureittejä käytti lähes puolet, virkistysalueita ja -paikkoja noin neljännes palveluntarjoajista. Joka seitsemäs yritys ilmoitti käyttävänsä palvelujensa toteuttamiseen kaikkia kolmea kyselylomakkeessa annettua julkista virkistyspalvelua, eli ulkoilureittejä, virkistysalueita ja -paikkoja. Taulukossa 2 on huomioitava, etteivät eri vaihtoehdot ole toisiaan poissulkevia.

Julkisia ulkoilureittejä matkailuyrittäjät käyttivät siis paljon. Käytettyjen reittien pituudet vaihtelivat yli maakuntarajojen ulottuvista pitkistä reiteistä kuntataajamien muutamien kilometrien mittaisiin ulkoilureitteihin. Reitit tulivat avoimissa vastauksissa esille 80 kertaa ja yksittäisiä reittejä mainit-



Kuva 5.6-1. Yritysten käyttämät julkiset virkistyspalvelut, n = 90.
Figure 5.6-1. Public recreation services used by enterprises, n = 90.

tiin 48 erinimistä. Maakuntaura oli nimetyistä reiteistä käytetyin (12 mainintaa), vähintään neljä mainintaa saivat lisäksi Wanhan Witosen melontareitti, Saarijärven koskireitti ja Pyhähäkin kansallispuiston reitit. Eri ulkoilumuotoihin tarkotetuista reiteistä käytettiin moottorikelkka-, patikointi-, pyöräily-, melonta- ja veneilyreittejä sekä luontopolkuja. Vaikka hiihto oli myös suosituimpia tarjottuja aktiviteetteja, jäivät hiihtoladut lähes huomiotta, mikä johtui mahdollisesti kyselyn ajankohdasta.

Virkistysalueista Himoksen alue Jämsässä oli kaikkein käytetyin. Mihin aktiviteetteihin matkailuyrittäjät virkistysaluetta käyttivät, ei tullut yhtä selkeästi esille verrattuna reittien ja virkistyspaikkojen käytön raportointiin. Julkisten palvelujen tarkempaa käyttötarkoitusta ei kyselyssä erikseen kysytty. Virkistyspaikkoja palveluntarjoajat käyttivät monipuolisesti. Vastausten ja LVVI-luokittelun perusteella käytetyt paikat voidaan jakaa uimapaikkoihin ja -rantoihin, veneilyn tukikohtiin, kalastusalueisiin, hiihtokeskuksiin, leirintäalueisiin ja muihin virkistyspaikkoihin. Näistä kalastusalueita käytettiin eniten ja muita melko tasamääräisesti.

Vastaajista yli 60 prosenttia oli sitä mieltä, että julkisten reittien ja alueiden käyttäjät voivat hyödyntää myös yrityksen palveluja. Muutamaa prosenttia lukuunottamatta vastaajat osasivat antaa myös esimerkin siitä, miten heidän palvelujaan voisi hyödyntää. Palvelut jaettiin saatujen esimerkkien pohjalta neljään ryhmään eli ateria- ja majoituspalveluihin, opastus- ja välinevuokrauspalveluihin, suoraan tiettyjen aktiviteettien harrastajille ja suoraan tiettyjen reittien käyttäjille suunnattuihin palveluihin. Julkisilla reiteillä liikkujille tarjottiin mm. kahvitusta ladun varrella, ruokailua maatiloilla ja luonnossa, majoitusta, saunomismahdollisuutta, karttoja, kanootteja, suksia, rinkkoja, makuupusseja, kuljetuspalveluja, melontaopastusta ja paljon muuta.

Julkisten ja yksityisten palveluntuottajien välisestä yhteistyöstä kysyttäessä tärkeimpänä yhteistyömuotona pidettiin yhteismarkkinointia. Tiedotus ja sen tehostaminen tulivat markkinoinnin ohella vastauksissa myös vahvasti esille. Yhteystiedot koettiin tarpeellisiksi ja vastauksissa ehdotettiin mm. opaspankkia, josta löytyisivät luonto-oppaiden yhteystiedot. Lisäksi kaivattiin informaatiokanavaa, jonka avulla tietoa tarjolla olevista palveluista saataisiin tehokkaammin matkailijoiden ulottuville. Näiden vastausten perusteella LVVI-LUOVI- ja LUMA-tietojärjestelmillä olisi käyttöä ja tarvetta myös matkailuyrittäjien keskuudessa.

5.6.4 Tulosten tarkastelu ja hyödyntäminen

Luontomatkailu liittyy nimensä mukaisesti vahvasti luontoon ja luontoympäristöön. Luontomatkailua voidaan pitää myös liikuntamatkailuna, sillä luontomatkailu toteutuu useimmiten kuntoa kohottavana, virkistävänä ja ennen kaikkea kokemuksia ja elämyksiä antavana fyysisenä toimintana. Tutkimuksessa todettiinkin liikuntamatkailun ja luontomatkailun läheinen yhteys. Luonto- ja liikuntamatkailun käsitteet ja niiden määrittelyt ovat sidoksissa maantieteellisiin tekijöihin ja ennen muuta matkailun kohdemaan kulttuuriin. Suomalainen aktiivinen, ei-kilpailullinen liikuntamatkailu on hyvin luontosidonnaista eikä ole verrattavissa esimerkiksi tiheästi asutun Keski-Euroopan liikuntamatkailuun, jossa liikuntamatkailu tapahtuu joko pitkälle muokatuissa luontoympäristöissä tai sisätiloissa.

Suomen suurin vetovoimatekijä lienee

ruuhkaton luontoympäristö, jossa luontomatkailijoille riittää tilaa. Keski-Suomen maisemassa järvet ja vesistöt yleensä ovat luontoympäristön tärkeimmät vetovoimatekijät. Aktiviteettien vetovoima perustuu ennen kaikkea matkailijan saamiin kokemuksiin, joilla on nykyajan matkailussa yhä kasvava merkitys. Yhä useammat ihmiset lähtevät matkakohteisiin tekemään, kokemaan ja oppimaan erilaisia asioita, mihin luontoympäristö antaa rajattomat mahdollisuudet.

Julkisilla reiteillä liikkuvien virkistäytyjien, retkeilijöiden ja matkailijoiden on mahdollista hyödyntää matkailuyritysten palvelutarjontaa. Ongelmana on kuitenkin se, etteivät esimerkiksi julkisilla reiteillä liikkuvat ihmiset monesti tiedä, mitä palveluja reitin varrella tai sen läheisyydessä olisi tarjolla. Tiedottamisen parantamista julkisen ja yksityisen sektorin välillä pidettiin yhteistyöhön liittyvän kysymyksen vastauksissa erittäin tarpeellisena. Jos matkailupalvelujen tuottajat huomaavat hyötyvänsä palvelujansa sivuavista julkisista ulkoilureiteistä, lienevät he myös valmiita osallistumaan reittien kunnossapitoon ja jakamaan tietoa reiteistä omille asiakkailleen. Mikäli reittien käyttäjämäärät saadaan kasvamaan, löytynee julkiselta sektoriltakin enemmän halukkuutta reittien kunnossapitoon.

Tutkimusta ja sen tuloksia on käytetty valtakunnallisen LVVI-LUOVI-järjestelmän (Luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmä) luontomatkailuosion kehittämiseen. Tutkimuksen kyselylomakkeen pohjalta on tehty LUMA-järjestelmän (Luonto- ja liikuntamatkailun tietojärjestelmä) protoversio, johon tämän tutkimuksen myötä saadut tiedot on tallennettu. LVVI-LUOVI ja LUMA-tietojärjestelmissä on mahdollisuus tarjota tietoa julkisista virkistyspalveluista ja yksityisten tarjoamista luontomatkailupalveluista kootusti. Piirrettäessä esim. ulkoilureittikarttoja LVVI-LUOVI-tietojärjestelmään, voidaan reittien varrelle merkitä erilaisia palvelupisteitä ja jakaa tietoa reittien varrella olevista matkailupalveluista LUMA-tietojärjestelmän avulla.

Luonnon suosio matkailuympäristönä on kasvanut ja kasvaa edelleen ja luontoympäristö tullee vahingoittumaan yhä kasvavista matkailijavirroista ympäri maailman. Luontoympäristöä ja sinne pääsyä ei kuitenkaan voitane rajoittaa vain tiettyjen ihmisten etuoikeudeksi. Kanadalainen Gary Snider (Peepre ja Jickling 1994) näkee luonnossa virkistäytymisen tarpeen ja oikeutuksen seuraavasti:

> *"It has always been part of basic human experience to live in a culture of wilderness. There has been no wilderness without some kind of human presence for several hundred thousand years. Nature is not a place to visit, it is home –and within that home territory there are more familiar and less familiar places." (Peepre & Jickling 1994)*

Mikäli matkailija osaa suhtautua luontoympäristöön samalla arvostuksella kuin kotiympäristöönsä, on häntä helppo ohjata toteuttamaan kestävää luontomatkailua. Vasta kun luontoympäristö on tullut tutuksi omakohtaisten kokemusten ja elämysten myötä, oppii arvostamaan sen ainutlaatuisuutta ja huolehtimaan siitä, että mahdollisuus vastaavanlaisiin kokemuksiin säilyy myös tuleville sukupolville. Luontomatkailupalveluja tarjoavilla yrityksillä on vastuu ohjata matkailijoita toteuttamaan kestävää luonnon matkailu- ja virkistyskäyttöä.

Kirjallisuus

Inskeep, E. 1991. Tourism planning: An integrate and sustainable development approach.Van Nostrand Reinhold, New York, USA. s. 77–80.

Junnila, H. 2000. Luontomatkailun ja -virkistäytymisen tarjonta ja vetovoimatekijät Keski-Suomessa. Liikuntasuunnittelun ja -hallinnon pro gradu –tutkielma, Jyväskylän yliopisto, 107 s. + liitteet; (kts. **http://docuweb.jyu.fi)**

Peepre, J. & Jickling, B. (ed.)1994. Northern protected areas and wilderness: a proceedings of a Forum on Northern Protected Areas and Wilderness. Canadian Parks and Wilderness Society and Yukon College. Whitehorse, Canada. 379 p.

Vuoristo, K-V. & Santasalo, T. (1992). Suomen matkailun aluerakenne 1991. MEK A:74, 1991. Helsinki: Valtion painatuskeskus. 93 s.

Vuoristo, K-V. 1998. Matkailun muodot. Porvoo: WSOY. 251 s.

Wall, G. 1989. The nature of recreation. Teoksessa Wall, G. (toim.) Outdoor recreation in Canada. John Wiley & Sons, Toronto, Canada, s.1–17.

SUMMARY: OUTDOOR RECREATION 2000

1 The Purpose of the Study

TUIJA SIEVÄNEN

The aim of the National Outdoor Recreation Demand and Supply Assessment (LVVI) study was to gather information about and to assess outdoor recreation demand and supply nationwide in Finland. A major objective of the project was to establish a basis for collecting statistics and databases in order to monitor participation trends in outdoor activities, behaviour patterns, and changes in the supply of recreation opportunities and the quality of recreation services.

The main issues of the study of recreation demand were to produce information relating to participation in outdoor recreation, descriptions of recreational visits in nature and distributions of visits in different types of areas. The study of demand also included four different special themes concerning recreation valuation, recreational fishing styles, welfare and health impacts of outdoor recreation and demand for nature tourism. A large population survey was the principal method of data collection. The project also produced a standardised model to collect on-site information on the recreational use of recreation and nature conservation areas.

In the study of recreation supply, community-based information concerning recreation areas, trails and other recreation services has been collected. The data include description of the quality of recreation services and information on their use. The main portion of the information is contained in a GIS database.

The four-year study began with a pilot study in 1997, and the main study was conducted in 1998-2000. The main population survey was made by the Finnish Forest Research Institute, the University of Helsinki and Statistics Finland. Other partners in the study of the demand for recreation were the University of Joensuu, the Finnish Game and Fisheries Research Institute and the UKK Institute. The recreation resource inventories on state land and in municipalities were made by the Finnish Environment Institute and the University of Jyväskylä. The project was financed by the Ministry of Agriculture and Forestry, the Ministry of Environment, the Ministry of Education, the Ministry of Business and Industry, the Ministry of Social Affairs and by the research institutes and universities involved.

2 Outdoor Recreation Demand Study

2.1 The Objective of the Study

TUIJA SIEVÄNEN

The main objective of the study of the demand for recreation was to produce information about participation in outdoor recreation, a description of recreation close to home (last visit) and of last nature trip (including an overnight stay), the distribution and amount of time used for outdoor recreation, and the distribution of visits according to types of areas (state land, community land, private land). The main focus of this report on the demand study is to introduce statistics on outdoor recreation from the population point of view.

The measures of demand are participation rates in outdoor activities, frequencies of participation and the time spent (recreation hours or days) on outdoor recreation and time patterns. The demand is also described in terms of the distribution of visits according to geographical area, and type of recreation areas based on the ownership of the areas (public agency, municipality or state, or private sector) and in terms of variables relating to the quality of areas (distance from visitors' home, facilities, services).

The statistics on outdoor recreation demand describe participation in outdoor recreation by population groups. The socioeconomic variables used for categorization are sex, age, stage of life, education, socioeconomic status, size of municipality of residence, type of municipality (rural or urban) and province of municipality.



2.2 The Data and the Methods

VESA VIRTANEN
EIJA POUTA
TUIJA SIEVÄNEN
SEPPO LAAKSONEN

The data of the demand study were collected with surveys. The sampling frame of the study was the Finnish population from age 15 to age 74. The sample was part of the national labor study sample and its data were collected together with the data collection of the study of labor. The data were collected approximately over a two-year period. The total sample was about 12 000 people and about 1000 people were sampled every other month.

The first portion of the data was collected through computer-assisted telephone interviews (CATI). Most questions of the telephone interview were about participation in 90 outdoor recreation activities. Those who responded to the telephone interviews were asked about their willingness to participate in a subsequent mail survey. The mail survey was sent to those respondents who were willing to respond and who had participated in outdoor recreation activities during the last 12 months. The mail survey included questions about the most recent close-to-home recreation visit, the most recent nature trip, amount of money and time spent on recreation, use of recreation areas owned by different owner groups, and socioeconomic variables. In addition, the mail survey included changing part of a theme study, in which questions were asked about the value attached to state areas, recreation fishing, health effects of recreation or nature tourism.

The response rate of telephone survey was 84%. In the mail survey the response rate was 66% of those who said during the telephone survey that they were willing to respond to the mail survey. This makes 44% of the original sample. There were some minor differences in background variables between respondents and population, that were taken into account in the analysis by weighting the data.

2.3 Results of the Demand Study

EIJA POUTA
TUIJA SIEVÄNEN

Outdoor recreation belongs to the Finnish way of life. Ninety-seven per cent of Finnish people participate in outdoor activities and visit nature during the course of one year. Two out of three participate in outdoor recreation frequently, at least once a week on average. The most popular activities are walking, swimming in natural waters, spending time at a summer cottage, picking berries and mushrooms, bicycling, studying nature, boating, cross-country skiing, sunbathing on the beach, picnicking and collecting small wood in the forest for household use (table 2.3-8, Appendix 1, tables 1-32). The access to a summer cottage seems to be very important for participation in many outdoor activities. Two out of three urban dwellers spend some of their leisure time in a summer cottage annually.

Outdoor activities in which people participate frequently include walking for fitness or pleasure, walking a dog, bicycling, running, and spending time in recreation outdoors with children. Those activities in which many participate, but only a few times per year, are sunbathing, and picking berries and mushrooms. Fishing is a remarkable outdoor activity: almost half of the population participate in it, and the number occasions is high (Appendix 1, table 15). Only a small group of participants hunt, but they are active, more than 20 times per year, on average.

Both fishing and hunting are typically male-dominated activities. Women are more interested in walking and picking berries, herbs and flowers. Women and men are equally active participants in physically demanding activities such as cross-country skiing and swimming. It is typical that young people participate in many different activities, but they are not more active in participation in outdoor recreation in terms of frequency than older people. Older people participate in fewer activities but they are very active in those they participate in. People living in families with small children participate just as much in outdoor recreation as others but they choose activities, that support recreation together with children. There are very few differences between people living in cities or town compared to people living in the countryside in terms of outdoor recreation participation. In the countryside, unemployment is not a hindrance to participation in many different types of outdoor activities, but it seems to be a hindrance in town. In summary, women and men, young and old, and people in different social groups seem to be equally active to participants in outdoor recreation in general, at least in some type of outdoor activities.

Few Finnish people do not participate in outdoor recreation in nature close to home. Women participate just as often and as much as men. However, the percentage of participation is slightly lower among senior citizens. Participation in close-to-home recreation is typical in all seasons, but during the summer season the frequency of participation is higher. In bigger cities, close-to-home recreation takes place in recreation areas managed by municipalities, and in the countryside mostly in private forests and water areas. It is typical to use areas that at least have constructed trails or paths. Walking for pleasure and fitness is the most popular activity in areas close to home. While walking a dog and outdoor recreation with children are also among the most popular activities, it seems that for many participants outdoor recreation is an essential part of everyday life. Activities related to sports and exercising, like jogging, bicycling and skiing, are also popular close to home. Recreation starts usually immediately after leaving home, and people usually go to the actual recreation areas on foot. Typical close-to-home recreation lasts 1,5 hours and are just as likely to be engaged in alone as together with other members of the family. Most of the visits are not accompanied by expenses.

At least once a year about forty percent of Finnish people participate in nature trips lasting at least 24 hours for the purpose of

outdoor recreation. The typical participant makes a nature trip twice a year. Especially, young middle-aged and middle-aged people participate in nature trips. Nature trips are more typical among people living in cities in Southern Finland, but people from most northern parts of the country also participate actively. It seems that in most southern areas the reason for nature trips is the lack of high quality recreation environment near home, whereas in the most northern parts the abundant supply of suitable areas provide inspiration for nature trips. Participation in nature trips is most active during summer months. About one fifth of the nature trips are related to spending time at summer cottages. People living in southern Finland participate most typically in trips to a summer cottage, and the destination regions for these trips are in Southern, Western, and Eastern Finland. Northern Finland is the destination especially when the purpose of the trip is cross-country and downhill skiing, or backpacking. People travelling north come especially from Uusimaa province, but also from other parts of Southern Finland. Typical companionship on nature trips is one's own family, but a large proportion of nature trips are also taken with friends. A nature trip lasts typically from four to five days.

Participation in outdoor recreation is quite equal among the different population groups and there are only a few differences in available recreation resources, e.g. areas, time needed, expenses and skills required. Areas used for everyday outdoor recreation are available to most Finns. In some areas, especially in Southern Finland, one must travel longer distances to reach areas suitable for boating, fishing, backpacking, mushroom and berry picking. However, time used for recreation does not vary a lot; it is only distributed differently depending on socio-economic status. taking personal or family-owned resources into account, ownership of leisure home explains participation in many activities and nature trips. About half of the population have a leisure home at their disposal. The older population group differs from others in annual recreation expenses. They use less money for recreation annually, maybe because they already have adequate equipment, but also because their participation is more oriented to low-cost everyday activities. Also recreation skills are related to age. Hunting, mushroom and berry picking skills are rarer in younger population groups, while downhill skiing and other more recently introduced activities are rarer in older population groups.

3 Outdoor Recreation Demand Theme Studies

3.1 The Value of National Parks or the Price of Recreation Services

– How to Measure Non-market Benefits in Monetary Terms?

ANNI HUHTALA
PAULA HORNE
VILLE OVASKAINEN
TUIJA SIEVÄNEN

As state owned parks have the status of a "public good", the demand for the recreation services they offer (sites, facilities, etc.) cannot be determined directly. It is important, though, to include the preferences expressed by households in an economic study. The present study uses contingent valuation to estimate the value of outdoor recreation in state-owned parks in Finland. The mail survey was sent to 2,912 Finns. It ultimately yielded 1,871 questionnaires, a total response rate of 64%. The survey sample seems to represent the parent population well.

On the basis of the sample analysed here, a majority of Finns value, even in monetary terms, recreation services which are currently provided free of charge through public funding. The predicted probability for an "average citizen" to pay *something* (more than FIM 0) for these services was calculated to be 68%.

The maximum likelihood interval estimation of a Tobit model indicates that Finns are willing to pay FIM 444 million annually in total for recreational services that are provided in state-owned parks. (See Appendix 3.2-1 for the willingness-to-pay (WTP) questions used and Figure 3.2- 3 for the WTP distribution.)

The motives given by respondents should be emphasized (Figure 3.1-5). Perhaps surprisingly, a majority of the respondents (60%) indicated conservation of culturally and ecologically important areas as a major reason for their willingness to pay. Fewer than 20% of the respondents stated that they were interested in guaranteeing themselves an opportunity to use the areas when indicating a positive WTP. Despite these altruistic motives, those who are actual users of state-owned parks seemed to be more willing to pay for recreational services (Table 3.1-2). On the other hand, there seems to be room for development and design of "new recreation products", since people seem to be very unwilling to pay for traditional services, such as hiking trails and ski tracks (Figure 3.2-1).

The study yields an interesting finding regarding the redistribution effects of implementing fees for entrance to state-owned parks. A relatively small proportion, about 6% of the respondents, stated that they could not afford *a recreation pass*. However, as many as 20% of the respondents said that they could not afford *a general tax increase* that would be used to provide of recreation services (Figure 3.1-4). Since the average income is about the same in the two sub-samples where different payment vehicles were used, the general negative connotation of taxes could explain the reactions to what respondents considered affordable. The results indicate that the intensity of preferences measured in monetary terms (or in total WTP) differs according to the payment vehicle used in the survey.

3.2 Leisure Fishing Theme Study

JUKKA MIKKOLA
RAUNO YRJÖLÄ

Fishing is among the most popular and many-sided outdoor activities in Finland. Modern recreational fisheries have come about by changes of occupation, differences between employment and leisure time, urbanisation and consequently by those factors that affect alienation from nature and primary production. Recreational motivations –such as the wish to experience natural surroundings, to relax and to have the experience of catching the fish – have become more important than economical benefits in recreational fishing. This theme is a part of a project, which is studying the profile of recreational fishermen. The profile study considers the lifecycle of Finnish recreational fishermen within the context of fishing. The most important focal points in this study are the reasons why some people do not fish and the roles of put-and-take fishing and catch-and-release fishing in Finland.

The information for the recreational fishery study was gathered with the help of a telephone interview and a mail survey. The final sample of the telephone interview was 3 162 persons, of whom 79% were interviewed. In addition to the interview, all subjects were asked whether they were willing to fill in a separate questionnaire concerning different themes of recreation. Of these 78% said in the telephone interview that they would agree to receive a separate mail questionnaire afterwards. Some 68% replied to the mail survey.

According the telephone interview walking, swimming, bicycling, observing and sightseeing in nature, boating and fishing were the most popular outdoor activities. Nearly 50% of respondents aged 15-74 answering the mail survey reported at least one fishing activity during the study period.

Recreational fishery is a male-dominated hobby. In Finland one third of the fishermen are female. The proportion of those who fished varied according to the composition of

the households. According to the results, about 80% of those people in the category "other adult households" did not fish. Those couples that had no children were a little bit more eager to fish than families with children. Considering the relationship between residence and fishing activity, we found that people living in the countryside fish a little bit more than people living in cities, however people that were the most eager to fish lived in the center of rural municipalities.

The skills needed in fishing are mainly taught by parents or by a sibling. Men improve their fishing skills on their own or by learning from friends who fish. Women are taught their fishing skills mainly in childhood by parents or with the help of a friend. The most important fishing areas were lakes or ponds nearby a summer cottage. Fishing sites near the primary residence were popular. Compared to other fishing areas, "put and take" fishing sites were used rather seldom. The use of the "put and take" fishing sites was most likely near the primary residence. The elements affecting the choice of a "put and take" fishing site were the beauty of fishing area, ease of getting a fishing license, good chances to catch a fish and the opportunity to catch fish a particular fish species.

The results of this study show that the catch-and-release fishing method is a fairly new concept in Finland, because almost 70% of the respondents had not used it. Only 4% of the respondents had used the catch-and-release method often. Undersized fish or fish that are too small to interest the angler are released quite often. The proportion of those who said that they have used the catch-and-release method was highest among those who used a hook and line, a spinning rod or trolling gear. The fact that fishermen who had used a hook and line, classified themselves as catch-and-release fishermen, implies some mistakes in understanding the term. Lack of interest in fishing was the most important reason given for not fishing.

3.3 Outdoor Recreation and Well-being: Perceived Effects and Constraints

OLAVI PARONEN

The objective of this study was to investigate perceived effects on well-being of, and constraints on participation in outdoor recreation activities. The data were collected by three postal cross-sectional surveys in autumn 1999 and in winter 2000. The number of respondents was 1 418 (the response rate 66 %). Perceived effects of the latest recreation close to home and the latest nature trip on well-being was measured by a 13-item effect scale with a 5-point Likert-type response format.

"Refreshing" and "relaxing" were the strongest perceived effects of the latest recreation close to home. Especially walking and cross-country skiing were perceived to maintain health or improve fitness. Fishing and hunting gave an opportunity to get close to nature and to escape noise and pollution. Women and middle-aged people perceived effects of recreation activities more positive than men and young people.

The experience of nature was the most important effect of the latest nature trip. Especially participation in hiking, cross-country skiing, and spending time at cottage were strongly associated with enjoyment of the scenery and feelings of being close to nature. Downhill skiers felt stronger than other recreationists that a nature trip helped to escape the pressures and cares of everyday life. Nature trips also gave more self-confidence and offered more excitement than recreation activities close to home. For the 15-24 age group, being together with other people during the trip was a stronger experience than for older age groups.

The results suggest that psychological resources may play an important role in producing positive effects within recreation activities. Subjects whose psychological resources were above average perceived more positive effects on well-being of recrea-

tion activities than subjects whose resources were below average. In summary, perceived benefits of outdoor recreation to individuals include improved physical health, a sense of well-being, improved social relations or increased independence, and aesthetic nature experiences.

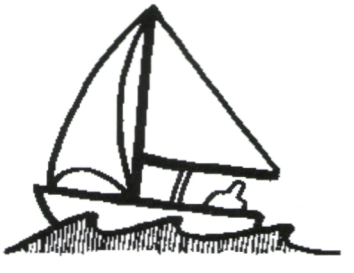
Seventeen percent of respondents had not experienced constraints on participation in outdoor recreation during the past month. The most common barriers were related to lifestyle or certain periods of the life-cycle, including work commitments (43 %), and work fatigue (21 %), family obligations (25 %), and poor health (23 %). Bad weather (38 %) and darkness (23 %) were also common limiting factors depending on the seasons when the surveys were made. A third set of participation barriers were related to recreation opportunities: the cost of recreation trips, poor access to recreation areas, and a lack of suitable clothes or equipment. About 5 % of respondents reported these constraints. Fears and perceived dangers of outdoor recreation were very rare barriers to recreation (2-4 %).

Although illness or poor physical conditions were the most common barriers to recreation among older people, constraints on recreation actually declined with age. Young people had least interest in recreation activities; they also lacked of a team or partner for recreation. Upper socio-econonomic groups reported more constraints related to work commitments than lower socio-economic groups.

3.4 Demand of Nature Tourism and Customers' Expectations of Environment

HARRI SILVENNOINEN
LIISA TYRVÄINEN

The article discusses the expectations of Finnish nature tourists aged 15-74 concerning tourist attractions and their environment. In addition, tourists' outdoor activities were surveyed. The material was collected by means of a postal questionnaire. The study was part of the LVVI project co-ordinated by The Finnish Forest Research Institute. According to the results, the future of nature tourism seems to be bright: many holiday makers are interested in it and, in Finland, there are many water-courses and forest areas fulfilling the basic requirements for nature tourism. However, the small amount of areas in their natural state can impede the desired development, and this can increase tourism in recreational and protected areas. The future of nature tourism is less certain in areas of traditional agriculture and forest economy. Their appeal can be retained by introducing more traditional areas and by taking into consideration scenic and environmental values in forest management. A pleasant environment and recreation based on public right are not necessarily enough in nature tourism. The possibility to take an interest in different outdoor activities must be guaranteed. This can be achieved by offering good facilities, services aimed at recreation and enough guidance and information concerning outdoor activities. Services need not be similar in each nature area. For example, tourists' expectations of natural parks or recreational areas are quite different from those of private rural or nature tourist enterprises.



4 Development of the Visitor Surveys

JOEL ERKKONEN

A visitor survey can be made by using a questionnaire or an interview to collect current information on visitors and recreational use of a specific area. The most important information gathered with visitor surveys includes: visitor profile, activities, distribution of use of area, distribution of time use, duration of the visit, expenses and both satisfaction and motivation (Figure 4.1-1b). One of the key objectives of the visitor survey project was to develop a standard method for making visitor surveys in recreation and protected areas. With a standard method it is possible to collect comparable information from different kind of areas. This will also help to monitor changes in use of the areas in the long run.

The experiences of the project are presented in a Visitor Survey Manual. The manual includes step-by-step instructions on how to conduct a visitor survey and how to report its results. In addition, there are practical tips on how to use visitor information for management of an area. A computer application based on MS Excel was developed to help in processing data, as well as in analysing and reporting results.

One of the major successes of the visitor survey project is the evidence of a change in attitudes toward visitor surveys in general. The method developed in the project is already widely used in practise, especially in the forest management agency of the state (*Metsähallitus*). Within a couple of years (1998-2000) visitor surveys were started in a total of 17 different areas (Table 4.1-1). In year 2001 about 10 visitor surveys will be undertaken by the *Metsähallitus*. The same method will also be applied to customer surveys in some nature centres of the *Metsähallitus*.

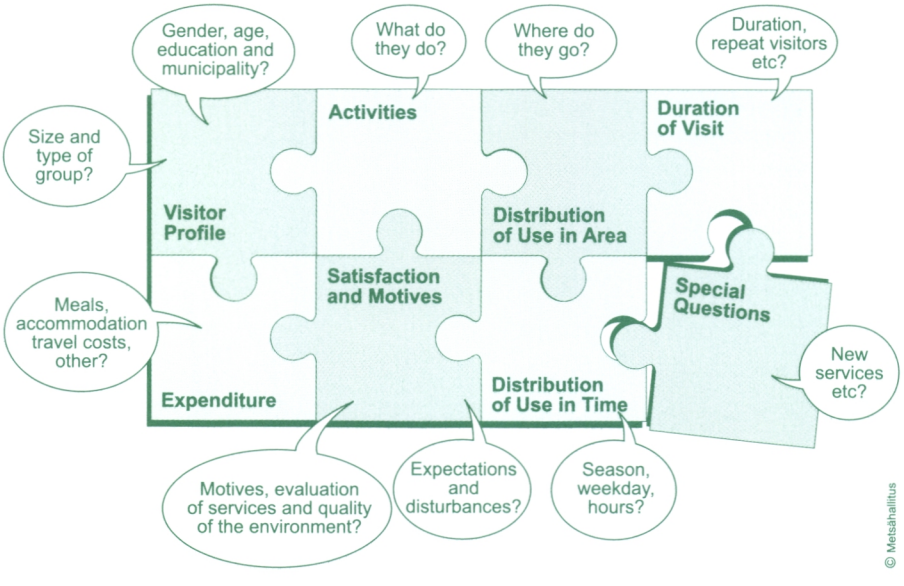


Figure 4.1-1b. The most important information solicited by the visitor survey.

5 Outdoor Recreation Supply Study

5.1 Research and Statistics Related to Outdoor Recreation Supply

LEENA KOPPEROINEN
PETRI SHEMEIKKA

Before the LVVI Assessment Study was started in Finland in 1997, comprehensive data on outdoor recreation opportunities was lacking. In addition, almost none of the existing data was in GIS format. In some GIS projects, attempts have been made to obtain this information by analysing other existing geographical data, but these efforts have not been successful.

Data on outdoor recreation supply are needed in environmental administration where land use plans on all scales have to be evaluated. All land use plans have to include enough areas suitable for outdoor recreation. In addition, the ability to design indicators capable of measuring the degree and quality of sustainable development in living environments and the sustainability of forestry suffers from the lack of data on outdoor recreation supply.

5.2 Outdoor Recreation Supply Survey

LEENA KOPPEROINEN
PETRI SHEMEIKKA

The aim of the National Outdoor Recreation Supply Assessment was to develop a nationwide, continuously updated information system on recreational opportunities, i.e. recreation areas, trails, and recreation services. In the supply study, both geographical and attribute data on recreational opportunities were collected. The GIS database and the relational database including attribute data consist the so-called Outdoor Recreation Supply Database. The supply study was conducted by the Finnish Environment Institute in co-operation with the University of Jyväskylä.

To collect the supply data a survey form was sent to all municipalities (452), recreation area associations (6), and state land holders (Forest and Park Service and Finnish Forest Research Institute). Recreation areas were classified in the survey mainly according to their land use plan status (11 types), while trails were classified according to form of use (13 types) (Table 5.2-2). Six types of recreation services shown also in Table 5.2-2 were studied in this assessment; other types will be studied later on. The survey consisted of three sets of forms, the main contents of which are shown in Table 5.2-4. Each main point includes a set of more detailed questions in the survey forms.

The response rate of the municipalities was 49.1 % (31 December 2000) (Table 5.2-5; Figure 5.2-1) and of the recreation area associations 100%. The only responses from the state land holders were received from Natural Heritage Services of Western Finland (*Metsähallitus*). Data collection will continue after the first stage of LVVI Assessment Study has been completed.

The quality of the collected data has been validated by field inspections in Pirkanmaa province and in the western Gulf of Finland (Table 5.2-7).

5.3 Outdoor Recreation Opportunities in Finland

LEENA KOPPEROINEN
PETRI SHEMEIKKA

At the end of the year 2000 data were available for 622 recreation areas, 5182 trails, and 6295 recreation services in the Outdoor Recreation Supply Database (Figures 5.3-1, 5.3-2, 5.3-3, 5.3-4, and 5.3-5). As many municipalities have not responded to the survey and even the responding municipalities have not reported on all aspects of the outdoor recrea-

tion supply, the numbers have to be carefully interpreted. The data by province do not yet give the real numbers of e.g. recreation areas but the numbers of areas reported so far. The data is so extensive, however, that some preliminary general conclusions can be drawn.

Some interesting aspects of the outdoor recreation supply survey have been discussed: the ownership of outdoor recreation opportunities, land use plan status of recreation areas, services for the disabled in recreation areas, services offered by tourist enterprises in recreation areas, conflicts of forms of use in trails and recreation areas, and systematically measured numbers of visits (Tables 5.3-5, 5.3-6, and 5.3-7; Figure 5.3-5). One of the most interesting questions emerging from these is the concentration of the number of trails and recreation areas where different forms of use were reported to be in conflict in the provinces of Keski-Suomi, Pohjois-Savo and Uusimaa. High population concentration in Uusimaa naturally also accounts for the higher number of conflicts. The high number of conflicts in Keski-Suomi and Pohjois-Savo does not relate to population numbers or any other obvious reasons and therefore needs further research.

A set of ArcView shapes has been made from the collected data, and their accuracy corresponds to a scale of 1:20 000. Pirkanmaa province around the city of Tampere was chosen for the case study, as the municipalities there had actively responded and managed to provide us with data of good quality. Furthermore, Pirkanmaa province has a wide variety of recreation areas of different types, including two large national parks. It is a suitable case study also when taking into consideration its size, population distribution, and its compact community structure.

A number of GIS-based analyses concerning Pirkanmaa province have been described. The first analysis was carried out on the demands made by outdoor recreation on nature conservation areas in Pirkanmaa (Figure 5.3-6). About 68% of the area of outdoor recreation areas is located on nature conservation areas. Linking this with data on over-use in terms of too many visitors or the degradation of the recreation environment and land cover data will reveal areas needing careful monitoring.

Proposed indicators include the availability of outdoor recreation opportunities and the distance between them and people´s homes. Analysing the supply of trails in 10 x 10 km squares gives a good picture of the availability of trails for different purposes (Figures 5.3-7 and 5.3-8). In Figure 5.3-9 and Table 5.3-8 data on outdoor recreation supply are related to population data in the City of Tampere. The analysis reveals that about 40% of the apartments are situated closer than 500 m to the nearest recreation area and another 40% within 500-1000 m, which means that the recreation area network in Tampere is good.

Studying and analysing data in the Outdoor Recreation Supply Database along with other GIS and environmental data - e.g. water quality, level and temperature, phytoplankton blooms, or snow and ice cover - according to location makes it possible to easily produce a wide variety of new information (Figure 5.3-10). Cross-linking outdoor recreation supply data with the Land Cover and Land Use Classification (25 x 25 meter grid) of the National Land Survey of Finland enables reasonably accurate estimations of e.g. forest cover (including forest type and amount of timber) in the recreation areas (Figure 5.3-11; Table 5.3-9). In Finland, where there is an unwritten law of everyman´s rights and a huge number of lakes, access to lakeshore seems to be no problem. However, Finns have a tradition of building summer cottages on the lakeshore, which removes the shore from public use. A corresponding analysis in Pirkanmaa showed that about 53% of all shoreline has been removed from public access. In some areas the situation is even worse (Figure 5.3-12).

The Outdoor Recreation Supply Database is also being used for producing outdoor recreation and nature tourism maps (Figure 5.3-13), planning for outdoor recreation opportunities (Figure 5.3-14), classification

of quality and standards for recreation areas, and recreational opportunity information for public use in the Internet. Reliable nationwide or provincial summaries and comparisons between areas can be made only when more data on outdoor recreation opportunities are available. Completing data collection is the first task after the LVVI Assessment Study. In addition to the above-mentioned tasks, further research will concentrate on the use of GIS-based methods to analyse the outdoor recreation supply in Finland.

5.4 National Databank of Outdoor Facilities (LVVI-LUOVI)

SINIKKA HÄNNINEN

The National Databank of Outdoor Recreation Facilities in Finland (LVVI-LUOVI) is a geographic information systems (GIS) based ADP system of outdoor recreation facilities in Finland. The system was established at the University of Jyväskylä in co-operation with the Finnish Environment Institute, the Finnish Forest Research Institute, the Ministry of Education, the Association of Local and Regional Authorities, as well as with provinces and municipalities. The databank has been developed to maintain and to analyse information on existing facilities and to assist in planning new ones.

The databank has been set up on two separate computers for access through the Internet. The attribute data are in a relational database, which is located on a Unix server. The spatial data (maps) are located in a PC Windows NT-server (Figure 5.4-2). To facilitate use of the data, the system includes web applications on the Internet (**www.sport.jyu.fi**). Some of the web applications are in common use, but most of the applications require a user license. The web applications can use a map to retrieve information from the databank. It is also possible to get the results on a map or on the form of a theme map. All applications can be used in Finnish, Swedish and English.

The outdoor recreation facility databank (LVVI-LUOVI) includes general information (location, type of the facility, size or length) about recreation areas, trails and services. In addition, it stores information about accessibility, tourism and other services and user attributes of the facilities (Figure 5.4-3, Figure 5.4-4, Figure 5.4-5).

The LVVI-LUOVI databank has been established to serve the sport and leisure sectors in their decision making and administration and for their own management purposes. The system also offers a lot of information to researchers from various professional fields. The open web applications of the system are for all those interested in outdoor activities and for the tourism industry so as to improve public and private services and to serve individual tourists (domestic and international) as a source of information.

The distributed database containing the spatial data is still under construction. One of the main tasks in the near future is to get this structure ready. There is also a need to develop testing and validation of methods for entering data into the system in order to guarantee the high quality of the data. There will be an extensive training programme for those who will be responsible for maintaining the data contents in the databank.

5.5 National Databank of Tourism Facilities (LUMA)

SINIKKA HÄNNINEN

The National Databank of Nature Tourism in Finland (LUMA) is a geographic information systems (GIS) based ADP system of nature tourism services in Finland. The system was established at the University of Jyväskylä. In the beginning of 2001 only a prototype of the system was available, and intensive development work will make the system available for national use.

The structure of the system is same as in

the LVVI-LUOVI system (Figure 5.4-2). The attribute data and the spatial data are located in the same database with LVVI-LUOVI system. This makes it possible to handle both recreation facilities and nature tourism services in the same application and to combine the information.

At the moment the system includes basic information about tourism enterprises (contact information and services, Figure 5.5-1). Tourism service information consists of general information, activities, attractions and support services (Figure 5.5-2). In order to facilitate use of the data, the system currently includes prototypes of same kind of web applications on the Internet as LVVI-LUOVI system.

In the future, tourism enterprises will be responsible for maintaining the data contents in the databank. The application areas of the system will be in the tourism industry and in nature tourism research. Naturally, the system will also be an information source for individual tourists (domestic and international).

5.6 Attractions and Supply of Nature Tourism in Central Finland

HILPI JUNNILA

The aim of this survey was to determine the supply and attractiveness of nature tourism in central Finland. The study, which was carried out as a theme study in a national outdoor recreation supply assessment, focussed on active nature tourism services, both guided and individual, as well as on nature tourism attractions from the service suppliers' point of view. In addition, the research reported on the extent to which the service suppliers use public recreation facilities when providing their services. The results of the survey are meant to help the construction and development of national outdoor tourism information systems (LVVI-LUOVI- and LUMA-information systems) and their contents.

A questionnaire was mailed to all service suppliers in central Finland that were known to offer guided or individual nature tourism services. Out of 198 questionnaires sent, a total of 98 answers were returned. Of these, 90 were used, and the rest were set aside because they did not offer the activities in question or had ceased operations.

A large number of various activities were on offer, with each service supplier/enterprise offering 12 activities on average. The most commonly offered activities were fishing, hiking and cross-country skiing, which were mentioned in 70 % of all replies. Numerous lakes and waterways in central Finland were also essential for many activities e.g. swimming, ice fishing, rowing and canoeing (Table 5.6-1). With respect to the natural environment, the lakes and other waterways were found to be the most important attractions in nature tourism. Among the attractions mentioned in connection with the activities were professional guide service and a large variety of specialized services.

Public recreation services, such as outdoor trails, recreation areas and places, were used by about two thirds of all service suppliers. Outdoor trails were most commonly used (Figure 5.6-1), although some used all kinds of public recreation services widely in their operations. Over 60% of the respondents said that people recreating in public lands and facilities were also able to use the enterprise's services. The problem is that the recreationists and tourists often do not know about the additional services that are available to them close at hand. It is clear that more comprehensive information channels are needed.

Tourism development and activities can destroy the resources upon which they are based. However, tourism can be seen as one of the most powerful forces in today's world for protecting landscapes and conserving resources. Suppliers of nature tourism services are responsible on their part to inculcate the sustainable values in all people involved in the nature tourism industry. There is still a lot of work to do.

LIITTEET

LIITE I ULKOILUTILASTOT

APPENDIX I OUTDOOR RECREATION STATISTICS

EIJA POUTA
TUIJA SIEVÄNEN



Sisällys

Tilastoluettelo
Tilastoissa 1–62 käytetyt lyhenteet.
Tilastot 1–62
Taulukko 1. Havaintojen määrä.
Taulukko 2. Esimerkkejä ulkoilutilastojen keskivirheestä.

Tilastojen aineistosta ja laskennasta saa lisätietoja

www.metla.fi/metinfo/monikaytto/lvvi

Content

List of Tables
Abbreviations in Tables 1–62.
Tables 1–62
Table A. Number of observations.
Table B. Examples of standard errors in outdoor recreation statistics.

More information of data and analyses is available in

www.metla.fi/metinfo/monikaytto/lvvi

Tilastoluettelo

Tilasto 1. Ulkoiluun osallistuminen ja ulkoilun useus vuoden aikana sekä ulkoilijoiden jakautuminen ulkoilukertojen määrän mukaan.
Tilasto 2. Kävelyn, retkeilyn, patikoinnin ja kuntokävelyn osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.
Tilasto 3. Pyöräilyn, maastopyöräilyn, pyöräretkeilyn ja muun pyöräilyn osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.
Tilasto 4. Juoksulenkkeilyn, lasten kanssa ulkoilun ja luonnossa pelaamisen ja leikimisen osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.
Tilasto 5. Koiran ulkoiluttamisen ja koiravaljakkoajelun sekä kesämökillä oleskelun osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.
Tilasto 6. Liikkuminen tai oleskelu matkailuautolla tai asuntovaunulla yöpyen luontoympäristössä, telttailu leirintäalueella tai maastossa, osallistumisosuudet ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.
Tilasto 7. Veneilyn, soutuveneilyn, pienmoottoriveneilyn ja melonnan osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.
Tilasto 8. Matkamoottoriveneilyn, matkapurjeveneilyn ja pienpurjeveneilyn osallistumisosuudet ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.
Tilasto 9. Surffauksen, vesihiihdon ja vesiskootteriajelun osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.
Tilasto 10. Luonnonvesissä uinnin, kuntouinnin, virkistysuinnin ja avantouinnin osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.
Tilasto 11. Sukeltamisen ja snorklauksen sekä evästretkeilyn osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.
Tilasto 12. Rannalla oleskelun, auringonoton, maisemien katselun sekä muualla auringonoton osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.
Tilasto 13. Pienpuiden tai oksien keräily, kaataminen tai pilkkominen kotitarvekäyttöön vapaa-aikana, vapaa-ajan metsänhoitotyöt (istutus, harvennus tms.), riistanhoitotöihin osallistuminen vapaa-aikana, osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.
Tilasto 14. Vapaa-ajan työ niittyjen tai muun luonnonympäristön palauttamista varten, koristekasvien, vihannesten tai viljojen viljely kotiarvekäyttöön ja kotieläintenhoito luonnonympäristössä vapaa-aikana, osallistumisosuudet ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.
Tilasto 15. Kalastuksen, mato-onginnan, virvelöinnin tai uistelun sekä pilkkimisen osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.
Tilasto 16. Perhokalastus, kalastus verkolla, nuotalla, katiskalla, rysällä tai muilla lankapyydyksillä tai käyttäen pitkää siimaa, iskukoukkua tai harppuu-

List of Tables

Table 1. Participation rate in outdoor recreation, number of times per year and distribution of recreationists by number of times.
Table 2. Participation rates and frequencies per year of backpacking, hiking and walking for fitness.
Table 3. Participation rates and frequencies per year of cross-country bicycling, tour bicycling and other bicycling.
Table 4. Participation rates and frequencies per year of running and jogging, outdoor activities with children and playing games in nature.
Tables 5. Participation rates and frequencies per year of walking dog and dog-sledding, and spending time at summer cottage.
Table 6. Participation rates and frequencies per year of travelling and spending time with recreation vehicle or caravan and camping in campground or backcountry.
Table 7. Participation rates and frequencies per year of rowing a boat, boating in a small motorboat and canoeing and kayaking.
Table 8. Participation rates and frequencies per year of using a large motorboat, a large sailing boat or a small sailing boat.
Table 9. Participation rates and frequencies per year of wind-surfing, water skiing and jetboating.
Table 10. Participation rates and frequencies per year of swimming in natural waters, swimming for fitness, swimming for pleasure and winter swimming.
Table 11. Participation rates and frequencies per year of diving and snorkelling, and picnicking
Table 12. Participation rates and frequencies per year of spending time near the shore, sunbathing on the beach, looking at the scenery and sunbathing elsewhere outdoors.
Table 13. Participation rates and frequencies per year of collecting, cutting or chopping small wood for household use, working for forest management (planting, thinning etc.) in leisure time, working for game management in leisure time.
Table 14. Participation rates and frequencies per year of restoring meadows or natural environments, growing flowers, vegetables or grain for household use, caring for domestic animals (horses, sheep etc.) outdoors in leisure time.
Table 15. Participation rates and frequencies per year of fishing, angling with hook and line or with spinning rod or trolling gear and ice-fishing.
Table 16. Participation rates and frequencies per year of fly-fishing, fishing with gill net, purse sein, fish trap or trap net, or with long line, baited hook and harpoon, torch-fishing or other method.
Table 17. Participation rates and frequencies per year of harvesting crayfish, working for fish water manage-

naa, tuulastaen tai muulla tavoin, osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Tilasto 17. Ravustamisen, kalavesien kunnostamisen sekä muun metsästyksen (muut kuin tilastossa 18 mainitut) osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Tilasto 18. Metsästyksen, hirvimetsästyksen, linnustuksen ja pieneläinmetsästyksen (jänis tms.) osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Tilasto 19. Marjastuksen, sienestyksen sekä yrttien, kukkien ja koristekasvien keräilyn osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Tilasto 20. Luontovalokuvauksen tai –maalauksen, kasvien tunnistuksen ja keräilyn sekä lintuharrastuksen osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Tilasto 21. Kivien keräilyn, malmien etsinnän tai kullan huuhdonnan, luonnon nähtävyyksien katselun ja muu luonnon tarkkailun tai luonnosta nauttimisen osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Tilasto 22. Hiihto, pitkän matkan hiihto, maastohiihto valmiilla ladulla tai laduttomassa maastossa, osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Tilasto 23. Laskettelun, lumilautailun ja telemarkhiihdon osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Tilasto 24. Hiihtoretkeilyn tai erähiihdon, mäenlaskun (pulkalla, kelkalla), potkukelkkailun osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Tilasto 25. Luistelun, retkiluistelun ja lumikenkäilyn osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Table 26. Participation rates and frequencies per year of skiing with wheel skis and roller skating or roller boarding.

Tilasto 27. Suunnistuksen, kallio- tai vuorikiipeilyn ja maastoratsastuksen osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Tilasto 28. Golfin, leijan tai lennokin lennättämisen osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Tilasto 29. Opastettujen, maksuttomien ja maksullisten retkien tai ulkoilutapahtumien tai luonnossa tapahtuvien kilpailujen osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Tilasto 30. Partioretkien tai –leirien ja luontoleirien osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Tilasto 31. Moottorikelkkailun ja mönkijäajelun osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Tilasto 32. Maastoautoilun, maastomoottoripyöräilyn ja muun motorisoidun luonnossa liikkumisen osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Tilasto 33. Lähiulkoilukerta aluetyypin ja etäisyyden mukaan.

Tilasto 34. Lähiulkoilukerta aluetyypin ja palveluiden mukaan.

Tilasto 35. Lähiulkoilukerta vuodenajan mukaan.

Tilasto 36. Lähiulkoiluun osallistujat aluetyypin ja etäisyyden mukaan.

ment, and other type of hunting (other than mentioned in table 18).

Table 18. Participation rates and frequencies per year of hunting moose, migratory bird and small game.

Table 19. Participation rates and frequencies per year of picking wild berries, mushrooms, herbs, flowers and decorative plants.

Table 20. Participation rates and frequencies per year of nature painting and photography, studying or collecting plants and studying birds.

Table 21. Participation rates and frequencies per year of collecting stones, prospecting minerals, panning for gold, sightseeing in nature, and observing and enjoying nature in other ways.

Table 22. Participation in skiing, long-distance skiing, cross-country skiing on groomed trail or cross-country skiing without trail.

Table 23. Participation rates and frequencies per year of downhill skiing, snowboarding and telemark skiing per year.

Table 24. Participation rates and frequencies per year of skiing trip or skiing in the wilderness, downhill sledding and riding a kick-sled.

Table 19. Participation rates and frequencies per year of ice-skating, long-distance ice-skating and snowshoeing.

Tilasto 26. Rullasuksihiihdon sekä rullaluistelun tai rullalautailun osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Table 27. Participation rates and frequencies per year of orienteering, rock or mountain climbing and cross-country horseback riding.

Table 28. Participation rates and frequencies per year of golfing and flying a kite or toy plane.

Table 29. Participation rates and frequencies per year of nature walks or excursions at no charge or paid, and being a spectator at nature-related outdoor events or competitions.

Table 30. Participation rates and frequencies per year of scout excursions or camps and nature camps.

Table 31. Participation rates and frequencies per year of snowmobiling and driving off-road vehicles.

Table 32. Participation rates and frequencies per year of cross-country motoring, cross-country motorcycling, and driving some other type of motor vehicle in nature.

Table 33. Recreation close-to-home visit by type and distance of area.

Table 34. Recreation close-to-home visit by type of area and recreation services.

Table 35. Recreation close-to-home visit by season.

Table 36. Recreation close-to-home participants by type and distance of recreation area.

Table 37. Recreation close-to-home participants by type of area and recreation services.

Table 38. Recreation close-to-home participants by season.

Table 39. Nature trip by destination region.

Tilasto 37. Lähiulkoiluun osallistujat aluetyypin ja palveluiden mukaan.
Tilasto 38. Lähiulkoiluun osallistujat vuodenajan mukaan.
Tilasto 39. Luontomatka kohdealueittain.
Tilasto 40. Luontomatka eri omistajaryhmien alueilla.
Tilasto 41. Luontomatka kohteen etäisyyden mukaan.
Tilasto 42. Luontomatka eri palvelutason kohteissa.
Tilasto 43. Luontomatka eri vuodenaikoina.
Tilasto 44. Luontomatkailijat ja matkat kohdealueen mukaan.
Tilasto 45. Luontomatkailijat ja matkat aluetyypeittäin.
Tilasto 46. Luontomatkailijat ja matkat kohdealueen palvelutason mukaan
Tilasto 47. Luontomatkailijat ja matkat matkakohteen etäisyyden mukaan.
Tilasto 48. Luontomatkailijat vuodenajan mukaan.
Tilasto 49. Luontomatkailijat ja matkat harrastuksen mukaan.
Tilasto 50. Luontomatkailijat ja matkat matkaseuran mukaan.
Tilasto 51. Luontomatkaan käytetty aika ja matkustettu etäisyys. Table 51. Length of nature trip, and travel time and distance to destination.
Tilasto 52. Luontomatkan kustannukset.
Tilasto 53. Ulkoilukertojen ja ulkoilijoiden jakautuminen eri omistajaryhmien alueille ja reiteille.
Tilasto 54. Etäisyys asunnosta lähimpään ulkoiluun soveltuvaan puistoon, metsään tai ulkoilualueelle.
Tilasto 55. Lyhin etäisyys asunnosta erilaisiin harrastuksiin sopiville alueille.
Tilasto 56. Ulkoilun useus ja ulkoiluun käytetty aika viikon aikana.
Tilasto 57. Ulkoilun useus ja ulkoiluun käytetty aika työ- ja vapaapäivinä.
Tilasto 58. Ulkoilun useus ja ulkoiluun käytetty aika viikonpäivittäin.
Tilasto 59. Ulkoiluun käytetyt lomapäivät.
Tilasto 60. Rahankäyttö ulkoilun harrastamiseen.
Tilasto 61. Harrastusvälineiden, auton, loma-asunnon tms. omistaminen tai käyttömahdollisuus.
Tilasto 62. Ulkoilijoiden harrastustaidot.

Table 40. Nature trip by recreation areas of different ownerships.
Table 41. Nature trip by distance to destination area.
Table 42. Nature trip by different standard of services at destination
Table 43. Nature trip by season.
Table 44. Nature tourists and trips by destination region.
Table 45. Nature tourists and trips by type of destination area.
Table 46. Nature tourists and trips by type of services.
Table 47. Nature tourists and trips by distance of destination.
Table 48. Nature tourists by season.
Table 49. Nature tourists and trips by outdoor activity.
Table 50. Nature tourists and trips by company.
Table 52. Expences of nature trip.
Table 53. Distribution of visits and visitors by areas and trails of different ownership.
Table 54. Distance from residence to nearest park, forest or recreation area suitable for outdoor recreation.
Table 55. The shortest distance from residence to areas available for different outdoor activities.
Table 56. Frequency of outdoor recreation and time spent in outdoor recreation during one week.
Table 57. Frequency of outdoor recreation and time spent in outdoor recreation during workdays and days off.
Table 58. Frequency of ourdoor recreation and time used for outdoor recreation by weekdays.
Table 59. Vacation days used for outdoor recreation.
Table 60. Money spent on outdoor recreation.
Table 61. Ownership or access to recreation equipment and other resources such as car, leisure home etc.
Table 62. Outdoor recreation skills owned by recreationists.

Liite 1. Tilastoissa 1-62 käytetyt lyhenteet.

Appendix 1. Abbreviations in Tables 1-62.

Lyhenne *Abbreviation*	**Selite**	***Explanation***
O-sta	% osallistujista. Osallistujien jakautuminen kunkin taustamuuttujan sisällä, esim. osallistujista 35 % miehiä ja 65 % naisia.	*Participants (%). Distribution of participants for each background variable, e.g. 35 % of participants are male and 65 % of participants are female.*
O-jia	Osallistujia, %. Osallistujia kunkin taustamuuttujan luokasta, esim. miehistä 85 % ja naisista 80 % osallistuu ulkoiluun aluetyypillä X.	*Participants (%). Participants in each background variable, e.g. 85 % of males and 80 % of females participate in recreation on area type X.*
U-k	Ulkoilukertoja. Lähiulkoilukertoja vuodessa määrittyy siten, että 365 jaetaan ulkoiluvälillä. Ulkoilukertojen väli on aika edellisestä ulkoilukerrasta vastaajan aiottuun seuraavaan ulkoilukertaan, kuitenkin niin, että ulkoiluväli on lyhimmillään 1 vrk.	*Number of visits: number of close-to-home recreation visits is 365 divided by the time from previous visit to next visit. The time from previous visit to next visit is at least 24 hours.*
U-ksta	Ulkoilukerroista, % (Tilasto 53). Perustuu vastaajan arvioon vuotuisten ulkoilukertojen jakautumisesta eri omistajaryhmien alueille.	*Percentage of visits (Table 53). Based on respondent's estimate of distribution of annual visits to areas of different owner groups.*
M-sta	Luontomatkoista, %. Esim. luontomatkoista 27 % kohdistuu Uudellemaalle. Luontomatkojen kokonaismäärä vuodessa määrittyy siten, että 365 jaetaan matkojen välillä. Matkojen väli on aika edellisestä luontomatkasta vastaajan aiottuun seuraavaan luontomatkaan, kuitenkin niin, että matkojen väli on lyhimmillään 1 vrk.	*Percentage of nature trips. E.g. in 27 % of the trips the destination region is Uusimaa province. The total number of trips per year is obtained by dividing 365 by the time from the previous trip to the intended next trip. The time between trips is at shortest 24 hours.*
M-p	Matkapäiviä vuodessa. Matkapäiviä vuodessa määrittyy siten, että 365 jaetaan matkojen välillä ja näin saatu luku kerrotaan viimeisimmän luontomatkan vuorokausikestolla. Matkojen väli on aika edellisestä luontomatkasta vastaajan aiottuun seuraavaan luontomatkaan, kuitenkin niin, että matkojen väli on lyhimmillään 1 vrk.	*Trip days. Trip days per year is 365 divided by the time from the previous trip to the intended next trip and multiplied by the length of the last trip in days. The time from the previous trip to the next trip is at least 24 hours.*
M-psta	Matkapäivistä %: osuus luontomatkapäivistä. Esim. luontomatkapäivistä 31 % kohdistuu Uudellemaalle.	*Percentage of trip days: share of nature trip days. For example 31 % of the trip days were spent in Uusimaa province.*
-	Liian vähän havaintoja.	*Number of observations less than required.*

1 Ulkoiluun osallistuminen ja ulkoilun useus

Participation in outdoor recreation and frequency of recreation

	Osallistumis-osuus, % *Participation rate, %*	**Ulkoilukertojen väli** *Days between recreation occasions*						
		Ka Median *Mean Median*	Jakauma, % osallistujista / *Distribution, % of participants*					
			1 vrk *days*	2–3 vrk *days*	4–6 vrk *days*	7–14 vrk *days*	15–30 vrk *days*	30–365 vrk *days*
Koko väestö	96,5	6,6	35,4	19,9	16,2	16,5	8,0	4,1
Total population		3,0						
Sukupuoli / *Sex*								
Nainen	97,0	5,9	38,1	21,5	15,5	14,9	6,5	3,5
Female		2,5						
Mies	96,0	7,3	32,4	18,2	16,9	18,2	9,5	4,7
Male		3,5						
Ikä / *Age*								
15–24	97,2	7,4	31,7	18,3	15,6	19,7	10,3	4,5
		4,0						
25–44	98,0	7,2	31,6	19,9	17,4	17,8	8,3	5,1
		3,5						
45–64	97,1	6,0	38,1	19,7	16,5	14,8	7,8	3,2
		3,0						
65–74	88,4	5,0	45,3	23,2	12,0	12,5	4,1	2,8
		2,0						
Elinvaihe / *Stage of life*								
Yksinasuva alle 45 v.	-	8,7	27,2	17,4	18,3	19,8	9,8	7,5
Single under 45 y.		4,5						
Yksinasuva yli 45 v.	-	6,2	37,5	18,4	18,7	14,7	6,5	4,2
Single over 45 y.		3,0						
Kaksinasuva alle 45 v.	-	7,7	34,6	17,2	17,7	14,6	9,0	6,9
Couple, under 45 y.		3,5						
Kaksinasuva yli 45 v.	-	4,9	41,8	22,9	13,9	13,7	5,9	1,9
Couple, over 45 y.		2,0						
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	-	7,1	31,7	21,2	17,5	16,1	8,0	5,4
Family with child 0–6 y.		3,5						
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	-	6,2	34,8	19,9	17,6	16,0	8,7	3,1
Family with child 7–16 y.		3,0						
Perhe, aikuisia lapsia	-	6,6	36,7	18,8	15,8	16,0	8,4	4,3
Family, adult children		3,0						
Koulutusaste / *Education*								
Alempi perusaste tai vähemmän	92,6	5,4	43,4	19,9	14,7	12,4	6,9	2,6
Lower secondary general		2,0						
Ylempi perusaste	96,3	7,2	35,6	18,7	15,1	16,8	9,4	4,4
Upper secondary general		3,0						
Keskiaste	97,3	7,0	32,7	20,4	15,9	17,9	8,4	4,7
Upper secondary vocational		3,5						
Alin korkea-aste	98,4	6,3	35,3	19,9	17,5	16,6	6,8	4,0
Vocational college		3,5						
Alempi korkea-aste	98,4	6,0	30,5	23,2	21,8	14,7	8,1	1,8
Lower university/polytech. degree		3,5						
Ylin korkea-aste	98,6	7,5	28,5	16,3	21,5	19,4	9,6	4,7
Upper university degree		4,5						

Tilasto 1. Ulkoiluun osallistuminen ja ulkoilun useus vuoden aikana sekä ulkoilijoiden jakautuminen ulkoilukertojen määrän mukaan.

Table 1. *Participation rate in outdoor recreation, number of times per year and distribution of recreationists by number of times.*

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*								
Maatalousyrittäjä	95,3	10,1	23,0	15,4	18,7	20,3	13,7	8,9
Farmer		5,5						
Muu yrittäjä	96,2	7,8	28,2	15,6	19,5	19,4	12,2	5,1
Entrepreneur		4,5						
Ylempi toimihenkilö	99,0	7,0	29,1	20,8	20,3	17,2	8,0	4,6
Upper-level employee		4,0						
Alempi toimihenkilö	98,6	6,8	30,3	19,3	19,2	19,4	7,6	4,2
Lower-level employee		4,0						
Työntekijä	97,4	7,1	31,2	19,6	16,7	18,8	9,6	4,2
Manual worker		4,0						
Eläkeläinen	90,8	4,7	48,6	21,6	11,7	11,3	4,3	2,5
Pensioner		2,0						
Työtön, lomautettu	97,7	4,9	47,2	22,3	12,1	10,7	4,9	2,8
Unemployed, laid off		2,0						
Opiskelija	97,8	7,4	32,2	18,4	15,3	19,6	10,1	4,5
Student		3,5						
Kotitaloutta hoitava tai muu	97,4	6,1	42,7	21,7	13,4	11,1	6,3	5,0
Domestic assistant or other		2,0						
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*								
< 4000	94,3	5,9	34,3	22,7	18,7	14,2	6,8	3,3
asukasta / *inhabitants*		3,0						
4 000–9 999	95,7	6,0	37,2	20,7	15,6	16,7	6,6	3,2
asukasta / *inhabitants*		3,0						
10 000–24 999	95,9	6,3	35,8	20,4	15,0	17,2	8,3	3,2
asukasta / *inhabitants*		3,0						
25 000–99 999	96,9	6,8	36,8	19,3	14,8	16,5	7,8	4,8
asukasta / *inhabitants*		3,0						
≥ 100 000	97,7	7,2	32,7	18,7	18,0	16,5	9,2	4,9
asukasta / *inhabitants*		3,5						
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*								
Kaupunkimainen kunta	97,1	6,9	34,9	19,4	16,2	16,4	8,5	4,6
Urban municipality		3,5						
Taajaan asuttu kunta	95,8	6,4	35,1	20,3	15,3	18,5	7,4	3,3
Urbanised municipality		3,0						
Maaseutumainen kunta	95,5	6,0	36,7	20,9	16,7	15,2	7,3	3,2
Rural municipality		3,0						
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*								
Uusimaa	96,8	7,0	34,4	18,2	16,9	16,8	8,9	4,7
Uusimaa province		3,5						
Muu Etelä-Suomi	96,7	6,5	35,0	19,3	17,7	16,0	8,1	3,8
Other Southern Finland		3,5						
Itä-Suomi	97,9	6,1	35,5	22,1	15,7	15,9	7,7	3,2
Eastern Finland		3,0						
Väli-Suomi	95,6	6,2	37,2	19,9	15,1	17,5	7,1	3,2
Western Finland		3,0						
Pohjois-Suomi	96,5	6,8	36,2	22,8	12,0	16,3	7,2	5,5
Northern Finland		3,0						

2



	Kävely *Walking*	**Retkeily, erävaellus** *Backpacking*						**Patikointi** *Hiking*						**Kuntokävely, kävelylenkkeily** *Walking for pleasure or fitness*					
		Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation*					Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation*					Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation*				
	Osallistumis% *Participation%*		Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15		Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15		Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö *Total population*	81,1	7,5	9,1 5,0	23,6	29,2	35,4	11,8	23,3	25,6 10,0	18,7	21,9	25,9	33,4	68,4	113,1 96,0	0,9	2,8	8,1	88,1
Sukupuoli / *Sex*																			
Nainen *Female*	86,2	4,9	7,0 5,0	32,1	28,2	31,3	8,3	20,3	25,0 9,0	22,6	21,9	23,7	31,8	76,4	123,1 100,0	0,8	2,0	6,8	90,3
Mies *Male*	76,0	10,2	10,1 6,0	19,6	29,7	37,3	13,4	26,3	26,1 10,0	15,7	22,0	27,6	34,7	60,4	100,3 52,0	1,0	3,9	9,8	85,3
Ikä / *Age*																			
15–24	77,3	13,9	8,7 5,0	24,7	28,8	36,4	10,1	24,3	14,0 5,0	28,7	30,2	23,9	17,2	62,1	92,6 52,0	1,2	2,8	11,4	84,6
25–44	83,6	8,6	8,0 5,0	22,6	34,3	34,2	8,8	26,1	23,4 10,0	20,2	22,8	25,4	31,6	70,0	97,7 55,0	1,0	3,7	9,4	85,8
45–64	83,1	5,2	9,3 6,0	25,2	22,1	35,7	17,1	24,3	30,5 12,0	13,2	17,8	27,5	41,6	71,2	121,4 100,0	0,7	2,3	6,5	90,5
65–74	72,5	1,6	28,9 12,0	11,9	17,6	39,6	30,9	9,5	51,4 15,0	10,8	15,5	25,8	48,0	64,2	169,7 150,0	0,8	1,6	4,3	93,3
Elinvaihe / *Stage of life*																			
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	80,2	13,4	6,7 5,0	25,7	33,2	34,8	6,3	29,3	22,7 10,0	21,5	18,1	30,1	30,3	64,7	86,7 52,0	0,9	4,1	10,5	84,5
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	81,6	3,9	12,0 7,0	13,4	30,3	26,1	30,3	21,2	30,1 10,0	16,5	19,5	25,9	38,2	71,1	158,2 120,0	1,2	2,2	5,1	91,5
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	80,9	11,7	8,2 5,0	22,3	32,3	32,9	12,5	27,9	20,8 7,0	17,4	25,5	23,6	33,4	67,7	91,6 52,0	0,6	3,9	11,1	84,4
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	82,6	5,2	14,0 7,0	21,7	21,5	36,3	20,5	22,8	35,7 12,0	9,9	15,9	28,7	45,5	71,4	136,0 100,0	0,1	2,0	5,6	92,3
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	82,3	8,3	7,4 7,0	23,9	21,3	48,5	6,3	23,4	20,7 6,0	25,9	23,5	24,5	26,1	71,4	96,0 52,0	1,6	4,5	9,1	84,8
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	83,2	10,0	8,0 5,0	31,7	31,3	28,7	8,4	27,3	20,5 5,0	23,6	26,5	20,5	29,3	70,6	96,8 65,0	0,4	2,7	7,6	89,3
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	79,1	9,4	10,8 5,0	24,6	27,3	35,0	13,1	26,1	24,4 10,0	19,0	16,2	28,2	36,5	63,3	111,9 100,0	0,2	2,3	8,1	89,4
Koulutusaste / *Education*																			
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	73,7	4,1	13,0 5,0	22,0	27,9	29,8	20,3	15,2	37,5 10,0	12,9	17,8	29,1	40,2	63,3	143,0 100,0	0,9	1,6	7,3	90,2
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	78,3	10,3	6,8 5,0	21,9	33,5	38,1	6,5	21,7	21,6 7,0	24,8	23,1	22,7	29,4	64,3	113,8 90,0	0,9	3,3	7,8	88,0
Keskiaste *Upper secondary vocational*	81,5	7,8	9,3 6,0	23,4	26,6	35,6	14,4	24,7	24,3 10,0	17,7	23,9	25,6	32,7	68,7	106,8 70,0	0,9	3,2	8,7	87,2
Alin korkea-aste *Vocational college*	88,1	7,8	7,1 5,0	28,8	30,1	35,3	5,8	27,2	26,8 10,0	19,6	18,3	27,3	34,8	74,5	108,6 100,0	0,8	2,6	7,4	89,2
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	89,5	7,8	17,8 5,0	21,0	33,8	36,9	8,3	29,4	24,1 10,0	22,0	16,8	30,2	31,0	79,5	97,6 75,0	0,8	3,0	7,0	89,3
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	87,4	9,6	11,5 7,0	15,2	30,4	38,1	16,3	31,1	17,7 10,0	17,4	26,8	22,5	33,3	73,1	85,4 52,0	0,8	3,8	10,2	85,2

Tilasto 2. Kävelyn, retkeilyn, patikoinnin ja kuntokävelyn osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Table 2. *Participation rates and frequencies per year of backpacking, hiking and walking for fitness.*

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																			
Maatalousyrittäjä	71,4	1,1	-	-	-	-	-	18,7	14,2	21,7	30,6	25,2	22,5	59,8	94,1	0,7	4,6	11,3	83,4
Farmer			-						5,0						52,0				
Muu yrittäjä	76,9	8,0	6,8	20,4	36,0	38,8	4,8	22,0	22,0	19,9	21,0	31,3	27,9	63,3	90,7	2,1	4,2	9,2	84,5
Entrepreneur			5,0						10,0						52,0				
Ylempi toimihenkilö	86,4	10,0	8,6	24,2	31,7	31,0	13,1	31,2	20,7	18,0	22,9	26,9	32,1	73,4	89,4	1,1	3,1	8,9	86,9
Upper-level employee			5,0						10,0						52,0				
Alempi toimihenkilö	87,5	7,6	7,9	28,4	24,0	36,8	10,8	30,3	21,9	18,6	25,5	25,6	30,3	73,8	93,7	0,4	3,7	8,2	87,7
Lower-level employee			5,0						8,0						52,0				
Työntekijä	80,6	7,4	9,4	18,1	30,9	38,5	12,5	24,3	28,5	17,0	18,5	27,3	37,2	66,6	95,7	0,9	2,9	9,9	86,4
Manual worker			6,0						10,0						60,0				
Eläkeläinen	75,9	2,3	17,8	25,8	14,0	35,2	24,9	12,8	50,6	9,0	15,3	24,0	51,6	66,7	168,0	0,6	1,6	4,5	93,3
Pensioner			9,0						20,0						150,0				
Työtön, lomautettu	83,2	8,3	9,7	18,5	25,7	38,0	17,7	23,2	33,0	14,7	16,2	26,6	42,5	69,8	145,4	0,7	1,6	5,2	92,4
Unemployed, laid off			7,0						10,0						104,0				
Opiskelija	78,4	14,2	8,1	30,2	31,3	31,3	7,1	24,5	12,4	30,9	28,2	23,4	17,5	63,6	94,2	1,0	3,0	10,6	85,4
Student			5,0						5,0						52,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	88,0	3,3	8,4	7,5	39,6	45,9	7,0	16,7	22,1	25,3	27,9	16,6	30,2	79,2	147,9	1,6	3,7	6,9	87,9
Domestic assistant or other			6,0						5,0						104,0				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																			
< 4000	76,6	6,4	8,2	23,3	38,4	31,0	7,4	22,1	25,7	19,2	23,4	27,9	29,6	65,0	121,9	0,3	2,9	8,7	88,1
asukasta / *inhabitants*			5,0						9,0						100,0				
4 000–9 999	80,5	6,7	8,2	20,7	36,2	32,2	10,9	23,4	27,6	18,5	23,2	23,5	34,8	68,8	118,3	0,9	2,1	7,2	89,8
asukasta / *inhabitants*			5,0						10,0						100,0				
10 000–24 999	79,5	7,6	8,6	23,6	33,1	33,9	9,3	23,3	25,4	17,9	18,5	28,1	35,4	66,8	111,3	0,8	2,4	8,4	88,4
asukasta / *inhabitants*			5,0						10,0						96,0				
25 000–99 999	83,2	8,3	9,2	25,1	23,6	38,7	12,5	23,4	29,4	19,8	21,5	22,6	36,0	70,3	116,2	0,8	3,2	7,4	88,5
asukasta / *inhabitants*			6,0						10,0						100,0				
≥ 100 000	82,3	7,7	10,0	24,0	25,3	36,2	14,5	23,6	20,9	18,3	23,7	28,1	29,9	68,9	105,8	1,2	3,3	9,0	86,5
asukasta / *inhabitants*			6,0						10,0						60,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																			
Kaupunkimainen kunta	82,1	7,8	9,7	24,5	25,1	37,1	13,4	23,1	25,2	18,9	22,0	26,1	33,0	69,2	111,0	1,0	3,2	8,2	87,6
Urban municipality			6,0						10,0						80,0				
Taajaan asuttu kunta	79,2	7,1	8,4	20,4	37,4	32,9	9,3	24,5	27,1	20,4	20,3	24,0	35,3	67,2	113,5	1,0	2,4	8,2	88,5
Urbanised municipality			5,0						10,0						100,0				
Maaseutumainen kunta	79,8	7,2	7,8	23,6	34,9	32,5	9,0	23,1	25,4	16,9	23,0	27,0	33,1	67,3	118,5	0,7	2,1	7,9	89,2
Rural municipality			5,0						10,0						100,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																			
Uusimaa	82,0	6,8	10,8	22,4	27,8	36,4	13,3	21,5	25,2	18,0	21,9	27,1	33,0	68,1	106,8	1,1	3,2	8,5	87,1
Uusimaa province			5,0						10,0						60,0				
Muu Etelä-Suomi	80,1	6,8	9,1	20,7	29,9	38,1	11,3	23,1	26,7	19,3	20,0	26,1	34,6	67,8	114,3	1,0	2,1	8,3	88,6
Other Southern Finland			5,0						10,0						100,0				
Itä-Suomi	84,1	9,2	6,8	26,9	30,1	35,9	7,1	25,6	24,3	21,2	23,2	23,0	32,6	72,6	117,9	0,8	3,0	7,2	89,0
Eastern Finland			5,0						10,0						100,0				
Väli-Suomi	82,3	6,9	8,0	28,6	26,3	35,6	9,5	23,8	22,5	16,4	25,8	24,7	33,1	72,6	114,9	0,5	3,3	8,1	88,0
Western Finland			5,0						10,0						100,0				
Pohjois-Suomi	78,8	11,1	9,4	24,1	31,5	27,6	16,7	26,2	28,6	18,2	21,7	27,2	32,8	62,5	118,5	0,9	3,3	7,0	88,9
Northern Finland			5,0						10,0						100,0				

3



	Pyöräily *Bicycling*	**Maastopyöräily** *Cross-country bicycling*						**Pyöräretkeily** *Tour bicycling*						**Muu pyöräily** *Other bicycling*					
	Osallistumis% *Participation%*	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean* Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean* Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean* Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö *Total population*	54,9	5,4	31,6 18,0	6,5	15,8	26,6	51,0	10,7	14,5 5,0	30,6	24,0	21,7	23,7	49,5	46,8 30,0	2,5	6,7	19,9	70,9
Sukupuoli / *Sex*																			
Nainen *Female*	57,0	3,6	24,4 12,0	7,4	19,9	28,6	44,1	8,8	10,2 4,0	37,2	26,3	19,9	16,6	52,9	47,5 30,0	2,1	6,0	18,6	73,3
Mies *Male*	52,8	7,3	35,1 20,0	6,1	13,8	25,7	54,4	12,6	17,5 6,0	26,0	22,4	22,9	28,6	46,1	46,0 25,0	3,0	7,5	21,4	68,2
Ikä / *Age*																			
15–24	59,9	10,4	36,3 20,0	7,5	15,6	20,2	56,7	13,8	14,3 4,0	40,9	25,0	16,9	17,2	52,6	59,5 35,0	1,7	4,9	16,0	77,3
25–44	57,6	6,2	28,7 13,0	6,6	18,5	29,1	45,8	11,6	13,3 5,0	30,8	23,9	21,1	24,3	52,3	39,3 25,0	3,2	6,9	21,3	68,5
45–64	53,0	3,5	29,1 17,0	4,5	11,5	34,0	50,1	10,4	16,4 6,0	25,5	22,7	24,3	27,4	47,8	45,7 25,0	2,4	8,2	21,3	68,1
65–74	44,6	1,5	39,7 34,0	11,6	12,9	6,4	69,1	3,5	11,0 6,0	15,8	31,9	32,1	20,2	41,3	57,6 40,0	1,5	3,7	16,0	78,9
Elinvaihe / *Stage of life*																			
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	55,2	8,7	37,5 20,0	3,0	16,0	25,7	55,2	17,6	18,7 7,0	26,7	23,2	19,6	30,5	48,6	48,2 28,0	3,7	4,5	18,9	72,9
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	56,0	2,7	27,2 20,0	14,6	6,1	13,0	66,3	11,6	15,5 10,0	21,1	17,0	35,3	26,6	50,5	54,0 39,0	2,8	5,3	16,6	75,3
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	53,0	6,7	27,4 15,0	8,4	13,2	29,8	48,6	12,7	11,1 5,0	35,4	25,5	22,9	16,2	49,5	49,4 30,0	1,8	6,9	20,1	71,3
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	50,3	2,9	27,3 15,0	10,1	14,1	28,6	47,1	9,3	15,0 5,0	21,4	29,4	22,0	27,2	46,3	47,2 26,0	3,0	7,2	20,4	69,3
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	57,2	6,8	22,7 10,0	6,2	20,3	36,3	37,2	9,4	9,8 5,0	33,8	26,2	21,2	18,8	51,2	37,7 20,0	3,0	7,2	23,0	66,7
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	62,3	6,4	24,5 15,0	4,5	21,8	25,9	47,7	12,6	12,1 4,0	42,1	18,8	19,2	19,9	58,0	39,9 22,0	2,1	6,6	21,6	69,7
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	56,0	6,1	27,2 20,0	8,7	7,2	25,7	58,5	10,9	14,6 5,0	36,9	24,3	20,6	18,2	49,9	50,6 30,0	2,0	5,8	16,2	75,9
Koulutusaste / *Education*																			
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	51,5	3,9	39,7 20,0	6,4	13,0	18,9	61,7	8,0	16,5 5,0	31,9	25,1	21,4	21,6	46,4	59,3 34,0	1,6	6,4	15,1	76,8
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	55,8	7,1	33,5 17,0	8,6	21,6	19,2	50,7	10,9	11,9 4,0	39,2	23,3	16,6	21,0	50,1	54,2 30,0	2,0	6,1	17,6	74,4
Keskiaste *Upper secondary vocational*	54,8	5,5	30,3 15,0	6,0	13,6	31,1	49,3	11,0	15,0 5,0	28,1	24,5	23,4	24,0	49,6	43,9 26,0	2,7	6,5	20,5	70,3
Alin korkea-aste *Vocational college*	57,4	5,0	28,7 15,0	7,2	16,6	29,2	47,0	11,5	14,4 5,0	26,5	23,6	23,3	26,6	52,0	39,3 24,0	2,9	7,4	21,7	68,1
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	56,5	3,4	- -	-	-	-	-	15,3	12,2 3,0	34,4	27,6	13,1	24,9	51,1	33,2 20,0	4,5	5,4	31,5	58,7
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	57,8	7,5	25,3 15,0	-	21,1	30,6	48,3	13,0	13,7 5,0	36,2	20,5	19,5	23,9	49,4	37,7 20,0	3,2	10,0	27,8	59,0

Table 3. Participation rates and frequencies per year of cross-country bicycling, tour bicycling and other bicycling.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																			
Maatalousyrittäjä	43,1	2,6	-	-	-	-	-	6,1	8,2	33,8	17,4	34,8	14,0	38,1	29,9	4,0	12,5	23,2	60,3
Farmer			-						5,0						20,0				
Muu yrittäjä	47,4	4,8	15,2	7,2	32,8	34,2	25,9	7,2	13,9	32,5	25,4	18,6	23,5	42,6	32,5	3,8	8,9	23,9	63,4
Entrepreneur			10,0						5,0						20,0				
Ylempi toimihenkilö	57,7	6,3	25,4	6,4	15,0	32,1	46,5	14,4	12,2	29,4	22,8	21,5	26,4	50,7	34,4	2,8	7,5	26,5	63,2
Upper-level employee			15,0						5,0						20,0				
Alempi toimihenkilö	60,7	6,5	28,7	4,7	14,4	34,2	46,7	12,2	16,2	29,4	21,6	23,1	26,0	54,6	33,3	3,0	9,5	23,8	63,7
Lower-level employee			15,0						5,0						20,0				
Työntekijä	55,8	5,2	29,5	7,5	12,4	26,7	53,4	12,3	15,6	29,3	22,5	24,0	24,2	50,5	42,2	2,6	6,7	20,0	70,7
Manual worker			20,0						5,0						25,0				
Eläkeläinen	47,4	1,8	41,4	6,2	9,6	17,9	66,3	5,1	14,8	16,8	33,1	26,3	23,8	44,0	59,7	2,0	4,9	15,5	77,6
Pensioner			34,0						6,0						40,0				
Työtön, lomautettu	57,1	4,9	43,6	3,8	7,4	21,2	67,5	10,0	20,4	29,0	24,4	15,6	31,0	51,8	66,7	1,8	5,8	12,8	79,7
Unemployed, laid off			24,0						5,0						50,0				
Opiskelija	61,6	11,0	38,0	6,6	19,3	20,3	53,8	14,6	11,8	42,4	25,7	16,8	15,1	54,7	60,0	1,3	5,2	16,9	76,7
Student			20,0						3,0						40,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	50,2	3,2	19,3	14,6	28,8	19,5	37,1	4,3	16,7	32,1	30,0	10,7	27,2	47,2	51,2	4,4	4,7	17,0	73,9
Domestic assistant or other			10,0						4,0						30,0				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																			
< 4000	56,0	5,0	29,5	4,1	17,5	20,3	58,1	8,5	12,4	31,1	27,4	11,7	29,8	50,7	42,7	2,0	6,3	22,3	69,4
asukasta / *inhabitants*			20,0						4,0						26,0				
4 000–9 999	56,4	4,6	24,7	3,7	15,6	25,2	55,4	9,0	12,7	31,7	23,8	22,7	21,8	52,3	43,9	2,3	6,8	20,9	70,0
asukasta / *inhabitants*			20,0						5,0						30,0				
10 000–24 999	54,9	5,3	31,6	6,4	18,8	30,4	44,5	9,3	12,1	29,0	25,0	26,2	19,9	49,4	47,5	2,3	7,0	19,0	71,7
asukasta / *inhabitants*			13,0						5,0						26,0				
25 000–99 999	56,4	4,9	35,6	9,3	12,3	22,1	56,4	11,5	15,0	35,4	24,9	17,4	22,3	51,2	51,3	2,3	6,8	17,3	73,7
asukasta / *inhabitants*			20,0						5,0						30,0				
≥ 100 000	52,2	6,8	32,5	6,7	16,0	29,4	47,9	12,7	16,7	26,9	22,2	24,2	26,6	45,9	45,2	3,3	6,3	21,6	68,8
asukasta / *inhabitants*			15,0						6,0						25,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																			
Kaupunkimainen kunta	54,4	5,8	32,6	7,1	14,6	26,7	51,6	11,5	15,6	30,3	22,7	22,0	25,0	48,8	49,3	2,6	6,6	19,0	71,8
Urban municipality			20,0						5,0						30,0				
Taajaan asuttu kunta	56,1	5,3	35,7	5,8	18,3	32,3	43,6	9,6	13,3	28,4	28,0	23,1	20,5	50,6	46,0	2,2	7,7	18,8	71,3
Urbanised municipality			13,0						5,0						26,0				
Maaseutumainen kunta	55,4	4,7	25,1	5,3	17,5	22,1	55,1	9,2	11,7	33,3	25,2	19,6	21,9	50,5	41,0	2,5	6,2	22,7	68,6
Rural municipality			20,0						5,0						26,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																			
Uusimaa	52,2	6,9	33,9	6,7	14,7	30,3	48,3	11,5	17,5	28,1	23,2	21,9	26,8	45,3	41,9	2,9	6,9	21,5	68,7
Uusimaa province			15,0						5,0						25,0				
Muu Etelä-Suomi	54,4	4,9	29,9	6,4	17,7	22,2	53,7	11,4	14,5	30,3	21,9	22,8	24,9	49,9	49,7	2,8	6,9	18,7	71,6
Other Southern Finland			20,0						5,0						30,0				
Itä-Suomi	53,7	3,5	29,0	10,7	15,0	25,2	49,1	9,8	7,8	37,7	30,7	18,0	13,6	49,9	42,6	2,0	8,7	22,1	67,3
Eastern Finland			15,0						4,0						25,0				
Väli-Suomi	61,7	6,1	30,6	4,3	10,5	25,2	59,9	10,1	16,8	32,4	20,7	18,4	28,6	56,3	47,3	2,1	4,0	19,3	74,7
Western Finland			20,0						5,0						30,0				
Pohjois-Suomi	57,6	5,1	33,4	6,4	22,9	29,0	41,8	8,6	10,6	27,6	31,4	26,3	14,7	51,2	52,3	1,7	6,8	18,2	73,4
Northern Finland			10,0						5,0						30,0				

4



Tilasto 4. Juoksulenkkeilyn, lasten kanssa ulkoilun ja luonnossa pelaamisen ja leikkimisen osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

	Juoksulenkkeily *Running and jogging*						**Lasten kanssa ulkoilu** *Outdoor activities with children*						**Pelit ja leikit luonnossa** *Playing games outdoors*					
	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö *Total population*	16,4	50,0 30,0	4,9	7,5	18,3	69,3	29,7	39,9 15,0	5,1	17,9	27,6	49,3	13,3	19,8 10,0	16,4	23,7	27,6	32,3
Sukupuoli / *Sex*																		
Nainen *Female*	12,5	40,7 24,0	5,7	9,4	21,2	63,7	32,9	45,8 20,0	4,7	16,2	27,3	51,9	14,3	19,5 10,0	15,5	24,1	29,9	30,5
Mies *Male*	20,3	55,8 35,0	4,4	6,3	16,5	72,9	26,4	32,4 13,0	5,8	20,1	28,0	46,1	12,3	20,1 10,0	17,5	23,3	24,8	34,4
Ikä / *Age*																		
15–24	36,8	44,8 26,0	6,0	6,3	18,8	68,9	18,4	33,9 10,0	10,7	22,0	27,6	39,7	21,2	17,5 10,0	18,4	22,0	28,5	31,1
25–44	19,5	49,1 30,0	4,4	8,8	18,5	68,3	46,6	49,7 20,0	4,2	14,7	24,5	56,6	18,6	23,0 10,0	15,9	23,5	27,3	33,4
45–64	8,0	58,9 30,0	4,0	6,7	17,6	71,6	21,8	23,5 10,0	5,0	22,3	34,0	38,7	7,2	15,5 10,0	14,7	26,0	27,7	31,6
65–74	1,8	117,7 86,0	-	4,9	4,4	90,7	15,9	26,6 12,0	5,1	23,6	29,5	41,8	3,4	12,9 10,0	19,7	29,5	24,1	26,8
Elinvaihe / *Stage of life*																		
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	31,7	46,3 25,0	4,4	8,1	22,7	64,8	17,9	21,2 10,0	11,6	22,9	25,6	40,0	18,9	13,3 10,0	25,6	19,8	30,3	24,4
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	4,8	63,2 30,0	-	7,0	22,3	70,7	20,8	19,0 10,0	6,4	32,0	33,7	27,8	6,5	14,6 10,0	20,8	23,5	18,5	37,3
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	24,5	45,8 30,0	2,6	8,2	22,9	66,3	15,0	17,6 10,0	10,1	23,2	34,3	32,3	14,3	10,2 6,0	26,2	21,5	35,0	17,2
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	4,9	69,6 50,0	-	7,8	15,9	76,3	21,3	20,1 10,0	7,3	21,5	33,5	37,7	8,0	14,0 7,0	12,7	32,4	32,1	22,8
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	19,1	48,3 30,0	8,1	7,5	17,4	66,9	73,8	61,5 20,0	3,8	11,2	23,9	61,1	25,1	35,9 10,0	15,4	18,3	25,1	41,1
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	21,0	47,3 30,0	2,7	10,8	14,8	71,7	41,9	28,9 13,0	3,7	18,6	29,5	48,1	18,7	17,5 10,0	14,8	27,6	26,2	31,3
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	19,3	52,2 32,0	4,6	5,8	19,3	70,4	18,1	28,9 12,0	5,9	24,5	28,0	41,7	12,8	18,4 10,0	19,4	17,9	34,8	27,9
Koulutusaste / *Education*																		
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	7,0	63,3 40,0	6,9	3,3	14,6	75,3	17,3	29,9 12,0	6,8	19,1	29,3	44,8	6,7	20,6 10,0	17,0	25,9	20,9	36,2
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	20,2	48,5 26,0	4,3	7,4	21,1	67,2	27,6	39,2 12,0	4,8	21,2	30,1	43,9	16,6	20,2 10,0	15,0	20,6	27,0	37,4
Keskiaste *Upper secondary vocational*	17,4	46,3 30,0	4,0	8,5	18,2	69,2	30,4	41,3 20,0	5,0	17,2	26,6	51,3	13,4	19,0 10,0	17,2	24,7	30,1	28,0
Alin korkea-aste *Vocational college*	17,5	54,0 30,0	6,7	7,1	16,4	69,7	38,3	42,9 15,0	4,4	17,1	28,8	49,6	16,2	20,8 10,0	16,4	23,2	26,7	33,6
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	18,5	57,2 40,0	3,4	3,3	18,0	75,2	36,4	36,3 15,0	5,9	19,2	24,7	50,2	15,1	21,2 7,0	25,8	22,1	24,7	27,4
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	29,7	48,5 25,0	4,3	9,0	20,3	66,4	45,6	40,0 20,0	6,5	14,5	24,6	54,4	17,6	19,1 10,0	11,5	26,2	22,9	39,3

Table 4. *Participation rates and frequencies per year of running and jogging, outdoor activities with children and playing games in nature.*

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																		
Maatalousyrittäjä	6,8	71,1	18,4	-	19,1	62,5	30,0	23,8	10,2	19,8	31,3	38,7	7,2	9,3	24,8	30,1	21,4	23,7
Farmer		52,0						10,0						5,0				
Muu yrittäjä	13,6	63,0	4,0	5,1	15,3	75,6	34,4	32,7	5,5	21,8	25,5	47,2	11,2	16,9	19,6	29,0	21,7	29,6
Entrepreneur		50,0						12,0						8,0				
Ylempi toimihenkilö	21,1	50,1	2,4	10,0	17,1	70,5	36,0	35,0	5,4	18,5	26,6	49,5	15,0	18,1	14,6	23,7	24,5	37,2
Upper-level employee		30,0						15,0						10,0				
Alempi toimihenkilö	17,8	49,3	3,6	8,4	19,3	68,7	33,9	38,8	3,3	17,5	30,2	49,0	16,8	21,5	19,0	26,2	29,1	25,7
Lower-level employee		30,0						15,0						10,0				
Työntekijä	16,9	48,9	5,4	8,0	19,7	66,9	33,3	39,1	4,7	17,0	29,0	49,3	14,3	19,4	18,8	22,3	26,9	32,0
Manual worker		30,0						15,0						10,0				
Eläkeläinen	2,0	90,4	2,6	7,8	16,0	73,6	18,5	27,0	4,9	20,6	30,8	43,7	4,4	16,0	12,0	24,8	30,9	32,3
Pensioner		50,0						12,0						10,0				
Työtön, lomautettu	11,4	44,2	6,5	5,8	20,0	67,7	26,4	53,6	4,3	15,0	26,8	53,9	9,1	35,7	12,1	13,0	35,8	39,1
Unemployed, laid off		25,0						20,0						10,0				
Opiskelija	36,7	46,1	6,1	6,4	18,3	69,2	20,5	28,9	8,9	20,9	26,0	44,2	23,7	18,0	15,8	22,8	30,1	31,3
Student		25,0						12,0						10,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	11,3	51,9	9,8	4,8	14,3	71,1	55,4	92,7	2,9	12,2	19,0	65,9	18,0	24,9	13,3	30,2	20,7	35,9
Domestic assistant or other		30,0						30,0						10,0				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																		
< 4000	11,5	52,0	6,4	9,3	14,2	70,1	31,0	35,5	4,3	19,1	29,7	46,9	14,0	25,7	17,4	21,3	24,9	36,4
asukasta / *inhabitants*		25,0						12,0						10,0				
4 000–9 999	13,5	52,6	4,9	4,3	23,1	67,7	28,2	39,6	5,0	17,5	27,9	49,6	11,7	19,9	17,0	24,0	30,3	28,7
asukasta / *inhabitants*		30,0						15,0						10,0				
10 000–24 999	13,6	51,7	3,5	5,8	16,7	74,1	27,2	39,7	3,9	20,8	27,7	47,5	11,2	22,0	11,8	24,8	28,6	34,8
asukasta / *inhabitants*		30,0						15,0						10,0				
25 000–99 999	18,0	50,4	4,8	6,8	19,3	69,1	30,6	44,2	5,0	16,9	27,6	50,5	12,4	20,5	15,9	24,0	27,1	33,0
asukasta / *inhabitants*		30,0						17,0						10,0				
≥ 100 000	20,6	47,3	5,5	9,9	16,9	67,7	31,3	37,8	6,5	16,7	26,7	50,1	16,7	16,6	18,8	23,4	26,8	31,1
asukasta / *inhabitants*		30,0						18,0						10,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																		
Kaupunkimainen kunta	18,5	49,3	4,8	8,2	17,2	69,8	30,0	39,9	5,4	16,9	27,6	50,1	14,3	18,4	17,4	24,0	27,4	31,2
Urban municipality		30,0						16,0						10,0				
Taajaan asuttu kunta	13,8	50,6	5,3	7,1	17,5	70,1	28,1	41,3	5,1	20,5	27,5	47,0	11,4	19,8	14,9	24,5	26,0	34,5
Urbanised municipality		30,0						15,0						10,0				
Maaseutumainen kunta	12,9	52,2	4,8	5,2	23,1	66,9	29,8	38,9	4,6	19,0	27,6	48,8	12,1	24,1	14,6	22,4	29,1	33,9
Rural municipality		26,0						15,0						10,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																		
Uusimaa	20,4	47,3	6,1	8,5	17,6	67,8	30,2	43,6	6,2	16,3	25,8	51,6	15,6	20,0	16,6	22,1	27,9	33,5
Uusimaa province		30,0						20,0						10,0				
Muu Etelä-Suomi	14,5	54,3	4,9	6,4	15,6	73,1	30,3	41,4	4,9	17,6	27,5	50,0	13,7	19,4	17,3	23,0	26,3	33,4
Other Southern Finland		30,0						15,0						10,0				
Itä-Suomi	15,2	48,9	3,5	4,6	20,0	71,8	29,9	37,5	3,6	19,1	28,2	49,1	12,6	20,9	14,0	22,7	32,7	30,6
Eastern Finland		25,0						15,0						10,0				
Väli-Suomi	16,0	53,8	5,0	8,1	19,8	67,1	26,1	35,4	3,9	16,0	31,6	48,5	10,8	14,9	15,6	31,4	25,3	27,7
Western Finland		30,0						15,0						7,0				
Pohjois-Suomi	15,2	40,6	2,3	9,4	25,8	62,4	31,5	32,3	6,5	24,0	27,9	41,7	11,1	21,6	17,1	24,7	27,0	31,2
Northern Finland		24,0						12,0						10,0				

5



Tilasto 5. Koiran ulkoiluttamisen ja koiravaljakkoajelun sekä kesämökillä oleskelun osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

	Koiran ulkoiluttaminen *Walking dog*						**Koiravaljakkoajelu** *Dog sledding*						**Kesämökkeily** *Spending time at summer cottage*					
	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	25,0	212,6	1,5	3,4	9,0	86,1	0,5	11,2	61,3	10,0	11,0	17,8	56,7	31,2	4,7	12,5	32,6	50,3
Total population		150,0						1,0						16,0				
Sukupuoli / *Sex*																		
Nainen	26,8	227,6	1,4	3,0	8,7	86,9	0,5	14,0	56,9	9,2	7,0	27,0	56,0	32,3	5,0	12,0	31,3	51,8
Female		156,0						1,0						20,0				
Mies	23,1	195,3	1,6	3,9	9,4	85,1	0,5	8,3	65,5	10,8	14,8	9,0	57,4	30,2	4,4	12,9	33,8	48,8
Male		104,0						2,0						15,0				
Ikä / *Age*																		
15–24	35,2	167,5	1,9	4,2	12,6	81,3	1,0	5,9	68,1	11,1	10,1	10,7	61,6	18,6	5,9	17,2	41,0	35,9
		100,0						2,0						10,0				
25–44	26,1	215,6	1,6	3,8	7,5	87,1	0,6	14,6	52,6	5,1	16,2	26,0	61,3	21,8	5,3	14,2	39,5	41,0
		150,0						2,0						14,0				
45–64	23,7	240,6	1,1	2,1	7,8	89,0	0,3	12,4	70,1	19,5	-	10,4	55,1	41,9	3,6	8,8	23,5	64,2
		160,0						1,0						28,0				
65–74	9,7	224,1	1,8	5,5	11,3	81,4	-	-	-	-	-	-	39,2	62,7	3,7	8,5	16,6	71,3
		150,0						-						40,0				
Elinvaihe / *Stage of life*																		
Yksinasuva alle 45 v.	24,1	145,3	2,2	8,2	14,2	75,3	-	-	-	-	-	-	64,9	18,8	5,5	18,6	42,8	33,1
Single under 45 y.		50,0						-						12,0				
Yksinasuva yli 45 v.	16,8	177,0	4,5	5,0	17,7	72,8	0,2	-	-	-	-	-	45,7	41,0	3,0	12,6	28,2	56,2
Single over 45 y.		52,0						-						21,0				
Kaksinasuva alle 45 v.	38,1	229,7	2,4	6,3	7,2	84,1	1,1	-	-	-	-	-	68,5	21,8	4,0	16,8	40,0	39,3
Couple, under 45 y.		150,0						-						14,0				
Kaksinasuva yli 45 v.	21,1	254,9	1,0	2,8	5,9	90,2	0,1	-	-	-	-	-	59,8	56,3	2,4	4,8	18,5	74,3
Couple, over 45 y.		156,0						-						40,0				
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	22,4	200,8	3,2	4,4	10,5	81,9	0,7	-	-	-	-	-	62,9	20,7	5,3	13,4	43,4	37,9
Family with child 0–6 y.		104,0						-						14,0				
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	30,3	202,3	0,8	1,9	5,6	91,8	0,7	-	-	-	-	-	64,4	26,4	3,9	12,1	35,1	48,9
Family with child 7–16 y.		150,0						-						15,0				
Perhe, aikuisia lapsia	33,3	210,1	2,9	3,5	7,0	86,6	0,5	-	-	-	-	-	56,2	27,8	5,2	14,7	30,4	49,7
Family, adult children		150,0						-						15,0				
Koulutusaste / *Education*																		
Alempi perusaste tai vähemmän	19,4	215,4	0,5	2,3	9,4	87,8	0,2	-	-	-	-	-	41,4	43,5	5,3	11,2	23,3	60,2
Lower secondary general		150,0						-						21,0				
Ylempi perusaste	29,8	175,0	1,8	2,7	11,0	84,6	0,6	-	-	-	-	-	56,4	28,0	5,5	12,9	35,2	46,4
Upper secondary general		104,0						-						14,0				
Keskiaste	26,1	212,4	1,4	4,3	9,2	85,1	0,3	4,5	58,5	6,7	34,8	-	57,9	29,2	4,6	13,2	34,3	47,9
Upper secondary vocational		120,0						1,0						15,0				
Alin korkea-aste	26,6	242,6	2,5	3,1	6,8	87,5	0,8	24,6	59,3	-	-	40,7	66,5	29,6	4,7	12,3	33,4	49,6
Vocational college		160,0						1,0						15,0				
Alempi korkea-aste	21,7	207,9	-	2,0	12,5	85,5	0,5	-	-	-	-	-	66,3	36,6	2,6	11,4	31,7	54,3
Lower university/polytech. degree		150,0						-						21,0				
Ylin korkea-aste	17,3	221,2	1,6	4,2	2,9	91,3	1,2	-	-	-	-	-	71,2	30,4	2,2	9,3	33,4	55,2
Upper university degree		156,0						-						20,0				

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																		
Maatalousyrittäjä	22,4	112,5	4,0	4,0	13,0	79,0	-	-	-	-	-	-	30,7	15,3	13,0	18,4	47,9	20,7
Farmer		52,0						-						7,0				
Muu yrittäjä	26,6	209,8	1,4	3,9	8,3	86,3	0,6	-	-	-	-	-	58,6	26,9	4,5	11,4	31,7	52,4
Entrepreneur		150,0						-						20,0				
Ylempi toimihenkilö	25,0	228,1	0,6	3,7	5,8	89,8	0,7	11,1	72,9	10,1	8,2	8,7	64,8	28,3	3,3	11,6	33,7	51,4
Upper-level employee		156,0						1,0						20,0				
Alempi toimihenkilö	24,3	242,0	3,1	4,4	6,8	85,7	0,6	-	-	-	-	-	68,9	29,1	4,8	11,7	31,7	51,8
Lower-level employee		156,0						-						20,0				
Työntekijä	27,4	218,5	0,4	2,6	9,3	87,7	0,3	-	-	-	-	-	60,3	27,9	4,4	12,5	35,1	48,1
Manual worker		150,0						-						15,0				
Eläkeläinen	13,4	230,9	1,2	4,9	9,6	84,3	-	-	-	-	-	-	41,8	57,9	4,1	7,6	20,0	68,2
Pensioner		150,0						-						30,0				
Työtön, lomautettu	31,0	242,1	3,0	1,9	9,5	85,6	0,5	-	-	-	-	-	52,6	33,4	6,2	15,3	30,0	48,4
Unemployed, laid off		162,0						-						15,0				
Opiskelija	34,2	161,8	2,1	3,3	11,9	82,7	1,0	7,4	51,7	14,4	27,9	6,1	59,8	19,4	6,0	16,8	39,4	37,8
Student		100,0						2,0						10,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	23,4	224,5	2,0	2,1	8,5	87,4	0,8	-	-	-	-	-	52,9	29,7	6,6	15,3	33,2	44,9
Domestic assistant or other		154,0						-						14,0				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																		
< 4000	26,0	166,8	1,1	3,1	9,1	86,7	0,3	-	-	-	-	-	41,3	27,4	8,4	17,0	37,3	37,3
asukasta / *inhabitants*		104,0						-						12,0				
4 000–9 999	28,3	171,1	0,9	3,0	9,4	86,6	0,5	15,1	70,5	-	17,0	12,5	46,4	26,9	5,0	17,0	35,7	42,4
asukasta / *inhabitants*		104,0						2,0						14,0				
10 000–24 999	25,5	200,4	1,0	2,4	8,5	88,0	0,6	9,6	57,2	16,1	-	26,7	51,7	30,4	5,4	12,8	32,8	49,0
asukasta / *inhabitants*		125,0						2,0						15,0				
25 000–99 999	25,1	245,9	2,2	3,1	7,4	87,3	0,4	16,1	52,9	9,0	17,6	20,5	64,4	32,8	4,9	11,4	30,6	53,0
asukasta / *inhabitants*		160,0						2,0						20,0				
≥ 100 000	21,8	245,1	2,0	5,2	10,8	81,9	0,5	5,4	70,3	14,4	6,7	8,5	65,3	33,2	3,2	10,1	31,7	54,9
asukasta / *inhabitants*		156,0						1,0						20,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																		
Kaupunkimainen kunta	23,2	242,8	2,1	3,7	8,7	85,5	0,5	8,1	64,4	15,3	8,3	12,1	63,6	33,3	4,0	10,8	31,2	54,0
Urban municipality		156,0						1,0						20,0				
Taajaan asuttu kunta	27,2	200,4	0,6	3,4	8,4	87,6	0,4	-	-	-	-	-	50,3	27,7	4,4	14,5	34,6	46,6
Urbanised municipality		150,0						-						15,0				
Maaseutumainen kunta	28,0	160,1	1,0	2,8	10,1	86,2	0,4	6,9	69,7	-	19,8	10,4	43,5	26,3	7,5	17,2	36,1	39,3
Rural municipality		100,0						1,0						10,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																		
Uusimaa	23,2	254,1	1,9	4,2	8,9	85,0	0,5	6,6	63,8	14,5	6,3	15,5	62,9	31,4	3,4	10,4	32,9	53,2
Uusimaa province		208,0						1,0						20,0				
Muu Etelä-Suomi	25,0	221,6	0,8	3,2	8,7	87,3	0,4	14,7	57,9	8,0	12,1	22,0	56,1	33,3	4,6	11,3	32,8	51,2
Other Southern Finland		150,0						2,0						20,0				
Itä-Suomi	27,1	188,9	2,8	3,4	8,6	85,2	0,7	13,2	64,1	17,1	8,6	10,3	54,4	31,3	6,0	14,6	29,4	50,0
Eastern Finland		104,0						2,0						16,0				
Väli-Suomi	24,6	188,5	1,2	3,3	8,5	87,0	0,2	-	-	-	-	-	52,6	29,4	6,2	14,4	31,6	47,8
Western Finland		104,0						-						15,0				
Pohjois-Suomi	27,8	158,5	1,6	2,6	11,3	84,5	0,7	-	-	-	-	-	53,8	25,8	5,4	17,2	35,5	41,9
Northern Finland		100,0						-						14,0				

Tables 5. Participation rates and frequencies per year of walking dog and dog-sledding, and spending time at summer cottage.

6



Tilasto 6. Liikkuminen tai oleskelu matkailuautolla tai asuntovaunulla yöpyen luontoympäristössä, telttailu leirintäalueella tai maastossa, osallistumisosuudet ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.

	Asuntovaunuilu, matkailuauto *Recreation vehicle, caravan*						**Telttailu leirintäalueella** *Camping in campground*						**Telttailu maastossa** *Camping in back-countr*					
	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participan* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	6,5	14,8	13,7	24,3	36,9	25,1	5,9	5,0	35,4	37,2	24,1	3,3	7,6	6,2	33,4	32,8	26,9	7,0
Total population		7,0						3,0						4,0				
Sukupuoli / *Sex*																		
Nainen	6,0	16,4	12,5	23,0	37,5	26,9	5,2	4,8	34,0	40,9	22,0	3,1	5,3	5,2	41,1	31,4	22,9	4,7
Female		9,0						3,0						3,0				
Mies	7,1	13,4	14,7	25,4	36,5	23,5	6,7	5,2	36,5	34,4	25,7	3,4	9,9	6,7	29,2	33,5	29,1	8,3
Male		7,0						3,0						5,0				
Ikä / *Age*																		
15–24	6,8	8,5	17,4	35,7	35,3	11,7	16,1	4,7	37,3	37,9	22,8	2,0	15,8	6,0	34,0	34,4	24,5	7,1
		5,0						3,0						4,0				
25–44	7,9	12,3	15,8	26,0	38,2	19,9	6,3	5,2	35,5	36,0	24,7	3,9	9,4	5,9	35,3	32,6	25,7	6,4
		7,0						3,0						4,0				
45–64	6,5	21,3	9,3	18,1	33,8	38,8	2,4	5,7	28,9	37,5	27,7	5,9	3,9	6,9	29,7	30,5	32,5	7,2
		10,0						4,0						4,0				
65–74	1,8	12,5	10,5	4,6	63,1	21,8	0,3	-	-	-	-	-	0,9	9,5	-	27,0	52,7	20,4
		10,0						-						7,0				
Elinvaihe / *Stage of life*																		
Yksinasuva alle 45 v.	3,8	14,6	7,4	41,7	46,8	4,1	9,6	4,8	36,4	32,6	28,4	2,6	12,3	6,1	28,4	38,4	27,6	5,6
Single under 45 y.		7,0						4,0						4,0				
Yksinasuva yli 45 v.	2,5	16,0	-	24,7	43,4	31,9	1,9	5,4	22,7	39,3	38,0	-	4,1	11,7	10,8	31,5	31,7	26,0
Single over 45 y.		10,0						4,0						7,0				
Kaksinasuva alle 45 v.	5,7	10,9	17,6	35,3	28,7	18,5	9,5	4,5	43,4	32,9	22,3	1,3	13,1	7,0	25,4	40,1	23,8	10,8
Couple, under 45 y.		5,0						3,0						5,0				
Kaksinasuva yli 45 v.	5,2	29,7	9,2	11,0	32,0	47,7	1,7	5,3	35,6	41,1	15,2	8,1	2,6	7,4	26,4	26,2	41,7	5,7
Couple, over 45 y.		14,0						4,0						5,0				
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	9,0	9,7	16,5	28,7	35,4	19,3	6,7	5,1	32,2	35,0	29,5	3,3	9,7	5,8	36,2	32,1	26,9	4,8
Family with child 0–6 y.		7,0						3,0						4,0				
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	9,0	13,2	14,0	25,1	41,3	19,6	8,0	5,8	24,3	47,1	23,2	5,4	9,9	5,8	35,6	27,0	30,6	6,8
Family with child 7–16 y.		7,0						4,0						4,0				
Perhe, aikuisia lapsia	8,4	15,1	14,6	19,1	42,8	23,6	7,1	5,0	37,3	36,2	22,3	4,2	9,1	6,0	28,2	39,5	25,9	6,4
Family, adult children		8,0						3,0						4,0				
Koulutusaste / *Education*																		
Alempi perusaste tai vähemmän	4,9	25,2	13,8	19,8	25,1	41,2	2,7	5,4	37,5	29,8	28,6	4,1	4,0	7,7	34,7	28,8	24,7	11,8
Lower secondary general		10,0						3,0						4,0				
Ylempi perusaste	7,3	13,4	13,7	29,9	34,1	22,4	9,1	5,2	30,5	40,3	26,2	2,9	10,9	6,4	31,3	32,6	29,1	7,0
Upper secondary general		7,0						4,0						4,0				
Keskiaste	7,5	13,5	15,1	22,4	39,3	23,2	6,8	4,6	37,7	38,2	21,5	2,6	8,2	6,3	31,1	34,6	26,5	7,8
Upper secondary vocational		7,0						3,0						4,0				
Alin korkea-aste	6,1	11,9	11,9	27,2	39,7	21,3	5,1	5,6	31,9	36,8	26,9	4,4	7,6	5,1	36,5	33,9	25,9	3,8
Vocational college		8,0						4,0						3,0				
Alempi korkea-aste	5,6	-	-	-	-	-	5,7	6,5	32,0	17,8	42,2	7,9	6,3	4,6	38,5	21,9	39,6	-
Lower university/polytech. degree		-						7,0						4,0				
Ylin korkea-aste	3,4	11,6	6,3	26,3	43,4	24,0	5,0	5,0	47,7	35,1	11,8	5,4	7,4	5,3	43,9	25,1	26,1	5,0
Upper university degree		7,0						3,0						3,0				

Table 6. Participation rates and frequencies per year of travelling and spending time with recreation vehicle or caravan and camping in campground or back-country.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																						
Maatalousyrittäjä	3,1	8,7	12,7	44,4	28,2	14,7		0,8	-	-	-	-	-		1,8	-	-	-	-	-		
Farmer		5,0							-							-						
Muu yrittäjä	8,2	16,3	20,7	29,4	26,4	23,5		4,3	4,7	27,6	51,7	20,6	-		6,9	6,1	30,4	36,2	27,3	6,1		
Entrepreneur		5,0							4,0							4,0						
Ylempi toimihenkilö	7,3	12,5	10,7	27,1	39,3	22,8		5,3	5,5	42,0	31,4	19,1	7,4		8,0	6,0	38,1	28,5	25,6	7,8		
Upper-level employee		7,0							3,0							3,0						
Alempi toimihenkilö	7,7	13,4	9,5	23,2	48,0	19,4		5,0	5,3	35,9	39,0	21,6	3,5		6,8	5,7	32,0	38,0	25,8	4,3		
Lower-level employee		10,0							3,0							4,0						
Työntekijä	8,3	14,2	14,9	23,8	35,5	25,8		7,7	5,2	30,1	36,0	31,2	2,6		8,9	6,5	31,9	33,4	26,8	7,9		
Manual worker		7,0							4,0							4,0						
Eläkeläinen	3,2	22,1	8,7	11,0	37,9	42,4		0,7	6,9	14,3	47,2	30,2	8,3		1,5	8,9	15,0	25,5	44,5	15,0		
Pensioner		12,0							4,0							6,0						
Työtön, lomautettu	4,3	27,8	16,9	19,0	25,1	39,0		5,6	5,8	41,5	31,9	17,9	8,6		7,6	7,8	32,7	26,8	29,0	11,5		
Unemployed, laid off		10,0							3,0							4,0						
Opiskelija	7,1	10,7	13,9	28,7	39,7	17,8		14,0	4,3	40,9	36,1	21,8	1,1		16,4	5,4	36,0	34,0	25,2	4,7		
Student		7,0							3,0							4,0						
Kotitaloutta hoitava tai muu	7,8	14,5	26,1	25,2	24,8	23,9		3,7	4,6	-	72,8	27,2	-		4,5	4,9	42,3	25,4	27,2	5,2		
Domestic assistant or other		5,0							3,0							4,0						
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																						
< 4000	6,4	11,1	11,1	28,7	39,5	20,7		4,2	3,7	48,1	33,9	18,0	-		5,8	4,4	37,8	38,5	22,0	1,7		
asukasta / *inhabitants*		7,0							3,0							3,0						
4 000–9 999	8,3	12,3	14,1	28,4	39,0	18,6		5,6	4,3	41,3	35,0	22,9	0,8		6,0	7,0	33,6	32,2	24,2	10,0		
asukasta / *inhabitants*		7,0							3,0							4,0						
10 000–24 999	7,6	13,8	11,2	27,9	34,9	26,0		5,9	4,8	29,5	42,3	26,7	1,5		9,0	5,4	35,4	34,8	25,9	3,9		
asukasta / *inhabitants*		7,0							4,0							4,0						
25 000–99 999	6,6	15,2	15,9	18,7	38,9	26,5		5,7	5,4	35,0	37,0	23,3	4,7		7,9	6,2	31,8	32,0	29,9	6,3		
asukasta / *inhabitants*		7,0							4,0							4,0						
≥ 100 000	4,4	20,3	14,7	19,9	33,4	32,0		6,9	5,5	34,1	35,9	24,7	5,3		7,8	6,7	31,8	30,7	27,5	10,0		
asukasta / *inhabitants*		10,0							3,0							4,0						
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																						
Kaupunkimainen kunta	5,9	17,3	13,7	21,3	35,6	29,5		6,4	5,3	34,3	37,0	24,4	4,3		7,7	6,1	33,7	30,6	29,1	6,7		
Urban municipality		8,0							3,0							4,0						
Taajaan asuttu kunta	8,5	10,8	15,5	24,3	38,2	22,0		5,7	4,5	34,9	40,6	22,3	2,1		8,3	6,1	32,2	38,2	22,4	7,2		
Urbanised municipality		7,0							3,0							4,0						
Maaseutumainen kunta	6,9	12,8	12,1	30,9	38,8	18,1		5,0	4,5	39,6	35,2	24,5	0,7		6,8	6,4	33,3	34,4	24,4	7,8		
Rural municipality		7,0							3,0							4,0						
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																						
Uusimaa	4,4	18,3	13,9	17,3	39,7	29,1		7,0	5,5	31,3	38,3	24,2	6,2		7,8	7,0	31,5	31,0	26,2	11,4		
Uusimaa province		10,0							4,0							5,0						
Muu Etelä-Suomi	6,7	16,4	12,0	25,7	32,0	30,2		6,0	5,2	35,9	35,1	26,2	2,8		6,8	5,2	33,4	36,2	27,8	2,7		
Other Southern Finland		8,0							3,0							3,0						
Itä-Suomi	6,0	12,7	13,7	23,7	49,9	12,7		5,3	4,2	40,6	39,0	19,3	1,1		9,9	6,1	39,4	29,7	22,9	8,0		
Eastern Finland		7,0							3,0							3,0						
Väli-Suomi	8,0	10,1	14,9	29,9	34,8	20,4		4,0	5,1	29,4	40,8	28,0	1,9		6,0	6,2	32,8	33,5	27,0	6,7		
Western Finland		7,0							4,0							4,0						
Pohjois-Suomi	10,6	13,6	15,8	24,0	37,1	23,1		6,3	3,8	43,2	37,2	19,6	-		8,9	6,8	28,0	33,0	31,8	7,2		
Northern Finland		7,0							3,0							4,0						

7



	Veneily *Boating* Osallistumis% *Participation%*	**Soutuveneily** *Rowing boat* Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	**Pienmoottoriveneily** *Small motorboat* Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	**Melonta** *Canoeing or kayaking* Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö *Total population*	46,7	34,5	16,7 10,0	13,3	23,8	30,5	32,4	20,4	17,8 10,0	14,1	22,6	29,2	34,2	5,4	6,7 3,0	44,8	27,2	17,7	10,3
Sukupuoli / *Sex*																			
Nainen *Female*	39,8	30,6	14,0 10,0	17,0	27,2	30,5	25,3	15,3	15,0 8,0	18,2	27,0	26,6	28,1	4,1	5,4 2,0	53,2	27,4	11,9	7,5
Mies *Male*	53,6	38,4	18,8 10,0	10,3	21,1	30,6	38,1	25,6	19,5 10,0	11,6	19,9	30,7	37,9	6,8	7,5 3,0	39,7	27,1	21,1	12,1
Ikä / *Age*																			
15–24	50,5	37,9	13,4 10,0	18,4	23,8	30,1	27,8	22,6	14,7 10,0	17,5	24,8	29,3	28,3	9,9	6,6 3,0	46,2	29,2	12,9	11,7
25–44	52,0	37,9	13,0 10,0	15,4	28,8	31,1	24,7	23,8	15,3 10,0	13,5	25,2	32,1	29,2	6,8	6,1 3,0	47,2	25,0	18,9	8,8
45–64	45,3	33,2	20,1 10,0	9,2	19,4	31,3	40,1	18,7	20,8 10,0	13,1	18,4	26,2	42,3	3,3	8,4 4,0	38,6	27,3	21,6	12,5
65–74	27,8	22,1	29,1 17,0	6,8	17,5	25,0	50,7	11,5	28,3 12,0	12,4	19,3	24,0	44,3	0,8	- -	-	-	-	-
Elinvaihe / *Stage of life*																			
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	54,1	38,7	12,1 7,0	18,7	26,6	34,0	20,6	21,0	13,9 10,0	13,1	22,5	41,5	22,9	9,6	4,9 2,0	53,6	28,2	12,6	5,6
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	34,9	24,4	19,2 10,0	10,3	18,5	35,7	35,5	11,1	25,2 15,0	17,3	21,2	19,7	41,8	3,3	9,7 4,0	43,9	23,8	15,1	17,2
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	58,1	40,1	12,6 6,0	17,0	31,9	30,3	20,9	26,2	15,8 8,0	19,5	24,6	27,6	28,3	9,8	5,2 3,0	48,4	24,4	22,5	4,7
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	48,5	36,6	23,7 12,0	7,0	17,2	32,0	43,8	21,8	22,8 10,0	11,3	21,7	24,3	42,6	2,4	7,2 5,0	25,2	38,6	27,7	8,5
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	52,8	40,1	12,6 10,0	14,8	29,7	30,2	25,3	26,6	15,4 10,0	11,8	28,4	30,3	29,5	7,0	5,3 2,0	58,2	20,4	11,2	10,3
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	53,7	41,2	15,5 10,0	14,1	25,6	31,3	29,0	23,5	17,0 10,0	15,5	22,7	30,3	31,5	8,2	6,0 3,0	46,3	30,9	12,7	10,1
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	53,6	40,2	18,6 10,0	10,9	25,6	25,8	37,8	24,2	18,2 10,0	11,0	24,8	25,0	39,2	6,3	7,8 3,0	38,8	29,2	18,6	13,4
Koulutusaste / *Education*																			
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	36,1	27,6	23,8 15,0	8,7	15,6	30,4	45,4	15,0	25,9 10,0	12,6	19,1	25,4	43,0	2,4	9,6 5,0	37,5	13,4	32,1	17,0
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	44,8	33,5	17,8 10,0	13,7	22,1	27,8	36,4	20,9	17,0 10,0	16,0	19,5	27,1	37,3	5,7	8,1 3,0	39,9	31,2	12,7	16,2
Keskiaste *Upper secondary vocational*	49,4	36,4	15,3 10,0	13,2	25,9	30,4	30,5	21,5	17,1 10,0	12,7	22,3	31,0	34,0	5,7	6,3 3,0	47,0	26,4	17,1	9,5
Alin korkea-aste *Vocational college*	50,5	36,8	14,4 10,0	14,5	25,5	34,0	26,0	22,1	15,6 10,0	13,9	26,9	30,6	28,6	6,7	6,0 3,0	44,7	30,2	17,8	7,3
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	46,7	31,0	15,1 6,0	18,4	29,4	30,1	22,1	21,3	14,1 7,0	22,0	23,6	32,1	22,3	5,9	4,0 3,0	47,4	34,0	18,6	-
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	57,4	41,5	13,7 7,0	18,7	27,6	27,6	26,2	25,6	13,9 6,0	21,7	26,7	23,9	27,8	10,2	5,9 3,0	46,7	31,8	13,4	8,0

Tilasto 7. Veneilyn, soutuveneilyn, pienmoottoriveneilyn ja melonnan osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Table 7. Participation rates and frequencies per year of rowing a boat, boating in a small motorboat and canoeing and kayaking.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																				
Maatalousyrittäjä	35,6	26,8	13,2	20,9	23,8	26,4	28,8	12,7	12,0	20,7	32,8	22,2	24,4	1,0	-	-	-	-	-	
Farmer			10,0						5,0						-					
Muu yrittäjä	51,5	34,1	13,9	14,8	22,7	34,9	27,7	24,4	19,4	11,6	19,7	25,0	43,7	4,5	8,4	36,6	22,2	24,4	16,7	
Entrepreneur			10,0						10,0						5,0					
Ylempi toimihenkilö	53,9	39,1	15,0	11,2	24,4	32,9	31,5	22,9	15,2	13,6	22,5	30,0	34,0	8,8	6,0	48,1	30,7	11,4	9,7	
Upper-level employee			10,0						10,0						3,0					
Alempi toimihenkilö	53,2	38,9	14,9	16,0	27,6	32,0	24,5	24,0	15,9	13,8	22,2	33,7	30,3	6,0	4,5	47,5	29,0	20,4	3,1	
Lower-level employee			10,0						10,0						3,0					
Työntekijä	49,9	36,6	15,7	12,2	24,4	31,0	32,4	23,1	16,9	11,8	21,8	32,9	33,5	5,2	7,8	40,9	24,6	22,3	12,3	
Manual worker			10,0						10,0						3,0					
Eläkeläinen	32,9	25,7	27,4	8,0	16,3	27,4	48,3	12,9	26,2	14,4	20,7	23,6	41,3	1,0	8,4	23,9	34,4	31,5	10,2	
Pensioner			10,0						10,0						5,0					
Työtön, lomautettu	43,5	33,5	18,7	10,6	21,4	29,2	38,8	19,5	23,6	10,7	21,9	25,9	41,6	3,2	6,0	53,7	22,9	11,3	12,1	
Unemployed, laid off			10,0						10,0						2,0					
Opiskelija	51,1	38,7	13,4	19,2	25,5	29,3	25,9	22,1	14,3	22,0	23,8	27,0	27,2	11,4	6,8	46,7	26,3	16,3	10,7	
Student			10,0						8,0						3,0					
Kotitaloutta hoitava tai muu	38,7	29,0	11,9	17,0	34,9	27,3	20,8	16,5	17,6	8,8	35,0	27,5	28,7	1,5	-	-	-	-	-	
Domestic assistant or other			5,0						7,0						-					
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																				
< 4000	44,2	32,2	18,0	12,2	24,0	26,8	37,0	19,9	19,0	13,6	20,3	26,5	39,7	4,5	5,7	51,9	29,7	11,7	6,7	
asukasta / *inhabitants*			10,0						10,0						2,0					
4 000–9 999	44,8	33,9	18,2	12,4	23,3	30,8	33,4	20,3	20,0	11,4	21,9	30,0	36,7	4,6	6,3	39,8	24,0	27,5	8,6	
asukasta / *inhabitants*			10,0						10,0						5,0					
10 000–24 999	46,4	35,0	17,4	10,3	22,9	32,5	34,3	20,3	18,5	14,6	23,5	27,4	34,6	5,4	8,2	40,1	23,7	20,8	15,4	
asukasta / *inhabitants*			10,0						10,0						4,0					
25 000–99 999	48,8	36,1	17,0	14,0	20,8	31,7	33,4	22,3	17,6	11,5	24,1	30,7	33,7	5,3	7,0	48,1	29,4	12,3	10,1	
asukasta / *inhabitants*			10,0						10,0						3,0					
≥ 100 000	47,0	33,7	14,3	15,8	27,8	28,7	27,7	19,1	15,4	18,3	21,4	29,3	30,9	6,4	5,9	46,2	28,9	16,1	8,8	
asukasta / *inhabitants*			10,0						10,0						3,0					
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																				
Kaupunkimainen kunta	47,2	34,4	15,7	14,4	23,9	30,9	30,8	20,3	17,1	14,6	22,6	29,6	33,2	5,7	6,9	44,7	28,6	16,1	10,6	
Urban municipality			10,0						10,0						3,0					
Taajaan asuttu kunta	44,8	34,3	17,6	12,5	23,2	31,8	32,5	19,8	19,1	14,5	24,1	27,2	34,2	5,6	7,0	42,4	22,5	21,5	13,6	
Urbanised municipality			10,0						10,0						3,0					
Maaseutumainen kunta	46,5	35,0	18,4	11,0	24,3	28,7	36,1	21,2	18,6	12,4	21,5	29,5	36,6	4,5	5,8	47,3	26,7	19,3	6,7	
Rural municipality			10,0						10,0						3,0					
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																				
Uusimaa	48,0	33,5	14,4	17,4	26,4	28,8	27,3	21,2	17,3	16,6	22,8	28,9	31,7	6,7	5,9	42,0	33,0	16,5	8,5	
Uusimaa province			10,0						10,0						3,0					
Muu Etelä-Suomi	44,3	32,5	16,5	12,4	23,1	31,9	32,7	18,1	18,4	15,3	20,3	30,7	33,8	4,8	7,4	44,0	22,5	20,6	12,9	
Other Southern Finland			10,0						10,0						3,0					
Itä-Suomi	53,1	41,5	19,0	9,8	23,5	29,1	37,6	25,5	16,2	13,8	23,6	30,4	32,2	5,5	5,8	44,8	30,3	18,4	6,5	
Eastern Finland			10,0						10,0						3,0					
Väli-Suomi	47,6	37,4	19,3	12,3	19,8	32,4	35,4	19,9	18,8	8,3	25,0	25,9	40,8	5,9	8,1	51,4	25,3	10,8	12,4	
Western Finland			10,0						10,0						2,0					
Pohjois-Suomi	42,2	31,6	16,1	12,1	26,1	29,4	32,3	20,1	19,0	12,0	24,0	25,8	38,2	3,8	6,4	47,7	18,7	22,7	10,9	
Northern Finland			10,0						10,0						3,0					

8



Tilasto 8. Matkamoottoriveneilyn, matkapurjeveneilyn ja pienpurjeveneilyn osallistumisosuudet ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.

	Moottoriveneily (matkavene) *Large motorboat*						**Purjehdus (matkapurjevene)** *Large sailing boat*						**Purjehdus (pienpurjevene)** *Small sailing boat*					
	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö *Total population*	7,0	14,9 8,0	21,6	21,7	26,5	30,3	2,8	11,3 5,0	33,2	22,2	21,6	22,9	1,2	7,8 4,0	41,4	23,3	27,0	8,4
Sukupuoli / *Sex*																		
Nainen *Female*	5,7	13,4 6,0	23,6	24,9	24,7	26,8	2,2	11,0 5,0	35,5	17,6	24,4	22,4	0,6	5,9 5,0	42,0	20,1	34,9	3,0
Mies *Male*	8,2	16,0 10,0	20,1	19,4	27,7	32,8	3,4	11,4 5,0	31,7	25,3	19,7	23,3	1,7	8,4 3,0	41,1	24,4	24,3	10,2
Ikä / *Age*																		
15–24	8,4	9,3 7,0	23,7	24,1	35,6	16,5	2,7	9,2 5,0	42,5	12,8	26,4	18,3	2,3	7,9 5,0	37,7	22,5	32,9	7,0
25–44	8,6	13,0 6,0	24,2	24,4	24,5	26,9	4,0	10,3 5,0	36,3	20,1	22,2	21,4	1,4	6,5 3,0	47,2	22,8	22,5	7,5
45–64	5,9	20,2 10,0	15,5	17,0	24,0	43,5	2,3	14,6 5,0	21,6	30,9	18,4	29,1	0,6	6,0 3,0	37,6	23,5	30,1	8,8
65–74	2,6	24,3 15,0	26,1	13,5	20,7	39,7	0,6	- -	-	-	-	-	0,2	- -	-	-	-	-
Elinvaihe / *Stage of life*																		
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	7,9	14,7 5,0	34,7	20,8	15,4	29,0	5,5	9,2 4,0	43,3	20,6	15,0	21,2	1,9	- -	-	-	-	-
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	4,1	15,6 10,0	4,7	32,2	22,7	40,3	2,3	3,3 3,0	40,3	43,9	15,8	-	-	- -	-	-	-	-
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	8,6	18,6 10,0	23,0	19,8	21,9	35,2	4,5	13,2 5,0	29,7	22,4	20,6	27,3	2,7	6,2 5,0	49,4	12,3	29,1	9,2
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	7,0	26,1 20,0	15,7	11,8	21,2	51,3	2,2	15,0 5,0	16,5	36,5	17,9	29,0	0,4	- -	-	-	-	-
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	7,8	9,7 5,0	31,1	26,8	20,8	21,3	3,3	7,8 4,0	39,6	22,9	23,5	14,0	1,4	11,4 7,0	34,9	9,1	37,9	18,0
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	7,4	15,4 10,0	23,7	14,0	26,7	35,6	2,8	8,7 2,0	49,1	20,8	6,5	23,6	2,0	4,1 3,0	49,8	19,2	31,0	-
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	7,9	13,2 8,0	22,4	22,7	19,8	35,1	2,3	20,0 7,0	37,4	10,8	17,7	34,1	1,0	- -	-	-	-	-
Koulutusaste / *Education*																		
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	4,4	22,3 12,0	13,0	19,2	23,5	44,4	0,8	18,1 6,0	23,7	19,1	26,1	31,1	0,7	14,7 5,0	13,9	42,4	35,2	8,5
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	7,1	14,9 7,0	26,2	18,8	32,0	23,1	1,5	7,7 5,0	33,2	17,4	35,7	13,7	0,9	10,8 3,0	48,7	7,9	37,2	6,2
Keskiaste *Upper secondary vocational*	7,2	14,6 10,0	21,2	23,0	22,9	32,9	2,9	10,6 5,0	35,5	21,9	20,1	22,5	1,2	6,7 5,0	30,7	32,4	29,2	7,6
Alin korkea-aste *Vocational college*	8,4	13,2 10,0	20,7	21,0	31,5	26,8	4,3	10,1 5,0	32,5	27,1	20,0	20,4	1,3	7,1 2,0	59,7	5,0	22,3	13,0
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	7,7	- -	-	-	-	-	4,8	15,1 12,0	29,6	9,9	20,0	40,4	-	- -	-	-	-	-
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	9,4	8,5 5,0	36,3	23,7	25,9	14,2	7,8	14,3 5,0	30,6	21,3	21,7	26,3	3,1	4,3 2,0	65,0	19,9	8,7	6,4

Table 8. Participation rates and frequencies per year of using a large motorboat, a large sailing boat or a small sailing boat.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																		
Maatalousyrittäjä	2,5	41,7	-	20,3	30,6	49,1	-	-	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-
Farmer		15,0						-						-				
Muu yrittäjä	10,0	17,5	16,8	16,0	25,7	41,4	4,0	9,8	24,3	34,7	23,7	17,3	2,1	4,1	56,1	9,3	34,6	-
Entrepreneur		10,0						5,0						2,0				
Ylempi toimihenkilö	9,7	14,8	19,3	24,9	27,6	28,2	6,3	11,7	35,0	21,6	18,3	25,2	2,0	5,5	47,6	27,6	18,1	6,6
Upper-level employee		7,0						5,0						3,0				
Alempi toimihenkilö	9,7	11,3	25,5	24,6	27,4	22,5	4,0	12,3	36,9	24,2	20,0	18,8	1,0	4,5	51,2	12,5	36,2	-
Lower-level employee		5,0						4,0						2,0				
Työntekijä	6,4	16,9	19,7	18,4	24,5	37,4	2,3	10,6	28,8	18,2	28,3	24,7	0,9	13,0	27,4	26,3	22,9	23,3
Manual worker		10,0						7,0						5,0				
Eläkeläinen	3,2	23,9	19,5	12,8	18,9	48,8	0,7	7,8	52,2	16,0	16,5	15,3	0,2	33,1	21,7	27,5	22,8	28,1
Pensioner		15,0						2,0						15,0				
Työtön, lomautettu	5,8	11,9	34,5	17,5	22,7	25,3	1,2	14,0	55,1	-	23,4	21,5	0,9	6,9	49,4	12,1	24,1	14,4
Unemployed, laid off		5,0						2,0						5,0				
Opiskelija	8,6	9,7	24,7	25,6	30,6	19,1	2,7	12,2	28,9	20,9	22,1	28,1	2,4	5,5	36,4	27,2	36,4	-
Student		5,0						7,0						5,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	5,4	10,2	15,9	37,5	33,4	13,2	1,6	-	-	-	-	-	0,2	-	-	-	-	-
Domestic assistant or other		5,0						-						-				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																		
< 4000	5,7	18,6	13,1	17,1	25,9	43,9	1,3	9,1	37,8	16,5	27,5	18,2	0,8	-	-	-	-	-
asukasta / *inhabitants*		13,0						5,0						-				
4 000–9 999	5,1	14,8	23,0	20,9	21,1	35,1	1,0	11,7	31,9	24,6	22,4	21,1	0,7	11,6	29,5	32,5	26,0	12,0
asukasta / *inhabitants*		10,0						5,0						5,0				
10 000–24 999	7,2	14,3	21,7	16,4	28,7	33,2	1,9	9,0	37,8	20,3	21,7	20,2	0,8	7,3	35,2	22,4	36,0	6,5
asukasta / *inhabitants*		10,0						5,0						5,0				
25 000–99 999	7,4	16,2	20,7	23,9	27,2	28,3	2,5	8,6	36,1	23,2	25,9	14,8	1,2	7,2	44,8	25,1	19,9	10,3
asukasta / *inhabitants*		7,0						5,0						3,0				
≥ 100 000	8,0	13,5	23,4	24,8	26,7	25,1	5,4	13,2	30,5	22,5	19,2	27,7	1,8	5,4	43,9	21,1	30,9	4,1
asukasta / *inhabitants*		7,0						5,0						4,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																		
Kaupunkimainen kunta	7,7	14,6	21,3	23,5	27,3	28,0	3,7	11,7	32,7	21,9	21,1	24,3	1,4	6,5	41,2	24,0	26,7	8,1
Urban municipality		7,0						5,0						4,0				
Taajaan asuttu kunta	6,4	15,2	25,3	12,5	28,9	33,2	2,2	9,5	36,7	25,2	22,7	15,5	0,9	4,9	52,7	16,3	31,0	-
Urbanised municipality		10,0						4,0						2,0				
Maaseutumainen kunta	5,6	15,6	19,5	22,6	21,5	36,4	0,8	9,4	33,3	20,0	25,8	20,9	0,6	18,9	29,0	27,3	24,0	19,7
Rural municipality		10,0						5,0						5,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																		
Uusimaa	8,2	12,6	24,8	21,7	29,6	23,9	5,6	11,5	33,6	20,3	22,6	23,5	2,0	6,2	42,3	19,5	33,0	5,2
Uusimaa province		7,0						5,0						4,0				
Muu Etelä-Suomi	7,3	15,3	21,4	23,4	22,6	32,6	2,8	12,2	31,0	23,4	21,7	23,8	1,2	9,6	41,2	20,3	23,4	15,0
Other Southern Finland		7,0						5,0						3,0				
Itä-Suomi	4,5	15,9	19,3	18,7	29,0	32,9	0,3	-	-	-	-	-	0,3	-	-	-	-	-
Eastern Finland		10,0						-						-				
Väli-Suomi	6,8	17,4	22,6	19,4	26,4	31,7	1,3	7,0	43,3	29,7	11,1	15,9	0,7	4,1	41,4	40,8	17,8	-
Western Finland		8,0						3,0						3,0				
Pohjois-Suomi	5,0	16,5	11,8	24,1	26,3	37,8	0,8	7,1	40,5	28,2	9,9	21,3	0,7	-	-	-	-	-
Northern Finland		10,0						5,0						-				

9



	Surffaus *Wind surfing*						**Vesihiihto** *Water skiing*						**Vesiskootteriajelu** *Jetboating*					
	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean* Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean* Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean* Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö *Total population*	1,1	6,7 3,0	46,8	26,2	16,9	10,2	3,2	7,4 3,0	43,7	27,5	17,9	10,8	1,7	5,6 2,0	56,6	21,2	14,8	7,3
Sukupuoli / *Sex*																		
Nainen *Female*	0,4	4,8 2,0	57,3	24,9	9,9	7,9	1,5	5,6 3,0	49,2	26,6	14,3	9,9	0,7	4,7 2,0	51,7	30,2	11,4	6,6
Mies *Male*	1,8	7,1 3,0	44,3	26,5	18,5	10,7	5,0	8,0 3,0	42,2	27,8	19,0	11,0	2,6	5,9 2,0	58,0	18,6	15,8	7,5
Ikä / *Age*																		
15–24	1,7	4,9 2,0	54,8	27,9	8,6	8,7	8,6	8,9 4,0	39,5	27,0	19,8	13,7	4,5	6,4 2,0	55,0	19,6	14,2	11,2
25–44	1,8	8,1 3,0	43,8	24,9	17,6	13,7	4,2	6,4 3,0	47,5	26,0	18,2	8,3	2,0	5,2 2,0	57,9	21,7	15,3	5,1
45–64	0,5	4,5 3,0	44,5	27,9	27,6	-	0,7	5,7 3,0	44,7	38,5	6,7	10,1	0,5	3,8 2,0	58,3	26,1	15,6	-
65–74	-	- -	-	-	-	-	0,2	- -	-	-	-	-	-	- -	-	-	-	-
Elinvaihe / *Stage of life*																		
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	1,0	- -	-	-	-	-	6,0	5,8 3,0	45,3	25,1	18,7	10,9	3,1	5,2 1,0	68,2	-	27,8	4,0
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	0,2	- -	-	-	-	-	0,3	- -	-	-	-	-	0,5	- -	-	-	-	-
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	2,9	5,3 2,0	52,5	11,9	35,6	-	7,7	6,1 2,0	51,7	20,6	20,2	7,4	3,5	3,0 2,0	71,5	5,0	23,5	-
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	0,3	- -	-	-	-	-	0,4	- -	-	-	-	-	0,2	- -	-	-	-	-
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	1,6	19,7 15,0	29,5	15,0	11,5	44,0	3,8	4,9 2,0	61,7	14,4	15,3	8,6	1,6	5,1 3,0	48,2	28,4	10,9	12,5
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	1,3	3,8 2,0	68,6	11,7	19,7	-	3,2	4,3 2,0	58,5	27,9	8,6	5,0	1,2	1,6 1,0	77,0	23,0	-	-
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	1,0	- -	-	-	-	-	4,5	9,1 4,0	41,1	21,1	22,8	15,0	1,8	9,6 1,0	56,8	22,6	14,0	6,6
Koulutusaste / *Education*																		
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	0,2	- -	-	-	-	-	1,1	8,2 3,0	44,4	24,7	22,7	8,1	0,7	5,5 2,0	58,2	21,4	6,3	14,1
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	1,2	8,2 5,0	43,2	12,9	21,6	22,3	4,2	7,4 4,0	40,5	24,9	21,4	13,2	2,3	5,4 2,0	61,3	19,7	10,9	8,1
Keskiaste *Upper secondary vocational*	1,1	5,5 3,0	45,2	34,4	12,3	8,1	4,0	7,6 3,0	42,1	28,2	17,1	12,6	2,0	5,9 2,0	55,5	21,6	15,7	7,1
Alin korkea-aste *Vocational college*	1,6	7,9 2,0	60,5	14,3	14,1	11,1	3,0	7,6 3,0	47,8	29,8	15,7	6,7	1,5	5,2 2,0	63,0	15,1	15,6	6,3
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	0,5	- -	-	-	-	-	2,2	- -	-	-	-	-	1,0	- -	-	-	-	-
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	3,2	7,6 4,0	30,5	30,8	32,5	6,2	3,3	4,1 2,0	60,7	21,2	18,1	-	1,1	- -	-	-	-	-

Table 9. Participation rates and frequencies per year of wind-surfing, water skiing and jetboating.

Sosiockonominen asema / *Socioeconomic status*																		
Maatalousyrittäjä	0,4	-	-	-	-	-	1,5	-	-	-	-	-	0,7	-	-	-	-	-
Farmer		-						-						-				
Muu yrittäjä	1,7	7,4	23,3	35,6	31,0	10,0	2,8	11,3	31,7	29,2	16,5	22,6	2,4	5,1	45,5	26,7	21,7	6,1
Entrepreneur		3,0						3,0						3,0				
Ylempi toimihenkilö	1,9	6,2	37,4	27,5	32,0	3,1	4,2	5,0	51,6	28,5	14,7	5,2	2,0	4,7	46,8	29,6	18,4	5,2
Upper-level employee		5,0						2,0						3,0				
Alempi toimihenkilö	1,9	7,3	45,5	29,4	9,8	15,3	3,1	7,7	35,8	41,6	17,0	5,6	1,4	4,9	60,8	5,7	33,5	-
Lower-level employee		3,0						3,0						2,0				
Työntekijä	0,9	8,5	59,2	20,1	8,2	12,5	3,8	7,8	41,9	23,8	20,0	14,3	2,2	5,3	59,2	21,0	11,4	8,4
Manual worker		2,0						3,0						2,0				
Eläkeläinen	0,1	-	-	-	-	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pensioner		-						-						-				
Työtön, lomautettu	0,8	-	-	-	-	-	1,9	3,6	47,7	42,2	10,1	-	0,5	-	-	-	-	-
Unemployed, laid off		-						3,0						-				
Opiskelija	1,8	5,4	48,7	31,7	8,2	11,4	7,2	8,3	41,9	24,7	21,0	12,4	3,6	6,8	65,0	17,0	7,6	10,4
Student		3,0						3,0						2,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	-	-	-	-	-	-	1,4	-	-	-	-	-	1,3	-	-	-	-	-
Domestic assistant or other		-						-						-				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																		
< 4000	0,5	-	-	-	-	-	2,7	7,8	40,1	25,3	22,6	12,1	0,6	-	-	-	-	-
asukasta / *inhabitants*		-						3,0						-				
4 000–9 999	1,0	5,2	47,1	24,0	20,4	8,5	3,4	7,8	45,5	27,7	9,6	17,2	1,8	4,9	48,0	29,8	16,4	5,9
asukasta / *inhabitants*		3,0						3,0						3,0				
10 000–24 999	0,9	12,7	41,6	19,0	17,1	22,3	2,5	6,3	42,3	27,3	22,1	8,3	1,8	4,8	59,2	16,7	21,8	2,3
asukasta / *inhabitants*		3,0						3,0						2,0				
25 000–99 999	1,2	6,8	45,6	26,0	15,3	13,0	3,2	8,0	44,5	27,9	16,7	10,9	1,7	4,5	64,4	23,2	7,0	5,4
asukasta / *inhabitants*		3,0						3,0						2,0				
≥ 100 000	1,5	5,1	45,0	32,9	17,8	4,4	3,9	7,3	43,6	27,7	20,7	8,0	1,8	7,8	53,0	19,8	12,4	14,8
asukasta / *inhabitants*		3,0						3,0						2,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																		
Kaupunkimainen kunta	1,3	6,6	49,3	26,8	15,7	8,3	3,5	7,4	45,0	27,1	18,4	9,4	1,8	6,0	55,6	22,3	13,5	8,6
Urban municipality		3,0						3,0						2,0				
Taajaan asuttu kunta	1,0	8,7	40,5	22,9	16,5	20,1	2,6	7,4	31,0	32,3	22,7	14,0	1,5	5,5	57,7	17,2	21,6	3,6
Urbanised municipality		3,0						5,0						2,0				
Maaseutumainen kunta	0,8	5,2	41,4	26,6	22,6	9,4	3,1	7,5	47,5	25,8	13,6	13,0	1,4	4,5	59,3	20,6	14,1	5,9
Rural municipality		3,0						3,0						2,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																		
Uusimaa	1,8	5,8	44,0	29,6	20,4	6,0	3,5	6,2	48,5	23,9	21,1	6,5	1,9	5,3	63,8	17,2	8,3	10,7
Uusimaa province		3,0						3,0						2,0				
Muu Etelä-Suomi	0,9	8,2	51,4	23,8	10,0	14,8	3,4	7,1	37,2	31,4	18,1	13,3	1,8	5,5	54,5	23,1	17,2	5,2
Other Southern Finland		2,0						3,0						2,0				
Itä-Suomi	0,7	6,2	56,7	16,3	11,3	15,6	3,6	5,6	47,7	26,8	21,6	3,9	1,8	3,3	64,1	19,9	16,0	-
Eastern Finland		2,0						3,0						1,0				
Väli-Suomi	1,2	7,3	45,0	18,6	21,0	15,4	2,9	9,3	48,6	25,9	12,1	13,4	1,0	8,4	58,6	16,9	12,1	12,4
Western Finland		4,0						3,0						2,0				
Pohjois-Suomi	0,7	-	-	-	-	-	2,3	14,9	37,5	28,8	8,1	25,6	1,4	8,2	28,8	32,0	27,3	11,8
Northern Finland		-						4,0						3,0				

10



Uinti *Swimming*

Osallistumis% *Participation%*

Kuntouinti *Swimming for fitness*

Osallis-. tumis% *Partici-pation%*

Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation*

Ka Med *Mean Median*

Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants*

1–2 | 3–5 | 6–15 | > 15

Virkistysuinti *Swimming for pleasure*

Osallis-. tumis% *Partici-pation%*

Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation*

Ka Med *Mean Median*

Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants*

1–2 | 3–5 | 6–15 | > 15

Avantouinti *Winter swimming*

Osallis-. tumis% *Partici-pation%*

Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation*

Ka Med *Mean Median*

Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participant*

1–2 | 3–5 | 6–15 | > 15

	Uinti	Kuntouinti						Virkistysuinti						Avantouinti					
Koko väestö *Total population*	68,0	3,5	26,8 12,0	11,1	19,6	26,0	43,3	66,6	24,6 15,0	7,8	14,0	29,7	48,5	5,9	17,9 5,0	37,1	18,4	17,6	26,9
Sukupuoli / *Sex*																			
Nainen *Female*	67,7	3,4	31,9 15,0	7,3	17,3	27,2	48,2	66,4	25,7 16,0	7,7	13,4	28,8	50,1	5,4	22,1 5,0	34,2	17,5	14,8	33,5
Mies *Male*	68,3	3,5	21,7 10,0	15,0	21,8	24,8	38,3	66,9	23,5 15,0	8,0	14,5	30,5	47,0	6,4	14,3 5,0	39,6	19,2	20,0	21,3
Ikä / *Age*																			
15–24	82,2	5,8	19,6 10,0	23,5	21,0	19,9	35,6	80,7	22,9 16,0	8,8	13,2	27,6	50,4	6,3	4,4 2,0	61,5	22,3	12,4	3,7
25–44	75,6	3,8	27,1 12,0	9,5	19,2	26,9	44,5	74,1	21,8 15,0	7,8	15,1	32,1	45,0	6,9	15,7 4,0	40,6	20,3	16,4	22,7
45–64	63,0	2,7	30,3 15,0	1,1	21,5	32,7	44,7	61,7	28,0 20,0	6,6	13,4	28,7	51,2	6,3	26,3 10,0	22,2	15,2	20,9	41,7
65–74	37,1	1,3	52,0 20,0	6,6	-	15,9	77,5	36,2	30,7 20,0	11,1	11,7	25,2	52,0	0,9	- -	-	-	-	-
Elinvaihe / *Stage of life*																			
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	80,1	5,1	18,7 5,0	26,2	25,7	16,0	32,1	79,3	19,9 14,0	11,1	16,3	31,1	41,4	9,2	11,4 3,0	49,1	22,1	13,4	15,4
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	57,1	3,4	22,5 10,0	11,4	3,1	47,6	37,9	56,8	25,3 15,0	9,4	12,6	28,5	49,5	3,3	41,8 30,0	11,4	5,2	26,4	57,0
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	78,2	6,8	23,2 15,0	3,5	27,0	22,2	47,3	76,3	20,1 14,0	9,4	17,5	29,4	43,7	8,4	5,7 2,0	54,6	22,1	11,4	11,9
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	61,4	2,4	28,8 20,0	-	16,5	28,0	55,5	60,2	30,9 20,0	5,3	13,5	25,6	55,6	4,9	23,6 12,0	18,3	14,1	26,2	41,5
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	80,1	4,2	25,5 20,0	14,5	21,3	12,9	51,4	78,5	22,1 15,0	6,0	14,9	31,0	48,0	6,5	13,7 5,0	38,3	17,0	30,5	14,2
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	78,4	5,1	32,5 10,0	9,2	22,4	26,8	41,6	76,2	27,4 20,0	5,7	12,0	29,3	53,0	7,9	16,1 5,0	41,5	17,6	7,6	33,2
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	68,7	3,9	35,2 10,0	25,0	6,7	31,0	37,3	67,1	25,1 15,0	7,5	13,1	31,8	47,6	6,2	25,1 10,0	20,3	25,0	20,4	34,3
Koulutusaste / *Education*																			
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	48,4	1,7	30,9 10,0	17,9	22,0	20,9	39,2	47,6	27,4 20,0	9,8	14,2	23,6	52,3	3,8	22,6 7,0	32,7	15,0	22,8	29,5
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	71,7	2,8	25,4 10,0	17,9	19,8	23,2	39,1	70,0	25,0 16,0	7,6	13,6	28,3	50,5	5,5	13,9 5,0	36,4	24,4	18,6	20,6
Keskiaste *Upper secondary vocational*	71,0	3,8	24,8 14,0	9,2	18,3	28,2	44,3	69,5	23,7 15,0	8,1	13,8	31,4	46,7	6,0	19,3 5,0	38,8	15,0	17,8	28,4
Alin korkea-aste *Vocational college*	75,3	3,7	24,1 10,0	11,0	17,7	27,8	43,6	74,0	25,2 16,0	6,8	14,1	29,0	50,1	7,8	16,9 5,0	37,7	17,6	16,6	28,2
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	78,7	5,3	20,6 15,0	-	19,1	39,4	41,5	75,6	21,7 12,0	4,2	19,3	37,2	39,4	9,2	15,4 4,0	21,5	43,0	6,3	29,3
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	78,8	7,9	42,4 15,0	8,5	26,3	18,4	46,8	77,7	23,0 15,0	6,1	14,1	34,4	45,4	6,5	11,2 4,0	41,3	28,3	13,4	16,9

Tilasto 10. Luonnonvesissä uinnin, kuntouinnin, virkistysuinnin ja avantouinnin osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Table 10. Participation rates and frequencies per year of swimming in natural waters, swimming for fitness, swimming for pleasure and winter swimming.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																			
Maatalousyrittäjä	62,0	1,5	-	-	-	-	-	59,7	23,7	8,6	17,6	38,6	35,3	5,5	28,7	28,0	12,7	30,6	28,7
Farmer			-						10,0						10,0				
Muu yrittäjä	70,5	2,8	33,1	11,7	15,0	11,8	61,5	68,5	23,4	8,1	17,1	26,7	48,1	5,9	21,7	33,1	20,1	23,3	23,6
Entrepreneur			20,0						15,0						5,0				
Ylempi toimihenkilö	74,0	5,1	26,6	6,7	23,4	25,4	44,4	72,2	23,9	6,4	13,0	32,7	48,0	8,4	15,5	43,0	15,9	14,3	26,7
Upper-level employee			15,0						15,0						5,0				
Alempi toimihenkilö	78,2	4,8	26,1	8,4	21,9	27,1	42,7	77,4	23,8	6,4	15,3	28,7	49,6	8,9	15,5	32,4	20,2	18,7	28,7
Lower-level employee			10,0						15,0						5,0				
Työntekijä	73,6	3,4	27,2	7,4	18,7	28,3	45,6	72,2	23,8	8,2	13,0	29,8	49,0	7,0	19,1	30,9	20,4	20,0	28,6
Manual worker			15,0						15,0						5,0				
Eläkeläinen	42,3	1,3	51,8	3,9	3,7	21,0	71,4	41,3	31,0	8,7	13,1	26,3	51,9	2,0	33,6	21,6	13,7	15,9	48,7
Pensioner			50,0						20,0						15,0				
Työtön, lomautettu	64,6	2,2	24,2	10,2	10,2	39,6	40,0	63,9	26,2	8,7	15,0	29,2	47,0	4,1	30,3	31,5	11,6	20,3	36,6
Unemployed, laid off			15,0						15,0						10,0				
Opiskelija	82,1	5,6	18,9	25,1	23,0	23,2	28,7	80,5	23,0	7,8	13,3	28,9	50,0	6,3	5,5	59,4	21,4	10,0	9,2
Student			6,0						15,0						2,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	65,2	1,5	-	-	-	-	-	64,0	22,3	10,3	18,2	29,3	42,2	2,0	-	-	-	-	-
Domestic assistant or other			-						10,0						-				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																			
< 4000	62,3	2,6	45,6	3,9	18,4	21,5	56,2	61,6	26,7	5,9	14,6	27,9	51,7	6,9	9,6	45,3	21,8	12,6	20,3
asukasta / *inhabitants*			20,0						20,0						3,0				
4 000–9 999	65,4	2,8	18,8	9,6	20,4	33,3	36,7	64,1	24,0	8,2	14,8	28,9	48,1	4,9	15,8	37,5	17,3	21,5	23,6
asukasta / *inhabitants*			10,0						15,0						5,0				
10 000–24 999	65,6	2,7	29,0	7,3	19,6	27,5	45,6	64,3	25,3	8,3	12,7	28,6	50,4	5,8	20,8	29,5	22,4	19,6	28,5
asukasta / *inhabitants*			15,0						16,0						5,0				
25 000–99 999	71,3	3,5	27,5	11,5	23,7	23,2	41,7	70,0	26,0	7,6	14,3	28,5	49,5	6,2	23,6	39,3	13,5	14,1	33,1
asukasta / *inhabitants*			10,0						15,0						5,0				
≥ 100 000	70,3	4,7	25,6	14,4	16,7	25,1	43,8	68,6	22,7	8,0	13,9	32,4	45,7	6,0	14,3	37,6	19,5	18,9	24,0
asukasta / *inhabitants*			12,0						15,0						5,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																			
Kaupunkimainen kunta	70,1	3,9	26,1	14,1	19,8	23,7	42,4	68,7	24,4	8,1	13,9	30,1	47,9	6,1	19,8	36,2	16,5	18,2	29,1
Urban municipality			10,0						15,0						5,0				
Taajaan asuttu kunta	67,3	2,6	29,7	4,1	12,2	30,8	52,9	65,9	25,2	7,3	14,1	30,3	48,4	6,0	17,0	35,1	23,6	17,1	24,2
Urbanised municipality			20,0						15,0						5,0				
Maaseutumainen kunta	63,0	2,9	27,6	5,2	23,8	31,0	40,0	61,7	24,7	7,4	14,1	28,0	50,5	5,3	12,9	41,4	19,9	16,1	22,6
Rural municipality			10,0						16,0						4,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																			
Uusimaa	71,6	4,2	28,1	11,7	18,5	22,6	47,2	69,8	22,2	7,2	15,8	31,3	45,8	5,4	13,1	39,1	19,0	21,0	21,0
Uusimaa province			15,0						15,0						4,0				
Muu Etelä-Suomi	70,4	3,7	24,9	11,1	18,7	29,2	41,0	69,4	27,7	8,1	11,1	28,5	52,3	7,6	19,9	34,3	17,2	16,1	32,4
Other Southern Finland			10,0						20,0						5,0				
Itä-Suomi	68,4	2,9	18,5	13,6	20,1	38,1	28,1	67,3	26,6	6,4	14,0	25,9	53,7	5,9	20,2	37,0	22,6	14,6	25,8
Eastern Finland			10,0						20,0						5,0				
Väli-Suomi	62,7	3,3	28,1	5,0	27,3	17,6	50,0	61,3	24,7	7,3	15,2	29,0	48,5	4,5	13,8	35,7	21,8	21,2	21,3
Western Finland			20,0						15,0						5,0				
Pohjois-Suomi	58,2	2,0	44,3	16,1	13,8	20,5	49,7	56,5	16,9	11,8	18,8	35,6	33,8	3,6	23,6	51,6	10,9	15,5	22,0
Northern Finland			15,0						10,0						2,0				

11



	Sukeltaminen, snorklaus *Diving, snorkeling*						**Eväsretkeily** *Pickniking*					
	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	3,3	13,6	24,5	24,5	27,3	23,6	29,5	7,4	29,8	38,3	21,5	10,3
Total population		6,0						5,0				
Sukupuoli / *Sex*												
Nainen	1,5	11,5	29,9	24,5	26,4	19,2	34,5	7,5	29,2	36,3	23,3	11,1
Female		5,0						5,0				
Mies	5,2	14,2	22,9	24,6	27,6	24,9	24,5	7,3	30,7	41,1	18,9	9,3
Male		6,0						4,0				
Ikä / *Age*												
15–24	8,6	13,2	23,2	22,6	25,8	28,4	23,9	4,8	45,0	35,4	15,8	3,9
		7,0						3,0				
25–44	3,8	9,6	28,7	27,2	28,3	15,8	41,9	7,1	29,1	39,5	21,6	9,8
		5,0						5,0				
45–64	1,3	27,0	16,6	23,6	28,0	31,8	25,5	8,6	25,0	38,0	23,5	13,5
		10,0						5,0				
65–74	0,2	-	-	-	-	-	9,8	10,5	23,1	35,6	24,9	16,4
		-						5,0				
Elinvaihe / *Stage of life*												
Yksinasuva alle 45 v.	6,5	11,1	24,8	20,3	32,3	22,6	34,6	5,5	41,3	36,9	15,1	6,6
Single under 45 y.		6,0						3,0				
Yksinasuva yli 45 v.	0,9	-	-	-	-	-	26,3	10,3	27,9	31,8	21,3	19,0
Single over 45 y.		-						5,0				
Kaksinasuva alle 45 v.	6,4	10,4	19,2	34,1	34,2	12,5	36,0	5,1	38,8	38,2	19,2	3,8
Couple, under 45 y.		5,0						3,0				
Kaksinasuva yli 45 v.	0,7	-	-	-	-	-	25,2	9,1	24,5	35,6	26,9	13,1
Couple, over 45 y.		-						5,0				
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	3,5	11,3	27,2	23,4	31,6	17,8	51,6	7,5	23,4	41,8	24,2	10,6
Family with child 0–6 y.		5,0						5,0				
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	5,9	15,9	23,6	24,9	33,7	17,8	34,1	7,5	28,2	39,5	22,5	9,8
Family with child 7–16 y.		6,0						5,0				
Perhe, aikuisia lapsia	3,1	20,2	36,8	18,0	23,4	21,8	22,8	8,7	26,8	36,1	25,8	11,3
Family, adult children		5,0						5,0				
Koulutusaste / *Education*												
Alempi perusaste tai vähemmän	2,2	14,9	13,9	24,7	34,0	27,3	15,0	9,2	27,5	38,3	21,0	13,3
Lower secondary general		10,0						5,0				
Ylempi perusaste	5,0	13,5	21,6	24,6	22,9	30,9	23,6	7,0	27,8	41,5	20,2	10,4
Upper secondary general		6,0						4,0				
Keskiaste	3,2	13,8	27,1	23,8	23,1	26,0	31,1	7,2	30,8	38,5	21,5	9,2
Upper secondary vocational		5,0						4,0				
Alin korkea-aste	3,1	6,8	27,7	24,4	40,4	7,5	40,8	7,4	30,0	35,3	23,1	11,6
Vocational college		5,0						5,0				
Alempi korkea-aste	1,8	-	-	-	-	-	43,9	5,6	32,2	46,8	14,6	6,4
Lower university/polytech. degree		-						5,0				
Ylin korkea-aste	4,9	26,5	29,5	38,6	13,8	18,0	45,3	7,6	26,1	39,7	22,5	11,7
Upper university degree		5,0						5,0				

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*												
Maatalousyrittäjä	1,5	-	-	-	-	-	17,0	7,8	46,5	27,5	13,0	13,1
Farmer		-						3,0				
Muu yrittäjä	3,1	7,2	16,3	34,8	39,2	9,6	28,7	7,1	31,5	36,0	22,4	10,1
Entrepreneur		5,0						4,0				
Ylempi toimihenkilö	3,7	13,4	30,8	29,5	28,4	11,4	41,3	6,8	29,6	41,1	20,4	8,9
Upper-level employee		5,0						4,0				
Alempi toimihenkilö	3,7	16,2	34,6	26,6	20,9	18,0	39,1	7,1	29,5	41,2	19,2	10,1
Lower-level employee		5,0						5,0				
Työntekijä	3,6	15,5	23,6	18,0	24,6	33,8	31,9	7,5	28,6	37,2	24,1	10,0
Manual worker		10,0						5,0				
Eläkeläinen	0,2	-	-	-	-	-	13,7	10,5	22,5	33,9	28,3	15,3
Pensioner		-						5,0				
Työtön, lomautettu	2,9	12,0	20,0	41,3	16,5	22,2	27,9	9,4	23,6	34,8	25,5	16,2
Unemployed, laid off		5,0						5,0				
Opiskelija	8,3	12,1	23,4	21,2	29,1	26,2	25,9	4,9	42,4	37,9	14,5	5,1
Student		7,0						3,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	1,1	-	-	-	-	-	41,9	7,7	25,4	43,9	18,5	12,2
Domestic assistant or other		-						5,0				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*												
< 4000	2,3	42,8	10,7	10,9	29,9	48,5	24,3	7,2	29,4	35,8	24,9	9,8
asukasta / *inhabitants*		13,0						5,0				
4 000–9 999	2,3	12,6	29,8	22,5	21,1	26,5	25,7	7,3	27,5	40,7	21,7	10,1
asukasta / *inhabitants*		5,0						5,0				
10 000–24 999	2,9	12,2	22,9	21,4	28,0	27,6	23,4	8,3	26,1	38,9	21,9	13,1
asukasta / *inhabitants*		6,0						5,0				
25 000–99 999	3,1	13,7	23,1	28,9	28,2	19,7	30,2	7,7	28,7	37,8	22,5	11,0
asukasta / *inhabitants*		5,0						5,0				
≥ 100 000	4,9	10,6	26,2	25,9	28,1	19,8	37,7	6,8	33,6	37,8	19,8	8,8
asukasta / *inhabitants*		5,0						4,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*												
Kaupunkimainen kunta	3,9	11,7	24,2	27,5	27,9	20,4	32,4	7,1	31,4	38,1	20,8	9,7
Urban municipality		5,0						4,0				
Taajaan asuttu kunta	3,1	11,9	26,5	17,5	27,0	28,9	25,3	8,5	26,1	38,6	22,3	13,0
Urbanised municipality		6,0						5,0				
Maaseutumainen kunta	1,9	25,5	23,4	17,0	24,8	34,9	24,9	7,5	27,4	38,8	23,3	10,5
Rural municipality		7,0						5,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*												
Uusimaa	4,8	12,7	20,3	27,2	30,9	21,6	37,8	7,3	32,3	37,2	20,0	10,5
Uusimaa province		7,0						5,0				
Muu Etelä-Suomi	3,1	16,0	26,8	24,8	23,3	25,0	27,1	7,2	30,1	37,8	22,6	9,5
Other Southern Finland		5,0						4,0				
Itä-Suomi	2,7	13,7	20,2	22,3	28,8	28,7	27,8	7,5	28,3	39,5	21,7	10,6
Eastern Finland		10,0						5,0				
Väli-Suomi	2,7	11,2	28,5	21,7	27,5	22,3	23,6	6,6	27,2	41,3	24,3	7,2
Western Finland		5,0						4,0				
Pohjois-Suomi	2,2	10,9	38,7	17,2	20,6	23,5	26,4	9,3	25,2	38,9	19,8	16,1
Northern Finland		5,0						5,0				

12



	Rannalla oleskelu *Spending time near the shore* Osallistumis% *Participation%*	**Auringonotto rannalla** *Sunbathing on the beach* Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Mean	Med Median	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	**Maiseman katselu** *Looking at the scenery* Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Mean	Med Median	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	**Auringonotto muualla** *Sunbathing elsewhere outdoors* Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Mean	Med Median	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	37,3	31,3	13,5	10,0	12,2	25,3	36,3	26,3	20,9	21,6	10,0	8,2	21,5	33,2	37,1	5,4	12,7	10,0	16,4	25,2	34,0	24,5
Total population																						
Sukupuoli / *Sex*																						
Nainen	40,1	34,3	14,1	10,0	11,8	24,1	35,6	28,5	23,0	22,4	10,0	7,8	20,7	33,3	38,3	6,5	13,2	10,0	15,5	26,1	33,8	24,6
Female																						
Mies	34,5	28,3	12,7	10,0	12,6	26,7	37,2	23,5	18,7	20,6	10,0	8,6	22,6	33,1	35,7	4,2	12,1	10,0	17,8	23,7	34,2	24,3
Male																						
Ikä / *Age*																						
15–24	58,9	52,5	15,3	10,0	12,3	23,0	32,7	32,1	29,0	16,1	10,0	13,3	22,4	31,9	32,4	9,9	12,3	5,0	21,3	29,4	27,4	21,9
25–44	45,6	38,1	12,2	10,0	13,3	26,7	37,4	22,5	26,3	19,4	10,0	7,4	23,4	35,2	34,0	6,4	11,3	10,0	16,0	25,2	37,2	21,6
45–64	26,1	21,2	13,8	10,0	10,4	25,0	37,9	26,8	15,1	30,6	15,0	5,0	17,0	31,0	47,1	3,5	15,9	10,0	10,6	19,7	36,6	33,1
65–74	12,9	8,9	13,4	10,0	8,2	27,7	40,7	23,4	9,0	22,0	10,0	7,2	23,8	31,3	37,8	0,9	14,9	10,0	8,9	18,8	40,4	31,9
Elinvaihe / *Stage of life*																						
Yksinasuva alle 45 v.	50,9	45,7	13,4	10,0	11,6	19,7	43,6	25,0	27,9	24,9	14,0	8,2	17,9	30,2	43,7	9,4	12,2	10,0	23,6	26,2	25,2	25,0
Single under 45 y.																						
Yksinasuva yli 45 v.	28,2	22,3	15,4	10,0	13,0	23,3	31,4	32,2	18,0	37,1	15,0	11,6	17,2	26,5	44,7	4,4	15,3	10,0	18,6	13,6	36,9	30,9
Single over 45 y.																						
Kaksinasuva alle 45 v.	47,6	40,5	12,0	10,0	15,8	25,5	37,0	21,7	27,9	18,6	10,0	9,2	25,5	36,5	28,7	7,7	11,0	7,0	11,8	29,9	45,1	13,2
Couple, under 45 y.																						
Kaksinasuva yli 45 v.	22,3	17,4	15,3	10,0	7,0	19,2	46,2	27,6	13,9	30,8	15,0	3,5	13,8	33,3	49,4	2,7	12,2	10,0	8,9	16,4	43,8	30,9
Couple, over 45 y.																						
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	49,9	40,1	12,0	10,0	14,0	27,2	36,1	22,7	28,3	18,7	10,0	10,8	23,8	32,1	33,3	6,1	13,0	10,0	12,7	21,8	42,6	22,9
Family with child 0–6 y.																						
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	45,5	39,3	13,6	10,0	10,7	29,4	35,4	24,5	22,9	18,5	10,0	6,7	25,2	35,8	32,4	6,2	10,8	6,0	21,5	27,7	28,3	22,6
Family with child 7–16 y.																						
Perhe, aikuisia lapsia	35,7	30,6	11,4	7,0	13,1	32,3	33,0	21,7	19,0	18,1	10,0	8,2	22,7	33,9	35,2	5,0	19,1	10,0	9,3	29,8	27,6	33,3
Family, adult children																						
Koulutusaste / *Education*																						
Alempi perusaste tai vähemmän	20,7	16,2	17,2	10,0	9,7	24,2	31,1	35,0	11,4	26,8	12,0	5,9	22,6	24,5	47,0	2,3	14,9	10,0	14,5	11,1	40,6	33,8
Lower secondary general																						
Ylempi perusaste	43,8	38,2	15,1	10,0	12,5	22,8	32,3	32,4	21,8	18,0	10,0	13,2	20,5	31,3	35,0	6,0	12,3	7,0	19,7	30,1	23,7	26,5
Upper secondary general																						
Keskiaste	39,0	32,7	13,1	10,0	12,0	25,5	37,4	25,1	21,9	19,8	10,0	7,0	21,6	35,4	36,0	5,7	13,2	10,0	16,4	22,9	35,4	25,4
Upper secondary vocational																						
Alin korkea-aste	44,3	37,4	12,4	10,0	13,0	25,4	38,1	23,5	25,9	26,0	10,0	8,4	21,7	32,7	37,1	6,7	12,7	8,0	13,5	29,3	35,1	22,1
Vocational college																						
Alempi korkea-aste	38,6	31,2	11,1	7,0	14,1	30,3	39,6	16,0	24,7	16,8	10,0	8,8	20,4	45,3	25,6	7,2	8,5	6,0	6,4	35,2	42,3	16,1
Lower university/polytech. degree																						
Ylin korkea-aste	42,2	37,2	9,5	7,0	13,9	30,9	41,5	13,7	27,4	21,2	12,0	7,6	19,3	33,3	39,8	6,9	9,1	6,0	28,7	19,1	39,1	13,1
Upper university degree																						

Tilasto 12. Rannalla oleskelun, auringonoton, maisemien katselun sekä muualla auringonoton osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Table 12. Participation rates and frequencies per year of spending time near the shore, sunbathing on the beach, looking at the scenery and sunbathing elsewhere outdoors.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																			
Maatalousyrittäjä	9,9	8,9	8,8	13,9	43,1	33,8	9,1	6,0	15,2	7,3	27,3	33,6	31,9	0,3	-	-	-	-	-
Farmer			5,0						10,0						-				
Muu yrittäjä	29,8	23,1	11,2	13,3	30,9	35,9	19,8	18,6	24,8	5,9	18,0	29,1	47,0	3,8	15,3	16,4	18,0	22,2	43,4
Entrepreneur			7,0						15,0						8,0				
Ylempi toimihenkilö	41,9	36,0	11,8	13,2	30,4	35,1	21,2	23,3	22,3	8,5	19,8	35,5	36,1	5,8	11,7	20,1	20,1	40,3	19,5
Upper-level employee			8,0						10,0						10,0				
Alempi toimihenkilö	46,2	38,0	13,0	13,7	21,5	39,4	25,5	28,0	21,3	7,1	27,2	34,1	31,6	7,1	11,1	11,9	26,9	41,5	19,7
Lower-level employee			10,0						10,0						10,0				
Työntekijä	41,2	34,4	13,9	10,2	23,4	37,9	28,4	22,5	20,0	5,9	21,1	34,5	38,5	6,3	13,0	14,1	24,2	33,6	28,1
Manual worker			10,0						10,0						10,0				
Eläkeläinen	15,9	11,7	14,2	10,4	25,0	36,5	28,1	10,2	28,5	6,8	19,9	32,4	40,9	1,2	17,6	4,4	16,9	37,7	40,9
Pensioner			10,0						10,0						10,0				
Työtön, lomautettu	36,3	30,4	14,7	13,0	22,1	39,8	25,2	19,7	29,7	8,8	21,0	31,3	39,0	4,4	17,2	13,5	15,2	38,9	32,4
Unemployed, laid off			10,0						10,0						10,0				
Opiskelija	58,4	52,3	14,8	11,7	25,4	32,7	30,2	29,9	15,2	12,7	22,7	32,9	31,7	10,0	11,7	22,6	31,7	26,7	19,0
Student			10,0						10,0						5,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	37,4	29,7	13,2	15,7	25,7	31,9	26,7	19,8	26,5	8,4	17,8	21,4	52,5	5,1	10,1	9,0	44,7	33,9	12,5
Domestic assistant or other			10,0						20,0						5,0				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																			
< 4000	26,0	21,0	14,7	14,2	23,1	33,2	29,4	13,6	28,2	9,1	18,8	30,7	41,4	3,0	17,5	3,3	36,7	13,6	46,5
asukasta / *inhabitants*			10,0						10,0						10,0				
4 000–9 999	27,8	21,9	13,0	9,8	28,3	35,7	26,2	15,8	22,2	5,9	24,5	34,1	35,5	4,0	15,3	17,0	25,7	30,2	27,1
asukasta / *inhabitants*			10,0						10,0						10,0				
10 000–24 999	36,4	30,2	13,7	11,1	26,9	36,7	25,2	19,2	20,3	8,1	24,1	32,7	35,1	3,9	11,7	12,0	24,2	40,0	23,8
asukasta / *inhabitants*			10,0						10,0						10,0				
25 000–99 999	40,7	34,8	13,3	11,5	25,5	37,5	25,5	22,6	21,3	8,2	21,7	30,9	39,1	5,9	13,3	16,5	27,0	34,0	22,5
asukasta / *inhabitants*			10,0						10,0						7,0				
≥ 100 000	44,9	38,5	13,5	13,8	23,4	35,8	27,0	26,2	21,2	8,9	19,2	35,2	36,7	7,6	11,2	19,3	22,7	35,4	22,6
asukasta / *inhabitants*			10,0						10,0						10,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																			
Kaupunkimainen kunta	41,8	35,7	13,8	12,8	23,5	36,6	27,1	24,0	21,6	8,4	20,2	34,2	37,2	6,4	11,7	16,4	25,9	36,2	21,5
Urban municipality			10,0						10,0						10,0				
Taajaan asuttu kunta	34,6	28,3	13,2	9,2	29,5	36,4	24,9	18,0	21,9	6,3	26,2	28,1	39,4	4,4	17,6	12,6	20,0	31,7	35,7
Urbanised municipality			10,0						10,0						10,0				
Maaseutumainen kunta	27,8	22,0	12,7	12,0	28,8	34,9	24,2	14,8	21,4	8,9	23,2	33,1	34,8	3,2	13,2	19,6	26,6	25,0	28,8
Rural municipality			10,0						10,0						10,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																			
Uusimaa	45,5	39,1	13,6	12,9	23,8	34,2	29,1	25,1	22,2	9,8	19,6	31,1	39,4	8,3	11,7	18,5	23,6	35,4	22,6
Uusimaa province			10,0						10,0						10,0				
Muu Etelä-Suomi	34,7	28,7	14,7	12,0	22,6	37,3	28,1	20,6	21,7	6,8	22,2	34,5	36,5	4,7	14,3	12,6	24,8	34,4	28,1
Other Southern Finland			10,0						10,0						10,0				
Itä-Suomi	32,7	27,0	12,4	12,5	28,1	37,0	22,4	20,3	20,9	8,4	23,2	32,1	36,3	3,7	11,5	19,8	27,8	29,2	23,2
Eastern Finland			10,0						10,0						7,0				
Väli-Suomi	37,2	29,8	12,8	9,7	28,2	38,6	23,4	19,5	21,4	6,2	22,9	35,5	35,4	4,8	11,7	15,4	26,3	34,8	23,6
Western Finland			10,0						10,0						10,0				
Pohjois-Suomi	31,3	27,5	10,7	13,4	33,3	36,4	16,9	13,5	16,3	10,8	23,5	34,0	31,7	2,7	16,6	17,4	31,1	29,0	22,4
Northern Finland			7,0						10,0						6,0				

13



Tilasto 13. Pienpuiden tai oksien keräily, kaataminen tai pilkkominen kotitarvekäyttöön vapaa-aikana, vapaa-ajan metsänhoitotyöt (istutus, harvennus tms.), riistanhoitotöihin osallistuminen vapaa-aikana, osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

	Pienpuiden, oksien keräily *Collecting smallwood*						**Vapaa-ajan metsänhoito** *Forest management*						**Vapaa-ajan riistanhoitotyöt** *Game management*					
	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation in leisure time* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation in leisure time* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö *Total population*	30,2	12,4 7,0	15,2	28,1	35,2	21,5	9,7	8,9 5,0	24,5	32,6	28,1	14,9	4,2	13,4 5,0	24,3	37,1	21,3	17,3
Sukupuoli / *Sex*																		
Nainen *Female*	21,3	11,3 6,0	20,2	29,6	31,2	19,0	4,6	7,3 4,0	34,2	31,5	24,3	10,0	0,6	24,0 3,0	42,5	20,3	13,1	24,1
Mies *Male*	39,2	13,0 10,0	12,4	27,3	37,5	22,8	14,9	9,3 5,0	21,5	32,9	29,2	16,4	7,8	12,5 5,0	22,8	38,5	22,0	16,8
Ikä / *Age*																		
15–24	18,6	9,6 5,0	24,5	32,4	27,5	15,6	7,1	7,2 5,0	32,2	33,2	20,9	13,7	2,4	6,9 5,0	26,9	38,8	22,5	11,8
25–44	30,1	10,1 5,0	20,6	30,7	32,4	16,2	9,7	8,4 5,0	28,1	33,0	25,1	13,8	4,1	11,4 4,0	35,5	33,3	18,6	12,6
45–64	36,8	13,2 10,0	10,5	27,0	38,6	23,9	11,3	9,1 5,0	22,4	31,8	32,0	13,8	5,5	14,4 5,0	15,4	40,6	21,8	22,2
65–74	27,7	19,9 10,0	5,6	19,1	39,3	36,0	8,6	11,6 7,0	9,9	33,2	31,6	25,2	3,2	24,4 5,0	21,1	32,7	28,2	18,0
Elinvaihe / *Stage of life*																		
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	25,0	8,6 5,0	26,9	30,7	30,0	12,5	8,9	11,0 10,0	31,2	14,0	27,1	27,7	2,9	3,6 3,0	43,6	39,5	16,9	-
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	27,9	11,6 7,0	9,8	34,5	34,3	21,3	7,3	8,1 5,0	24,4	35,2	25,8	14,6	1,8	- -	-	-	-	-
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	27,9	8,1 5,0	22,8	40,3	23,6	13,3	8,3	6,0 4,0	35,8	39,7	15,6	8,9	4,0	9,1 4,0	31,0	30,9	21,7	16,3
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	44,7	13,9 10,0	9,5	27,3	37,5	25,7	14,5	9,8 6,0	22,0	27,8	34,3	15,9	6,0	18,0 5,0	21,6	42,3	17,7	18,3
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	31,8	10,9 6,0	16,8	31,3	36,4	15,5	10,7	10,0 5,0	28,4	32,7	25,9	13,0	4,6	8,9 5,0	29,6	40,4	17,8	12,2
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	34,8	10,5 7,0	17,2	29,2	34,7	18,8	12,3	7,5 5,0	22,6	36,3	31,9	9,2	5,3	19,9 5,0	20,4	47,0	6,1	26,4
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	37,2	16,4 10,0	13,8	21,8	35,4	28,9	15,3	10,4 5,0	14,8	40,7	27,5	17,0	7,5	10,7 5,0	20,8	38,5	23,3	17,3
Koulutusaste / *Education*																		
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	31,0	16,3 10,0	8,5	23,8	39,6	28,1	9,3	10,3 6,0	15,6	28,6	35,2	20,7	5,5	14,8 7,0	15,6	32,3	25,8	26,3
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	25,0	12,2 10,0	15,1	26,0	35,8	23,1	8,1	9,1 5,0	25,6	34,3	27,3	12,9	3,4	12,1 5,0	20,4	38,6	23,3	17,7
Keskiaste *Upper secondary vocational*	31,0	11,1 7,0	16,5	29,6	34,7	19,3	10,0	9,1 5,0	24,3	33,6	27,1	15,0	4,1	10,5 5,0	27,1	37,5	20,4	15,1
Alin korkea-aste *Vocational college*	31,0	11,4 6,0	17,8	30,1	33,4	18,7	9,8	7,2 5,0	30,9	32,9	25,2	10,9	4,2	12,7 5,0	29,6	42,2	18,5	9,7
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	27,6	9,7 5,0	31,5	21,0	26,6	20,9	8,7	8,0 5,0	44,0	9,8	33,3	12,9	2,6	- -	-	-	-	-
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	34,3	12,4 7,0	14,0	33,5	31,0	21,6	14,0	8,2 5,0	25,0	39,0	22,4	13,6	3,0	26,1 5,0	35,4	36,4	13,9	14,4

Table 13. Participation rates and frequencies per year of collecting, cutting or chopping small wood for household use, working for forest management (planting, thinning etc.) in leisure time, working for game management in leisure time.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																		
Maatalousyrittäjä	52,8	20,4	6,2	15,7	41,0	37,1	27,9	13,8	9,9	21,9	36,8	31,4	15,2	7,5	28,5	43,5	13,4	14,7
Farmer		14,0						10,0						5,0				
Muu yrittäjä	34,9	9,8	17,6	33,2	34,9	14,3	10,7	10,5	24,3	36,0	25,2	14,6	4,9	22,3	21,0	42,5	11,2	25,3
Entrepreneur		5,0						5,0						5,0				
Ylempi toimihenkilö	34,7	10,0	17,5	32,2	33,2	17,2	12,3	6,3	32,2	37,5	23,1	7,2	4,9	7,1	35,4	37,6	18,1	9,0
Upper-level employee		6,0						4,0						4,0				
Alempi toimihenkilö	32,3	10,1	20,1	31,6	31,3	17,0	10,2	7,0	33,9	35,2	19,1	11,8	3,9	8,2	13,5	41,6	31,8	13,2
Lower-level employee		5,0						5,0						5,0				
Työntekijä	31,0	10,8	16,0	29,1	37,5	17,4	9,0	8,5	22,9	29,8	33,7	13,7	4,5	10,5	23,8	40,1	18,4	17,6
Manual worker		7,0						5,0						5,0				
Eläkeläinen	30,1	17,8	6,9	19,7	39,0	34,4	8,7	11,4	13,8	31,1	34,8	20,4	4,1	20,7	20,2	28,6	27,4	23,8
Pensioner		10,0						7,0						6,0				
Työtön, lomautettu	31,7	13,6	14,3	27,2	35,3	23,2	9,1	10,1	16,6	34,8	27,8	20,8	3,6	29,9	10,0	35,2	26,4	28,4
Unemployed, laid off		7,0						5,0						10,0				
Opiskelija	18,2	9,4	22,7	34,6	30,2	12,5	6,5	6,9	36,1	31,8	21,5	10,6	2,0	10,7	26,8	32,3	27,1	13,8
Student		5,0						4,0						5,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	19,3	13,3	18,1	27,8	25,5	28,6	5,5	8,9	34,9	28,6	17,8	18,6	1,7	-	-	-	-	-
Domestic assistant or other		6,0						5,0						-				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																		
< 4000	40,3	13,4	11,3	25,3	38,8	24,7	14,1	10,8	16,0	27,0	38,3	18,7	8,0	10,7	17,1	44,0	21,9	17,0
asukasta / *inhabitants*		10,0						7,0						5,0				
4 000–9 999	36,5	13,3	11,9	25,7	37,2	25,2	12,7	10,5	19,1	32,0	29,6	19,3	7,0	14,0	21,5	38,9	25,3	14,3
asukasta / *inhabitants*		10,0						5,0						5,0				
10 000–24 999	33,2	12,9	14,1	26,4	36,3	23,2	10,8	8,9	24,8	27,6	31,2	16,5	5,0	14,0	22,7	37,5	19,8	20,0
asukasta / *inhabitants*		8,0						5,0						5,0				
25 000–99 999	27,4	11,7	17,4	28,3	36,9	17,4	7,6	7,6	27,2	36,1	26,3	10,4	3,0	10,7	34,0	33,6	15,7	16,6
asukasta / *inhabitants*		7,0						5,0						4,0				
≥ 100 000	23,2	11,0	19,5	33,8	28,4	18,3	7,3	6,9	33,0	38,8	18,3	9,9	1,7	19,1	30,6	26,7	21,3	21,4
asukasta / *inhabitants*		5,0						4,0						5,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																		
Kaupunkimainen kunta	25,1	11,2	18,5	30,1	33,3	18,2	7,5	7,4	30,2	35,7	22,8	11,2	2,3	12,9	31,1	31,2	20,9	16,8
Urban municipality		6,0						5,0						5,0				
Taajaan asuttu kunta	33,7	12,7	14,0	27,5	34,5	24,0	10,8	9,6	20,2	32,1	30,4	17,3	5,0	16,9	15,2	36,5	27,1	21,3
Urbanised municipality		7,0						5,0						5,0				
Maaseutumainen kunta	40,8	14,0	10,7	25,3	38,7	25,2	14,5	10,4	19,2	28,5	33,8	18,5	8,4	12,4	23,3	41,6	19,1	16,0
Rural municipality		10,0						6,0						5,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																		
Uusimaa	23,9	12,2	19,2	31,0	28,3	21,5	7,1	8,0	33,9	33,7	17,2	15,3	1,8	19,6	27,2	24,2	24,1	24,5
Uusimaa province		5,0						5,0						5,0				
Muu Etelä-Suomi	30,0	12,3	15,4	26,0	36,5	22,1	9,0	9,4	21,7	34,5	27,8	16,0	3,4	16,7	17,5	36,4	20,9	25,2
Other Southern Finland		8,0						5,0						5,0				
Itä-Suomi	41,8	12,6	11,8	27,4	37,4	23,4	14,3	8,5	26,6	27,1	32,9	13,4	9,1	11,4	25,8	43,5	19,5	11,2
Eastern Finland		10,0						5,0						5,0				
Väli-Suomi	30,5	13,1	12,6	27,5	39,6	20,3	10,9	8,2	21,2	34,2	31,7	12,9	4,4	11,9	24,0	41,0	22,6	12,4
Western Finland		8,0						5,0						5,0				
Pohjois-Suomi	33,9	11,7	15,7	30,9	35,5	18,0	11,7	10,0	17,1	32,7	34,1	16,1	6,8	8,8	31,6	31,9	22,2	14,3
Northern Finland		7,0						6,0						5,0				

14



Tilasto 14. Vapaa-ajan työ niittyjen tai muun luonnonympäristön palauttamista varten, koristekasvien, vihannesten tai viljojen jely kotiarvekäyttöön ja kotieläintenhoito luonnonympäristössä vapaa-aikana, osallistumisosuudet ja harrastuskerrat (päi vuodessa.

	Niittyjen tms. hoito *Management of meadows etc.* Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	**Vapaa-ajan viljely** *Growing plants in leisure time* Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	**Kotieläinten hoito luonnossa** *Caring for domestic animals in nature* Osallistumis% *Participation%*
Koko väestö	1,5	11,4	43,5	26,5	17,5	12,5	18,7	25,9	7,3	18,7	28,9	45,0	2,3
Total population		3,0						14,0					
Sukupuoli / *Sex*													
Nainen	1,4	10,8	33,0	30,9	19,1	17,0	21,3	31,2	3,8	13,7	27,9	54,6	2,2
Female		4,0						20,0					
Mies	1,6	11,9	53,0	22,5	16,1	8,4	15,9	18,9	12,0	25,5	30,3	32,3	2,5
Male		2,0						10,0					
Ikä / *Age*													
15–24	0,4	-	-	-	-	-	8,3	10,8	21,9	31,4	25,9	20,9	3,2
		-						5,0					
25–44	1,4	10,4	49,5	18,3	24,0	8,1	17,4	22,7	8,7	22,7	28,6	40,0	2,7
		3,0						10,0					
45–64	2,2	13,8	41,2	29,7	12,2	17,0	24,0	28,8	4,7	15,9	29,7	49,7	2,0
		3,0						15,0					
65–74	1,5	6,7	14,3	44,9	29,6	11,2	21,8	33,3	4,4	10,7	28,5	56,3	1,1
		5,0						20,0					
Elinvaihe / *Stage of life*													
Yksinasuva alle 45 v.	0,9	-	-	-	-	-	12,2	12,9	14,1	33,9	30,3	21,6	1,8
Single under 45 y.		-						7,0					
Yksinasuva yli 45 v.	1,6	-	-	-	-	-	22,1	39,6	3,8	11,3	33,3	51,6	1,2
Single over 45 y.		-						20,0					
Kaksinasuva alle 45 v.	1,1	-	-	-	-	-	15,3	18,4	12,5	27,8	25,1	34,6	2,7
Couple, under 45 y.		-						10,0					
Kaksinasuva yli 45 v.	2,6	8,1	37,1	26,7	24,7	11,5	31,0	30,5	5,8	13,3	29,1	51,8	1,8
Couple, over 45 y.		4,0						20,0					
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	1,9	7,2	45,4	13,4	26,3	14,9	21,4	21,2	11,2	18,0	32,4	38,5	4,2
Family with child 0–6 y.		3,0						10,0					
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	1,9	21,0	57,3	20,2	17,6	5,0	20,3	25,3	5,4	23,3	27,6	43,7	2,5
Family with child 7–16 y.		2,0						14,0					
Perhe, aikuisia lapsia	1,8	22,3	11,5	51,2	7,6	29,7	24,6	21,4	8,7	21,6	29,1	40,5	4,6
Family, adult children		5,0						10,0					
Koulutusaste / *Education*													
Alempi perusaste tai vähemmän	1,5	9,2	41,0	27,7	9,6	21,6	18,3	30,8	5,2	16,0	25,8	53,0	2,0
Lower secondary general		4,0						20,0					
Ylempi perusaste	0,8	9,7	24,3	24,9	25,1	25,7	13,4	24,5	8,5	19,8	27,7	44,0	3,0
Upper secondary general		7,0						12,0					
Keskiaste	1,4	11,0	40,7	30,0	18,1	11,2	18,2	24,2	8,4	19,5	31,0	41,0	2,2
Upper secondary vocational		3,0						10,0					
Alin korkea-aste	2,1	15,2	46,5	23,5	22,6	7,4	22,6	25,6	5,0	20,0	29,1	45,8	2,2
Vocational college		3,0						15,0					
Alempi korkea-aste	3,3	-	-	-	-	-	16,7	25,3	6,1	15,0	29,4	49,6	2,4
Lower university/polytech. degree		-						15,0					
Ylin korkea-aste	2,3	-	-	-	-	-	26,9	26,2	11,5	17,4	25,1	46,0	3,0
Upper university degree		-						15,0					

Table 14. Participation rates and frequencies per year of restoring meadows or natural environments, growing flowers, vegetables or grain for household use, caring for domestic animals (horses, sheep etc.) outdoors in leisure time.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*													
Maatalousyrittäjä	3,3	-	-	-	-	-	27,8	24,6	7,2	22,8	28,7	41,3	7,1
Farmer		-						10,0					
Muu yrittäjä	1,7	-	-	-	-	-	19,0	27,3	10,7	17,0	27,4	44,9	2,7
Entrepreneur		-						15,0					
Ylempi toimihenkilö	2,0	9,8	42,8	26,2	16,1	14,9	20,9	23,7	8,8	21,2	26,3	43,7	1,9
Upper-level employee		3,0						10,0					
Alempi toimihenkilö	2,4	4,3	50,8	24,3	21,4	3,6	22,1	25,2	8,1	16,4	29,7	45,7	2,5
Lower-level employee		2,0						15,0					
Työntekijä	1,2	6,4	58,4	16,9	14,2	10,5	17,5	22,9	6,5	21,8	32,6	39,1	2,4
Manual worker		2,0						10,0					
Eläkeläinen	1,5	6,5	26,0	41,0	19,2	13,7	22,1	31,8	3,9	12,7	27,8	55,7	1,4
Pensioner		5,0						20,0					
Työtön, lomautettu	2,0	16,5	22,4	24,5	34,5	18,6	17,6	30,4	4,1	20,5	30,9	44,5	2,4
Unemployed, laid off		10,0						14,0					
Opiskelija	0,4	-	-	-	-	-	9,7	12,4	18,4	29,2	25,4	27,0	3,2
Student		-						7,0					
Kotitaloutta hoitava tai muu	0,9	-	-	-	-	-	16,5	30,9	4,0	10,3	30,0	55,7	2,2
Domestic assistant or other		-						20,0					
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*													
< 4000	3,0	5,7	48,0	14,2	26,4	11,4	22,8	23,0	8,6	19,1	24,8	47,5	4,5
asukasta / *inhabitants*		4,0						15,0					
4 000–9 999	1,2	9,9	39,2	41,0	3,3	16,5	21,0	27,9	5,4	18,3	25,6	50,7	3,2
asukasta / *inhabitants*		5,0						20,0					
10 000–24 999	1,4	7,4	45,2	20,8	22,2	11,9	19,4	26,5	6,9	17,9	32,1	43,0	2,6
asukasta / *inhabitants*		3,0						13,0					
25 000–99 999	1,3	20,5	37,6	25,7	18,8	17,9	17,5	24,8	8,0	19,7	27,0	45,3	1,8
asukasta / *inhabitants*		4,0						14,0					
≥ 100 000	1,6	11,3	46,6	30,3	15,7	7,3	16,3	25,9	8,2	18,8	32,3	40,7	1,4
asukasta / *inhabitants*		3,0						10,0					
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*													
Kaupunkimainen kunta	1,4	13,8	46,6	25,7	16,8	10,8	16,9	25,8	7,6	18,3	30,6	43,6	1,7
Urban municipality		3,0						14,0					
Taajaan asuttu kunta	1,3	8,8	34,0	30,6	12,9	22,5	18,4	29,7	6,8	18,3	26,0	48,9	2,8
Urbanised municipality		3,0						15,0					
Maaseutumainen kunta	2,1	8,5	42,3	26,0	20,5	11,2	23,4	24,0	7,2	19,8	27,4	45,6	3,8
Rural municipality		5,0						14,0					
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*													
Uusimaa	1,7	16,1	54,8	16,8	14,7	13,7	15,3	26,8	8,1	15,8	31,9	44,2	1,3
Uusimaa province		2,0						14,0					
Muu Etelä-Suomi	1,7	10,2	42,1	27,5	16,2	14,2	19,0	28,8	7,5	18,7	24,1	49,7	2,3
Other Southern Finland		4,0						15,0					
Itä-Suomi	1,5	11,5	27,9	46,9	17,0	8,1	24,4	21,8	7,8	20,2	34,3	37,6	3,6
Eastern Finland		4,0						10,0					
Väli-Suomi	1,0	7,0	41,1	18,5	20,7	19,7	19,0	23,6	6,9	20,2	28,0	45,0	2,5
Western Finland		3,0						15,0					
Pohjois-Suomi	1,1	5,3	32,8	34,0	33,2	-	19,5	24,7	4,6	20,7	30,0	44,6	3,4
Northern Finland		5,0						15,0					

15



Kalastus *Fishing*

Mato-onginta *Angling with hook and line*

Virvelöinti, uistelu *Spinning rod or trolling gear*

Pilkkiminen *Ice fishing*

	Osallistumis% *Participation%*	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean* Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean* Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean* Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö *Total population*	45,7	32,7	11,0 5,0	18,5	32,3	28,7	20,5	25,1	15,7 10,0	13,1	25,6	29,8	31,5	16,1	11,2 5,0	25,9	27,8	23,4	22,8
Sukupuoli / *Sex*																			
Nainen *Female*	32,9	24,5	9,6 5,0	24,8	32,7	25,6	16,8	10,7	10,9 5,0	21,7	31,2	27,6	19,5	9,1	8,3 5,0	31,9	31,0	21,4	15,7
Mies *Male*	58,6	41,0	11,8 7,0	14,7	32,0	30,5	22,8	39,6	17,1 10,0	10,7	24,1	30,5	34,8	23,1	12,3 5,0	23,6	26,6	24,2	25,6
Ikä / *Age*																			
15–24	46,5	33,1	11,2 5,0	20,9	31,1	25,4	22,6	32,7	17,3 10,0	16,9	22,2	27,7	33,2	13,6	10,4 5,0	33,6	26,1	23,4	16,8
25–44	49,6	37,0	9,7 5,0	21,2	33,3	28,2	17,3	28,7	15,0 10,0	13,0	27,1	30,9	29,0	17,1	9,5 5,0	30,6	28,5	23,9	17,0
45–64	45,6	32,1	12,1 7,0	14,8	32,0	30,4	22,8	22,2	15,7 10,0	10,2	25,6	30,1	34,1	18,2	12,5 6,0	20,6	28,0	22,5	29,0
65–74	31,7	20,0	12,0 8,0	14,4	30,5	31,3	23,8	11,0	15,0 10,0	14,3	28,9	28,3	28,5	9,8	15,4 10,0	14,3	26,7	26,2	32,8
Elinvaihe / *Stage of life*																			
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	45,2	31,1	9,0 5,0	27,4	27,6	28,5	16,6	28,3	19,2 10,0	13,5	20,7	35,0	30,8	13,7	9,3 3,0	43,4	19,7	16,3	20,5
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	38,2	28,7	12,3 7,0	13,1	29,5	38,2	19,2	13,7	16,4 10,0	9,2	25,0	30,1	35,7	12,8	11,8 6,0	16,7	32,2	23,5	27,6
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	52,7	36,5	9,9 5,0	22,9	32,1	24,9	20,0	35,0	16,6 10,0	17,7	25,0	30,5	26,8	19,2	8,7 4,0	37,7	24,2	26,6	11,5
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	48,7	33,6	13,1 8,0	10,7	34,7	28,4	26,2	23,2	17,3 10,0	12,4	21,7	29,8	36,0	18,5	14,2 10,0	14,7	31,5	21,0	32,9
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	52,9	40,5	9,8 5,0	25,6	31,7	24,8	17,9	29,0	14,3 10,0	13,0	29,6	27,5	29,9	18,8	8,8 5,0	32,1	33,2	22,8	12,0
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	53,1	39,0	11,0 5,0	16,3	34,4	31,2	18,2	31,7	16,4 10,0	10,8	29,7	29,2	30,3	18,5	10,9 5,0	31,8	29,9	21,7	16,6
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	50,4	35,9	11,5 5,0	18,8	32,8	28,0	20,3	28,9	15,8 10,0	12,9	20,2	38,2	28,7	20,0	11,7 10,0	21,7	26,2	24,3	27,8
Koulutusaste / *Education*																			
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	42,8	29,9	13,6 8,0	13,6	30,8	28,8	26,8	20,5	18,9 10,0	8,6	25,1	26,6	39,6	18,0	15,1 10,0	17,5	23,3	25,1	34,1
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	46,3	33,8	12,0 7,0	21,1	27,2	28,8	22,9	27,1	17,9 10,0	13,9	20,6	29,3	36,2	13,6	12,9 5,0	22,0	31,0	21,6	25,5
Keskiaste *Upper secondary vocational*	47,7	34,8	10,9 5,0	18,2	32,8	28,0	20,9	27,0	15,9 10,0	12,8	25,3	29,7	32,2	17,4	10,5 5,0	25,6	27,9	24,7	21,7
Alin korkea-aste *Vocational college*	44,2	31,8	8,5 5,0	20,3	35,5	30,8	13,3	24,2	12,3 8,0	15,8	29,5	33,8	20,9	14,4	8,5 5,0	34,1	31,9	21,5	12,5
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	44,2	26,2	8,8 5,0	34,4	36,0	16,5	13,2	21,9	10,4 5,0	13,3	39,3	26,3	21,1	8,0	5,7 3,0	49,6	28,0	11,9	10,5
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	45,7	29,8	8,4 5,0	21,9	35,1	30,3	12,6	25,8	11,5 6,0	17,5	29,3	30,2	23,0	12,9	6,1 2,0	50,7	23,2	14,6	11,5

Tilasto 15. Kalastuksen, mato-onginnan, virvelöinnin tai uistelun sekä pilkkimisen osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Table 15. Participation rates and frequencies per year of fishing, angling with hook and line or with spinning rod or trolling gear and ice-fishing.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																			
Maatalousyrittäjä	44,3	28,1	7,7	29,1	34,0	27,0	10,0	17,7	8,2	20,6	38,5	24,2	16,7	13,3	6,4	36,3	32,4	25,1	6,2
Farmer			5,0						5,0						4,0				
Muu yrittäjä	49,7	35,1	8,4	21,2	34,2	30,6	14,0	27,4	13,5	10,1	27,4	34,2	28,3	17,2	9,4	31,6	19,3	33,0	16,2
Entrepreneur			5,0						10,0						5,0				
Ylempi toimihenkilö	51,1	34,9	9,3	18,7	37,4	27,5	16,5	30,6	12,0	15,1	28,2	32,4	24,3	17,9	8,9	30,6	30,5	20,1	18,8
Upper-level employee			5,0						10,0						5,0				
Alempi toimihenkilö	46,8	35,2	9,4	21,6	32,4	31,3	14,7	24,9	15,5	13,2	25,6	36,7	24,5	15,4	9,9	29,8	33,3	23,2	13,6
Lower-level employee			5,0						10,0						5,0				
Työntekijä	49,7	37,2	11,4	18,3	32,3	27,1	22,3	28,9	16,1	10,4	26,7	27,6	35,4	18,7	10,4	25,2	29,7	23,1	22,0
Manual worker			5,0						10,0						5,0				
Eläkeläinen	36,2	24,1	13,5	12,6	29,5	31,1	26,8	14,2	17,2	10,8	25,8	26,6	36,8	13,0	15,8	15,5	23,1	25,8	35,7
Pensioner			10,0						10,0						10,0				
Työtön, lomautettu	46,8	34,1	13,9	13,9	24,4	32,3	29,4	26,9	22,2	8,9	17,5	30,1	43,5	19,3	15,1	14,4	24,0	25,2	36,3
Unemployed, laid off			10,0						10,0						10,0				
Opiskelija	45,9	33,5	11,2	22,2	32,1	24,6	21,0	30,3	17,1	18,6	21,2	27,1	33,1	13,9	10,7	36,4	24,3	20,5	18,9
Student			5,0						10,0						5,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	33,4	25,3	9,7	21,3	31,3	31,1	16,2	10,9	10,4	21,1	36,0	26,3	16,6	9,0	7,9	25,7	39,7	18,2	16,3
Domestic assistant or other			5,0						5,0						5,0				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																			
< 4000	50,6	34,3	11,4	17,1	33,9	26,2	22,7	25,8	16,6	12,8	23,3	30,4	33,5	19,5	13,3	21,3	24,3	28,7	25,7
asukasta / *inhabitants*			5,0						10,0						10,0				
4 000–9 999	47,7	33,2	11,7	16,0	34,2	29,2	20,7	25,3	17,3	10,0	27,1	30,8	32,0	19,8	12,3	25,3	27,4	22,8	24,5
asukasta / *inhabitants*			5,0						10,0						5,0				
10 000–24 999	45,6	32,6	11,6	13,8	33,2	29,8	23,1	25,5	16,4	9,6	25,6	31,3	33,5	19,5	11,7	22,3	26,7	25,9	25,1
asukasta / *inhabitants*			7,0						10,0						7,0				
25 000–99 999	47,7	36,0	10,5	19,0	32,0	29,9	19,1	25,1	15,8	14,5	24,6	28,5	32,4	16,8	10,2	26,8	28,8	24,4	20,0
asukasta / *inhabitants*			5,0						10,0						5,0				
≥ 100 000	41,1	28,9	10,2	24,4	29,8	26,7	19,0	24,4	13,8	16,8	26,3	29,0	27,9	9,2	9,0	34,3	30,9	15,2	19,6
asukasta / *inhabitants*			5,0						10,0						5,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																			
Kaupunkimainen kunta	44,0	31,9	10,7	19,9	31,1	28,7	20,3	24,9	15,0	15,4	25,0	29,4	30,3	13,3	9,9	29,1	29,5	21,2	20,3
Urban municipality			5,0						10,0						5,0				
Taajaan asuttu kunta	44,3	32,1	11,5	16,4	34,4	28,7	20,5	24,5	17,8	9,9	26,6	28,6	34,9	17,7	13,0	23,7	26,0	25,1	25,3
Urbanised municipality			5,0						10,0						6,0				
Maaseutumainen kunta	51,0	35,3	11,1	16,6	33,7	28,7	21,0	26,1	16,3	9,6	26,5	31,8	32,1	22,1	12,2	22,4	26,4	25,9	25,4
Rural municipality			5,0						10,0						6,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																			
Uusimaa	42,3	30,2	10,4	24,7	28,8	26,8	19,8	23,6	14,8	15,5	26,5	26,5	31,5	8,8	9,7	33,0	29,3	17,8	19,9
Uusimaa province			5,0						10,0						5,0				
Muu Etelä-Suomi	43,1	31,5	11,3	15,8	33,3	30,1	20,8	23,7	16,1	12,2	25,1	30,2	32,4	14,0	12,3	26,0	25,6	23,3	25,1
Other Southern Finland			6,0						10,0						5,0				
Itä-Suomi	57,9	43,1	11,6	15,7	33,7	28,7	21,8	30,6	14,2	12,2	27,4	33,7	26,6	31,2	11,0	21,6	32,7	22,3	23,4
Eastern Finland			6,0						10,0						5,0				
Väli-Suomi	45,7	32,8	11,4	18,0	30,4	29,9	21,7	23,5	19,5	11,2	23,5	28,5	36,8	17,0	11,6	30,0	21,0	27,0	21,9
Western Finland			7,0						10,0						5,0				
Pohjois-Suomi	48,3	31,6	9,7	17,9	36,8	27,2	18,1	29,5	15,3	13,2	24,2	32,0	30,6	21,9	10,7	21,9	28,5	28,2	21,4
Northern Finland			5,0						10,0						5,0				

16



Tilasto 16. Perhokalastus, kalastus verkolla, nuotalla, katiskalla, rysällä tai muilla lankapyydyksillä tai käyttäen pitkää siimaa, iskukoukkua tai harppuunaa, tuulastaen tai muulla tavoin, osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

	Perhokalastus *Fly-fishing*						**Verkko- tms. kalastus** *Fishing with gill net, purse sein, fish trap*						**Kalastus iskukoukulla tms.** *Fishing with baited hook, harpoon*					
	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	1,9	17,1	20,5	26,2	26,3	27,0	22,1	21,3	13,3	21,3	26,1	39,4	3,6	7,9	36,3	31,8	18,5	13,4
Total population		6,0						10,0						4,0				
Sukupuoli / *Sex*																		
Nainen	0,4	12,1	23,1	26,0	25,0	25,8	13,9	17,8	16,1	24,6	25,5	33,8	1,0	6,1	48,3	25,6	18,5	7,6
Female		10,0						10,0						3,0				
Mies	3,5	17,6	20,2	26,2	26,4	27,1	30,3	22,9	12,0	19,7	26,4	42,0	6,3	8,2	34,4	32,7	18,5	14,3
Male		6,0						10,0						4,0				
Ikä / *Age*																		
15–24	3,1	20,6	31,5	28,7	17,1	22,7	17,2	13,7	23,3	28,3	24,4	23,9	4,2	9,7	32,3	32,4	14,4	20,9
		5,0						5,0						5,0				
25–44	2,4	16,2	18,3	25,0	24,4	32,3	19,4	15,0	19,0	26,3	27,1	27,6	3,8	6,6	43,4	29,1	19,8	7,7
		10,0						8,0						3,0				
45–64	1,3	13,4	15,5	27,4	35,0	22,1	27,1	24,7	8,0	18,1	26,0	47,9	3,7	7,9	35,3	32,7	17,6	14,3
		6,0						15,0						4,0				
65–74	0,7	-	-	-	-	-	22,7	34,5	5,3	10,8	25,7	58,3	2,0	11,0	8,5	41,8	29,9	19,7
		-						20,0						5,0				
Elinvaihe / *Stage of life*																		
Yksinasuva alle 45 v.	3,0	24,2	16,2	15,3	18,5	50,0	16,6	13,8	21,4	23,1	34,3	21,2	3,5	8,0	10,7	42,4	34,0	12,9
Single under 45 y.		13,5						6,0						5,0				
Yksinasuva yli 45 v.	0,9	-	-	-	-	-	22,0	22,9	5,5	18,0	26,3	50,3	3,1	10,1	19,5	35,1	18,7	26,7
Single over 45 y.		-						17,0						5,0				
Kaksinasuva alle 45 v.	3,0	22,2	12,3	36,2	8,0	43,5	19,7	13,6	32,5	25,0	18,0	24,4	4,6	5,7	60,9	18,8	12,2	8,1
Couple, under 45 y.		6,0						5,0						2,0				
Kaksinasuva yli 45 v.	1,6	24,5	16,3	23,5	28,5	31,7	32,3	31,2	3,8	13,9	27,0	55,3	3,7	7,0	24,4	43,1	19,7	12,8
Couple, over 45 y.		10,0						20,0						5,0				
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	3,0	11,7	33,2	22,9	26,7	17,2	19,6	16,7	17,0	27,4	24,5	31,1	3,5	5,3	39,7	40,0	15,3	5,0
Family with child 0–6 y.		4,0						10,0						3,0				
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	2,2	30,4	38,6	18,4	16,0	27,0	24,2	15,7	13,7	27,1	28,6	30,6	4,4	5,9	38,5	44,3	8,4	8,9
Family with child 7–16 y.		5,0						10,0						3,0				
Perhe, aikuisia lapsia	3,0	11,9	14,4	30,0	26,9	28,6	27,9	22,4	14,6	16,1	25,0	44,3	5,7	10,5	39,7	23,8	21,6	14,8
Family, adult children		7,0						15,0						5,0				
Koulutusaste / *Education*																		
Alempi perusaste tai vähemmän	1,2	22,8	8,5	27,5	39,0	25,0	27,0	28,3	7,0	14,7	26,7	51,6	4,5	10,4	25,8	34,0	18,4	21,8
Lower secondary general		10,0						20,0						5,0				
Ylempi perusaste	2,4	25,9	28,6	22,3	17,2	31,8	20,2	23,4	15,7	19,8	23,1	41,3	3,4	10,6	27,9	34,5	13,1	24,4
Upper secondary general		5,0						10,0						5,0				
Keskiaste	2,3	13,5	17,5	28,5	27,8	26,1	21,3	18,4	14,7	22,5	27,1	35,7	4,0	7,3	38,7	31,8	19,5	10,0
Upper secondary vocational		6,0						10,0						4,0				
Alin korkea-aste	1,8	12,5	22,4	28,7	26,0	22,9	19,9	18,7	14,8	25,8	24,7	34,6	2,6	4,6	48,9	25,3	22,1	3,7
Vocational college		5,0						10,0						3,0				
Alempi korkea-aste	1,9	-	-	-	-	-	24,9	16,3	25,4	24,1	19,7	30,8	1,0	-	-	-	-	-
Lower university/polytech. degree		-						10,0						-				
Ylin korkea-aste	1,3	-	-	-	-	-	22,2	15,5	16,7	28,6	28,2	26,5	1,7	-	-	-	-	-
Upper university degree		-						10,0						-				

Table 16. *Participation rates and frequencies per year of fly-fishing, fishing with gill net, purse sein, fish trap or trap net, or with long line, baited hook and harpoon, torch-fishing or other method.*

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																		
Maatalousyrittäjä	0,4	-	-	-	-	-	27,2	30,1	1,2	14,2	26,8	57,8	4,9	5,9	60,3	24,3	8,8	6,7
Farmer		-						20,0						2,0				
Muu yrittäjä	2,1	8,1	-	52,3	32,8	14,9	26,5	19,6	9,0	23,4	30,8	36,9	4,2	6,0	37,5	34,6	17,7	10,2
Entrepreneur		5,0						10,0						5,0				
Ylempi toimihenkilö	2,7	16,3	25,1	26,1	22,9	25,9	23,9	15,9	16,2	25,2	28,6	30,0	3,0	6,5	43,5	36,8	12,4	7,3
Upper-level employee		5,0						10,0						4,0				
Alempi toimihenkilö	2,1	14,2	13,9	23,9	33,0	29,2	21,3	16,8	17,1	27,3	23,6	32,0	2,5	6,5	48,6	31,0	12,8	7,5
Lower-level employee		8,0						10,0						3,0				
Työntekijä	2,0	14,7	20,3	30,4	17,1	32,2	21,8	17,6	15,4	22,5	27,5	34,6	5,1	6,1	44,3	27,2	21,9	6,7
Manual worker		5,0						10,0						3,0				
Eläkeläinen	0,7	16,7	6,1	35,5	42,7	15,7	23,8	34,7	4,9	12,0	24,4	58,7	2,4	11,4	17,6	32,1	25,8	24,4
Pensioner		10,0						20,0						8,0				
Työtön, lomautettu	2,4	16,8	24,0	8,2	35,5	32,3	25,0	23,2	12,1	18,8	23,1	46,0	4,9	11,7	20,3	29,4	20,0	30,4
Unemployed, laid off		10,0						12,0						7,0				
Opiskelija	3,0	27,0	26,6	20,3	23,5	29,6	17,5	13,4	21,6	27,6	25,3	25,5	3,8	8,7	28,5	42,2	11,9	17,5
Student		7,0						7,0						5,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	0,3	-	-	-	-	-	10,4	18,2	24,9	16,6	23,1	35,4	1,5	-	-	-	-	-
Domestic assistant or other		-						10,0						-				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																		
< 4000	2,6	13,8	20,7	17,5	43,7	18,0	29,1	25,6	6,7	19,8	28,5	45,1	6,1	9,8	28,9	32,9	14,6	23,5
asukasta / *inhabitants*		7,0						15,0						5,0				
4 000–9 999	2,0	14,6	16,7	24,2	31,2	27,9	24,6	26,9	11,5	16,2	24,0	48,3	4,6	7,6	32,0	38,4	17,7	11,9
asukasta / *inhabitants*		10,0						15,0						4,0				
10 000–24 999	2,1	21,8	22,9	24,0	21,4	31,7	22,1	22,2	11,5	21,5	25,3	41,6	3,4	9,2	34,4	29,9	15,4	20,4
asukasta / *inhabitants*		10,0						10,0						5,0				
25 000–99 999	2,1	17,4	25,2	25,4	21,9	27,5	22,3	19,1	15,7	22,3	26,2	35,8	3,6	7,0	45,5	25,8	20,2	8,4
asukasta / *inhabitants*		5,0						10,0						3,0				
≥ 100 000	1,5	15,4	15,4	36,1	23,3	25,2	18,2	15,7	17,0	25,1	27,4	30,4	2,4	6,7	36,9	32,7	23,8	6,6
asukasta / *inhabitants*		5,0						10,0						4,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																		
Kaupunkimainen kunta	1,8	16,8	20,9	31,7	19,5	28,0	19,9	17,8	15,8	23,8	26,9	33,5	3,1	6,9	37,9	32,1	21,1	8,8
Urban municipality		5,0						10,0						4,0				
Taajaan asuttu kunta	1,8	24,8	17,4	16,0	37,8	28,8	21,2	23,7	14,4	18,6	22,7	44,3	2,9	8,9	40,7	23,7	18,5	17,1
Urbanised municipality		10,0						14,0						5,0				
Maaseutumainen kunta	2,4	13,6	21,4	21,1	33,2	24,3	28,4	26,2	8,1	18,2	26,3	47,4	5,7	9,1	32,3	34,2	15,0	18,4
Rural municipality		8,0						15,0						4,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																		
Uusimaa	1,1	19,4	18,0	24,6	25,3	32,1	18,7	15,6	17,7	23,1	28,9	30,3	2,6	7,1	48,1	23,4	19,1	9,4
Uusimaa province		10,0						10,0						3,0				
Muu Etelä-Suomi	1,6	12,5	20,2	26,1	34,5	19,2	19,2	21,4	14,2	21,5	25,4	39,0	3,3	7,0	31,5	35,1	21,2	12,3
Other Southern Finland		6,0						10,0						4,0				
Itä-Suomi	2,0	16,3	24,3	19,2	21,6	34,9	35,6	25,0	8,6	22,5	24,4	44,5	8,4	8,7	33,8	33,7	18,2	14,4
Eastern Finland		10,0						12,0						5,0				
Väli-Suomi	1,8	32,4	24,4	18,7	25,1	31,8	20,7	24,3	10,1	17,2	25,8	46,9	2,9	8,8	44,2	26,9	13,2	15,7
Western Finland		10,0						15,0						4,0				
Pohjois-Suomi	5,5	14,3	18,9	33,3	21,5	26,3	25,0	22,5	13,7	19,2	26,2	40,9	2,3	9,8	25,9	39,7	15,1	19,2
Northern Finland		5,0						10,0						5,0				



Ravustaminen *Harvesting of crayfish*

	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean*	Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	2,6	5,9	3,0	48,0	26,0	17,8	8,1
Sukupuoli / *Sex*							
Nainen	1,4	5,0	2,0	50,6	24,5	17,6	7,2
Mies	3,8	6,3	3,0	47,1	26,6	17,9	8,5
Ikä / *Age*							
15–24	3,7	6,9	4,0	35,9	33,2	20,9	9,9
25–44	2,9	5,0	2,0	57,7	23,2	12,5	6,6
45–64	2,4	5,8	3,0	46,6	26,9	19,3	7,2
65–74	0,8	-	-	-	-	-	-
Elinvaihe / *Stage of life*							
Yksinasuva alle 45 v.	3,3	4,3	2,0	53,2	18,7	28,1	-
Yksinasuva yli 45 v.	1,4	-	-	-	-	-	-
Kaksinasuva alle 45 v.	3,8	3,4	2,0	62,8	25,7	7,8	3,7
Kaksinasuva yli 45 v.	2,4	7,4	2,0	50,6	21,4	15,1	12,9
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	3,1	4,8	2,0	62,6	23,1	10,6	3,7
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	3,3	6,0	3,0	38,7	40,1	11,5	9,8
Perhe, aikuisia lapsia	3,7	10,4	5,0	34,5	27,6	22,0	15,8
Koulutusaste / *Education*							
Alempi perusaste tai vähemmän	1,2	6,5	5,0	41,1	23,1	32,5	3,3
Ylempi perusaste	2,6	6,4	3,0	44,6	26,3	21,0	8,1
Keskiaste	2,9	5,2	2,0	53,3	25,2	15,3	6,2
Alin korkea-aste	3,2	7,4	4,0	35,7	34,7	13,9	15,7
Alempi korkea-aste	2,4	-	-	-	-	-	-
Ylin korkea-aste	3,2	3,6	2,0	67,6	12,4	20,0	-

Kalavesien kunnostus *Managing fish habitats*

	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean*	Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	1,1	5,1	3,0	48,9	33,7	11,3	6,2
Sukupuoli / *Sex*							
Nainen	0,3	6,6	3,0	46,7	26,7	21,6	5,0
Mies	2,0	4,9	3,0	49,2	34,6	9,8	6,4
Ikä / *Age*							
15–24	0,5	-	-	-	-	-	-
25–44	1,2	5,6	3,0	49,2	30,2	14,7	6,0
45–64	1,2	3,4	2,0	53,5	35,3	9,0	2,2
65–74	1,5	5,2	4,0	37,0	42,0	13,5	7,4
Elinvaihe / *Stage of life*							
Yksinasuva alle 45 v.	1,6	-	-	-	-	-	-
Yksinasuva yli 45 v.	0,7	-	-	-	-	-	-
Kaksinasuva alle 45 v.	0,8	-	-	-	-	-	-
Kaksinasuva yli 45 v.	1,7	4,1	3,0	46,8	39,0	7,1	7,1
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	1,4	8,9	2,0	61,0	18,6	7,1	13,2
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	0,8	4,9	4,0	45,5	30,5	24,0	-
Perhe, aikuisia lapsia	2,3	3,4	2,0	53,8	31,3	14,9	-
Koulutusaste / *Education*							
Alempi perusaste tai vähemmän	1,2	4,5	3,0	45,4	36,0	9,8	8,8
Ylempi perusaste	1,2	12,8	4,0	20,6	51,3	5,4	22,7
Keskiaste	1,1	3,7	2,0	53,7	30,5	13,3	2,4
Alin korkea-aste	1,2	3,2	2,0	61,7	24,4	13,9	-
Alempi korkea-aste	0,4	-	-	-	-	-	-
Ylin korkea-aste	0,2	-	-	-	-	-	-

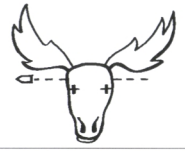
Muu metsästys *Other type of hunting*

	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean*	Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	0,8	20,0	10,0	9,3	29,3	30,0	31,4
Sukupuoli / *Sex*							
Nainen	0,1	-	-	-	-	-	-
Mies	1,5	20,6	10,0	9,7	28,0	29,3	32,9
Ikä / *Age*							
15–24	0,6	27,3	10,0	14,6	20,5	15,8	49,0
25–44	1,0	23,5	10,0	12,1	22,5	30,7	34,7
45–64	0,7	14,3	10,0	4,4	40,7	30,1	24,7
65–74	0,5	-	-	-	-	-	-
Elinvaihe / *Stage of life*							
Yksinasuva alle 45 v.	0,3	-	-	-	-	-	-
Yksinasuva yli 45 v.	0,3	-	-	-	-	-	-
Kaksinasuva alle 45 v.	0,9	-	-	-	-	-	-
Kaksinasuva yli 45 v.	0,9	15,2	7,0	-	42,7	40,9	16,4
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	1,2	11,4	8,0	8,6	25,0	37,8	28,6
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	1,0	17,7	10,0	20,2	23,4	16,1	40,3
Perhe, aikuisia lapsia	1,5	39,1	10,0	20,9	-	42,3	36,8
Koulutusaste / *Education*							
Alempi perusaste tai vähemmän	0,9	16,8	7,0	-	36,9	30,5	32,5
Ylempi perusaste	1,0	17,4	10,0	6,9	28,4	36,0	28,7
Keskiaste	0,8	27,2	10,0	7,9	22,4	32,2	37,4
Alin korkea-aste	0,4	-	-	-	-	-	-
Alempi korkea-aste	0,4	-	-	-	-	-	-
Ylin korkea-aste	0,6	-	-	-	-	-	-

Tilasto 17. Ravustamisen, kalavesien kunnostamisen sekä muun metsästyksen (muut kuin tilastossa 18 mainitut) osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Table 17. Participation rates and frequencies per year of harvesting crayfish, working for fish water management, and other type of hunting (other than mentioned in table 18).

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																		
Maatalousyrittäjä	2,4	-	-	-	-	-	2,8	-	-	-	-	-	2,7	-	-	-	-	-
Farmer		-						-						-				
Muu yrittäjä	4,3	7,1	42,3	23,6	25,3	8,8	1,8	3,5	21,4	78,6	-	-	1,8	13,9	19,8	39,8	10,4	30,0
Entrepreneur		4,0						4,0						4,0				
Ylempi toimihenkilö	3,8	4,5	59,8	23,5	9,2	7,4	1,2	5,3	64,8	20,5	9,7	5,1	0,8	11,7	-	32,2	37,0	30,8
Upper-level employee		2,0						2,0						10,0				
Alempi toimihenkilö	2,9	3,9	58,5	32,3	3,1	6,1	0,9	4,0	56,6	12,5	30,9	-	0,6	-	-	-	-	-
Lower-level employee		2,0						2,0						-				
Työntekijä	2,4	5,3	51,2	19,2	24,2	5,5	1,1	5,0	45,3	30,8	15,2	8,6	0,8	13,9	13,2	17,0	42,1	27,7
Manual worker		2,0						3,0						10,0				
Eläkeläinen	0,9	6,9	38,7	16,1	39,9	5,3	1,4	4,2	48,3	38,6	8,5	4,7	0,5	-	-	-	-	-
Pensioner		5,0						3,0						-				
Työtön, lomautettu	2,5	7,0	28,9	53,0	9,0	9,1	1,0	-	-	-	-	-	0,9	-	-	-	-	-
Unemployed, laid off		4,0						-						-				
Opiskelija	3,6	7,4	43,6	26,7	17,2	12,5	0,6	-	-	-	-	-	0,5	-	-	-	-	-
Student		3,0						-						-				
Kotitaloutta hoitava tai muu	1,8	2,5	35,8	49,8	14,4	-	0,2	-	-	-	-	-	0,2	-	-	-	-	-
Domestic assistant or other		3,0						-						-				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																		
< 4000	4,3	8,3	39,3	21,2	25,9	13,6	1,6	4,5	46,3	39,5	6,9	7,3	2,1	16,8	5,7	29,0	36,5	28,9
asukasta / *inhabitants*		3,0						4,0						10,0				
4 000–9 999	1,5	7,3	37,3	21,0	32,3	9,4	1,8	5,3	47,9	33,3	12,7	6,0	1,2	21,1	4,0	18,6	34,0	43,5
asukasta / *inhabitants*		5,0						3,0						15,0				
10 000–24 999	2,9	6,6	44,9	32,0	13,0	10,1	1,2	3,8	36,2	47,6	16,2	-	1,0	13,3	3,7	43,8	27,5	25,0
asukasta / *inhabitants*		3,0						3,0						7,0				
25 000–99 999	2,3	5,3	50,5	29,0	13,0	7,5	0,8	8,2	52,5	28,5	4,7	14,4	0,5	11,8	29,0	23,2	23,7	24,1
asukasta / *inhabitants*		2,0						2,0						5,0				
≥ 100 000	2,9	4,3	56,8	23,1	16,0	4,0	0,7	3,7	66,4	15,7	11,7	6,1	0,2	-	-	-	-	-
asukasta / *inhabitants*		2,0						2,0						-				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																		
Kaupunkimainen kunta	2,7	4,8	52,5	26,0	15,7	5,8	0,7	5,7	55,2	26,7	9,0	9,1	0,3	29,2	22,3	18,8	26,1	32,8
Urban municipality		2,0						2,0						10,0				
Taajaan asuttu kunta	2,2	7,9	37,6	35,4	14,5	12,6	1,3	3,9	37,4	44,7	17,9	-	0,8	15,9	-	46,4	18,9	34,7
Urbanised municipality		4,0						3,0						7,0				
Maaseutumainen kunta	2,7	7,6	42,8	20,5	25,1	11,6	2,0	5,0	47,9	35,3	10,5	6,3	1,9	17,0	6,0	29,0	35,3	29,7
Rural municipality		3,0						3,0						10,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																		
Uusimaa	2,7	4,5	52,3	26,4	17,0	4,3	0,5	2,0	77,0	23,0	-	-	0,3	-	-	-	-	-
Uusimaa province		2,0						2,0						-				
Muu Etelä-Suomi	2,8	5,3	53,9	23,1	15,6	7,3	1,3	5,6	43,6	32,4	17,0	7,0	0,4	44,7	14,1	21,0	32,5	32,5
Other Southern Finland		2,0						3,0						10,0				
Itä-Suomi	3,1	8,5	38,8	23,4	22,9	14,9	1,5	4,1	39,6	47,7	8,1	4,7	2,1	16,6	5,4	27,2	28,2	39,2
Eastern Finland		5,0						3,0						15,0				
Väli-Suomi	2,0	8,4	47,0	25,7	12,8	14,5	1,0	6,9	51,4	27,3	8,1	13,2	0,5	-	-	-	-	-
Western Finland		3,0						2,0						-				
Pohjois-Suomi	1,8	5,5	29,5	42,0	24,1	4,3	1,8	5,7	50,2	33,5	11,1	5,2	1,4	14,7	18,1	29,7	25,6	26,6
Northern Finland		3,0						2,0						10,0				



Metsästys *Hunting*

Hirvimetsästys *Moose hunting*

Linnustaminen *Bird hunting*

Pieneläinmetsästys *Small game hunting*

	Osallistumis% *Participation%*	Osallis-tumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean* Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-tumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean* Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-tumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean* Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö *Total population*	7,7	3,0	11,7 10,0	7,7	18,4	47,3	26,6	5,5	10,1 5,0	18,5	32,3	32,5	16,7	4,8	14,5 8,0	16,7	29,7	25,5	28,1
Sukupuoli / *Sex*																			
Nainen *Female*	1,0	0,3	8,9 7,0	19,3	19,0	42,7	19,0	0,5	4,8 3,0	42,3	25,4	32,3	-	0,3	6,0 5,0	21,0	54,5	18,7	5,7
Mies *Male*	14,5	5,7	11,9 10,0	7,0	18,4	47,6	27,0	10,5	10,4 5,0	17,4	32,6	32,5	17,5	9,4	14,8 8,0	16,5	28,8	25,8	28,9
Ikä / *Age*																			
15–24	7,2	1,6	9,2 5,0	16,9	36,2	29,3	17,6	6,2	13,6 8,0	23,6	19,4	32,3	24,7	4,5	14,6 10,0	21,4	24,1	17,9	36,6
25–44	8,3	2,7	11,8 10,0	7,7	17,8	50,9	23,6	6,5	10,2 5,0	16,3	34,5	31,4	17,8	5,2	14,5 10,0	14,5	29,8	30,9	24,8
45–64	8,2	4,4	12,6 10,0	5,8	15,2	46,6	32,4	5,0	8,3 5,0	19,6	37,8	30,6	12,0	5,1	14,5 5,0	17,0	33,7	21,1	28,2
65–74	4,9	2,0	8,6 8,0	9,5	22,0	57,9	10,7	2,4	8,2 6,0	11,5	24,5	55,9	8,2	3,1	14,5 8,0	17,0	20,8	35,8	26,3
Elinvaihe / *Stage of life*																			
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	5,9	1,3	- -	-	-	-	-	5,2	10,7 9,0	22,9	19,1	34,9	23,1	3,8	10,5 10,0	15,5	20,8	44,9	18,8
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	4,5	1,3	9,2 10,0	15,4	13,2	58,9	12,6	3,0	13,4 7,0	5,4	42,4	24,1	28,1	3,4	18,8 7,0	28,5	20,8	10,4	40,3
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	9,7	2,2	13,5 10,0	7,8	16,6	43,0	32,6	7,8	9,4 5,0	24,3	30,4	28,7	16,6	5,2	8,7 5,0	23,9	37,0	25,7	13,4
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	7,9	4,2	14,2 12,0	4,4	9,4	49,3	37,0	4,7	10,4 6,0	9,0	38,2	40,7	12,0	5,5	12,4 5,0	20,3	34,3	22,9	22,4
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	10,5	3,6	12,1 10,0	11,1	19,3	44,2	25,5	8,7	10,1 5,0	17,3	42,7	25,6	14,4	6,2	13,5 10,0	19,8	21,5	37,9	20,8
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	9,6	4,2	13,6 10,0	5,6	16,3	45,2	32,9	7,1	9,1 5,0	21,5	29,2	37,1	12,3	5,2	12,9 10,0	11,5	26,9	34,0	27,7
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	12,4	5,5	12,0 10,0	8,4	15,9	55,0	20,7	9,2	12,2 10,0	11,4	18,3	46,2	24,1	8,7	22,2 10,0	10,4	31,5	18,0	40,1
Koulutusaste / *Education*																			
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	8,3	4,1	11,9 10,0	6,3	16,3	47,3	30,1	4,1	10,9 6,0	13,4	29,4	39,5	17,7	5,3	19,4 10,0	7,7	22,6	29,9	39,8
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	7,7	2,3	10,4 10,0	13,8	17,1	46,1	23,0	6,5	12,7 6,0	21,8	26,9	28,7	22,6	5,1	14,6 8,0	21,6	25,6	25,4	27,4
Keskiaste *Upper secondary vocational*	8,3	2,9	12,3 10,0	7,1	19,1	47,6	26,2	6,3	9,9 5,0	17,2	34,3	31,7	16,7	5,4	14,0 6,0	16,7	33,0	24,2	26,1
Alin korkea-aste *Vocational college*	6,5	2,8	11,7 10,0	8,3	17,1	45,0	29,5	4,5	8,6 5,0	20,9	33,7	31,4	14,0	3,6	9,8 5,0	21,8	34,0	26,7	17,5
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	6,6	2,3	- -	-	-	-	-	4,8	8,5 3,0	42,3	21,9	27,3	8,4	2,9	- -	-	-	-	-
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	5,5	3,0	11,1 10,0	7,6	17,3	60,6	14,5	3,9	5,3 5,0	24,7	43,0	32,3	-	2,5	11,8 5,0	32,3	24,0	16,8	26,9

Tilasto 18. Metsästyksen, hirvimetsästyksen, linnustuksen ja pieneläinmetsästyksen (jänis tms.) osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																			
Maatalousyrittäjä	24,7	15,4	12,6	5,9	15,9	54,2	24,0	13,3	5,7	45,6	24,6	21,6	8,1	14,4	10,2	14,5	40,8	18,9	25,8
Farmer			10,0						3,0						5,0				
Muu yrittäjä	9,5	4,7	11,0	6,4	19,6	51,4	22,5	6,4	8,5	12,5	43,2	30,4	13,8	5,1	14,2	14,0	30,3	28,5	27,2
Entrepreneur			10,0						5,0						10,0				
Ylempi toimihenkilö	9,1	3,7	11,0	10,9	12,7	51,4	25,0	6,7	9,4	20,0	37,7	29,6	12,7	5,5	9,8	24,7	30,2	27,4	17,6
Upper-level employee			10,0						5,0						5,0				
Alempi toimihenkilö	6,8	2,6	12,7	3,8	13,9	51,9	30,4	5,1	7,6	19,5	36,4	36,8	7,3	4,0	9,4	19,6	28,9	37,2	14,4
Lower-level employee			10,0						5,0						6,0				
Työntekijä	8,2	2,8	13,3	4,7	14,6	43,6	37,2	6,3	10,7	16,3	27,0	40,0	16,7	5,4	14,1	14,8	32,2	25,5	27,5
Manual worker			10,0						7,0						8,0				
Eläkeläinen	6,1	2,6	10,5	6,3	22,3	50,2	21,3	3,4	10,0	9,7	41,4	34,6	14,3	4,3	19,1	14,2	24,8	24,5	36,5
Pensioner			10,0						5,0						10,0				
Työtön, lomautettu	7,7	2,3	10,8	6,6	31,6	35,8	26,1	6,2	14,5	11,9	31,3	24,2	32,6	4,9	18,9	9,0	22,1	30,0	38,9
Unemployed, laid off			10,0						7,0						10,0				
Opiskelija	5,6	1,4	11,9	21,5	36,9	21,8	19,8	4,4	12,3	24,9	19,6	26,2	29,2	3,5	22,1	21,2	23,1	15,9	39,8
Student			5,0						8,0						8,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	1,6	0,5	-	-	-	-	-	0,9	-	-	-	-	-	1,1	-	-	-	-	-
Domestic assistant or other			-						-						-				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																			
< 4000	14,6	5,9	12,4	4,5	14,2	54,3	27,0	11,2	10,5	14,8	38,0	29,9	17,4	9,7	14,3	20,2	24,5	22,1	33,2
asukasta / *inhabitants*			10,0						5,0						8,0				
4 000–9 999	12,8	5,4	12,2	7,4	16,9	45,3	30,4	8,6	10,8	17,7	30,0	34,9	17,5	8,0	15,0	11,9	32,3	24,4	31,4
asukasta / *inhabitants*			10,0						6,0						10,0				
10 000–24 999	9,6	3,9	10,3	9,1	18,8	48,2	24,0	6,4	11,4	17,6	31,1	29,2	22,2	6,2	13,0	19,1	30,1	23,5	27,2
asukasta / *inhabitants*			10,0						6,0						6,0				
25 000–99 999	5,2	1,9	10,9	12,8	21,2	45,0	21,0	3,7	8,8	21,7	32,9	35,2	10,3	3,2	15,7	15,2	28,4	30,0	26,5
asukasta / *inhabitants*			8,0						5,0						10,0				
≥ 100 000	3,0	0,8	15,1	-	27,1	42,6	30,3	2,4	7,4	23,5	31,4	33,4	11,7	1,7	15,5	21,1	31,4	33,2	14,3
asukasta / *inhabitants*			10,0						5,0						5,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																			
Kaupunkimainen kunta	4,3	1,4	12,2	7,1	18,6	49,1	25,2	3,2	9,2	22,8	30,1	33,7	13,4	2,5	15,0	19,6	27,9	30,1	22,4
Urban municipality			10,0						5,0						7,0				
Taajaan asuttu kunta	9,4	3,7	11,1	11,0	23,0	42,3	23,7	6,3	9,8	15,2	40,3	24,2	20,4	6,3	14,3	13,3	31,5	25,0	30,2
Urbanised municipality			8,0						5,0						10,0				
Maaseutumainen kunta	15,4	6,8	11,7	6,7	16,6	48,3	28,4	10,6	11,0	16,6	30,5	35,1	17,8	9,7	14,3	16,3	30,0	22,8	30,9
Rural municipality			10,0						6,0						8,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																			
Uusimaa	2,8	1,1	9,8	14,9	22,6	44,6	17,9	1,9	7,7	30,1	23,3	35,9	10,7	1,7	6,3	21,6	42,8	26,5	9,2
Uusimaa province			10,0						5,0						5,0				
Muu Etelä-Suomi	5,3	2,4	11,3	4,5	26,8	47,9	20,7	3,4	8,3	20,2	37,5	29,3	13,0	3,5	18,1	14,3	25,9	31,8	28,0
Other Southern Finland			10,0						5,0						10,0				
Itä-Suomi	15,1	6,0	11,8	9,2	16,6	47,8	26,4	11,0	9,4	16,5	35,8	31,6	16,1	9,9	14,1	16,4	27,4	21,6	34,6
Eastern Finland			10,0						5,0						10,0				
Väli-Suomi	8,7	3,5	13,5	5,4	9,7	39,6	45,2	6,0	12,4	11,6	28,9	39,3	20,1	5,6	15,9	18,6	28,8	15,1	37,5
Western Finland			12,0						8,0						10,0				
Pohjois-Suomi	17,3	5,6	11,8	8,5	15,1	50,6	25,8	13,4	12,3	18,8	28,3	31,4	21,5	10,1	13,9	14,1	33,0	30,0	22,8
Northern Finland			10,0						6,0						6,0				

Table 18. Participation rates and frequencies per year of hunting moose, migratory bird and small game.



Marjastus *Picking wild berries*

	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean*	Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	55,5	7,6	5,0	24,1	37,7	27,8	10,4
Sukupuoli / *Sex*							
Nainen	62,4	8,0	5,0	22,9	36,3	28,7	12,1
Mies	48,6	7,0	5,0	25,7	39,5	26,7	8,2
Ikä / *Age*							
15–24	37,7	4,8	3,0	43,4	37,1	15,5	4,0
25–44	54,3	6,4	5,0	28,1	39,7	25,0	7,2
45–64	65,8	8,6	5,0	17,5	37,9	31,8	12,8
65–74	54,4	10,2	6,0	15,8	31,1	35,1	18,0
Elinvaihe / *Stage of life*							
Yksinasuva alle 45 v.	42,3	5,1	3,0	31,1	47,5	17,8	3,6
Yksinasuva yli 45 v.	64,0	9,2	5,0	15,9	35,8	34,5	13,8
Kaksinasuva alle 45 v.	50,6	5,1	3,0	36,9	37,4	22,3	3,3
Kaksinasuva yli 45 v.	71,5	9,3	6,0	14,7	34,9	35,9	14,4
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	62,2	6,3	5,0	29,7	40,0	23,4	7,0
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	61,2	6,9	5,0	24,8	40,7	25,5	9,0
Perhe, aikuisia lapsia	61,1	8,3	5,0	22,3	33,0	33,0	11,7
Koulutusaste / *Education*							
Alempi perusaste tai vähemmän	58,1	9,1	5,0	19,7	35,3	28,8	16,1
Ylempi perusaste	47,0	6,7	5,0	30,2	36,9	25,1	7,7
Keskiaste	54,5	7,4	5,0	24,8	37,4	27,9	9,9
Alin korkea-aste	60,5	7,1	5,0	23,4	38,8	29,9	7,8
Alempi korkea-aste	64,6	7,0	5,0	27,1	36,4	28,0	8,6
Ylin korkea-aste	57,5	6,7	5,0	22,7	45,4	23,3	8,6

Sienestys *Picking mushrooms*

	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean*	Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	38,2	6,7	5,0	30,0	37,2	23,7	9,1
Sukupuoli / *Sex*							
Nainen	42,6	6,9	5,0	30,0	36,0	24,0	10,0
Mies	33,7	6,4	5,0	30,1	38,7	23,4	7,9
Ikä / *Age*							
15–24	18,0	4,4	2,0	51,7	29,4	15,5	3,4
25–44	36,2	6,1	4,0	33,9	37,2	21,4	7,5
45–64	49,8	7,5	5,0	24,4	38,0	26,1	11,4
65–74	38,7	7,1	5,0	25,5	39,1	27,0	8,4
Elinvaihe / *Stage of life*							
Yksinasuva alle 45 v.	26,0	5,2	3,0	45,0	29,1	17,0	9,0
Yksinasuva yli 45 v.	49,8	7,0	5,0	23,8	40,5	26,1	9,5
Kaksinasuva alle 45 v.	36,3	6,0	4,0	35,1	34,8	23,6	6,6
Kaksinasuva yli 45 v.	57,5	7,9	5,0	23,3	37,5	27,0	12,1
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	35,8	6,1	4,0	34,9	36,8	20,9	7,4
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	39,1	6,9	4,0	31,0	35,8	23,5	9,7
Perhe, aikuisia lapsia	39,3	7,8	5,0	27,1	30,4	30,8	11,7
Koulutusaste / *Education*							
Alempi perusaste tai vähemmän	37,7	7,2	5,0	24,3	40,3	24,4	10,9
Ylempi perusaste	30,4	6,2	3,0	33,2	37,9	20,4	8,5
Keskiaste	37,2	6,6	5,0	31,3	36,4	23,9	8,4
Alin korkea-aste	43,8	6,7	5,0	31,8	35,6	23,9	8,7
Alempi korkea-aste	45,8	7,6	4,0	23,8	41,5	24,4	10,3
Ylin korkea-aste	50,3	6,8	5,0	28,6	34,0	27,0	10,4

Yrttien, kukkien tms. keräily *Picking herbs, flowers etc.*

	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean*	Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	16,7	8,5	5,0	27,9	32,2	26,2	13,6
Sukupuoli / *Sex*							
Nainen	28,9	8,9	5,0	25,6	32,8	27,0	14,6
Mies	4,5	5,9	3,0	43,5	28,4	20,9	7,1
Ikä / *Age*							
15–24	13,9	6,4	3,0	39,7	32,6	19,3	8,3
25–44	18,1	7,7	5,0	32,8	33,2	22,7	11,3
45–64	18,2	9,7	5,0	20,6	32,4	30,0	17,0
65–74	11,9	11,0	6,0	18,0	25,9	38,0	18,2
Elinvaihe / *Stage of life*							
Yksinasuva alle 45 v.	13,9	6,6	3,0	39,4	41,5	12,4	6,6
Yksinasuva yli 45 v.	23,3	8,7	6,0	27,1	21,2	42,1	9,5
Kaksinasuva alle 45 v.	17,3	6,1	5,0	37,3	32,7	20,9	9,1
Kaksinasuva yli 45 v.	18,6	10,1	5,0	17,6	35,2	28,0	19,2
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	19,8	7,5	5,0	32,7	35,1	19,1	13,1
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	20,7	6,7	5,0	32,3	30,1	29,8	7,8
Perhe, aikuisia lapsia	16,2	8,9	5,0	20,9	35,1	32,1	12,0
Koulutusaste / *Education*							
Alempi perusaste tai vähemmän	11,8	9,2	5,0	20,0	32,5	31,0	16,6
Ylempi perusaste	15,8	8,6	5,0	29,0	33,7	23,2	14,0
Keskiaste	15,2	8,7	5,0	30,3	29,6	26,2	13,9
Alin korkea-aste	25,1	8,3	5,0	26,7	35,0	25,8	12,5
Alempi korkea-aste	21,6	7,9	5,0	30,4	27,8	25,2	16,6
Ylin korkea-aste	19,1	7,1	5,0	32,6	35,1	23,4	8,9

Tilasto 19. Marjastuksen, sienestyksen sekä yrttien, kukkien ja koristekasvien keräilyn osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Table 19. Participation rates and frequencies per year of picking wild berries, mushrooms, herbs, flowers and decorative plants.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																		
Maatalousyrittäjä	61,5	7,4	27,2	31,5	28,9	12,4	38,7	5,1	39,5	37,8	18,7	4,0	10,4	8,9	37,4	32,7	13,8	16,1
Farmer		5,0						4,0						3,0				
Muu yrittäjä	50,2	6,3	25,5	43,5	25,7	5,2	37,8	6,8	25,6	41,1	25,1	8,1	13,5	9,0	28,7	31,6	26,4	13,3
Entrepreneur		5,0						5,0						5,0				
Ylempi toimihenkilö	58,4	6,9	23,3	39,9	28,8	8,1	43,7	6,4	31,0	38,2	22,1	8,7	16,6	7,7	31,6	32,6	23,7	12,1
Upper-level employee		5,0						5,0						5,0				
Alempi toimihenkilö	60,1	6,8	24,7	41,7	26,3	7,3	44,0	6,4	33,5	35,2	23,0	8,3	24,6	9,4	22,3	34,5	29,1	14,1
Lower-level employee		5,0						4,0						5,0				
Työntekijä	56,4	7,0	24,4	38,6	27,9	9,0	38,3	6,8	30,1	36,6	23,4	9,8	15,7	7,9	29,8	31,8	24,8	13,7
Manual worker		5,0						5,0						5,0				
Eläkeläinen	57,0	10,5	15,7	31,4	34,1	18,8	41,5	7,3	22,9	39,4	27,9	9,8	13,2	9,8	17,2	32,4	33,3	17,0
Pensioner		6,0						5,0						6,0				
Työtön, lomautettu	61,9	9,5	18,6	36,9	27,9	16,6	41,4	7,7	24,8	37,2	26,1	11,9	19,0	10,2	26,1	32,5	23,5	17,9
Unemployed, laid off		5,0						5,0						5,0				
Opiskelija	42,5	4,9	41,4	37,9	17,3	3,4	21,1	4,7	47,9	30,7	17,4	4,1	15,7	5,7	39,6	33,3	20,8	6,3
Student		3,0						3,0						3,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	56,6	5,8	31,0	38,1	25,4	5,5	35,8	6,7	32,6	34,9	21,2	11,2	27,6	10,5	26,7	27,6	28,9	16,7
Domestic assistant or other		4,0						4,0						5,0				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																		
< 4000	60,9	8,5	21,2	36,8	28,3	13,7	39,5	6,8	24,7	41,8	25,6	7,9	12,6	10,4	17,7	26,5	35,7	20,0
asukasta / *inhabitants*		5,0						5,0						7,0				
4 000–9 999	64,6	8,4	19,9	36,8	31,1	12,2	38,8	7,1	28,8	36,8	24,8	9,6	15,5	9,2	25,6	33,8	25,7	14,9
asukasta / *inhabitants*		5,0						5,0						5,0				
10 000–24 999	59,5	8,5	19,2	36,9	32,5	11,4	37,6	6,6	27,2	39,4	25,0	8,3	15,4	8,1	29,2	31,8	25,2	13,8
asukasta / *inhabitants*		5,0						5,0						5,0				
25 000–99 999	54,4	6,6	25,5	40,1	26,3	8,1	39,7	6,3	31,4	38,0	22,5	8,0	19,1	7,9	28,9	31,7	27,2	12,1
asukasta / *inhabitants*		5,0						4,0						5,0				
≥ 100 000	45,7	6,4	32,7	37,1	21,5	8,6	36,5	6,8	33,5	33,4	22,5	10,7	17,6	8,6	29,6	33,5	24,1	12,8
asukasta / *inhabitants*		4,0						4,0						5,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																		
Kaupunkimainen kunta	50,3	6,7	27,9	38,3	25,2	8,6	37,8	6,6	31,6	36,5	22,5	9,5	17,6	8,0	30,2	32,8	25,4	11,5
Urban municipality		5,0						4,0						5,0				
Taajaan asuttu kunta	59,5	7,8	20,5	39,5	30,0	10,1	37,9	6,5	27,6	38,6	26,0	7,8	16,5	9,3	21,5	31,2	29,2	18,0
Urbanised municipality		5,0						5,0						5,0				
Maaseutumainen kunta	66,1	9,1	19,1	35,4	31,6	14,0	39,4	7,1	27,9	38,0	25,2	8,9	14,5	9,5	25,9	31,3	26,2	16,6
Rural municipality		5,0						5,0						5,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																		
Uusimaa	45,2	6,1	32,2	39,1	20,4	8,2	39,5	6,6	33,1	33,9	22,9	10,1	18,5	9,2	28,6	31,2	26,2	14,0
Uusimaa province		4,0						4,0						5,0				
Muu Etelä-Suomi	51,3	6,4	27,3	40,2	25,6	6,9	40,1	7,2	26,9	37,1	25,7	10,2	17,4	8,7	26,9	29,6	29,5	13,9
Other Southern Finland		5,0						5,0						5,0				
Itä-Suomi	70,9	9,3	14,8	36,9	33,9	14,3	50,0	6,9	29,4	38,9	22,8	8,9	16,5	8,0	26,3	37,8	22,0	13,8
Eastern Finland		5,0						5,0						5,0				
Väli-Suomi	63,1	7,5	21,7	38,2	30,2	9,9	28,5	5,7	32,9	40,1	21,3	5,7	14,4	8,8	27,1	34,2	24,0	14,6
Western Finland		5,0						4,0						5,0				
Pohjois-Suomi	69,7	10,7	17,4	29,1	35,5	18,0	26,8	5,5	32,2	40,4	22,9	4,5	13,4	6,2	33,6	37,1	20,3	9,0
Northern Finland		7,0						4,0						5,0				



Tilasto 20. Luontovalokuvauksen tai -maalauksen, kasvien tunnistuksen ja keräilyn sekä lintuharrastuksen osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

	Luontokuvaus, maalaaminen *Nature painting, photography*						**Kasvien tunnistaminen ja keräily** *Studying or collecting plants*						**Lintuharrastus** *Studying birds*					
	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean*	Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean*	Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean*	Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö *Total population*	8,4	11,0 5,0		19,9	36,4	25,2	18,5	3,7	17,0 6,0		16,7	32,2	27,2	23,9	14,1	56,0 20,0		10,8	17,5	20,7	51,0
Sukupuoli / *Sex*																					
Nainen *Female*	8,7	11,5 5,0		20,1	35,3	25,1	19,4	5,1	15,7 5,0		19,0	31,9	27,0	22,1	14,2	64,4 20,0		9,2	16,7	18,6	55,5
Mies *Male*	8,1	10,4 5,0		19,7	37,5	25,4	17,4	2,4	19,8 10,0		11,6	32,9	27,7	27,8	14,0	47,5 14,0		12,4	18,2	22,8	46,5
Ikä / *Age*																					
15–24	6,9	6,7 4,0		32,5	38,3	20,7	8,5	1,8	6,4 4,0		33,7	32,6	31,0	2,7	4,8	19,1 5,0		29,7	24,5	17,2	28,6
25–44	9,4	10,7 5,0		22,8	33,2	26,7	17,3	4,0	13,4 5,0		22,0	33,2	23,2	21,7	12,0	39,3 10,0		16,1	24,9	19,1	39,9
45–64	9,2	12,4 5,0		13,0	38,7	25,1	23,2	5,0	21,0 10,0		10,8	32,2	28,6	28,4	20,4	63,8 20,0		6,5	13,8	22,0	57,6
65–74	4,9	13,1 5,0		14,8	38,6	26,6	20,1	1,8	26,5 10,0		-	23,5	41,0	35,6	14,8	89,4 30,0		4,2	8,7	21,2	65,9
Elinvaihe / *Stage of life*																					
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	12,9	9,9 5,0		25,1	37,1	20,8	17,0	3,1	8,7 5,0		23,6	31,8	25,5	19,0	9,2	22,7 8,0		19,3	27,7	16,9	36,1
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	10,1	13,0 6,0		16,5	33,1	19,7	30,7	4,9	20,0 6,0		22,0	26,4	23,1	28,5	18,9	66,5 20,0		10,9	17,0	18,1	54,0
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	9,0	7,0 5,0		32,8	29,6	25,4	12,2	3,4	8,9 5,0		23,5	39,2	17,0	20,4	11,0	53,4 10,0		23,4	14,8	17,2	44,6
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	10,7	13,2 5,0		9,8	47,6	23,7	18,9	4,9	32,7 10,0		6,6	23,4	33,3	36,7	24,1	72,4 24,0		2,3	14,5	17,8	65,4
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	8,2	8,1 5,0		17,9	43,9	23,4	14,8	5,3	15,8 5,0		27,5	34,7	17,0	20,8	13,4	47,5 10,0		13,7	22,3	20,7	43,3
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	9,9	9,7 5,0		25,4	39,1	23,1	12,4	4,9	9,2 5,0		22,7	31,1	32,8	13,3	15,1	31,1 10,0		13,3	25,3	21,6	39,8
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	8,8	10,5 5,0		21,2	35,3	23,8	19,6	4,6	14,3 8,0		7,6	33,3	31,6	27,4	17,9	54,9 15,0		9,8	15,3	25,3	49,6
Koulutusaste / *Education*																					
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	5,6	13,5 5,0		22,1	31,3	21,8	24,8	2,1	17,5 6,0		12,7	29,5	37,3	20,5	13,6	70,6 25,0		6,3	10,6	25,4	57,7
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	6,7	9,2 5,0		27,4	34,9	19,5	18,2	2,6	10,4 5,0		24,7	35,0	22,8	17,5	10,2	51,2 15,0		11,7	15,0	24,9	48,4
Keskiaste *Upper secondary vocational*	8,3	10,7 5,0		21,0	35,0	25,0	19,0	3,2	19,5 10,0		14,3	34,4	24,5	26,8	12,9	59,2 15,0		12,3	19,9	19,4	48,4
Alin korkea-aste *Vocational college*	11,5	11,3 5,0		16,0	38,2	30,2	15,6	6,3	16,5 5,0		17,2	34,3	25,5	23,0	17,5	47,9 20,0		10,9	18,0	18,4	52,7
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	11,2	12,1 5,0		15,5	37,4	18,0	29,1	6,7	7,0 6,0		12,0	32,6	49,4	6,0	20,6	30,1 15,0		20,0	15,0	17,5	47,5
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	13,9	8,9 5,0		12,7	48,2	28,5	10,6	7,2	20,9 10,0		16,5	17,1	29,9	36,6	22,8	43,0 15,0		8,9	21,9	20,0	49,3

Table 20. Participation rates and frequencies per year of nature painting and photography, studying or collecting plants and studying birds.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																				
Maatalousyrittäjä		7,3	24,5	47,5	11,4	16,5		-	-	-	-	-		45,2	3,4	15,8	36,7	44,0		
Farmer	8,8	3,0					3,3	-					13,6	10,0						
Muu yrittäjä		15,4	15,3	40,7	20,5	23,4		15,2	23,1	32,5	4,3	40,1		68,4	8,1	10,6	17,4	63,9		
Entrepreneur	11,7	5,0					5,3	5,0					16,9	20,0						
Ylempi toimihenkilö		9,4	21,3	36,7	25,5	16,5		18,0	15,7	28,4	24,5	31,4		31,6	17,3	20,4	21,0	41,4		
Upper-level employee	9,6	5,0					4,8	10,0					15,1	10,0						
Alempi toimihenkilö		14,1	16,2	36,8	24,5	22,5		10,4	15,9	33,9	33,3	16,9		45,1	9,3	22,2	25,4	43,1		
Lower-level employee	7,7	5,0					3,5	6,0					12,5	14,0						
Työntekijä		10,4	25,9	30,5	24,9	18,7		18,8	19,9	33,4	24,0	22,7		59,8	10,7	19,6	18,3	51,3		
Manual worker	6,1	5,0					2,5	5,0					18,0	20,0						
Eläkeläinen		13,1	12,4	38,6	24,2	24,9		27,3	7,0	27,2	38,5	27,3		86,0	3,9	10,6	20,4	65,1		
Pensioner	8,9	5,0					4,5	10,0					16,1	30,0						
Työtön, lomautettu		11,7	11,0	40,1	24,6	24,4		13,6	7,9	38,5	32,2	21,4		54,6	11,2	16,0	20,2	52,7		
Unemployed, laid off	8,8	5,0					2,8	10,0					5,7	20,0						
Opiskelija		8,2	28,6	37,8	25,7	7,9		6,8	27,5	40,7	26,7	5,1		19,6	25,3	26,8	21,9	26,0		
Student	7,5	4,0					5,0	5,0					14,1	5,0						
Kotitaloutta hoitava tai muu		7,6	11,4	38,0	41,2	9,5		27,1	14,3	24,2	37,0	24,5		59,9	10,2	20,1	14,1	55,7		
Domestic assistant or other		6,0						10,0						20,0						
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																				
< 4000		11,8	20,5	43,9	19,0	16,5		10,0	18,1	39,7	20,6	21,6		56,2	6,9	16,1	27,0	50,0		
asukasta / *inhabitants*	7,0	5,0					2,8	5,0					14,6	15,0						
4 000–9 999		12,6	18,4	29,9	27,9	23,8		16,4	6,3	24,5	41,0	28,1		64,5	8,1	18,2	22,8	50,8		
asukasta / *inhabitants*	8,0	6,0					3,4	10,0					13,3	20,0						
10 000–24 999		10,4	19,6	41,1	22,2	17,0		13,6	18,9	35,4	26,7	19,0		56,8	10,6	16,0	21,5	51,9		
asukasta / *inhabitants*	8,8	5,0					3,9	5,0					13,3	20,0						
25 000–99 999		10,4	21,4	33,8	28,1	16,6		13,0	20,1	32,4	22,8	24,7		57,4	9,9	16,2	19,7	54,1		
asukasta / *inhabitants*	9,9	5,0					4,5	5,0					14,9	20,0						
≥ 100 000		10,8	19,6	36,9	24,8	18,7		23,9	16,7	31,6	26,8	24,9		49,0	14,3	19,5	17,9	48,4		
asukasta / *inhabitants*		5,0						6,0						15,0						
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																				
Kaupunkimainen kunta		10,4	21,0	36,5	25,6	17,0		18,2	17,1	34,1	26,4	22,4		50,9	12,4	18,6	19,0	50,0		
Urban municipality	8,1	5,0					3,8	5,0					14,5	15,0						
Taajaan asuttu kunta		10,9	18,5	36,1	27,0	18,3		17,4	17,4	27,6	19,6	35,4		66,3	9,6	14,6	23,3	52,5		
Urbanised municipality	6,9	5,0					3,1	10,0					14,3	20,0						
Maaseutumainen kunta		13,0	17,7	36,2	22,6	23,6		12,7	14,8	29,9	36,4	18,9		61,8	7,4	16,6	23,2	52,8		
Rural municipality		5,0						10,0						20,0						
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																				
Uusimaa		11,2	17,1	33,6	29,6	19,8		22,3	12,2	27,1	29,1	31,6		50,4	11,1	21,0	19,3	48,6		
Uusimaa province	8,6	5,0					3,9	10,0					15,6	15,0						
Muu Etelä-Suomi		11,1	22,6	35,4	21,8	20,2		17,5	17,4	37,7	21,4	23,5		66,5	9,4	14,4	17,6	58,6		
Other Southern Finland	7,9	5,0					3,4	5,0					13,8	20,0						
Itä-Suomi		11,2	17,9	42,9	19,3	19,9		13,7	22,1	26,4	27,8	23,7		61,9	5,3	20,8	22,5	51,5		
Eastern Finland	7,6	5,0					3,0	6,0					14,3	20,0						
Väli-Suomi		10,7	20,9	35,0	31,2	12,9		8,3	17,4	39,8	34,5	8,4		37,6	13,1	14,9	30,9	41,1		
Western Finland	6,8	5,0					2,7	5,0					12,6	10,0						
Pohjois-Suomi		9,5	20,7	42,7	24,3	12,3		10,5	19,6	27,3	36,2	16,9		48,2	19,2	19,7	19,0	42,0		
Northern Finland		5,0						6,0						10,0						

21



Tilasto 21. Kivien keräilyn, malmien etsinnän tai kullan huuhdonnan, luonnon nähtävyyksien katselun ja muu luonnon tarkkailun tai luonnosta nauttimisen osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

	Kivien keräily yms. *Collecting stones etc.*						**Luonnon nähtävyyksien katselu** *Sightseeing in nature*						**Luonnosta nauttiminen** *Enjoying nature*					
	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean* Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean* Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean* Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö *Total population*	2,5	12,0 5,0	27,7	38,5	16,0	17,8	35,3	34,3 6,0	18,9	29,9	22,8	28,4	27,3	93,2 20,0	6,5	16,5	19,1	57,8
Sukupuoli / *Sex*																		
Nainen *Female*	3,2	12,3 5,0	25,5	37,1	17,8	19,6	37,2	36,5 7,0	19,0	29,3	22,6	29,1	28,2	97,0 20,0	6,4	16,3	18,7	58,6
Mies *Male*	1,6	11,4 4,0	32,1	41,2	12,3	14,4	33,5	31,7 6,0	18,7	30,7	22,9	27,7	26,3	89,0 20,0	6,7	16,8	19,5	57,0
Ikä / *Age*																		
15–24	1,2	5,1 2,0	54,0	31,0	7,8	7,2	30,2	23,3 5,0	26,1	34,9	20,2	18,8	19,4	68,2 12,0	11,3	18,6	22,8	47,3
25–44	2,2	12,1 5,0	27,8	39,3	15,0	17,8	38,7	30,5 5,0	20,9	31,6	22,4	25,1	28,1	82,2 20,0	7,6	18,9	20,1	53,4
45–64	3,5	13,3 5,0	26,1	36,5	16,9	20,5	37,9	41,1 10,0	14,9	27,4	22,8	34,8	30,9	108,1 30,0	4,7	15,2	16,8	63,3
65–74	1,8	10,1 5,0	6,5	57,5	24,4	11,7	24,0	42,7 10,0	13,0	23,4	29,9	33,8	25,1	107,8 50,0	3,5	10,0	19,8	66,7
Elinvaihe / *Stage of life*																		
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	0,9	- -	-	-	-	-	42,8	25,9 5,0	23,9	27,4	24,2	24,5	29,0	62,6 20,0	10,6	18,5	15,5	55,5
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	3,7	8,0 5,0	25,8	44,5	14,5	15,1	38,1	36,2 10,0	16,0	22,9	28,9	32,2	34,4	95,3 30,0	4,0	15,8	20,2	60,0
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	1,6	6,4 5,0	24,3	45,4	21,9	8,4	38,8	23,2 5,0	21,8	29,7	24,6	23,9	26,7	87,2 12,0	5,3	19,4	26,2	49,1
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	3,3	19,5 4,0	24,2	43,2	17,7	14,8	39,2	43,1 10,0	13,7	28,3	22,1	35,9	32,0	110,9 30,0	3,2	14,1	17,3	65,3
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	3,7	21,8 5,0	25,6	32,2	7,5	34,7	40,3	30,3 5,0	23,6	34,7	20,5	21,3	28,9	94,3 20,0	9,6	21,0	17,8	51,6
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	2,6	5,6 3,0	40,6	36,9	12,0	10,5	40,6	30,6 5,0	23,3	29,4	21,7	25,6	29,2	80,9 20,0	5,9	21,2	16,3	56,6
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	3,4	7,2 3,0	33,3	34,1	19,9	12,7	38,0	24,1 7,0	18,2	28,6	25,2	28,0	29,7	82,0 20,0	9,3	19,2	19,6	51,9
Koulutusaste / *Education*																		
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	2,4	20,4 5,0	18,2	44,2	15,2	22,4	26,5	43,2 10,0	16,9	28,8	22,2	32,1	23,9	101,2 30,0	6,2	15,8	17,8	60,2
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	1,7	6,5 3,0	40,5	37,3	5,7	16,5	28,2	27,9 5,0	21,1	34,8	19,3	24,8	24,2	90,1 20,0	10,6	17,7	20,4	51,3
Keskiaste *Upper secondary vocational*	2,1	11,0 5,0	29,8	37,9	20,1	12,2	36,0	33,9 7,0	19,2	29,1	22,3	29,4	27,6	92,2 20,0	6,1	16,2	18,7	59,0
Alin korkea-aste *Vocational college*	3,4	11,1 5,0	29,8	34,8	13,8	21,5	43,2	35,4 6,0	19,2	29,5	24,0	27,2	30,7	98,9 20,0	6,4	16,8	20,0	56,8
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	3,7	- -	-	-	-	-	46,4	24,5 5,0	13,9	40,5	25,3	20,4	33,4	68,8 21,0	5,3	10,3	18,8	65,6
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	4,0	10,8 5,0	15,8	47,8	10,7	25,7	52,7	28,1 10,0	15,3	27,3	28,1	29,3	33,1	72,3 20,0	3,2	19,4	19,9	57,5

Table 2.1. Participation rates and frequencies per year of collecting stones, prospecting minerals, panning for gold, sightseeing in nature, and observing and enjoying nature in other ways.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																		
Maatalousyrittäjä	1,5	-	-	-	-	-	32,8	70,2	14,9	31,7	20,4	32,9	32,2	151,8	5,7	10,4	16,7	67,3
Farmer		-						7,0						50,0				
Muu yrittäjä	3,5	33,2	10,5	42,1	28,5	18,9	36,0	45,7	17,0	31,6	19,8	31,6	30,7	106,0	7,8	14,8	13,7	63,7
Entrepreneur		5,0						7,0						30,0				
Ylempi toimihenkilö	2,8	9,8	37,5	32,1	14,4	15,9	44,1	25,6	17,2	32,5	24,6	25,7	25,5	71,7	6,1	21,7	20,6	51,5
Upper-level employee		4,0						6,0						20,0				
Alempi toimihenkilö	3,1	6,9	37,7	36,3	11,5	14,4	42,8	33,1	21,7	25,9	23,8	28,6	30,9	75,0	8,1	13,6	25,3	53,0
Lower-level employee		4,0						7,0						20,0				
Työntekijä	2,2	14,8	25,3	38,9	14,9	20,9	35,1	36,8	19,8	28,8	22,9	28,4	30,5	95,3	5,8	18,3	16,3	59,6
Manual worker		5,0						7,0						20,0				
Eläkeläinen	1,9	9,4	15,4	51,7	15,7	17,3	27,5	45,7	12,7	25,5	25,4	36,3	25,9	113,4	4,3	12,3	18,2	65,3
Pensioner		5,0						10,0						45,0				
Työtön, lomautettu	3,6	10,6	20,4	32,5	25,1	22,0	32,1	33,3	15,2	31,0	21,5	32,3	28,5	122,7	3,3	11,8	21,5	63,4
Unemployed, laid off		5,0						8,0						40,0				
Opiskelija	1,7	5,5	46,5	41,9	5,0	6,7	32,9	19,9	25,5	35,9	18,4	20,1	20,1	53,2	12,8	21,2	22,9	43,1
Student		3,0						5,0						10,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	3,1	12,3	23,8	22,0	23,2	31,0	35,7	37,6	25,0	26,8	21,8	26,4	26,9	103,1	6,6	18,1	15,8	59,5
Domestic assistant or other		7,0						5,0						20,0				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																		
< 4000	1,7	7,2	14,8	71,7	-	13,5	30,9	32,5	17,7	28,9	30,5	22,9	25,9	102,6	5,7	16,0	20,6	57,7
asukasta / *inhabitants*		4,0						6,0						28,0				
4 000–9 999	2,3	21,1	14,6	37,0	21,1	27,4	33,9	35,3	18,5	31,7	21,3	28,5	25,1	92,0	7,0	18,5	20,7	53,8
asukasta / *inhabitants*		5,0						5,0						20,0				
10 000–24 999	2,3	8,3	33,1	41,1	8,5	17,3	31,0	33,9	19,4	31,3	21,2	28,1	24,0	112,3	7,4	15,7	16,6	60,3
asukasta / *inhabitants*		4,0						5,0						24,0				
25 000–99 999	2,8	12,8	31,0	32,6	20,5	15,9	36,8	37,6	18,5	30,5	22,2	28,9	27,7	88,7	7,5	13,9	19,7	58,9
asukasta / *inhabitants*		4,0						6,0						20,0				
≥ 100 000	2,5	9,0	31,2	37,4	16,4	15,0	39,8	31,5	19,4	27,8	23,2	29,6	31,4	83,1	5,1	18,3	18,9	57,7
asukasta / *inhabitants*		5,0						7,0						20,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																		
Kaupunkimainen kunta	2,6	10,6	29,4	37,4	18,4	14,8	37,4	35,0	18,4	28,9	23,0	29,7	28,6	87,0	6,2	16,8	19,6	57,4
Urban municipality		5,0						7,0						20,0				
Taajaan asuttu kunta	2,5	8,7	35,7	36,3	8,9	19,1	31,7	36,4	19,8	29,4	21,7	29,2	23,8	110,3	7,5	14,8	16,4	61,3
Urbanised municipality		4,0						6,0						20,0				
Maaseutumainen kunta	2,1	19,7	15,1	43,9	14,4	26,6	32,7	30,6	19,6	33,2	22,8	24,4	26,5	99,2	6,6	16,9	19,5	57,1
Rural municipality		5,0						5,0						20,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																		
Uusimaa	2,7	9,3	30,2	37,3	15,0	17,5	36,6	33,4	17,2	28,0	24,0	30,8	29,4	84,0	5,7	18,3	18,0	58,0
Uusimaa province		5,0						10,0						20,0				
Muu Etelä-Suomi	2,5	12,0	22,8	40,0	22,4	14,8	37,5	39,3	17,1	27,8	22,9	32,2	29,5	98,0	6,3	15,5	18,8	59,4
Other Southern Finland		5,0						10,0						21,0				
Itä-Suomi	2,8	9,8	28,3	40,7	9,0	21,9	36,2	24,9	24,8	36,9	19,1	19,2	32,5	87,8	7,0	17,0	19,9	56,1
Eastern Finland		4,0						5,0						20,0				
Väli-Suomi	2,0	5,8	42,7	41,3	6,6	9,3	32,8	40,1	15,9	31,0	25,4	27,7	18,1	94,0	10,6	13,2	22,6	53,6
Western Finland		3,0						10,0						20,0				
Pohjois-Suomi	1,8	36,1	19,5	26,2	16,4	37,9	29,2	23,0	25,8	32,5	20,6	21,1	21,1	113,2	4,2	17,9	19,3	58,6
Northern Finland		10,0						5,0						30,0				



Tilasto 22. Hiihto, pitkän matkan hiihto, maastohiihto valmiilla ladulla tai laduttomassa maastossa, osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

	Hiihto *Skiing* Osallistumis% *Participation%*	**Hiihtoretkeily > 20 km** *Skiing, > 20 km* Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	**Maastohiihto, latu** *Cross-country skiing on trail* Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	**Maastohiihto, ei latua** *Cross-country skiing without trail* Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö *Total population*	45,6	11,4	12,1 5,0	23,8	30,7	26,5	19,0	34,4	15,0 10,0	12,4	22,5	32,9	32,3	9,5	8,9 5,0	26,7	33,5	25,1	14,7
Sukupuoli / *Sex*																			
Nainen *Female*	42,8	8,6	8,3 5,0	26,4	34,2	26,7	12,6	33,8	13,7 10,0	13,1	24,9	33,1	28,9	8,4	8,0 5,0	29,6	34,2	24,8	11,4
Mies *Male*	48,3	14,2	14,4 5,0	22,1	28,5	26,5	22,9	35,1	16,3 10,0	11,7	20,2	32,7	35,5	10,6	9,7 5,0	24,4	33,0	25,3	17,3
Ikä / *Age*																			
15–24	50,9	9,5	9,8 3,0	43,8	28,8	14,5	12,9	30,2	11,4 8,0	21,7	25,4	30,2	22,7	8,6	7,5 4,0	34,6	34,7	17,7	13,0
25–44	48,7	11,2	11,1 5,0	29,4	30,3	23,2	17,1	36,8	14,6 10,0	13,3	23,3	32,5	30,9	10,5	9,2 5,0	30,7	29,7	24,9	14,7
45–64	47,1	14,8	13,1 6,0	14,2	32,8	31,7	21,3	39,3	16,4 10,0	8,8	20,8	34,3	36,1	10,0	9,1 5,0	21,4	35,8	28,5	14,3
65–74	22,2	4,0	18,9 10,0	10,5	14,5	42,2	32,8	18,0	17,8 10,0	6,3	21,4	33,3	39,0	5,5	9,8 5,0	13,6	41,7	23,8	20,9
Elinvaihe / *Stage of life*																			
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	37,8	10,7	10,1 5,0	30,8	31,6	20,4	17,3	24,4	13,0 10,0	15,5	20,4	36,6	27,6	7,4	9,7 5,0	24,4	33,7	26,9	15,0
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	33,6	10,3	11,7 5,0	18,8	35,5	25,0	20,7	27,7	15,0 10,0	12,5	21,3	29,9	36,3	8,4	9,4 5,0	26,1	31,1	23,0	19,8
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	47,4	13,5	15,0 4,0	39,3	18,2	22,6	19,9	30,2	15,0 10,0	16,8	25,1	24,5	33,7	9,4	7,1 5,0	27,9	37,4	25,6	9,0
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	45,6	14,1	15,6 10,0	10,1	26,0	36,5	27,4	37,9	18,0 12,0	8,2	17,7	35,0	39,1	11,6	8,9 5,0	21,8	34,1	28,9	15,1
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	49,6	11,6	6,7 4,0	41,8	29,6	21,9	6,8	37,5	14,1 10,0	13,8	22,9	35,8	27,5	14,2	8,6 5,0	35,6	23,4	25,0	16,0
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	62,8	13,5	8,9 4,0	33,7	32,4	17,8	16,1	51,0	14,4 10,0	12,1	21,8	35,9	30,2	10,4	8,0 5,0	20,6	38,8	26,0	14,6
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	56,1	15,2	11,4 5,0	21,9	33,1	28,9	16,1	41,4	16,2 10,0	9,6	21,9	31,1	37,4	14,1	10,7 5,0	21,4	30,0	30,9	17,7
Koulutusaste / *Education*																			
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	33,6	6,9	13,6 6,0	19,5	30,2	25,0	25,4	25,2	16,6 10,0	9,7	22,2	30,6	37,5	8,6	11,7 6,0	16,4	33,2	25,1	25,3
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	43,3	8,9	11,1 5,0	37,4	25,7	23,4	13,5	30,0	13,2 10,0	16,4	25,9	30,9	26,9	9,0	9,1 5,0	35,1	26,8	18,1	20,0
Keskiaste *Upper secondary vocational*	45,4	11,5	12,7 5,0	21,5	30,0	28,9	19,6	33,6	15,2 10,0	14,0	20,9	33,0	32,1	9,4	8,7 5,0	24,9	36,8	27,0	11,3
Alin korkea-aste *Vocational college*	54,5	14,5	12,4 5,0	23,1	31,5	26,0	19,4	43,3	14,4 10,0	11,5	22,3	35,3	30,9	10,6	8,1 5,0	29,5	33,0	25,2	12,4
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	60,9	15,9	7,5 5,0	22,4	39,5	25,6	12,4	53,6	17,9 10,0	8,3	23,4	33,3	35,1	9,6	6,8 5,0	34,7	34,5	19,0	11,8
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	61,1	23,5	9,9 5,0	26,1	33,9	23,5	16,5	51,8	14,9 10,0	6,3	25,9	32,3	35,5	10,8	6,2 4,0	36,7	29,8	27,7	5,7

Table 22. *Participation in skiing, long-distance skiing, cross-country skiing on groomed trail or cross-country skiing without trail.*

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																			
Maatalousyrittäjä	59,1	16,5	8,7	33,1	18,6	30,7	17,6	42,3	15,8	13,7	19,2	34,5	32,6	21,2	11,3	13,8	37,6	32,5	16,1
Farmer			5,0						10,0						5,0				
Muu yrittäjä	48,2	12,5	12,8	20,9	34,4	25,8	19,0	36,6	15,3	11,7	22,8	33,3	32,1	10,9	7,8	34,4	32,0	21,3	12,3
Entrepreneur			5,0						10,0						4,0				
Ylempi toimihenkilö	61,0	18,2	9,5	25,0	33,1	27,4	14,5	48,3	14,6	10,6	22,1	35,4	31,9	11,2	9,5	27,0	33,0	25,4	14,6
Upper-level employee			5,0						10,0						5,0				
Alempi toimihenkilö	53,8	14,0	11,7	23,1	37,2	23,5	16,2	41,2	15,4	13,8	21,8	32,7	31,7	10,7	7,1	31,1	31,3	27,6	10,0
Lower-level employee			5,0						10,0						5,0				
Työntekijä	43,3	11,2	13,2	21,5	26,6	30,5	21,4	33,3	15,2	12,5	20,4	33,1	34,1	8,8	7,8	26,5	33,9	29,3	10,3
Manual worker			6,0						10,0						5,0				
Eläkeläinen	28,1	6,2	16,5	9,9	28,5	32,2	29,3	23,0	17,7	6,9	19,9	33,2	40,0	7,3	10,1	18,3	38,5	22,0	21,2
Pensioner			10,0						12,0						5,0				
Työtön, lomautettu	37,5	8,9	15,7	18,3	38,8	20,0	23,0	30,2	18,1	10,8	22,0	30,6	36,5	8,9	12,8	19,4	34,3	20,3	26,0
Unemployed, laid off			5,0						10,0						5,0				
Opiskelija	53,4	10,0	11,2	41,7	27,1	16,6	14,5	32,4	11,6	20,1	27,2	30,8	21,9	9,2	7,5	37,9	30,7	18,7	12,6
Student			3,0						7,0						4,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	36,3	6,4	11,6	16,0	21,2	32,7	30,1	28,9	11,2	14,2	35,4	28,0	22,4	7,0	11,3	29,6	20,5	29,5	20,4
Domestic assistant or other			10,0						6,0						5,0				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																			
< 4000	43,7	10,2	10,9	31,1	27,5	27,5	13,9	32,6	16,4	11,6	21,7	32,7	34,1	14,4	11,1	19,3	32,8	25,7	22,2
asukasta / *inhabitants*			5,0						10,0						5,0				
4 000–9 999	51,6	12,7	11,6	23,5	32,1	26,7	17,7	39,7	17,3	9,9	20,3	32,3	37,5	12,6	10,5	24,5	34,7	24,7	16,1
asukasta / *inhabitants*			5,0						10,0						5,0				
10 000–24 999	47,2	11,9	12,9	22,0	30,3	24,2	23,5	36,7	16,1	10,9	21,0	33,0	35,2	11,6	9,6	25,4	32,0	25,5	17,1
asukasta / *inhabitants*			5,0						10,0						5,0				
25 000–99 999	45,5	11,8	14,6	18,1	31,0	29,1	21,9	35,6	15,0	12,9	21,6	30,9	34,7	8,1	6,8	30,5	34,1	26,2	9,2
asukasta / *inhabitants*			6,0						10,0						5,0				
≥ 100 000	40,8	10,2	9,6	29,2	30,4	25,7	14,7	28,7	11,4	15,7	27,3	35,7	21,2	5,4	6,4	33,4	34,1	23,0	9,5
asukasta / *inhabitants*			5,0						8,0						4,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																			
Kaupunkimainen kunta	43,2	11,1	12,3	23,1	30,4	27,2	19,3	32,4	13,7	14,0	23,8	33,1	29,2	6,6	6,7	31,3	34,5	24,7	9,5
Urban municipality			5,0						10,0						5,0				
Taajaan asuttu kunta	47,2	11,2	13,0	18,0	32,9	26,3	22,8	36,3	16,0	9,4	20,9	32,4	37,3	11,7	10,6	22,1	32,8	26,4	18,7
Urbanised municipality			5,0						10,0						5,0				
Maaseutumainen kunta	50,6	12,3	11,0	29,0	29,9	25,2	15,9	38,4	17,3	10,8	20,7	32,9	35,6	15,3	10,6	24,2	32,8	24,8	18,3
Rural municipality			5,0						10,0						5,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																			
Uusimaa	41,6	8,8	9,4	28,9	35,9	20,8	14,4	28,8	10,9	15,3	29,0	34,5	21,2	7,1	7,1	33,0	31,2	23,6	12,2
Uusimaa province			5,0						8,0						4,0				
Muu Etelä-Suomi	39,7	10,2	12,6	19,0	32,6	30,3	18,1	30,7	14,2	14,4	21,4	32,7	31,5	7,5	7,7	30,1	33,3	24,1	12,5
Other Southern Finland			5,0						10,0						5,0				
Itä-Suomi	56,0	15,4	13,4	25,7	24,4	28,1	21,8	43,3	17,6	11,0	20,8	30,0	38,2	15,7	11,0	23,3	34,2	24,3	18,1
Eastern Finland			5,0						10,0						5,0				
Väli-Suomi	49,9	12,7	14,8	24,9	29,1	22,8	23,3	39,1	16,4	10,2	20,0	32,0	37,8	10,5	7,4	28,0	38,1	22,8	11,0
Western Finland			5,0						10,0						5,0				
Pohjois-Suomi	59,2	16,1	10,7	22,9	28,4	28,7	20,0	46,3	19,1	7,0	18,6	35,7	38,8	13,7	12,1	15,8	31,9	32,0	20,3
Northern Finland			5,0						10,0						7,0				

23



Laskettelu *Downhill skiing*

	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean*	Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	15,0	7,6	5,0	32,0	30,4	26,6	11,1
Total population							
Sukupuoli / *Sex*							
Nainen	12,4	6,9	4,0	35,1	29,9	26,3	8,7
Female							
Mies	17,6	8,0	5,0	29,8	30,7	26,8	12,8
Male							
Ikä / *Age*							
15–24	29,1	8,2	5,0	34,9	27,8	24,9	12,4
25–44	19,5	6,9	5,0	31,6	32,7	26,2	9,5
45–64	8,0	8,1	5,0	27,8	27,9	31,4	12,9
65–74	0,6	-	-	-	-	-	-
Elinvaihe / *Stage of life*							
Yksinasuva alle 45 v.	17,4	6,8	3,0	35,5	32,4	25,9	6,2
Single under 45 y.							
Yksinasuva yli 45 v.	3,0	18,2	7,0	28,5	18,1	24,2	29,2
Single over 45 y.							
Kaksinasuva alle 45 v.	23,7	6,0	3,0	42,0	29,8	19,3	8,8
Couple, under 45 y.							
Kaksinasuva yli 45 v.	4,7	6,9	5,0	30,8	30,5	31,4	7,4
Couple, over 45 y.							
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	16,6	7,0	4,0	33,6	32,9	23,5	10,0
Family with child 0–6 y.							
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	25,9	7,1	5,0	33,2	29,3	27,5	10,0
Family with child 7–16 y.							
Perhe, aikuisia lapsia	15,4	7,4	5,0	28,7	32,7	26,0	12,6
Family, adult children							
Koulutusaste / *Education*							
Alempi perusaste tai vähemmän	6,2	8,3	5,0	28,3	29,7	29,3	12,7
Lower secondary general							
Ylempi perusaste	17,0	9,5	5,0	30,4	28,6	25,3	15,6
Upper secondary general							
Keskiaste	14,7	7,3	4,0	35,0	30,7	24,4	9,9
Upper secondary vocational							
Alin korkea-aste	20,2	6,7	5,0	32,3	30,7	26,7	10,3
Vocational college							
Alempi korkea-aste	17,8	5,2	5,0	31,4	43,4	22,3	2,9
Lower university/polytech. degree							
Ylin korkea-aste	24,0	7,7	5,0	22,7	31,3	34,4	11,6
Upper university degree							

Lumilautailu *Snowboarding*

	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean*	Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	3,4	10,7	5,0	36,1	18,3	23,4	22,2
Total population							
Sukupuoli / *Sex*							
Nainen	2,6	8,4	5,0	38,3	21,3	22,9	17,5
Female							
Mies	4,1	12,1	5,0	34,7	16,4	23,7	25,2
Male							
Ikä / *Age*							
15–24	13,4	12,5	7,0	29,3	18,4	24,9	27,4
25–44	2,6	5,9	2,0	51,8	20,0	19,4	8,8
45–64	0,4	13,4	10,0	34,7	7,3	28,5	29,5
65–74	0,1	-	-	-	-	-	-
Elinvaihe / *Stage of life*							
Yksinasuva alle 45 v.	5,9	5,7	2,0	57,2	17,2	13,2	12,5
Single under 45 y.							
Yksinasuva yli 45 v.	-	-	-	-	-	-	-
Single over 45 y.							
Kaksinasuva alle 45 v.	4,5	10,4	6,0	26,9	19,5	33,4	20,2
Couple, under 45 y.							
Kaksinasuva yli 45 v.	0,3	-	-	-	-	-	-
Couple, over 45 y.							
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	2,8	8,1	2,0	59,6	12,0	9,0	19,4
Family with child 0–6 y.							
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	5,6	11,7	5,0	36,9	17,2	10,3	35,6
Family with child 7–16 y.							
Perhe, aikuisia lapsia	4,1	9,5	5,0	32,5	29,0	22,2	16,4
Family, adult children							
Koulutusaste / *Education*							
Alempi perusaste tai vähemmän	2,3	11,0	5,0	29,8	24,5	17,8	27,8
Lower secondary general							
Ylempi perusaste	7,7	13,0	8,0	28,8	18,3	25,5	27,5
Upper secondary general							
Keskiaste	2,9	9,3	5,0	38,5	17,2	28,0	16,3
Upper secondary vocational							
Alin korkea-aste	2,3	7,7	2,0	51,4	12,7	19,4	16,5
Vocational college							
Alempi korkea-aste	1,7	-	-	-	-	-	-
Lower university/polytech. degree							
Ylin korkea-aste	3,1	4,2	2,0	65,4	19,7	8,7	6,2
Upper university degree							

Telemarkhiihto *Telemark skiing*

	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka *Mean*	Med *Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	0,6	8,3	5,0	40,1	22,5	17,6	19,9
Total population							
Sukupuoli / *Sex*							
Nainen	0,4	8,8	5,0	38,8	20,4	19,2	21,6
Female							
Mies	0,9	8,1	5,0	40,7	23,3	16,9	19,1
Male							
Ikä / *Age*							
15–24	1,2	7,2	2,0	53,4	9,5	23,1	13,9
25–44	0,9	7,8	5,0	32,6	31,9	17,3	18,2
45–64	0,2	-	-	-	-	-	-
65–74	0,2	-	-	-	-	-	-
Elinvaihe / *Stage of life*							
Yksinasuva alle 45 v.	0,7	-	-	-	-	-	-
Single under 45 y.							
Yksinasuva yli 45 v.	0,2	-	-	-	-	-	-
Single over 45 y.							
Kaksinasuva alle 45 v.	1,1	-	-	-	-	-	-
Couple, under 45 y.							
Kaksinasuva yli 45 v.	0,3	-	-	-	-	-	-
Couple, over 45 y.							
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	0,9	-	-	-	-	-	-
Family with child 0–6 y.							
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	0,7	-	-	-	-	-	-
Family with child 7–16 y.							
Perhe, aikuisia lapsia	0,3	-	-	-	-	-	-
Family, adult children							
Koulutusaste / *Education*							
Alempi perusaste tai vähemmän	0,2	-	-	-	-	-	-
Lower secondary general							
Ylempi perusaste	0,7	5,6	2,0	56,0	10,8	22,8	10,4
Upper secondary general							
Keskiaste	0,6	10,9	5,0	32,2	19,2	19,1	29,5
Upper secondary vocational							
Alin korkea-aste	0,8	-	-	-	-	-	-
Vocational college							
Alempi korkea-aste	-	-	-	-	-	-	-
Lower university/polytech. degree							
Ylin korkea-aste	2,2	9,0	7,0	27,0	10,1	42,1	20,8
Upper university degree							

Tilasto 23. Laskettelun, lumilautailun ja telemarkhiihdon osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

Table 23. *Participation rates and frequencies per year of downhill skiing, snowboarding and telemark skiing per year.*

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																		
Maatalousyrittäjä	10,8	7,1	36,0	20,7	38,8	4,5	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Farmer		5,0						-						-				
Muu yrittäjä	16,8	7,8	23,1	37,1	28,4	11,3	1,7	6,6	63,4	9,2	9,4	18,0	1,1	-	-	-	-	-
Entrepreneur		5,0						2,0						-				
Ylempi toimihenkilö	23,6	7,8	30,4	30,6	26,4	12,6	3,9	7,1	44,6	25,0	20,6	9,8	1,0	5,1	62,6	15,0	11,6	10,8
Upper-level employee		5,0						3,0						1,0				
Alempi toimihenkilö	19,8	6,4	28,9	30,0	34,4	6,7	1,9	5,3	62,1	23,2	10,2	4,5	0,8	-	-	-	-	-
Lower-level employee		5,0						2,0						-				
Työntekijä	13,5	7,4	31,4	32,6	26,4	9,6	2,4	12,0	33,8	9,8	33,0	23,4	0,6	13,0	26,6	18,6	16,9	37,9
Manual worker		5,0						9,0						7,0				
Eläkeläinen	1,2	14,4	31,7	40,3	8,8	19,2	-	-	-	-	-	-	0,0	-	-	-	-	-
Pensioner		4,0						-						-				
Työtön, lomautettu	6,9	5,8	41,8	31,4	16,0	10,8	0,5	-	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-
Unemployed, laid off		3,0						-						-				
Opiskelija	29,9	8,0	35,8	27,1	24,4	12,8	14,4	12,3	30,7	18,5	22,8	28,0	1,2	5,4	55,5	6,8	33,2	4,5
Student		5,0						6,0						2,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	9,1	6,1	40,4	28,6	22,5	8,5	0,5	-	-	-	-	-	0,2	-	-	-	-	-
Domestic assistant or other		5,0						-						-				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																		
< 4000	10,8	7,8	39,5	27,8	19,2	13,5	2,2	8,2	36,9	22,1	28,1	12,8	0,4	-	-	-	-	-
asukasta / *inhabitants*		4,0						5,0						-				
4 000–9 999	14,1	6,2	39,9	29,2	23,7	7,3	2,3	10,2	30,8	35,2	10,7	23,2	0,4	-	-	-	-	-
asukasta / *inhabitants*		3,0						4,0						-				
10 000–24 999	14,5	7,4	34,8	32,3	21,3	11,5	3,2	11,9	43,6	15,5	17,3	23,6	0,6	9,0	44,9	29,2	-	25,9
asukasta / *inhabitants*		4,0						4,0						4,0				
25 000–99 999	15,1	7,5	31,2	30,1	25,8	12,9	3,0	11,0	36,1	14,0	29,8	20,1	0,7	9,2	32,1	19,0	27,0	21,9
asukasta / *inhabitants*		5,0						5,0						5,0				
≥ 100 000	17,1	8,4	24,9	30,4	33,7	10,9	4,9	10,4	33,7	16,3	26,3	23,6	0,9	6,2	43,1	21,3	24,2	11,4
asukasta / *inhabitants*		5,0						5,0						5,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																		
Kaupunkimainen kunta	15,7	8,0	28,9	29,4	29,6	12,1	3,9	11,2	32,6	16,4	27,3	23,7	0,7	7,1	41,5	19,5	24,1	14,9
Urban municipality		5,0						6,0						5,0				
Taajaan asuttu kunta	14,8	7,4	31,8	36,7	21,1	10,4	2,9	9,2	53,9	18,0	11,0	17,1	0,9	12,3	23,5	40,6	-	35,9
Urbanised municipality		4,0						2,0						5,0				
Maaseutumainen kunta	13,1	6,5	41,8	28,2	21,7	8,3	2,3	9,6	35,4	27,0	17,7	19,9	0,3	-	-	-	-	-
Rural municipality		3,0						5,0						-				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																		
Uusimaa	17,3	8,3	24,4	31,5	32,9	11,2	4,6	11,5	30,3	15,2	27,9	26,6	0,9	7,4	38,4	26,8	20,2	14,6
Uusimaa province		5,0						8,0						5,0				
Muu Etelä-Suomi	12,0	7,7	32,4	31,2	24,7	11,8	2,3	10,6	41,1	18,6	21,3	19,0	0,5	9,2	46,2	16,3	15,1	22,3
Other Southern Finland		5,0						4,0						5,0				
Itä-Suomi	14,6	6,9	39,8	27,1	24,2	8,9	3,0	11,1	39,0	15,5	19,6	25,9	0,4	-	-	-	-	-
Eastern Finland		4,0						5,0						-				
Väli-Suomi	16,2	7,4	33,1	27,9	27,9	11,1	3,5	8,4	38,4	20,6	27,9	13,2	0,6	-	-	-	-	-
Western Finland		5,0						5,0						-				
Pohjois-Suomi	18,5	6,3	40,0	32,2	16,7	11,2	4,0	10,2	39,4	26,1	13,9	20,7	0,7	-	-	-	-	-
Northern Finland		3,0						4,0						-				



Tilasto 24. Hiihtoretkeilyn tai erähiihdon, mäenlaskun (pulkalla, kelkalla), potkukelkkailun osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

	Hiihtoretkeily, erähiihto *Skiing in the wilderness*						**Mäenlasku kelkalla, pulkalla** *Downhill sledding*						**Potkukelkkailu** *Riding a kick-sled*					
	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	1,8	10,1	31,3	25,2	29,1	14,4	14,0	10,7	23,9	29,6	26,6	19,9	5,8	14,2	19,4	24,6	30,1	25,9
Total population		5,0						5,0						10,0				
Sukupuoli / *Sex*																		
Nainen	1,0	10,8	23,6	27,7	35,3	13,4	16,8	11,2	24,2	30,3	25,6	19,9	8,1	15,4	16,1	23,9	31,8	28,2
Female		5,0						5,0						10,0				
Mies	2,6	9,9	34,1	24,2	26,8	14,8	11,1	10,1	23,5	28,5	28,2	19,9	3,5	11,4	27,1	26,1	26,1	20,7
Male		5,0						5,0						5,0				
Ikä / *Age*																		
15–24	2,2	5,2	42,7	33,4	18,6	5,3	19,6	6,1	39,3	35,7	17,9	7,1	4,9	9,5	42,2	23,7	19,9	14,2
		3,0						3,0						4,0				
25–44	2,1	8,9	34,4	26,2	27,8	11,6	24,7	12,8	18,6	26,1	29,5	25,8	8,0	11,9	18,7	31,2	29,0	21,1
		5,0						10,0						6,0				
45–64	1,7	15,2	20,6	20,6	34,0	24,9	4,3	8,6	22,1	37,5	27,3	13,2	4,1	16,2	12,1	19,5	40,4	28,0
		7,0						5,0						10,0				
65–74	0,4	-	-	-	-	-	1,1	11,2	17,4	22,9	40,0	19,7	5,0	29,5	6,0	1,9	25,0	67,1
		-						10,0						20,0				
Elinvaihe / *Stage of life*																		
Yksinasuva alle 45 v.	1,7	5,2	19,1	29,6	51,3	-	12,5	5,6	46,8	32,2	15,7	5,4	2,6	7,5	35,8	40,7	17,8	5,6
Single under 45 y.		6,0						3,0						3,0				
Yksinasuva yli 45 v.	1,6	-	-	-	-	-	2,1	7,4	18,6	49,2	23,5	8,7	3,2	21,4	11,2	3,6	20,4	64,8
Single over 45 y.		-						5,0						20,0				
Kaksinasuva alle 45 v.	1,7	12,9	27,2	45,0	18,0	9,8	14,3	4,4	48,4	34,5	13,3	3,9	4,2	5,7	33,9	41,6	17,5	7,0
Couple, under 45 y.		5,0						3,0						4,0				
Kaksinasuva yli 45 v.	1,3	26,4	20,7	10,5	28,0	40,8	3,7	9,4	25,2	29,3	32,0	13,6	4,2	19,0	9,5	13,6	45,6	31,2
Couple, over 45 y.		10,0						5,0						10,0				
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	2,9	12,6	34,1	21,6	25,8	18,5	42,7	15,0	12,0	21,5	34,7	31,8	12,6	14,1	19,6	27,7	22,2	30,5
Family with child 0–6 y.		5,0						10,0						10,0				
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	2,8	4,4	45,1	23,0	31,9	-	18,3	6,6	30,5	36,8	22,8	9,9	7,8	8,9	22,7	29,5	34,0	13,9
Family with child 7–16 y.		3,0						5,0						5,0				
Perhe, aikuisia lapsia	2,1	12,9	22,2	17,6	42,5	17,7	8,9	9,1	24,1	33,0	23,5	19,3	5,9	15,7	7,6	20,2	45,2	27,1
Family, adult children		7,0						5,0						10,0				
Koulutusaste / *Education*																		
Alempi perusaste tai vähemmän	1,0	12,9	33,1	18,8	19,1	29,1	4,0	9,5	21,3	31,7	31,7	15,3	4,8	24,9	5,2	16,1	32,3	46,5
Lower secondary general		5,0						5,0						15,0				
Ylempi perusaste	2,4	10,5	33,0	33,5	22,1	11,4	14,7	10,2	25,8	37,4	20,5	16,4	5,2	12,9	19,8	25,9	31,6	22,7
Upper secondary general		5,0						5,0						7,0				
Keskiaste	2,0	11,0	30,8	17,6	35,4	16,3	14,8	10,6	25,4	27,9	26,8	19,9	5,6	12,3	24,2	24,7	30,8	20,3
Upper secondary vocational		6,0						5,0						8,0				
Alin korkea-aste	2,0	7,4	35,2	35,0	21,2	8,6	19,8	11,2	22,2	28,7	27,5	21,6	7,6	11,8	18,8	27,9	30,0	23,3
Vocational college		4,0						5,0						8,0				
Alempi korkea-aste	1,3	-	-	-	-	-	19,7	10,5	18,9	28,4	26,3	26,4	7,2	10,8	15,2	38,2	12,0	34,6
Lower university/polytech. degree		-						8,0						5,0				
Ylin korkea-aste	1,5	-	-	-	-	-	20,0	12,8	19,1	25,1	31,3	24,4	5,6	9,4	25,0	26,5	27,3	21,2
Upper university degree		-						10,0						5,0				

Table 24. *Participation rates and frequencies per year of skiing trip or skiing in the wilderness, downhill sledding and riding a kick-sled.*

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																		
Maatalousyrittäjä	1,0	-	-	-	-	-	9,2	12,1	19,6	30,9	26,7	22,8	10,3	15,2	3,5	41,0	30,4	25,1
Farmer		-						5,0						10,0				
Muu yrittäjä	2,6	10,8	40,2	14,3	18,7	26,8	13,2	11,7	22,4	20,4	34,8	22,4	5,9	13,3	25,0	13,0	36,0	25,9
Entrepreneur		3,0						10,0						10,0				
Ylempi toimihenkilö	3,4	9,8	27,1	27,8	35,3	9,8	15,5	10,5	19,2	31,1	31,2	18,5	5,2	9,9	19,9	28,7	34,7	16,6
Upper-level employee		5,0						5,0						6,0				
Alempi toimihenkilö	1,1	8,9	34,1	24,8	24,1	17,0	18,0	10,6	25,1	29,8	24,0	21,1	6,9	10,0	26,6	31,3	22,4	19,8
Lower-level employee		5,0						5,0						5,0				
Työntekijä	1,5	6,8	34,6	18,9	38,0	8,5	16,3	10,7	21,9	29,1	27,8	21,2	5,9	11,8	20,3	28,0	35,0	16,7
Manual worker		5,0						5,0						6,0				
Eläkeläinen	0,6	16,8	19,8	16,3	36,3	27,6	2,1	9,7	12,8	35,1	33,8	18,3	4,7	27,1	3,7	8,7	32,7	54,8
Pensioner		7,0						6,0						20,0				
Työtön, lomautettu	1,7	27,5	22,0	23,6	13,0	41,3	10,8	12,8	22,1	25,3	29,1	23,4	4,7	16,0	19,8	20,1	27,9	32,1
Unemployed, laid off		10,0						7,0						10,0				
Opiskelija	2,5	6,5	39,9	35,4	16,0	8,8	21,0	6,5	37,4	33,7	19,4	9,5	5,8	10,9	34,9	24,4	21,3	19,4
Student		4,0						4,0						5,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	1,3	-	-	-	-	-	29,9	19,4	14,2	24,5	24,9	36,3	8,3	17,5	10,8	25,7	27,5	36,0
Domestic assistant or other		-						10,0						10,0				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																		
< 4000	1,3	9,9	21,8	29,2	23,4	25,6	10,9	10,9	19,8	25,9	31,8	22,6	11,1	15,3	8,4	20,5	38,5	32,6
asukasta / *inhabitants*		5,0						8,0						10,0				
4 000–9 999	1,9	15,2	20,8	36,6	24,3	18,4	11,3	10,8	20,8	32,3	25,7	21,2	8,8	21,5	10,4	20,2	31,6	37,7
asukasta / *inhabitants*		5,0						5,0						10,0				
10 000–24 999	2,4	9,6	39,9	11,3	30,7	18,0	12,2	12,9	18,0	29,1	32,4	20,6	6,4	13,7	19,2	21,1	32,9	26,8
asukasta / *inhabitants*		5,0						8,0						10,0				
25 000–99 999	1,3	10,2	34,1	19,2	33,2	13,4	14,3	10,1	25,3	30,8	24,5	19,5	4,8	10,1	24,2	29,8	28,0	18,0
asukasta / *inhabitants*		5,0						5,0						5,0				
≥ 100 000	1,8	7,0	30,1	34,2	29,6	6,1	17,9	10,0	28,2	28,5	24,5	18,8	2,5	4,0	46,4	37,7	13,6	2,3
asukasta / *inhabitants*		5,0						5,0						3,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																		
Kaupunkimainen kunta	1,6	8,0	32,1	27,2	32,4	8,3	15,4	10,0	26,5	29,8	25,3	18,4	3,8	8,9	31,1	32,5	23,1	13,4
Urban municipality		5,0						5,0						5,0				
Taajaan asuttu kunta	2,1	10,1	34,5	19,0	27,7	18,8	12,7	12,0	17,6	31,1	29,0	22,3	7,1	18,4	14,6	15,9	29,5	40,0
Urbanised municipality		5,0						10,0						10,0				
Maaseutumainen kunta	1,9	14,9	27,1	25,5	22,9	24,5	11,3	12,3	20,0	27,8	29,1	23,1	9,8	17,5	9,9	20,9	37,6	31,7
Rural municipality		5,0						7,0						10,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																		
Uusimaa	1,7	7,3	31,4	32,5	29,6	6,6	17,7	10,1	26,9	29,2	23,7	20,2	2,8	7,9	33,2	31,6	23,1	12,1
Uusimaa province		5,0						5,0						5,0				
Muu Etelä-Suomi	1,1	8,2	40,3	19,6	25,5	14,6	12,9	11,4	23,7	27,1	28,1	21,1	6,9	13,6	19,9	23,1	33,3	23,7
Other Southern Finland		5,0						5,0						10,0				
Itä-Suomi	2,2	11,1	40,0	18,2	32,5	9,3	14,8	12,2	18,6	30,7	28,8	22,0	6,2	15,7	15,2	22,3	29,4	33,0
Eastern Finland		3,0						6,0						10,0				
Väli-Suomi	1,6	6,5	32,5	36,0	24,2	7,2	11,3	8,9	24,6	31,6	28,1	15,7	9,1	18,2	13,4	24,4	28,1	34,1
Western Finland		5,0						5,0						10,0				
Pohjois-Suomi	4,0	16,3	15,9	21,7	32,2	30,2	11,3	10,7	21,2	35,2	27,1	16,6	4,9	14,6	17,0	25,4	30,6	27,1
Northern Finland		10,0						5,0						8,0				

25



	Luistelu *Ice-skating*						**Retkiluistelu** *Long-distance ice-skating*						**Lumikenkäily** *Snowshoeing*					
	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö *Total population*	19,1	15,1 5,0	22,5	28,2	25,5	23,8	1,2	4,8 2,0	50,6	28,6	15,4	5,4	0,4	5,0 2,0	62,9	13,9	13,8	9,4
Sukupuoli / *Sex*																		
Nainen *Female*	16,6	8,1 5,0	29,3	34,7	24,2	11,8	1,0	4,2 3,0	49,7	31,0	15,7	3,6	0,4	5,5 3,0	48,5	25,5	17,5	8,4
Mies *Male*	21,5	20,5 10,0	17,2	23,1	26,6	33,1	1,4	5,2 2,0	51,2	27,0	15,1	6,7	0,3	4,4 1,0	80,2	-	9,3	10,5
Ikä / *Age*																		
15–24	40,2	20,4 10,0	19,5	26,1	24,0	30,4	2,5	5,9 2,0	55,6	19,5	15,6	9,3	0,6	6,6 2,0	59,6	15,1	7,7	17,6
25–44	27,7	12,3 5,0	22,2	29,1	27,1	21,5	1,4	3,9 3,0	49,0	34,8	13,2	2,9	0,6	3,0 1,0	74,5	13,2	12,3	-
45–64	5,7	9,4 5,0	34,2	29,7	23,0	13,1	0,7	4,4 3,0	49,0	30,8	16,2	3,9	0,2	- -	-	-	-	-
65–74	0,7	- -	-	-	-	-	0,2	- -	-	-	-	-	0,1	- -	-	-	-	-
Elinvaihe / *Stage of life*																		
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	22,4	11,2 5,0	29,0	29,1	16,9	25,0	1,7	8,3 2,0	53,9	17,6	9,3	19,1	0,3	- -	-	-	-	-
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	3,9	5,7 5,0	39,8	29,9	30,3	-	-	- -	-	-	-	-	0,4	- -	-	-	-	-
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	23,5	11,0 5,0	25,9	32,6	27,5	14,0	1,7	4,6 2,0	61,6	9,1	29,3	-	0,9	- -	-	-	-	-
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	2,9	30,4 3,0	41,4	37,3	8,3	13,1	0,3	- -	-	-	-	-	0,1	- -	-	-	-	-
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	38,3	11,0 7,0	19,6	26,5	30,9	23,0	1,5	3,2 2,0	63,4	25,2	11,4	-	1,0	- -	-	-	-	-
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	34,7	15,5 7,0	17,1	30,0	27,2	25,7	1,6	9,0 5,0	40,6	21,1	19,6	18,8	0,6	- -	-	-	-	-
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	18,0	24,5 10,0	22,5	22,5	24,8	30,1	1,8	3,9 2,0	55,0	33,1	6,0	5,8	0,3	- -	-	-	-	-
Koulutusaste / *Education*																		
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	7,7	24,4 10,0	12,7	25,1	30,1	32,0	0,6	6,9 2,0	59,0	14,4	13,9	12,8	0,3	- -	-	-	-	-
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	26,2	18,9 10,0	18,7	28,9	23,8	28,6	1,6	4,7 2,0	51,4	19,7	25,1	3,7	0,2	- -	-	-	-	-
Keskiaste *Upper secondary vocational*	19,7	14,0 5,0	23,6	27,0	27,3	22,2	1,1	4,3 2,0	51,4	30,5	13,1	5,0	0,4	2,2 2,0	71,0	29,0	-	-
Alin korkea-aste *Vocational college*	21,7	11,3 5,0	28,4	30,1	21,3	20,2	1,5	5,0 3,0	47,5	35,2	10,6	6,6	0,6	7,6 1,0	57,5	-	24,5	18,0
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	22,2	9,5 5,0	19,2	36,9	27,7	16,2	3,9	- -	-	-	-	-	0,5	- -	-	-	-	-
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	23,3	10,0 5,0	21,6	34,0	24,7	19,7	1,0	- -	-	-	-	-	0,6	- -	-	-	-	-

Table 25. *Participation rates and frequencies per year of ice-skating, long-distance ice-skating and snowshoeing.*

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																					
Maatalousyrittäjä	10,3	9,2	14,9	39,4	34,3	11,4	1,3	-	-	-	-	-	0,3	-	-	-	-	-			
Farmer		5,0						-						-							
Muu yrittäjä	18,2	15,2	28,0	22,3	25,9	23,8	1,3	2,9	58,8	31,3	9,9	-	0,2	-	-	-	-	-			
Entrepreneur		5,0						2,0						-							
Ylempi toimihenkilö	22,0	10,9	24,5	31,9	25,7	17,9	1,5	4,5	43,1	40,6	11,9	4,4	0,8	5,1	53,6	23,8	14,5	8,1			
Upper-level employee		5,0						3,0						2,0							
Alempi toimihenkilö	21,7	11,4	24,0	29,5	25,3	21,3	1,1	3,5	54,1	29,6	16,2	-	0,7	-	-	-	-	-			
Lower-level employee		5,0						2,0						-							
Työntekijä	20,8	14,5	21,4	28,5	26,4	23,7	1,1	5,4	50,4	27,1	13,0	9,5	0,4	-	-	-	-	-			
Manual worker		5,0						2,0						-							
Eläkeläinen	1,3	12,3	16,5	35,9	35,0	12,7	0,2	-	-	-	-	-	0,1	-	-	-	-	-			
Pensioner		5,0						-						-							
Työtön, lomautettu	12,7	12,5	33,2	18,3	25,4	23,1	1,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Unemployed, laid off		5,0						-						-							
Opiskelija	42,7	20,8	19,4	26,3	23,9	30,3	2,8	5,5	52,4	23,4	17,5	6,7	0,5	3,2	77,8	10,3	11,9	-			
Student		10,0						2,0						1,0							
Kotitaloutta hoitava tai muu	16,0	8,1	23,2	35,1	28,5	13,2	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Domestic assistant or other		5,0						-						-							
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																					
< 4000	15,0	19,5	20,9	24,2	27,9	27,0	0,8	-	-	-	-	-	0,1	-	-	-	-	-			
asukasta / *inhabitants*		7,0						-						-							
4 000–9 999	17,6	15,3	19,2	28,7	26,3	25,8	1,5	4,6	50,2	25,8	18,7	5,3	0,3	-	-	-	-	-			
asukasta / *inhabitants*		6,0						2,0						-							
10 000–24 999	17,9	16,7	17,7	27,4	26,5	28,4	1,2	5,7	51,3	28,5	10,9	9,4	0,4	2,7	71,1	17,7	11,2	-			
asukasta / *inhabitants*		10,0						2,0						1,0							
25 000–99 999	19,4	15,0	22,1	28,5	26,9	22,6	1,6	4,9	38,4	38,3	20,8	2,5	0,4	8,7	43,9	14,3	16,1	25,8			
asukasta / *inhabitants*		5,0						4,0						5,0							
≥ 100 000	21,8	13,1	28,0	29,0	23,0	20,1	0,8	3,7	67,1	20,7	8,3	3,9	0,4	3,2	67,8	17,8	14,4	-			
asukasta / *inhabitants*		5,0						2,0						1,0							
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																					
Kaupunkimainen kunta	20,3	14,6	24,2	27,9	25,0	22,9	1,1	5,0	50,8	30,3	13,5	5,4	0,4	-	-	-	-	-			
Urban municipality		5,0						2,0						-							
Taajaan asuttu kunta	18,1	15,4	18,3	30,1	26,7	24,8	1,4	4,5	31,1	42,6	26,3	-	0,3	3,4	66,2	15,2	18,6	-			
Urbanised municipality		7,0						3,0						1,0							
Maaseutumainen kunta	16,5	16,5	20,4	27,4	26,4	25,8	1,4	4,6	63,9	15,6	11,3	9,2	0,4	4,6	72,1	9,3	8,9	9,8			
Rural municipality		6,0						2,0						1,0							
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																					
Uusimaa	20,7	13,4	26,1	32,1	21,6	20,3	0,8	3,1	51,7	34,1	14,2	-	0,5	-	-	-	-	-			
Uusimaa province		5,0						2,0						-							
Muu Etelä-Suomi	19,9	13,9	24,4	24,6	28,7	22,4	1,2	5,8	53,6	24,1	14,3	8,1	0,1	10,0	43,9	-	19,2	37,0			
Other Southern Finland		6,0						2,0						10,0							
Itä-Suomi	18,0	16,6	18,1	29,3	28,2	24,3	2,0	5,6	45,7	26,2	18,9	9,1	0,9	-	-	-	-	-			
Eastern Finland		7,0						3,0						-							
Väli-Suomi	16,3	17,3	16,9	29,1	27,2	26,7	1,7	3,8	50,4	30,2	19,4	-	0,3	-	-	-	-	-			
Western Finland		8,0						2,0						-							
Pohjois-Suomi	18,4	20,0	16,6	27,6	20,7	35,0	0,6	-	-	-	-	-	0,3	-	-	-	-	-			
Northern Finland		10,0						-						-							



Rullasuksihiihto *Skiing with wheel skis*

	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	0,6	19,6	20,7	17,8	23,7	37,8
Total population		10,0				
Sukupuoli / *Sex*						
Nainen	0,3	6,4	44,9	14,2	30,3	10,6
Female		3,0				
Mies	0,9	23,7	13,0	19,0	21,6	46,5
Male		10,0				
Ikä / *Age*						
15–24	1,1	13,7	31,5	17,0	20,0	31,6
		7,0				
25–44	0,7	21,6	16,3	19,0	15,3	49,4
		10,0				
45–64	0,5	22,4	16,3	17,2	37,7	28,8
		10,0				
65–74	-	-	-	-	-	-
		-				
Elinvaihe / *Stage of life*						
Yksinasuva alle 45 v.	0,5	-	-	-	-	-
Single under 45 y.		-				
Yksinasuva yli 45 v.	0,4	-	-	-	-	-
Single over 45 y.		-				
Kaksinasuva alle 45 v.	1,5	-	-	-	-	-
Couple, under 45 y.		-				
Kaksinasuva yli 45 v.	0,2	-	-	-	-	-
Couple, over 45 y.		-				
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	1,0	-	-	-	-	-
Family with child 0–6 y.		-				
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	0,5	-	-	-	-	-
Family with child 7–16 y.		-				
Perhe, aikuisia lapsia	0,8	-	-	-	-	-
Family, adult children		-				
Koulutusaste / *Education*						
Alempi perusaste tai vähemmän	0,3	-	-	-	-	-
Lower secondary general		-				
Ylempi perusaste	0,6	21,8	10,4	27,2	-	62,4
Upper secondary general		20,0				
Keskiaste	0,8	21,4	31,4	15,0	20,7	32,9
Upper secondary vocational		7,0				
Alin korkea-aste	0,5	-	-	-	-	-
Vocational college		-				
Alempi korkea-aste	0,6	-	-	-	-	-
Lower university/polytech. degree		-				
Ylin korkea-aste	0,8	-	-	-	-	-
Upper university degree		-				

Rullaluistelu, -lautailu *Roller skating, roller boarding*

	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	12,4	22,1	20,6	15,6	22,2	41,6
Total population		10,0				
Sukupuoli / *Sex*						
Nainen	11,5	18,5	24,8	18,1	22,2	35,0
Female		10,0				
Mies	13,3	25,3	16,9	13,5	22,3	47,3
Male		15,0				
Ikä / *Age*						
15–24	33,6	26,9	15,0	14,5	20,6	50,0
		15,0				
25–44	15,5	18,3	24,9	17,2	23,8	34,1
		10,0				
45–64	2,7	17,2	28,1	13,1	22,1	36,7
		10,0				
65–74	0,1	-	-	-	-	-
		-				
Elinvaihe / *Stage of life*						
Yksinasuva alle 45 v.	20,8	30,6	19,5	14,4	15,9	50,1
Single under 45 y.		20,0				
Yksinasuva yli 45 v.	1,3	-	-	-	-	-
Single over 45 y.		-				
Kaksinasuva alle 45 v.	22,9	18,9	18,5	14,8	26,5	40,2
Couple, under 45 y.		10,0				
Kaksinasuva yli 45 v.	1,7	19,1	29,7	4,5	26,0	39,8
Couple, over 45 y.		10,0				
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	15,6	19,8	26,2	10,4	22,9	40,6
Family with child 0–6 y.		10,0				
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	19,3	23,6	16,2	16,5	22,4	44,9
Family with child 7–16 y.		14,0				
Perhe, aikuisia lapsia	10,9	19,9	22,8	20,9	14,4	41,9
Family, adult children		10,0				
Koulutusaste / *Education*						
Alempi perusaste tai vähemmän	4,8	32,3	15,1	12,0	21,8	51,1
Lower secondary general		20,0				
Ylempi perusaste	19,2	26,3	14,8	19,3	18,2	47,7
Upper secondary general		14,0				
Keskiaste	13,2	21,6	21,2	15,7	21,8	41,3
Upper secondary vocational		10,0				
Alin korkea-aste	12,9	17,2	25,4	12,1	26,4	36,0
Vocational college		10,0				
Alempi korkea-aste	13,6	21,3	25,0	29,7	13,8	31,6
Lower university/polytech. degree		5,0				
Ylin korkea-aste	10,7	12,3	35,1	12,9	31,9	20,1
Upper university degree		7,0				

Table 26. *Participation rates and frequencies per year of skiing with wheel skis and roller skating or roller boarding.*

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*												
Maatalousyrittäjä	0,3	-	-	-	-	-	2,6	-	-	-	-	-
Farmer		-						-				
Muu yrittäjä	0,9	-	-	-	-	-	7,4	21,5	32,6	7,5	20,4	39,6
Entrepreneur		-						10,0				
Ylempi toimihenkilö	0,6	-	-	-	-	-	13,4	15,0	26,9	17,6	27,5	28,0
Upper-level employee		-						10,0				
Alempi toimihenkilö	0,6	-	-	-	-	-	13,2	19,5	26,4	20,2	20,7	32,7
Lower-level employee		-						8,0				
Työntekijä	0,6	18,5	13,8	27,6	28,1	30,5	14,1	24,0	18,7	13,8	19,2	48,3
Manual worker		10,0						15,0				
Eläkeläinen	0,2	-	-	-	-	-	0,2	-	-	-	-	-
Pensioner		-						-				
Työtön, lomautettu	0,6	-	-	-	-	-	7,8	23,0	15,5	11,2	28,4	44,9
Unemployed, laid off		-						15,0				
Opiskelija	1,3	-	-	-	-	-	33,0	24,8	15,9	16,4	20,8	46,9
Student		-						15,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	-	-	-	-	-	-	8,2	12,8	41,1	11,7	28,6	18,6
Domestic assistant or other		-						5,0				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*												
< 4000	0,6	22,4	-	31,4	21,4	47,2	7,7	16,9	23,8	17,6	21,1	37,5
asukasta / *inhabitants*		10,0						10,0				
4 000–9 999	1,0	19,6	16,9	16,1	25,5	41,5	8,9	20,9	22,2	19,1	23,9	34,8
asukasta / *inhabitants*		10,0						10,0				
10 000–24 999	0,4	17,1	29,3	8,6	28,5	33,7	11,1	26,8	13,5	15,6	23,2	47,8
asukasta / *inhabitants*		10,0						15,0				
25 000–99 999	0,6	14,8	42,9	-	12,1	44,9	13,5	21,9	17,5	16,1	25,2	41,1
asukasta / *inhabitants*		7,0						10,0				
≥ 100 000	0,5	-	-	-	-	-	16,1	21,1	25,5	13,7	19,0	41,8
asukasta / *inhabitants*		-						10,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*												
Kaupunkimainen kunta	0,6	19,6	26,5	16,6	23,6	33,2	14,7	21,9	20,6	15,3	21,9	42,1
Urban municipality		7,0						10,0				
Taajaan asuttu kunta	0,7	13,8	22,7	13,0	37,5	26,8	10,0	25,1	19,0	14,9	21,9	44,3
Urbanised municipality		10,0						13,0				
Maaseutumainen kunta	0,7	24,2	5,5	24,7	12,6	57,3	8,0	20,8	21,7	17,6	24,1	36,7
Rural municipality		20,0						10,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*												
Uusimaa	0,5	-	-	-	-	-	14,9	21,9	22,0	15,0	20,9	42,2
Uusimaa province		-						10,0				
Muu Etelä-Suomi	0,4	21,0	20,9	12,9	32,9	33,3	11,4	21,3	21,8	15,2	23,7	39,3
Other Southern Finland		10,0						10,0				
Itä-Suomi	0,6	22,4	24,7	11,0	11,5	52,9	9,3	19,0	23,4	17,4	18,2	41,0
Eastern Finland		15,0						10,0				
Väli-Suomi	1,2	-	-	-	-	-	12,2	25,5	12,0	16,4	27,4	44,2
Western Finland		-						10,0				
Pohjois-Suomi	0,7	20,2	31,3	27,2	10,3	31,3	14,0	24,2	20,5	16,2	19,4	43,9
Northern Finland		5,0						15,0				

27



	Suunnistus *Orienteering*						**Kalliokiipeily** *Rock, mountain climbing*						**Maastoratsastus** *Cross-country horseback riding*					
	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	3,5	10,7	34,1	28,6	18,2	19,1	1,3	6,1	63,1	20,2	11,1	5,6	2,3	34,7	34,9	16,5	13,6	35,0
Total population		4,0						2,0						5,0				
Sukupuoli / *Sex*																		
Nainen	2,2	9,3	34,5	31,3	21,2	13,0	1,0	3,8	62,7	27,5	4,3	5,4	3,7	40,2	28,4	15,8	14,2	41,6
Female		4,0						2,0						10,0				
Mies	4,9	11,4	33,9	27,4	16,9	21,9	1,5	7,7	63,3	15,4	15,6	5,7	0,8	10,2	64,3	20,0	10,7	5,0
Male		5,0						2,0						1,0				
Ikä / *Age*																		
15–24	6,0	9,2	40,2	29,0	16,9	13,9	2,9	6,2	69,6	17,5	8,5	4,4	6,4	44,1	27,4	17,6	12,6	42,4
		3,0						1,0						10,0				
25–44	3,8	9,2	40,0	26,3	15,1	18,6	1,5	4,7	64,4	19,3	12,6	3,6	2,8	26,4	42,3	17,5	11,2	28,9
		3,0						2,0						4,0				
45–64	2,9	12,7	23,8	31,5	22,1	22,6	0,7	9,3	45,8	28,2	13,0	13,0	0,5	28,0	41,8	5,4	25,1	27,6
		5,0						3,0						7,0				
65–74	1,0	24,9	-	27,2	33,6	39,2	-	-	-	-	-	-	0,2	-	-	-	-	-
		10,0						-						-				
Elinvaihe / *Stage of life*																		
Yksinasuva alle 45 v.	4,7	16,3	36,7	26,4	23,3	13,6	1,4	-	-	-	-	-	3,4	14,2	42,0	19,6	16,2	22,2
Single under 45 y.		4,0						-						4,0				
Yksinasuva yli 45 v.	1,4	-	-	-	-	-	1,0	-	-	-	-	-	1,1	11,3	30,2	-	30,1	39,6
Single over 45 y.		-						-						15,0				
Kaksinasuva alle 45 v.	5,9	10,7	27,8	38,3	18,9	15,0	2,8	6,2	70,9	13,9	8,4	6,7	5,4	32,1	38,8	21,8	5,1	34,3
Couple, under 45 y.		4,0						2,0						4,0				
Kaksinasuva yli 45 v.	2,3	19,7	12,5	36,7	13,4	37,5	0,5	-	-	-	-	-	0,1	-	-	-	-	-
Couple, over 45 y.		6,0						-						-				
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	4,6	11,1	40,7	20,7	15,3	23,3	1,9	18,3	32,1	24,2	26,2	17,6	2,2	11,7	47,5	22,6	15,5	14,5
Family with child 0–6 y.		3,0						5,0						4,0				
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	6,8	9,6	36,6	24,6	20,2	18,6	1,3	2,2	66,9	33,1	-	-	3,9	41,8	21,0	26,0	16,9	36,1
Family with child 7–16 y.		3,0						1,0						8,0				
Perhe, aikuisia lapsia	3,4	10,6	38,7	16,4	23,5	21,3	1,5	3,4	70,0	18,0	12,0	-	2,2	69,9	3,6	12,1	21,9	62,4
Family, adult children		5,0						2,0						20,0				
Koulutusaste / *Education*																		
Alempi perusaste tai vähemmän	2,2	8,8	33,2	22,2	33,7	11,0	0,5	14,1	59,5	19,7	9,4	11,4	1,0	57,9	9,2	21,4	8,8	60,6
Lower secondary general		5,0						2,0						26,0				
Ylempi perusaste	3,7	10,2	37,7	30,4	6,7	25,2	1,6	7,2	69,9	24,6	-	5,5	4,1	35,2	27,9	20,4	12,8	39,0
Upper secondary general		3,0						1,0						10,0				
Keskiaste	3,3	10,9	30,5	31,6	22,7	15,2	1,2	5,7	65,2	21,8	6,8	6,3	2,2	35,0	38,9	15,9	14,4	30,9
Upper secondary vocational		5,0						2,0						5,0				
Alin korkea-aste	4,1	11,4	40,1	29,5	8,9	21,5	1,9	4,3	58,3	19,8	19,3	2,6	2,5	28,8	38,5	13,9	16,2	31,4
Vocational college		3,0						2,0						5,0				
Alempi korkea-aste	4,5	-	-	-	-	-	1,5	-	-	-	-	-	1,8	1,5	75,1	24,9	-	-
Lower university/polytech. degree		-						-						1,0				
Ylin korkea-aste	6,9	13,9	28,8	14,7	22,1	34,4	2,3	5,8	59,3	10,5	21,4	8,8	2,0	10,2	67,3	-	-	32,7
Upper university degree		10,0						2,0						2,0				

Table 27. *Participation rates and frequencies per year of orienteering, rock or mountain climbing and cross-country horseback riding.*

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																		
Maatalousyrittäjä	3,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,0	15,8	31,7	15,9	23,8	28,5
Farmer		-						-						10,0				
Muu yrittäjä	3,1	6,1	42,5	34,6	10,9	11,9	0,8	-	-	-	-	-	2,6	46,0	21,5	20,6	15,6	42,3
Entrepreneur		4,0						-						10,0				
Ylempi toimihenkilö	5,4	9,5	35,7	26,1	17,4	20,9	1,7	2,7	71,8	15,0	13,2	-	2,0	26,5	47,3	20,6	8,3	23,8
Upper-level employee		4,0						1,0						3,0				
Alempi toimihenkilö	4,2	13,3	24,7	24,9	17,1	33,3	2,2	5,6	48,1	22,2	25,2	4,5	2,7	31,8	46,7	18,5	7,6	27,2
Lower-level employee		6,0						3,0						3,0				
Työntekijä	3,1	13,8	31,8	30,8	22,0	15,4	1,1	8,4	66,5	12,2	9,1	12,2	1,6	31,4	40,8	14,0	14,7	30,6
Manual worker		4,0						2,0						4,0				
Eläkeläinen	1,2	18,1	17,4	36,7	21,5	24,4	0,1	-	-	-	-	-	0,2	74,9	20,6	-	40,6	38,8
Pensioner		5,0						-						15,0				
Työtön, lomautettu	1,8	5,9	33,9	33,0	22,1	11,0	1,2	2,6	58,1	41,9	-	-	1,5	65,7	30,4	7,4	21,3	40,9
Unemployed, laid off		5,0						1,0						10,0				
Opiskelija	6,7	8,1	41,9	28,0	16,3	13,8	2,7	5,6	73,1	20,4	3,0	3,5	6,8	35,3	26,1	18,5	13,4	41,9
Student		3,0						2,0						10,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	2,0	-	-	-	-	-	0,7	-	-	-	-	-	3,2	21,3	42,3	6,8	15,3	35,6
Domestic assistant or other		-						-						7,0				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																		
< 4000	2,4	9,4	24,7	31,0	21,9	22,5	0,4	-	-	-	-	-	2,0	43,8	35,9	5,0	15,6	43,5
asukasta / *inhabitants*		5,0						-						10,0				
4 000–9 999	3,5	11,7	35,2	30,4	16,8	17,6	0,9	10,7	57,3	5,5	31,3	6,0	2,0	46,7	24,8	18,1	11,7	45,4
asukasta / *inhabitants*		4,0						2,0						10,0				
10 000–24 999	4,4	11,1	33,1	24,9	18,7	23,4	0,8	2,0	72,6	27,4	-	-	2,6	45,2	35,8	14,7	14,3	35,3
asukasta / *inhabitants*		5,0						1,0						5,0				
25 000–99 999	3,5	10,1	32,0	28,5	20,2	19,3	1,3	5,3	70,1	14,3	9,4	6,2	2,4	23,0	34,2	20,6	12,9	32,4
asukasta / *inhabitants*		5,0						1,0						5,0				
≥ 100 000	3,3	10,5	38,2	31,0	16,1	14,7	2,1	6,7	57,0	25,7	10,1	7,2	2,3	27,3	40,4	16,6	14,1	28,9
asukasta / *inhabitants*		3,0						2,0						5,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																		
Kaupunkimainen kunta	3,4	10,4	34,4	28,1	18,8	18,7	1,6	5,4	63,5	20,9	10,5	5,2	2,4	25,3	37,4	18,3	14,6	29,7
Urban municipality		4,0						2,0						5,0				
Taajaan asuttu kunta	4,2	12,9	31,3	30,4	18,9	19,4	1,0	6,6	66,6	18,9	7,3	7,2	2,3	62,2	23,8	20,1	10,0	46,1
Urbanised municipality		5,0						2,0						12,0				
Maaseutumainen kunta	3,5	9,7	35,5	28,6	16,4	19,6	0,7	10,1	57,5	17,4	18,7	6,4	2,0	40,7	36,5	8,4	13,3	41,8
Rural municipality		3,0						2,0						10,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																		
Uusimaa	3,2	9,4	41,4	31,5	12,9	14,2	2,0	10,4	54,2	17,8	17,8	10,2	2,7	28,0	36,5	18,7	18,3	26,5
Uusimaa province		3,0						2,0						5,0				
Muu Etelä-Suomi	3,9	13,0	27,8	28,2	21,2	22,9	1,1	4,0	54,3	34,0	7,3	4,4	2,2	40,0	34,4	15,6	10,5	39,5
Other Southern Finland		5,0						2,0						5,0				
Itä-Suomi	4,0	7,7	44,1	25,3	19,0	11,6	0,8	2,1	83,7	7,4	8,9	-	2,4	36,0	43,4	9,2	10,9	36,4
Eastern Finland		3,0						1,0						4,0				
Väli-Suomi	3,7	9,9	25,0	35,5	16,3	23,3	1,1	2,2	86,1	7,5	6,5	-	2,2	39,1	27,6	23,7	13,6	35,1
Western Finland		5,0						1,0						5,0				
Pohjois-Suomi	2,5	11,5	37,4	16,6	23,0	23,0	0,9	1,6	89,2	10,8	-	-	1,5	31,2	23,4	13,4	12,9	50,4
Northern Finland		5,0						2,0						20,0				

28



	Golf *Golf*						**Leijan tai lennokin lennätys** *Flying a kite or a toy plane*					
	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	4,2	15,5	37,1	18,5	14,2	30,2	3,5	5,7	45,0	36,0	14,9	4,1
Total population		5,0						3,0				
Sukupuoli / *Sex*												
Nainen	2,6	14,7	39,4	19,3	14,6	26,8	2,8	4,5	44,4	38,2	13,8	3,6
Female		5,0						3,0				
Mies	5,8	15,9	36,1	18,1	14,0	31,7	4,3	6,4	45,4	34,5	15,6	4,5
Male		5,0						3,0				
Ikä / *Age*												
15–24	6,2	8,2	52,6	21,1	12,3	14,0	3,1	7,0	53,7	21,8	13,2	11,3
		2,0						2,0				
25–44	4,9	14,8	38,2	15,8	16,4	29,7	6,4	4,5	41,6	39,9	15,3	3,2
		5,0						3,0				
45–64	3,7	21,6	23,7	20,0	13,3	42,9	1,5	10,0	49,7	33,9	14,2	2,2
		10,0						3,0				
65–74	0,5	-	-	-	-	-	1,3	-	-	-	-	-
		-						-				
Elinvaihe / *Stage of life*												
Yksinasuva alle 45 v.	4,2	10,0	46,4	9,8	18,5	25,3	2,6	4,9	52,5	31,7	10,1	5,7
Single under 45 y.		4,0						2,0				
Yksinasuva yli 45 v.	2,5	12,6	41,0	20,0	15,7	23,3	1,5	7,8	29,7	11,7	58,6	-
Single over 45 y.		3,0						10,0				
Kaksinasuva alle 45 v.	5,2	9,2	47,2	22,3	8,9	21,5	1,8	9,0	49,7	27,1	-	23,2
Couple, under 45 y.		3,0						5,0				
Kaksinasuva yli 45 v.	3,5	25,1	18,2	24,6	7,6	49,6	2,0	17,0	44,3	34,2	17,0	4,5
Couple, over 45 y.		15,0						3,0				
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	4,7	9,3	46,0	13,6	8,4	32,0	13,2	4,4	41,3	43,2	12,6	2,9
Family with child 0–6 y.		3,0						3,0				
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	5,4	12,2	37,8	29,3	13,5	19,4	5,3	4,2	48,3	33,3	14,7	3,7
Family with child 7–16 y.		5,0						3,0				
Perhe, aikuisia lapsia	3,7	18,3	46,1	14,9	17,4	21,6	2,6	4,8	49,4	20,5	30,2	-
Family, adult children		3,0						3,0				
Koulutusaste / *Education*												
Alempi perusaste tai vähemmän	1,5	10,7	43,9	13,7	13,6	28,8	1,4	5,0	48,6	27,2	17,4	6,9
Lower secondary general		3,0						3,0				
Ylempi perusaste	3,4	9,8	43,3	31,6	8,6	16,5	2,9	6,4	44,7	31,5	20,9	3,0
Upper secondary general		3,0						3,0				
Keskiaste	4,2	14,1	40,3	19,1	14,8	25,7	3,8	6,6	44,7	36,2	15,5	3,6
Upper secondary vocational		4,0						3,0				
Alin korkea-aste	5,5	17,8	35,3	15,6	13,5	35,6	4,4	4,8	43,6	35,4	15,0	6,0
Vocational college		5,0						3,0				
Alempi korkea-aste	5,9	24,8	16,4	-	31,9	51,8	4,4	4,0	24,5	66,9	8,6	-
Lower university/polytech. degree		25,0						5,0				
Ylin korkea-aste	11,7	22,6	26,8	14,4	13,4	45,3	9,0	3,9	51,5	38,9	6,7	3,0
Upper university degree		15,0						2,0				

Table 28. *Participation rates and frequencies per year of golfing and flying a kite or toy plane.*

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*												
Maatalousyrittäjä	0,7	-	-	-	-	-	4,8	5,2	7,7	74,3	18,0	-
Farmer		-						5,0				
Muu yrittäjä	6,6	22,7	28,2	8,3	22,6	40,9	3,9	19,2	47,9	26,6	20,4	5,2
Entrepreneur		10,0						3,0				
Ylempi toimihenkilö	8,6	17,2	31,5	14,3	16,5	37,7	4,7	4,3	50,1	31,5	14,4	4,1
Upper-level employee		10,0						2,0				
Alempi toimihenkilö	5,3	19,4	36,4	22,2	15,0	26,4	4,7	3,9	47,7	41,0	7,1	4,1
Lower-level employee		4,0						3,0				
Työntekijä	3,1	14,9	41,3	19,5	7,6	31,6	4,0	4,6	43,6	38,1	15,8	2,5
Manual worker		3,0						3,0				
Eläkeläinen	0,8	22,4	18,2	26,9	15,3	39,7	1,0	4,1	46,2	36,3	17,6	-
Pensioner		9,0						3,0				
Työtön, lomautettu	1,7	8,1	33,8	29,7	12,5	24,0	2,4	5,6	37,6	33,8	24,5	4,1
Unemployed, laid off		3,0						4,0				
Opiskelija	6,6	7,8	50,2	22,1	13,6	14,0	3,4	6,5	50,8	28,9	11,8	8,4
Student		2,0						2,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	1,5	-	-	-	-	-	6,9	5,3	40,0	35,1	17,6	7,3
Domestic assistant or other		-						4,0				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*												
< 4000	2,1	5,6	51,6	29,5	6,6	12,2	2,5	5,3	33,8	47,9	14,6	3,8
asukasta / *inhabitants*		2,0						4,0				
4 000–9 999	2,3	7,2	40,3	29,0	14,2	16,5	3,8	5,3	39,9	39,1	15,0	5,9
asukasta / *inhabitants*		3,0						4,0				
10 000–24 999	3,0	11,6	43,4	20,8	14,9	21,0	3,2	4,9	37,3	38,8	20,0	3,9
asukasta / *inhabitants*		3,0						3,0				
25 000–99 999	4,1	19,6	42,8	13,2	9,8	34,2	3,2	4,5	44,4	36,8	16,8	2,0
asukasta / *inhabitants*		5,0						3,0				
≥ 100 000	7,1	17,4	30,2	17,2	16,9	35,8	4,3	7,2	55,0	29,7	10,6	4,7
asukasta / *inhabitants*		8,0						2,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*												
Kaupunkimainen kunta	5,4	18,0	33,4	17,3	14,5	34,8	3,5	6,1	49,1	33,1	14,0	3,7
Urban municipality		5,0						3,0				
Taajaan asuttu kunta	2,9	8,8	46,2	18,5	18,0	17,4	3,7	4,7	35,5	46,0	14,2	4,3
Urbanised municipality		3,0						4,0				
Maaseutumainen kunta	2,0	5,3	54,3	26,8	8,1	10,7	3,4	5,3	41,3	35,9	17,7	5,1
Rural municipality		2,0						3,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*												
Uusimaa	7,7	16,9	32,2	16,0	16,3	35,6	4,1	7,4	55,7	28,7	11,4	4,1
Uusimaa province		8,0						2,0				
Muu Etelä-Suomi	3,1	13,5	43,1	18,5	12,0	26,4	3,5	4,8	39,9	38,6	18,7	2,7
Other Southern Finland		3,0						3,0				
Itä-Suomi	2,7	16,0	39,8	24,5	9,3	26,4	3,6	4,7	38,2	45,5	9,8	6,6
Eastern Finland		5,0						3,0				
Väli-Suomi	2,8	14,9	40,9	21,1	16,0	22,0	3,3	4,8	47,5	33,7	14,6	4,2
Western Finland		4,0						3,0				
Pohjois-Suomi	2,8	14,7	42,5	21,1	12,0	24,4	2,5	5,7	31,9	40,8	20,7	6,6
Northern Finland		3,0						3,0				

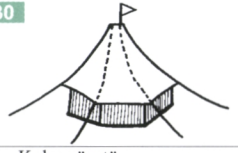


Tilasto 29. Opastettujen, maksuttomien ja maksullisten retkien tai ulkoilutapahtumien tai luonnossa tapahtuvien kilpailujen osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

	Maksuttomat retket *Nature excursions, no charge*						**Maksulliset retket** *Nature excursions, paid*						**Ulkoilutapahtumat** *Outdoor events, competitions*					
	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	3,2	2,8	75,7	17,3	5,3	1,8	3,3	3,4	64,0	20,1	14,4	1,6	1,5	3,8	68,3	18,7	8,6	4,5
Total population		2,0						2,0						2,0				
Sukupuoli / *Sex*																		
Nainen	3,6	2,2	79,4	15,5	4,2	0,9	3,9	3,0	68,7	18,3	11,7	1,3	1,7	3,5	70,6	18,5	6,9	4,1
Female		1,0						2,0						2,0				
Mies	2,7	3,6	70,7	19,7	6,7	2,9	2,8	4,0	57,3	22,6	18,2	2,0	1,3	4,2	65,1	18,9	10,9	5,0
Male		2,0						2,0						2,0				
Ikä / *Age*																		
15–24	4,1	3,4	69,4	24,7	3,5	2,4	4,3	6,8	38,6	23,1	32,3	5,9	1,8	6,1	56,7	21,3	10,5	11,5
		2,0						4,5						2,0				
25–44	3,1	3,3	76,2	13,7	6,7	3,4	3,2	2,2	78,4	15,1	6,5	-	1,7	3,3	70,4	17,5	8,8	3,3
		1,0						1,0						2,0				
45–64	3,1	2,2	77,8	17,0	5,2	-	3,4	2,7	66,1	22,5	10,6	0,8	1,4	3,0	71,4	20,7	5,8	2,1
		2,0						2,0						2,0				
65–74	2,3	1,9	81,3	14,8	3,9	-	2,0	3,2	58,7	23,0	18,3	-	0,5	-	-	-	-	-
		1,0						2,0						-				
Elinvaihe / *Stage of life*																		
Yksinasuva alle 45 v.	6,3	2,8	84,0	2,1	13,9	-	4,3	2,6	80,3	9,8	9,9	-	2,0	3,1	67,3	20,4	12,3	-
Single under 45 y.		1,0						2,0						2,0				
Yksinasuva yli 45 v.	3,3	2,7	70,5	18,9	10,6	-	4,8	4,2	52,0	22,0	22,2	3,8	1,6	-	-	-	-	-
Single over 45 y.		2,0						2,0						-				
Kaksinasuva alle 45 v.	2,4	1,5	91,0	9,0	-	-	3,7	2,2	67,0	33,0	-	-	1,6	3,3	68,3	8,7	22,9	-
Couple, under 45 y.		1,0						2,0						1,0				
Kaksinasuva yli 45 v.	3,6	2,3	75,8	22,2	2,0	-	3,2	2,6	68,9	17,6	13,4	-	1,6	2,5	74,0	18,6	7,4	-
Couple, over 45 y.		2,0						2,0						2,0				
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	3,8	2,5	80,4	15,5	-	4,1	3,8	2,8	63,9	18,8	17,3	-	1,4	3,9	85,5	6,2	-	8,3
Family with child 0–6 y.		1,0						2,0						1,0				
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	4,4	3,7	66,6	25,5	5,3	2,6	4,1	6,3	45,4	32,7	14,3	7,6	2,5	3,3	81,3	10,6	4,0	4,1
Family with child 7–16 y.		1,0						3,0						2,0				
Perhe, aikuisia lapsia	2,8	2,1	75,2	19,9	4,9	-	3,6	1,6	91,3	5,7	3,0	-	1,6	4,2	52,2	36,1	6,2	5,6
Family, adult children		1,0						1,0						2,0				
Koulutusaste / *Education*																		
Alempi perusaste tai vähemmän	2,1	3,7	78,2	9,5	9,8	2,5	2,3	6,0	42,2	32,7	19,0	6,1	0,9	2,2	73,2	26,8	-	-
Lower secondary general		1,0						3,0						2,0				
Ylempi perusaste	3,0	2,9	54,3	39,2	6,5	-	3,0	4,6	53,7	17,1	26,8	2,4	1,1	5,8	42,2	34,6	16,6	6,7
Upper secondary general		2,0						2,0						3,0				
Keskiaste	3,1	2,9	74,1	18,1	5,8	2,0	3,1	3,1	66,4	20,0	12,3	1,3	1,4	3,9	77,4	12,8	3,1	6,7
Upper secondary vocational		2,0						2,0						2,0				
Alin korkea-aste	4,0	2,6	83,6	10,9	2,7	2,8	4,5	2,3	72,5	17,7	9,7	-	2,0	4,0	64,9	13,8	18,6	2,8
Vocational college		1,0						1,0						2,0				
Alempi korkea-aste	4,3	1,7	81,0	19,0	-	-	5,4	2,0	82,3	9,7	8,0	-	2,7	-	-	-	-	-
Lower university/polytech. degree		1,0						1,0						-				
Ylin korkea-aste	5,0	1,7	92,1	4,8	3,1	-	5,2	2,2	77,2	18,8	4,0	-	3,7	2,6	63,8	25,4	10,7	-
Upper university degree		1,0						2,0						2,0				

Table 29. *Participation rates and frequencies per year of nature walks or excursions at no charge or paid, and being a spectator at nature-related outdoor events or competitions.*

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																		
Maatalousyrittäjä	2,5	-	-	-	-	-	1,8	-	-	-	-	-	0,6	-	-	-	-	-
Farmer		-						-						-				
Muu yrittäjä	2,6	4,1	56,7	28,2	8,4	6,7	2,6	2,6	71,9	13,6	14,5	-	0,4	-	-	-	-	-
Entrepreneur		2,0						2,0						-				
Ylempi toimihenkilö	4,1	2,2	83,6	11,9	2,7	1,8	5,3	1,9	80,7	18,1	1,3	-	2,7	2,9	75,7	15,4	6,5	2,4
Upper-level employee		1,0						1,0						2,0				
Alempi toimihenkilö	4,2	2,4	76,1	16,7	7,1	-	4,4	2,7	72,4	19,3	6,1	2,2	2,2	3,4	57,0	31,4	11,7	-
Lower-level employee		1,0						1,0						2,0				
Työntekijä	2,8	3,4	68,4	20,3	9,9	1,3	2,5	3,0	68,4	19,1	11,0	1,6	1,4	4,5	67,4	12,6	12,8	7,1
Manual worker		2,0						2,0						2,0				
Eläkeläinen	2,3	1,9	81,5	12,0	6,4	-	2,7	4,0	55,2	23,3	20,1	1,5	0,7	4,9	79,4	6,5	8,4	5,7
Pensioner		1,0						2,0						1,0				
Työtön, lomautettu	2,1	2,2	67,1	32,9	-	-	2,1	3,0	69,1	7,4	23,5	-	1,4	2,6	62,1	28,9	9,0	-
Unemployed, laid off		2,0						1,0						1,0				
Opiskelija	4,7	3,9	72,6	21,3	1,6	4,5	4,7	6,6	33,7	25,0	36,7	4,6	2,1	4,2	65,3	22,8	5,3	6,6
Student		2,0						5,0						2,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	1,6	-	-	-	-	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Domestic assistant or other		-						-						-				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																		
< 4000	3,5	3,7	76,9	13,3	6,4	3,4	2,6	2,8	51,5	37,4	11,1	-	1,3	5,0	74,1	15,0	-	10,8
asukasta / *inhabitants*		1,0						2,0						2,0				
4 000–9 999	3,7	2,1	83,5	12,5	2,3	1,7	2,8	2,2	81,5	7,1	11,4	-	1,3	4,2	68,8	17,2	6,6	7,3
asukasta / *inhabitants*		1,0						1,0						1,0				
10 000–24 999	2,7	2,5	74,1	21,8	2,4	1,6	3,1	4,3	57,8	23,2	15,4	3,6	1,2	6,3	60,6	18,9	5,9	14,5
asukasta / *inhabitants*		2,0						2,0						2,0				
25 000–99 999	3,2	2,6	75,7	13,8	9,7	0,8	3,4	3,4	61,8	18,2	18,8	1,2	1,9	2,6	69,8	20,9	9,2	-
asukasta / *inhabitants*		2,0						2,0						2,0				
≥ 100 000	3,1	3,5	69,9	22,7	5,2	2,2	4,1	3,6	63,7	22,2	12,4	1,7	1,5	3,0	69,7	17,6	12,7	-
asukasta / *inhabitants*		1,0						2,0						2,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																		
Kaupunkimainen kunta	3,0	3,0	73,5	18,0	7,1	1,4	3,7	3,7	60,8	21,6	15,6	2,0	1,6	3,0	68,9	20,3	9,9	1,0
Urban municipality		1,0						2,0						2,0				
Taajaan asuttu kunta	3,9	2,3	79,9	16,4	2,2	1,5	2,8	3,0	76,9	13,6	7,9	1,6	1,6	7,3	56,6	13,8	12,0	17,7
Urbanised municipality		2,0						1,0						2,0				
Maaseutumainen kunta	3,2	2,9	77,2	16,2	3,7	2,9	2,8	2,8	65,9	19,5	14,6	-	1,1	3,1	78,3	17,2	-	4,5
Rural municipality		1,0						2,0						2,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																		
Uusimaa	3,4	3,5	76,8	15,2	4,8	3,2	3,5	3,7	71,4	12,7	12,8	3,1	1,6	3,6	66,4	19,1	12,2	2,3
Uusimaa province		1,0						1,0						2,0				
Muu Etelä-Suomi	3,2	2,4	76,6	17,9	4,7	0,8	3,9	3,0	65,0	22,4	11,5	1,2	1,5	4,5	62,9	20,6	8,5	8,0
Other Southern Finland		2,0						2,0						2,0				
Itä-Suomi	2,9	2,5	69,1	19,3	11,5	-	2,9	3,8	56,3	14,3	29,4	-	1,7	2,4	69,3	24,5	6,2	-
Eastern Finland		2,0						2,0						2,0				
Väli-Suomi	3,3	2,2	75,9	17,9	6,2	-	2,6	3,0	62,2	25,6	12,2	-	1,5	2,1	87,5	7,5	5,0	-
Western Finland		1,0						2,0						2,0				
Pohjois-Suomi	2,7	3,7	77,6	16,6	-	5,8	2,5	4,6	46,8	36,9	13,4	2,8	1,2	6,5	65,8	16,3	6,4	11,4
Northern Finland		1,0						3,0						1,0				



Partioretket, -leirit *Scout excursions, camps*

	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	0,4	11,0 6,0	19,1	26,1	49,4	5,4
Total population						
Sukupuoli / *Sex*						
Nainen	0,4	5,2 5,0	19,1	31,8	49,2	-
Female						
Mies	0,4	16,9 7,0	19,0	20,5	49,6	10,9
Male						
Ikä / *Age*						
15–24	1,4	14,0 6,0	13,8	26,1	51,8	8,3
25–44	0,2	5,3 5,0	40,2	16,1	43,6	-
45–64	0,1	- -	-	-	-	-
65–74	-	- -	-	-	-	-
Elinvaihe / *Stage of life*						
Yksinasuva alle 45 v.	0,6	- -	-	-	-	-
Single under 45 y.						
Yksinasuva yli 45 v.	-	- -	-	-	-	-
Single over 45 y.						
Kaksinasuva alle 45 v.	0,4	- -	-	-	-	-
Couple, under 45 y.						
Kaksinasuva yli 45 v.	0,1	- -	-	-	-	-
Couple, over 45 y.						
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	0,4	- -	-	-	-	-
Family with child 0–6 y.						
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	1,3	21,0 6,0	13,4	35,7	42,1	8,8
Family with child 7–16 y.						
Perhe, aikuisia lapsia	0,3	- -	-	-	-	-
Family, adult children						
Koulutusaste / *Education*						
Alempi perusaste tai vähemmän	0,6	23,5 7,0	7,3	19,8	54,9	18,0
Lower secondary general						
Ylempi perusaste	0,7	6,4 5,0	8,4	43,7	47,9	-
Upper secondary general						
Keskiaste	0,2	- -	-	-	-	-
Upper secondary vocational						
Alin korkea-aste	0,3	- -	-	-	-	-
Vocational college						
Alempi korkea-aste	0,5	- -	-	-	-	-
Lower university/polytech. degree						
Ylin korkea-aste	0,2	- -	-	-	-	-
Upper university degree						

Luontoleirit *Nature camps*

	Osallistumis% *Participation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	0,4	5,3 4,0	34,2	29,9	33,0	3,0
Total population						
Sukupuoli / *Sex*						
Nainen	0,5	4,5 3,0	45,3	23,0	31,7	-
Female						
Mies	0,4	6,4 5,0	19,6	38,9	34,7	6,8
Male						
Ikä / *Age*						
15–24	1,0	6,3 5,0	20,7	32,6	46,7	-
25–44	0,3	5,6 3,0	39,0	19,7	30,3	11,0
45–64	0,4	4,2 3,0	41,8	37,2	21,0	-
65–74	0,1	- -	-	-	-	-
Elinvaihe / *Stage of life*						
Yksinasuva alle 45 v.	0,5	- -	-	-	-	-
Single under 45 y.						
Yksinasuva yli 45 v.	0,7	- -	-	-	-	-
Single over 45 y.						
Kaksinasuva alle 45 v.	0,2	- -	-	-	-	-
Couple, under 45 y.						
Kaksinasuva yli 45 v.	0,2	- -	-	-	-	-
Couple, over 45 y.						
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	0,7	- -	-	-	-	-
Family with child 0–6 y.						
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	0,7	- -	-	-	-	-
Family with child 7–16 y.						
Perhe, aikuisia lapsia	0,5	- -	-	-	-	-
Family, adult children						
Koulutusaste / *Education*						
Alempi perusaste tai vähemmän	0,3	- -	-	-	-	-
Lower secondary general						
Ylempi perusaste	0,7	5,5 5,0	26,0	31,4	42,6	-
Upper secondary general						
Keskiaste	0,3	5,0 4,0	28,9	40,0	31,1	-
Upper secondary vocational						
Alin korkea-aste	0,6	4,5 1,0	59,1	15,3	14,4	11,1
Vocational college						
Alempi korkea-aste	-	- -	-	-	-	-
Lower university/polytech. degree						
Ylin korkea-aste	0,5	- -	-	-	-	-
Upper university degree						

Table 30. Participation rates and frequencies per year of scout excursions or camps and nature camps.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*												
Maatalousyrittäjä	-	-	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-
Farmer		-						-				
Muu yrittäjä	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Entrepreneur		-						-				
Ylempi toimihenkilö	0,4	-	-	-	-	-	0,5	-	-	-	-	-
Upper-level employee		-						-				
Alempi toimihenkilö	0,1	-	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-
Lower-level employee		-						-				
Työntekijä	0,3	-	-	-	-	-	0,4	6,5	45,6	14,0	28,0	12,5
Manual worker		-						4,0				
Eläkeläinen	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-	-	-	-
Pensioner		-						-				
Työtön, lomautettu	-	-	-	-	-	-	0,3	-	-	-	-	-
Unemployed, laid off		-						-				
Opiskelija	1,7	15,0	11,4	25,4	54,0	9,2	1,2	7,3	5,8	36,3	57,8	-
Student		6,0						7,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Domestic assistant or other		-						-				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*												
< 4000	0,2	-	-	-	-	-	0,3	-	-	-	-	-
asukasta / *inhabitants*		-						-				
4 000–9 999	0,2	-	-	-	-	-	0,2	-	-	-	-	-
asukasta / *inhabitants*		-						-				
10 000–24 999	0,6	-	-	-	-	-	0,3	-	-	-	-	-
asukasta / *inhabitants*		-						-				
25 000–99 999	0,2	6,0	14,0	29,6	56,3	-	0,4	3,4	59,5	24,7	15,8	-
asukasta / *inhabitants*		6,0						1,0				
≥ 100 000	0,5	19,2	15,1	31,0	46,1	7,9	0,7	6,7	31,5	20,5	41,5	6,5
asukasta / *inhabitants*		6,0						4,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*												
Kaupunkimainen kunta	0,4	13,5	16,7	25,3	53,7	4,4	0,5	5,5	38,9	23,6	33,6	3,9
Urban municipality		6,0						4,0				
Taajaan asuttu kunta	0,4	6,1	32,0	41,7	13,2	13,2	0,3	-	-	-	-	-
Urbanised municipality		4,0						-				
Maaseutumainen kunta	0,3	-	-	-	-	-	0,3	-	-	-	-	-
Rural municipality		-						-				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*												
Uusimaa	0,3	-	-	-	-	-	0,5	6,0	40,9	23,3	26,5	9,3
Uusimaa province		-						4,0				
Muu Etelä-Suomi	0,4	5,6	22,0	15,4	62,6	-	0,5	5,1	47,3	9,5	43,2	-
Other Southern Finland		6,0						3,0				
Itä-Suomi	0,4	-	-	-	-	-	0,3	-	-	-	-	-
Eastern Finland		-						-				
Väli-Suomi	0,5	-	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-
Western Finland		-						-				
Pohjois-Suomi	-	-	-	-	-	-	0,3	-	-	-	-	-
Northern Finland		-						-				

31



	Moottorikelkkailu *Snowmobiling*						**Mönkijäajelu** *Driving off-road vehicle*					
	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-. tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö *Total population*	10,2	12,6 5,0	30,2	26,0	20,1	23,7	1,2	17,0 5,0	36,9	20,0	20,1	22,9
Sukupuoli / *Sex*												
Nainen *Female*	6,5	9,1 4,0	33,3	32,7	19,9	14,0	0,7	8,5 5,0	35,2	23,0	21,6	20,2
Mies *Male*	13,9	14,2 5,0	28,7	22,8	20,3	28,2	1,7	20,6 5,0	37,6	18,8	19,5	24,1
Ikä / *Age*												
15–24	16,4	14,1 5,0	30,6	25,0	21,2	23,2	2,7	9,7 5,0	33,4	23,1	28,7	14,8
25–44	12,3	11,0 4,0	36,2	28,3	16,5	19,0	1,4	11,0 4,0	41,7	19,1	15,2	24,0
45–64	7,0	13,1 8,0	20,9	23,6	25,4	30,1	0,6	31,2 10,0	32,0	17,8	15,9	34,3
65–74	3,8	15,6 10,0	18,6	21,6	20,9	38,9	0,2	- -	-	-	-	-
Elinvaihe / *Stage of life*												
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	11,0	5,3 4,0	40,7	32,5	20,8	6,0	1,3	- -	-	-	-	-
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	4,7	12,5 10,0	17,2	21,8	33,9	27,1	0,2	- -	-	-	-	-
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	15,2	8,8 3,0	44,8	20,1	15,9	19,2	1,8	4,4 2,0	58,8	9,7	31,5	-
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	7,3	13,9 5,0	25,4	24,9	16,9	32,7	0,5	- -	-	-	-	-
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	12,2	12,1 5,0	34,6	29,0	20,8	15,6	1,8	3,6 2,0	71,9	15,4	8,5	4,2
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	12,1	12,6 5,0	30,4	22,6	24,2	22,8	1,8	12,5 3,0	47,2	15,5	18,6	18,7
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	11,8	12,1 5,0	26,7	23,5	24,4	25,5	2,1	9,5 10,0	18,5	21,8	42,2	17,6
Koulutusaste / *Education*												
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	7,3	15,2 10,0	16,1	25,3	24,3	34,3	1,1	29,8 6,0	27,6	21,1	23,4	27,9
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	12,6	18,9 6,0	22,8	26,9	19,1	31,2	1,0	13,3 5,0	36,2	23,5	12,7	27,6
Keskiaste *Upper secondary vocational*	11,1	11,2 5,0	31,6	25,4	21,8	21,2	1,2	18,2 4,0	40,8	17,5	18,8	22,9
Alin korkea-aste *Vocational college*	10,0	8,7 4,0	38,0	28,6	15,3	18,1	1,4	9,3 5,0	39,6	22,5	17,9	20,0
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	6,6	6,0 3,0	44,4	26,2	22,7	6,6	1,1	- -	-	-	-	-
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	7,4	5,7 2,0	60,9	21,1	8,1	10,0	0,6	- -	-	-	-	-

Table 31. *Participation rates and frequencies per year of snowmobiling and driving off-road vehicles.*

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*												
Maatalousyrittäjä	12,5	11,3	25,0	25,3	26,7	22,9	1,9	-	-	-	-	-
Farmer		5,0						-				
Muu yrittäjä	13,3	14,1	22,3	23,3	20,4	34,0	1,0	-	-	-	-	-
Entrepreneur		7,0						-				
Ylempi toimihenkilö	12,2	9,2	40,0	27,1	13,7	19,2	1,2	14,9	27,1	23,1	20,2	29,5
Upper-level employee		4,0						5,0				
Alempi toimihenkilö	10,4	7,6	37,1	30,5	16,6	15,7	1,6	11,5	47,9	4,2	4,7	43,2
Lower-level employee		4,0						5,0				
Työntekijä	10,0	13,3	26,4	27,1	25,0	21,6	1,1	3,8	61,4	23,3	12,1	3,2
Manual worker		5,0						2,0				
Eläkeläinen	4,0	16,0	12,9	26,3	25,9	35,0	0,3	-	-	-	-	-
Pensioner		10,0						-				
Työtön, lomautettu	12,1	19,2	28,4	16,8	18,1	36,8	1,0	-	-	-	-	-
Unemployed, laid off		10,0						-				
Opiskelija	14,8	12,8	30,5	27,7	20,8	21,0	2,7	11,2	34,4	20,1	28,1	17,4
Student		5,0						5,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	6,5	14,5	43,3	19,2	16,3	21,2	0,5	-	-	-	-	-
Domestic assistant or other		4,0						-				
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*												
< 4000	11,7	14,1	21,8	27,2	20,2	30,9	1,3	12,1	7,6	14,4	60,6	17,4
asukasta / *inhabitants*		6,0						10,0				
4 000–9 999	13,5	14,9	21,3	25,4	22,3	31,0	1,2	46,5	31,9	21,9	5,9	40,3
asukasta / *inhabitants*		8,0						5,0				
10 000–24 999	12,8	17,2	23,0	25,6	21,2	30,2	1,4	13,6	37,8	22,7	19,2	20,3
asukasta / *inhabitants*		6,0						4,0				
25 000–99 999	9,1	9,7	35,4	26,4	20,1	18,2	1,1	9,6	32,4	18,0	29,0	20,7
asukasta / *inhabitants*		4,0						5,0				
≥ 100 000	6,4	5,0	51,6	26,2	15,7	6,5	1,1	7,1	53,7	19,8	9,9	16,7
asukasta / *inhabitants*		2,0						2,0				
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*												
Kaupunkimainen kunta	8,2	8,1	40,2	26,1	19,0	14,6	1,0	7,7	46,7	20,1	15,1	18,1
Urban municipality		3,0						3,0				
Taajaan asuttu kunta	11,0	17,1	20,7	28,3	20,3	30,7	1,5	14,2	33,6	23,0	22,5	21,0
Urbanised municipality		6,0						5,0				
Maaseutumainen kunta	14,7	16,6	20,7	24,6	21,7	33,1	1,4	37,5	20,2	17,6	28,2	34,0
Rural municipality		10,0						10,0				
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*												
Uusimaa	6,2	5,8	54,3	26,2	13,4	6,1	1,2	7,5	52,7	13,4	13,4	20,5
Uusimaa province		2,0						2,0				
Muu Etelä-Suomi	6,5	8,4	38,2	25,7	19,2	16,9	1,0	23,3	30,4	16,7	24,8	28,1
Other Southern Finland		4,0						10,0				
Itä-Suomi	15,2	13,3	25,3	28,6	19,7	26,4	1,4	30,7	29,1	21,8	21,0	28,2
Eastern Finland		5,0						5,0				
Väli-Suomi	11,1	15,5	23,0	23,8	25,4	27,8	1,1	10,8	48,9	32,0	5,8	13,4
Western Finland		8,0						3,0				
Pohjois-Suomi	25,8	18,1	16,0	25,4	22,6	36,1	1,9	12,8	21,9	26,4	32,1	19,6
Northern Finland		10,0						6,0				



Tilasto 32. Maastoautoilun, maastomoottoripyöräilyn ja muun motorisoidun luonnossa liikkumisen osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

	Maastoautoilu *Cross-country motoring*						**Maastomoottoripyöräily** *Cross-country motorcycling*						**Muu motorisoitu liikkuminen** *Driving other type of motor vehicle*					
	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15	Osallis-tumis% *Partici-pation%*	Harrastuskertoja vuodessa *Number of times of participation* Ka Med *Mean Median*	Jakauma, % harrastajista *Distribution, % of participants* 1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö *Total population*	0,8	15,5 4,0	37,9	24,9	21,3	15,9	1,6	24,2 5,0	27,5	24,5	18,9	29,1	0,6	40,7 10,0	12,4	21,8	24,2	41,7
Nainen *Female*	0,3	24,0 2,0	59,2	26,4	7,3	7,1	0,2	12,0 7,0	36,5	12,7	28,4	22,4	0,3	15,9 5,0	28,5	31,5	16,8	23,2
Mies *Male*	1,3	13,8 5,0	33,5	24,6	24,2	17,7	2,9	25,2 5,0	26,8	25,4	18,2	29,6	0,9	49,4 15,0	6,8	18,4	26,7	48,1
15–24	1,3	8,3 5,0	41,2	22,9	20,2	15,8	4,4	29,6 6,0	24,7	24,8	21,7	28,8	1,8	56,5 10,0	5,2	29,5	21,6	43,7
25–44	1,0	15,7 3,0	45,4	18,1	20,5	16,0	1,8	20,6 5,0	27,2	24,5	20,8	27,5	0,6	24,1 10,0	21,5	8,5	27,7	42,3
45–64	0,4	22,8 4,0	20,5	47,1	21,1	11,3	0,5	14,6 3,0	43,3	24,7	-	32,0	0,1	- -	-	-	-	-
65–74	0,2	- -	-	-	-	-	0,1	- -	-	-	-	-	0,4	- -	-	-	-	-
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	1,1	- -	-	-	-	-	3,0	18,9 5,0	45,0	7,8	21,7	25,5	0,8	- -	-	-	-	-
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	-	- -	-	-	-	-	-	- -	-	-	-	-	0,2	- -	-	-	-	-
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	0,6	- -	-	-	-	-	3,9	19,1 5,0	26,2	27,0	21,3	25,5	1,0	- -	-	-	-	-
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	0,5	- -	-	-	-	-	0,3	- -	-	-	-	-	0,1	- -	-	-	-	-
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	1,1	- -	-	-	-	-	1,4	14,1 5,0	21,6	39,7	17,9	20,8	1,0	- -	-	-	-	-
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	1,5	5,4 2,0	57,8	14,3	11,9	16,0	1,7	9,2 5,0	41,3	22,0	9,5	27,2	0,9	- -	-	-	-	-
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	1,0	- -	-	-	-	-	1,9	42,7 5,0	15,6	41,2	16,5	26,7	1,4	- -	-	-	-	-
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	0,3	- -	-	-	-	-	1,0	14,7 7,0	27,0	23,0	29,2	20,8	0,8	55,6 10,0	-	25,4	31,6	43,0
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	0,7	10,3 7,0	26,2	18,1	38,2	17,5	3,2	37,5 6,0	19,9	29,2	19,3	31,6	0,9	68,7 12,0	13,5	29,9	7,2	49,4
Keskiaste *Upper secondary vocational*	1,1	20,4 4,0	33,9	29,7	19,1	17,4	1,5	21,4 7,0	26,9	20,4	21,6	31,2	0,5	27,0 10,0	15,0	23,9	20,9	40,1
Alin korkea-aste *Vocational college*	0,6	10,6 2,0	51,3	17,1	15,1	16,5	1,4	- -	-	-	-	-	0,3	- -	-	-	-	-
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	-	- -	-	-	-	-	0,9	- -	-	-	-	-	1,0	- -	-	-	-	-
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	1,3	- -	-	-	-	-	0,2	- -	-	-	-	-	0,7	- -	-	-	-	-

Table 32. Participation rates and frequencies per year of cross-country motoring, cross-country motorcycling, and driving some other type of motor vehicle in nature.

Maatalousyrittäjä	1,2	-	-	-	-	-	1,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Farmer		-						-						-				
Muu yrittäjä	1,5	-	-	-	-	-	1,1	-	-	-	-	-	0,5	-	-	-	-	-
Entrepreneur		-						-						-				
Ylempi toimihenkilö	0,9	7,1	36,4	24,6	27,3	11,7	1,5	25,9	32,7	25,9	13,9	27,6	0,2	-	-	-	-	-
Upper-level employee		5,0						5,0						-				
Alempi toimihenkilö	0,9	5,8	43,0	38,3	9,9	8,8	0,9	-	-	-	-	-	0,7	21,6	12,2	27,4	17,3	43,1
Lower-level employee		3,0						-						10,0				
Työntekijä	0,7	7,7	54,4	6,1	29,6	9,9	2,0	19,1	26,6	24,8	21,4	27,2	0,4	29,9	28,3	9,0	22,1	40,6
Manual worker		2,0						5,0						15,0				
Eläkeläinen	0,2	-	-	-	-	-	0,2	-	-	-	-	-	0,2	-	-	-	-	-
Pensioner		-						-						-				
Työtön, lomautettu	0,7	-	-	-	-	-	0,9	-	-	-	-	-	0,8	-	-	-	-	-
Unemployed, laid off		-						-						-				
Opiskelija	0,9	7,3	28,9	32,0	24,1	15,0	4,4	31,6	28,7	25,6	20,5	25,3	1,9	63,5	3,0	25,8	22,8	48,4
Student		5,0						5,0						15,0				
Kotitaloutta hoitava tai muu	0,7	-	-	-	-	-	0,5	-	-	-	-	-	0,7	-	-	-	-	-
Domestic assistant or other		-						-						-				
< 4000	1,0	8,0	28,7	40,3	21,4	9,7	1,6	15,4	20,5	21,0	27,7	30,8	1,0	-	-	-	-	-
asukasta / *inhabitants*		5,0						10,0						-				
4 000–9 999	0,9	26,8	28,7	15,8	22,0	33,6	1,3	34,7	25,5	21,2	15,3	38,0	0,7	18,6	20,8	15,6	39,9	23,7
asukasta / *inhabitants*		10,0						8,0						10,0				
10 000–24 999	0,8	29,9	28,8	25,7	24,8	20,8	1,9	28,1	25,8	27,2	17,8	29,2	0,8	56,0	17,3	23,8	15,0	43,9
asukasta / *inhabitants*		5,0						5,0						10,0				
25 000–99 999	0,7	5,5	38,2	27,6	24,3	9,9	1,8	22,6	26,1	30,6	12,5	30,8	0,4	-	-	-	-	-
asukasta / *inhabitants*		4,0						5,0						-				
≥ 100 000	0,6	5,3	58,7	22,2	14,5	4,6	1,2	17,8	35,3	17,0	27,9	19,8	0,5	52,6	6,6	15,1	17,0	61,3
asukasta / *inhabitants*		2,0						5,0						50,0				
Kaupunkimainen kunta	0,6	7,2	41,2	29,6	17,7	11,5	1,4	18,7	31,6	25,9	18,8	23,7	0,4	43,1	17,0	20,3	18,1	44,7
Urban municipality		3,0						5,0						10,0				
Taajaan asuttu kunta	0,7	23,7	34,4	13,7	22,1	29,9	2,1	46,6	24,3	20,4	15,1	40,2	0,8	31,3	8,2	24,2	28,4	39,2
Urbanised municipality		7,0						10,0						10,0				
Maaseutumainen kunta	1,1	24,2	34,5	22,8	26,3	16,4	1,5	15,4	20,6	25,1	23,0	31,2	0,8	44,4	8,5	22,2	30,4	38,9
Rural municipality		5,0						8,0						10,0				
Uusimaa	0,6	2,8	71,2	18,3	10,5	-	1,7	38,2	31,6	17,9	16,4	34,2	0,5	43,9	6,9	7,4	30,0	55,7
Uusimaa province		2,0						6,0						28,0				
Muu Etelä-Suomi	0,8	19,2	35,0	26,6	17,9	20,5	1,5	15,5	26,6	29,9	26,0	17,5	0,4	53,1	26,4	19,7	18,1	35,8
Other Southern Finland		4,0						5,0						10,0				
Itä-Suomi	0,7	5,5	41,7	26,5	24,6	7,2	1,3	7,8	43,1	28,5	8,4	20,0	0,6	-	-	-	-	-
Eastern Finland		4,0						3,0						-				
Väli-Suomi	0,6	-	-	-	-	-	1,7	32,3	15,2	33,4	14,8	36,5	1,2	18,4	-	46,6	22,9	30,5
Western Finland		-						6,0						10,0				
Pohjois-Suomi	1,2	32,8	13,4	29,7	33,6	23,3	1,9	18,4	21,4	13,0	20,7	44,9	0,8	-	-	-	-	-
Northern Finland		6,0						10,0						-				

33 Lähiulkoilukerta
Aluetyyppi, etäisyys

Visit close-to-home
Type of area, distance

	Kaikki alueet yhteensä *All areas, total*	**Kunnan alue** *Municipal area*			**Valtion alue** *State land*	**Yksityismaa tai vesistö** *Private area or water area*		
		Kävely-etäisyys *Walking distance*	Kulkuneuvo, ≤ 0,5 h *Transportation, ≤ 0,5 h*	Kulkuneuvo, > 0,5 h *Transportation, > 0,5 h*		Kävely-etäisyys *Walking distance*	Kulkuneuvo, ≤ 0,5 h *Transportation, ≤ 0,5 h*	Kulkuneuvo, > 0,5 h *Transportation, > 0,5 h*
	% ulkoilukerroista / *of visits*							
Ulkoiluharrastus / *Outdoor activity*								
Kuntokävely, kävelylenkkeily *Walking for pleasure or fitness*	33,9	42,0	16,6	14,1	21,9	34,3	11,4	12,3
Juoksulenkkeily *Jogging*	3,9	4,7	3,4	0,7	0,7	3,6	0,8	0,8
Koiran ulkoiluttaminen *Walking dog*	8,8	11,3	3,3	2,8	3,8	11,1	2,7	2,3
Lasten kanssa ulkoilu *Outdoor recreation with children*	5,2	6,0	4,8	2,0	3,7	6,4	2,2	2,1
Pyöräily *Bicycling*	8,1	9,8	4,7	2,9	3,9	8,7	3,3	3,1
Maastohiihto *Cross-country skiing*	2,9	2,1	6,8	1,5	4,1	2,0	2,3	0,5
Mökkeily *Staying in cottage*	4,1	2,7	6,0	9,1	3,1	3,8	10,7	11,4
Kalastus *Fishing*	5,2	2,8	8,2	14,0	19,3	4,2	12,6	15,7
Muut *Other*	28,0	18,7	46,4	52,8	39,5	25,9	54,0	51,7
Ulkoiluseura / *Company/group*								
Yksin *Alone*	39,3	48,0	21,6	16,9	22,9	46,8	18,2	18,2
Perhe *Family*	37,4	35,4	43,4	40,3	40,6	36,9	46,7	41,6
Muu seura *Other company*	23,3	16,7	34,9	42,8	36,5	16,3	35,1	40,2
Ryhmän koko / *Size of group*								
1	38,2	46,8	20,8	16,1	20,9	45,8	17,8	17,7
2–5	55,7	50,5	67,7	68,2	68,6	50,6	71,0	67,8
≥ 6	6,1	2,8	11,4	15,7	10,5	3,6	11,2	14,5
Ulkoiluaika / *Length of visit*								
≤ 1 h	34,9	44,7	14,9	9,7	12,2	40,3	8,8	8,7
1,1–2,0 h	27,4	31,6	25,2	7,3	13,1	29,0	16,4	6,2
2,1–4,0 h	18,4	14,4	30,9	19,9	25,5	17,6	35,8	19,4
≥ 4,1 h	19,3	9,3	29,0	63,1	49,2	13,1	39,0	65,6
Ulkoilukerran kustannus, mk / *Expences of visit, FIM*								
0	73,6	91,3	44,8	18,7	39,7	89,1	39,0	17,0
1–30	14,4	5,4	42,4	21,4	22,0	6,6	45,4	20,7
≥ 31	11,9	3,3	12,8	59,8	38,4	4,3	15,7	62,3

Tilasto 34. Lähiulkoilukerta aluetyypin ja palveluiden mukaan.
Table 34. Recreation close-to-home visit by type of area and recreation services.

34 Lähiulkoilukerta Palvelut

Visit close-to-home Services

	Kunnan alue *Municipal area*				**Valtion alue** *State land*	**Yksityismaa tai vesistö** *Private area or water area*				
	Yhteensä *Total*	Ei palveluja *No services*	Reitit, opastus *Trails and signs*	Taukopaikka *Rest site*		Yhteensä *Total*	Ei palveluja *No services*	Reitit, opastus *Trails and signs*	Taukopaikka *Rest site*	Loma-asunto *Leisure home*
	% ulkoilukerroista / *of visits*									
Ulkoiluharrastus / *Outdoor activity*										
Kuntokävely, kävelylenkkeily *Walking for pleasure or fitness*	42,9	18,6	50,5	36,1	21,9	26,5	16,0	41,5	21,0	17,5
Juoksulenkkeily *Jogging*	6,0	7,7	6,1	5,9	0,7	2,6	1,5	4,6	2,1	1,2
Koiran ulkoiluttaminen *Walking dog*	10,3	6,6	13,9	7,1	3,8	7,9	7,8	10,4	8,3	3,0
Lasten kanssa ulkoilu *Outdoor recreation with children*	5,9	9,9	6,4	5,4	3,7	4,8	5,4	6,9	4,0	2,8
Pyöräily *Bicycling*	9,1	2,8	10,3	8,4	3,9	7,0	3,6	10,2	6,5	5,2
Maastohiihto *Cross-country skiing*	4,2	2,6	0,3	8,6	4,1	1,9	2,3	0,5	3,8	1,9
Mökkeily *Staying in cottage*	1,5	-	1,1	1,3	3,1	6,4	2,1	2,1	1,6	22,2
Kalastus *Fishing*	1,0	9,7	0,4	1,4	19,3	7,6	7,8	3,6	9,8	12,2
Muut *Other*	18,9	42,2	11,1	25,9	39,5	35,2	53,5	20,3	43,0	33,9
Ulkoiluseura / *Company/group*										
Yksin *Alone*	42,3	18,1	47,2	38,3	22,9	36,9	39,8	45,8	32,1	24,6
Perhe *Family*	35,5	23,0	35,4	36,5	40,6	39,5	37,8	34,6	33,7	55,2
Muu seura *Other company*	22,2	58,8	17,3	25,2	36,5	23,6	22,4	19,6	34,2	20,2
Ryhmän koko / *Size of group*										
1	41,1	17,7	45,8	37,6	20,9	36,0	39,3	44,9	31,1	23,6
2–5	53,6	67,9	51,6	55,4	68,6	57,2	55,2	51,9	55,8	69,9
≥ 6	5,3	14,3	2,6	7,1	10,5	6,7	5,5	3,3	13,2	6,6
Ulkoiluaika / *Length of visit*										
≤ 1 h	42,2	27,8	53,7	31,5	12,2	29,4	22,4	45,5	23,0	15,2
1,1–2,0 h	34,3	43,5	33,4	35,4	13,1	23,1	22,4	28,6	22,3	17,6
2,1–4,0 h	14,3	15,8	9,1	19,8	25,5	21,5	23,3	15,7	22,5	27,5
≥ 4,1 h	9,2	12,9	3,8	13,3	49,2	26,0	31,9	10,2	32,1	39,6
Ulkoilukerran kustannus, mk / *Expences of visit, FIM*										
0	82,8	53,2	92,9	74,4	39,7	68,2	65,5	86,8	57,5	51,4
1–30	12,2	35,5	6,4	17,4	22,0	16,2	20,3	8,0	19,6	22,4
≥ 31	5,0	11,3	0,6	8,2	38,4	15,6	14,2	5,2	22,9	26,2

35 Lähiulkoilukerta Vuodenaika

Visit close-to-home Season

	Etelä-Suomi *Southern Finland*					Muu Suomi *Other parts of Finland*				
	Koko vuosi *Whole year*	Tammi–maaliskuu *January–March*	Huhti–toukokuu *April–May*	Kesä–elokuu *June–August*	Syys–joulukuu *September–December*	Koko vuosi *Whole year*	Tammi–maaliskuu *January–March*	Huhti–toukokuu *April–May*	Kesä–elokuu *June–August*	Syys–joulukuu *September–December*
	% ulkoilukerroista / *of visits*									
Ulkoiluharrastus / *Outdoor activity*										
Kuntokävely, kävelylenkkeily *Walking for pleasure or fitness*	37,0	47,3	32,1	22,5	42,7	33,6	43,9	29,6	22,6	36,8
Juoksulenkkeily *Jogging*	4,3	3,3	4,6	4,0	5,0	4,2	2,6	4,5	5,1	4,5
Koiran ulkoiluttaminen *Walking dog*	10,1	10,0	11,7	8,8	10,3	8,4	9,1	9,3	6,2	9,1
Lasten kanssa ulkoilu *Outdoor recreation with children*	6,1	7,1	5,1	4,6	7,0	4,6	4,8	6,0	2,9	4,7
Pyöräily *Bicycling*	8,4	2,7	11,1	13,3	7,6	7,9	2,1	11,3	13,5	6,1
Maastohiihto *Cross-country skiing*	2,8	6,3	3,5	0,3	1,3	3,4	10,1	2,1	0,2	1,3
Mökkeily *Staying in cottage*	3,6	2,0	4,3	6,0	2,6	3,5	1,7	5,4	5,0	2,5
Kalastus *Fishing*	4,2	3,7	2,6	7,5	3,1	6,2	6,3	6,7	7,0	5,2
Muut *Other*	23,6	17,5	25,0	33,0	20,5	28,2	19,4	25,0	37,5	29,8
Ulkoiluseura / *Company/group*										
Yksin *Alone*	40,1	39,3	38,9	36,5	44,2	43,4	42,8	41,5	41,5	46,7
Perhe *Family*	39,5	41,3	40,6	39,6	37,4	33,8	34,9	39,0	33,8	29,4
Muu seura *Other company*	20,4	19,4	20,5	23,9	18,4	22,8	22,3	19,5	24,7	23,9
Ryhmän koko / *Size of group*										
1	39,3	38,7	37,8	35,6	43,3	41,9	41,9	39,9	39,6	45,1
2–5	55,8	58,3	55,6	57,8	52,5	52,4	53,1	53,6	53,7	50,0
≥ 6	4,9	3,0	6,6	6,6	4,2	5,7	5,1	6,5	6,7	4,9
Ulkoiluaika / *Length of visit*										
≤ 1 h	37,8	41,9	35,8	28,6	42,4	36,5	43,8	34,4	27,3	39,2
1,1–2,0 h	29,4	34,2	29,1	25,4	28,5	27,2	27,4	25,4	27,9	27,8
2,1–4,0 h	18,4	15,3	18,9	24,3	16,4	17,2	13,7	19,8	21,5	14,8
≥ 4,1 h	14,4	8,6	16,1	21,7	12,7	19,1	15,1	20,5	23,3	18,2
Ulkoilukerran kustannus, mk / *Expences of visit, FIM*										
0	76,6	80,4	75,7	68,7	80,0	72,8	76,1	71,1	70,5	73,2
1–30	13,1	11,9	13,5	16,5	11,4	15,6	15,6	15,4	15,9	15,4
≥ 31	10,3	7,7	10,9	14,8	8,7	11,6	8,3	13,6	13,6	11,4

Taulukko 35. Lähiulkoilukerta vuodenajan mukaan.
Table 35. Recreation close-to-home visit by season.

36 Lähiulkoilu
Aluetyyppi, etäisyys

Recreation close-to-home
Type of area, distance

	Kaikki lähiulkoilukerrat *All trips to close-to-home recreation areas*			Kunnan alue *Municipal area*						Valtion alue *State land*		Yksityismaa tai vesistö *Private land or water area*					
				Kävely-etäisyys *Walking distance*		Kulkuneuvo ≤ 0,5 h *Transportation, ≤ 0,5 h*		Kulkuneuvo, > 0,5 h *Transportation, > 0,5 h*				Kävely-etäisyys *Walking distance*		Kulkuneuvo ≤ 0,5 h *Transportation, ≤ 0,5 h*		Kulkuneuvo, > 0,5 h *Transportation, > 0,5 h*	
*	O-sta	O-jia	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k
Koko väestö *Total population*	100,0	95,2	166,8	100,0	56,5	100,0	14,1	100,0	2,5	100,0	7,9	100,0	57,7	100,0	15,5	100,0	12,6
Sukupuoli / *Sex*																	
Nainen *Female*	50,3	95,4	177,6	57,1	67,1	45,8	13,4	44,3	2,7	42,0	7,3	51,9	63,6	39,8	13,3	36,6	10,4
Mies *Male*	49,7	94,2	147,5	42,9	42,0	54,2	13,1	55,7	2,6	58,0	8,9	48,1	48,9	60,2	16,7	63,4	15,3
Ikä / *Age*																	
15–24	17,6	95,5	158,4	18,8	54,0	28,3	20,4	16,5	-	16,4	7,0	16,8	50,7	17,6	14,7	13,1	9,3
25–44	38,4	95,5	160,3	43,2	57,1	43,3	14,4	48,7	3,3	35,3	7,1	36,2	49,9	41,5	15,7	39,0	12,8
45–64	35,1	94,4	161,9	31,4	49,4	24,1	9,5	27,8	2,1	38,4	9,3	36,6	59,2	36,5	16,2	43,2	16,3
65–74	8,9	92,0	189,3	6,7	57,6	4,3	8,2	7,0	-	9,9	12,5	10,4	88,1	4,4	10,0	4,6	-
Elinvaihe / *Stage of life*																	
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	9,9	95,6	147,7	13,6	64,6	14,0	16,6	3,1	-	11,5	7,8	6,8	34,3	9,1	12,5	9,6	11,1
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	7,9	92,6	181,7	8,6	74,1	5,2	10,4	7,7	-	12,5	15,1	7,0	60,0	3,5	8,0	5,5	11,0
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	11,6	96,5	158,7	14,3	60,8	13,6	14,6	15,0	3,6	9,6	6,4	10,4	46,5	11,6	14,3	11,7	12,6
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	21,8	93,4	172,5	19,1	53,4	12,5	8,8	13,9	-	23,4	10,2	23,1	66,9	21,5	17,0	21,5	14,2
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	15,5	95,6	161,4	15,6	51,7	18,0	15,0	17,8	2,9	17,1	8,0	16,2	55,7	15,2	14,4	16,6	13,7
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	19,3	95,1	157,5	18,9	50,5	23,7	15,7	25,0	3,3	13,8	5,3	19,2	52,3	20,8	15,8	22,7	14,6
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	13,9	94,5	158,8	9,9	37,1	13,0	12,2	17,5	-	12,0	6,9	17,4	67,3	18,3	20,2	12,3	11,8
Koulutusaste / *Education*																	
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	14,4	93,3	177,5	10,5	50,6	9,6	10,2	12,1	-	23,0	16,2	14,2	68,3	13,9	17,7	10,6	11,5
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	13,5	93,3	159,9	12,1	46,3	17,7	17,5	17,4	-	13,3	7,7	14,9	59,9	11,7	12,8	13,0	12,4
Keskiaste *Upper secondary vocational*	43,7	94,8	158,9	42,6	50,4	45,8	13,5	47,4	2,7	41,1	7,5	44,6	55,1	44,6	15,0	49,5	14,6
Alin korkea-aste *Vocational college*	20,7	96,5	167,9	25,2	65,7	20,8	13,6	18,5	2,6	16,3	6,3	19,0	51,2	22,4	16,6	18,4	11,9
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	2,4	96,1	152,5	3,0	63,0	1,3	-	0,6	-	2,3	-	2,4	50,7	2,7	15,7	1,8	-
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	5,2	95,6	150,0	6,5	57,9	4,8	10,8	4,0	-	4,0	-	4,9	47,3	4,7	12,2	6,7	14,9

Table 36. Recreation close-to-home participants by type and distance of recreation area.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																		
Maatalousyrittäjä *Farmer*	2,0	92,2	115,4	0,2	-	0,2	-	2,9	-	1,5	-	4,0	82,5	2,5	-	1,4	-
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	4,1	90,1	152,1	2,6	33,7	4,6	14,2	5,0	-	2,0	-	5,3	68,7	4,1	14,6	4,7	14,1
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	17,3	96,5	143,5	19,0	49,9	18,6	12,4	17,0	-	16,7	6,7	16,1	44,2	21,6	16,2	18,5	11,8
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	12,0	95,0	152,3	14,3	57,7	13,7	13,8	14,3	-	9,3	5,7	10,6	44,7	10,8	12,7	15,4	14,9
Työntekijä *Manual worker*	23,5	94,6	152,4	23,8	49,8	23,6	12,6	31,6	3,4	24,2	8,0	21,1	46,6	26,4	15,8	31,0	16,3
Eläkeläinen *Pensioner*	15,5	93,3	195,1	12,5	60,8	7,1	7,6	9,8	-	21,9	15,6	17,3	83,0	9,7	12,5	12,0	13,2
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	7,4	95,5	193,2	6,6	58,0	5,9	12,6	2,2	-	9,1	12,9	7,9	72,9	9,1	23,1	6,0	12,8
Opiskelija *Student*	14,0	95,7	164,2	15,9	60,6	22,8	21,5	14,2	-	13,1	7,3	12,8	50,9	12,1	13,3	8,7	8,0
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	4,3	96,3	194,1	5,1	75,2	3,5	12,5	3,0	-	2,2	-	5,0	75,8	3,6	15,1	2,3	-
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																		
< 4000 asukasta / *inhabitants*	8,8	95,8	164,8	3,3	20,2	4,1	6,3	4,4	-	8,9	9,3	15,3	98,6	10,3	18,0	4,5	7,0
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	18,4	93,6	170,4	11,4	36,7	14,5	11,0	10,5	-	19,2	9,9	23,8	76,1	24,3	21,6	12,7	9,9
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	21,4	95,2	172,4	17,5	47,2	17,3	11,7	23,2	3,0	23,4	9,3	23,2	65,7	23,7	18,1	22,3	14,5
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	24,2	94,8	169,2	28,7	65,9	26,9	15,3	27,4	3,1	19,3	6,5	19,2	46,6	22,6	14,7	24,5	13,8
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	27,2	96,5	156,6	39,2	68,5	37,2	16,3	34,5	3,1	29,2	7,7	18,5	33,5	19,1	9,5	36,0	15,4
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																		
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	59,4	95,6	163,5	77,4	67,4	70,0	15,3	70,6	3,1	60,4	7,9	43,2	39,4	50,9	12,6	68,5	14,6
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	16,1	93,8	174,0	11,8	42,6	13,0	11,3	14,6	-	14,3	7,5	20,4	76,4	18,8	18,9	16,2	13,8
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	24,5	95,2	167,7	10,8	25,6	17,0	9,7	14,8	-	25,3	9,7	36,4	87,1	30,3	20,1	15,3	9,0
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																		
Uusimaa *Uusimaa province*	25,3	96,5	161,3	35,1	65,1	30,1	13,9	40,1	3,8	22,2	6,0	22,0	42,2	20,3	10,7	33,8	15,5
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	36,1	94,4	166,0	34,6	53,4	36,3	14,0	29,2	2,3	36,0	8,6	36,8	59,0	37,2	16,2	29,4	11,0
Itä-Suomi *Eastern Finland*	15,1	94,6	182,1	11,3	53,2	11,7	13,4	10,3	-	13,8	10,5	15,0	73,6	12,1	15,9	12,0	14,1
Väli-Suomi *Western Finland*	13,1	95,0	167,7	10,8	45,1	10,4	10,7	7,9	-	13,4	9,0	14,8	64,9	18,8	22,7	10,7	10,7
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	9,7	95,8	154,3	7,9	39,0	11,1	13,3	12,5	-	14,2	9,6	10,6	52,4	10,7	14,2	13,4	15,2

* O-sta = osallistujista, % / *of participants, %*
O-jia = osallistujia, % / *participants, %*
U-k = ulkoilukertoja, ka / *number of times, mean*

37 Lähiulkoilu Palvelut

Recreation close-to-home Services

	*	Kunnan alue *Municipal area*								Valtion alue *State land*		Yksityismaa tai vesistö *Private land or water area*									
		Yhteensä *Total*		Ei palveluja *No services*		Reitit, opastus *Trails and signs*		Taukopaikka *Rest site*				Yhteensä *Total*		Ei palveluja *No services*		Reitit, opastus *Trails and signs*		Taukopaikka *Rest site*		Loma-asunto *Leisure home*	
		O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k
Koko väestö *Total population*		100,0	73,3	100,0	1,4	100,0	37,3	100,0	34,6	100,0	7,6	100,0	85,9	100,0	11,6	100,0	32,4	100,0	21,8	100,0	20,1
Sukupuoli / *Sex*																					
Nainen *Female*		54,2	83,4	39,2	1,1	57,4	44,5	52,5	37,8	42,0	7,0	47,2	87,2	38,3	9,5	54,4	37,5	43,1	20,1	46,8	20,0
Mies *Male*		45,8	58,0	60,8	1,5	42,6	27,8	47,5	28,7	58,0	8,6	52,8	80,9	61,7	12,9	45,6	26,5	56,9	22,3	53,2	19,2
Ikä / *Age*																					
15–24		20,4	76,9	47,0	3,4	18,2	35,5	21,1	38,0	16,4	6,7	16,3	74,8	13,0	8,0	16,6	28,4	19,8	22,9	14,6	15,5
25–44		42,6	75,0	31,9	1,1	43,6	38,6	43,1	35,4	35,3	7,0	36,9	78,2	31,7	9,1	39,9	32,0	40,6	22,0	30,7	15,2
45–64		30,3	61,2	17,4	-	29,9	30,6	31,6	29,9	38,4	8,8	38,0	91,9	44,8	14,7	35,2	32,2	34,0	21,0	42,5	24,1
65–74		6,7	71,1	3,7	-	8,3	47,7	4,2	22,6	9,9	11,4	8,8	106,8	10,6	17,3	8,3	38,1	5,6	17,2	12,1	34,3
Elinvaihe / *Stage of life*																					
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*		13,0	82,0	14,9	-	14,1	45,4	11,6	34,8	11,5	7,7	7,5	58,0	3,9	4,0	9,5	26,7	8,5	16,3	6,3	11,0
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*		8,2	88,8	2,2	-	9,2	50,5	7,4	37,9	12,5	14,0	6,2	78,8	6,4	10,6	6,1	27,7	6,6	20,4	7,1	20,2
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*		13,9	79,1	12,8	-	11,5	33,1	16,9	44,7	9,6	6,3	10,6	73,3	11,7	10,9	9,6	24,6	11,2	19,7	11,2	18,0
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*		18,3	64,5	13,8	-	19,1	35,1	16,7	28,4	23,4	9,5	23,2	98,5	28,2	16,5	21,7	34,9	17,0	18,7	28,4	28,4
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*		15,8	69,5	11,7	-	17,4	38,3	14,8	30,2	17,1	7,9	15,9	84,0	14,4	10,5	17,3	34,7	17,2	23,6	12,3	15,3
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*		19,9	69,4	33,6	2,3	18,2	32,5	21,0	34,7	13,8	5,2	20,0	82,9	18,5	10,4	19,0	29,5	22,2	23,6	20,0	19,4
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*		10,9	53,5	11,0	-	10,5	26,1	11,5	26,4	12,0	6,7	16,5	98,5	16,9	13,8	16,8	37,7	17,3	26,5	14,7	20,6
Koulutusaste / *Education*																					
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*		10,9	63,7	6,8	-	10,3	32,9	10,1	29,9	23,0	14,8	14,3	99,0	19,0	18,1	12,8	33,9	12,9	23,2	14,4	23,8
Ylempi perusaste *Upper secondary general*		13,5	67,8	26,4	-	12,8	32,6	13,9	32,6	13,3	7,4	14,1	84,8	12,0	10,0	15,7	36,3	13,6	21,3	11,9	17,1
Keskiaste *Upper secondary vocational*		43,0	66,7	41,4	1,2	42,3	33,3	44,1	32,1	41,1	7,3	45,2	84,9	45,0	11,4	45,4	31,9	46,7	22,2	44,3	19,4
Alin korkea-aste *Vocational college*		24,3	83,4	14,5	-	25,2	43,7	24,2	38,7	16,3	6,1	19,0	78,4	17,1	9,4	19,5	29,9	20,1	20,8	19,2	18,3
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*		2,5	69,0	4,2	-	2,7	37,4	2,3	29,4	2,3	-	2,4	76,7	2,0	-	2,4	31,0	1,7	15,0	2,6	21,3
Ylin korkea-aste *Upper university degree*		5,9	70,4	6,6	-	6,7	39,5	5,3	29,4	4,0	-	5,1	74,4	4,9	9,4	4,1	21,7	5,0	18,0	7,6	25,2

Table 37. Recreation close-to-home participants by type of area and recreation services.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																				
Maatalousyrittäjä *Farmer*	0,3	-	-	-	0,1	-	0,5	5,6	1,5	-	3,3	103,8	5,7	29,3	2,6	37,0	1,9	-	2,2	-
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	3,3	54,1	2,8	-	3,2	26,0	3,6	27,3	2,0	-	4,9	94,5	4,4	12,3	4,8	36,7	2,6	13,2	6,8	32,3
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	18,4	64,4	11,3	-	18,4	32,7	18,8	31,0	16,7	6,6	17,2	72,5	15,6	8,9	15,9	25,2	17,6	18,8	20,0	19,6
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	13,9	74,2	6,9	-	14,5	38,9	13,9	34,7	9,3	5,6	11,3	72,5	9,8	8,4	12,7	30,3	11,9	19,0	10,1	14,8
Työntekijä *Manual worker*	24,1	65,8	24,9	-	25,6	35,0	23,4	29,6	24,2	7,7	23,7	79,0	22,8	10,3	23,0	28,9	26,4	22,3	22,4	17,4
Eläkeläinen *Pensioner*	11,9	72,3	3,9	-	12,6	40,8	10,3	31,1	21,9	14,4	15,5	108,4	21,3	20,2	13,8	36,4	10,6	18,7	20,3	33,1
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	6,5	73,4	8,7	-	6,4	37,1	6,5	34,5	9,1	12,3	7,8	107,5	7,4	13,5	8,6	43,9	9,6	33,0	5,4	17,0
Opiskelija *Student*	17,0	84,2	32,6	-	14,0	36,0	18,9	45,1	13,1	7,1	12,2	72,9	9,1	7,2	13,2	29,1	14,5	21,5	11,1	15,1
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	4,7	91,2	8,9	-	5,3	51,9	4,0	36,1	2,2	-	4,2	98,4	4,0	12,6	5,3	46,9	5,0	29,4	1,7	-
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																				
< 4000 asukasta / *inhabitants*	3,8	29,8	6,8	-	3,2	13,1	4,1	15,6	8,9	8,7	12,9	122,6	16,9	22,3	13,7	50,5	11,7	28,9	9,2	21,0
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	12,0	49,8	25,6	-	12,3	26,4	10,7	21,3	19,2	9,5	21,9	107,3	22,4	15,3	24,9	47,4	19,4	24,9	16,8	19,8
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	17,6	61,8	5,9	-	17,3	31,2	18,1	30,2	23,4	8,9	23,3	98,8	23,0	13,2	23,7	38,0	23,6	25,5	22,2	22,0
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	28,2	84,6	15,7	-	26,9	41,2	30,0	42,5	19,3	6,2	20,5	75,0	22,3	10,8	19,2	25,8	22,0	20,0	22,0	18,4
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	38,5	88,1	46,0	2,0	40,4	46,5	37,1	39,6	29,2	7,5	21,4	58,5	15,5	5,6	18,4	18,5	23,2	15,8	29,8	18,6
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																				
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	75,4	85,9	60,2	1,3	76,3	44,1	75,7	40,5	60,4	7,6	48,4	66,6	42,3	7,7	44,6	22,6	51,6	17,7	59,1	18,6
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	12,0	56,3	17,3	-	12,4	29,5	11,4	25,2	14,3	7,3	19,3	109,3	19,5	14,9	20,9	44,5	20,0	28,7	16,0	21,2
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	12,6	38,1	22,5	-	11,3	17,9	12,9	18,8	25,3	9,2	32,3	115,8	38,2	19,2	34,5	48,2	28,5	26,9	24,9	21,5
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																				
Uusimaa *Uusimaa province*	34,5	83,4	33,2	-	36,7	44,5	33,2	37,4	22,2	5,8	23,4	68,0	20,1	7,9	22,5	24,7	25,4	18,8	24,5	16,6
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	34,2	69,6	39,3	1,5	35,2	36,6	32,6	31,4	36,0	8,4	35,4	86,5	36,6	12,0	36,4	33,2	33,0	20,3	37,1	21,0
Itä-Suomi *Eastern Finland*	11,4	69,9	15,5	-	10,0	31,9	12,2	36,1	13,8	10,1	14,0	103,0	15,4	15,3	13,3	37,0	13,9	26,1	14,4	24,7
Väli-Suomi *Western Finland*	10,8	57,7	4,4	-	9,9	27,0	11,9	30,2	13,4	8,5	15,1	98,5	15,0	13,3	14,5	35,5	17,0	28,1	14,3	21,8
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	8,9	55,0	7,7	-	8,0	25,2	9,9	28,8	14,2	9,1	11,3	82,4	12,8	13,1	12,5	35,3	9,4	17,9	9,2	16,1

* O-sta = osallistujista, % / *of participants, %*
U-k = ulkoilukertoja, ka / *number of times, mean*

38 Lähiulkoilu Vuodenaika

Recreation close-to-home Season

	Etelä-Suomi *Southern Finland*					**Muu Suomi** *Other parts of Finland*				
	Koko vuosi *Whole year*	Tammi–maaliskuu *January–March*	Huhti–toukokuu *April–May*	Kesä–elokuu *June–August*	Syys–joulukuu *September–December*	Koko vuosi *Whole year*	Tammi–maaliskuu *January–March*	Huhti–toukokuu *April–May*	Kesä–elokuu *June–August*	Syys–joulukuu *September–December*
	osallistunut viimeksi kuluneen viikon aikana, % / *participated during last week, %*									
Koko väestö *Total population*	79,2	77,3	79,9	84,4	76,9	78,0	76,8	80,2	84,6	72,7
Sukupuoli / *Sex*										
Nainen *Female*	80,6	79,5	82,2	84,8	77,5	77,5	76,5	81,3	79,6	74,5
Mies *Male*	75,8	71,3	75,7	81,3	75,7	75,9	72,6	77,2	86,8	69,7
Ikä / *Age*										
15–24	78,2	70,8	76,4	84,3	80,8	75,2	73,6	71,3	83,4	72,9
25–44	79,1	78,3	80,4	83,6	75,6	79,4	78,3	79,8	88,3	72,4
45–64	77,5	75,5	78,8	82,4	75,2	76,5	73,2	83,0	80,6	72,5
65–74	77,8	71,4	81,4	81,9	78,0	70,4	66,1	80,1	72,9	68,2
Elinvaihe / *Stage of life*										
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	75,6	72,9	70,1	83,7	75,4	77,8	69,2	69,6	95,1	78,9
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	76,8	72,7	82,0	78,5	75,3	75,5	78,9	80,7	88,3	66,0
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	78,0	72,2	87,6	81,5	74,8	80,7	80,2	78,1	87,6	76,9
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	78,5	77,3	79,7	81,4	77,2	76,2	74,3	85,0	77,1	71,2
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	80,4	81,1	83,1	83,5	75,9	78,8	78,4	86,1	84,2	69,4
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	77,9	74,7	77,6	84,9	75,7	72,8	67,1	76,0	82,7	67,8
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	79,7	73,1	76,7	87,0	81,0	76,4	76,4	74,8	79,2	75,4
Koulutusaste / *Education*										
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	79,5	79,3	85,2	81,1	73,9	74,6	77,0	70,7	78,1	72,4
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	73,2	70,2	73,1	71,4	76,8	75,3	73,0	80,3	82,8	68,1
Keskiaste *Upper secondary vocational*	76,7	75,9	75,5	82,9	73,4	76,0	75,5	77,5	83,0	70,5
Alin korkea-aste *Vocational college*	83,5	77,2	84,8	90,6	82,3	82,3	76,2	85,5	86,5	82,4
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	75,7	60,3	72,6	70,6	85,6	77,3	-	-	94,4	63,1
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	79,2	77,4	83,0	86,2	76,1	72,3	62,1	83,4	88,1	67,2

Table 38. Recreation close-to-home participants by season.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*										
Maatalousyrittäjä *Farmer*	63,8	-	-	-	61,6	66,4	67,8	66,4	-	56,0
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	69,8	67,8	93,3	63,0	69,2	70,7	72,9	91,4	65,9	61,2
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	81,1	75,5	81,2	89,8	78,7	80,3	78,0	85,2	89,9	72,6
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	81,9	81,5	76,8	87,4	81,6	79,7	72,7	86,9	77,1	81,9
Työntekijä *Manual worker*	74,7	73,2	78,4	79,1	70,5	77,2	77,6	76,7	89,3	67,1
Eläkeläinen *Pensioner*	78,6	76,7	78,5	83,2	76,9	72,0	65,0	73,4	73,5	75,2
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	78,6	80,7	76,7	79,8	77,3	79,2	79,7	72,0	84,7	79,8
Opiskelija *Student*	79,4	72,8	75,8	87,3	83,4	77,6	74,3	76,4	91,3	70,7
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	86,5	86,8	91,2	93,2	78,2	77,8	83,6	93,8	70,6	64,8
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*										
< 4000 asukasta / *inhabitants*	78,5	83,0	70,2	73,4	82,1	75,3	81,8	72,0	80,1	68,7
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	73,7	74,3	76,4	73,0	72,0	77,5	80,1	77,0	83,7	72,0
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	80,7	79,7	83,8	85,1	76,2	78,7	75,2	80,4	87,1	74,0
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	77,3	71,8	77,2	84,1	76,6	74,5	70,1	81,3	78,7	70,3
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	79,2	75,2	79,8	86,7	77,0	74,3	51,9	86,2	84,8	77,1
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*										
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	78,6	74,2	79,8	86,1	76,3	75,4	66,6	81,9	81,3	73,5
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	78,1	75,3	83,8	77,4	76,9	80,2	74,7	81,6	89,6	77,0
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	76,3	82,3	68,6	73,3	77,7	76,2	82,1	75,0	82,0	68,3
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*										
Uusimaa *Uusimaa province*	79,5	78,1	78,5	84,0	78,0	-	-	-	-	-
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	77,3	73,5	79,5	82,4	75,5	-	-	-	-	-
Itä-Suomi *Eastern Finland*	-	-	-	-	-	77,0	76,6	78,8	85,3	70,5
Väli-Suomi *Western Finland*	-	-	-	-	-	77,8	79,7	81,3	78,5	73,8
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	-	-	-	-	-	74,8	65,2	77,2	87,5	71,9

39 Luontomatka Kohdealue

Nature trip Destination region	**Kaikki luontomatkat** *All nature trips*	**Uusimaa** *Uusimaa province*	**Muu Etelä-Suomi** *Other Southern Finland*	**Itä-Suomi** *Eastern Finland*	**Väli-Suomi** *Central Finland*	**Pohjois-Suomi** *Northern Finland*
	% luontomatkoista / *of nature trips*					
Ulkoiluharrastus / *Outdoor activity*						
Mökkimatka *Trip to cottage*	16,2	24,2	25,5	18,1	22,7	6,1
Hiihtomatka *Skiing trip*	10,4	0,7	2,2	6,0	3,9	25,3
Retkeilymatka *Backpacking trip*	10,3	6,7	6,0	8,0	7,4	17,5
Kalastusmatka *Fishing trip*	9,6	8,1	7,6	15,2	5,9	9,1
Metsästysmatka *Hunting trip*	2,5	0,7	1,6	3,6	3,9	2,9
Marjastusmatka *Berry picking trip*	2,8	-	3,0	3,9	2,5	3,2
Laskettelumatka *Downhill skiing trip*	5,1	0,7	0,6	4,1	3,9	11,0
Veneilymatka *Boating trip*	5,4	12,1	10,8	5,8	3,0	0,6
Luontoharrastusmatka *Trip to study nature*	3,3	1,3	3,4	1,9	3,4	4,0
Muu matka *Other trip*	34,4	45,6	39,4	33,3	43,3	20,3
Matkaseura / *Company*						
Yksin *Alone*	6,4	6,3	6,1	5,5	5,3	5,0
Perhe *Family*	53,1	51,6	50,6	58,0	55,8	50,1
Muu seura, 1–5 henkilöä *Other company, 1–5 persons*	22,8	22,0	22,9	21,0	24,0	26,7
Muu seura, ≥6 henkilöä *Other company, ≥6 persons*	17,6	20,1	20,4	15,5	14,9	18,1
Matkan kesto, vrk / *Length of trip, days*						
1–2	26,9	44,3	33,4	28,9	35,9	12,5
3	21,9	21,5	29,1	25,6	26,8	15,6
4–7	36,4	25,5	28,1	35,1	30,3	47,9
> 7	14,7	8,7	9,5	10,4	7,1	24,0

Table 39. *Nature trip by destination region.*

Matkustamisaika, h / *Travel time, h*						
1	28,4	50,0	33,1	28,1	31,8	15,3
2–3	28,1	32,4	43,9	29,8	41,0	13,4
4–8	23,6	11,3	18,3	34,7	23,1	24,3
> 8	19,9	6,3	4,7	7,4	4,1	47,0
Matkan pituus, km / *Distance to destination, km*						
≤ 50	24,8	43,6	27,2	24,3	24,5	13,7
51–200	29,0	47,1	49,9	26,4	33,0	10,6
201–500	25,0	9,3	21,4	42,3	42,0	18,6
≥ 501	21,2	-	1,5	7,0	0,5	57,1
Matkustuskustannus, mk / *Travel cost, FIM*						
≤ 40	24,5	49,1	34,4	23,1	27,6	10,8
41–100	27,0	37,1	35,5	29,7	42,3	14,6
101–350	24,1	7,8	20,7	32,7	18,6	27,3
≥ 351	24,4	6,0	9,4	14,4	11,5	47,3
Majoituskustannus, mk / *Accommodation cost, FIM*						
0	37,2	48,1	46,9	45,7	44,9	21,3
1–100	20,4	33,3	25,0	15,5	33,9	14,9
101–400	22,1	12,3	17,0	23,3	11,9	29,4
≥ 401	20,3	6,2	11,1	15,5	9,3	34,5
Harrastuskustannus, mk / *Cost of outdoor services, FIM*						
0	62,6	55,3	50,8	42,2	45,9	27,4
1–100	12,1	21,9	24,2	20,2	17,6	14,2
≥ 101	25,3	22,8	25,0	37,5	36,5	58,4
Kokonaiskustannukset, mk / *Total costs, FIM*						
0–60	22,9	40,6	30,5	23,0	29,2	9,4
61–300	27,0	36,8	38,5	31,3	34,8	13,9
301–800	23,2	14,3	17,8	26,5	25,3	26,2
≥ 801	27,0	8,3	13,1	19,3	10,7	50,5

Tilasto 40. Luontomatka eri omistajaryhmien alueilla.
Tilasto 41. Luontomatka kohteen etäisyyden mukaan.

40 Luontomatka
Alueen omistaja
Nature trip
Owner of destination area

41 Luontomatka / Etäisyys
Nature trip / Distance

	Kunnan alue *Municipal area*	**Valtion alue** *State land*	**Yksityismaa tai vesistö** *Private land or water area*	**Loma-asunto** *Leisure home*	**< 50 km**	**51–200 km**	**201–500 km**	**≥ 501 km**
	% luontomatkoista / *of nature trips*							
Ulkoiluharrastus / *Outdoor activity*								
Mökkimatka *Trip to cottage*	4,3	4,9	5,6	41,4	17,6	24,0	19,6	5,9
Hiihtomatka *Skiing trip*	19,6	11,2	7,5	3,9	5,4	3,6	7,1	27,5
Retkeilymatka *Backpacking trip*	8,1	26,4	6,1	2,0	9,3	6,5	6,6	18,9
Kalastusmatka *Fishing trip*	3,9	13,5	10,2	12,5	9,2	10,2	11,9	8,5
Metsästysmatka *Hunting trip*	0,5	3,3	4,3	2,8	2,6	3,4	2,4	3,3
Marjastusmatka *Berry picking trip*	0,5	1,0	6,9	2,9	2,7	2,7	3,6	1,8
Laskettelumatka *Downhill skiing trip*	9,6	4,3	5,0	2,4	4,0	1,4	5,7	12,8
Veneilymatka *Boating trip*	4,2	4,8	10,6	2,8	8,9	8,0	4,5	0,4
Luontoharrastusmatka *Trip to study nature*	2,3	5,3	3,2	2,8	1,7	4,3	3,5	5,3
Muu matka *Other trip*	46,9	25,4	40,7	26,6	38,5	35,8	35,1	15,6
Matkaseura / *Company*								
Yksin *Alone*	8,7	5,7	5,5	4,6	5,5	6,2	3,3	5,0
Perhe *Family*	49,8	43,1	46,2	67,4	49,6	54,0	60,5	50,1
Muu seura, 1–5 henkilöä *Other company, 1–5 persons*	19,3	27,0	30,6	18,5	23,6	20,1	22,4	28,7
Muu seura, ≥6 henkilöä *Other company, ≥6 persons*	22,3	24,1	17,7	9,5	21,2	19,7	13,8	16,2
Matkan kesto, vrk / *Length of trip, days*								
1–2	28,7	20,1	29,3	31,7	36,9	37,3	18,5	5,4
3	19,2	15,3	23,6	27,4	23,9	29,6	26,6	8,3
4–7	39,3	43,4	35,1	29,9	29,7	26,2	43,8	52,8
> 7	12,8	21,1	12,0	10,9	9,5	7,0	11,2	33,5

Table 40. *Nature trip by recreation areas of different ownerships.*
Table 41. *Nature trip by distance to destination area.*

Matkustamisaika, h / *Travel time, h*								
1	33,0	20,6	25,0	32,1				
2–3	22,7	20,6	29,7	38,5				
4–8	23,1	23,1	28,3	20,0				
> 8	21,2	35,7	17,0	9,4				
Matkan pituus, km / *Distance to destination, km*								
≤ 50	29,2	19,6	26,1	19,7				
51–200	22,9	19,9	30,0	42,6				
201–500	26,6	21,5	26,7	26,8				
≥ 501	21,2	39,0	17,2	10,9				
Matkustuskustannus, mk / *Travel cost, FIM*								
≤ 40	22,9	15,1	23,4	31,3	53,8	31,3	5,0	3,0
41–100	28,1	18,0	28,3	33,7	21,3	46,6	30,1	4,6
101–350	27,1	25,7	25,0	23,7	12,3	16,2	39,8	33,7
≥ 351	21,8	41,2	23,2	11,3	12,7	5,9	25,1	58,6
Majoituskustannus, mk / *Accommodation cost, FIM*								
0	23,2	25,6	36,7	56,9	55,7	45,0	28,1	18,9
1–100	28,8	18,1	22,4	18,4	20,0	30,6	21,6	8,3
101–400	26,0	30,0	19,1	15,1	9,9	15,2	30,7	34,8
≥ 401	22,0	26,3	21,8	9,6	14,4	9,2	19,6	38,0
Harrastuskustannus, mk / *Cost of outdoor services, FIM*								
0	40,4	29,2	35,7	55,4	56,8	48,2	29,9	25,1
1–100	19,3	19,8	20,6	19,9	17,6	24,8	21,1	10,9
≥ 101	40,3	51,0	43,7	24,6	25,7	27,0	49,0	63,9
Kokonaiskustannukset, mk / *Total costs, FIM*								
0–60	18,9	12,8	19,5	33,7	46,6	29,0	7,5	2,8
61–300	25,3	17,8	28,8	35,5	23,9	42,4	28,5	8,9
301–800	27,7	27,6	25,0	18,5	13,9	20,3	37,2	26,3
≥ 801	28,1	41,8	26,7	12,3	15,6	8,3	26,8	62,0

42 Luontomatka / Palvelut
Nature trip / Services

43 Luontomatka / Vuodenaika
Nature trip / Season

	Ei palveluja *No services*	**Reitit, opastus** *Trails and signs*	**Taukopaikka** *Rest site*	**Loma-asunto** *Leisure home*	**Tammi–maaliskuu** *January–March*	**Huhti–toukokuu** *April–May*	**Kesä–elokuu** *June–August*	**Syys–joulukuu** *September–December*
	% luontomatkoista / *of nature trips*							
Ulkoiluharrastus / *Outdoor activity*								
Mökkimatka *Trip to cottage*	6,7	6,8	3,8	34,4	8,4	22,9	22,0	19,7
Hiihtomatka *Skiing trip*	1,4	2,7	12,9	7,7	16,8	8,4	0,3	5,0
Retkeilymatka *Backpacking trip*	7,6	8,7	15,3	3,7	10,5	6,5	9,3	8,5
Kalastusmatka *Fishing trip*	23,4	4,5	8,5	12,2	9,4	7,0	15,3	15,0
Metsästysmatka *Hunting trip*	8,8	2,8	2,2	2,3	1,6	0,6	1,5	3,9
Marjastusmatka *Berry picking trip*	11,7	5,9	2,5	2,5	1,2	2,1	2,6	2,4
Laskettelumatka *Downhill skiing trip*	-	2,3	7,1	4,2	9,7	5,5	0,5	1,1
Veneilymatka *Boating trip*	6,1	3,1	8,0	2,5	1,3	1,9	10,3	3,2
Luontoharrastusmatka *Trip to study nature*	5,8	4,3	3,5	2,8	3,0	4,2	4,3	3,5
Muu matka *Other trip*	28,4	58,9	36,2	27,7	38,1	40,9	34,0	37,6
Matkaseura / *Company*								
Yksin *Alone*	5,1	17,9	5,9	5,8	11,0	12,7	8,3	14,1
Perhe *Family*	37,8	43,9	44,8	65,3	46,7	53,8	58,4	49,5
Muu seura, 1–5 henkilöä *Other company, 1–5 persons*	35,5	21,7	26,5	18,5	27,1	19,8	17,7	24,2
Muu seura, ≥6 henkilöä *Other company, ≥6 persons*	21,7	16,5	22,8	10,3	15,2	13,8	15,6	12,2
Matkan kesto, vrk / *Length of trip, days*								
1–2	31,0	32,6	24,1	29,3	28,7	30,4	31,8	44,6
3	19,8	17,5	20,6	23,5	18,3	22,0	26,8	21,2
4–7	30,1	36,8	39,5	34,6	35,0	38,7	25,2	25,3
> 7	19,1	13,1	15,8	12,5	17,9	8,9	16,2	8,9

Tilasto 42. Luontomatka eri palvelutason kohteissa.
Tilasto 43. Luontomatka eri vuodenaikoina.

Table 42. *Nature trip by different standard of services at destination.*
Table 43. *Nature trip by season.*

Matkustamisaika, h / *Travel time, h*								
1	33,2	44,9	23,4	31,0	38,4	33,3	30,4	37,5
2–3	22,0	26,8	24,6	34,5	25,8	35,3	31,1	29,2
4–8	22,1	11,5	27,7	20,2	23,3	15,6	27,1	14,9
> 8	22,8	16,9	24,3	14,2	12,5	15,8	11,4	18,5
Matkan pituus, km / *Distance to destination, km*								
≤ 50	29,2	42,7	23,3	20,3	31,6	33,1	28,9	33,2
51–200	24,5	26,8	24,2	37,4	31,5	31,4	30,9	32,7
201–500	25,6	15,2	26,8	25,8	16,4	20,0	29,6	18,4
≥ 501	20,7	15,3	25,7	16,4	20,5	15,5	10,6	15,7
Matkustuskustannus, mk / *Travel cost, FIM*								
≤ 40	26,9	40,0	19,2	28,0	34,4	23,1	31,8	36,2
41–100	24,0	18,5	23,6	32,0	18,5	40,8	32,0	21,7
101–350	16,0	20,7	26,9	23,3	18,4	22,5	25,6	24,4
≥ 351	33,0	20,7	30,3	16,8	28,7	13,6	10,7	17,7
Majoituskustannus, mk / *Accommodation cost, FIM*								
0	52,6	50,3	26,6	47,5	41,0	44,1	48,9	43,5
1–100	18,0	15,7	23,4	17,9	18,4	26,3	20,9	25,9
101–400	12,7	19,4	24,8	20,3	21,1	11,2	18,0	13,9
≥ 401	16,8	14,6	25,1	14,4	19,6	18,4	12,1	16,6
Harrastuskustannus, mk / *Cost of outdoor services, FIM*								
0	29,7	63,5	31,6	50,8	83,9	83,8	32,4	88,5
1–100	19,5	13,6	19,4	19,8	4,8	8,2	29,2	4,0
≥ 101	50,8	22,9	49,0	29,4	11,3	8,0	38,4	7,4
Kokonaiskustannukset, mk / *Total costs, FIM*								
0–60	24,4	33,5	14,9	30,2	30,7	27,4	30,1	31,1
61–300	20,5	25,2	23,4	31,8	17,1	39,7	33,8	30,6
301–800	28,7	14,9	28,1	19,2	25,0	16,5	23,9	17,6
≥ 801	26,3	26,4	33,6	18,8	27,2	16,5	12,3	20,6

44 Luontomatka
Kohdealue

Nature trip
Destination region

	Luontomatkat, yhteensä *Nature trips, total*					**Uusimaa** *Uusimaa province*			**Etelä-Suomi** *Southern Finland*		
	Osallistuja % *Participants %*	% osallistujista *% of participants*	Matkapäiviä/vuosi *Trip days per year* Ka/*Mean*	Matkoja/vuosi *Trips per year* Ka/*Mean*	*	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta
Koko väestö *Total population*	40,1	100,0	25,0	8,6		100,0	9,3	8,1	100,0	31,2	26,5
Sukupuoli / *Sex*											
Nainen *Female*	39,0	54,2	23,8	7,0		43,3	7,5	7,4	50,6	33,3	28,2
Mies *Male*	41,5	45,8	26,3	10,3		56,7	10,8	8,8	49,4	29,5	24,9
Ikä / *Age*											
15–24	37,1	17,0	20,9	6,1		19,9	16,7	11,3	14,7	18,7	27,6
25–44	42,9	41,1	24,4	8,7		46,1	10,4	9,1	39,7	32,5	25,9
45–64	40,9	37,6	26,6	9,7		29,2	6,7	6,3	35,2	28,1	25,1
65–74	27,0	4,2	31,0	7,6		4,8	5,3	4,8	10,4	63,6	34,0
Elinvaihe / *Stage of life*											
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	39,6	9,7	22,7	8,8		15,0	10,3	13,0	8,6	30,2	24,2
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	30,8	5,9	21,1	9,9		5,8	4,1	7,6	7,7	54,0	32,8
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	44,5	12,8	22,3	7,6		19,3	29,9	13,1	11,0	16,7	24,4
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	39,2	20,4	29,2	10,5		16,5	5,7	6,0	23,8	28,9	27,9
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	41,1	16,1	22,6	7,4		11,6	2,5	6,3	16,3	40,5	28,9
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	44,2	22,0	27,3	8,2		27,0	14,0	10,4	17,8	29,9	22,2
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	37,2	13,1	25,5	8,4		4,8	1,3	2,9	14,8	31,0	29,0
Koulutusaste / *Education*											
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	30,9	10,6	23,2	9,0		11,0	3,6	6,8	12,0	27,8	24,3
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	33,5	11,6	23,5	6,9		18,0	8,0	13,1	12,6	23,7	30,1
Keskiaste *Upper secondary vocational*	39,2	43,0	22,6	8,3		35,0	12,6	6,6	43,5	36,2	27,2
Alin korkea-aste *Vocational college*	48,2	25,1	27,4	8,9		26,8	8,7	9,2	21,0	29,1	23,7
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	46,0	2,8	29,6	6,0		2,5	0,0	6,9	2,5	34,5	22,6
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	54,5	6,9	26,4	10,1		6,7	8,7	8,0	8,4	25,3	33,1

Table 44. Nature tourists and trips by destination region.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*										
Maatalousyrittäjä *Farmer*	20,4	1,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	41,3	4,4	15,2	8,1	-	-	-	4,6	31,8	29,8
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	52,8	22,4	30,0	9,3	21,8	15,0	7,8	20,1	30,6	24,2
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	48,2	14,8	21,2	6,3	15,3	3,9	9,3	10,7	14,1	21,7
Työntekijä *Manual worker*	38,1	22,6	24,7	9,3	29,1	9,9	10,0	25,3	39,6	29,1
Eläkeläinen *Pensioner*	31,0	10,1	27,3	10,1	11,0	3,0	5,5	17,0	43,2	28,5
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	30,8	6,0	25,6	9,0	2,4	16,9	3,8	4,8	30,1	24,8
Opiskelija *Student*	38,3	14,3	19,6	7,7	16,2	9,8	11,0	10,9	19,3	24,7
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	36,9	4,4	20,9	4,3	3,3	0,9	6,0	5,8	44,3	35,4
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*										
< 4000 asukasta / *inhabitants*	29,6	6,5	22,8	9,0	1,5	3,7	2,2	5,9	18,9	27,9
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	34,5	15,8	16,8	6,7	6,7	2,2	3,3	9,7	14,3	15,7
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	38,2	20,4	23,2	6,5	4,3	0,4	1,8	16,9	38,0	23,2
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	41,3	25,2	24,1	9,2	18,2	4,8	5,9	24,8	35,1	26,3
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	47,8	32,1	29,4	9,7	69,3	17,4	16,6	42,7	32,0	33,5
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*										
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	43,5	64,4	26,8	9,1	83,9	11,5	10,5	75,6	33,6	30,9
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	39,6	16,1	21,1	7,3	13,0	7,7	6,3	12,3	23,7	19,4
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	32,2	19,5	19,4	7,1	3,0	1,7	1,3	12,2	26,7	17,4
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*										
Uusimaa *Uusimaa province*	45,9	28,3	27,4	9,9	87,2	21,0	23,1	32,7	35,0	28,3
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	38,3	34,8	24,6	8,4	7,9	4,5	2,0	59,3	48,6	49,5
Itä-Suomi *Eastern Finland*	37,1	14,2	22,4	9,0	1,0	2,4	0,6	0,9	1,2	1,9
Väli-Suomi *Western Finland*	38,1	12,4	15,3	4,3	2,5	-	1,6	5,4	15,3	10,8
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	41,7	10,2	30,5	9,3	1,4	0,4	1,0	1,7	15,3	3,9

* O-sta = osallistujista, % / *of participants, %*
M-psta = matkapäivistä, % / *of trip days, %*
M-sta = matkoista, % / *of trips, %*

44 Luontomatka
Kohdealue (jatkuu)

Nature trip
Destination region
(continued)

*	Itä-Suomi *Eastern Finland*			Väli-Suomi *Central Finland*			Pohjois-Suomi *Northern Finland*		
	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta
Koko väestö *Total population*	100,0	20,2	22,7	100,0	8,4	11,3	100,0	30,2	31,2
Sukupuoli / *Sex*									
Nainen *Female*	46,3	22,4	22,1	57,6	11,0	13,7	43,6	25,8	28,6
Mies *Male*	53,7	18,5	23,2	42,4	6,2	9,1	56,4	33,7	33,5
Ikä / *Age*									
15–24	15,0	31,4	24,0	17,2	12,9	13,8	10,6	20,3	23,3
25–44	43,6	17,1	24,3	42,0	8,7	11,7	37,0	29,7	28,5
45–64	32,3	20,9	19,7	32,3	7,5	9,8	46,3	36,8	38,8
65–74	9,2	14,8	25,8	8,4	3,3	11,8	6,1	13,0	23,7
Elinvaihe / *Stage of life*									
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	10,6	33,6	25,6	11,6	6,1	13,8	7,0	19,7	23,3
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	5,9	8,1	21,5	4,3	3,7	7,7	6,1	30,0	30,4
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	12,9	20,0	24,5	10,3	6,6	9,6	11,0	26,8	28,5
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	22,7	24,8	22,8	20,0	4,5	9,9	24,3	36,1	33,4
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	16,2	17,2	24,5	17,4	14,5	13,0	12,9	24,9	26,8
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	19,3	17,1	20,7	22,9	9,1	12,1	23,3	27,1	34,1
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	12,5	17,3	21,0	13,5	11,9	11,2	15,4	38,6	35,2
Koulutusaste / *Education*									
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	14,3	31,8	24,7	18,1	10,0	15,6	12,0	26,7	28,6
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	8,1	13,7	16,5	12,3	11,9	12,6	9,9	42,7	27,8
Keskiaste *Upper secondary vocational*	44,0	21,9	23,5	35,5	4,7	9,4	45,5	24,7	33,3
Alin korkea-aste *Vocational college*	23,0	14,8	22,2	22,8	9,9	11,0	24,8	35,2	32,8
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	3,3	5,0	25,5	2,6	28,7	9,7	3,4	31,8	35,3
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	7,3	35,1	24,4	8,7	4,0	14,5	4,3	26,9	20,0

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*									
Maatalousyrittäjä *Farmer*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	3,6	34,2	19,9	2,8	4,9	7,7	5,5	29,1	42,6
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	20,8	15,7	21,5	22,3	6,3	11,4	24,4	32,4	35,0
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	16,1	34,0	27,9	9,5	5,6	8,2	13,2	37,5	31,6
Työntekijä *Manual worker*	20,3	12,0	20,0	22,0	8,3	10,8	22,1	30,2	30,2
Eläkeläinen *Pensioner*	16,9	19,3	24,4	15,1	3,5	10,8	15,4	30,9	30,8,
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	5,6	26,3	24,7	6,4	10,4	14,0	5,0	16,2	30,7
Opiskelija *Student*	13,1	28,0	25,5	14,2	17,0	13,7	9,3	26,0	25,1,
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	2,9	14,0	15,4	6,4	30,8	16,9	3,6	10,1	26,2
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*									
< 4000 asukasta / *inhabitants*	7,1	26,1	28,8	4,3	1,3	8,6	5,8	50,0	32,5
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	17,5	34,4	24,3	24,7	13,7	17,0	20,7	35,3	39,6
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	19,4	14,1	22,9	22,6	7,6	13,2	24,0	39,9	38,8
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	31,7	28,7	28,8	29,5	11,1	13,3	20,5	20,0	25,5
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	24,2	15,2	16,3	19,0	7,1	6,3	29,0	26,8	26,8
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*									
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	61,0	18,6	21,4	52,2	8,2	9,1	57,5	27,1	27,7
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	15,5	17,1	21,0	26,2	13,8	17,6	19,3	37,7	35,8
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	23,5	28,9	28,8	21,6	5,1	13,2	23,3	37,6	39,3
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*									
Uusimaa *Uusimaa province*	29,2	21,9	21,7	20,3	8,4	7,5	18,5	11,9	18,8
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	20,3	10,9	14,5	18,8	6,0	6,7	27,5	29,7	27,0
Itä-Suomi *Eastern Finland*	36,9	70,6	64,0	2,3	1,3	2,0	13,3	24,5	31,6
Väli-Suomi *Western Finland*	8,2	16,9	14,2	55,2	45,3	47,5	10,9	22,5	26,0
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	5,4	9,3	10,6	3,5	1,0	3,4	29,9	73,9	81,1

* O-sta = osallistujista, % / *of participants, %*
M-psta = matkapäivistä, % / *of trip days, %*
M-sta = matkoista, % / *of trips, %*

45 Luontomatka
Aluetyyppi

Nature trip
Type of area

*	Kunnan alue *Municipal area*			Valtion alue *State land*			Yksityismaa tai vesistö *Private land or water area*			Loma-asunto *Leisure home*		
	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta
Koko väestö *Total population*	100,0	15,2	17,0	100,0	21,6	24,2	100,0	23,5	28,2	100,0	39,7	30,7
Sukupuoli / *Sex*												
Nainen *Female*	54,6	14,5	19,4	44,7	19,8	22,6	43,7	19,8	25,8	49,8	45,9	32,1
Mies *Male*	45,4	15,8	14,7	55,3	22,9	25,5	56,3	26,4	30,3	50,2	34,9	29,5
Ikä / *Age*												
15–24	16,9	13,9	18,3	17,9	31,8	27,8	14,6	15,8	26,3	14,1	38,5	27,6
25–44	37,4	15,5	15,6	38,3	18,4	22,9	39,0	25,9	27,1	45,3	40,2	34,3
45–64	35,8	15,3	16,6	38,2	22,4	25,4	37,8	23,8	29,2	34,3	38,5	28,8
65–74	10,0	15,7	22,7	5,6	17,2	18,1	8,7	20,6	32,9	6,4	46,5	26,3
Elinvaihe / *Stage of life*												
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	10,9	13,7	18,8	8,1	21,0	19,6	10,4	24,4	29,8	10,2	40,9	31,7
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	8,8	2,2	22,7	7,3	13,4	26,6	6,1	22,6	26,1	5,2	61,8	24,5
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	10,5	15,3	14,7	11,2	16,5	22,2	11,9	28,6	27,6	14,0	39,5	35,5
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	22,0	12,6	17,2	21,1	27,8	23,3	24,0	21,7	31,2	19,9	37,9	28,3
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	15,3	26,7	16,5	15,7	25,2	23,8	13,8	12,9	24,6	18,0	35,2	35,1
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	19,5	12,6	15,9	22,6	20,0	26,0	20,4	32,6	27,7	20,5	34,8	30,4
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	13,1	15,1	16,9	14,1	17,0	25,6	13,4	18,6	28,8	12,2	49,3	28,7
Koulutusaste / *Education*												
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	17,4	19,9	22,5	12,1	23,5	22,0	14,8	24,8	32,1	9,9	31,8	23,5
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	12,8	7,1	18,0	13,2	33,5	26,2	11,4	20,4	26,8	11,3	39,0	29,0
Keskiaste *Upper secondary vocational*	40,8	15,8	16,2	45,4	24,0	25,5	42,7	26,3	28,5	41,0	33,9	29,8
Alin korkea-aste *Vocational college*	22,0	16,5	16,0	20,7	14,3	21,3	22,8	21,7	27,8	26,2	47,6	34,9
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	2,3	24,5	14,8	2,6	5,5	23,6	2,3	2,7	24,7	3,1	67,4	36,9
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	4,8	8,7	12,4	6,1	24,3	22,2	6,0	27,1	25,9	8,4	39,9	39,5

Table 45. *Nature tourists and trips by type of destination area.*

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*												
Maatalousyrittäjä *Farmer*	0,6	6,1	9,1	1,8	37,4	40,3	1,3	33,5	33,4	0,6	23,0	17,1
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	4,6	10,1	18,7	3,5	14,8	20,5	4,7	40,8	31,7	3,9	34,3	29,1
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	17,1	16,4	13,4	24,0	21,9	26,9	21,6	26,8	28,1	22,2	34,8	31,6
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	11,7	13,2	14,9	12,1	18,9	22,0	13,2	26,7	27,9	15,3	41,2	35,2
Työntekijä *Manual worker*	22,9	16,3	17,0	22,4	22,2	23,5	24,8	23,4	30,3	21,8	38,1	29,2
Eläkeläinen *Pensioner*	18,1	13,1	21,5	11,2	21,3	18,9	14,4	16,7	28,4	14,5	48,9	31,2
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	6,2	26,2	17,8	6,5	16,5	26,8	5,7	32,6	27,5	5,3	24,7	27,8
Opiskelija *Student*	13,7	9,4	18,3	14,8	28,2	28,0	11,4	14,9	25,2	11,8	47,5	28,5
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	5,3	18,0	22,8	3,6	14,1	22,1	2,8	5,2	20,2	4,5	62,7	35,0
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*												
< 4000 asukasta / *inhabitants*	7,3	20,8	18,5	7,3	38,5	26,2	9,9	27,2	41,2	3,1	13,5	14,1
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	13,3	8,9	14,6	16,2	29,7	25,3	19,1	30,8	34,7	12,8	30,6	25,4
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	18,2	20,4	15,1	25,0	25,4	29,5	22,0	25,7	30,3	16,7	28,5	25,1
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	23,9	13,8	16,8	25,6	24,5	25,7	22,0	20,4	25,7	25,0	41,3	31,8
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	37,3	14,3	19,1	25,9	13,8	18,8	27,0	21,9	22,9	42,4	50,0	39,2
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*												
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	68,8	14,4	18,2	59,7	17,5	22,5	56,4	22,1	24,8	72,2	46,1	34,5
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	13,5	9,3	13,7	19,3	35,3	27,9	18,6	25,6	31,4	14,6	29,8	27,0
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	17,7	24,9	15,7	21,0	27,8	26,5	25,0	28,4	36,7	13,2	19,0	21,1
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*												
Uusimaa *Uusimaa province*	33,4	11,7	17,9	26,2	14,0	20,0	26,6	21,9	23,7	39,5	52,3	38,4
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	31,0	13,4	16,1	33,9	29,6	25,2	35,6	23,1	30,8	29,5	33,9	27,8
Itä-Suomi *Eastern Finland*	10,6	10,3	14,9	13,9	29,4	28,0	13,0	30,7	30,6	10,3	29,6	26,4
Väli-Suomi *Western Finland*	11,3	12,3	15,3	16,2	29,0	31,2	11,8	20,9	26,7	10,9	37,9	26,8
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	13,6	31,1	20,8	9,8	14,9	21,3	12,2	24,5	31,1	9,7	29,5	26,8

* O-sta = osallistujista, % / *of participants, %*
M-psta = matkapäivistä, % / *of trip days, %*
M-sta = matkoista, % / *of trips, %*

46 Luontomatka
Palvelut

Nature trip
Services

	*	Ei palveluja *No services*			Reitit, opastus *Trails and signs*			Taukopaikka *Rest site*			Loma-asunto *Leisure home*		
		O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta
Koko väestö *Total population*		100,0	3,1	3,6	100,0	5,6	9,9	100,0	45,8	48,8	100,0	45,5	37,7
Sukupuoli / *Sex*													
Nainen *Female*		30,6	2,1	2,3	55,8	3,8	11,4	47,5	41,8	47,9	49,2	52,4	38,3
Mies *Male*		69,4	3,9	4,9	44,2	7,1	8,5	52,5	49,0	49,6	50,8	40,0	37,0
Ikä / *Age*													
15–24		12,3	3,7	3,1	8,4	1,4	5,7	17,4	54,2	58,0	12,9	40,7	33,3
25–44		23,9	2,7	2,2	18,7	6,1	4,8	40,1	44,9	50,6	43,6	46,3	42,4
45–64		51,0	3,2	5,0	44,0	4,9	11,7	36,4	46,0	47,4	35,8	45,9	35,9
65–74		12,8	3,8	5,0	28,9	16,8	31,0	6,2	33,4	32,8	7,7	46,0	31,2
Elinvaihe / *Stage of life*													
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*		9,7	0,9	3,9	5,8	2,8	6,2	10,4	52,3	54,7	8,6	44,0	35,3
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*		3,2	1,9	1,6	20,1	11,8	26,1	7,0	27,9	44,9	5,5	58,5	27,5
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*		4,4	1,9	1,4	4,9	2,9	4,2	11,8	50,2	50,0	13,6	45,0	44,4
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*		35,6	3,6	5,6	34,9	6,6	14,7	20,6	45,1	43,0	22,7	44,7	36,7
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*		12,1	3,4	3,0	8,2	11,7	5,4	15,1	40,4	48,5	17,3	44,5	43,1
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*		15,8	5,6	2,9	14,5	1,8	7,1	21,3	53,4	51,5	20,5	39,2	38,5
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*		19,1	0,6	5,4	11,6	4,4	8,8	13,7	38,7	51,3	11,9	56,2	34,5
Koulutusaste / *Education*													
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*		20,3	3,2	5,0	30,4	10,7	20,2	13,0	48,7	43,2	12,3	37,4	31,6
Ylempi perusaste *Upper secondary general*		8,9	2,0	2,7	12,1	2,6	9,9	12,9	54,4	53,0	10,8	41,0	34,3
Keskiaste *Upper secondary vocational*		40,8	2,7	3,5	38,4	6,8	8,9	43,7	49,3	50,6	41,3	41,2	37,0
Alin korkea-aste *Vocational college*		22,3	1,8	3,6	14,7	3,6	6,3	22,6	44,2	48,7	24,9	50,3	41,4
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*		1,1	0,7	1,7	1,5	0,8	5,9	2,5	7,9	49,9	2,7	90,6	42,5
Ylin korkea-aste *Upper university degree*		6,5	13,1	3,9	3,0	5,6	4,8	5,3	34,2	42,2	8,0	47,1	49,1

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*												
Maatalousyrittäjä *Farmer*	2,6	-	-	0,5	-	-	1,6	-	-	0,6	-	-
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	2,3	3,0	2,0	5,5	4,2	12,9	3,8	47,0	44,3	4,5	45,8	40,8
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	22,4	4,4	4,0	10,6	9,7	5,1	20,6	42,7	49,6	22,2	43,3	41,3
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	12,7	1,4	3,4	7,3	2,8	5,3	14,0	50,9	51,5	14,0	45,0	39,7
Työntekijä *Manual worker*	20,2	3,5	3,2	19,2	3,9	8,3	23,4	47,0	51,0	22,3	45,6	37,5
Eläkeläinen *Pensioner*	22,3	2,8	4,8	37,7	6,4	22,1	12,9	39,2	37,8	15,7	51,6	35,4
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	8,6	1,4	5,2	7,5	2,3	12,3	6,0	69,6	49,4	5,3	26,7	33,1
Opiskelija *Student*	9,0	4,1	2,7	7,7	2,0	6,2	13,8	42,8	56,3	11,1	51,2	34,8
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	-	-	-	4,0	1,1	10,1	3,9	30,8	48,3	4,3	68,1	41,6
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*												
< 4000 asukasta / *inhabitants*	12,3	1,8	6,3	11,8	11,2	16,7	7,9	67,6	54,9	4,1	19,4	22,0
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	17,4	2,5	3,9	18,8	3,1	11,6	17,4	59,3	52,7	13,6	35,1	31,8
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	24,8	4,4	4,4	22,1	12,0	10,8	21,4	49,5	51,3	18,1	34,2	33,5
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	18,0	4,8	2,8	21,1	3,0	8,9	23,0	42,1	47,7	25,4	50,0	40,7
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	27,5	1,8	3,0	26,2	3,8	7,9	30,2	39,9	44,8	38,7	54,5	44,3
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*												
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	48,7	2,9	2,8	57,2	3,5	8,9	61,2	41,4	46,8	70,2	52,2	41,5
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	23,6	4,5	5,2	17,6	2,9	10,6	16,6	57,3	49,1	15,3	35,3	35,1
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	27,6	2,7	5,0	25,2	18,1	12,6	22,2	55,9	54,8	14,5	23,4	27,6
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*												
Uusimaa *Uusimaa province*	19,6	1,6	2,3	24,8	3,1	8,1	28,1	38,3	45,0	36,0	57,0	44,5
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	32,1	3,9	3,5	32,8	4,5	9,9	33,8	52,3	50,4	31,4	39,2	36,1
Itä-Suomi *Eastern Finland*	14,9	9,0	4,5	11,4	6,7	9,4	12,8	46,0	52,0	10,8	38,3	34,0
Väli-Suomi *Western Finland*	9,4	2,4	2,6	14,5	3,5	11,0	14,1	47,5	52,4	11,9	46,6	34,1
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	24,1	1,6	7,6	15,9	13,4	13,7	10,9	48,7	46,5	9,8	36,3	32,1

* O-sta = osallistujista, % / *of participants, %*
M-psta = matkapäivistä, % / *of trip days, %*
M-sta = matkoista, % / *of trips, %*

47 Luontomatka
Etäisyys

Nature trip
Distance

*	< 50 km			51–200 km			201–500 km			≥501 km		
	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta
Koko väestö *Total population*	100,0	24,2	24,6	100,0	30,3	29,1	100,0	24,2	25,5	100,0	21,3	20,9
Sukupuoli / *Sex*												
Nainen *Female*	52,4	24,1	26,6	47,9	27,9	28,8	49,3	26,4	26,0	42,9	21,6	18,6
Mies *Male*	47,6	24,2	22,6	52,1	32,1	29,3	50,7	22,6	25,0	57,1	21,1	23,1
Ikä / *Age*												
15–24	20,7	40,6	32,0	15,4	23,7	28,2	15,2	25,9	24,5	11,6	9,9	15,3
25–44	34,1	20,9	19,9	46,1	37,6	31,9	46,9	22,7	28,5	39,6	18,9	19,7
45–64	34,3	24,5	23,4	32,9	22,6	26,7	33,6	24,0	24,0	44,4	28,9	25,9
65–74	10,9	10,6	42,3	5,7	38,4	26,0	4,3	35,5	17,3	4,3	15,6	14,3
Elinvaihe / *Stage of life*												
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	10,1	18,1	25,0	11,2	38,2	33,5	10,2	34,6	27,1	6,7	9,1	14,4
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	7,6	9,6	31,9	6,2	49,6	31,1	3,7	12,8	16,6	5,6	27,9	20,3
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	10,3	27,9	19,3	14,0	34,0	31,5	16,2	22,8	32,1	10,6	15,4	17,2
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	23,1	26,9	25,3	20,3	22,3	26,9	19,3	17,0	22,5	26,6	33,9	25,3
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	13,0	26,6	19,2	17,9	30,2	31,8	17,9	18,6	28,1	16,3	24,7	20,8
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	21,5	22,4	24,5	20,1	33,2	27,6	22,6	29,1	27,4	20,8	15,2	20,6
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	14,5	23,9	29,4	10,4	23,4	25,3	10,1	33,2	21,8	13,4	19,5	23,5
Koulutusaste / *Education*												
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	20,4	29,7	43,6	8,3	16,8	21,2	8,2	13,8	18,4	9,1	39,7	16,
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	13,9	34,4	29,3	13,1	32,3	33,2	8,9	16,8	19,9	9,7	16,6	17,6
Keskiaste *Upper secondary vocational*	40,2	20,2	22,9	42,5	33,0	29,0	45,2	23,6	27,1	43,1	23,1	21,1
Alin korkea-aste *Vocational college*	20,0	25,8	19,6	26,0	33,2	30,3	26,5	26,3	27,2	27,3	14,7	22,9
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	1,3	25,1	12,9	3,2	28,6	36,8	2,7	40,1	27,5	2,8	6,2	22,8
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	4,1	19,9	14,7	6,9	18,4	29,0	8,5	34,7	31,7	8,1	27,0	24,6

Table 47. Nature tourists and trips by distance of destination.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*												
Maatalousyrittäjä *Farmer*	1,6	-	-	0,5	-	-	1,1	-	-	1,1	-	-
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	3,9	43,5	21,0	4,4	28,9	27,9	3,6	10,8	19,9	6,8	16,7	31,3
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	14,5	15,1	15,7	23,6	29,3	30,5	25,3	26,4	28,6	27,0	29,2	25,2
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	11,9	13,6	20,1	13,9	38,0	27,9	16,9	28,6	29,7	15,4	19,8	22,3
Työntekijä *Manual worker*	20,2	33,9	21,9	23,2	27,2	30,0	23,0	23,4	26,0	23,6	15,5	22,0
Eläkeläinen *Pensioner*	18,4	16,5	35,3	13,0	31,9	29,6	9,9	20,9	19,8	9,3	30,6	15,3
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	7,0	34,4	31,5	5,9	41,2	31,8	4,3	10,2	20,0	4,3	14,2	16,6
Opiskelija *Student*	19,4	50,3	36,8	11,5	18,3	25,8	11,6	22,6	22,9	8,9	8,7	14,5
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	3,1	3,6	20,1	4,1	46,4	30,9	4,5	36,3	29,8	3,5	13,8	19,2
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*												
< 4000 asukasta / *inhabitants*	8,9	19,1	34,2	4,2	14,3	19,1	6,3	27,9	25,2	6,6	38,7	21,5
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	17,0	31,4	27,8	11,7	18,4	22,5	15,6	22,4	26,3	16,8	27,8	23,4
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	23,2	30,0	27,7	18,3	30,9	25,9	20,5	20,4	25,5	20,4	18,6	20,8
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	24,3	24,6	25,1	27,0	27,7	33,0	20,2	25,8	21,7	23,0	21,8	20,2
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	26,6	20,1	19,1	38,9	36,1	32,9	37,4	25,2	27,8	33,2	18,6	20,2
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*												
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	60,4	23,2	22,7	71,6	33,8	31,8	67,3	24,9	26,3	60,2	18,2	19,3
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	15,0	28,3	22,6	14,1	30,4	25,2	15,8	22,9	24,8	21,2	18,3	27,3
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	24,6	24,9	32,9	14,3	13,0	22,6	16,8	22,4	23,3	18,6	39,8	21,2
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*												
Uusimaa *Uusimaa province*	24,1	18,0	18,8	32,0	34,1	29,5	35,7	31,9	28,9	34,4	16,0	22,8
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	37,5	29,5	28,0	32,2	25,7	28,3	24,1	18,2	18,6	39,5	26,5	25,1
Itä-Suomi *Eastern Finland*	14,2	35,0	30,6	11,8	14,8	30,0	10,8	27,6	24,2	8,2	22,6	15,1
Väli-Suomi *Western Finland*	14,7	16,9	28,4	11,0	35,9	25,1	13,1	28,8	26,3	12,2	18,4	20,1
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	9,0	23,5	19,5	13,1	38,1	33,5	16,2	15,0	36,5	5,6	23,4	10,4

* O-sta = osallistujista, % / *of participants, %*
M-psta = matkapäivistä, % / *of trip days, %*
M-sta = matkoista, % / *of trips, %*

48 Luontomatka
Vuodenaika

Nature trip
Season

	Tammi–maaliskuu *January–March*	Huhti–toukokuu *April–May*	Kesä–elokuu *June–July*	Syys–joulukuu *September–December*
	osallistunut viimeksi kuluneen kuukauden aikana, % / *participated during last month, %*			
Koko väestö *Total population*	9,7	13,1	21,4	9,4
Sukupuoli / *Sex*				
Nainen *Female*	8,2	12,9	18,7	9,2
Mies *Male*	12,2	12,6	23,9	10,3
Ikä / *Age*				
15–24	4,8	7,5	17,4	7,5
25–44	10,6	13,4	24,9	7,7
45–64	11,7	16,4	20,5	12,3
65–74	12,5	4,7	15,1	12,6
Elinvaihe / *Stage of life*				
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	7,9	13,1	18,3	7,7
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	8,4	6,6	17,6	10,6
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	6,2	11,9	24,5	12,0
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	12,9	12,8	21,2	13,1
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	12,0	13,7	22,9	6,7
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	13,6	15,6	21,9	7,7
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	4,3	11,3	20,7	9,6
Koulutusaste / *Education*				
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	7,3	10,5	13,3	13,3
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	7,4	8,1	16,1	6,6
Keskiaste *Upper secondary vocational*	10,3	13,8	21,6	9,0
Alin korkea-aste *Vocational college*	14,1	15,2	27,1	10,7
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	-	-	-	-
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	11,7	10,8	32,8	10,8

Table 48. Nature tourists by season.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*				
Maatalousyrittäjä *Farmer*	-	-	-	-
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	13,8	6,6	13,0	10,4
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	13,2	15,8	31,0	11,2
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	10,7	18,7	22,3	11,4
Työntekijä *Manual worker*	9,2	13,4	21,4	8,0
Eläkeläinen *Pensioner*	11,5	7,6	17,6	12,9
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	8,6	14,1	13,4	10,1
Opiskelija *Student*	6,9	9,5	19,6	8,4
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	8,7	10,1	16,3	3,8
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*				
< 4000 asukasta / *inhabitants*	14,0	7,2	9,1	8,3
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	8,6	7,3	19,6	7,0
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	7,7	10,7	18,3	8,6
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	9,7	14,5	19,5	9,1
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	11,8	17,5	29,1	13,5
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*				
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	10,6	15,1	24,0	11,1
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	9,9	11,3	23,3	8,0
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	9,3	7,2	11,9	7,7
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*				
Uusimaa *Uusimaa province*	12,4	14,7	27,4	13,3
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	9,0	11,5	20,5	8,4
Itä-Suomi *Eastern Finland*	7,5	8,8	15,2	6,0
Väli-Suomi *Western Finland*	9,1	9,0	13,5	9,0
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	13,7	18,9	27,7	11,1

49 Luontomatka
Harrastus

Nature trip
Activity

*	Mökkimatka *Trip to cottage*			Hiihtomatka *Skiing trip*			Retkeilymatka *Backpacking trip*		
	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta
Koko väestö *Total population*	100,0	21,9	15,8	100,0	8,2	9,6	100,0	8,2	9,9
Sukupuoli / *Sex*									
Nainen *Female*	61,9	29,4	20,3	52,3	8,2	10,5	44,3	7,6	9,1
Mies *Male*	38,1	16,1	11,6	47,7	8,2	8,9	55,7	8,6	10,6
Ikä / *Age*									
15–24	14,1	20,1	14,4	5,3	2,1	3,3	24,7	11,3	15,9
25–44	51,4	22,8	19,8	33,3	5,4	7,9	35,7	7,8	8,7
45–64	29,6	19,4	12,7	55,4	12,2	14,5	36,0	8,2	9,7
65–74	4,9	36,7	11,3	6,0	16,4	8,4	3,6	4,0	5,3
Elinvaihe / *Stage of life*									
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	9,5	16,1	15,8	4,5	2,6	4,6	13,5	11,8	14,0
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	5,1	21,3	12,8	6,7	6,5	10,3	5,7	5,3	8,9
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	17,2	25,2	22,0	7,6	3,7	6,0	13,2	8,4	10,7
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	16,2	22,0	11,5	34,6	14,9	15,2	18,9	6,8	8,4
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	22,0	21,5	21,6	14,4	3,4	8,7	13,9	4,8	8,6
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	18,5	20,0	13,9	21,1	10,1	9,8	22,1	9,6	10,5
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	11,6	27,9	14,2	11,1	9,1	8,4	12,8	10,5	9,9
Koulutusaste / *Education*									
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	6,8	12,5	8,4	8,6	4,2	6,5	12,6	8,3	9,7
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	10,1	18,3	13,8	7,0	5,3	5,8	17,2	16,8	14,5
Keskiaste *Upper secondary vocational*	44,0	19,6	16,4	40,5	7,1	9,2	42,7	9,1	9,9
Alin korkea-aste *Vocational college*	27,9	28,9	18,6	31,1	11,0	12,6	21,5	6,1	8,9
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	3,4	39,2	20,9	4,6	26,4	17,5	2,7	1,5	10,5
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	7,7	16,6	19,0	8,2	5,1	12,3	3,2	2,9	4,9

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*									
Maatalousyrittäjä *Farmer*	1,1	-	-	2,9	-	-	0,6	-	-
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	2,5	6,2	9,5	6,9	17,3	16,1	4,2	8,8	9,9
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	21,7	20,7	15,7	29,4	12,7	13,1	22,0	8,0	10,0
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	19,5	16,0	22,2	16,1	4,8	11,3	12,0	6,5	8,6
Työntekijä *Manual worker*	21,0	17,8	14,4	18,0	6,7	7,6	24,2	9,8	10,4
Eläkeläinen *Pensioner*	9,0	35,3	10,5	13,4	10,9	9,6	8,5	3,6	6,2
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	7,1	14,7	19,4	3,6	1,4	6,2	3,7	8,2	6,3
Opiskelija *Student*	12,2	31,5	15,2	5,0	1,8	3,8	21,9	14,1	17,1
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	5,8	31,9	22,2	4,6	8,3	10,8	3,0	7,1	7,1
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*									
< 4000 asukasta / *inhabitants*	4,4	4,8	10,8	6,9	16,2	10,3	10,0	14,9	15,4
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	8,4	10,4	8,7	18,0	8,3	11,4	14,5	12,7	9,4
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	16,5	20,4	12,6	27,2	10,3	12,7	22,6	5,6	10,8
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	23,2	17,7	15,1	20,0	8,6	8,0	26,7	8,9	10,9
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	47,5	30,0	22,4	28,0	5,9	8,1	26,2	7,1	7,8
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*									
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	75,1	25,1	18,3	59,5	7,9	8,9	58,1	6,4	8,9
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	13,6	19,9	12,8	18,4	6,8	10,6	19,4	15,1	11,5
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	11,3	8,7	9,6	22,1	11,2	11,4	22,5	9,9	11,9
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*									
Uusimaa *Uusimaa province*	42,0	32,0	21,0	28,2	6,4	8,6	27,5	5,1	8,6
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	28,7	16,8	13,8	33,3	9,6	9,8	30,5	11,2	9,2
Itä-Suomi *Eastern Finland*	7,4	14,3	10,3	10,6	8,7	9,0	16,2	9,7	14,1
Väli-Suomi *Western Finland*	10,6	16,2	13,0	18,2	11,7	13,7	17,3	14,1	13,4
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	11,3	16,7	15,9	9,7	7,9	8,3	8,5	5,6	7,5

* O-sta = osallistujista, % / *of participants, %*
M-psta = matkapäivistä, % / *of trip days, %*
M-sta = matkoista, % / *of trips, %*

49 Luontomatka
Harrastus (jatkuu)

Nature trip
Activity (continued)

	*	Kalastusmatka *Fishing trip*			Metsästysmatka *Hunting trip*			Marjastusmatka *Berry picking trip*		
		O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta
Koko väestö *Total population*		100,0	13,3	10,2	100,0	3,1	2,7	100,0	1,3	3,3
Sukupuoli / *Sex*										
Nainen *Female*		19,5	8,8	4,1	7,4	0,2	0,4	55,2	2,4	3,7
Mies *Male*		80,5	16,8	15,9	92,6	5,3	4,9	44,8	0,4	2,8
Ikä / *Age*										
15–24		14,1	6,8	9,3	13,9	1,4	2,5	2,0	0,1	0,4
25–44		42,9	15,1	10,7	52,4	5,2	3,5	17,9	0,5	1,4
45–64		39,8	14,2	11,0	33,6	1,7	2,5	51,7	2,5	4,6
65–74		3,1	8,4	4,7	-	-	-	28,5	1,4	13,6
Elinvaihe / *Stage of life*										
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*		9,2	16,9	9,8	17,4	6,2	4,9	4,4	0,6	1,5
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*		4,9	3,6	8,0	3,3	1,3	1,4	13,4	10,6	7,0
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*		10,1	9,4	8,3	9,7	1,4	2,1	2,3	0,1	0,6
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*		21,8	19,6	10,0	12,1	1,4	1,5	47,0	0,9	7,0
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*		12,8	4,5	8,1	18,6	6,6	3,1	5,6	0,2	1,1
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*		23,9	14,6	11,6	25,3	2,6	3,2	15,5	1,0	2,4
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*		17,4	16,1	13,7	13,5	1,7	2,8	11,7	2,0	3,0
Koulutusaste / *Education*										
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*		19,7	33,0	15,5	6,5	9,1	1,4	30,9	1,3	7,9
Ylempi perusaste *Upper secondary general*		10,7	10,3	9,3	11,6	2,4	2,7	7,2	0,2	2,0
Keskiaste *Upper secondary vocational*		49,3	14,3	11,7	49,1	3,1	3,2	41,6	1,6	3,2
Alin korkea-aste *Vocational college*		17,6	7,3	7,5	20,0	0,8	2,3	10,8	1,5	1,5
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*		0,2	1,6	0,9	1,7	0,4	1,8	2,6	0,7	3,3
Ylin korkea-aste *Upper university degree*		2,5	14,8	4,0	11,2	6,5	4,8	6,7	0,6	3,4

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*									
Maatalousyrittäjä *Farmer*	1,6	-	-	-	-	-	-	-	-
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	2,2	0,7	5,5	7,6	20,4	4,9	-	-	-
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	23,3	15,8	10,9	23,8	2,1	2,9	12,9	0,4	1,9
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	9,0	9,0	6,7	21,5	6,4	4,2	10,1	3,1	2,4
Työntekijä *Manual worker*	28,8	14,7	12,8	25,9	2,2	3,0	14,9	0,9	2,1
Eläkeläinen *Pensioner*	12,3	18,7	9,3	6,0	0,5	1,2	45,7	0,8	11,1
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	9,4	14,3	16,8	3,0	6,9	1,4	7,6	0,8	4,3
Opiskelija *Student*	11,5	4,9	9,3	10,7	1,2	2,3	2,9	0,2	0,8
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	1,8	4,9	4,4	1,5	-	1,0	5,9	10,3	4,7
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*									
< 4000 asukasta / *inhabitants*	5,6	28,1	9,0	10,9	8,8	4,6	10,0	1,6	5,1
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	20,7	23,0	13,9	21,3	3,4	3,8	16,7	1,0	3,6
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	21,3	4,1	10,6	25,4	1,6	3,4	20,8	0,5	3,3
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	27,5	19,5	11,6	19,7	5,8	2,2	34,1	1,7	4,6
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	24,8	10,1	7,6	22,6	1,4	1,8	18,4	1,5	1,8
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*									
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	57,5	12,8	9,1	47,0	3,0	2,0	66,5	1,5	3,3
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	19,6	9,7	12,1	17,0	1,1	2,8	9,2	0,4	1,8
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	22,9	19,6	12,6	35,9	5,5	5,3	24,3	1,3	4,2
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*									
Uusimaa *Uusimaa province*	25,2	11,2	8,2	18,8	2,2	1,6	19,5	2,4	2,0
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	30,3	11,8	9,5	27,8	2,5	2,3	24,6	0,6	2,4
Itä-Suomi *Eastern Finland*	16,2	24,7	14,6	14,0	10,4	3,4	21,7	0,7	6,2
Väli-Suomi *Western Finland*	11,6	8,2	9,2	12,6	1,3	2,7	9,3	0,9	2,4
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	16,7	17,5	15,3	24,3	2,7	5,9	24,8	0,9	7,2

* O-sta = osallistujista, % / *of participants, %*
M-psta = matkapäivistä, % / *of trip days, %*
M-sta = matkoista, % / *of trips, %*

49 Luontomatka
Harrastus (jatkuu)

Nature trip
Activity (continued)

*	Laskettelumatka *Downhill skiing trip*			Veneilymatka *Boating trip*			Luontoharrastusmatka *Trip to study nature*			Muu matka *Other trip*		
	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta
Koko väestö *Total population*	100,0	4,4	5,1	100,0	6,2	5,5	100,0	3,8	3,4	100,0	29,6	34,4
Sukupuoli / *Sex*												
Nainen *Female*	41,6	2,9	4,5	35,7	6,3	4,1	50,3	4,5	3,6	55,4	29,6	39,7
Mies *Male*	58,4	5,5	5,8	64,3	6,1	6,8	49,7	3,2	3,2	44,6	29,6	29,6
Ikä / *Age*												
15–24	27,4	11,0	9,1	15,5	6,1	5,5	9,9	5,6	2,2	16,7	35,5	37,4
25–44	55,5	4,8	6,9	52,9	8,6	7,1	36,0	2,1	3,0	36,7	27,6	31,0
45–64	17,0	2,3	2,4	29,5	4,4	4,4	40,5	5,5	3,7	37,0	29,4	34,6
65–74	-	-	-	2,1	0,0	1,7	13,6	0,5	6,7	9,6	32,5	48,3
Elinvaihe / *Stage of life*												
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	12,0	0,8	6,5	10,5	3,9	6,0	4,3	0,4	1,6	9,7	40,7	35,4
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	0,9	0,1	0,7	4,0	3,0	3,5	10,7	17,9	5,9	7,5	30,5	41,5
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	19,4	5,7	8,1	19,0	17,7	8,4	11,1	1,7	3,1	10,9	26,6	30,7
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	2,5	0,2	0,6	20,0	5,1	4,9	28,1	4,6	4,4	23,5	24,4	36,7
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	21,5	10,9	6,9	18,4	4,6	6,2	12,1	2,3	2,6	15,3	41,2	33,0
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	31,3	6,1	7,7	16,8	4,8	4,4	23,7	5,4	3,9	19,8	25,7	32,7
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	12,6	3,3	5,0	11,4	4,8	4,8	10,0	0,8	2,7	13,3	23,7	35,6
Koulutusaste / *Education*												
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	4,5	0,7	1,8	6,8	1,4	2,9	9,2	4,8	2,4	16,3	24,8	43,5
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	11,4	13,2	5,0	3,8	0,4	1,8	13,2	11,1	3,8	14,0	22,0	41,3
Keskiaste *Upper secondary vocational*	43,4	4,1	5,2	42,6	7,1	5,5	34,3	0,9	2,7	40,8	32,9	32,9
Alin korkea-aste *Vocational college*	33,3	3,2	7,1	33,1	7,9	7,7	22,0	3,4	3,2	21,2	30,0	30,6
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	2,0	0,0	3,9	1,8	0,0	3,9	4,7	4,2	6,3	2,3	26,0	31,1
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	5,4	5,7	4,2	11,8	10,1	10,1	16,7	10,5	8,8	5,4	27,1	28,6

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*												
Maatalousyrittäjä *Farmer*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,2	-	-
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	5,7	1,6	7,0	6,2	12,9	8,1	6,9	6,0	5,6	4,1	26,1	33,4
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	25,1	4,9	5,9	29,4	4,9	7,4	18,1	4,7	2,8	18,6	25,8	29,3
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	19,6	5,1	7,3	15,2	9,2	6,0	6,0	2,5	1,5	12,1	37,4	30,0
Työntekijä *Manual worker*	21,8	4,3	4,9	27,0	10,4	6,4	22,2	3,1	3,3	23,4	30,1	35,1
Eläkeläinen *Pensioner*	3,1	0,2	1,2	6,9	2,5	2,8	26,8	4,5	6,8	16,2	23,0	41,3
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	2,3	0,7	2,1	3,1	2,2	3,0	5,7	0,3	3,4	6,2	50,5	37,2
Opiskelija *Student*	21,1	12,0	8,6	10,8	2,1	4,6	9,7	7,7	2,6	13,2	24,7	35,7
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	1,4	2,6	1,7	1,4	2,3	1,9	4,5	0,0	3,7	5,1	32,7	42,6
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*												
< 4000 asukasta / *inhabitants*	2,9	0,4	2,3	2,5	4,6	2,1	4,9	0,7	2,6	7,1	20,0	37,9
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	17,2	6,5	5,8	9,1	4,2	3,3	12,1	6,4	2,7	16,7	24,2	37,6
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	17,6	9,7	4,4	19,5	6,9	5,2	20,2	1,9	3,3	20,3	39,0	33,8
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	22,9	2,5	4,9	20,6	4,0	4,7	23,2	2,7	3,2	24,4	28,7	34,7
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	39,5	2,9	6,1	48,3	7,8	7,9	39,7	5,1	4,0	31,5	28,1	32,5
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*												
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	62,4	2,8	5,0	80,0	7,2	6,8	68,0	4,2	3,6	64,1	29,2	34,2
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	20,9	10,7	6,4	8,6	4,1	2,8	17,4	1,1	3,5	17,3	31,1	35,6
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	16,7	6,0	4,6	11,4	3,5	3,4	14,6	4,3	2,7	18,6	30,1	34,3
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*												
Uusimaa *Uusimaa province*	36,4	2,9	6,0	38,1	7,8	6,6	33,8	2,6	3,6	30,7	27,5	33,6
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	32,3	5,9	5,1	45,4	8,4	7,6	26,0	4,5	2,7	35,9	28,7	37,7
Itä-Suomi *Eastern Finland*	8,6	5,5	3,9	9,2	6,6	4,5	8,1	1,8	2,4	10,4	17,5	31,6
Väli-Suomi *Western Finland*	13,3	5,4	5,3	4,4	1,4	1,9	16,4	2,3	4,3	12,7	38,5	34,2
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	9,4	3,5	4,3	2,8	0,3	1,4	15,6	6,9	4,7	9,7	38,2	29,6

* O-sta = osallistujista, % / *of participants, %*
M-psta = matkapäivistä, % / *of trip days, %*
M-sta = matkoista, % / *of trips, %*

50 Luontomatka
Matkaseura

Nature trip
Company

*	Yksin *Alone*			Perhe *Family*			Ryhmä, 2–5 henkeä *Group, 2–5 persons*			Ryhmä, > 5 henkeä *Group, > 5 persons*		
	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta
Koko väestö *Total population*	100,0	5,4	6,9	100,0	57,5	52,5	100,0	24,6	23,2	100,0	12,6	17,3
Sukupuoli / *Sex*												
Nainen *Female*	30,2	4,4	4,4	53,8	65,1	59,0	37,1	16,9	18,0	51,2	13,6	18,6
Mies *Male*	69,8	6,1	9,3	46,2	51,6	46,5	62,9	30,5	28,0	48,8	11,8	16,2
Ikä / *Age*												
15–24	3,7	0,5	1,7	10,4	45,2	36,1	19,2	24,2	29,3	28,7	30,0	32,9
25–44	26,5	4,3	4,6	44,1	58,0	58,2	37,9	26,7	22,0	34,8	11,0	15,2
45–64	49,4	6,8	9,3	38,1	61,4	54,2	36,0	22,5	22,6	29,6	9,3	13,9
65–74	20,4	14,5	17,5	7,4	52,2	48,0	7,0	23,7	19,9	6,8	9,6	14,6
Elinvaihe / *Stage of life*												
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	13,2	10,6	9,6	3,0	24,3	16,9	20,6	46,9	50,1	12,8	18,2	23,5
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	26,6	20,2	27,4	1,3	8,9	10,2	11,9	63,0	40,8	8,3	8,0	21,5
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	4,8	3,8	2,7	13,4	57,1	59,0	10,8	31,4	20,9	12,0	7,8	17,4
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	28,8	2,7	8,7	26,5	75,0	61,1	19,5	13,7	19,7	13,8	8,7	10,5
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	3,8	3,5	1,7	20,1	62,7	67,6	9,0	16,1	13,3	15,8	17,8	17,4
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	8,6	4,8	2,9	24,3	63,5	62,8	14,9	19,3	16,8	20,7	12,4	17,5
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	14,3	4,2	7,6	11,4	54,8	46,6	13,3	26,4	23,7	16,5	14,6	22,1
Koulutusaste / *Education*												
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	24,9	2,5	12,6	12,1	69,4	46,6	14,5	17,1	24,7	12,7	11,0	16,1
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	13,2	3,5	7,6	10,5	53,0	45,8	11,9	24,1	23,0	16,4	19,4	23,5
Keskiaste *Upper secondary vocational*	36,6	4,1	6,0	41,5	51,6	51,6	46,4	31,3	25,6	41,2	13,0	16,8
Alin korkea-aste *Vocational college*	16,7	7,6	5,0	25,2	62,1	57,3	21,5	16,9	21,6	21,5	13,3	16,1
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	1,6	3,0	4,5	3,3	71,1	68,6	0,9	25,0	8,8	2,6	1,0	18,2
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	7,1	9,9	7,7	7,4	54,9	60,3	4,8	29,6	17,4	5,4	5,6	14,6

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*												
Maatalousyrittäjä *Farmer*	1,7	-	-	1,3	-	-	1,3	-	-	0,6	-	-
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	1,7	-	-	4,6	-	-	4,3	-	-	4,4	-	-
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	16,9	8,3	5,6	22,6	58,2	56,5	19,6	25,0	21,5	20,0	8,5	16,4
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	7,7	1,0	4,0	14,4	46,8	56,2	12,2	33,5	21,0	14,7	18,6	18,8
Työntekijä *Manual worker*	22,0	5,9	6,8	22,6	56,4	52,6	25,4	24,1	26,0	19,1	13,6	14,6
Eläkeläinen *Pensioner*	35,9	8,5	16,6	14,2	72,4	49,7	14,3	13,9	21,9	10,2	5,2	11,7
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	7,5	6,6	8,8	6,0	64,7	53,1	6,4	24,7	25,0	4,5	4,0	13,1
Opiskelija *Student*	4,6	1,3	2,6	8,5	42,8	36,1	15,0	24,2	27,9	24,0	31,7	33,4
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	2,0	-	-	5,7	-	-	1,4	-	-	2,5	-	-
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*												
< 4000 asukasta / *inhabitants*	5,2	4,9	5,3	5,7	48,5	44,1	8,3	31,4	28,2	8,8	15,2	22,4
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	21,6	7,9	9,5	14,8	59,7	49,4	15,1	16,5	22,3	17,1	15,8	18,8
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	12,5	4,6	4,3	21,1	57,6	55,4	20,4	17,5	23,7	19,0	20,3	16,5
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	28,9	10,3	8,2	24,3	54,6	52,5	24,1	27,0	23,0	22,8	8,2	16,3
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	31,8	2,5	6,7	34,1	59,7	54,0	32,1	27,5	22,5	32,3	10,3	16,9
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*												
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	62,6	4,7	6,8	65,9	59,4	53,9	62,4	25,1	22,5	62,4	10,8	16,8
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	13,4	8,3	5,7	16,7	57,3	53,5	18,0	15,4	25,4	14,7	18,9	15,5
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	24,0	5,9	8,6	17,4	48,3	47,2	19,6	30,8	23,5	23,0	15,0	20,6
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*												
Uusimaa *Uusimaa province*	34,9	5,8	7,8	33,2	57,4	56,0	28,8	28,1	21,5	26,4	8,7	14,7
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	28,6	5,2	6,1	31,1	55,6	50,1	35,6	22,2	25,3	35,1	16,9	18,6
Itä-Suomi *Eastern Finland*	12,7	8,3	7,5	11,1	56,3	49,7	12,4	19,8	24,7	12,2	15,5	18,1
Väli-Suomi *Western Finland*	10,4	6,5	5,6	12,3	56,2	50,2	12,4	20,2	22,5	16,0	17,1	21,6
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	13,5	2,4	8,2	12,0	62,4	55,2	10,3	26,1	21,0	10,3	9,2	15,6

* O-sta = osallistujista, % / *of participants, %*
M-psta = matkapäivistä, % / *of trip days, %*
M-sta = matkoista, % / *of trips, %*

51 Luontomatka
Aika ja etäisyys

Nature trip
Length and distance

	Luontomatkan kesto, vrk *Length of trip (days)*		Matka-aika, tuntia *Travel time (hours)*		Matkan pituus, km *Distance travelled (km)*	
	Ka *Mean*	Med *Median*	Ka *Mean*	Med *Median*	Ka *Mean*	Med *Median*
Koko väestö *Total population*	5,2	4,0	5,6	3,0	297,1	150,0
Sukupuoli / *Sex*						
Nainen *Female*	5,3	4,0	5,4	3,0	279,0	150,0
Mies *Male*	5,2	4,0	5,9	3,0	314,1	180,0
Ikä / *Age*						
15–24	4,9	3,0	4,8	2,0	248,0	100,0
25–44	4,9	3,0	5,4	3,0	294,0	168,5
45–64	5,7	4,0	6,0	4,0	337,6	188,5
65–74	5,5	4,0	6,8	3,0	210,7	96,0
Elinvaihe / *Stage of life*						
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	4,6	3,0	4,0	2,0	249,4	120,0
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	4,7	4,0	5,5	3,0	252,9	150,0
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	4,4	3,0	5,4	3,0	276,9	175,0
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	5,9	5,0	6,2	3,0	334,1	180,0
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	5,2	3,0	5,6	3,0	301,8	156,0
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	5,4	4,0	6,0	3,0	295,7	165,0
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	5,4	3,0	5,7	3,0	316,9	150,0
Koulutusaste / *Education*						
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	5,1	4,0	5,5	3,0	235,7	65,0
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	5,5	3,5	4,4	2,5	262,3	100,0
Keskiaste *Upper secondary vocational*	4,9	3,0	5,7	3,0	301,5	180,0
Alin korkea-aste *Vocational college*	5,2	4,0	5,8	3,0	321,8	180,0
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	5,8	4,0	7,9	3,0	368,3	200,0
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	6,0	4,0	5,8	3,0	320,5	200,0

Table 51. Length of nature trip, and travel time and distance to destination.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*						
Maatalousyrittäjä *Farmer*	6,6	5,0	7,0	6,0	298,4	145,0
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	5,3	3,5	6,5	4,0	359,1	194,0
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	5,1	4,0	5,7	4,0	341,7	200,0
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	5,3	4,0	5,9	3,0	313,1	200,0
Työntekijä *Manual worker*	5,2	3,0	5,9	3,0	312,7	160,0
Eläkeläinen *Pensioner*	5,6	4,0	6,2	3,0	245,4	117,5
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	5,1	3,0	4,3	2,0	234,3	100,0
Opiskelija *Student*	5,0	3,0	4,8	2,0	237,1	100,0
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	5,1	3,0	4,7	2,0	293,9	160,0
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*						
< 4000 asukasta / *inhabitants*	5,7	4,0	5,7	5,0	287,9	147,5
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	5,0	3,0	5,8	4,0	321,2	200,0
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	4,8	4,0	5,9	3,0	284,1	150,0
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	5,2	4,0	5,1	3,0	275,4	130,0
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	5,5	4,0	5,7	3,0	311,1	175,0
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*						
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	5,2	4,0	5,6	3,0	288,8	150,0
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	5,4	4,0	6,0	4,0	347,6	200,0
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	5,0	3,0	5,6	4,0	282,1	145,0
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*						
Uusimaa *Uusimaa province*	5,6	4,0	5,6	3,0	324,1	200,0
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	5,6	4,0	6,2	3,0	328,7	129,0
Itä-Suomi *Eastern Finland*	4,7	3,0	6,0	3,0	235,0	110,0
Väli-Suomi *Western Finland*	4,7	4,0	5,0	4,0	268,0	160,0
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	4,2	3,0	4,4	3,0	228,0	180,0

52 Luontomatka Kustannukset

Nature trip Expences

	Matkustuskustannus *Travel*		Majoituskustannus *Accommodation*		Harrastuskustannus *Cost of equipment, etc.*		Kokonaiskustannukset *Total expences*	
	Kustannukset, mk / *Cost, FIM*							
	Ka *Mean*	Med *Median*	Ka *Mean*	Med *Median*	Ka *Mean*	Med *Median*	Ka *Mean*	Med *Median*
Koko väestö *Total population*	290,8	100,0	241,7	70,0	131,8	0,0	637,2	310,0
Sukupuoli / *Sex*								
Nainen *Female*	262,3	100,0	251,9	60,0	105,3	0,0	599,6	300,0
Mies *Male*	312,9	120,0	233,2	80,0	156,9	0,0	668,7	350,0
Ikä / *Age*								
15–24	193,9	80,0	122,3	0,0	126,6	0,0	479,8	200,0
25–44	268,8	100,0	207,9	50,0	146,1	0,0	587,0	300,0
45–64	360,4	200,0	342,8	200,0	131,6	0,0	762,9	480,0
65–74	302,3	100,0	272,5	6,0	84,3	0,0	675,9	250,0
Elinvaihe / *Stage of life*								
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	239,6	100,0	137,7	0,0	138,9	0,0	503,5	230,0
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	297,8	150,0	253,8	65,0	102,1	0,0	633,4	350,0
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	275,9	100,0	203,6	45,0	139,0	0,0	575,3	275,0
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	362,9	200,0	356,2	200,0	119,3	0,0	786,8	500,0
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	265,4	100,0	187,1	50,0	146,5	0,0	594,7	240,0
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	264,3	100,0	241,8	100,0	152,3	0,0	606,7	350,0
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	303,6	100,0	265,7	70,0	110,1	0,0	661,5	300,0
Koulutusaste / *Education*								
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	292,2	100,0	231,0	50,0	119,0	0,0	638,4	260,0
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	219,7	100,0	171,9	30,0	96,6	0,0	500,2	200,0
Keskiaste *Upper secondary vocational*	292,6	115,0	226,8	80,0	131,0	0,0	620,7	350,0
Alin korkea-aste *Vocational college*	306,1	120,0	301,3	100,0	169,7	0,0	715,9	400,0
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	354,2	100,0	186,5	35,0	80,5	0,0	581,0	175,0
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	326,7	150,0	282,1	120,0	143,1	0,0	710,4	335,0

Table 52. Expences of nature trip.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*								
Maatalousyrittäjä *Farmer*	-	-	-	-	-	-	-	-
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	430,1	200,0	361,1	200,0	158,5	0,0	873,4	550,0
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	347,7	120,0	261,5	90,0	144,9	0,0	717,6	345,0
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	287,4	150,0	313,2	140,0	187,0	0,0	696,7	400,0
Työntekijä *Manual worker*	272,2	100,0	214,8	70,0	138,3	0,0	587,6	315,0
Eläkeläinen *Pensioner*	295,3	120,0	309,9	130,0	95,5	0,0	664,4	320,0
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	251,9	100,0	251,0	46,0	94,9	0,0	594,9	275,0
Opiskelija *Student*	192,0	71,0	114,1	0,0	121,8	0,0	467,4	200,0
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	229,1	70,0	152,2	43,0	64,4	0,0	400,7	137,5
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*								
< 4000 asukasta / *inhabitants*	307,5	150,0	215,0	90,0	96,7	0,0	616,6	390,0
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	339,0	100,0	244,7	100,0	119,5	0,0	707,0	420,0
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	274,0	120,0	233,7	100,0	146,0	0,0	655,9	400,0
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	242,8	100,0	279,4	55,0	127,6	0,0	602,9	300,0
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	309,7	100,0	224,0	50,0	142,3	0,0	624,3	280,0
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*								
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	279,5	100,0	242,9	50,0	132,7	0,0	612,4	300,0
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	314,0	150,0	259,2	100,0	163,7	0,0	721,8	445,0
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	311,2	100,0	220,8	80,0	105,7	0,0	649,4	350,0
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*								
Uusimaa *Uusimaa province*	333,7	150,0	259,9	50,0	136,2	0,0	652,8	300,0
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	317,8	105,0	259,9	80,0	144,5	0,0	722,0	350,0
Itä-Suomi *Eastern Finland*	217,4	100,0	219,3	50,0	100,8	0,0	537,3	300,0
Väli-Suomi *Western Finland*	273,3	100,0	240,7	100,0	134,6	0,0	655,0	420,0
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	183,4	100,0	156,2	50,0	114,9	0,0	425,8	250,0

53 Kuntien, valtion ja yksityisten alueet

Municipal, state and private areas

	*	Kunnan alue *Municipal area*		Valtion alue *State land*		Yksityinen virkistyspalvelu *Private recreation service*		Yksityismaa tai vesistö *Private land or water area*	
		O-jia	U-ksta	O-jia	U-ksta	O-jia	U-ksta	O-jia	U-ksta
Koko väestö *Total population*		40,9	30,2	21,8	3,7	24,0	7,2	73,7	58,9
Sukupuoli / *Sex*									
Nainen *Female*		43,8	30,8	19,9	3,0	23,5	5,7	73,3	60,5
Mies *Male*		37,4	29,5	24,1	4,7	24,6	9,0	74,2	56,8
Ikä / *Age*									
15–24		35,7	26,8	19,5	3,6	38,2	14,1	63,9	55,4
25–44		47,2	32,2	22,7	3,7	26,8	5,6	76,8	58,5
45–64		39,6	31,6	23,2	4,1	16,9	5,8	76,3	58,5
65–74		28,2	22,1	15,1	2,4	7,4	3,9	70,6	71,6
Elinvaihe / *Stage of life*									
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*		41,8	36,0	22,3	6,9	23,6	5,0	65,7	52,1
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*		38,7	36,8	17,3	4,7	14,1	3,4	67,0	55,2
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*		43,6	34,2	21,9	3,3	28,8	5,5	78,1	57,1
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*		36,6	29,2	23,6	4,2	15,5	6,0	77,2	60,6
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*		47,6	31,9	19,3	2,8	26,4	8,1	74,4	57,2
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*		44,0	28,3	23,1	3,3	34,2	7,6	74,6	60,9
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*		36,7	25,9	21,8	2,9	22,8	10,7	71,8	60,5
Koulutusaste / *Education*									
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*		27,6	13,7	17,6	2,6	17,2	9,4	70,7	74,3
Ylempi perusaste *Upper secondary general*		36,6	25,9	16,9	2,8	26,7	11,1	70,8	60,2
Keskiaste *Upper secondary vocational*		41,7	31,5	21,9	3,8	22,2	5,2	74,5	59,5
Alin korkea-aste *Vocational college*		49,4	37,7	24,7	4,2	27,4	6,0	77,4	52,2
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*		41,1	23,5	21,4	5,6	30,4	7,0	73,2	63,9
Ylin korkea-aste *Upper university degree*		53,5	45,7	36,0	6,4	28,4	8,7	73,7	39,3

Table 53. Distribution of visits and visitors by areas and trails of different ownership.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*								
Maatalousyrittäjä *Farmer*	18,4	8,2	12,2	2,6	19,1	3,3	76,0	85,9
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	46,8	23,8	29,3	2,3	20,2	2,4	71,7	71,4
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	48,8	33,4	30,5	5,6	33,0	9,2	77,3	51,8
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	43,3	31,9	23,9	3,5	24,9	5,7	76,5	58,8
Työntekijä *Manual worker*	39,7	33,7	19,7	4,4	18,3	5,2	77,0	56,7
Eläkeläinen *Pensioner*	34,1	26,7	17,1	2,8	10,8	4,2	73,2	66,3
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	41,5	21,2	18,8	3,7	15,9	5,0	77,9	70,1
Opiskelija *Student*	37,9	29,7	19,8	2,4	39,9	13,8	63,4	54,1
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	46,0	38,4	17,1	3,4	16,4	4,6	70,1	53,6
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*								
< 4000 asukasta / *inhabitants*	33,2	20,1	19,7	2,4	17,3	6,4	76,8	71,1
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	36,9	20,3	18,5	3,1	21,9	4,5	78,5	72,1
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	42,9	29,5	23,6	3,8	26,0	7,9	77,3	58,8
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	42,2	35,8	21,3	3,2	24,1	7,0	73,1	54,1
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	43,5	35,4	23,7	5,2	26,0	8,7	66,9	50,7
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*								
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	43,1	35,2	22,4	3,9	24,7	8,1	69,8	52,8
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	42,5	28,3	22,7	3,8	26,4	6,5	78,9	61,4
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	34,7	19,1	19,8	3,3	20,9	5,2	79,8	72,4
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*								
Uusimaa *Uusimaa province*	43,0	32,5	24,4	4,9	30,1	10,8	70,6	51,9
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	41,8	32,2	20,4	3,2	19,3	5,2	69,7	59,4
Itä-Suomi *Eastern Finland*	35,3	25,7	22,8	4,7	22,3	4,5	79,6	65,2
Väli-Suomi *Western Finland*	42,8	35,1	20,5	2,7	23,1	9,6	79,9	52,6
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	41,2	18,9	21,4	2,8	31,7	7,1	79,3	71,3

* O-jia = osallistujia, % / *participants, %*
U-ksta = ulkoilukerroista, % / *of visits, %*

54 Etäisyys metsään

Distance to forest

Etäisyys asunnosta, km *Distance from residence, km*

	Ka *Mean*	Med *Median*	Jakauma, % ulkoilijoista / *Distribution, % of recreationists* < 0,1 km	0,1–0,5 km	0,6–1 km	> 1 km
Koko väestö *Total population*	0,6	0,2	48,1	29,9	11,7	10,3
Sukupuoli / *Sex*						
Nainen *Female*	0,6	0,2	47,3	31,7	11,8	9,3
Mies *Male*	0,6	0,2	49,1	27,7	11,6	11,6
Ikä / *Age*						
15–24	0,7	0,2	45,8	29,1	12,1	13,0
25–44	0,5	0,2	49,9	29,4	11,4	9,3
45–64	0,6	0,2	46,3	31,4	11,8	10,4
65–74	0,6	0,2	51,8	27,7	11,9	8,6
Elinvaihe / *Stage of life*						
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	0,8	0,3	37,1	33,2	13,0	16,7
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	0,6	0,3	42,6	33,0	14,3	10,0
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	0,6	0,2	45,5	29,5	14,0	11,0
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	0,6	0,2	46,6	31,2	12,0	10,2
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	0,5	0,1	53,9	27,5	10,5	8,1
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	0,6	0,2	50,7	29,9	10,9	8,6
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	0,6	0,2	52,0	27,9	9,7	10,4
Koulutusaste / *Education*						
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	0,7	0,2	51,3	25,0	13,2	10,6
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	0,7	0,2	49,7	25,9	11,9	12,5
Keskiaste *Upper secondary vocational*	0,6	0,2	47,3	30,8	11,5	10,4
Alin korkea-aste *Vocational college*	0,6	0,2	45,4	33,8	11,2	9,6
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	0,5	0,2	45,3	31,3	13,3	10,2
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	0,4	0,2	51,3	30,7	11,1	6,9

Tilasto 54. Etäisyys asunnosta lähimpään ulkoiluun soveltuvaan puistoon, metsään tai ulkoilualueelle.

Table 54. Distance from residence to nearest park, forest or recreation area suitable for outdoor recreation.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*						
Maatalousyrittäjä *Farmer*	0,5	0,1	76,2	13,3	3,8	6,7
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	0,7	0,2	51,5	26,0	9,3	13,2
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	0,5	0,2	45,8	33,8	12,3	8,1
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	0,5	0,2	48,3	31,6	12,2	8,0
Työntekijä *Manual worker*	0,6	0,2	47,0	30,4	10,8	11,8
Eläkeläinen *Pensioner*	0,7	0,3	47,7	29,1	12,9	10,3
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	0,7	0,2	49,5	23,7	13,8	12,9
Opiskelija *Student*	0,6	0,2	46,5	30,9	11,3	11,3
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	0,6	0,2	47,8	29,9	13,5	8,8
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*						
< 4000 asukasta / *inhabitants*	0,6	0,1	60,5	21,9	7,6	9,9
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	0,6	0,1	56,8	22,7	9,3	11,2
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	0,6	0,2	49,7	28,7	13,1	8,6
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	0,6	0,3	43,8	31,4	13,7	11,1
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	0,6	0,3	39,9	37,3	12,1	10,7
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*						
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	0,6	0,3	42,1	34,2	13,1	10,5
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	0,6	0,2	49,8	28,3	11,8	10,1
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	0,6	0,1	60,6	20,7	8,4	10,3
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*						
Uusimaa *Uusimaa province*	0,6	0,3	41,9	36,0	12,0	10,2
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	0,6	0,2	47,8	28,5	12,6	11,1
Itä-Suomi *Eastern Finland*	0,6	0,1	55,6	24,4	10,8	9,2
Väli-Suomi *Western Finland*	0,6	0,2	50,1	29,3	9,6	10,9
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	0,6	0,2	48,1	29,1	12,9	9,9

55 Harrastukseen sopivan alueen etäisyys

Distance to area suitable for activity

	Kävely *Walking*	Pyöräily *Bicycling*	Juoksu/hölkkä *Running/jogging*	Hiihto/valmis latu *Skiing on groomed trail*	Hiihto/ei latua *Skiing without trail*	Retkeily *Hiking*	Uinti luonnossa *Swimming in natural waters*	Marjastus/sienestys *Picking berries and mushrooms*	Kalastus *Fishing*	Veneily *Boating*
	Etäisyys, km / *Distance, km*									
	Ka / *Mean*									
	Med / *Median*									
Koko väestö	0,3	0,3	0,3	1,5	0,9	4,5	3,2	4,3	5,1	6,1
Total population	0,1	0,1	0,1	0,5	0,1	1,0	2,0	1,0	2,0	2,0
Sukupuoli / *Sex*										
Nainen	0,3	0,3	0,3	1,5	0,9	3,8	3,3	4,3	5,4	6,4
Female	0,1	0,1	0,1	0,5	0,1	1,0	2,0	1,0	2,0	2,0
Mies	0,3	0,3	0,3	1,6	0,8	5,4	3,1	4,4	4,7	5,8
Male	0,1	0,0	0,1	0,5	0,1	2,0	1,5	1,0	1,8	2,0
Ikä / *Age*										
15–24	0,4	0,3	0,4	1,8	1,2	4,8	3,0	4,3	4,1	5,2
	0,1	0,1	0,1	0,8	0,1	1,5	1,5	1,0	2,0	2,0
25–44	0,3	0,3	0,3	1,6	0,9	4,5	3,2	3,5	4,4	5,4
	0,1	0,1	0,1	0,5	0,1	1,0	2,0	1,0	2,0	2,0
45–64	0,3	0,2	0,3	1,4	0,7	4,5	3,3	4,9	6,1	7,4
	0,1	0,1	0,1	0,5	0,1	1,0	2,0	1,0	2,0	2,0
65–74	0,3	0,3	0,2	1,0	0,8	3,9	3,2	6,7	6,3	6,1
	0,1	0,1	0,1	0,5	0,1	1,0	1,0	1,0	1,2	1,0
Elinvaihe / *Stage of life*										
Yksinasuva alle 45 v.	0,5	0,4	0,5	1,7	1,4	5,5	3,1	5,5	4,0	4,0
Single under 45 y.	0,1	0,1	0,1	1,0	0,5	2,0	1,5	2,0	2,0	2,0
Yksinasuva yli 45 v.	0,4	0,4	0,3	1,2	1,0	5,7	3,1	5,0	4,6	5,5
Single over 45 y.	0,1	0,1	0,1	0,5	0,1	2,0	1,5	1,0	1,0	1,0
Kaksinasuva alle 45 v.	0,3	0,3	0,4	1,7	1,3	5,4	3,1	4,2	4,8	5,4
Couple, under 45 y.	0,1	0,1	0,1	1,0	0,4	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Kaksinasuva yli 45 v.	0,3	0,2	0,3	1,3	0,7	4,2	3,2	6,0	6,6	7,1
Couple, over 45 y.	0,1	0,1	0,1	0,5	0,1	1,0	1,5	1,0	2,0	1,5
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	0,3	0,2	0,3	1,7	0,8	4,0	3,1	2,7	4,3	5,8
Family with child 0–6 y.	0,1	0,1	0,1	0,5	0,1	1,0	2,0	0,5	1,5	2,0
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	0,3	0,2	0,3	1,5	0,6	4,0	3,3	3,2	4,5	6,3
Family with child 7–16 y.	0,1	0,0	0,1	0,5	0,1	1,0	2,0	0,5	2,0	2,0
Perhe, aikuisia lapsia	0,3	0,3	0,3	1,8	0,7	4,4	3,4	4,3	5,6	7,2
Family, adult children	0,1	0,0	0,1	0,5	0,1	1,0	2,0	1,0	1,5	2,0
Koulutusaste / *Education*										
Alempi perusaste tai vähemmän	0,4	0,3	0,3	1,4	0,8	3,9	3,5	4,6	5,9	6,7
Lower secondary general	0,1	0,1	0,1	0,5	0,1	1,0	2,0	1,0	2,0	2,0
Ylempi perusaste	0,4	0,3	0,4	1,8	0,7	4,4	3,4	3,9	4,7	5,8
Upper secondary general	0,1	0,0	0,1	0,5	0,1	1,0	2,0	0,8	2,0	2,0
Keskiaste	0,3	0,3	0,3	1,5	0,9	4,7	3,1	4,2	4,7	6,2
Upper secondary vocational	0,1	0,1	0,1	0,5	0,1	1,0	1,5	1,0	1,5	2,0
Alin korkea-aste	0,3	0,2	0,3	1,5	0,9	4,3	3,1	4,0	5,2	5,9
Vocational college	0,1	0,1	0,1	0,5	0,2	1,0	2,0	1,0	2,0	2,0
Alempi korkea-aste	0,3	0,3	0,3	1,4	0,7	3,5	3,4	4,4	3,3	3,7
Lower university/polytech. degree	0,1	0,1	0,1	0,5	0,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Ylin korkea-aste	0,3	0,3	0,3	1,4	1,1	6,7	3,2	5,3	5,0	5,2
Upper university degree	0,1	0,1	0,1	0,5	0,2	2,0	2,0	2,0	1,5	1,0

Table 55. The shortest distance from residence to areas available for different outdoor activities.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*										
Maatalousyrittäjä	0,1	0,1	0,1	3,4	0,1	1,7	3,3	0,6	3,6	4,1
Farmer	0,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,1	1,0	0,1	1,0	1,5
Muu yrittäjä	0,3	0,2	0,3	1,8	0,6	3,9	3,2	3,5	5,8	6,9
Entrepreneur	0,1	0,0	0,1	0,7	0,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,3
Ylempi toimihenkilö	0,3	0,3	0,3	1,4	0,9	5,5	2,9	5,1	5,3	5,9
Upper-level employee	0,1	0,1	0,1	0,5	0,2	2,0	1,5	1,0	1,0	1,0
Alempi toimihenkilö	0,3	0,2	0,3	1,4	1,0	4,9	3,5	4,1	5,2	8,1
Lower-level employee	0,1	0,1	0,1	0,5	0,1	1,0	2,0	1,0	2,0	2,0
Työntekijä	0,3	0,3	0,3	1,5	0,8	4,3	3,5	3,6	4,3	5,8
Manual worker	0,1	0,1	0,1	0,5	0,1	1,0	2,0	1,0	2,0	2,0
Eläkeläinen	0,4	0,3	0,3	1,1	0,7	3,6	3,2	5,4	5,7	6,0
Pensioner	0,1	0,1	0,1	0,5	0,1	1,0	1,5	1,0	1,0	1,0
Työtön, lomautettu	0,4	0,4	0,4	1,7	1,0	4,5	3,1	4,4	5,8	5,5
Unemployed, laid off	0,1	0,1	0,1	0,6	0,1	1,0	2,0	1,0	2,0	2,0
Opiskelija	0,4	0,3	0,4	1,8	1,1	4,9	3,1	4,5	3,9	5,1
Student	0,1	0,1	0,1	0,6	0,2	1,5	1,5	1,0	2,0	2,0
Kotitaloutta hoitava tai muu	0,3	0,3	0,3	1,5	0,9	3,5	3,3	3,1	5,9	6,3
Domestic assistant or other	0,1	0,1	0,1	0,5	0,1	0,5	2,0	0,5	2,0	2,0
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*										
< 4000	0,2	0,2	0,2	2,5	0,4	2,2	2,7	1,3	3,1	3,9
asukasta / *inhabitants*	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,2	1,0	0,3	1,0	1,0
4 000–9 999	0,3	0,2	0,3	1,9	0,5	3,4	3,4	2,4	3,8	5,3
asukasta / *inhabitants*	0,1	0,0	0,1	0,7	0,1	1,0	1,5	0,5	1,0	1,0
10 000–24 999	0,3	0,3	0,3	1,4	0,7	4,2	2,9	2,7	3,9	4,6
asukasta / *inhabitants*	0,1	0,0	0,1	0,5	0,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
25 000–99 999	0,3	0,3	0,3	1,2	0,9	4,1	3,2	4,3	5,4	6,3
asukasta / *inhabitants*	0,1	0,1	0,1	0,5	0,2	1,0	2,0	1,0	2,0	2,0
≥ 100 000	0,4	0,4	0,4	1,4	1,5	6,9	3,7	8,0	6,9	8,3
asukasta / *inhabitants*	0,1	0,1	0,1	0,5	0,4	3,0	2,0	3,0	2,0	3,0
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*										
Kaupunkimainen kunta	0,4	0,3	0,4	1,3	1,2	5,4	3,3	5,8	5,8	6,8
Urban municipality	0,1	0,1	0,1	0,5	0,3	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Taajaan asuttu kunta	0,3	0,3	0,4	1,5	0,6	3,7	3,6	2,1	4,3	5,9
Urbanised municipality	0,1	0,0	0,1	0,5	0,1	1,0	2,0	0,5	2,0	2,0
Maaseutumainen kunta	0,2	0,2	0,2	2,2	0,4	3,2	2,7	2,0	3,4	4,2
Rural municipality	0,1	0,0	0,0	1,0	0,0	0,5	1,0	0,3	1,0	1,0
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*										
Uusimaa	0,3	0,3	0,3	1,6	1,1	6,2	4,4	6,9	7,3	10,1
Uusimaa province	0,1	0,1	0,1	0,5	0,2	2,0	3,0	2,0	3,0	3,0
Muu Etelä-Suomi	0,3	0,3	0,3	1,5	0,9	4,2	3,5	3,7	5,0	6,0
Other Southern Finland	0,1	0,1	0,1	0,5	0,1	1,0	2,0	1,0	2,0	2,0
Itä-Suomi	0,3	0,2	0,3	1,5	0,7	4,1	1,5	3,6	2,8	2,7
Eastern Finland	0,1	0,1	0,1	0,5	0,1	1,0	1,0	0,6	1,0	1,0
Väli-Suomi	0,3	0,3	0,3	1,5	0,6	2,8	3,2	2,4	4,2	5,2
Western Finland	0,1	0,0	0,1	0,5	0,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Pohjois-Suomi	0,3	0,3	0,3	1,5	0,8	4,9	2,2	3,8	3,6	3,1
Northern Finland	0,1	0,1	0,1	0,5	0,1	1,0	1,0	0,8	1,0	1,0

56 Ulkoilun useus ja ajankäyttö viikossa

Weekly frequency and time use

	Koko vuosi *Year around*		Tammi–maaliskuu *January–March*		Kesä–elokuu *June-August*		Syys–joulukuu *September–December*	
	Kertoja *Occasions*	Tunteja *Hours*	Kertoja *Occasions*	Tunteja *Hours*	Kertoja *Occasions*	Tunteja *Hours*	Kertoja *Occasions*	Tunteja *Hours*
					Ka / Mean			
Koko väestö *Total population*	5,7	8,8	5,5	6,8	6,1	11,7	5,5	7,9
Sukupuoli / *Sex*								
Nainen *Female*	6,1	8,2	5,6	6,3	6,7	11,3	5,9	7,1
Mies *Male*	5,0	9,4	4,9	7,5	4,8	11,7	5,0	9,0
Ikä / *Age*								
15–24	5,9	9,1	6,6	8,0	5,9	11,5	5,2	7,5
25–44	5,4	8,7	4,9	6,4	6,0	11,9	5,2	7,7
45–64	5,5	9,0	5,0	6,9	5,8	11,7	5,7	8,6
65–74	5,5	7,8	5,5	6,5	4,4	8,6	7,0	8,4
Elinvaihe / *Stage of life*								
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	4,9	8,0	5,2	6,6	4,5	10,6	5,1	7,3
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	6,0	8,4	5,2	6,2	6,7	9,8	6,4	9,2
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	5,6	9,3	5,3	5,3	5,8	13,4	5,6	8,1
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	5,5	8,8	5,4	7,1	4,8	11,3	6,1	9,0
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	5,6	8,9	4,9	7,3	6,3	11,4	5,4	8,1
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	5,7	8,6	5,3	6,9	7,0	11,3	4,9	7,3
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	5,5	9,4	5,6	7,4	5,5	12,0	5,5	8,3
Koulutusaste / *Education*								
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	6,0	9,7	6,5	8,3	4,8	11,0	6,8	10,3
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	5,5	7,4	5,5	6,6	5,8	9,6	5,1	6,4
Keskiaste *Upper secondary vocational*	5,2	8,8	4,8	6,6	5,7	11,8	5,2	8,3
Alin korkea-aste *Vocational college*	5,7	7,9	5,7	6,4	6,1	10,5	5,5	7,1
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	5,4	8,7	3,3	5,4	5,3	10,2	6,2	8,6
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	5,4	10,0	4,3	5,3	7,3	17,6	4,4	6,6

Table 56. *Frequency of outdoor recreation and time spent in outdoor recreation during one week.*

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*								
Maatalousyrittäjä *Farmer*	-	-	-	-	-	-	-	-
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	4,2	7,9	3,7	6,0	6,2	12,2	3,4	6,7
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	4,8	8,3	4,4	5,6	5,2	11,9	4,6	6,8
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	5,4	7,9	5,2	6,3	5,8	9,8	5,3	7,8
Työntekijä *Manual worker*	5,3	8,4	5,5	7,6	5,3	10,4	5,0	7,6
Eläkeläinen *Pensioner*	5,9	9,3	5,2	6,5	5,6	11,3	7,6	10,9
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	7,1	11,4	6,4	8,8	7,5	17,8	7,3	9,0
Opiskelija *Student*	6,2	8,4	6,3	6,9	6,9	11,8	5,6	6,5
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	6,9	9,5	5,5	6,6	7,5	11,8	8,0	10,8
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*								
< 4000 asukasta / *inhabitants*	5,6	8,4	5,6	7,7	6,2	10,4	5,3	7,7
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	5,4	8,4	5,7	7,4	5,6	10,5	5,0	7,6
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	5,3	9,1	5,2	6,6	5,5	11,1	5,1	9,7
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	5,6	8,8	5,0	6,7	5,8	12,1	5,8	7,5
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	5,7	8,7	5,2	6,5	6,0	12,2	5,8	7,9
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*								
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	5,6	8,7	5,2	6,6	6,0	11,9	5,7	7,8
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	5,2	8,7	5,3	6,9	5,0	10,0	5,3	9,3
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	5,4	8,8	5,5	7,4	5,7	11,4	5,1	8,0
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*								
Uusimaa *Uusimaa province*	5,4	8,8	5,1	6,7	5,5	12,0	5,5	8,0
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	5,7	8,3	5,5	7,0	5,8	10,8	5,7	7,6
Itä-Suomi *Eastern Finland*	5,7	9,0	4,7	6,0	6,7	13,2	5,8	8,2
Väli-Suomi *Western Finland*	5,3	9,1	5,8	8,4	5,2	11,4	5,0	7,8
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	5,4	9,2	5,3	6,2	5,9	10,6	5,0	10,4

57 Päivittäinen ulkoilu Työ- ja vapaapäivät

Daily outdoor recreation Workdays and days off

	Koko vuosi *Year around*				Tammi–maaliskuu *January-march*				Kesä–elokuu *June-august*				Syys–joulukuu *September-december*			
	Vapaapäivinä *Days off*		Työpäivinä *Workdays*		Vapaapäivinä *Days off*		Työpäivinä *Workdays*		Vapaapäivinä *Days off*		Työpäivinä *Workdays*		Vapaapäivinä *Days off*		Työpäivinä *Workdays*	
	Kertoja *Occasions*	Tunteja *Hours*	Kertoja *Occasions*	Tunteja *Hours*	Kertoja *Occasions*	Tunteja *Hours*	Kertoja *Occasions*	Tunteja *Hours*	Kertoja *Occasions*	Tunteja *Hours*	Kertoja *Occasions*	Tunteja *Hours*	Kertoja *Occasions*	Tunteja *Hours*	Kertoja *Occasions*	Tunteja *Hours*
Koko väestö *Total population*	1,1	2,1	0,8	1,3	1,1	1,8	0,8	1,2	1,1	2,4	0,8	1,6	1,1	2,0	0,8	1,3
Sukupuoli / *Sex*																
Nainen *Female*	1,1	1,9	0,9	1,2	1,0	1,5	0,9	1,1	1,2	2,2	0,9	1,4	1,2	1,8	0,9	1,2
Mies *Male*	1,0	2,3	0,7	1,4	1,1	2,0	0,7	1,3	1,0	2,5	0,6	1,5	1,1	2,3	0,7	1,4
Ikä / *Age*																
15–24	1,0	2,1	0,9	1,5	1,1	1,9	1,0	1,3	1,0	2,3	0,8	2,0	0,9	1,9	0,9	1,3
25–44	1,1	2,2	0,7	1,3	1,0	1,9	0,7	1,1	1,1	2,5	0,7	1,4	1,1	2,2	0,8	1,4
45–64	1,1	2,0	0,8	1,3	1,1	1,7	0,9	1,3	1,1	2,4	0,8	1,4	1,2	2,0	0,8	1,2
65–74	1,0	1,4	0,4	0,6	-	-	-	-	0,8	1,3	0,1	0,3	-	-	-	-
Elinvaihe / *Stage of life*																
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	0,9	2,0	0,8	1,4	0,9	1,8	0,8	1,1	0,8	2,3	0,6	1,8	0,9	2,0	0,9	1,3
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	1,2	1,6	0,9	1,3	1,1	1,4	1,0	1,1	1,2	1,7	1,1	1,9	1,2	1,7	0,6	0,9
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	1,1	2,6	0,8	1,4	1,0	1,6	0,8	1,1	1,2	3,2	0,8	1,7	1,2	2,9	0,9	1,4
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	1,1	2,0	0,8	1,2	1,0	1,6	0,9	1,2	1,0	2,2	0,6	1,1	1,3	2,1	0,8	1,3
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	1,1	2,1	0,7	1,2	1,0	2,0	0,7	1,2	1,0	2,3	0,8	1,2	1,2	2,1	0,7	1,3
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	1,1	2,0	0,8	1,4	1,1	1,8	0,8	1,3	1,3	2,3	1,0	1,6	1,0	1,8	0,8	1,3
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	1,0	2,0	0,8	1,4	1,2	1,9	1,0	1,4	0,8	2,2	0,7	1,5	1,1	2,0	0,8	1,4
Koulutusaste / *Education*																
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	1,1	1,8	0,8	1,3	1,3	1,8	1,1	1,6	0,8	1,5	0,6	1,1	1,2	2,2	0,8	1,3
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	1,0	1,6	0,8	1,3	1,1	1,7	0,8	1,2	0,9	1,6	0,7	1,7	1,0	1,6	0,8	1,1
Keskiaste *Upper secondary vocational*	1,0	2,1	0,8	1,4	1,0	1,8	0,8	1,2	1,0	2,6	0,8	1,6	1,1	2,0	0,8	1,4
Alin korkea-aste *Vocational college*	1,2	2,2	0,8	1,2	1,1	1,7	0,8	1,1	1,2	2,8	0,8	1,3	1,2	2,3	0,8	1,3
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	1,0	2,3	0,7	1,2	-	-	-	-	-	-	-	-	1,1	2,3	0,9	1,3
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	1,1	2,2	0,6	1,3	0,9	1,7	0,5	1,2	1,4	2,8	0,8	1,6	1,1	1,9	0,7	1,2

Table 57. Frequency of outdoor recreation and time spent in outdoor recreation during workdays and days off (Mean).

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																
Maatalousyrittäjä *Farmer*	0,6	1,4	0,5	1,5	-	-	-	-	-	-	-	-	0,4	1,1	0,6	1,9
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	1,0	2,1	0,7	1,4	1,0	2,2	0,7	1,1	1,0	2,6	0,8	1,9	1,0	1,7	0,5	1,2
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	1,0	2,1	0,7	1,2	1,0	1,9	0,7	1,0	1,0	2,5	0,8	1,3	1,0	2,0	0,7	1,2
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	1,2	2,6	0,8	1,5	1,0	1,8	0,7	1,1	1,2	3,5	0,9	1,8	1,3	2,6	0,9	1,5
Työntekijä *Manual worker*	1,1	2,0	0,8	1,3	1,1	1,9	0,9	1,3	1,0	2,1	0,8	1,5	1,1	2,2	0,8	1,3
Eläkeläinen *Pensioner*	1,0	1,7	0,5	0,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	1,2	2,1	0,8	1,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Opiskelija *Student*	1,0	2,0	0,9	1,4	1,1	1,7	1,0	1,3	1,1	2,4	0,9	2,0	1,0	1,7	0,9	1,2
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	1,1	1,8	1,0	1,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																
< 4000 asukasta / *inhabitants*	1,1	2,0	0,7	1,4	1,1	1,9	1,0	1,7	1,0	2,1	0,6	1,0	1,2	2,0	0,6	1,5
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	1,1	2,1	0,7	1,3	1,2	2,0	0,8	1,3	1,0	2,2	0,7	1,5	1,0	2,0	0,6	1,1
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	1,0	2,0	0,7	1,4	1,0	1,7	0,8	1,1	1,1	2,0	0,7	1,6	1,0	2,2	0,7	1,5
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	1,1	2,0	0,8	1,2	1,1	1,8	0,8	1,1	1,1	2,3	0,8	1,5	1,1	1,8	0,9	1,0
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	1,1	2,2	0,9	1,4	1,0	1,6	0,8	1,1	1,1	2,8	0,8	1,6	1,2	2,2	0,9	1,4
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	1,1	2,1	0,8	1,3	1,0	1,7	0,8	1,2	1,1	2,5	0,8	1,5	1,1	2,0	0,9	1,3
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	1,1	2,0	0,7	1,3	1,1	1,7	0,7	1,0	1,0	2,0	0,7	1,4	1,1	2,2	0,7	1,5
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	1,1	2,1	0,7	1,4	1,1	2,0	0,8	1,4	1,0	2,1	0,7	1,4	1,1	2,0	0,6	1,3
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																
Uusimaa *Uusimaa province*	1,1	2,2	0,8	1,3	1,0	1,7	0,8	1,2	1,1	2,7	0,7	1,5	1,2	2,1	0,8	1,3
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	1,1	1,9	0,8	1,3	1,1	1,8	0,8	1,1	1,1	2,1	0,8	1,3	1,1	1,9	0,9	1,3
Itä-Suomi *Eastern Finland*	1,2	2,1	0,7	1,4	1,1	1,7	0,7	1,2	1,2	2,4	0,7	1,9	1,2	2,2	0,8	1,2
Väli-Suomi *Western Finland*	1,0	2,1	0,8	1,4	1,1	2,0	0,9	1,6	0,9	2,3	0,7	1,5	0,9	2,1	0,7	1,1
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	1,0	2,1	0,8	1,5	1,0	1,7	1,0	1,1	1,0	2,4	0,8	1,8	1,0	2,3	0,7	1,6

Tilasto 58. Ulkoilun useus ja ulkoiluun käytetty aika viikonpäivittäin.
Tilasto 59. Ulkoiluun käytetyt lomapäivät.

58 Päivittäinen ulkoilu Viikonpäivä
Daily outdoor recreation Day of week

59 Loman käyttö ulkoiluun
Vacation days spent outdoors

	Maanantai *Monday*		Tiistai *Tuesday*		Keskiviikko *Wednesday*		Torstai *Thursday*		Perjantai *Friday*		Lauantai *Saturday*		Sunnuntai *Sunday*		Lomapäivät *Vacation days*	
	Kertoja *Occasions*	Tunteja *Hours*	Kertoja *Occasions*	Tunteja *Hours*	Kertoja *Occasions*	Tunteja *Hours*	Kertoja *Occasions*	Tunteja *Hours*	Kertoja *Occasions*	Tunteja *Hours*	Kertoja *Occasions*	Tunteja *Hours*	Kertoja *Occasions*	Tunteja *Hours*	Yhteensä *Total*	Ulkoiluun *Outdoors*
	Ka /Mean															
Koko väestö *Total population*	1,0	1,8	1,0	1,8	0,9	1,8	0,9	1,8	0,9	1,9	1,1	2,3	1,1	2,2	35,2	16,1
Sukupuoli / *Sex*																
Nainen *Female*	1,1	1,6	1,1	1,7	1,0	1,7	1,0	1,7	1,0	1,7	1,1	2,0	1,1	2,0	40,7	17,8
Mies *Male*	0,8	2,0	0,8	1,9	0,8	2,1	0,8	2,1	0,8	2,2	1,0	2,7	1,0	2,6	35,0	14,1
Ikä / *Age*																
15–24	1,0	2,0	1,0	1,9	0,9	1,8	0,9	2,0	1,0	2,1	1,1	2,8	0,9	2,3	37,7	15,6
25–44	0,9	1,8	0,9	1,8	0,8	2,0	0,9	1,8	0,9	2,0	1,0	2,5	1,1	2,3	36,6	15,3
45–64	1,0	1,7	0,9	1,7	1,0	1,8	0,9	1,9	0,9	1,9	1,1	2,2	1,1	2,2	38,9	16,4
65–74	1,1	1,5	1,1	1,6	1,1	1,4	1,1	1,8	1,0	1,6	1,0	1,5	1,1	1,8		
Elinvaihe / *Stage of life*																
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	0,8	2,0	0,9	1,8	0,7	2,1	0,8	1,9	0,8	2,0	0,9	2,2	0,8	2,3	37,1	15,7
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	1,1	1,6	1,0	1,5	1,1	1,7	1,1	1,9	1,0	1,7	1,1	1,7	1,2	1,9	43,2	16,8
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	0,9	1,8	1,0	2,0	1,0	2,0	0,9	2,1	0,9	2,0	1,0	3,1	1,0	2,4	36,3	16,2
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	1,0	1,8	1,0	1,8	1,0	1,7	1,0	1,7	1,0	1,8	1,0	2,0	1,1	2,2	40,7	17,3
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	0,9	1,9	0,9	1,8	0,9	1,9	0,9	1,8	0,9	2,0	1,0	2,5	1,1	2,3	34,5	14,5
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	0,9	1,7	1,0	1,8	0,9	1,8	0,9	1,9	0,9	1,9	1,1	2,4	1,1	2,2	37,3	14,6
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	1,0	2,1	0,9	1,8	0,9	2,0	0,9	2,2	0,9	2,2	1,0	2,5	1,0	2,5	37,9	15,4
Koulutusaste / *Education*																
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	1,1	1,9	1,0	1,9	1,1	1,9	1,1	2,0	1,0	1,9	1,1	2,0	1,1	2,2	36,6	10,9
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	1,0	1,7	1,0	1,7	0,9	1,5	0,9	1,7	0,9	1,7	1,1	1,9	0,9	1,8	38,3	18,0
Keskiaste *Upper secondary vocational*	0,9	1,9	0,9	1,8	0,9	1,9	0,9	1,9	0,9	2,1	1,0	2,6	1,0	2,3	35,0	14,6
Alin korkea-aste *Vocational college*	1,0	1,6	1,0	1,6	0,9	1,6	0,9	1,6	0,9	1,7	1,1	2,3	1,1	2,2	37,9	15,3
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	0,9	1,5	0,9	1,7	0,9	1,6	0,8	1,8	0,8	1,7	0,9	2,6	0,9	2,6	54,1	17,5
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	0,9	2,0	0,9	2,2	0,8	2,3	1,0	2,3	0,8	1,9	1,0	2,4	1,1	2,5	43,9	23,3

Table 58. *Frequency of ourdoor recreation and time used for outdoor recreation by weekdays.*
Table 59. *Vacation days used for outdoor recreation.*

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*																
Maatalousyrittäjä *Farmer*	0,5	2,2	0,6	2,1	0,4	3,3	0,5	2,4	0,4	3,5	0,5	2,9	0,7	3,3	-	-
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	0,7	1,7	0,6	1,7	0,6	1,6	0,7	1,7	0,8	1,9	0,8	2,0	1,0	2,6	24,0	11,2
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	0,8	1,7	0,8	1,7	0,8	1,9	0,8	1,8	0,8	1,9	0,9	2,6	1,0	2,3	39,7	17,1
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	0,9	1,8	0,9	1,6	0,9	1,7	0,9	1,8	0,9	1,9	1,1	2,4	1,2	2,5	40,7	17,0
Työntekijä *Manual worker*	0,9	1,7	0,9	1,8	0,9	1,7	0,9	1,9	0,8	1,9	1,0	2,5	1,0	2,2	37,6	15,4
Eläkeläinen *Pensioner*	1,2	1,7	1,1	1,7	1,2	1,8	1,2	2,0	1,1	1,8	1,0	1,8	1,1	1,9		
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	1,2	2,3	1,2	2,1	1,2	2,5	1,2	2,2	1,1	2,1	1,2	2,4	1,2	2,3		
Opiskelija *Student*	1,0	1,9	1,1	1,7	0,9	1,7	0,9	1,7	1,0	2,0	1,1	2,4	1,0	2,0		
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	1,2	1,8	1,2	2,0	1,2	1,9	1,1	1,9	1,1	2,1	1,2	2,0	1,1	1,8		
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*																
< 4000 asukasta / *inhabitants*	1,0	1,8	1,0	1,8	0,9	1,8	0,9	1,9	0,9	1,7	1,0	2,4	1,1	2,2	37,9	16,0
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	1,0	1,7	0,9	1,6	0,9	1,7	0,9	1,9	0,9	2,0	1,0	2,3	1,0	2,1	35,0	14,9
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	0,9	1,9	0,9	1,9	0,9	1,9	0,9	2,0	0,8	2,1	1,1	2,5	1,0	2,1	33,2	13,5
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	0,9	1,8	1,0	1,8	0,9	1,8	0,9	1,8	0,9	1,8	1,0	2,3	1,1	2,3	43,0	15,9
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	1,0	1,8	1,0	1,7	0,9	1,9	0,9	1,8	1,0	1,9	1,0	2,3	1,1	2,3	37,5	17,1
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*																
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	0,9	1,8	1,0	1,7	0,9	1,8	0,9	1,8	0,9	1,9	1,0	2,3	1,1	2,2	39,1	16,3
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	0,9	1,8	0,9	1,7	0,9	1,9	0,9	1,8	0,7	2,0	1,1	2,4	1,0	2,2	34,1	13,6
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	1,0	1,8	1,0	1,9	0,9	1,8	0,9	2,1	0,9	2,0	1,0	2,4	1,0	2,3	36,2	15,4
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*																
Uusimaa *Uusimaa province*	0,9	1,9	0,9	1,7	0,9	1,9	0,9	1,8	0,9	2,0	1,0	2,4	1,1	2,4	38,2	17,3
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	1,0	1,6	1,0	1,6	1,0	1,7	1,0	1,7	0,9	1,8	1,0	2,2	1,0	2,1	38,7	15,1
Itä-Suomi *Eastern Finland*	1,0	1,8	1,0	2,1	0,9	1,8	1,0	2,1	0,9	1,8	1,1	2,5	1,2	2,1	38,6	15,6
Väli-Suomi *Western Finland*	0,9	1,9	0,9	1,8	0,8	1,9	0,8	2,0	0,8	2,0	1,0	2,4	1,0	2,3	35,3	14,7
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	1,0	1,9	1,0	2,0	0,9	2,0	0,9	2,1	0,9	2,3	1,0	2,5	0,9	2,3	32,3	13,1

60 Rahankäyttö ulkoiluun

Money spent on recreation

	Henkilökohtainen, mk/vuosi (ka) *Personal, FIM per year (mean)*									Kotitalous, mk/vuosi (ka) *Household, FIM per year (mean)*			
	Yhteensä *Total*	Vaatteet *Clothing*	Varusteet *Equipment*	Luvat, maksut *Permits, fees*	Matkat, majoitus *Travel, accomm.*	Ohjelmapalvelut *Program services*	Kurssit, leirit *Courses, camps*	Jäsenmaksut *Membership fees*	Muut *Other*	Yhteensä *Total*	Veneet ym. *Boats etc.*	Kartat, lehdet ym. *Maps, magazines etc.*	Varusteet *Equipment*
Koko väestö *Total population*	1781	537	526	190	1064	50	38	81	38	1477	1507	115	371
Sukupuoli / *Sex*													
Nainen *Female*	1504	507	439	124	917	51	28	56	26	1164	1185	97	278
Mies *Male*	2055	567	611	239	1206	49	48	104	50	1733	1776	132	445
Ikä / *Age*													
15–24	1531	482	522	161	597	31	56	53	21	1083	894	66	280
25–44	1924	586	596	211	988	50	36	88	29	1259	1228	118	354
45–64	1979	556	506	201	1542	74	29	98	64	2041	2441	144	454
65–74	852	328	240	103	666	16	16	58	27	1048	952	111	343
Elinvaihe / *Stage of life*													
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	1448	459	506	190	685	28	22	44	17	558	481	63	160
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	1251	423	229	99	945	62	28	61	42	617	538	61	200
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	2165	688	599	214	1076	48	28	92	18	1184	1041	128	373
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	1811	527	529	202	1477	66	28	97	39	2186	2769	159	399
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	1983	587	601	196	1035	41	61	82	36	1387	1263	120	421
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	1853	507	520	201	1059	53	56	80	49	1912	1981	110	464
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	1611	520	531	177	946	42	19	91	51	1403	1369	112	391
Koulutusaste / *Education*													
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	1085	421	346	159	706	44	40	69	26	1196	1080	80	428
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	1206	420	443	135	453	30	43	53	29	1305	1260	51	292
Keskiaste *Upper secondary vocational*	1773	536	535	1989	1005	47	23	75	50	1684	1721	118	380
Alin korkea-aste *Vocational college*	2277	657	623	236	1368	67	56	112	33	1406	1482	136	359
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	2217	540	667	160	1397	33	12	42	17	1139	1106	156	402
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	2937	693	612	207	2204	125	97	126	20	1560	1839	188	455

Table 60. Money spent on outdoor recreation.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*													
Maatalousyrittäjä *Farmer*	1253	419	394	258	808	42	37	69	40	1210	1328	70,7	319,2
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	2187	581	607	230	1527	69	52	112	53	3001	3700	149,2	498,2
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	2624	695	656	243	1682	75	75	118	33	1433	1400	176,4	437,0
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	2190	599	545	223	1422	72	21	98	36	1799	1925	124	399
Työntekijä *Manual worker*	1770	560	557	194	935	48	27	75	24	1620	1763	106	421
Eläkeläinen *Pensioner*	1184	416	362	170	940	47	21	73	29	1432	1474	116	402
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	1253	432	377	137	696	28	1	62	94	884	730	91	278
Opiskelija *Student*	1423	436	539	157	471	38	67	55	35	988	839	66	228
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	1275	541	416	94	624	27	8	49	33	947	873	48	257
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*													
< 4000 asukasta / *inhabitants*	1552	497	530	248	892	86	45	80	53	2022	2450	111	450
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	1526	522	492	212	831	36	42	92	41	1513	1467	112	473
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	1750	539	477	191	1064	46	49	78	26	1967	2049	115	393
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	1795	542	557	173	1067	42	26	74	36	1277	1307	113	331
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	2012	559	548	175	1218	60	38	80	41	1124	1028	116	310
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*													
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	1892	556	531	172	1152	54	38	79	37	1264	1254	114	323
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	1805	514	593	216	1026	36	43	95	25	1353	1211	117	407
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	1476	511	460	220	816	51	39	75	48	2088	2304	113	480
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*													
Uusimaa *Uusimaa province*	2130	571	638	185	1282	60	45	86	46	1244	1217	120	333
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	1670	509	460	190	1049	52	41	89	34	1363	1381	108	329
Itä-Suomi *Eastern Finland*	1459	552	456	193	822	44	21	74	31	1638	1776	122	351
Väli-Suomi *Western Finland*	1738	540	539	187	1011	52	51	59	40	1449	1392	110	443
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	1702	548	516	200	838	31	23	72	34	1812	1713	109	569

61 Ulkoiluvarusteet

Recreation equipment

	Auto *Car*	Loma-asunto *Leisure home*	Viljelyspalsta *Lot for gardening*	Vene, makuupaikkoja *Boat with beds*	Pienvene tai kanootti *Small boat or canoe*	Matkailuauto *Recreation vehicle*	Lomaosake *Leisure appartment*	Moottorikelkka *Snowmobile*	Mönkijä *Off-road vehicle*	Kalastusvälineet *Fishing equipment*	Metsästysvarusteet *Hunting equipment*	Telttailuvarusteet *Camping equipment*	Maastopyörä *Cross-country bike*	Oma tai perheen omistama metsä *Family owned forest*
	Käyttömahdollisuus, % ulkoilijoista / *Access, % of recreationists*													
Koko väestö *Total population*	87,7	44,5	12,2	6,2	45,0	6,3	2,7	8,1	1,4	66,5	23,0	53,4	34,8	33,8
Sukupuoli / *Sex*														
Nainen *Female*	84,5	44,2	11,8	5,0	41,5	6,2	3,1	7,2	1,1	58,0	19,1	52,1	31,2	34,1
Mies *Male*	90,9	44,8	12,5	7,4	48,5	6,5	2,4	9,0	1,7	74,8	26,8	54,6	38,4	33,5
Ikä / *Age*														
15–24	83,7	43,9	14,4	6,6	42,7	7,8	3,4	9,7	2,6	72,0	30,8	67,9	57,2	35,7
25–44	89,4	40,1	10,8	5,8	41,3	6,5	2,0	8,6	1,2	68,0	23,6	59,3	41,5	29,0
45–64	90,8	49,3	13,0	7,0	50,0	6,4	3,4	7,6	1,1	66,7	21,3	48,3	24,8	35,7
65–74	77,2	45,0	10,6	4,3	45,3	3,3	2,2	5,4	1,5	50,3	12,8	23,8	6,1	42,0
Elinvaihe / *Stage of life*														
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	62,9	36,0	10,6	4,1	33,7	2,9	1,2	5,8	0,8	54,6	18,7	53,1	37,6	31,8
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	59,8	32,3	8,8	3,4	33,8	1,9	1,3	4,4	0,5	42,7	10,5	27,4	12,0	30,5
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	82,2	43,1	9,7	7,2	41,4	4,6	3,2	9,9	1,4	66,3	24,9	58,9	47,5	28,2
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	92,1	52,5	12,1	6,9	52,2	6,6	3,4	6,5	1,1	64,6	18,2	39,8	14,4	37,4
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	95,8	41,7	10,3	5,6	39,0	7,8	2,0	7,6	1,8	68,9	25,3	61,4	38,8	29,5
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	95,7	46,6	13,6	7,0	49,1	7,6	4,1	8,5	1,2	77,1	26,2	67,1	51,8	33,6
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	96,5	45,4	16,8	6,7	50,4	8,9	2,1	12,8	2,3	73,2	31,3	58,0	41,5	42,0
Koulutusaste / *Education*														
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	84,0	37,5	11,5	4,0	45,2	5,8	1,7	6,8	1,4	62,8	19,6	37,1	20,4	41,7
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	90,6	43,8	14,8	5,9	47,0	8,1	2,6	9,8	2,0	70,3	26,3	59,2	46,4	34,5
Keskiaste *Upper secondary vocational*	86,5	43,9	12,6	6,6	44,8	6,5	2,8	9,6	1,4	66,9	24,0	55,0	37,3	33,2
Alin korkea-aste *Vocational college*	89,7	47,7	10,2	6,8	43,5	5,8	3,1	6,3	1,5	66,3	21,7	57,3	35,4	28,0
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	96,0	47,0	10,7	7,2	41,6	5,8	2,4	5,0	0,8	64,5	23,8	52,0	25,5	32,2
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	91,5	59,8	12,9	8,4	48,7	4,1	4,3	3,0	0,5	65,1	18,8	59,7	26,1	33,7

Tilasto 61. Harrastusvälineiden, auton, loma-asunnon tms. omistaminen tai käyttömahdollisuus.

Table 6.1. Ownership or access to recreation equipment and other resources such as car, leisure home etc.

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*														
Maatalousyrittäjä *Farmer*	94,6	25,4	28,1	-	45,6	1,1	1,6	6,1	3,8	68,5	39,4	29,3	18,5	93,4
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	96,7	53,9	12,2	10,4	49,7	10,9	2,9	14,4	1,5	69,6	21,7	53,9	35,4	36,1
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	93,4	48,9	11,6	8,0	47,4	5,5	3,3	6,9	1,1	70,8	22,6	58,7	36,7	29,2
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	90,9	48,0	11,5	6,0	43,2	6,6	2,4	5,3	1,6	64,8	22,0	55,9	34,6	29,2
Työntekijä *Manual worker*	88,7	42,1	11,0	6,7	43,5	6,7	3,0	9,2	0,7	67,3	23,5	55,9	41,0	29,2
Eläkeläinen *Pensioner*	82,1	44,4	11,3	4,5	48,5	4,8	2,8	6,1	1,5	58,2	17,0	31,7	8,7	38,2
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	82,2	40,4	11,9	4,2	44,1	4,7	0,8	12,6	1,9	69,1	22,6	51,9	31,4	30,0
Opiskelija *Student*	81,4	43,8	15,0	7,1	43,8	7,9	2,9	8,1	2,0	70,1	28,1	70,6	58,5	39,8
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	89,2	41,8	9,9	2,8	37,7	8,3	2,7	8,8	1,5	59,9	21,7	52,7	31,0	28,0
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*														
< 4000 asukasta / *inhabitants*	92,3	34,5	20,2	5,7	52,8	7,2	2,2	10,5	1,3	67,5	35,2	48,5	32,9	56,0
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	93,1	39,3	16,8	4,4	53,7	7,6	1,8	12,8	2,0	71,3	33,2	50,9	33,0	45,2
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	91,7	42,6	14,3	6,1	48,0	6,5	3,7	11,1	1,7	69,6	26,2	55,0	33,5	34,6
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	87,4	45,9	7,9	7,2	42,8	6,9	2,9	6,1	0,9	68,1	18,7	57,2	34,1	28,0
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	79,8	51,6	8,5	6,9	36,2	4,6	2,7	3,6	1,3	59,1	13,1	52,1	38,2	22,7
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*														
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	84,4	48,7	8,7	7,1	40,0	5,8	3,2	5,0	1,1	63,7	16,5	53,3	35,5	25,7
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	92,2	40,6	13,8	5,2	47,6	7,6	2,5	9,8	1,3	69,3	26,5	56,6	34,5	33,9
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	92,8	36,8	19,5	4,7	55,5	6,9	1,8	14,7	2,2	71,3	36,3	51,2	33,4	53,0
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*														
Uusimaa *Uusimaa province*	83,6	48,7	9,3	6,9	37,4	4,9	2,7	3,0	1,0	62,5	14,9	54,7	38,1	24,9
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	88,4	43,7	11,4	7,3	41,4	6,4	3,6	5,1	1,5	63,7	16,9	52,6	34,6	28,9
Itä-Suomi *Eastern Finland*	88,1	43,5	14,7	3,9	59,8	4,7	2,1	12,9	1,1	77,3	34,1	52,6	35,3	47,8
Väli-Suomi *Western Finland*	91,6	40,8	16,8	5,7	48,6	8,7	1,7	9,2	2,0	66,0	26,7	50,4	31,3	39,6
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	90,0	42,8	12,5	3,2	52,3	8,6	1,7	23,5	1,7	71,7	43,4	58,2	31,7	45,0

62 Harrastustaidot

Skills for participating	Hiihto *Cross-country skiing*	Laskettelu *Downhill skiing*	Uinti *Swimming*	Pyöräily *Bicycling*	Kalastus *Fishing*	Metsästys *Hunting*	Marjastus *Berry picking*	Sienestys *Mushroom picking*	Retkeily *Backpacking, hiking*
	Harrastustaidot, % ulkoilijoista / *Skills for participating, % of recreationists*								
Koko väestö *Total population*	94,2	55,9	95,1	98,3	82,2	23,5	91,2	73,4	79,5
Sukupuoli / *Sex*									
Nainen *Female*	94,4	51,7	96,6	98,8	73,2	8,9	95,4	78,2	76,1
Mies *Male*	94,0	60,2	93,4	97,8	91,2	38,3	86,6	68,1	83,0
Ikä / *Age*									
15–24	91,3	76,2	96,8	99,5	83,2	18,5	82,8	58,7	77,1
25–44	94,7	57,8	95,8	98,5	82,1	21,3	89,7	68,0	76,7
45–64	95,7	41,8	94,1	97,6	81,4	26,9	96,4	84,6	82,2
65–74	91,4	38,4	91,1	97,3	83,2	44,3	96,6	89,3	94,0
Elinvaihe / *Stage of life*									
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	92,4	65,0	97,4	97,7	79,7	17,4	85,1	63,9	76,3
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	92,4	37,7	92,3	97,1	75,0	22,8	96,3	87,6	76,1
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	95,0	64,1	96,6	99,3	86,8	21,6	89,6	71,4	83,2
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	94,4	35,9	92,9	96,9	81,6	30,5	96,2	87,2	87,8
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	95,1	60,3	97,0	98,8	84,1	21,7	90,8	67,1	73,9
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	94,6	61,6	95,8	99,2	82,0	20,5	89,2	67,5	78,6
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	94,4	54,8	92,9	98,7	80,8	30,0	91,2	70,6	79,4
Koulutusaste / *Education*									
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	93,9	42,6	90,6	97,7	86,3	38,8	96,3	84,2	81,0
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	92,0	60,5	94,4	98,0	81,7	17,8	84,2	62,0	73,2
Keskiaste *Upper secondary vocational*	95,1	55,4	95,2	98,4	84,4	24,3	89,9	70,9	80,5
Alin korkea-aste *Vocational college*	93,1	58,2	96,2	98,7	76,6	18,9	93,6	76,5	77,7
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	91,0	51,0	96,8	95,0	74,9	14,8	96,1	63,4	78,1
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	99,5	64,1	100,0	100,0	79,3	20,5	92,7	86,1	87,5

Table 62. *Outdoor recreation skills owned by recreationists.*

Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*									
Maatalousyrittäjä *Farmer*	100,0	30,5	88,4	100,0	87,4	44,7	96,5	71,0	82,9
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	97,5	58,1	96,2	99,0	88,9	30,2	89,9	73,4	81,7
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	96,8	62,1	98,3	99,0	81,3	20,4	91,3	72,6	84,5
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	92,7	52,9	95,3	98,5	75,7	18,8	92,9	74,1	82,0
Työntekijä *Manual worker*	95,0	56,2	94,8	98,7	83,5	24,3	89,7	73,0	75,3
Eläkeläinen *Pensioner*	92,1	34,5	90,7	96,5	85,2	40,2	96,2	87,3	86,4
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	90,2	44,2	92,2	95,1	85,4	24,1	91,8	74,1	74,8
Opiskelija *Student*	92,1	74,5	97,6	99,4	80,7	16,3	85,7	61,0	78,9
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	95,9	54,6	97,4	98,8	77,7	12,4	93,5	73,0	59,7
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*									
< 4000 asukasta / *inhabitants*	96,6	45,5	91,9	97,6	83,2	36,7	95,1	72,3	81,3
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	96,2	56,1	94,7	98,2	81,8	31,2	93,2	73,9	79,9
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	96,1	56,6	94,9	99,0	83,9	26,2	92,2	73,0	80,0
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	93,2	54,6	95,5	99,0	83,0	23,7	91,3	74,5	79,9
≥ 100 000 asukasta / *inhabitants*	91,7	59,2	96,0	97,6	80,2	12,8	87,9	72,7	78,1
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*									
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	92,6	57,7	95,6	98,4	82,0	18,4	89,4	73,7	79,7
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	96,7	57,9	95,3	98,5	81,8	26,2	93,8	73,3	75,2
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	96,7	49,8	93,7	98,1	82,8	34,3	93,9	72,7	82,1
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*									
Uusimaa *Uusimaa province*	93,7	58,0	96,6	97,7	82,1	13,8	88,8	78,6	78,8
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	92,9	52,8	95,9	98,5	80,1	20,0	90,2	75,7	79,5
Itä-Suomi *Eastern Finland*	96,5	50,2	93,7	98,9	87,4	33,3	94,8	81,6	82,0
Väli-Suomi *Western Finland*	95,6	58,6	92,9	98,5	82,6	27,0	92,6	63,0	76,2
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	95,2	63,8	93,6	98,6	82,9	41,3	94,3	57,0	83,4

Taulukko 1. Havaintojen määrä.
Table A. Number of observations.

	Havaintojen määrä *Number of observations* (N)	
	Puhelinhaastatteluaineisto *Telephone interview data*	Postikyselyaineisto *Mail survey data*
Koko väestö *Total population*	10651	5535
Sukupuoli / *Sex*		
Nainen *Female*	5531	3091
Mies *Male*	5120	2444
Ikä / *Age*		
15–24	1991	986
25–44	3885	2052
45–64	3735	2063
65–74	1040	419
Elinvaihe / *Stage of life*		
Yksinasuva alle 45 v. *Single under 45 y.*	506	515
Yksinasuva yli 45 v. *Single over 45 y.*	437	448
Kaksinasuva alle 45 v. *Couple, under 45 y.*	597	607
Kaksinasuva yli 45 v. *Couple, over 45 y.*	1175	1207
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v. *Family with child 0–6 y.*	814	829
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v. *Family with child 7–16 y.*	1042	1068
Perhe, aikuisia lapsia *Family, adult children*	747	766
Koulutusaste / *Education*		
Alempi perusaste tai vähemmän *Lower secondary general*	1965	821
Ylempi perusaste *Upper secondary general*	1502	734
Keskiaste *Upper secondary vocational*	4514	2336
Alin korkea-aste *Vocational college*	1923	1096
Alempi korkea-aste *Lower university/polytech. degree*	211	128
Ylin korkea-aste *Upper university degree*	441	261
Sosioekonominen asema / *Socioeconomic status*		
Maatalousyrittäjä *Farmer*	258	261
Muu yrittäjä *Entrepreneur*	577	227
Ylempi toimihenkilö *Upper-level employee*	1654	887
Alempi toimihenkilö *Lower-level employee*	1065	640
Työntekijä *Manual worker*	2456	1252
Eläkeläinen *Pensioner*	1829	812
Työtön, lomautettu *Unemployed, laid off*	845	426
Opiskelija *Student*	1456	782
Kotitaloutta hoitava tai muu *Domestic assistant or other*	426	251
Asuinkunnan kuntakoko / *Size of municipality of residence*		
< 4000 asukasta / *inhabitants*	898	484
4 000–9 999 asukasta / *inhabitants*	1992	1016
10 000–24 999 asukasta / *inhabitants*	2330	1162
25 000–99 999 asukasta / *inhabitants*	2648	1310
³ 100 000 asukasta / *inhabitants*	2783	1442
Asuinkunnan kuntamuoto / *Type of municipality of residence*		
Kaupunkimainen kunta *Urban municipality*	6320	3188
Taajaan asuttu kunta *Urbanised municipality*	1770	881
Maaseutumainen kunta *Rural municipality*	2561	1345
Asuinkunnan suuralue / *Region of township of residence*		
Uusimaa *Uusimaa province*	2625	1330
Muu Etelä-Suomi *Other Southern Finland*	3790	1983
Itä-Suomi *Eastern Finland*	1523	840
Väli-Suomi *Western Finland*	1459	706
Pohjois-Suomi *Northern Finland*	1177	526
Ahvenanmaa *Åland province*	77	29

Taulukko 2. Esimerkkejä ulkoilutilastojen keskivirheestä.

Table B. Examples of standard errors in outdoor recreation statistics.

Ulkoilu-harrastus Outdoor activity	Osallistu-neiden määrä *Number of participants*	Osallistumis-osuus-estimaatti % *Participation estimate, %*	Keskivirhe prosentti-yksikköä *Standard error Unit of percent*
Kalastus / *Fishing*			
Kaikki / *Total*	4584	45,59	0,53
Nainen / *Female*	1838	33,24	0,10
Mies / *Male*	3016	58,92	0,76
15–24 v. / *y.*	914	45,91	1,58
25–44 v. / *y.*	1922	49,49	1,03
45–64 v. / *y.*	1684	45,12	1,11
65–74 v. / *y.*	334	32,12	2,51
Koiran ulkoiluttaminen / *Walking dog*			
Kaikki / *Total*	2708	25,42	0,72
Nainen / *Female*	1510	27,42	1,06
Mies / *Male*	1198	23,40	1,15
15–24 v. / *y.*	707	35,51	1,74
25–44 v. / *y.*	1031	26,54	1,31
45–64 v. / *y.*	872	23,35	1,37
65–74 v. / *y.*	98	9,42	2,94
Metsästys / *Hunting*			
Kaikki / *Total*	826	7,76	0,89
Nainen / *Female*	57	1,03	1,33
Mies / *Male*	769	15,02	1,24
15–24 v. / *y.*	145	7,28	2,14
25–44 v. / *y.*	331	8,52	1,51
45–64 v. / *y.*	297	7,96	1,55
65–74 v. / *y.*	53	5,10	3,01
Lähiulkoilu / *Close-to-gome recreation*			
Kaikki / *Total*	4991	95,2	0,09
Nainen / *Female*	2779	95,7	0,27
Mies / *Male*	2212	94,6	0,37
15–24 v. / *y.*	932	96,1	0,58
25–44 v. / *y.*	1925	95,6	0,38
45–64 v. / *y.*	1816	94,7	0,43
65–74 v. / *y.*	312	93,1	1,39
Luontomatkat / *Nature trips*			
Kaikki / *Total*	2103	40,1	0,84
Nainen / *Female*	1140	39,0	1,29
Mies / *Male*	963	41,5	1,44
15–24 v. / *y.*	358	37,1	2,47
25–44 v. / *y.*	864	42,9	1,55
45–64 v. / *y.*	790	40,9	1,62
65–74 v. / *y.*	88	27,0	4,69

Liite 2 Kirjoittajat
Appendix 2 Authors

Joel Erkkonen
Luonnonsuojelu
PL 94
01301 VANTAA
puh . 0205 64 4348
faksi 0205 64 4350
joel.erkkonen@metsa.fi

Paula Horne
Helsingin toimipaikka
Unioninkatu 40 A
00170 HELSINKI
puh. 09-85705731
faksi 09-85705717
paula.horne@metla.fi

Anni Huhtala
Metsäntutkimuslaitos
Helsingin toimipaikka
Unioninkatu 40 A
00170 HELSINKI
puh. 09-85705518
faksi 09-85705717
anni.huhtala@metla.fi

Sinikka Hänninen
Jyväskylän yliopisto
Liikuntatieteellinen tiedekunta
PL 35
40351 JYVÄSKYLÄ
puh. 014-2602023
faksi 014-2604315
sinikka.hanninen@sport.jyu.fi

Hilpi Junnila
Turun kaupungin
liikuntavirasto
Linnakatu 61
20100 TURKU
puh. 050-3739863
hilpi.junnila@jyu.fi

Leena Kopperoinen
Suomen ympäristökeskus
PL 140
00251 HELSINKI
puh. 09-40300712
faksi 09-40300790
leena.kopperoinen@vyh.fi

Seppo Laaksonen
00022 Tilastokeskus
puh. 09-17341
faksi 09-1734 2750
seppo.laaksonen@stat.fi

Jukka Mikkola
Riista- ja kalatalouden
tutkimuslaitos
PL 6
00721 HELSINKI
puh. 02057 51259
faksi 02057 51201
jukka.mikkola@rktl.fi

Ville Ovaskainen
Metsäntutkimuslaitos
Helsingin toimipaikka
Unioninkatu 40 A
00170 HELSINKI
puh. 09-85705740
faksi 09-85705717
ville.ovaskainen@metla.fi

Olavi Paronen
UKK-instituutti
PL 30
33501 TAMPERE
puh. 03-2829266
faksi 03-2829200
ukolpa@uta.fi

Eija Pouta
Metsäekonomian laitos
PL 27
00014 Helsingin yliopisto
puh. 09-19157990
faksi 09-19157984
eija.pouta@helsinki.fi

Petri Shemeikka
Suomen ympäristökeskus
00251 HELSINKI
PL 140
puh. 09-40300775
faksi 09-40300791
petri.j.shemeikka@vyh.fi

Tuija Sievänen
Metsäntutkimuslaitos
Helsingin toimipaikka
Unioninkatu 40 A
00170 HELSINKI
puh. 09-85705769
faksi 09-85705717
tuija.sievanen@metla.fi

Harri Silvennoinen
Joensuun yliopisto
Metsätieteellinen tiedekunta
PL 111
80101 JOENSUU
puh. 013-251 4445
faksi 013-251 4444
harri.silvennoinen@forest.joensuu.fi

Liisa Tyrväinen
Metsäntutkimuslaitos
Vantaan tutkimuskeskus
PL 18
01301 VANTAA
puh. 09-85705830
faksi 09-85705809
liisa.tyrvainen@metla.fi

Vesa Virtanen
00022 Tilastokeskus
puh. 09-17342554
faksi 09-1734 2750
vesa.virtanen@stat.fi

Rauno Yrjölä
Ympäristötutkimus Yrjölä Oy
Merivirta 6 B
02320 ESPOO
puh. 09-88166100
faksi 09-88166101
rauno.yrjola@ymtutk-yrjola.fi



www.metla.fi/metinfo/monikaytto/lvvi
www.sport.jyu.fi

Vammalan Kirjapaino Oy 2001

ISBN 951-40-1772-2
ISSN 0358-4283